

Bataksch-Nederduitsch woordenboek

Hermanus Neubronner van der Tuuk

BATAKSCH-NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK.

IN DIENST EN OP KOSTEN VAN

HET NEDERLANDSCHE BIJBELGENOOTSCHAP

VERVAARDIGD

DOOR

H. N. VAN DER TUUK.

Met eenige verklarende Platen.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER.

GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

1861.

VOORREDE.

Het Tobasch dialect is in dit Woordenboek tot grondslag gelegd; van de overige dialecten ('t Mandailingsche en 't Dairische) zijn alleen die woorden opgenomen, die niet uit de reeds elders vastgestelde regelen der klankverandering [1] kunnen worden opgemaakt; zij zijn door hunne Tobasche equivalenten verklaard, en slechts daar in 't Nederduitsch vertaald, waar zulks zonder duister te zijn, of verwarring te veroorzaken onmogelijk was. De gevolgde spelling is de sub-Tobasche, daar de echt-Tobasche, die de halfklinkers *j* en *w* niet kent, het opnemen der woorden, die in de overige dialecten wel die letters hebben, bemoeijelijkte, en vele herhalingen noodzakelijk zoude hebben gemaakt. Daar de regelen, volgens welke de echt-Tobasche uitspraak 't bezigen dier halfklinkers vermijdt, zeer eenvoudig zijn [2], zoo zal men geene de minste moeite hebben, een naar de echt-Tobasche spelling gespeld woord, in 't Woordenboek te vinden.

Daar de volgorde der letters in bijna ieder Bataksch landschap verschilt, zoo heb ik mij veroorloofd, de volgende tot leiddraad te nemen: [Batak script]. De [Batak script] (*nj*) die alleen in 't Mandailingsch gebezigd wordt, vindt men gedeeltelijk (als beginletter) onder de [Batak script] (*n*), en gedeeltelijk onder de [Batak script] (*j*). De Mandailingsche en Dairische *k* en *tj* ([Batak script] en [Batak script]) vindt men respectivelijk onder de [Batak script] en [Batak script]. Daar de [Batak script] in 't Dairisch dikwijls gead-

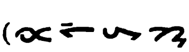
(1) Zie in de Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederl. Indië, IVde Deel mijne verhandeling over Schrift en Uitspraak der Tobasche Taal. Bijlage I. en II.

(2) Zie over Schrift en Uitspraak der Tobasche Taal. § 15.

spireerd wordt uitgesproken, zoo zal iemand een geadspireerd Dairisch woord hoorende, wel begrijpen, dat hij het onder de te zoeken heeft, te meer daar in 't Dairisch altijd als *k* wordt uitgesproken.

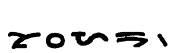
Ook de woorden, die tot de verschillende taalsoorten behooren, zijn door hunne equivalenten in de gewone taal verklaard geworden. De woorden uit de *andung*-taal (1) zijn met *a*, die uit de *pangaraksaon* (2) met *Pngrks.*, en die uit de *hata ni begu sijar* (3) met *hbs.* aangeduid. Mandailingsche woorden zijn met *M.* en Dairische met *D.* bedoeld; *a. M.* beteekent *andung*, zooals die in 't Mandailingsch in gebruik is (4). De *hata ni begu sijar* zooals die in 't Mandailingsch en Dairisch in zwang is, vindt men door *hbs. M.* en *hbs. D.* uitgedrukt.

In 't opnemen van afgeleide woorden ben ik voor sommige liefhebbers zonder twijfel te spaarzaam geweest. Het Woordenboek had *dikker*, en daardoor voor hen deftiger kunnen zijn, zoo ik ook die woorden had willen opnemen, waarvan de beteekenis gemakkelijk naar de vaste regelen der Spraakkunst uit de kennis van 't grondwoord kan gevonden worden. De kortheid van mijn Woordenboek reken ik mij als een verdienste aan, en ik heb daarom slechts zulke afgeleide woorden opgenomen, als door 't gebruik een beteekenis hebben gekregen, die niet uit de kennis der Spraakkunst kan vermoed worden.

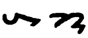
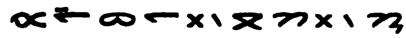
Tot 't maken van een omgekeerd Woordenboek (Nederd.-Bat.) heb ik mij de moeite niet willen geven, omdat het mijn overtuiging is, dat zoo iets menigeen verleidt, de taal slordig te bestuderen, en daarna te leeren spreken, en schrijven, zonder zich 't hoofd te breken met de wijze waarop zich de Inlander uitdrukt. Die 't Bataksch wil leeren spreken en schrijven, moet zich getroosten Bataksch te lezen, om zich daaruit de eigenaardigheden dier taal eigen te maken. Zoo — om eens een voorbeeld ter verklaring mijner bedoeling te geven — zal hij *ik heb honger* met *malé au* () gaan vertalen, omdat hij in zoo'n

(1) Zie onder .

(2) Zie onder .

(3) Zie onder .

(4) In 't Dairisch bestaat de *andung* niet.

Woordenboek onder *hongerig* (*malé*), en onder *ik* (*au*) vindt; en op die wijze nooit op de gedachte komen, dat zulks niet Bataksch gedacht is, en dat hij (*malé bollokku*) *hongerig is mijn buik* had moeten zeggen.

Bij 't vergelijken van verwante talen heb ik een spelling gevolgd die met die van mijn werk in overeenstemming is. Omtrent 't Makassaarsch echter is 't noodig, dat ik de redenen opgeef, waarom ik de spelling van den Heer Matthes niet heb kunnen volgen. In plaats van zijn scherpkorte klinkers *á*, *í*, *oé*, enz. heb ik geschreven *aq*, *iq*, *uq*, enz., omdat ik het er voor houd, dat die klinkers door een ook uit 't Javaansch en 't Měnang-kăr-bausch Maleisch bekenden opgeslokten *k* worden gesloten. Dien medeklinker heb ik door *q* getranscribeerd, en beschouw hem als den vertegenwoordiger van *k* (of *g*), *t* (of *d*), *p* (of *b*) als sluitletters in de verwante talen (b. v. Mak. teraq = Bat. terap, Mak. buqbuq = Bat. butbut, Mak. anaq = Bat. anak, enz.). Voor deze mijne opvatting pleit het verschijnen van een *k*, zoodra achter zoo'n woord een aanhechtsel komt, dat met een klinker begint (zie Matthes Mak. Spraakk. § 50). Wanneer echter die scherpkorte klinkers in de laatste lettergreep voorkomen van een drie-lettergrepig woord, welks eerste lettergreep den toon heeft, dan heb ik ze uitgedrukt door een met *q* gesloten klinker, en hierop 't kortheidsteeken ˘ geplaatst; daar ik die laatste lettergreep als een toevoegsel beschouwd van twee-lettergrepige woorden, die in de verwante talen op een *l*, *r* of *s* eindigen (b. v. Mak. kápalăq *dik* = Dairisch kapal, Mak. sánggarăq = Bat. sanggar, Mak. lúnasăq = Mal. lunas). Dat die laatste lettergreep daar oorspronkelijk bijgevoegd is blijkt uit haar wegvallen vóór de aanhechtsels *a*, *i* en *ang* (zie Mak. Sprkk. § 49 *f.*, § 128 *g*, § 178 5°. Wanneer echter de *q* niet als sluitletter van een woord, maar van een lettergreep midden in een woord optreedt, dan kan hij de vertegenwoordiger zijn van iederen anderen medeklinker als sluitletter eener lettergreep (b. v. Mak. báqbalăq = Bat. balbal, Mak. kíqkisĭq = Dairisch kiskis, Mak. leqleng = Bat. lomlom, enz.). Mijn spelling rust dus op de opvatting, dat 't Makassaarsch geene andere medeklinkers als sluitletters kent dan de *q* en de *ng*. Dat de *ng*. ieder andere neusletter als sluitletter in de verwante talen vertegenwoordigt, mag ik als bekend veronderstellen (Mak. ringang = Mal. ringan, Mak. djang = Mal. djam, enz.).

In Maleische, Tagaalsche, Bisajasche en Dajaksche woorden komen de tweeklanken *ei* en *au* (als bij ons *ou*) slechts als slotklanken voor, en vertegenwoordigen de *e* en *o* van 't Bataksch en Javaansch. Bij *au* heb ik op te merken, dat men 't gescheiden als *ău* uit te spreken heeft, zoo 't woord door de uitspraak *au* éénlettergrepig zou worden (b. v. *pau* spreke men *pāu* uit).

Dat hier en daar woorden in mijn werk gemist worden, daarover zal zich niemand verwonderen die er aan denkt, dat een groot gedeelte der Bataklanden voor ons nog ontoegankelijk is, en dat de studie der verschillende Bataksche dialecten niet alleen zeer kostbare reizen vordert, maar ook met levensgevaar gepaard gaat. Een volledig Woordenboek zal alleen hij kunnen geven, die de middelen heeft, vrij overal rond te reizen, en zich geheel aan de studie der taal kan toewijden.

Amsterdam, 4 Augustus, 1861. H. N. VAN DER TUUK.

BATAKSCH WOORDENBOEK.

[Batak script] I. eerste letter van het alphabeth, (zie de Sprkst.).

II. uitroeping van ongeduld; [Batak script] *och! het is kattenvleesch*, (als ik het u dan moet zeggen).

[Batak script] / [Batak script] = [Batak script] (D).

[Batak script] / [Batak script] = [Batak script] (D).

[Batak script] / [Batak script] *versleten*, *dikwijls gebruikt* als een pad, een kleedingstuk, enz.; *telkens*; [Batak script] *wat zou toch de reden zijn dat ik mij telkens stoot?*; [Batak script] *eene versleten rijststamper* als ingredient van verschillende toovermiddelen.

[Batak script] / [Batak script] *onrustig heen en weder loopen*, *onrustig zich gevoelen* in eene hinderlaag.

[Batak script] / [Batak script] *onbepaald zijn* van iemands wijze van spreken; [Batak script] *ledig rondloopen*.

[Batak script] I. redegevend voegw. *want* (Bisaj. kai); vragender wijze gebezigd om iemand zijn bevreemding te kennen te geven dat hij tot een valsche veronderstelling is gekomen; [Batak script] *verzoeken wij u dan om betel?* [Batak script] *heeft dan uw basir een ever gevangen?* [Batak script] *verwijt ik het u dan?*

II. = [Batak script] in [Batak script] in plaats van [Batak script] (M).

[Batak script] = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] = [Batak script].

[Batak script] I. *de zijstukvellen* van een varken. II. / [Batak script] *heen en weder bengelen*.

[Batak script] I. = [Batak script] II.

II. / [Batak script] iets *naar zich toehalen*, *toetrekken*; [Batak script] benaming van eene slangsoort.

[Batak script] / [Batak script] *aannemen als het zijne* een kind.

[Batak script] benaming van de staak van wier top de mombang's van de pagar sipujuan hangen. —— [Batak script] = [Batak script] (hbs.); [Batak script] spreekwijze: *wat men gemakkelijk krijgt, raakt men ook gemakkelijk kwijt*.

[Batak script] *een ever*, *wild zwijn*.

[Batak script] I. = [Batak script] (M).

II. *zoo* in veronderstellingen; [Batak] of [Batak] *zoo niet;* b. v. [Batak] *zoo ik 't wist, waarom zou ik 't vragen?*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M).

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] *over zat zijn, vermoeid zijn* van het gehoor bij het hooren van iets; *pijn doen*, v. d. buik; [Batak] *aan iets van zijn ligchaam pijn gevoelen.*

[Batak] / [Batak] *huilen* van een hond.

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] = [Batak].

II. *water, rivier, beek; sap* van boomen; [Batak] bij het klaar maken van een akker *beginnen in den brand steken* de sprokkels van het brandende hout.

[Batak] I. = [Batak] (hbs).

II. Mal. ایر / [Batak] *heete zwavelbron;* [Batak] *slib* dat door eene rivier op de oevers nagelaten wordt.

III. [Batak] = [Batak] (M).

[Batak] *de leest* van het ligchaam, *de middel;* ak ni si lumippang dalan, zie onder djudjur.

[Batak] *wat?* in eene vraag (Sund. id.; Mal. en Jav. apa); *hoe* als men op een bevreemdenden toon over de onmogelijkheid van iets spreekt; [Batak] *wie?* in eene vraag gebezigd, waarbij men weten wil hoe iemands naam klinkt; [Batak] de naam die iemand als kind draagt in tegenoverstelling van de [Batak] enz.; [Batak] *hij zag Baopais niet meer; hoe zou hij hem kunnen zien; hij was reeds in zijn buik;* aha ma asa tarsonggot to, *geen wonder dat gij verschrikt waart;* [Batak] *hoe zou niet, het kan niet anders of* [Batak] *hoe zoudt gij niet verliezen!* —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *wijdbeens loopen.*

[Batak] (Sarr. ākāsah) *de wereld;* wordt ook in den bepaalden zin gebezigd van *land, distrikt.*

[Batak] / [Batak] iets *ligchamelijk ondervinden, er van lusten* als iemand dien men iets betaald zet; [Batak] *dat zal je voelen, ik zal je dat betaald zetten;* [Batak] *gewaarwording, gevoel;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] اكر = andor? [Batak] zekere klimplant.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] vleesch *roosteren* na het in zout gedoopt te hebben; [Batak] *geroost zijn* van vleesch.

[Batak] 1ste pers. enkelv., als praedicaat in brieven en pangulubalangs *hier zijn* (Jav., Mal. aku, Tag ako; Malag ahu); b. v. [Batak] *deze is een brief gezonden door Guru Sombaon* enz. [Batak] iets *zich toeeigenen, het zijne noemen;* [Batak] iemand *te borg staan.*

[Batak] / [Batak] *opruimen*, de sprokkels van het op een akker verbrande hout, een akker *van de sprokkels van het verbrande hout zuiveren.*

[Batak] = [Batak] I. (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *iemand die zich voor datu uitgeeft.*

[Batak] I. zekere groote muskietsoort (Mal. id.).

II. [Batak] *kracht* in het strijden.

III. / [Batak] het vuur *van de kolen*

ontdoen, zoo als men doet als men bevreesd is dat de rijst zal aanbranden.

[…] *een mesje met eene vlakke punt* dat men door op het heft te kloppen in de stam der suikerpalm drijft om er de palmwijn van te innen; […] *palmwijn tappen;* […] *palmwijntapper;* […] *steeds uitstellen*, eigentlijk even als de palmwijnhalers zeggen: "kom mede, kom mede!" de palmwijntappers iemand liever niet bij het tappen bij zich willende hebben om hem niet te behoeven te tracteren.

[…] I. = […] (M.); […] en […] *het is beter dat, liever;* als praedicaat, *meer zijn dan* een ander; vgl. […] en […].

II/[…] = […]. (D.) […] = […]

[…] (vgl. […] / […] *denken* iets, *meenen* dat.

[…] / […] *rondschuifelen* van een slang.

[…] / […] *verloren zijn*, vooral van gestolene goederen; *ten gronde gerigt zijn;* […] 't tegenovergestelde van […] *in een' ellendigen toestand verkeeren;* […] *bestolen worden*, iets *verliezen;* […] *ten verderve brengen*, *schaden;* […] *iemand die kwaad sticht*, *gevaarlijke voorwerpen*, als verscheurend gedierte, spoken, enz.; […] iets *te zoek brengen*.

[…] *houtskool* (Jav. arĕng, Mal. arang; Niasch acho).

[…] (Sans. agni) *het Zuidoosten*.

[…] *hoewel, ofschoon;* […] *al was het maar één bale;* […] *aan wie ook;* […] *ofschoon deze onze huta groot is, zij zijn in grooter aantal dan mijne onderdanen.*

[…] optatief woord om een wensch of bede uit te drukken; b. v. […] *dat ik met u eerst een gesprek voere voor wij van elkander scheiden!*

[…] / […] (Dair […]); b. v. […].

[…] / […] / 1°. = […] (a) 2°. = […] (a M.).

[…] / […] naam van eene bergpas, waar alles doorgaat (in de verhalen).

[…] / […] *geen woord kikken* van verlegenheid.

[…] / […] *doorschemeren* als de rijpheid van een vrucht door de schil heen.

[…] / […] = […] (D.).

[…] Maleisch; […] *een luchtje scheppen;* […] *uitvorschen* geruchten; […] *waar men een luchtje schept*.

[…] *stank* van de adem; *naar traan smakende of stinkende;* […] (D.).

[…] / […] *meer of min verkouden zijn*, *zoodat het water de neus uitloopt*.

[…] *geurig*, *welriekend;* […] *geuren*, *welriekende geuren afgeven*.

[…] I. = […] (Daj. aka, Jav. raka); […] = […]; […] = […] (M.).

II. Teeken van het meerv. (zie de Sprkt.).

[…] ('t Sanscr. kala; vgl. […]) naam van den geest die de zon bij eklipsen zou opslokken.

[…] = […].

springen, *ontsnappen*, *ontvlugten*; *met* iets *zich uit de voeten maken*; —— (a M.).

.

(D.). zekere groote bruine miersoort.

(Sanscr. rahu; Mal. ra-u; Jav. karawu) de geest die bij maaneclips verondersteld wordt de maan op te slikken.

onrein voedsel, als krengen, enz.; soort van stinkwezel.

I. = (M.). II./ (verbastering van) *daarenboven*, *buitendien*.

zekere boom wiens bast tot sjerpen wordt verwerkt.

snikken bij het schreijen; *krijschen* van een kiekendief.

(vgl.) *een weinig van* iets *schrapen of snijden*.

= (M.). *straks*, in de toekomst; *straks*, in het verleden, *eenigen tijd geleden*; als adjectief en ; —— = ; = (M.).

open en toegaan van de mond van een stervende.

= .

= (M.; Mal. id.).

I. = (D.; Lamp. id.).

II. *Wederga*, *een* van een paar; *praatkameraad*, iemand met wien wij spreken of die tot ons het woord voert; *aan beide kanten één*; *aan elkaâr verbinden*, gedraaid touw om er een lang touw van te maken; iemand *aanspreken*, *aanklampen*, *to accost*; = maar niet zoo dikwijls in gebruik als de verbasterde vorm.

I. = .

II. = ? (M.).

III. = (D.).

de 22ste *van eene maand*.

bedremmeld, *bleu*.

leven maken, van eene menigte zich vrolijk makenden (M.).

(Sanscr. anggāra) de 3de *dag van eene maand*; de 10de *dag van eene maand*.

de steel van de rijstplant.

I. *betreffende*, *wat betreft*, *aangaande*; *maar* (z. verder de Sprkt.).

II/ iets *ruiken*, *door de reuk* iets *waarnemen* (Niasch. ago); = (a); *reukvermogen hebben* van de neus; *kunnen ruiken*.

= II. (D.).

= (M.).

zekere groote druifsoort.

jongere broeder, *jongere zuster*, in betrekking van personen van dezelfde kunne gebezigd (Niasch achi; Dai. andi; Jav. ari; Mal. adik); is ook een later getrouwde vrouw in betrekking van een harer medevrouwen; *volger* van een geboren kind, dat is de *moederkoek*; *de jongste* onder kinderen, broeders of zusters, *de jongste* in rang; *een persoon waarvoor men zich in het spreken niet hoeft te generen*, 't tegenovergestelde van .

= ; b. v.

[Batak] *dat ik eerst mij verwijderd hebbe; sla dan op het bekken, opdat ik 't geluid niet hoore.*

[Batak] *zich fraai voordoen*, als iemand die zich opschikt; [Batak] *zingende opdreunen*, wat men leest.

[Batak] (deftig).

[Batak] koker voor de tuwak als supplement gebezigd als reeds de taguk vol is.

[Batak] Jav. [Jav.] [Batak].

[Batak] *klagt* over een doode, *het klagen; [Batak] een kreet slaken* van pijn; [Batak] *steunen* van pijn; [Batak] *het uitschreeuwen* van pijn.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *bengelen* van een hangend voorwerp; [Batak] *in wiegelende beweging zijn;* [Batak] *geschorscht zijn*, van eene oorlog; [Batak] *schorsen*, de vijandelijkheden; [Batak] *een kleed dat aan beide einden ergens aan vastgehecht is om als wieg te fungeren;* [Batak] (hbs.); [Batak] (a M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak].

[Batak]

[Batak] I. 1°. vóór het vergeleken voorwerp ons *dan;* 2°. *alsdan, zoodat, opdat, de reden waarom;* ons *of* vóór een van een negatie afhankelijken zin; b. v. *het duurde niet lang of hij kwam* (zie verder de Sprkt.).

II. [Batak] bijnaam van een ever in de verhalen; [Batak] iets *met geweld doorzetten;* [Batak] *dat worde hier in 't ondermaansche als uittarting gebezigd.*

III. [Batak] Mal. zekere kleine als een haring groote zeevisch.

[Batak] I. [Batak].

II. [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) [Batak] *tarten, voornemens zijn weêrstand te bieden;* [Batak] *alles doen waarmede men iemand tart of hem toont hem aan te durven;* [Batak] *met* iets *uittarten;* [Batak] *hij bezigt* het *ter uittarting*, als b. v. een middel waarmede men iemands vergift tart.

[Batak] de benzoegeurige was der nesten van de taruwan, die als wierook gebezigd wordt (M.); [Batak] iets *bewierooken.*

[Batak] *wat men bestemd heeft tot inzet* bij het spel; [Batak] iets *als inzet bezigen* bij het spel; iets *inzetten* bij het spel; [Batak] *zijn leven meer of min op het spel zetten.*

[Batak] *nest* van een vogel, *leger* van een wild beest; [Batak] *jagt maken; jagen op wilde beesten;* [Batak] *benaming van een lans met eene buitengewoon breede punt om er evers mede te jagen.* —— [Batak] *een zak waarin de kamfer dadelijk nadat zij uit den boom is gehaald, gedaan wordt.*

[Batak] I. = [Batak] I. 2°.

II. (atjo) = [Batak] (D.).

[Batak] *langzaam, voorzigtig;* [Batak] *ga in vrede! er moge u niets overkomen!* hetgeen men iemand die vertrekt pleegt toe te roepen.

[Batak] II. (D.).

[Batak] *zuur, het zure* van vruchten; *sap* van citroenen bij uitnemendheid (vgl. Mal. asam); [Batak] *zuur zijn.*

[Batak] I. *medelijdend, ontfermend*, met roha,

(vgl. Jav. asih); [Batak] *medelijden, aalmoes;* [Batak] *medelijden hebben, eene gunstige werking hebben* van een middel; [Batak] *wat bij een vreugdefeest genuttigd wordt;* [Batak] *kracht verleenen;* b. v. van den geest van een vroegeren leermeester als men zijne lessen in praktijk brengt; [Batak] ([Batak]) iemand *liefhebben*, (vgl. Mal. kasih); [Batak] *dat men liefheeft*, als vócativus achter verwantschapswoorden gebezigd; b. v. [Batak] *geliefd kleinkind!* [Batak] *genade* van de goden of geesten; [Batak] *medelijden vragen;* [Batak] *zoo gij niet aanneemt (zoo bij u niet geldig zijn) vergiffenis smeekende handen, en om genade verzoekende woorden, wat er aan te doen?* [Batak] *iemand bij wien men zegen af te smeeken heeft.*

II./[Batak] = [Batak]?

[Batak] = [Batak] I. (D.).

[Batak] *verschillend, vreemd*, (Mal. id.).

[Batak] *hond*, meer als scheldwoord gebezigd, (Niasch, Jav. *hond*); naam van een der gorda's.

[Batak] *dreigement, dreigende woorden;* [Batak] de lippen *vast op elkander drukken* uit verbolgenheid, *dreigen;* [Batak] iemand *bedreigen.*

[Batak]/[Batak] iets *schoonmaken* om geluk te hebben; zoo b. v. een boom dien men omhakken wil, door van onderen het onkruid te wieden; evenzoo een stuk grond dat men voor een akker bestemt.

[Batak] (Sanscr. hasta) I. *de lengte van den voorarm* als maat gebezigd; (Mal. id.) sasta.

II. = [Batak]? [Batak] = [Batak]? (tab.)

[Batak] = [Batak]? (D.); —— [Batak] voordeel *aanleiding maken van een feest* opdat het zegen aanbrenge.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *leering, les, vermaning* (vgl. 't Mal. woord); [Batak] *leeren;* [Batak] *onderrigten* iemand, *vermaningen geven aan* iemand; —— [Batak] 't tegenovergestelde van [Batak] (M.).

[Batak] Ar. Mal. اجل = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *in golvende beweging zijn* van een meer, de zee.

[Batak] I. (Sanscr. adhi) schijnt vroeger *vorst* beteekend te hebben, maar wordt thans alléén met [Batak] vóór de eigennamen van in de verhalen figurerende personen gebezigd (vgl. Jav. adji); b. v. [Batak].

II. (Sar. adhī)/[Batak] *lezen, zich bezig houden met dat te leeren wat een datu moet weten;* [Batak] *wat men een leermeester als loon geeft,* wordt met [Batak] in de tabas gebezigd; [Batak] vindt men achter de eigennamen van datus in de Wigchelboeken.

III. *Oorlogsbeeld* met ingredienten, die den vijand verondersteld worden te schaden; [Batak] *allerlei toovermiddelen.*

[Batak] = [Batak]; b. v. [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *op de proef stellen* iets (M.).

[Batak] Mal./[Batak] = [Batak]

[Batak] Mal. اتس/[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] benaming van een gondang-wijze.

[Batak] *het voetstuk* van een rijstvijzel, pot, enz.

[Batak] naam van eene grassoort; ——

[Batak] *iemand daar pit in zit.*

[Batak] *misschien;* ook als [Batak] (qv.) en [Batak] II. gebezigd; [Batak] *zoo tante leefde, uw lijden zou niet aldus zijn;* [Batak] *zoo zij ons geene geneesmiddelen had toegediend*, enz. [Batak] *hoewel, ofschoon;* [Batak] *mogen zij ook met hun drieën zijn, ik zal hen staan;* [Batak] *wie weet hoe!*

[Batak] *wat bij iets behoort;* [Batak] het betelblad *van hetgeen er bij behoort gegeten te worden voorzien;* [Batak] *bij* iets *behooren.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. Jav. en Mal. atur) [Batak] *naar de orde* iets *plaatsen*, wat men zegt *ordelijk voordragen.* —— [Batak] (hbs.).

[Batak] (Niasch *hart;* Mal. en Jav. ati); [Batak] *het hart;* [Batak] *durven, in staat zijn, het hart hebben* iets te doen; [Batak] *in 's hemels naam dan!* [Batak] *nog zoo jong dat zij niet te nuttigen is* van de pinang.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] (Mal. اچه Dir. atjih) *Atjinees; het land der Atjinezen.*

[Batak] I. *immers;* [Batak] *want het gaat er mede als met een geweer: immers een geweer barst, zoo de lading buiten mate is;* —— [Batak] = [Batak] (M.).

II. = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I./ [Batak] *wandelen, voor plezier reizen;* [Batak] noemt men schuld die door uitstel van betaling steeds grooter door de interest wordt; [Batak] *op* iets *afgaan;* [Batak] iets *medenemen op zijn' wandeling of reis.* —— [Batak] Mal. = [Batak] (M.).

II./ [Batak] Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *een stellig besluit genomen hebbende, wanhoopig.*

[Batak] / [Batak] *rondloopen, een zwervend leven leiden.*

[Batak] *stervensuur, de bepaalde tijd waarop iemand moet sterven.* —— [Batak] = [Batak] (hbs. M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (zie de Sprkt.) *aanwezig zijn, er zijn* (Daj. aton); [Batak] *wat dat betreft, kameraad! de hoedanigheid der spijze is mij onverschillig; ik rigt mij naar 't geen voorhanden is.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (vgl. Ml. adap; Jav. adĕp); fatsoenlijk = [Batak]; [Batak] *dienen* bij iemand om zijn schuld af te lossen; [Batak] *de* 9[de] *van een maand;* [Batak] *de* 11[de] *van een maand;* [Batak] *bij* iets *tegenwoordig zijn;* [Batak] *opvoeden* een kind; *het gelaat naar* iets *toewenden;* iets *met het gelaat toegekeerd zijn;* [Batak] *kleinkind uit een' zoon;* [Batak] *alle stukken vleesch die den gasten naar hunne rang worden toegewezen;* [Batak] = [Batak]

of [Batak] (a); [Batak] *steeds met het gelaat* iets *toegekeerd zijn;* [Batak] ([Batak]) iemand *als dienstpligtige doen dienen* om zijn schuld af te lossen; iets (b. v. spijze) *voorzetten* vóór iemand, iets *aanbieden*; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *de steel* van eene pijp.

[Batak] I. achter *bajo* om het voornw. van de eerste persoon mannelijk; en achter *boru* om het voornw. van de eerste persoon vrouwelijk uit te drukken; [Batak] *ik* mannelijk; [Batak] *ik* vrouwelijk (zie de Sprkt.).

II. (verwant met [Batak]) [Batak] zelden gebezigd = [Batak]; [Batak] *rust;* [Batak] *rusten*, *uitrusten;* [Batak] *rustplaats.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] Ar. Mal. حاضر? = [Batak] (D.).

[Batak] I./[Batak] *beletten* hoornvee op de akkers te grazen; [Batak] naar eene bepaalde plaats een beest *trachten te doen gaan.*

II./[Batak] *van weêrskanten;* [Batak] *van weêrskanten lagchen;* vóór een zelfstandig naamw. *beide;* b. v. [Batak] *wij beiden;* [Batak] *daarop stopte hij snel de beide gaten van 't blaasroer;* [Batak] *genoot*, de persoon die gelijk met ons iets is geworden; [Batak] *die met mij te gelijk is opgewassen;* [Batak] *wedijveren;* [Batak] *om het hardst loopen;* —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (Het lijdt geen twijfel dat hier het adjective voornaamw. *i* een bestanddeel is, maar daar de uitspraak adúwi en niet ádu i is, zoo wordt het woord als een grondw. opgevat), *gindsch;* [Batak] *gindsch huis;* [Batak] *daar ginds* als bijw.; [Batak] *derwaarts* naar een plaats die ver, maar binnen het gezigt gelegen is.

[Batak]/[Batak] *fraai zich voordoen* van een persoon.

[Batak] I. zekere kleine rietsoort die voor vlechtwerk gebezigd wordt.

II./[Batak] *maagpijn.*

III./[Batak] = [Batak].

[Batak] *die*, *dat*, van iets dat op een kleine afstand binnen het gezigt ligt.

[Batak] I. = het reflexive [Batak].

II. = [Batak] (D.).

III./[Batak] *naoogen*, iets *met de oogen volgen.*

[Batak] *een zoon; broeders zoon* (vgl. 't Mal. en Jav. woord), tegenover [Batak] gebezigd om van dingen die bij elkander behooren het kleinste aan te duiden; b. v. [Batak] *de pink;* [Batak] *de kleine teen* tegenover [Batak] *de duim;* [Batak] *de groote teen;* [Batak] en [Batak] (zie de Sprkt.); [Batak] *de kleinste* van de 9 gordangs; [Batak] *baren;* [Batak] *baarmoeder;* [Batak] geld *leenen met betaling van interest;* [Batak] ([Batak]) geld *op interest uitleenen*, *op interest uitzetten;* [Batak] *bloedverwant aan wien men eene dochter heeft ten huwelijk gegeven*, het tegenovergestelde van [Batak]; —— [Batak] kleedingstuk dat men boven over de broek plaidsgewijze draagt, (M.).

[Batak] I. (wordt vóór een zin geplaatst om twijfel uit te drukken; [Batak]

wat zou toch mijn goed weggenomen hebben? … *waar toch zou dat zijn, dat geweerschot* (vgl. Mal. alang).

II./ … spijzen *een zamentrekkende en zure smaak geven;* … *raauw vleesch fijn gekakt en twee à drie maal uitgeperst en dan met zout, limoensap en zamentrekkende boombast vermengd* (bij de … is het visch).

… uitgang van eigennamen van personen die van dieren afstammen; … eigennaam van iemand die van een rund afstamt (in de verhalen).

… I./ … = … .

II./ … *waarbij men iets vergelijkt; teeken van aandenken.*

… *langzaam, zachtkens, voorzigtig.*

… (vgl. 't Mal. woord) … iemand wiens naam men niet dadelijk zich kan te binnen brengen, iemand in het algemeen; *Mijnheer N.N., v. d. Hms.* (Mal. en Jav. id.).

… = …; … = … (D.; Mal. anjut).

…/… zekere witte zwartkoppige worm die in den grond nestelt (M.; Mal. anei anei *witte mier;* Tag. anei).

… = … I. 2°.

… I. *de stank van zweeterige oksels.*

II./ … = … .

… = … I. (D.).

… = … (M.; Mal. en Jav. tjätjak).

… zie onder … .

… zekere boom.

…/ … *schemeren* van de oogen bij het zien van iets ongewoons.

… I./ … *bedriegen.*

II./ … zekere plant.

… zekere glinsterend zwarte niet bijtende duizendpootsoort (Mal. tjätjibang).

… (D.).

II. zekere kleine vogel; —— … *oogenschijnlijk iemand beschermen.*

… *zout* van smaak, *brak* (Mal. asin; Niasch asi *de zee;* Malag. fanasina *zout;* Tag. asin *zout*).

… *komkommer;* tjemun (D.; Mal. antimun; Jav. kĕtimun; Tag. atimon).

… zekere boom.

… Mal. هنتير/ … = …; … naam van een tambar.

… (v. … ?) *een houten spade,* ook …; tjuwan (D.; Jav. suwan).

…/… = … .

… *getrappel* van dansenden; … *huppelen* van blijdschap, *opspringen* van blijdschap, *met de voeten trappelen* van blijdschap; … en … *aan het huppelen zijn;* … iets *rondhuppelen;* … *met* iets *huppelen, rondspringen* of *dansen; naar* iets *dansen* als naar eene muzijk; … *bondgenoot* in een strijd.

…/… *van de hak op de tak* van iemands wijze van redeneren; *bij tusschenpozen geschieden,* van een werk.

…/… = … .

… = …; … *het maal*

dat het hoofd van de plaats aan die van daar verhuist als teeken van vriendschap geeft (D).

[Batak script] *terugspringen* van een werktuig op iets hards.

[Batak script] = [Batak script] (M).

[Batak script] Mal. = [Batak script] (M).

[Batak script] I. Mal. [Arabic script] = [Batak script] (M).

II./[Batak script] = [Batak script]; [Batak script] zekere boom waarvan de vrucht tegen de schurft gebezigd wordt.

[Batak script] soort van bonte rups.

[Batak script] = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] (M.); —— [Batak script] *flaauwtjes voordragen* wat men tegen iemand dien men vreest zegt.

[Batak script] zekere groene duim dikke rupssoort die zich op de Caladiumsoorten ophoudt (Mal. tăntadu).

[Batak script] iets *op de handen wegen* om te weten wat het zwaarst is; *onderzoeken* van een datu iemand's lot; iemand's gora *het voorwerp maken van de eene of andere wigchelarij* zooals een datu doet.

[Batak script] I. = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] (M).

II./[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] I./[Batak script] *geleiden* van het huis naar de alaman een' doode of wel een' door een geest bezielde; *inwijden* een pangulubalang; [Batak script] = [Batak script] (hbs.; Mal. măngantarkan iets *geleiden*).

II./[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] (Sanscr.) = [Batak script] (M.; Mal. id.).

[Batak script] zekere kleine parkitsoort (de eenigste die in de Batak-landen voorkomt) die bij ons onder de Mal. naam Salindit bekend is (psittacus galgulus).

[Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] Mal. [Arabic script] zekere kostbare kleedingstof.

[Batak script] = [Batak script]. —— [Batak script] (Sanscr. anantaboga) naam van een groote slangsoort die misschien tot de fabel behoort.

[Batak script] zekere ligtbruine eekhoornsoort.

[Batak script] zekere kleine Caladiumsoort.

[Batak script] naam van een kleine zeer vergiftige slangsoort.

[Batak script] *verstaan, begrijpen; gissen.*

[Batak script] I. *voorwaar; en toch* in tegenstelling, *alsdan; nu dan;* [Batak script] *zoo gij geen jeuk krijgt, wel nu eet mij dan op;* [Batak script] *eenparig was voorwaar hun dans;* gij zegt wel van u niet door hem te zullen laten wegvoeren, [Batak script] *en toch gaat gij zoo als ik zie;* [Batak script] *zij dompelden hem zeven dagen en zeven nachten lang in het water, en toch hij wilde niet dood; zij begroeven hem zeven dagen en zeven nachten, en toch hij wilde niet dood.*

II./[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *de teeldeelen.*

[illegible] *de uiterste punt* van de ellebogen; ook gebezigd voor [illegible] om de bedoeling een weinig te verbloemen.

[illegible] zekere boom wiens bast voor de groote ronde rijstschuren dient (M.).

[illegible]/[illegible] *een houw doen in* iets, zoo als b. v. in een boom dien men vellen wil; [illegible] *met* iets *vellen*, iets *ter hakking bezigen.*

[illegible]/[illegible] soort van oorbel (vgl. Mal. anting anting.).

[illegible] *zekere stinkende vlindersoort die veel schade aan de rijstplant berokkent*, en die men gewoon is met schepnetjes te vangen (Men. Mal. tjinganau; vgl. Mak. katingalo).

[illegible]/[illegible] zekere vruchtdragende boom.

[illegible] = [illegible].

[illegible]/[illegible] *de 8ste van eene maand.*

[illegible] zekere plant wier stengels en bladen als groente genuttigd worden.

[illegible] (vgl. [illegible]) zekere boom wiens bast als surrogaat van de betel genuttigd wordt (M.).

[illegible] (vgl. Mal. antu *spook*)/[illegible] *soort van jakhals*; [illegible] zeker boschspook; [illegible] zekere vogel.

[illegible]/[illegible] *tegen* iets *aanstooten;* —— [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible]/[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible]/[illegible] *verstaan*, *begrijpen*, iets *vernemen;* —— [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] zekere boom.

[illegible] zekere hooge pandanussoort wier bladen eene witachtige stof (als die op de vleugels der vlinders) hebben, en voor vlechtwerk dienen.

[illegible]/[illegible] water dat zich in de holtens van het bamboe of der boomen bevindt.

[illegible] zekere boom wiens wortels naar boven, en takken naar beneden schieten.

[illegible] zekere plant wier jonge bladen en stengel als voeder voor de varkens dient (soort van amorphophallus); [illegible] een atturbung die zich alleen op een akker bevindt, roodachtig van kleur is, boven aan gelijk een zonnescherm zich voordoet, een lijklucht van zich afgeeft, en den vinder ongeluk zou aanbrengen.

[illegible] zekere boom (casuarina sumatrana Jungh).

[illegible] = [illegible].

[illegible]/[illegible] = [illegible] II. —— [illegible] *van alles voorzien;* b. v. een pattangan als van jonge suikerpalmbladen enz.

[illegible]/[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] *wat publiek geschieden mag;* [illegible] wordt onder anderen genoemd *het haneckloppen op de door het gouvernement daarvoor bestemde dagen.*

[illegible] zeker heestergewas (soort van urtica).

[illegible]/[illegible] zekere struik.

[illegible] zekere boom (M.).

[illegible] zekere vogel.

[illegible] zeker vinnig stekend insekt dat in de boomen nestelt.

[illegible] zekere wilde peperplant.

[Batak] *de stamper* van een rijstblok-vijzel; ook [Batak] (Mal. alu; Malag. akalu); [Batak] naam van een storm (in de verhalen) die zoo hevig is, dat een rijstblok-stamper door midden breekt.

[Batak] zekere boom wiens harst tot verlichting gebezigd wordt (M.).

[Batak]/[Batak] [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *op 't tijdstip dat 't licht wordt;* —— [Batak] *aanbrengen* een klagt; [Batak] iets aan iemand *melden*, *mededeelen* om hem daarover te hooren.

[Batak] algemeene benaming van kruip- en slingerplanten.

[Batak] *de borst;* ook [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] *jong*, *is het gekleed; reeds volwassen zijnde*, *naakt;* raadsel waarop het antwoord [Batak] (bambu) is.

[Batak] naam van een kwartelsoort.

[Batak] *laag naar beneden hangende* van de ooren.

[Batak] zekere boom wiens vruchten als kastanjes, genuttigd worden, maar in groote hoeveelheid buikloop verwekken.

[Batak] ([Batak] D.) *gierig zijn;* [Batak] *een gierigaart.*

[Batak] *wanneer?* slechts in eene vraag gebezigd.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] I. zekere boom wiens bast tot vlechtwerk dient (Broussouctia species). II. Soort van vierkante opene korf (M.).

[Batak]/[Batak] *voor de kost en inwoning arbeiden;* [Batak] *iemand waarbij men in de kost is.* —— [Batak] eene kleine pot met een pangulubalang die bij de groote pot van de pangulubalang gevonden wordt.

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] *eene tortelduif;* [Batak] benaming van kippen die evenzoo als de tortels geteekend zijn.

[Batak] *weeklagt* van vrouwen over een doode, bezigende zij hierbij eene versierde taal die vooral in de Mandailingsche landschappen opgeschreven wordt; [Batak] met luid misbaar en in de andung-taal *beweenen* een doode; [Batak] *steeds regretteeren* een' afwezige; [Batak] *een meer of min klagend geluid maken* van iets dat door de lucht streeft; [Batak] *vloekwoorden;* —— [Batak] = [Batak] of [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] ([Batak]) = [Batak] en [Batak]; [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] zekere vogel.

[Batak]/[Batak] *op crediet koopen.*

[Batak] zekere zwamopleverende palmsoort.

[Batak] zekere struik.

[Batak] kwaal bij vrouwen wier borsten erg opzwellen, en daarna inkrimpen.

[Batak] *een rijstwan;* ook [Batak] (Dr. [Batak]; Mal. njiru, Men. niru, Tag. nigo). —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak]/[Batak] iets *eene andere rigting doen nemen.*

[Batak] zekere boom die

de kool levert voor het Bataksche buskruid (homolanthus lischen holtianius).

[Batak script]/[Batak script] tot een ander het woord *voeren;* wat men zegt tot een ander dan tot wien men het eerst sprak *zeggen;* [Batak script] *tot elkaâr beurtelings het woord voeren.*

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] I. = [Batak script] en [Batak script]; [Batak script] of [Batak script] vooral in gebruik om bepaaldelijk zijn' vader mede aan te roepen, daar *amáng* ook tegen jonge lieden gezegd wordt, en dus door een' vader tegen zijnen zoon kan gebezigd worden (Daj. apa).

II./[Batak script] = [Batak script] (D.; Lamp. Sund. apa; Mal. ampa).

[Batak script] I. = [Batak script] (M.).

II./[Batak script] en [Batak script] *minachting koesteren;* [Batak script] iemand *niet tellen, niet in aanmerking nemen.*

[Batak script]/[Batak script] *driftig zijn* in iets na te jagen, zoodat men deswege gevaren trotseert.

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *bij toeval ergens aankomen;* [Batak script] *rondzwerven, doolen.*

[Batak script] bijw. *werkelijk, wezentlijk, inderdaad; zelfs;* [Batak script] *zoo hij die het feest viert werkelijk arm is, dan gebruikt hij een kip tot feestmaal bij de geboorte van zijn kind;* [Batak script] *maak u daarover inderdaad niet ongerust!* [Batak script] *de vorst sprak den nedergedaalden geest werkelijk goed aan;* [Batak script] *als het wezentlijk dat is, het is gemakkelijk uit te voeren;* [Batak script] *heb ik hem dan straks werkelijk omvergestooten?* [Batak script] *zelfs dien hebt ge gedood; hoeveel te meer dan gewone menschen!*

[Batak script]/[Batak script] *stillen* als b. v. een schreijend kind.

[Batak script]/[Batak script] *vangen* met de handen visschen in afgedamd water.

[Batak script] *vuur* (Mal. id.; Malag. afu); benaming van zekere groote miersoort; [Batak script] *in de kraam zijn;* ——— [Batak script] *voorzien van vuur* een huis; dat is in een huisgezin waar geene getrouwde vrouw is, eene vrouw brengen voor één der huisgenooten; [Batak script] *het (huis) is zonder getrouwde vrouw, zonder iemand die op het vuur het oog houdt* (M.).

[Batak script]/[Batak script] *afgunstig zijn.*

[Batak script]/[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] *uitgewischt, weggevaagd* (Mal. hapus); ook als vervloeking van zich zelven gebezigd: *ik mag verdoemd zijn, zoo* enz.; [Batak script] *afvegen, wegvegen;* [Batak script] *ter afveging bezigen* iets; *ter besmeering bezigen* iets.

[Batak script]/[Batak script] iemand *overhalen* bij zich als voorvechter te dienen; *engageren* personen die bij een' oorlog noodig zijn, als een datu, een parsinabul, en ulubalang; *sussen* een' ontevredene.

[Batak script] I. *een verdord blad.*

II. = [Batak script] (M.).

III. = [Batak script] (D.).

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] I./[Batak script] *gudsen* van water enz.

II./[Batak script] *uiterlijk* van een persoon, *voorkomen.*

[Batak script] I./[Batak script] = [Batak script]; Dr. [Batak script].

II./[Batak script] *lijden aan eene soort van tering.*

III./[Batak script] zekere boom waartegen

men de betel doet opklimmen, en wiens vruchten veel van onze snijboonen hebben.

[Batak]/[Batak] [Batak] *waarmede men zwaait* als b. v. een tak waarmede men de daauw van het lange gras zwiept, om er door heen loopende, niet nat te worden; [Batak] [Batak] *kwispelen* van de staart van een hond; [Batak] [Batak] *heen en weder zwaaijen* als bladen door den wind; [Batak] *met* iets *zwaaijen, zwiepen.*

[Batak] *beletsel, verhindering;* [Batak] *verhinderen;* [Batak] *hinderpaal van een reis.*

[Batak] *de asch* van een verbrand iets; *de kaf* van ongepelde rijst die wegwaait als men ze lucht.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]. —— [Batak] = [Batak].

[Batak] *de schouder* (Tag. abaga; Daj. baha).

[Batak] I./[Batak] *gewone loop* van iemand; *gewone gang* of *reis die iemand dagelijks pleegt te doen.*

II./[Batak] [Batak] *een koker van bamboe met een deksel* om er iets in te bewaren; *het omwindsel* van de pop van eene rups; [Batak] [Batak] iets *in een abalabal doen.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] [Batak] iemand *hindernissen in den weg leggen.*

[Batak] I./[Batak] *op de schoot dragen; schaken* eene vrouw; [Batak] *schoot.*
II. = [Batak].

[Batak] I. *verdroogde bast* van de banaanboom (vgl. [Batak]).

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

III./[Batak] *de zegen uitspreken* over een getrouwd paar door hun een kleed over het hoofd te houden en een gebed te doen; [Batak] *toewijden* iets aan een god of geest; *over* de spijzen die op de pattangan liggen *de zegen uitspreken* zoo als de datu doet voor hij ze aan de deelgenooten van eene expeditie laat uitdeelen.

IV./[Batak] *betalen* de aan verschillende personen verschuldigde gelden.

[Batak] *kleeding, kleedingstuk;* bepaaldelijk *onder kleed* dat men zich over de heupen doet; [Batak] *zich aankleeden;* [Batak] *wat bedekt moet worden; schaamdeelen.*

[Batak] (vgl. [Batak])/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.); —— [Batak] eene strook waarmede men van boven een Atjinesche broek verlengt.

[Batak] I. *Vrouw* van iemand, *wife.*

II./[Batak] Mal. = [Batak].

III./[Batak] = [Batak] (M.; [Batak] D.); [Batak] [Batak]; [Batak] *spijzen die ter verbidding aan beesten worden toegewijd die schade aan het plantsoen kunnen verwekken* (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] is = [Batak] III. maar alleen in zamenstelling met [Batak] (zie daar) in gebruik.

[Batak] / [Batak] *als gezaaid zijn* van de sterren; [Batak] [Batak] *ter neêrvlieten* van tranen; [Batak] Men. Mal. [Arabic] *eene lading van kleine steentjes* of wel *pitjes die boven op de kogel geladen wordt* om als hagel te fungeren.

[Batak] *geldbedrag aan de aanverwanten*

eens gesneuvelden door den aanlegger van de expeditie te betalen; … *voor* een gesneuvelde *de abul betalen.*

… *vlechtwerk van bamboe waarmede het hekwerk der huta's verhoogd wordt.*

… I. *Vader* (Niasch en Tag. id.; Jav. rama); de vocativus *amáng* ook tegen mannelijke personen in het algemeen gebezigd even als bij ons *vaârtje*, en ook als tusschenwerpsel van verwondering en pijn; … *naam dien men naar zijn kind draagt;* … *iemand die de plaats van vader bekleedt;* … iemand *als vader zijn;* … *een getrouwd man, een man die reeds kinderen heeft verwekt;* … *oud en jong* van mannelijke personen; …

II. = … (D.; Mal. Daj. id).

… I. *een groote mat* in het algemeen (Daj. id.); … *de ruimte tusschen de* … *en de* …; … *met matten bespreiden* of *bedekken* iets; *bedekken* den grond van eene kruipplant.

II. = … (M.).

III. = …; … (D.).

… = … I. (D.); … *de man* van eene vrouw, *husband.*

… of … (D.); … *iets dat de waarde heeft van vijf hae's.*

… I. *De geelkoperen band onder aan het heft van een wapen* of wel *het ijzeren beslag boven aan het lemmet waarop het heft komt te rusten.*

II. *Nachtgezicht, visioen* (M.). —— … Mal. برعمل = … (M.).

… = … (D.).

… I. = … (M.).

II. … *de eerste rijst van den oogst* die men zelve moet nuttigen, en aan een ander niet mag geven of verkoopen.

… *voorzigtiglijk, met bedachtzaamheid;* … *houd 't voorzigtig op de schoot* daar het zoo teeder is.

… *het buitenste hout* dat om de splint zit.

… (Sanscr. anuswara) = hamisaran (M.).

… Ar., Mal. امين? … *beamen* wat iemand als heilwensch uitspreekt.

… = … .

… I. *Een vierkante opene rijstmand;* 2°. *bedrag van 4 djuwal's;* … *in de korf volgen* van een vrouw die met den man die haar gekocht heeft naar huis gaat, en niet aan het … voldoet; … *elkaâr in de staart bijten* van slangen.

II. … = … (M.).

III. … = … (D.).

… = … (D.).

… = … .

… I. … *verstrooid, hier een en daar een* van eene menigte menschen, buffels enz.; … = … .

II. … *uittellen, uitrekenen* de rudjis; —— … (vgl. Mal. amparan; Daj. tamparan) = … I. (M.).

III. = … .

IV. … zekere groote witte ratsoort die het geluid van een muzijkbek-

ken geeft; Mndl.: […].

[…] *vriendje* in 't aanspreken of roepen gebezigd tusschen personen die van gelijken ouderdom zijn.

[…] I. *De lijn* van draad of touw waaraan de haak van een hengel is vastgehecht; […] *van zoo een lijn voorzien* de hengel-haak; *verbinden* wat van elkaâr af is; […] *weêrbarstig zijn* van de tong van iemand die moeijelijk spreekt.

II. = […] (M.).

[…] *de bamboerat* (eene als eene kat groote witte ratsoort die de wortels van de bamboe nuttigt); […] *een datu die veel bamboe verknoeit*, daar hij niet wel schrijven kan.

[…] zekere koren-etende vogel, die een kunstig nest maakt, misschien de *puwa*.

[…] = […] I. (M.).

[…] *iets in de keel steken hebben* als b. v. eene vischgraat.

[…] algemeene benaming van graan-etende vogels, en bepaaldelijk van de bekende rijstdiefjes; […] *de groene Niasche papegaai* die op de westkust van Sumatra onder den naam van *Kekeq* (Mal. كيكيق) bij ons bekend staat.

[…] algemeene benaming van ter polijsting gebezigde bladen; […] *met bladen polijsten* iets (Mal. ampälas; Jav. rĕmpélas).

[…] zekere vruchtboom? […] (M.).

[…] *een geest die in de gedaante van een' witte wolk neêrdalende, verderf aanbrengt;* […] benaming van een tooverformulier in de Mand. verhalen.

[…] *op den arm dragen* een kind; […] iemand *voorspreken, voorstaan, tegen regt en billijkheid helpen.*

[…] zekere grassoort die de geiten gaarne eten.

[…] *verdoofd zijn* van een lid van het ligchaam, *slapen* als van de voeten.

[…] *voogd* van een onmondig vorst (M.; vgl. de analogie van het Mal. pămangku).

[…] *ver springen;* […] *de kunst van springen.*

[…] zekere grassoort.

[…] (M.; Mal. id.).

[…] *de jongste* van de kinderen, broeders; *de laagste* in rang.

[…] I. Mal. امفو = […].

II. […] of […] (D.).

[…] anomalisch werkwoord: iets *bezitten;* […] *wie is het die het bezit, van wien is het, wien hoort het toe* (vgl. Mal. ămpunja).

[…] benaming van een zeven horens hebbende slang in de verhalen.

[…] I. *Niettegenstaande.*

II. *Ter nedergelegd, geplaatst* op iets dat meer of min van den grond af staat; […] iets *neêrleggen, plaatsen* op eene plaats die meer of min van den grond af staat, op eene hoogte; —— […] een luifel met idjuk of bladen bedekt aan de gevel der Mandl. huizen en Sopo's. —— […] benaming van een knaap of

meisje zoo lang zij van de andere sekse niets weten.

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *huilen* van een hond.

[Batak] = [Batak] en [Batak].

[Batak]/[Batak] *van meening zijn*, *vermeenen*, iets *denken;* [Batak] *raadplegen* voorteekens; iemand *trachten te genezen* door offeranden aan den geest die hem kwelt aan te bieden.

[Batak] *de paarde-mangga* (Mal. ămbatjang); [Batak] benaming van een Atjineesch kleedingstuk van een bijzonder patroon.

[Batak] *zich als eene hinderpaal voordoende;* [Batak] iemand *beletten door te gaan;* [Batak] *met* iets *op den weg zitten te wachten* om het iemand die daar langs komt te geven; als b. v. palmwijn.

[Batak] *zekere gebaarde duifsoort* (M.).

[Batak] *eene poel.*

[Batak] zekere duifsoort (Mal. barăbah); —— [Batak] *storen* een gesprek door er plotseling in te vallen (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I./[Batak] = [Batak].

II./[Batak] *slingeren*, *in slingerende beweging zijn.*

[Batak]/[Batak] een kaal rond plekje op den grond waar niets groeijen wil; en verondersteld de woonplaats te zijn van den geest van een' kinderlooze.

[Batak] *een slinger.*

[Batak]/[Batak] [Batak] (hbs.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] benaming van eene goede kamfersoort die uit een duit groote stukken bestaat; figuurlijk op een mooi meisje toegepast.

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] II.

[Batak] zekere boom wiens vruchten veel van de *ambasang* hebben.

[Batak]/[Batak] *hagel*, *bevroren regendroppelen.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] *werk*, *oakum* bestaande uit roet en benzoe waarmede de vaartuigen van 't meer worden digtgestopt; [Batak] iets *met werk digt maken; belappen* een versleten huis.

[Batak] I./[Batak] iets *in zich bevatten;* [Batak] *de bewoners eener vesting;* [Batak] hetgeen de bruidegom aan zijn schoonvader geeft, ten teeken dat hij zijne dochter niet aan een ander mag uithuwen; — [Batak] naam van het kleedingstuk dat iemand zijn dochter geeft, zoodra zij een kind gebaard heeft; hetgeen een teeken is, dat zijn schoonzoon niets meer van hem te vorderen heeft.

II. = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] *medenemen als deelgenooten op een feest* kinderen of lieden die daarbij niet hooren; —— [Batak] *vlak in 't midden.*

[Batak] *zekere geest?*

[Batak]/[Batak] *ingrediënten* van eene offerande.

[Batak]/[Batak] *wegwerpen* iets, *smijten* iets naar boven of beneden, ergens in.

[Batak] = [Batak] (Mal. id.).

[Batak] *de kruin* van het hoofd (Jav. bunbunan; Mal. ubun ubun).

[Batak]/[Batak] *onverwachts verdwijnen;* [Batak] *springen, een sprong maken;* [Batak] *heen en weder springen* als apen enz.; [Batak] iets *wegwerpen;* geld *verspillen.* —— [Batak] = [Batak] (kamfertaal).

[Batak]/[Batak] *grof zijn* van iemand's spel.

[Batak] = [Batak].

[Batak] fatsoenlijk voor [Batak].

[Batak] zekere groote duifsoort.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak])/[Batak] *huilen* van een hond (Tag. ambowang). —— [Batak] = [Batak].

[Batak] *het slingeren der armen onder het loopen;* [Batak] *slingerende met de armen loopen; op zijn gemak loopen de armen slingerende;* —— [Batak] = [Batak] (hbs. D.); —— [Batak] *een meisje dat zonder kooprijs aan iemand moet worden uitgehuwelijkt* zoo als soms een vader verpligt is voor straf te doen (M.).

[Batak] of [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] iets *nazetten, vervolgen* (Daj. id.); [Batak] *de smaak er van komt nagenoeg met die van de nangka overeen;* [Batak] *vervolger* fatsoenlijk in plaats van [Batak] gebezigd; [Batak] = [Batak] (a); [Batak] *zoeken in te halen* iemand die vóór ons loopt, *op* iets *met spoed afgaan;* iets *verpligt zijn met spoed te doen;* [Batak] *wij gaan aanstonds terug; wij hebben iets dat geen uitstel lijdt te doen;* [Batak] *bijna, op het punt van;* [Batak] *bijna namiddag;* [Batak] *hooge kakke-nood hebben, hard loopen* om die behoefte te doen, zóó alsof men nagezeten werd; [Batak] ([Batak]) iets *ter harte nemen* wat niet zonder nadeel kan uitgesteld worden, *moeite doen om* iemand *in te halen;* [Batak] *dien men als hij voor ons is, moeite doet in te halen; en opwacht, wanneer hij achter is,* wordt van een in aanzien staand hoofd gezegd; [Batak] *ieder voor zich hetgeen hij te doen heeft met spoed verrigten.*

[Batak] I./[Batak] *zitten* hetgeen waarop het zitten plaats heeft, met de klaauwen omvattende van een vogel: *to roost, se percher.*

II. *Buigzaam* van metaal; [Batak] *uitstel verleenen; hard maken* ijzer door het ergens in te doopen om de broosheid te voorkomen; *tot afwisseling dienen van* eene spijze zoo als rijst voor iemand die dagelijks *gadong* eet; [Batak] *alles* (als b. v. een stokje) *waar een vogel op zitten kan.*

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *zweven; zwerven.*

II./[Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] I./[Batak] 1°. = [Batak] (M.); 2°. = [Batak] (hbs. M.; Mal. ajam); —— [Batak] *vasthouden* de tondi, zoo als geesten doen wanneer iemand ziek is; [Batak] *aan het lijntje houden* een visch om hem te vermoeijen voor men hem optrekt. —— [Batak]

[Batak] *een staak die men bij het trappen van ongepelde rijst met beide handen vasthoudt.*

[Batak] I./[Batak] *krijeren* van kippen.

II. of [Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] zekere bijsoort die nesten van aarde tegen het hout aanhangt; het bijgeloof veronderstelt, dat de geesten die men meent te zien bij nadere bekijking zich als zoo een insekt vertoonen.

[Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. هاليم = [Batak] (hbs.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak])/[Batak] *eene koopwaar trachten te koopen* voor iemand, *aanzetten, aansporen*; [Batak] *makelaarsloon door den kooper betaald* het tegenovergestelde van [Batak].

[Batak] (Sanscr. juga) *juk* van een ploeg; [Batak] *de twee houten die aan het juk zijn* en waartusschen de nek van iedere buffel komt te zitten.

[Batak] Mal. = [Batak]; [Batak] benaming van eene banaansoort.

[Batak]/[Batak] *afdrijven, wegdrijven; zijne reputatie verliezen* van een datu die de omina verkeert verklaart; [Batak] *op het water* iets *laten afdrijven.* —— [Batak] *mondstuk* van een clarinet; zekere plant waarvan het witte binnenste der stengel door vrouwen in het haar gedragen wordt.

[Batak]/[Batak] = [Batak]? (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *uitnoodigen, verzoeken mede te gaan.*

II./[Batak] = [Batak] (D., M.; Malag. wuara; Mal. ara).

III. = [Batak]. —— [Batak] = [Batak] (M.).

IV./[Batak] *een rand van wit been onder het heft van een wapen of mes.*

V./[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak]/[Batak] *volgeling* van een kleine visch die bij een grootere aanwezig is; *de vier kleinste pauken* van de negen; [Batak] benaming van eene kip die reeds vrij groote kiekens heeft.

[Batak] Mal. (vgl. agong) *de kolen* van eene smederij; [Batak] *kolen halen* die voor eene smederij moeten dienen; [Batak] spreekwoord: *vergeefsche moeite gedaan hebben;* [Batak] naam van een zwarte rijstsoort. —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *eene ondiepte* in de rivier.

[Batak] *in de verwachting verkeeren* van iets te krijgen (Mal. *hoopen*).

[Batak] *eene staak;* in het bijzonder eene lange stok die men aan eene paal zóó bindt, dat zij zich ligtelijk laat bewegen, om de kippen van de rijst die op de matten op de alaman te droogen ligt, af te houden; ook [Batak]. —— [Batak] *doen verdwijnen* iets b. v. het hout van een akker door het te verbranden.

[Batak] verkeerde spelling van [Batak].

[Batak]/[Batak] *van* de gekookte rijst *het schuim afscheppen.*

[Batak] I./[Batak] *vuilnis.*

II./[Batak] *op* iets *liggen te loeren; in hinderlaag liggen; belagen* iemand; [Batak] *hinderlaag.*

III. (vgl. [Batak])/[Batak] = [Batak] (M.).

IV. *Hoop koesteren;* b. v. [Batak]

[Batak] (vgl. [Batak]).

[Batak] = [Batak].

[Batak] Ar. Mal. هربب = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. (Sanscr. hari) *een etmaal* (Mal. id.); [Batak] *op dien zelfden dag;* [Batak] *heden;* [Batak] *last day*, *eenige dagen geleden;* [Batak] *zon;* [Batak] naam aan varkens gegeven die op 't voorhoofd een witte vlek hebben; [Batak] *de enkel;* [Batak] *de knobbel onder de hand;* [Batak] een zendeling van den bruidegom die den vader der bruid komt vragen, op welken dag de bruid moet gehaald worden; [Batak] *van daag*, *heden* des nachts sprekende; [Batak] *straks over dag*, des morgens sprekende; [Batak] *des daags;* [Batak] het hoofd van een vijandelijke huta kennis geven, dat men zijn gebied om bijzondere redenen (als b. v. wegens een feest) betreden zal; om niet als vijand beschouwd te worden; [Batak] = [Batak] (hbs.); —— [Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] = [Batak] (lied); [Batak] *heden* den avond niet mede gerekend; [Batak] *om dezen tijd van den dag*, 2°. = [Batak] (M.); [Batak] *op eene onbetamelijke wijze* (namentl. bij daglicht) *met zijn' vrouw coitus bedrijven;* waarvoor men volgens het geloof blind wordt; [Batak] *aan de begu monggop offeren vóór men een feest begint.*

II./[Batak] feest ter eere van de tondi, zoo als gegeven wordt, wanneer iemand hevig ontsteld is geworden; [Batak] iemand's tondi met een feest *verwelkommen.*

III. (vgl. Mal. رڠي); [Batak] *pijn op het water hebben* als b. v. door het inslikken van een bululagi.

IV./[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *waarschuwing geven omtrent* iets *voor men er regtens bezit van neemt*, zoo als omtrent een pand.

[Batak]/[Batak] iets *fijn schrappen*, *aanpunten.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] zekere kleine vleermuissoort.

[Batak] zekere tijgerkatsoort (Mal. arimau *tijger*).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *langzaam*, *zacht* loopen; *voorzigtig.*

[Batak] *de mannelijke bloemtros* van de palmen (vgl. Jav. lirang); *de bloem* van zekere netelsoorten.

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II./[Batak] *de longen.*

III./[Batak] *uitventen* koopwaar (D.).

IV./[Batak] den grond voor een bewaterde rijstakker *door buffels laten week trappen;* [Batak] iets *ter weektrapping van den grond bezigen;* b. v. [Batak].

[Batak] *ingestoken* van iets dat ergens pas in kan; [Batak] *met* iets *steken in* iets; [Batak] *een stok die*, even als bij ons eene polstok *bij het visschen gebezigd wordt*, *om de visschen van plaats te doen ver-*

anderen; een stokje met een bosje idjuk om den loop van een geweer schoon te maken.

[Batak] zeker rietachtig gewas; [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] I. (Mal. هارس *geoorloofd* omdat zoo een haan *mag* gegeten worden) = pitjundang.

II./[Batak] = [Batak] (D.).

III./= [Batak] (D.).

IV. *Veel vocht opleverende* van een sagweerboom.

[Batak]/[Batak] 1°. *stelen met inbraak.* —— 2°. = [Batak] (M.).

[Batak] *de koorts;* [Batak] *de koorts hebben;* [Batak] *last van de koorts hebben;* [Batak] *koorts verwekken* als b. v. zekere spijzen.

[Batak]/[Batak] zekere groente die veel van onze porcelein heeft (Lamp. ajum; Daj. harum).

[Batak] *vezelen* als in het vleesch, sommige vruchten, hout enz.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *distrikt* dat aan éene rivier ligt; [Batak] eernaam aan een in aanzien zijnd hoofd gegeven.

II./[Batak] *vermoeden, verdenken.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] I. (Sanscr. harga) *prijs, waarde* van iets (Mal. id.); *duur, hoog van waarde; ongeveer* van het bedrag sprekende van den prijs van iets; [Batak] *op iets een prijs zetten, op iets dingen;* [Batak] = [Batak] (D.).

II./[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zekere struik met vruchten als die van de salak, maar niet eetbaar; [Batak] zekere waterspin; daar zij altijd zich boven water houdt, dient zij ter gelijkenis van iemand die altijd gelijk hebben wil.

[Batak] I./[Batak] *op iets schrijlings zitten, enfourcher;* [Batak] zeker giftig mengsel.

II./[Batak] *geërgerd zijn;* [Batak] *ah! gijlieden maakt het iemand al zeer lastig;* [Batak] *het* iemand *lastig maken,* iemand *ergeren, lastig vallen.*

[Batak] zekere varensoort, die in 't boomlooze Toba als brandhout wordt gebruikt (Men. Mal. ransam).

[Batak]/[Batak] *opgedroogd zijn* als b. v. het water in een moeras; [Batak] *droog maken* een water door er bladen in te werpen, om zóó den visch te vangen.

[Batak] (Sanscr. harta) *goederen, bezittingen* (Mal. id.).

[Batak] *straal* van de zon.

[Batak] en adittija (Sanscr. aditya) *de eerste dag van de maand* (Jav. dite; en rĕdite *de zon*).

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *zeker vergiftig mengsel;* soorten: [Batak], [Batak], [Batak].

[Batak]/[Batak] *stooten, steken;* [Batak] *éene stoot.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (a).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *in aanraking komende* met iets, *eventjes aangesmeerd.*

[Batak] I./[Batak] vee *wegdrijven;* iemand *zoeken te bewegen* iets te doen; [Batak] *er inglijden* van iets dat lekker is.

II. *oorzaak*, *aanleiding*, *reden* van iets; als voorzetsel *wegens;* [Batak] *hij zond een zijner onderhoorigen om naar de reden* (*van den aanval*) *te vragen;* [Batak] *wegens wat* (*waarom*) *zegt gij dat ik geen kind meer krijgen zal?* [Batak] *de reden zijn van iemand's kwaal* van een geest; —— [Batak] of [Batak] = [Batak] (M.); b. v. [Batak].

III./[Batak] = [Batak] (M.).

IV./[Batak] = [Batak] (M.).

V./[Batak] = [Batak] I.; [Batak] *gij leeft dus nog*, *wat mij betreft*, *ik dacht dat gij al dood waart.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *maar*, *doch.*

[Batak] eign. van een plaats; [Batak] zeker weefsel van die plaats afkomstig.

[Batak] *besluiteloos;* [Batak] *aarzelen*, *niet regt met iets voor den dag komen;* [Batak] *niet zeer ver en niet zeer nabij;* [Batak] = [Batak]; [Batak] *zoo eens*, *in geval;* b. v. [Batak] *'t is alsof ge mij minacht; in geval ik u nu vergiftig*, *zult ge naar alle waarschijnlijkheid door dit mijn vergift terstond sterven.*

[Batak] *een mondtrompetje van cocosbladen*, *en de stengel van de rijstplant gemaakt.*

[Batak] I. *een klein werpnet.*

II. *een blad onder de deksel over de pot gedaan* om de rijst spoedig gaar te krijgen.

III./[Batak] = [Batak] of [Batak] (a); [Batak] *geheel eensgezind zijn* van man en vrouw.

[Batak] I. Ar. Mal. آلة = [Batak] (D.).

II./[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I./[Batak] *halen* iets of iemand; [Batak] zie bij [Batak] en onder [Batak]; [Batak] *iemand die water haalt;* —— [Batak] *het touw waarmede men zich op de ruwa ruwa voort doet glijden;* [Batak] = [Batak] (M.).

II./[Batak] *zeer behoeftig zijn* zoo dat men niet aan de kost komt.

III./[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Ar. Mal. علمو; *de kunst om aan uiterlijke teekenen de toekomst te voorspellen;* [Batak] iets *door die kunst weten*, *vooruit weten te zeggen;* iemand's lotsbeschikking *voorspellen*, hem het *voorwerp maken van de wetenschap der toekomst*, *die men weet te raden.*

[Batak] *de ruimte tusschen de twee rijen huizen waaruit een Bat. huta bestaat; straat* (Mal. *erf*).

[Batak script] I. *tegenstrever*, *vijand*, *mededinger*, *tegenwigt;* [Batak script] iemand *het hoofd bieden*, *tegenstreven*, *zich tegen* iemand *verzetten*, iemand *bestrijden*, *ondernemen* een oorlog; [Batak script] *offensive wapenen;* [Batak script] ([Batak script]) iets als inzet in het spel tegen een ander's inzet *zetten;* [Batak script] *wat men voor het spel bestemt* om tegen een ander *in te zetten;* —— [Batak script] = [Batak script] (D.).

II./[Batak script] *meer dan half rijp* van vruchten; [Batak script] (M.).

III./[Batak script] = [Batak script] (M.; Mal. măngalau ngalau).

[Batak script]/[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] *wind;* [Batak script] *waar de wind eerbied voor heeft* naam aan een sterke huta gegeven; [Batak script] naam van een vergiftige slangsoort.

[Batak script]/[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] I./[Batak script] = [Batak script]; [Batak script] een schuldeischer *zoeken te verbidden;* een nedergedaalde geest *aanspreken en beantwoorden.*

II./[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] zekere goed timmerhout opleverende boom (M.; Mal. lăban).

[Batak script]/[Batak script] Ar. Mal. علم = [Batak script] (M.).

[Batak script] I. *lot*, ook [Batak script]; [Batak script] *steeds klagen* over zijn lot; *zich ongelukkig gevoelen* vooral in de andung gebezigd.

II. = ala II.

III. = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script]/[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] *iemand die zich in een tijger veranderen kan* (In 's Gouvernementslanden hebben zich de Kurintji's hiervan den naam gegeven).

[Batak script] *gelijknis*, *aanspeling* vooral kwaadaardige, tegen iemand daar men iets tegen heeft.

[Batak script]/[Batak script] iets *glad schrappen.*

[Batak script] I. *rondom iets gewonden;* [Batak script] *kringsgewijze omloopen* als een kring om den hals van een vogel; [Batak script] iets ergens *omdoen*; als b. v. een hoofddoek om het hoofd, een halssnoer om den hals.

II./[Batak script] *een stuk hout om een mes op aan te zetten* (M.).

[Batak script] scherpe vingerlange bamboepennen die men met de punt op- en nederwaarts in den grond steekt, om den blootvoetigen vijand, ook wanneer hij den voet bij het trappen op een dier angels terugtrekt,,zeker te treffen.

[Batak script] naam van een' boom wiens bast gladgewreven, en dan met rijstwater bestreken, het papier levert der Bataksche boeken.

[Batak script] = [Batak script] I. (D.).

[Batak script] *eene niet kenbare gedaante* als van iets dat men in het donker ziet voorbij gaan.

[Batak script] Mal. هلمون zeker duisterniswekkend tooverformulier.

[Batak script]/[Batak script] *bodemloos diep zijn* (D.).

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] I./[Batak script] *klagen*, *eene mededeeling van iets doen*, *klikken;* [Batak script] *wat iemand mededeelt als klagt;* [Batak script] *over* iets *klagen*, iets *als klagt voordragen* aan iemand.

II. = [Batak script]?; [Batak script] = [Batak script] (a. M.).

III. naam van een visch (M.).

IV. = [Batak script] (D.).

V./[Batak script] = [Batak script].

VI./[script] Mal. [Arabic]; *voorsteven* van een vaartuig; —— [script] (D.).

[script] I. *teleurstelling* in de verwachting van te zullen smullen; [script] *iets wat men nuttigt om maar iets te nuttigen* als tabak b. v.; [script] *lust hebben van onbevredigde lust, teleurgesteld in de verwachting van te zullen smullen.*

II./[script] = [script] (M.).

[script] I. *spierwit.*

II./[script] *beantwoorden* wat iemand zegt, iemand *te woord staan;* [script] *wat men tot antwoord geeft;* [script] *tot* iemand *'t woord voeren; notitie van* iemand *nemen;* [script] *de bewoners van deze huta nemen van ons zessen geen notitie.*

[script] I. Mal. *golf, baar* (Tag. alum).

II. *galm* van een geluid; [script] *voortrollen* van het geluid der baren, een geweerschot, muzijk of geschrei (vgl. Mal. bärtalun talun); [script] *daveren, rollen* van het geluid; ook [script].

[script] *bevredigd* van het gemoed na genot; [script] 1°. *hersteld zijn* van een ziekte, *genezen zijn; vernietigd zijn* van een schuld; *ophouden* van het spel, van het zweeten (Lamp. malem *frisch, versch*); 2°. *impotent zijn;* [script] verbloemd = [script]; [script] *koud laten worden* spijze, *genezen* eene ziekte; —— [script] = [script]; [script] = [script]; [script] = [script] (hbs.).

[script] een interjectie die gebezigd wordt als men iemand vriendelijk aanspreekt: *O lieve! ei lieve!* meestal voor iemand's van of titel geplaatst; het wordt ook soms onverschillig waar geplaatst, dienende slechts tot een aanloopje om op het woord te komen; [script] *vriend, kameraad;* [script] *de boel* van eene vrouw; *de persoon waarmede eene vrouw het houdt;* [script] *er zal betelkalk uit haar kleed gestrooid worden, terwijl zij op haren boel wacht;* d. i. *zij zal haren misdadigen omgang met iemand verraden;* [script] *vriendschappelijk* met iemand *omgaan.*

[script]/[script] *gestold zijn, stollen;* [script] *doen stollen* de melk door er gom van de *pogi* in te doen.

[script] *tenger* van de middel; *ingeslonken* van de buik; *fijn;* [script] *meer of min geslonken zijn* van de buik b. v. door honger.

[script] zekere boom; [script] een vergift uit wraak door de vrouwen een manspersoon toegediend, en hem impotent makende.

[script]/[script] *lang op* iets *kaauwen.*

[script] *een wesp;* [script] benaming van de grootste der negen pauken die alleen geslagen, teeken van alarm is; [script] naam dien men geeft aan een haan die aan de sneb en pooten zwart, maar overigens geheel rood is.

[script]/[script] *zich bewegen* van de staart van eene visch.

[script] *ingeslonken* van de buik.

[script] = [script]; [script] = [script] (D.).

[script]/[script] iets *ophappen, opsnappen.*

[script]/[script] = [script].

[script]/[script] iets *eten, orberen.*

[script]/[script] = [script].

[Batak] I./[Batak] *op en neer dobberen* in het vliegen.

II./[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.; Mal. aus *door roest verteerd*).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] tusschenwerpsel vóór den naam geplaatst om iemand te roepen: *hei daar!*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] tusschenwerpsel na den naam geplaatst, en blootelijk gebezigd om iemand te noemen.

[Batak] uitroeping van verwondering en smart, meestal na *ináng* geplaatst.

[Batak] *niet inslikbaar;* [Batak] *iets in de keel steken hebben;* [Batak] *ik heb zeer veel moeite gehad het binnen te krijgen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *uithalen* de kamfer uit de gevelde stam (D.).

[Batak] Mal.; [Batak] *voor* iets *instaan, borg voor* iemand *staan* (M.).

[Batak] I./[Batak] *vreugde hebben; lustig zijn.*

II./[Batak] = [Batak]; [Batak] *dreigende gebaren.*

[Batak]/[Batak] *water binnen krijgen* van iemand die gaat verdrinken; *rook binnen krijgen* van iemand die gaat stikken; [Batak] *aan het verdrinken zijn.*

[Batak]/[Batak] *wijd uit elkander liggende latten* waarop de *pantar* komt te liggen (M.).

[Batak]/[Batak] iemand *afschrikken, bang maken* door hem hard aan te spreken.

[Batak] vier koperen muzijkbekkens van verschillende grootte, die men in huis, en niet zoo als de gordang's enz. in de Sopo pleegt te bewaren (Mal. gung of ägung); [Batak] *op de ogung's spelen;* [Batak] zeker groen insekt, dat hangende aan de bladen der rijstplant gevonden wordt, en voor een lekkernij doorgaat.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *beknabbelen, bekaauwelen.*

[Batak] zekere kwaal bij kinderen?

[Batak]/[Batak] *kokhalzen* als iemand die een graat in de keel steken heeft.

[Batak]/[Batak] *omwerken* den grond met eene soort van spade; *opgraven* een graf; [Batak] *eene soort van spade.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *stilstaan* van water op een blad, of in de holte van een' weg.

[Batak]/[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *snikken* bij het weenen; (vgl. [Batak]) *kokhalzen* als iemand die een graat in de keel heeft steken.

[Batak]/[Batak] *als 't ware kokhalzen* door moeijelijk slikken.

[Batak] (naar het geluid) *een rhinoscerosvogel* (Mal. änggang); [Batak] *luid klinken* van iemand's stem; [Batak] *stutten* van de buwak para; [Batak] 'n bijzonder fatsoen van heft van een djonap.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl, [Batak]) [Batak] *opwippen* van eene plank; [Batak] *aan één kant doen overhellen* een' weegschaal; *op de weegschaal plaatsen* iets.

[…] = […]; […] = […] (D.).

[…] = […] III. (D.).

[…]/[…] *druk bezig zijn.*

[…]/[…] = […]; […] = […] II. (M.).

[…]/[…] *zich schuil houden* b. v. in hinderlaag; […] iets of iemand *belagen;* op iemand *liggen te loeren;* […] de geesten die zich in een huis ophouden, en aan wie men vóór 't begin van een feest offert.

[…]/[…] *als het ware stikken of hoesten* onder het drinken; van de kip van de parmanuhon.

[…] = […] I. (D.).

[…] (vgl. […]) […]; ook […].

[…]/[…] = […] (M.).

[…]/[…] = […].

[…]/[…] = […].

[…]/[…] *losgaan* van kleederen; *losraken* van iets dat men heeft omgedaan, of vastgebonden; […] *zich uitkleeden;* […] *uitdoen* zijne kleederen; *losmaken* iets dat gebonden is; *voor den dag halen* iets dat men in zijne kleederen heeft geknoopt.

[…] = […].

[…] = […] (D.).

[…]/[…] *wegjagen* een beest vooral; […] *wat gebezigd wordt om beesten weg te jagen* als b. v. de […] (q.v.).

[…] Mal. ăsu of su, naam van een klophaan (M.).

[…]/[…] *verkleuren, verandering ondergaan;* […] *niet nakomen* een contract, een gegeven woord enz.; iemand *ontrouw behandelen.*

[…] (vgl. […]) *verheven* als vorst; *zetelende* van de *tondi* op het hoofd; *gevestigd* ergens; […] *waar iets opstaat, voetstuk;* […] *regtstandig* iets *plaatsen* ergens op; een stok *stijf tegen den grond drukken* om door middel er van te kunnen opstaan; […] iets *doen staan* ergens op; b. v. eene pot op de *harpe.*

[…] Ar. Mal. حيوة = […]? (M.).

[…]/[…] *gebukt gaan* onder iets zwaars; —— […] *een regenboog die voor een gedeelte zigtbaar is.*

[…] = […] (D.).

[…]/[…] = […] (Pngrks.).

[…] Mal. ădjung of djung (het Perz. جنك) *een groot vaartuig;* […] *gedurig uitstellen.*

[…]/[…] = […]? (a).

[…] = […] (D.).

[…]/[…] *uitgestampt zijn* van de rijst; […] *uit stampen* de gepelde rijst door haar voor de derde maal te stampen (vgl. […] en […]).

[…] I./[…] *slepen* iemand.

II./[…] iets *afpassen* (M.).

[…] (Sanscr. uttara) het *Noorden* (Mal. utara); ook […].

[…] I. zekere aretocarpus-soort (Soccus Silvestris van Rumph.).

II. (Sancr. tala) soort van lontar (Jav. tal).

[…] *dom, onnoozel;* […] iemand *voor den gek hou-*

den; … *misleid zijn;* … *een praatje om iemand voor den gek te houden;* … vetatief *dat vooral niet;* … *weest gijlieden toch niet dom! dat ik door uw mes niet getroffen worde!* … *maar zorg er toch vooral voor, dat ge het niet op d'een of d'anderen tijd navertelt; hoort ge tante?*

… / … = … (D.).

… *in eene rei zich achter elkander bevindende;* … *eene rei formeren* door achter elkander te loopen; *in een rei hakken* eene wildernis om eene grensscheiding daar te stellen voor de ontginning.

… boombast als werk (oakum) gebezigd om de balijung stevig in het heft te zetten.

… / … = … ; … = … (D.).

… *weinig, laag* van de prijs; *klein in getal;* … *een weinig, een beetje* (Sund. sahĕtik).

… = … (D.; Jav. ora).

… I./ … een strook messing, of goud die men op de boventanden zóó hecht, dat het onderste en bovenste gedeelte der tanden zigtbaar is.

II./ … *een onnozele bloed.*

… een kleine van weerskanten bespeelde pauk, die met geitevel is overtrokken (hiervan worden 2 in het Bat. orchest gebezigd); het is het Perz. دف; in 't Mal. is *ădap* eene soort van groote platte trom die veel overeenkomt met de *rabana.*

… / … = … .

… I./ … = … ; … ; … = … (a. M.).

II./ … .

… / … *drukken bij den afgang; door drukken naar buiten doen komen* zijn drek; —— … *duim breedte.*

… / … = … ; … = … (D.).

… / … zekere wijze van zingen.

… / … = … .

… *deze, dit;* als zegw. *hier zijn;* … *hier is hij, hier heb je hem;* … of … *behalve deze keer, behalve thans;* … *want ik heb het nooit gezien, behalve deze keer;* … *wij hebben nooit een vijand bestreden, behalve nu;* … *nu echter, wel nu, maar in dit geval;* … *gij beveelt mij zout op varen te doen; welnu, ik heb buiten reeds zout op varen gedaan;* … of … *hier;* … of … *herwaarts.*

… / … = … (D. bij de pangordangon).

… / … benaming van een *gundur*soort.

… / … = … (D.).

… *een markt die men op het open veld om de vier dagen houdt;* … iets *op de onan koopen.*

[Batak] *rijk, overvloed hebbende;* [Batak] (D.).

[Batak]

[Batak] naam van een weide in de verhalen.

[Batak] *zes* (Mal. änam; Jav. ènĕm enz.).

[Batak]

[Batak] (M.).

[Batak] *jongen hebben* van bijen (M.).

[Batak] ? (a.).

[Batak] (D.).

[Batak] (M.).

[Batak] I./[Batak] *ontevreden zijn, knorrig zijn.*

II./[Batak] *warrelen* van stank, *in draaijende beweging zijn;* [Batak]

[Batak]

[Batak] *aan* iets *zuigen;* figuurlijk *schoon op maken* iets; in eene vervloeking *vervloeken;* [Batak] *de vloek der geesten ruste op u!* [Batak] ([Batak]) iets *te zuigen geven* aan iemand; [Batak] de kleinste vogel der Bataklanden (met eene lange sneb) die op de honig der bloemen aast.

[Batak] *ingenomen zijn* van 't gemoed met het een of ander; *verliefd zijn.*

[Batak] zekere kleine riviervisch.

[Batak] *ingestopt, ingepakt* ergens in; [Batak] iemand *in groote menigte bezoeken, overdekken* als insekten, een huis *vol maken* van eene menigte menschen; *bij hoopen* ergens naar toe *gaan;* [Batak] *zij gingen bij hoopen naar de waterplaats;* [Batak] *de kippeluizen overdekten als het ware zijn ligchaam;* [Batak] iets *vol stoppen;* [Batak] iets ergens *in stoppen.*

[Batak] I./[Batak] *zonder te schaden zijn, geen schade meer kunnen aanbrengen; uitscheiden* van een oorlog; *gevestigd zijn, bedaard leven* als iemand die reeds getrouwd is; *blijven* in haar huwelijksbed van eene vrouw die niet [Batak] is; [Batak] *laten zakken* de hoorns van een buffel; *stillen* iemand, hem belettende kwaad te doen; *zich neêrvleijen* van een buffel, om den knaap die hem hoedt, op te laten stijgen; [Batak] fatsoenlijk *beslapen* eene vrouw.

II. (vgl. [Batak] II.)/[Batak] (M.).

III./[Batak]

[Batak] iets *voortschuiven;* [Batak] *schuiven* langs iets; als b. v. iets dat bij een staak opgeheschen wordt.

[Batak] *waar iets op staat of staan moet;* [Batak] of [Batak] (M.).

[Batak] *dragende* van zweeren, wonden (Mal. mangäntak).

[Batak] *uitnoodigen* op een maal; [Batak] *ten eten geinviteerd zijn.*

[Batak] (D.; vgl. Mal. hantar).

[Batak]

[Batak] zeker boompje dat onder het lange gras, en de *arsam* groeit, en witte bloempjes draagt.

[Batak]/[Batak] *ophouden te vloeijen* van bloed; *ophouden* van den wind; [Batak] *stelpen* bloed; [Batak] zijn eten *verminderen*, *matig zijn* in het eten; — [Batak] *met* iets *uitscheiden*. —— [Batak] een halsband van rood garen, die de vrouwen in de bergstreken, waar kroppen niet ongemeen zijn, als preventief omdoen.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] iemand *roepen* die ons ver voor is.

[Batak] I./[Batak] *zieltogen*.

II./[Batak] *zich regelen naar hetgeen als regel bij het spel is aangenomen;* op zijn spel *passen;* = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.; Jav. id.; Mal. kăntut; Daj. ketut; Sund. hitut; Malag. etutră).

[Batak] of [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] *blinken* als metaal.

[Batak] *een lijkfeest;* [Batak] een jong meisje dat met de sieraden van den doode uitgedoscht, op een vijzelblok de eerste dans moet uitvoeren, en van hare plaats niet mag afgaan.

[Batak] I./[Batak] = [Batak] (M.).

II. Men. Mal. اينتڤ/[Batak] *zich verschuilen* uit vrees.

III./[Batak] *als met kruid bestrooid zijn* van het gelaat bij zekere huidziekte.

[Batak]/[Batak] *uitstrekken* de hand; *op* iets *rigten* het geweer; *in 't hoofd krijgen* iets te doen; [Batak] *'t kwam mij nimmer in 't hoofd*, *mijn hond in betaling te geven*, want hij is mij oneindig veel waard; [Batak] iets *ergens naar toe keeren;* —— [Batak] naam van een fraai zijde-wapen in de verhalen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *vakerig zijn* van de oogen; [Batak] *knikkebollen* van vaak. —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *tracteren* de verwanten van het meisje dat men wil vragen (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *zich op* iets *met de borst toeleggen; krachtig* iets *doorzetten*.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] iets *ergens regtstandig opzetten;* [Batak] *iets waarop men 't een of ander legt, om 't daarop te snijden;* [Batak] *een yamyam als kerfblok bezigen;* 't geen men bij 't afsnijden van de navelstreng van een kind pleegt te doen.

[Batak] *wijlen;* [Batak] *wijlen uw jongere broeder Meden Mananti Ali;* [Batak] = [Batak]; — [Batak] *de persoon die een' neërgedaalden geest te woord staat* (M.).

[Batak] I. = [Batak].

II. *het licht belettende* als iemand die in de deur staat, *een schaduw werpende;* [script] *overlijden* fatsoenlijk van personen waarvan men niet gaarne *mate* zegt: [script] *beschutting zoeken* tegen den wind; [script] het doorkomen van het licht *beletten; bedekken, beschutten;* [script] *middelen van beschutting; iets waarachter men zich verschuilen kan.*

[script] *zal ik 't maar in die grondelooze kuil laten vallen?* (D.).

[script] adjectief voornw. het best te vertalen met *pas vermeld, van zoo even;* het is het tegenovergest. van het voornaamw. *i*, even als *on* het tegenovergest. is van *an;* [script] *de man van zoo even;* [script] *wat gij zoo even zeidet;* [script] *de pas vermelde ingrediënten.*

[script] = [script] (D.).

[script] = [script].

[script] = [script].

[script] zie onder [script].

[script] *vier* (Sund. id.; Jav. pat; Mal. ämpat).

[script] vuur *aanmaken.*

[script] *verdwijnen* van eene ziekte zonder kwaad te doen; *vreesachtig zijn;* [script] *een vreesaanjagend tooverformulier;* [script] *de kunst om iemand vrees aan te jagen.*

[script] benaming van dik staafijzer.

[script] = [script].

[script] *pijn in de middel* (nieren-colyk?).

[script] = [script] (M.).

[script] iemand die ziek begint te worden *genezen* door *satti* aan de geesten op een *sakkak* aan te bieden.

[script] *hoofdhaar* (Men. Mal. äbuk; Sund. bu-uk; Bisaj. bohok; vgl. Jav. wok); [script] *zoo scherp zijn dat een haartje er tegen aangeblazen, gesneden wordt.*

[script] eene voortreffelijke grassoort, waarvan de runderen en paarden spoedig vet worden.

[script] *stilte gebieden* aan de menigte.

[script] *goud* (Mal. en Jav. ämas); [script] het bedrag van twee *djuwals;* [script] benaming van eene kleine smakelijke banaansoort.

[script] *onbestemd zijn; dwalen* van iemand's oogopslag.

[script] *loon trekken* hetzij het loon in de kost, of in geld bestaat; iets *winnen* door arbeid of handel enz.; [script] *hetgeen dat winst oplevert; kostwinning.*

[script] *een borstdoekje* dat de ongetrouwde vrouwen zóó over de borsten achter op de rug vastknoopen, dat het bovenste gedeelte van de buik zigtbaar is (M.).

[script] *op* iets *sabbelen* (Bisaj. om-om).

[script] *trachten te verzoenen* twistenden.

[script] = [script].

[script] een kind *op den rug dragen;* ook [script]; [script] *een kleedingstuk waarin men een kind op den rug draagt;* [script] *elkaär omhelzen;* [script] ([script]) *op den rug te dragen geven* een kind aan iemand; [script] *verzoeken op den rug gedragen te worden.*

[script] *een splinter* van de gevijlde tanden; [script] *afbeitelen* met een *lottik* de eerste boventand; uit de val waarvan een omen waargenomen wordt; *van* iets

een stukje afhouwen als van een boomstam, om uit de ligging er van een omen af te leiden.

[Batak] zekere vergiftige slangsoort (M.).

[Batak] I. *met een smak neêrvallende* (vgl. Mal. ämpas); [Batak] *bij ongeluk neêrvallen;* euphem. *gewond raken* of *sneuvelen* in den strijd; [Batak] *met een smak* iets *neêrsmijten;* wat men regt heeft zich toe te eigenen, vóór het vervallen is, aan den eigenaar (of de verwanten, zoo het een mensch is) *aankondigen;* [Batak] *waarschuwing* aan den eigenaar of verwante vóór men zijn regt op een persoon of zaak laat gelden; —— [Batak] een meisje met geschenken *als overladen* om haar tot zijn wil te brengen (D.); b. v. [Batak]; —— [Batak] = [Batak].

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak].

III./ [Batak] *onrustig zijn* in zijne beweging van pijn; *zwerfziek zijn* van de eene plaats naar de andere verhuizende.

[Batak] *aas* voor een hengel, of een val waarin men beesten vangen wil; [Batak] (D.; Mal. umpan).

[Batak]/[Batak] iets *in een reeds met rijst kokende pot doen om het met de rijst gaar te krijgen.*

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] I./[Batak] iets *inwijden.*

II./[Batak] *een bezoek brengen bij den man, die haar te na is geweest, om hem te noodzaken haar te trouwen;* zoo als de meisjes mogen doen.

[Batak]/[Batak] iemand met een zwaar stuk hout, of wel een steen *slaan;* [Batak] *alles waarmede men iemand slaan kan.*

[Batak] I./[Batak] = [Batak].

II./[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] eene groote van vlechtwerk gemaakte zak die 20 à 30 porsanan aan rijst kan inhouden; [Batak] zekere wilde rijstsoort, die op een akker gevonden, een gelukkige oogst voorspelt.

[Batak] Mal. امفو = [Batak] (M.).

[Batak] *grootvader* of *-moeder* (Lamp. ampu); *meester, eigenaar* van een beest; [Batak] = [Batak]; [Batak] *naam dien men naar een kleinkind draagt;* [Batak] *de hoofdklomp van de wortel van de curcuma;* [Batak] zegt men tegen iemand uit teederheid; de vocativus [Batak] wordt ook door oudere menschen tegen zeer jonge gebezigd, wanneer 't verschil van ouderdom zoo groot is, dat d'een de grootvader of grootmoeder van den andere zou kunnen zijn; [Batak] zekere een witte bloem hebbende plant, die men op de graven pleegt te planten; [Batak] in het aanspreken zoowel van een grootvader, als van een kleinkind gebezigd.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *de billen.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] *een houten hark met houten tanden;* [Batak] *met een ombak omwerken* den grond voor een akker; ——

[…] = […].

[…] onbestemde benaming van een kort tijdverloop, variërende van de 5 à 10 minuten loopens; […] *een 5 minuten loopens;* […] 10 *minuten loopens.*

[…] *de aderen* in het hout.

[…] platte knoopgelijke versiersels van hout, ivoor, hoorn, enz. in het breede oorgat gestoken, en bij vrouwen gebruikelijk; […] inlegwerk van ivoor, hoorn, zilver enz. aan geweren; ook = […].

[…] *'t jongste* van een plant, dat nog niet eetbaar is; zoo als b. v. een nog niet hoog van den grond staande suikerrietstok.

[…] *weeke moddergrond, drasgrond.*

[…] I./[…] soort van vest met een rei knoopen vooraan; dat echter alleen bij feestelijke gelegenheden gedragen wordt; het is van Mal. oorsprong, en wordt elders […] genaamd.

II. = […] (D.).

[…] = […].

[…] *waaijen* van den wind; *aanblazen* vuur (Mal. ămbus); […] *als waar hij aangeblazen (gelijk vuur); zóó spoedig is hij groot geworden.*

[…] = […].

[…] *een wolk* (Daj. ambon, Mal. en Jav. ămbun *dauw*); […] *vochtig zijn* als kruid; figuurlijk: *bekoeld zijn* van een vergramd gemoed, *minder hevig zijn* van droefheid; […] *lucht gaan scheppen, de koelte zoeken;* […] *verkoelingsmiddel; waarop men een schuldeischer onthaalt* om uitstel te krijgen; […] = […].

[…] zekere grassoort.

[…] soort van jicht in de voeten.

[…] = […]; […] = […] (vgl. […]).

[…] *zich niet laten overhalen, steeds volhouden; bij een vroeger opgevat voornemen blijven.*

[…] = […] (D.).

[…] (vgl. […]) […] *verbieden* iets; […] *verbod.*

[…] = […].

[…] *aardhoop van de gedaante van een graf,* verondersteld den vinder ongeluk aan te brengen; *een onbegraven lijk dat tot aarde is geworden.*

[…] = […] (D.).

[…] = […].

[…] iets *voor zich bestemmen; aanspraak op* iets *maken;* iets *als het zijne verzoeken;* […] *die door mijn goud mij is toegewezen* van een meisje dat men reeds heeft gekocht; […] *waar de maan aanspraak op maakt* dat is *de maandstonden hebben;* […] *verloofde, bruid* van iemand.

[…] I./[…] en ook […] *blaffen* van een hond; […] iemand *aanblaffen;* […] *steenen* van pijn, *kreunen* van iemand die lijdt (Mal. măngărang); […] *wegens* iets *kreunen* als wegens eene kwaal.

II./[…] 1°. een uitgehold stuk hout dat men aan een boom hangt, om er ste-

kende insekten in te lokken; hetzij om de honig er van te hebben, of wel te beletten dat zij zich elders nestelen; 2°. een ring dien men vlak onder de punt van een lans om het heft hecht.

[illegible] I./[illegible] 1°. een ring van hoorn waarmede men een sjerp vastknoopt, als men er een geld-fulp in heeft; 2°. geldbedrag door iemand die een eed doet, aan die den eed oplegt, te betalen.

II./[illegible] = [illegible].

III./[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible]/[illegible] = [illegible]; [illegible] *lastig zijn* van een schuldeischer, die zijn debiteur niet loslaat, of toestaat weg te gaan.

[illegible] I./[illegible] *tegen elkander verbitterd zijn*.

III./[illegible] *van iets den blik afwenden; bedwingen* zijn toorn, lachlust enz.

[illegible]/[illegible] *draaijen*, *in draaijende beweging zijn;* [illegible] *hij duizelt*.

[illegible]/[illegible] viervoetige beesten *verschrikken*, om op de akkers geen kwaad te doen; [illegible] *iets wat op de akkers gebezigd wordt, om de beesten te verjagen;* sommige van deze dingen bestaan uit eene met oude kleêren behangen paal, waarop een kalebas met kalk beschilderd als hoofd fungeert.

[illegible] I./[illegible] = [illegible] (D.).

II./[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.; Mal. măngirik).

[illegible] I. Mal. ارو de Casuarina littorea; [illegible] naam van een kostbaar Atjineesch kleedingstuk.

II. (van [illegible])/[illegible] 1°. *lager worden* van het water; [illegible] (D.); 2°. *lager zijn* van den prijs van iets; [illegible] de prijs *lager stellen;* iets *in hoeveelheid doen verminderen.*

[illegible] = [illegible]; [illegible] *door geraas te maken* iemand *hinderen.*

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible]/[illegible] = [illegible].

[illegible]/[illegible] *pruilen* van een kind.

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible]/[illegible] = [illegible].

[illegible]/[illegible] *wulpsch*, *last hebben van hitsigheid* van oude mannen.

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] Mal. ارتي = [illegible].

[illegible] I. een gepunte stok waarmede men gaten in den grond, die voor drooge akkers bereid is, maakt, om er de rijstkorrels in te laten vallen; [illegible] *rijst zaaijen* op een drooge akker (meerv. [illegible]); [illegible] *bezaaijen* een drooge akker.

II. benaming van eene sijala-soort.

[illegible]/[illegible] *in de rondte draaijen;* [illegible] *in een kring laten loopen* paarden; [illegible] 1°. = [illegible]; 2°. *de kleinste noten* van een tros cocosnoten.

[illegible]/[illegible] *heen en weêr huppelen.*

[illegible]/[illegible] *stof* op den vloer.

[illegible]/[illegible] = [illegible].

[illegible] *deel*, *aandeel*, *gedeelte;* [illegible]

[Batak] ([Batak]) iets *verdeelen.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] 1°. naam van een vergiftig preparaat; 2°. een toovermiddel bestaande in een touw, waarmede men de schaduw van iets geesselende, het in handen krijgt; —— [Batak] naam van een patroontasch in de Mandl. verhalen.

[Batak] *het doode jong* van een beest; *een in de buik gestorven kind;* [Batak] *in de buik sterven* van een jong, of kind.

[Batak] I. = [Batak] (M.; vgl. Mal. hälat).

II. *als grens geplaatst* als een handang op de alaman eener huta, wier bewoners onderling oorlog voeren; [Batak] of [Batak] *tot aan; binnen* een zeker tijdsverloop; —— [Batak] (D.); [Batak] *van af —— tot;* [Batak] *tot aan zijn hals;* [Batak] *binnen dit jaar;* [Batak] *van af zijne billen tot aan zijne voeten;* [Batak] *tegenhouden* iemand of iets; iets *beletten* schade te doen, als b. v. een beest; [Batak] *ingesperd, ingesloten;* [Batak] 1°. benaming van het teeken [Batak], waardoor de medeklinker ontklinkerd wordt (zie Sprkt.); 2°. benaming van een afsluitingsteeken (zie Sprkt.).

[Batak] *willen, genegen zijn;* bevestigend even als ons *ja;* ook een woord waarmede men iemand te kennen geeft, dat men hetgeen hij zegt gehoord heeft, en daarop antwoorden zal; [Batak] *zoo heeft het mijn tondi gewild, het is de wil van mijn tondi;* [Batak] *heb ik broërs of zusters? gij hebt er geen vaårtje! gij zijt alleen;* [Batak] *doen* wat iemand ons zegt; *gehoorzaam* of *dienstvaardig zijn;* [Batak] iets *willen;* [Batak] *mijn tondi heeft gewild, dat ik een leguaan als zoon zou hebben;* [Batak] naam van de grootste en zwaarst klinkende der 4 ogungs.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] benaming van eene banaansoort.

[Batak] het geluid dat men bij toejuiching, of vreugde maakt; [Batak] *vreugdekreten, gejuich en te gelijk applaudissement* bij muzijk; [Batak] *juichen; daveren* van het geluid van een orchest; [Batak] iets *toejuichen* door *olop! olop!* te roepen.

[Batak] / [Batak] *creperen* (in eene vervloeking).

[Batak] (vgl. [Batak]) zekere kleine wespsoort.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] eene vrouw *koopen;* [Batak] *waar iemand eene vrouw meê koopt; de kooper* van eene vrouw; [Batak] ([Batak]) een mannelijke persoon *doen trouwen;* [Batak] ([Batak]) *tot het koopen van eene vrouw aanwenden* geld.

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; —— [Batak] *mooi* ([Batak] I. 2°.) van een man, in tegenoverst. van [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak]

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *zich verschuilen, om zonder gezien te worden, alles te kunnen zien;* [illegible] *waar iemand zich verschuilt, om iets te bespionneren.*

[illegible] *stuk* bij 't tellen van mandjes (vgl. Mal. hälei); [illegible] = [illegible] van een [illegible] (D.).

[illegible] (blijkens [illegible] verbastering van [illegible]) [illegible] *ontroerd zijn* van 't gemoed.

[illegible] Men. Mal. [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] I./[illegible] = [illegible] (D.). —— [illegible] *aanleiding van redding; de reden, dat iemand leeft.*

II. (vgl. [illegible]) [illegible] *aan het verdrinken zijn.*

[illegible]/[illegible] *in 't onzekere zich bevinden* omtrent de wijze om aan de kost te komen; *onzeker zijn* van iemand's wijze van leven, kostwinning; [illegible] *onze tondi schijnt het gewild te hebben, dat wij zonder een zeker bestaan zouden zijn.*

[illegible]/[illegible] *kunkeren* naar spijze als een arme vent; [illegible] *op zijn neus kijken* omdat men iets mist, dat men dacht te zullen genieten.

[illegible]/[illegible] *loopen zonder eenig doel.*

[illegible] Ar., Mal. [illegible] soort van Coriander (M.).

[illegible]/[illegible] *kwijnen* van planten.

[illegible] zie bij [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.)

[illegible] I. adject. voornw. bepalende iets dat bij den spreker, of den aangesprokene bekend, of wel door hen vermeld is geworden; het is het tegenovergestelde van [illegible]; [illegible] *aldaar,* dat is *op de vermelde plaats, op de plaats waarvan wij gesproken hebben;* [illegible] *eerst dán, toen eerst;* [illegible] *dan eerst moet ge mij zoeken;* [illegible] 1°. *derwaarts, naar de vermelde plaats, naar de plaats waarvan wij gesproken hebben;* 2°. om onverschilligheid over iets te kennen te geven; b. v. [illegible] *nu! dan zij het verloren!* ik geef er niets om.

II. = [illegible] I.; [illegible] = [illegible] (M.).

III. = [illegible] II. (D.).

IV./[illegible] als voorhechtsel = [illegible]; b. v. [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible]/[illegible] *zoeken te doorgronden* de voornemens van iemand.

[illegible] = [illegible] (D. en M.; Niasch. i-a; Mal. ikan).

II. een middelmatige groote *gomu* visch; [illegible] naam dien men geeft aan gespikkelde hoenderen.

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible]/[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *draagband, band* waaraan men een betel-buidel om den schouder hangt (Mal. ikat; Jav. ekĕt); [illegible] iets *binden;* [illegible] *binden* b. v. iemand's handen; *stevig* iets *vast maken.*

[illegible] het geluid van snikken in de Mandl. *andung*-opstellen.

[illegible]/[illegible] *mede doen* (vgl. Mal. mängikut); *mede;* [illegible]

*

onwillekeurig mede gaan; en tevens; [Batak] *volgen* iemand, *achter* iemand *loopen; volgen* een weg; *daarnaar*, *volgens dat*, *even als*, *gelijk;* b. v. [Batak] zoo uwe hand in aanraking met zijn ligchaam ware gekomen, *zoudt gij ook dan niet zwart*, *even als ik*, *geworden zijn?;* [Batak] *aanvoerder;* [Batak] *waarop die Sombaon den naam kreeg van Martuwa Same; daarnaar is het, dat wij van den stam Sipaholon de muzijkwijze Martuwa Same hebben;* [Batak] ([Batak]) iets aan iemand *medegeven;* [Batak] *de* 3[de] *in rang* van de 4 *ogungs*, volgende op de *panggora* in zwaarheid van geluid, en zwaarder dan de *dowal;* ——— [Batak] *te gelijk met;* [Batak] *reeds was alles afgebrand; te gelijk met 't huis ook al zijne onderhoorigen.*

[Batak] I. *staart;* ook, maar zelden, bij het tellen van dieren gebezigd; [Batak] *één buffel;* [Batak] eene wezelsoort, waarvan de staart aan de punt wit is; [Batak] *de bilstukken* van een slagtbeest; [Batak] *fraai ijzer;* [Batak] zekere plant die een stengel heeft, die veel op een hondestaart gelijkt; ——— [Batak] iemand *steeds naloopen* om te weten wat hij uitvoert (D.).

II./[Batak].

[Batak] *hinneken* van een paard.

[Batak] *zeer zuur;* [Batak] *zuur worden* van de *tuwak;* ——— [Batak] (M.).

[Batak] *semen virile.*

[Batak] *aanhouden met iets te vragen.*

[Batak] *de neus* (Niasch. ighu; Mal. idung; Jav. irung; Malag. urună; Daj. urong; Sund. hirung; Tag. ilong); [Batak] zekere boom wiens gom bloedloop veroorzaakt.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *bewoond zijn;* [Batak] iets *bewonen;* [Batak] *bewoner;* [Batak] *plaats; alles waar iets in kan* als b. v. een doos, kist; [Batak] naam van een groote [Batak].

II. zelden in gebruik in plaats van [Batak]; [Batak] *onlangs*, *niet lang geleden;* [Batak] *voorheen*, *in lang vervlogene tijden.*

[Batak] *indachtig* (vgl. Mal. ingat; Jav. engĕt enz.); *staat makende*, *in de verwachting verkeerende;* [Batak] *denkt niet meer*, *dat wij beiden zullen leven;* [Batak] *want ik dacht niet dat mijn zoon*, *dien gij hier ziet*, *nog leefde;* [Batak] *ook ik hoopte reeds niet meer*, *dat gij nog leefdet*, ik had alle hoop daaromtrent opgegeven; [Batak] *is 't te verwachten*, *dat daarin groote visschen zijn?* het is immers onwaarschijnlijk; [Batak] (ook [Batak]) *zich* iets *te binnen brengen*, iets *zich herinneren;* [Batak] (zeldzamer [Batak]) *à propos over*, *om te spreken van*, *betreffende;* [Batak]

[illegible] *wat betreft ons eten, wij zijn reeds verzadigd* enz.; [illegible] *van* iets *melding maken;* — [illegible] iemand *helpen onthouden*, iemand *indachtig maken* aan iets; [illegible] *geldbedrag door de beide partijen, aan de raadgevers, in een vergadering gegeven.*

[illegible] = [illegible].

[illegible] I./[illegible] *leven maken, geraas maken*, als spelende kinderen (Mal. hingar).

[illegible] 1°. *subsurdus; verdoofd* van het oor, wegens geraas; *zeer lang geleden* (vgl. [illegible]);—— 2°. = [illegible] (M.). —— [illegible] zekere aardvrucht voor medicinaal gebruik.

[illegible] = [illegible] (M.; vgl. 't Mal. woord).

[illegible] zekere boom die het bekende Surijanhout oplevert (M.).

[illegible] I./[illegible] *hard loopen; spoedig vooruit gaan* van een vaartuig; *weg loopen* uit vrees; — [illegible] *de kunst van hard te kunnen loopen.*

II./[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (M.; vgl. Mal. djingkat).

[illegible] = [illegible] II; [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] of [illegible] wat men bij de hoofdschotel eet; hetzij het in rijst, of gadong besta.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *opwippen* als eene plank.

[illegible] I. = [illegible].

II. verlengsel van 't aanhechtsel i, 't zij 't een voornw. zij, of blootelijk een aanhechtsel; [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible].

[illegible] *fijn koperdraad; de oogjes aan de hengelstok* waar het touw doorgaat; —— = [illegible] (D.).

[illegible] eene soort van kwikstaartje; —— [illegible] = [illegible].

[illegible] I./[illegible] *luidkeels klagen;* [illegible] zijn' stem *bij het roepen een' zangerigen toon geven.*

II./[illegible] *buiten menschelijk geheugen, lang geleden.*

[illegible] *warrelen, draaijen;* [illegible] *ik ben duizelig.*

[illegible] zekere boom wiens witte bast steeds afschilfert (Mal. gălam; Daj. galam).

[illegible] zekere visch (M.).

[illegible] solanum torvum? —— [illegible] *beginnen vruchten te dragen* van een Durijan; namentlijk wanneer pas zich een knopje uit de bloem zet.

[illegible] Perz. Mal. *duivelsdrek.*

[illegible] = [illegible]. —— [illegible] *'t zwartborstige rijstdiefje.*

[illegible] *duchtig uitgescholden worden* (D.).

[illegible] I./[illegible] *de kin* (Daj. idjang); [illegible] *langs den rand afloopen* van vocht uit een koker dien men uitgieten wil; *een bevochtigde kin hebben* van iemand bij het drinken.

II./[illegible] *uit het heft vliegen* van een *balijung;* ook [illegible].

[illegible] = [illegible]; [illegible] tabak *rooken* (Men. Mal. măhisap); — [illegible] *waar men uit rookt* hetzij pijp, of sigaar.

[illegible] *karakter; wijze van met iemand om te gaan;* ook [illegible].

= (M.).

inhoud van iets; *inwoners* van eene plaats; *laden* een geweer, *vullen* een buidel met betel enz.; *inhoud* van iets; *inwoners* van eene plaats; *wat iemand waard is, de mate van zijn' rijkdom;* *gevuld met*, *waarin* hetgeen het volgende woord beteekent *zich bevindt;* *vullen* iets; —— = (D.).

(vgl.) *veel bevattende, een grooten inhoud hebbende.*

Ar. Mal. إذن *permissie* (M.).

= .

(vgl.)/ *van zijn' plaats gaan; uitsnijden* in toorn tegen iemand gezegd; als bij ons "*snijd uit vent!*"

vragend pers. voornw. *wie?* *wie ook niet*, *niemand.*

(vgl.) *glanzig zwart*, *gitzwart* (vgl. Mal. itam); *betrokken zijn* van de lucht.

de naar paardehaar gelijkende vezelstof der suikerpalm (Mal. id.; Sund. indjuk; Jav. ĕduk.).

I. *spog* (Jav. idu); *spuwen;* iets *uitspuwen.*

II./ *nederdalen*, *afkomen*, *naar beneden komen; afgezet worden;* *naar beneden laten*, *doen dalen*, *naar beneden brengen;* iemand *afzetten* van zijn ambt; *waarmede*, *of waardoor iets*, *of iemand naar beneden komt; geldbedrag aan een meisje gegeven, dat door* *een' jongeling noodzaken wil*, *haar te trouwen;* een geest die zich aan den huistrap ophoudt, en voor wie men offert, vóór men een feest begint.

= in het eerste passif (zie de Sprkt.).

= ; *tot meel maken* rijst.

verkorting van in het aanspreken; ook (zie de Sprkt.).

zekere kleine, zich in holen gaarne ophoudende visch.

= (M. en D.; Mal. id.); —— zekere rijstsoort (M.).

/ *kakken;* *kakken* van vele menschen; iets *bekakken;* iets *uitkakken*, *uitschijten* (Lamp. mising; Jav. ngising).

1°. = ; 2°. *mondstuk* van een *sarune*, bestaande uit een stukje van een blad met een penneschacht.

/ *een weinig afwijken; een klein verschil opleveren.*

I./ *een kleine limbatvisch.*

II./ *uitvallen* van de tanden bij kinderen, die er een andere voor in de plaats krijgen.

zie onder .

/ *het vermogen van het zien hebben* als de oogen; ook = gebezigd; iets *zien* (Daj. mitä; Malag. mahita); als voorzetsel *jegens* een persoon; *zijn gemoed is medelijdend jegens de armen*, *hij heeft medelijden met de armen;* *hij is bevreesd voor de Hollanders;* letterlijk: *hij is bevreesd ziende de Hollanders;* *in aanmerking genomen;* *zijne schuld in aanmerking genomen;* *naar* iets *slaan te kijken;* —— () = (M.; vgl.); —— *iemand die ergens bij toeval een getuige van is*, *en daaraan geen deel neemt;* *zich aan het gezigt vertoonen*, *zigtbaar zijn;* *elkaâr in*

het gelaat zien, met elkaâr eene ontmoeting hebben; —— [Batak] *vermoedens koesteren* van 't gemoed.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *klaar zetten* een bord; iemand *te eten geven; voor* iemand *spijzen klaar zetten* (D.; vgl. Mal. هيدڠ); [Batak] *betel met de toebereidselen* die bepaaldelijk aan de *Sibaso* aangeboden wordt; [Batak] *iets waarop de pangidang gelegd wordt.*

[Batak] *in repen scheuren* bladen die tot vlechtwerk dienstig zijn; [Batak] *één gescheurde reep* van een diergelijk blad (vgl. Daj. hidas).

[Batak] (vgl. Mal. ايدم) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] ([Batak]) iets op iemand *verhalen;* [Batak] *gij kunt den dood van uwe kinderen niet op hem verhalen, want van u uit is de ruzie ontstaan.* —— [Batak] = [Batak] (D.).

II./[Batak] ([Batak]) iets *eischen; ziekte beginnen te verwekken* van een geest, daar bij pretendeert, dat men hem wat hem toekomt, niet gegeven heeft; [Batak] *men moet betalen, op de plaats waar de grond eischt,* dat is *men moet op het bestemde uur sterven;* [Batak] *wat de vrucht wenscht te eten* als oorzaak van de lusten eener moeder; [Batak] = [Batak] (a); = [Batak] (a. M.); [Batak] ([Batak]) iets *verzoeken;* —— [Batak] *voor 't vragen te verkrijgen; gratis* (D.).

[Batak] *behoeftig zijn;* [Batak] een geest die zich in 't midden van een huis ophoudt, en dien men offert vóór men een feest begint.

[Batak] I./[Batak] *zich baden;* [Batak] *badplaats;* [Batak] *besproeijingsmiddel;* [Batak] *hij bezigde* het *ter besproeijing* van 't ligchaam van den zieke.

II. = [Batak] (D.).

[Batak] *middelmatig zijn*, de eigenschap hebben van tusschen twee tegenovergestelde eigenschappen; [Batak] *opsparen* geld; [Batak] *langzamerhand* iets *bij elkaâr zien te krijgen* als geld.

[Batak] I./[Batak] = [Batak]; [Batak] twee beeldjes (een mannelijk en een vrouwelijk) van circa $2^1/_2$ span hoogte, die door een mat van onderen bedekt zijn, en gedurig te eten krijgen; zij worden tusschen de daksparren geplaatst, en stellen de voorouders voor, die men bij naam niet weet te noemen; [Batak] *gij moet niets anders te doen hebben zuster! dan eten, even als de debata idup.*

II./[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.; vgl. 't Mal. irup).

[Batak] (zie onder duwa)/[Batak] (zonder passif) = [Batak].

[Batak] = [Batak] als verlengsel van bijwoorden; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] *moeder* (Niasch en Tag. id.); tegenover [Batak] gebezigd, om van dingen die bij

elkaâr hooren, of dezelfde gedaante hebben, de grootste aan te duiden (zie onder […]); […] *de duim;* […] *de groote teen;* […] (zie Sprkt.); […] *de grootste* der 9 pauken; […] *eene getrouwde vrouw, eene vrouw die reeds kinderen gehad heeft; het wijfje van een beest, dat reeds jongen gehad heeft;* […] wordt vóór eigennamen van vrouwen geplaatst; […] *het onderkleed zóó dragen, dat de borsten zigtbaar zijn* want dat is het gebruik bij getrouwde vrouwen, zoodra zij een kind gehad hebben (zie bij […]); […] 1°. vocativus van […] wordt ook jegens meisjes gebezigd, even als in 't Javaansch *beng* dat eigentlijk *bijang* (*moeder*) is; 2°. uitroeping van verwondering, en pijn enz.; […] *indáng roepen* van pijn; […] of […] *een paar, een mannetje met een wijfje;* […] *die men als moeder beschouwen moet* als de vròuw die iemand die moederloos is, opvoedt; […] *een vrouwelijk stuk vee* om daaruit jongen te hebben; […]; — […] ([…]) = […] (M.).

[…] I. = […] en […] (D.; Daj. indang); […] *vrouw* van een man; *wife* het tegenovergestelde van […].

[…] *flikkeren, helder schijnen* van de maan.

[…] = […]; […] *van boven en onderen smal, en midden in dik zijn* van de gedaante van een persoon.

[…] *van* iets *geen kennis dragen;* […] *ignorer; een verkeerd denkbeeld hebben* van iets; *als beteuterd opkijken* op 't hooren van iets; de namora zeide: dit feest is om u kennis te geven van 't huwelijk mijner dochter […] *opdat gijlieden niet als 't ware beteuterd daarover staat op te kijken.*

[…] *opvoeden, groot brengen* beesten; […] (D.; vgl. Jav. ugingu; Daj. ingo).

[…] iets *drinken;* ook […] (vgl. 't Jav. en Mal. woord); […] fatsoenlijk voor […]; […] ([…]) iets *te drinken geven.*

[…] *uitvorschende* van 't gemoed; *wantrouwende.*

[…] *vitterij;* […] iets *bevitten, afkeurende aanmerking omtrent* iets *maken;* iets *beroerd vinden.*

[…] het stuk hout dat men bij het *dinggar*-spel berooit.

[…] = […] (M.); […] (D.); […] zekere boom met zoete vruchten.

[…] zekere kleine riviervisch.

[…] zie onder […].

[…] *glad door gaan* van een paling, *voortglijdende* van een vaartuig. —— […] *de piependen* in tegenwoordigheid van meerderen in plaats van […] gebezigd.

[…] = […].

[…] iets *leenen;* wat men zoo als het is, kan terug geven; in tegenoverstelling van […] (Malag. indrana; vgl. Mal. pindjam); — […] ([…]) iets *te leen geven;* […] *uit, of in een anderen boom groeijen* van planten of boomen; […] = […]

[illegible] (Wichglt.); [illegible] *wat men iemand, van wien men iets geleend heeft, als belooning geeft.*

[illegible] / [illegible] *niet van zijn stuk af te brengen zijn.*

[illegible] / [illegible] Mal. إنتن *een diamant.*

[illegible] = [illegible] en [illegible]; [illegible] *van zijn hals af naar beneden;* [illegible] *aan wien ook ik mijne dochter moge uithuwen, geen ander, dan iemand gelijk gij, zal mijn schoonzoon zijn.*

[illegible] / [illegible] *uit zijn* van vuur of licht; *uitgebluscht zijn;* figuurlijk *naar de maan zijn, voor de haaijen zijn;* [illegible] iets *uitblusschen*, een licht of vuur *uit doen;* [illegible] iets *schoon opmaken, geen zier van iets overlaten.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I./ [illegible] = [illegible] (poda; vgl. Mal. hintei).

II./ [illegible] = [illegible] (M.); [illegible] = [illegible] (a. M.).

[illegible] *niet?* vragender wijze; *immers; niet* na een conditionneel voegwoord; *zoo niet; behalve, uitgezonderd* (zie onder [illegible]); [illegible] *gehoorzaamt niet, wanneer het ook zij, uitgezonderd deze maal;* [illegible] *verbrand 't huis, opdat ik het niet zie; zoo niet, begraaft het; zoo niet, werp het in 't water;* [illegible] *niet* (vgl. Daj. dja-ton van dia *niet*, en aton *er zijn*);

[illegible] *ik weet (het) niet.*

[illegible] = [illegible].

[illegible] (van [illegible]) *gekookte rijst; spijze, voeder;* [illegible] een gouden sieraad, dat de datu als men geluk heeft gehad in eene expeditie van den *suhut* krijgt; [illegible] *een van vlechtwerk gemaakte buidel om rijst in te doen.*

[illegible] I. = [illegible]; —— [illegible] = [illegible].

II. *de houten bak* waarin men uit 't zand 't stofgoud wascht; [illegible] (Mal. مڠولڠ) *zand wasschen op een houten bord*, om er het stofgoud uit te vinden.

III./ [illegible] *afwachten* zijn lot; [illegible] iemand's *wijze van handelen* jegens ons *afwachten.*

[illegible] = [illegible]; [illegible] *binnen dit jaar.*

[illegible] *niet* iets *zijn* bij het ontkennen van een substantief als praedicaat; [illegible] *hij is geen datu.*

[illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible].

[illegible] I./ [illegible] *zich schuil houden* als een weggeloopen slaaf.

II. = [illegible]; [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible] (M.); ook [illegible].

[illegible] zekere struik, op wier bladen de herten vooral verlekkerd zijn.

[illegible] / [illegible] = [illegible].

[Batak] = [Batak].

[Batak] uitroeping bij het wijzen naar iets: *zie!* [Batak] *zie hier!* [Batak] *zie daar!*

[Batak]/[Batak] (bij plegtige gelegenheden) de naam van de 8 kleinere gordang's.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *vloeijen* van water; *van plaats veranderen;* [Batak] *telkens van plaats veranderen* vooral van water gezegd; [Batak] iets *overgieten, overschenken; overbrengen* goederen van de eene plaats naar de andere.

[Batak]/[Batak] iets *week maken* b. v. medicijnen die droog geworden zijn.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] 1°. = [Batak] (Daj. indu; Mal. induk en indung; Mak. anrong); 2°. *de grootste* van een hoop beesten; [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *een overwinningsfeest vieren* (M.).

[Batak] I. = [Batak] (a).

II./[Batak] *incognito zijn* van een persoon; *de waarheid verbergen* om iemand op de proef te stellen.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (van [Batak]) [Batak] *voor de tweede maal stampen* de gepelde rijst om haar wit te krijgen (vgl. [Batak] en [Batak]).

[Batak] (van [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *bewoond zijn* van eene plaats; [Batak] iets *bewonen; in* eene plaats *gevestigd zijn; bij* iets *zich houden* om het op te passen; [Batak] *bij* iets *blijven;* iets *bewaken;* [Batak] *zich steeds in de nabijheid van* iets *houden.* —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *de overkant* van eene rivier of *alaman* (Daj. dipah); [Batak] *de overkant* van een meer, of wel de zee; [Batak] (verbastering van [Batak] blijkens het Dairische [Batak]) *naar de overkant gaan* als bij het oversteken van eene rivier, of naar de tegenovergestelde kant van de *alaman; overgaan* van een geschenk, van de handen des schenkers in die van den begiftigde; [Batak] *oversteken* eene rivier, water enz.; [Batak] iets *naar de overkant* van eene rivier enz. *overbrengen.*

[Batak] I. *een kakkerlak, cockroach* (Mal. lipas; Mak. kulipasaq).

II. *lidteeken;* ook [Batak]; [Batak] *een lidteeken hebben.*

[Batak] = [Batak] (Lamp. id.); [Batak] (D.; Niasch. ifeu; Malag. nify).

[Batak]/[Batak] iets *droomen;* [Batak] *een droom* (Malag. nufi; Daj. nupi; Mal. mimpi; Jav. impi); [Batak] *droomen, een droom hebben.*

[Batak] zekere boom, waarvan de gom het vergift levert, dat aan de pijltjes van het blaasroer wordt gesmeerd (Antiaris toxicarya); het vergiftig preparaat dat van gemelden boom voor de pijltjes gebezigd wordt (Mal. ipuh).

[Batak] = [Batak]? [Batak] *dwarrelend rook opzenden* van vuur.

[Batak] I. fatsoenlijk jegens kinderen in plaats van [Batak] gebezigd.

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. algemeen voornw. *iemand;* [Batak] *hij, zij* (zie verder de Sprkt.); —— [Batak] = [Batak] (hbs. M.).

II./[Batak] = [Batak] (D.).

… = … (D.).

… *de zuster van iemand's vrouw of wel haar echtgenoot.*

… Men. Mal. ايب = … (M.).

… = … (a.).

… *broeder* van een vrouwspersoon; *zuster* van een manspersoon (Daj. betau).

… *buigzaam* van het lemmet van een wapen; … *heen en weer buigen* als het buigzame lemmet van een wapen (M.).

… *zusters kind* (een schoonzoon wordt door zijn schoonouders als … beschouwd).

… I./… *op* iemand *wachten*, *naar* iets *wachten; wegens* iets ergens *blijven;* … *tot dat, zoo lang nog niet;* … *laat ons spelen, zoo lang de yamyams nog niet gaar zijn;* … *zoolang gij nog niet volwassen zijt, zal ik immers eerst dien rijstakker van ons omwerken.*

II./… = ….

… *klein lijken* van voorwerpen op een grooten afstand.

… = ….

… = … (?); … (D.).

… *palmwijn halen over dag; nemen* palmwijn, die reeds afgetapt is, en zich in den *taguk* bevindt.

… = … (D.).

… I. *welgevallig ziende naar* iemand van de oogen; *verliefd;* … *voorwerp waarnaar men met welgevallen ziet,* als b. v. het meisje, waarop men zijn zinnen heeft gezet; ook ….

II./… *als bewijs van eerbied op* een doodkist *stukken vleesch plaatsen* (M.).

… *inzet* bij het spel; bestaande in een gelijk bedrag, als dat van 't geen de tegenpartij heeft ingezet; … de inzet van een tegenpartij in 't spel *met een gelijk bedrag beantwoorden.*

… *de aars*, in het bijzonder van een vogel.

… = ….

… I. *eene medevrouw*, de verhouding van de eene vrouw van iemand tot de andere.

II. = …; … = … (D.).

… *de biest* van de melk.

… = …; … *veranderd zijn, verschil opleveren;* … iets *van plaats doen veranderen;* eene plant b. v. die gevonden, ongeluk heet aan te brengen; of wel een ongelukkig omen door middel van een toovermiddel, op een ander van effect doen zijn.

… *nieuw* (Mal. bharu; Tag. bagu; Jav. wau *pas vermeld*).

… 1°. zwarte gom uit verschillende boomen getrokken, om iets mede te stoppen, of vast te hechten; 2°. Mal. اميلو naam van zekere scharlakenroode stof.

… *een siamang-aap;* … *een met idjuk overtrokken stormhoed;* … regtsterm, aanduidende *het zonder domicilie, of patroon zijn van een persoon.*

… zekere groote roode vinnig stekende wespsoort.

… (vgl. …) *voorspoedig van groei;* ook …

[Batak] (Men. Mal. umbur); [Batak] *mogen de kinderen voorspoedig opgroeijen, en de ouden een gezegenden ouderdom bereiken!*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *haren* op het ligchaam; *vederen* van een vogel (Bisaj. bolbol; Niasch en Mal. bulu; Malag. wulu); [Batak] *van haar voorzien* van het een of andere ledemaat; [Batak] = [Batak]; [Batak] *zij heeft een voorgevoel aan haar pudendum;* d. i. *haar man is in aantogt.*

[Batak] I. *indien; zoo;* wordt vooral gebezigd om twee conditionnele zinnen met elkaâr te verbinden, of tegen elkaâr over te stellen; [Batak] *zoo het geknepen wordt, is de gom er van wit; maar zoo men er in houwt, is de gom er van rood;* raadsel doelende op de *borsten* eener vrouw; [Batak] *telkens ija zeggen* zoo als de menigte doet, bij het hooren van een verhaal; —— [Batak] uitroeping van teleurstelling, of spijt.

II./[Batak] *vrolijk zijn;* [Batak] *geweerschoten, die bij het terugkeeren van een gelukkig afgeloopen togt, worden gelost.*

III. = [Batak] (Mal. id.; Jav. e als aanhechtsel); [Batak] = [Batak] (M.).

IV. = [Batak] en [Batak] (D.; vgl. III).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.; Jav. hjang *godheid*); —— [Batak] *iets waaraan de majesteit, of magt van iemand kenbaar is* (Mal. kiyangan *godenverblijf*).

[Batak] *zuiver, schoon* van gewande rijst; [Batak] *zuiveren* gepelde rijst op een wan; [Batak] naam van de morgenster; ook [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] *woonen, ergens gevestigd zijn; zich bij zijn' heer houden, niet wegloopen* van een slaaf; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; b. v. [Batak] *zoo wij den geest van onzen voorouder, die op de waterplaats gevestigd is, moeten verzoeken neêr te dalen, wel dan is het goed;* —— [Batak] *besproken zijn* van dieren die reeds door iemand als *togosan* zijn uitgekozen (D.); [Batak] enz.

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak]?

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.; Jav. ujuh; Lamp. mia).

[Batak] uitroeping van pijn, of om aandacht op te wekken.

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] *tjilpen* van een vogel.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] fatsoenlijk voor [Batak]; [Batak] *een ruischend water.*

[Batak] die op het *tami*-feest met de slagtpaal rond-dansen.

[Batak] I./[Batak] = [Batak]; [Batak] *een jager* op wilde zwijnen enz.

II./[Batak] zekere kleine vleêrmuissoort.

III. *een raam* waarover de draad van het weefsel gespannen wordt.

[Batak]/[Batak] bij het iemand toewenschen van veel kroost: *elkaâr opvolgen* van zoons en dochters; [Batak] = [Batak]?

[Batak] I./[Batak] = [Batak]; [Batak] *zoo groot, dat het van zelf loopen kan, maar op moeijelijke plaatsen geleid moet worden* van een kind; [Batak] *geleiden* een kind, het vóór zich uit latende loopen; iemand *volgen* van een menigte menschen, die in een rei achter elkander loopen (vgl. Mal. iring).

II./[Batak] benaming van een kostbaar kleedingstuk van Atjineesch maaksel.

[Batak]/[Batak] *in platte stukjes snijden* b. v. vruchten (vgl. Mal. hiris); [Batak] *een plat gesneden stukje.*

[Batak] (Sanscr. aisjānī) *het Noord-Oosten;* ook [Batak]; [Batak] (M.; Balin. resanja).

[Batak] een groene keversoort (met uitpuilende oogen), die tegen den avond een doordringend schel geluid maakt.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] iemand *binden*, *knevelen*, *vleugelen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *steeds naloopen;* in toorn vooral gebezigd van een persoon, die iemand achter het gat loopt.

[Batak] (naar 't geluid) = [Batak] (M.); —— *'t groene rijstdiefje.*

[Batak] I. *schande* die men lijdt (Sasak. id.; Tag. ngila); [Batak] *zich schamen; beleedigd zich gevoelen* op het hooren van onbetamelijke woorden; [Batak] *hij weet van geen schaamte;* [Batak] *een bedeesde;* [Batak] *beschaamd raken;* [Batak] = [Batak]; [Batak] *waar men beschaamd voor is;* [Batak] *schaamdeelen; woorden die men moet vermijden, om geen aanstoot te geven;* [Batak] *reden van schaamte; iets waardoor men schande lijdt;* [Batak] iemand *beleedigen*, *beschaamd maken* door het bezigen van onbetamelijke woorden.

II./[Batak] *bladstrooken* waar langs men het vocht van de Suikerpalm, in de taguk laat druppelen.

[Batak]/[Batak] Mal. مغيلق = [Batak].

[Batak]/[Batak] *suikerriet persen;* [Batak] Mal. كلاغن *suikerriet-pers.*

[Batak] I (vgl. [Batak]) [Batak] touw *draaijen* bij stukjes.

II./[Batak] = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (met opzet verbasterd uit [Batak]) [Batak] eene uitdrukking, die even als [Batak] vaak in den mond van den Batak gehoord wordt, om eene soort van ontevredenheid aan te duiden, bij het hooren van iets dat hem niet aanstaat; de uitdrukking wordt even als ons "*je moers*" gebezigd.

[Batak]/[Batak] *veel vergen; nimmer tevreden zijn;* —— [Batak] iets *wat men reeds weggeschonken heeft*, *weêrom vragen.*

[Batak] de groote groene hagedissoort.

[illegible] *naar één kant hellende* figuurlijk van 't oor van iemand die partijdig iets aanhoort (vgl. Jav. ngiling); [illegible] = [illegible]; [illegible] *verplaatsen, van eigenaar doen verwisselen* goederen; b. v. hetgeen men iemand gegeven heeft, hem ontnemen, en aan een ander geven.

[illegible] *traan, tranen;* [illegible] (D.; Jav. luh).

[illegible] Ar. Mal. علم? [illegible] *draaijerij in 't spreken* om iemand om den tuin te leiden.

[illegible] *de voren, gaatjes* in de stronk van de mais, wanneer de pitten zigtbaar beginnen te worden.

[illegible] = [illegible] (D.; Sund. u-ut).

[illegible] vraagwoord: *in welken graad van verwantschap tot* iemand *staan?;* [illegible] *wat zijt gij van hem? in welken graad van verwantschap staat gij tot hem?* (vgl. [illegible] 't geen zonder twijfel de oorspronkelijke vorm is; zooals ook door 't Dairische [illegible] bewezen wordt); [illegible] *hij bestaat mij eigentlijk in geene betrekking hoegenaamd.*

[illegible] *water scheppen;* [illegible] = [illegible]; [illegible] *een lange bamboekoker* om water in te halen, of wel palmwijn; —— [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] iets *overbrengen, afschrijven.*

[illegible] *donker zijn* van 't gelaat.

[illegible] *het slijmachtige vleesch* van een puist.

[illegible] Mal. مغوكر *figuren en bloemwerk snijden* in hout.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *brullen* van een tijger, olifant.

[illegible] Ar. Mal. حكم *wat door gewoonte als regt geldt, gewoonte-regt; wat behoort gedaan te worden; uitspraak* van een regter, *vonnis;* [illegible] *wat niet naar gewoonte-regt veroorloofd is;* [illegible] *dat is geen regt, dat mag niet naar gewoonte-regt geschieden;* [illegible] *een regtvaardige;* [illegible] *die regt spreekt;* [illegible] *over* iets, of iemand *regt spreken;* [illegible] titel die de raadpleger aan de *sibaso* geeft; [illegible] *regtens, zoo als het beschouwd wordt naar algemeen gevoelen;* [illegible] *ben ik niet te beschouwen als u ter wereld gebragt te hebben;* [illegible] *het is alsof ik het reeds gegeten heb.*

[illegible] *boosheid, listen;* [illegible] iemand *tellen, in aanmerking nemen* (Mal. mängukur iets *meten*); [illegible] als dat gebeurt *dan ben ik niet meer in tel.*

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] iets *uitwroeten* uit den grond met de handen, of voorpooten.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *kleeding; alles waarmede men zich opsiert; wearing apparel;* [illegible] en [illegible] (D.).

[illegible] I. *eene slechte kamfersortering; alles waarmede men wapens schoon maakt;* [illegible] wapens *schoon maken.*

III./[illegible] de horens *schudden* van een buffel b. v., die aanvallen wil.

[illegible] I. *gewoonte; regt door gewoonte geldende* (Dit woord is bijna geheel en al door [illegible] verdrongen).

II. (vgl. [Batak]) *zoo*, *indien*.

[Batak].

[Batak] I. = [Batak] (D.); [Batak] verbloemd: *gij zult hierna wel mijn maagdom genieten.*

II./[Batak] = [Batak] en [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (M.).

III. (vgl. [Batak] II.) [Batak] *schuimen* van palmwijn.

[Batak]/[Batak] *iemand die altijd gelijk hebben wil.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *met de snuit uit den grond wroeten* als varkens; [Batak] *met de snuit stooten* of *wrijven* als varkens.

[Batak] I. = [Batak].

II. = [Batak].

III. (Sanscr. ong) 't eerste woord van een bezwerings-formulier; b. v. [Batak] enz.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] *iets tegen de neus te stooten krijgen.*

[Batak] I./[Batak] *kletzen*, *praatjes maken.*

II./[Batak] de blokken hout, die op de zijde-pilaren in een huis rusten, en de *pangalualuwan* stutten.

[Batak]/[Batak] *iemand die spoedig twist krijgt*, *die nijdig van aard is.*

[Batak]/[Batak] *een dof schuivend geluid maken* van een wapen dat uit de schede wordt getrokken (vgl. Men. Mal. maharungus); —— [Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] *gedreun*, *gemor.*

[Batak]/[Batak] *een halsband* die door een bamboe-koker zóó gehaald wordt, dat de bamboe op de hals van den hond komt te rusten, en hij niet in staat is den band door te bijten.

[Batak]/[Batak] *zich openen* (Lamp. ukap; Jav. ungkab; Daj. uap); [Batak] *openen* een deur, eene beslotene plaats; *uitlaten* iets of iemand, uit eene beslotene plaats; *openen* een sagueerboom; dat is hem bereiden, om het vocht er uit te tappen; [Batak] *borststuk* van een beest.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. [Batak] *snorken* in de slaap.

II./[Batak] ergens *induiken*, *in* een water *duiken*, *naar* iets *duiken.*

[Batak] *omvergestooten*, *omvergevallen* door een schop b. v.; *omvergestort* van een huis; [Batak] iets *opligten* door er een stok, of iets anders onder te schuiven (Mal. mănjungkit); [Batak] = [Batak]; [Batak] iets *omverstooten*, iets *omverstorten;* —— [Batak] = [Batak] (Pngrsk.).

[Batak] Mal. اڠكو titel van hoofden in het Padang-bolaksche.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *een ijzeren schroef* om geweren te openen.

[Batak] I. = [Batak] (M.; Men., Mal. id.); [Batak] zeker vergiftig preparaat.

II./[Batak] iets *in werking brengen* als b. v. een toovermiddel.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. zekere boom die een harige zoete vrucht heeft.

II. Mal. اڠڬريس *Engelschman*, *Engelsch.*

[script] *gat* in de aarde, of *het hol* waarin zich een beest ophoudt; [script] *in een gat kruipen* van een stekelvarken; [script] *het onder den grond doorgraven* van sommige beesten.

[script] *steeds braken, en te gelijker tijd de diarhée hebben.*

[script] (vgl. [script]) [script] = [script] (M.).

[script] = [script] (Pngrks.).

[script] iets *schuren, afwrijven* de schim van het lijf (vgl. Jav. usap).

[script] (utjang) = [script] (D.; vgl. untjang).

[script] I. [script] *in het openbaar in werking zijn* van middelen die tegen den vijand gebezigd worden.

II./[script] Mal. مڠوڤچڤ *spreken* bij plegtige gelegenheden, melding makende van 't geen men te eten heeft gegeven; [script] iemand iets *onder de neus wrijven* als men twist met hen heeft, door melding te maken van weldaden, die wij hem bewezen hebben; —— [script] = [script].

[script] eene grassoort, waarvan de geurige en vezelige wortel tot een touw getwijnd, om het hoofd gedragen wordt.

[script] zie [script].

[script] *het huis houden, zich te huis of binnen zijn huta houden.* —— [script] iets ergens in *doopen.*

[script] = [script]

[script] zeker spel, dat met steentjes in in den grond gemaakte gaten gespeeld wordt.

[script] *dragen* een lijk naar het graf; iets *medenemen* (als men iemand in drift aanspreekt, hem daarmede den dood toewenschende); [script] *een paar stokken waarmede de kist naar het graf gedragen wordt;* ook [script].

[script] *aan de diarhée lijden* (fatsoenlijk).

[script] *tijdens, ten tijde van.*

[script] *vergoten, uitgestort, gespild;* [script] van vele dingen; [script] iets *uitgieten* als vocht; iets *uitstorten* rijstkorrels uit een maat; [script] iets *overgieten.*

[script] I. = [script] (D.).

II. = [script] (tab.).

III./[script] = [script] (a. M.).

[script] *gewettigd* door het gebruik; *bekwaam;* [script] *kunstgewrocht* van allerlei soort; [script] *gij zijt bekend als iemand die van alle markten te huis is; en toch weet gij 't niet.*

[script] *toetsen* goud (Mal. enz. id.); [script] *waarop men* goud *toetst;* [script] eene zaak *beproeven* zoo b. v.: [script] *beproeven* door een strijd *aan wiens kant het regt is;* [script] = [script] (Wigcheltaal).

[script] *juist op het oogenblik dat;* [script] *op* iets *mikken;* [script] iemand *op het oog hebben* bij het geven van een gastmaal; de persoon namentlijk, ter wiens eere het gastmaal gegeven wordt; [script] iets naar iemand *toewenden* als zeker gedeelte van een slagtbeest, naar den voornaamsten gast; [script] het stuk vleesch dat den voornaamsten gast toegekend wordt.

[script] *hoek, punt; einde, nut* van iets; *het smalle einde* van iets; *eene landstrook* die in zee of in eene rivier vooruitsteekt; *op zijn, ten einde zijn*

van iemand's *hosa* als hij sterft; […] o *aan* iets *gevolg geven;* […] *ten einde brengen* een feest; […] eene betuiging van eerbied, door de palmen van de handen met de vingers uitgestrekt, tegen elkander te drukken, en zich te buigen; als bij woord en praedicaat: *met allen eerbied uitgedrukt* van hetgeen gezegd wordt; […] *met allen eerbied zeg ik u dit.*

[…].

[…] Mal. جورمودي *schuitevoerder;* […] جورتولس […] *schrijver*, of *tolk* van Europ. ambtenaren.

[…] *opfrisschen* als eene vrouw die bij haar eerste kind de bleeke kleur verliest; van eene stof waarop de kleuren meer uitkomen; […] (vgl. […]) *braken;* […] *ongunstig wijzen* van een omen; in tegenoverstelling van […]; […] *genoodzaakt zijn, de kwade gevolgen van zijne handelingen te ondervinden;* […] *dat het u op den een' of d'anderen tijd niet opbreke, even als een bloedzuiger* ('t bloed opgeeft dat hij opgezogen heeft); […] *uitbraaksel;* […] iets *uitbraken;* […] (Pngkrs.).

[…] (D.; Mal. muntah.).

[…] *verpligting*, *schuld* (Mal. id.); *misdaad;* […] *geld leenen* bij iemand; geld *leenen* van iemand; […] iemand *geld leenen;* […] geld *te leen geven* aan iemand; […] *schuldig zijn*, *eene schuld hebben* wegens geld geleend of eene misdaad bedreven te hebben; […] *de persoon dien men iets schuldig is;* […] iemand *beboeten;* […] benaming van hetgeen iemand aan zijne plaats-genoten te eten geeft, als hij eene zijner dochters wil uithuwen, ten teeken dat hij hun kennis geeft van zijn plan; […] *ieder moet mede* iets doen; *geen hunner mag overgeslagen worden* van de ingrediënten van een middel.

[…] *merg* van beenderen; *hersenen* (Mal. utak; vgl. ook de analogie van het Mal. bănak); *het witte smerige vuil* in de darmen als de drek er reeds uit is.

[…] *magtig* door geld of maagschap.

[…] *allerlei bewijzen van handig- of bedrevenheid.*

[…] Mal. *een bekwaam werkman* (M.); […] iets *fraai bewerkt hebben.*

[…] *jongere broeder* van iemand's vader; *oom* dat is de jongere broeder van iemand's vader; ook […]. —— […] (D.; Mal. muda).

[…] Mal. *garnaal* zoowel als *kleinere kreeftsoorten;* het Engelsche *Schellfish* (Jav. urang; Malag. urana); benaming van zekere roode rotansoort.

[…] *regen* (Jav. id.; Mal. udjan; Malag. urană); […] *beregend worden;* […] *een regenachtige dag;* […] zekere plant; […] zekere geest.

[…] *Compagnon.*

[…] (a. M.).

[…] eene speelschuld *door een gedeelte van het bedrag betalen;* —— meel *rollen* op een bord.

[…].

[…] *aanhechtsel; vervolg* van een verhaal; […] *een aanhechtsel hebben*, *van een verlengstuk voorzien zijn;* […] o iets *van een aanhechtsel voorzien;* iets *verlengen* door er iets aan te hechten.

[…] *achter elkaâr loopende; in een rei achter elkaar zijnde;* […] *achter elkaâr loopen;* […] *eene rei formeren* door achter elkaâr te loopen; […] *rei* van achter elkaâr loopende personen; […] *togtgenoot, reisgenoot* van een persoon, die vóór, of achter iemand loopende ergens gekomen is.

[…] / […] *een oorsieraad van koralen* aan een stuk rood laken boven aan het oor gedragen; *een met koralen versierde rand* van een betelbuidel (M.).

[…] (vgl. […] III.) 1°. vetatief *dat niet; opdat niet; zonder;* ons *dan* bij woorden die *liever* beteekenen; 2°. uitdrukking van onverschilligheid *laat staan dan;* […] *indien gij zegt geen betel te willen gebruiken, laat het dan!* […] *zoo maar, mits;* […] *houdt mij niet voor het lapje;* […] *maak eens een scheê voor mijn mes, zonder dat gij het mes ziet;* […] *zoo gij het niet lust, laat staan dan* (het kan mij niet schelen); […] *als het maar hout is, welk hout ook;* […] *een verbod.*

[…] / […] = […] (a. M.).

[…] *het binnenste gedeelte* van stengels; *het middenste* van de rijst in een pot.

[…] *stil staande* van water, *niet stroomende* (vgl. Mal. tänang).

[…] / […] = […].

[…] / […] twee kruisselings op elkaâr gehechte bamboe-kokertjes, waarin de 4 bamboe-stokken ([…]) van de […] gestoken worden.

[…] I./ […] iemand *onder vier oogen ondervragen*, omdat hij het anders uit schaamte niet zou willen zeggen; […] *wat het daglicht niet mag zien.*

II./ […] een bamboe-koker met gaten als van een fluit, en in den grond gestoken, om door den wind bespeeld te worden; —— […] naam van een mannetjes beer, en een *sombaon* in de verhalen.

[…] zie onder […].

[…] (vgl. […] en […]) *voetspoor, spoor* van iets in het plantsoen; […] *op zijn treden teruggaan;* — […] iets *wijzigen* als b. v. eene bewering, uit consideratie voor iemand.

[…] *welluidend* van een gezang, of van verzen.

[…] Mal. أيڠ (vgl. *utjang*) = […]; […] = […] (M.).

[…] / […] *van plaats veranderen, naar een andere plaats gaan; zich van een plaats bewegen;* […] iets van zijn plaats *nemen;* […] iets *verplaatsen, verplanten.*

[…] = […] (M.).

[…] / […] *wippelen* als eene plank, die in de vloer niet goed vast zit; […] *naar boven doen rijzen;* iets b. v. spijze door de buik.

[…] / […] = […].

[…] / […] *blazen* van nijdigheid, zooals de beer van een varken; […] *snotteren* van de neus; […] *uitsnuiten* de snot.

[…] I./ […] = […].

II./ […] iets *tegenhouden* in zijn vaart, *beletten door te gaan.*

[…] zekere vol pitten zittende wilde banaansoort.

[…] / […]

… *een inzet van drie hepengs* van ieder der twee dobbelende partijen.

… iets *verstellen*, *belappen*.

… (vgl. …) = … (M.).

… *heen en weêr schudden met de aars.*

… *het onderste boven liggende;* … *onderste boven duwen* iemand.

… iets *tot het koopen van eene vrouw meêbrengen;* … eene vrouw *komen koopen;* … *middel om eene vrouw te koopen; iemand die eene vrouw komt koopen met al zijne gezellen;* … (…) iets *tot het koopen van eene vrouw aanwenden;* … ½ *rijar als geschenk van des bruidegoms vader, aan de dorpsgenooten van het gekochte meisje gegeven;* —— … (D.).

… = … .

… iets *op de proef stellen.*

… = … .

… *in de lengte;* 't tegenovergestelde van … .

… = … (hbs.).

… *top* van een berg, of heuvel (M.).

… I. Mal. = … .

II./… *zekere stekende hommelsoort;* … *een stoutmoedig krijger.*

… (vgl. …) *een scheet;* … *een scheet laten.*

… *teleur gesteld zijn, met de kous op den kop te huis komen; ongedeerd* ergens *tegen aangestoten worden*, als b. v. een ei dat tegen een boom aangeworpen wordt; *afstuiten* van een wapen zonder letsel te veroorzaken; … *geraakt worden zonder gewond te zijn.*

… *een citroen;* en in het algemeen vruchten die van dezelfde soort als de citroen zijn, als b. v. de oranje-appel enz.

… I. (M.).

… I./… *beproeven, op de proef stellen, polsen* iemand; … *probleem, iets waarmeê men iemand op de proef stelt;* … *gekscherende zich anders voordoen dan men is; zich vermommen* om iemand op de proef te stellen.

II./… Mal. = … (M.).

III./… de nog niet ontbolsterde rijst *wannen* om er de leege aren uit te krijgen.

… soort van snip (M.; Mal. id.).

… een voorgenomen reis *uitstellen* door terug te keeren, en zijn weg niet te vervolgen.

… *gebukt* van iemand's gang; … *op de loer liggen.*

… de langzame op en neêr beweging bij 't dansen; … *lillen* als drasgrond; … *op en neêr zich bewegen* bij het dansen; *huppelen*, *trippelen;* … *éénmaal zich*

op en neér bewegen bij het dansen; —— [Batak] zekere geele vogel; [Batak] bijnaam van de *herek*.

[Batak] / [Batak] *lillen* als groote borsten.

[Batak] (vgl. [Batak]) *zich bukkende; benedenwaarts hangende, met het hoofd knikkende* om te bevestigen (het tegenovergestelde van [Batak]); *neérgebogen* van volheid, als een rijstaar; [Batak] *gebogen zijn* als b. v. een rijstaar wegens volheid; [Batak] *zich beginnen te vullen* van een rijstaar.

[Batak] / [Batak] *eene kleine van vlechtwerk, of bladen opgeslagen loods, waarin men niet overeinde kan staan;* aan de oever van een rivier opgerigt, tot woonplaats van door besmettelijke kwalen bezochte menschen.

[Batak] / [Batak] naam van een geweer in de verhalen.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *gaan, op weg zijn* van een *pangullu;* [Batak] *in gezelschap gaan* van eene menigte menschen, waarvan sommige naast elkaâr loopen; [Batak] eene menigte menschen *aanvoeren* onder het gaan; *aan het hoofd* van eene menigte menschen *gaan* of *komen*.

[Batak] (vgl. [Batak]) *beurt* van spreken; [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] iets aan den eigenaar *als binnen korten tijd zullende vervallen, bekend maken;* b. v. een pand vóór men het zich toeeigent.

[Batak] *belooning, loon* (Mal. upah); *wat men aan de tondi toewijdt;* [Batak] *wat men iemand te eten geeft* uit vreugde dat hij een gevaar ontsnapt is; [Batak] iemand *bezoldigen;* iemand's tondi *te eten geven*.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] naam van een slingerplant die buitengemeen teeder is, en bij het minste letsel geheel en al wegsterft; [Batak] benaming van zekere vergiftige slangsoort (vgl. Men. Mal. upar).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *afknappen* iets; b. v. suikerriet bij den grond af, door het met een knap af te breken.

[Batak] *het bekleedsel* van de pinang-vrucht, als het reeds afgenomen, en voor 't gebruik afgezonderd is (Mal. upih); anders [Batak].

[Batak] *ontkenning met het hoofd schuddende;* [Batak] *neen zeggen met het hoofd te schudden;* [Batak] iets *niet toestemmen; niet bejaën; weigeren.*

[Batak] / [Batak] benaming van het geldbedrag, door een bruidegom aan de dorpsgenooten van zijn bruid gegeven, als schadevergoeding voor hetgeen hij op de woonplaats zijner bruid aan vruchten, groente of betel heeft geconsumeerd.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Men. Mal. siupik).

[Batak] / [Batak] *veranderd zijn; verandering ondergaan, veranderd worden, een uitzondering maken* (Mal. ubah; Jav. owah; Malag. uwa); [Batak] iets *veranderen, niet nakomen* wat men heeft beloofd; iemand *ontrouw behandelen* door het niet nakomen van hetgeen men beloofd heeft; [Batak] *moeten wij alleen honger lijden?* [Batak] *schijtenood krijgen; een scheet laten* bij eene plegtigheid.

[Batak] Mal. = [Batak] (D.); [Batak] een geweer *laden;* —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] *grijs hoofdhaar* (Mal. id.; Jav. uwan; Daj. owan); *de witte puntjes* in de *idjuk;* [Batak] *grijs hoofdhaar hebben;* —— [Batak] 't geschenk dat de

grootvader van 't meisje bij haar huwelijk krijgt (M.).

[Batak] *alles wat dient om touw mede rood te verwen* (Men. Mal. id.); [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] en [Batak].

[Batak] een groote klimmende convolvulus-soort (vgl. Mal. ubi; Jav. uwi; Daj. owi); [Batak] *stijf zich een onderkleed* ([Batak]) *om de lendenen zonder sjerp binden;* [Batak] zijn onderkleed *stijf om de lendenen binden* zonder sjerp te gebruiken.

[Batak] *eventjes zich bewegen* van de lippen, als van iemand die het woord voeren wil.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] iemand *levend maken* (in de verhalen); iemand *met geld ondersteunen;* [Batak] naam van een levendmakend middel (in de verhalen).

[Batak] = [Batak] of [Batak] (hbs.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *kind, vrucht* van een vrouw (a.); [Batak] = [Batak].

[Batak] een akker in het algemeen, hetzij [Batak] of [Batak] (vgl. Mal. huma); [Batak] *gij hebt uw veldarbeid te doen;* [Batak] verbloemd = [Batak].

[Batak] *de waarde van* 12 *hupangs* (M.); [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] Ar. Mal. عمر *ouderdom, leeftijd.*

[Batak] *erven* de goederen van zijn vader, of een persoon waarvan ons de nalatenschap regtens toekomt; het tegenovergestelde van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak] *uitgetrokken zijn* van iets dat in den grond staat; *uit de schede getrokken zijn, bloot zijn* van wapens; [Batak] iets *uittrekken* eene plant uit den grond, een wapen uit zijn schede.

[Batak] Mal. = [Batak].

[Batak] (Sanscr. upamā *gelijkenis*) een meestal vierregelig versje, in welks twee laatste regelen de eene of d'andere spreuk, waarheid of gewoonte vermeld wordt, terwijl de twee eerste regels blootelijk het rijm aangeven.

[Batak] zekere op insekten azende vogel; naam van een kleine kiekendief-soort.

[Batak] = [Batak] I. (M.).

[Batak] iets *zonder ophouden doen;* [Batak] *steeds bespeelden zij* (die pauk) *zonder ophouden;* [Batak] *laat ons zonder ophouden reizen* (vgl. [Batak] I.).

[Batak] I. [Batak] een huisje naast het huis van diegenen gebouwd, waarmeê men pleegt zaam te wonen; zoo'n huisje bezigt een man die meer dan ééne vrouw heeft, alleen om het gekibbel der vrouwen te voorkomen.

II./[Batak] *weelderig staan zonder vruchten te dragen* van planten.

[Batak] I./[Batak] twee stokken, die van onderen van een schijf voorzien zijn, waaraan veêren zijn vastgehecht, en die men op en neêr haalt, om het vuur van eene smederij aan te blazen.

II. Mal. امبق *golf, golven; de branding.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] I./[Batak] *drijven* op het water; [Batak] *dobbers* van netten; [Batak] *afspoelen* een slijpsteen; *laten drijven* iets; iets *werpen* in

het water; in het Mndl. is [Batak] = [Batak].

II./[Batak] = [Batak].

III. zekere timmerhout leverende boom (M.).

[Batak] I. *een groote ijzeren smids hamer;* ook [Batak]; —— [Batak] iets ergens in *regt over eind zetten* of *planten;* [Batak] een gepunte stok, waarmede men den grond omwerkt; [Batak] den grond *met een umbanumban omwerken.*

II./[Batak] = [Batak] (M.; Lamp. umban *werpen*).

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *de prop* van de lading van een geweer.

II./[Batak] *dobberen* op 't water van een drijvend voorwerp.

[Batak] *kamfer-olie.* —— [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *behagende, goedgekeurd; juist passende* van een ring; [Batak] *hij keurt het goed; het bevalt hem;* [Batak] *wat dat betreft, dat is met ons beider goedkeuring.*

[Batak]/[Batak] zekere middelmatig goede kamfer-sortering.

[Batak]/[Batak] *zoenen* iemand.

[Batak] *verligt zijn* van een zieke, na 't gebruik van een geneesmiddel; [Batak] *gevoelt ge u verligt door 't effect van 't geneesmiddel?*

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] iets *opblazen, vol blazen* als b. v. een blaas; [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] I./[Batak] = [Batak].

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.; Dajak. hurå *spotten*).

[Batak]/[Batak] *schande* die men lijdt; *slechte naam* of *reputatie.*

[Batak] I. met een telwoord er vóór: *een zeker getal kinderen hebben;* [Batak] *hoeveel kinderen hebt gij?;* [Batak] *ik heb acht kinderen;* [Batak] *die één kind heeft;* [Batak] *alle weërbare mannen;* [Batak] *ten strijde weggaan* van de bewoners van eene vesting, waar niets dan vrouwen, kinderen en grijsaards achter blijven; [Batak] *van ieder huisgezin één.*

II. = [Batak] (?); [Batak] Mal. titel aan de namora's van een Mohamd. gewordene bevolking, en Chinezen gegeven; —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

III./[Batak] *het centrum* van een huis; *de middenruimte* van een huis (Mal. ruwang tängah).

[Batak]/[Batak] iets *zuiveren, heiligen* als b. v. eene wigchelarij om ze krachtig te maken; iemand *verzoenen* door hem de [Batak] te betalen (vgl. 't Jav. en Mal. woord); [Batak] *zuiveringsmiddel;* benaming van een der boeten, die de vader, of naaste verwante van eene overspelige vrouw aan de beleedigde partij te betalen heeft.

[Batak] *ader, pees* (Mal. en Sund. id.; Bisaj. ogat; Daj. uhat; Niasch uwo; Lamp. oja; Malag. uzatră; Jav. wod); *vezel, wortel* van een banjaanboom; [Batak] *sparren* die aan de

pamoltokis vastgehecht zijn; hier van zijn 8 (4 vóór, en 4 achter).

[illegible] *alles wat bij vleesch of visch als groente genuttigd wordt.*

[illegible] = [illegible] (M.; Sund. kuris); zekere kwaal onder de kiekens, die daardoor eerst blind worden, en dan sterven.

[illegible] / [illegible] = [illegible] (de *r* is hier wegens de *r* in *porang* in plaats van de *l* gekomen).

[illegible] *de ribben* van een blad; naam van eene geele vergiftige hagedis-soort met een gehakkelde rug; *een zeer kleine heuvel;* [illegible] *van de ribben ontdoen* bladen die tot vlechtwerk dienen; [illegible] eigenn. van een *marga.*

[illegible] / [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] / [illegible] iemand *helpen*, *bijstaan* (Daj. dohop); *met* iemand *iets doen;* [illegible] *terstond ging hij met hem op gemelde rustplaats uitrusten.*

[illegible] I. *dakspar* waarom de bladstrooken van het dak gebonden zijn.

II. / [illegible] *schade hebben*, *verliezen* bij een koop.

[illegible] I. = [illegible]; [illegible] = [illegible]; [illegible] *stofgoud;* [illegible] zie bij [illegible] I.

II. *de bloesem* van de suikerpalm.

III. / [illegible] *gekookte rijst met raauwe visch vermengd*, als offerande.

[illegible] *in minachting zijnde* (M.).

[illegible] *een hert*, *hertebeest* (Mal. rusa).

[illegible] = [illegible] 2°. (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *in slaap deunen* een kind (M.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *deunende*, *zacht zingende* om een kind in slaap te krijgen.

[illegible] = [illegible]; *danswending;* [illegible] *met* iets *in het rond dansen* als bij het toewijden van een offerande, door zachtkens al dansende zich naar alle windstreken toe te keeren.

[illegible] = [illegible] (M.); meerv.: [illegible].

[illegible] / [illegible] *beeldwerk* op doodkisten (M.).

[illegible] / [illegible] *als het ware uitgetrokken zijn* van een plant, *half uit den grond getrokken zijn;* [illegible] *omver halen*, *ontwortelen* een boom.

[illegible] (vgl. [illegible]) *voorsproedig groeijende*, *weelderig staande* van eene plant; zekere aardvrucht die genuttigd wordt.

[illegible] *een stekelvarken-soort* wier stekels kort zijn.

[illegible] naam van eene zeer stevige rotansoort.

[illegible] / [illegible] *de uiterste neêrhangende punten* van een hoofddoek; [illegible] *franjesgewijs afhangen* als wortels, haar enz.

[illegible] I. / [illegible] *veldarbeid verrigten*, *zich met* iets *bezig houden* (Jav. ngolah); ook = [illegible]; [illegible] *iemand die veldarbeid verrigt; iemand die arbeidt;* [illegible] *wat uitgevoerd moet worden; werk; bezigheid, het nut* van iets; *feest;* [illegible] *veldarbeid* in het algemeen; [illegible] ([illegible]) voor iemand *werken; ter viering van een feest bezigen* een dag; [illegible] *daardoor, deswegens;* [illegible] *van toepassing zijn*, *noodig zijn.*

II. / [illegible] (di paulá) iets *voorwenden*, *doen alsof* men iets doet; ook [illegible] maar zelden; [illegible] *hij deed alsof hij er op sloeg;* [illegible]

hij deed alsof hij sliep.

= .

/ *terug gaan; teruggebragt worden, teruggegeven worden* (Lamp. mula; Mal. pulang); *verscheiden, overlijden;* *telkens heen en terug gaan;* *teruggeven* een klap; *doen terug keeren* een geest die een kwaal wil verwekken; iets *telkens bezoeken; telkens wegens* iets *komen en gaan;* iets *herhalen, nog eens doen, nog weder doen* (Mal. mangulangi); ook en ; b. v.: *hij werd nog eens weder ziek;* *toetreding* om iets bij te leggen; *verzoening;* of *teeken van terugkomst* als b. v. een geschenk, dat men bij zijne tehuiskomst voor de huisgenooten medebrengt; *de herkaauwingsmaag* van een buffel enz.; *heen en terug gaan;* *een bezoek afleggen bij den vader des bruidegoms* van jonggetrouwden, na verloop van eenige dagen na de bruiloft; *de adem op en neêr doen gaan* bij het bespelen van een blaasinstrument; *het gedeelte van het vleesch, dat den gastheer door de gasten wordt toegekend;* iets *terug brengen, terug geven, terug zenden, terug doen keeren;* *broeder's zoon* van eene vrouw; —— en = (M.).

I./ *laten vervallen* een weg, door hem niet te begaan; *niet gebruikt meer worden, vervallen zijn* van een weg enz.; *verwilderd* van een akker. —— = (a.).

II./ een eivormig versiersel bij de aan het boveneinde van het oor gedragen; *een bamboekoker die van onder en boven als beker gebezigd kan worden*, hebbende men juist midden in eene geleding er in gelaten.

III. = (M. en D.; Sund. ula; Daj. äla); —— Mal. = (M.).

. / = ? —— *'n volleerde datu.*

Men. Mal. = (M.).

I. = .

II./ = (D.).

(vgl.) *een slang* (Niasch. ulo; vgl. Jav. ulĕr; Mal. ulat *worm*); —— = (M.); zekere onder de stelte-loopers behoorende vogel; *eene lange bloedvin of puist;* *aangetast door de worm* van de tanden of kiezen.

een kleed in het algemeen; *een kleedingstuk, dat over de schouders gedragen wordt* (vgl. Jav. ulĕs; Mal. ulas); iets *onder zijn bovenkleed verbergen;* noemt men een kip, wier kiekens nog zoo klein zijn, dat zij ze onder hare vlerken kan verbergen; *zacht klinken* van de .

/ *met tegenzin weggaan.*

een Hollander; de Hollanders; *de dubbeltje van* 10 *duiten.*

I. *voordeel; fraai, mooi, gunstig* van een omen; *tevreden* van 't gemoed (*roha*); *iets voor niets krijgen;* als transitief (zonder passief) iets *verkrijgen* (Mal. bärulih); iets *in orde brengen, verfraaijen;*

iets *vervaardigen;* fatsoenlijk eene vrouw *gebruiken;* [Batak] *ik ben tevreden;* [Batak] *hij houdt zich bezig met het bouwen van huizen;* [Batak] *zoo, als het dus gelegen is, dan komt er van het krijgen van een meisje niets;* [Batak] *die een mooije naam heeft*, wordt vooral in recepten gezegd van boomen, die zulke namen als *djungdjung buhit*, *sarumarnaek* enz. hebben; [Batak] *de wijze waarop een schadelijk omen afgewend wordt, een geest terugkeert;* [Batak] *voordeel, winst, gelukkige uitkomst;* [Batak] *zich tevreden stellen;* [Batak] *een portie verkrijgen;* [Batak] *gij zult daar niets van hebben;* —— [Batak] zeker oorsieraad; [Batak] (D.).

II./[Batak] *naar huis gaan; terugkeeren, genezen zijn* van een kwaal door de terugkeer van den geest, die hem verwekt heeft; [Batak] (D.; Jav. mulih; Malag. mudi); [Batak] *doen terugkeeren* vooral een geest, *doen genezen* een kwaal; *ineffectief maken* des vijand's verderfwekkende middelen; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *het hoofd* (Lamp., Sund., Mak. id.); *punt* van een mes; *de plaats* waar een water begint of ontspringt (Mal. *bovenland*); *het gedeelte van een sjerp* dat men als een beurs bezigt, en daarom van een fulp heeft voorzien; [Batak] *een bergrug, het hoogste punt* van een bergpad waar men weêr dalen moet; [Batak] = [Batak] (poda); [Batak] *die eene dobbelpartij instellen;* [Batak] *het hoofd van zoo'n dobbelpartij;* [Batak] zie de Sprkt.; [Batak] naam van den koopprijs die een arme voor eene vrouw geeft; [Batak] *doodshoofd;* [Batak] *partij* van vruchten die een bol hebben; [Batak] *een partij sialas*, zooveel als er aan één plant gevonden worden; —— [Batak] (M.); *scheidsregter, arbiter; de bovenste* (*meestal grootste*) *kogel* die men in een geweer doet; [Batak] titel van de *suhut* dien hem de sibaso geeft; [Batak] ([Batak]) *als scheidsregter* eene zaak *behandelen*, *over* iets *scheidsregter zijn;* ook: [Batak] maar alleen in 't actief; [Batak] *zoodat wij over die aangelegenheid als scheidsregters optraden;* [Batak] *half den weg naar het midden gemaakt hebben* van de zon; [Batak] *voormiddag* om ongeveer 9 à half tien; [Batak] = [Batak]; [Batak] verbloemd = [Batak]; —— [Batak] *het eerste hanegekraai tegen de morgenschemering* (M.); —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *krijgsman, voorvechter;* [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] *ik arme Pege ben alleen op de wereld;* [Batak] *het krijgerendom; krijgskunst;* [Batak] een uit allerlei ingredienten bestaand toovermiddel, waarvan 't voornaamste ingredient 't hoofd van een mensch is.

[Batak]/[Batak]

een plaats *in menigte bezetten* zoodat zij vol wordt.

/ = .

(vgl.) *op* iets *blazen; bespelen* een blaas-instrument; *inhouden* den adem; iets ergens *opblazen* als b. v. een geneesmiddel.

1°. *blaasroer*, *blaaspijp* (Jav. tulup); 2°. een jong banaanblad, dat nog ineengerold is, en als een blaasroer dik; *goud uitblazen* als middel om genezen te worden.

(vgl.) den adem *inhouden*.

/ *opgerakeld worden* van eene zaak, of iets dat lang geleden is; *aan het hijgen zijn* van den adem.

/ *naar* iets *hakken* met een bijl.

1°. *het vleesch* van vruchten *wanneer er geene pitten in zijn;* 2°. (vgl.) *de clitoris;* zekere vogel.

/ iemand *bekend maken met het resultaat zijner wetenschap* als de *datu* doet, na gewigcheld te hebben; *wat een datu zegt dat geschieden moet*, *volgens zijne waarnemingen als wigchelaar; uitspraak* van een datu, *resultaat* eener wigchelarij.

I./ = ; *dan eens boven*, *dan eens beneden* van iets dat dobbert; figuurlijk: *dan eens gezond*, *en dan weêr ziek zijn.*

II. = (D.).

= of ; = (D.).

het bovenste van de *polong?*

(vgl.) *eventjes te voorschijn komen* uit den grond, of het water; (D.).

/ *weggeblazen worden; met snelheid te voorschijn komen;* iets *wegblazen;* *bespelen* een blaasinstrument.

uitroeping: *wel! kom!* iemand iets verzoekende te doen; *O mogte ik een zoon hebben*, *geest van mijn' vader!* *wel! wij zullen er iets anders voor in de plaats stellen;* *uitdagen* den vijand, voor den dag te komen; ook .

/ *scheuren* de bast van boomen, of planten; iets *van de bast ontdoen* een plant of boom; —— = (M.); = ? (pod.).

Mal. ﯖﯾﻮ *een dubbeltje*, *de waarde van* 10 *duiten;* op Nederl. grondgebied wordt het dubbeltje van 10 duiten en die van 16, genaamd; *de waarde van* 8 *duiten.*

= (D.).

dorst; *dorst hebben;* ook .

I. benaming van eene geurige arecanoot-soort (vgl. ; 't Jav. wangi).

II. = (D.; Bug. awani).

walm van kokend water; *geur*, of *wasem* van spijze (Mal. id.); *walmen; zich vertoonen*, *bekend worden* van een geheim; *waargenomen worden* van een geur. In het Mandh. wordt met een complement in dezelfde beteekenis als gebezigd; = ; —— *walmen als een afgrond* zegt men van eene dobbelpartij,

die zeer druk toegaat; [illegible] *te voorschijn brengen* iets dat verborgen is; [illegible] *waar iets door heen walmt* 't zij rook of de adem.

[illegible] *handvatsel* van een ploeg; [illegible] zie onder [illegible]; [illegible] naam van een zeer groote olifant in de verhalen.

[illegible] (vgl. [illegible]) *hevig kletteren* van de regen.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *een eed* waarbij men zich een ramp toewenscht.

[illegible] *een jonge torop-boom; de bast van een jonge torop-boom* waarvan men touw maakt; [illegible] een kleine artocarpus-soort met een kleine vrucht. —— [illegible] *een ronde mand om allerlei lompen in te doen* (M.).

[illegible] *acht* (Jav. enz. wolu).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (naar het geluid dat hij maakt) *de Sumatraansche argus-phaisant* (Mal. kuwau).

[illegible] iets *toewijden* aan de geesten, door hun zegen half zingende af te smeeken.

[illegible] Ar. Mal. *vertegenwoordiger* van iemand in een zaak (M.).

[illegible] *wat men eventjes van iemand ziet;* [illegible] *ik heb zelfs geen sikkepitje van hem gezien, ik heb hem in het geheel niet gezien;* [illegible] *eventjes zich vertoonen, eventjes zich laten zien of gezien worden;* —— [illegible] = [illegible] (a. M.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] I./[illegible] (vgl. [illegible]) zekere geele wespsoort.

II./[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *het doffe geluid* van de ogungs.

[illegible] *een zacht gefluit maken; zingen* van kookend water.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *kwispelend bewegen* van de staart van een beest; [illegible] *het uiterste eindje of de kwispel* van de staart; [illegible] 1°. (vgl. [illegible]) *kwasterig zich voordoen; veel praats hebben* als iemand die gelukkig speelt; —— 2°. = [illegible] (M.).

[illegible] *piepen* van ratten.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (Magind. id.); [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. adjectif voornwoord *deze;* wordt alleen meervoudig van een klein getal personen, die in de nabijheid van den spreker zijn, gezegd; [illegible] *niet waar gijlieden?* die hier in mijne nabijheid zijt; [illegible] *hoe is 't hier mêe gelegen, zegt mannen, gij mijne huisgenooten! dit mijn pasgeboren kind heeft gelaat noch voeten?*

II. verbastering van [illegible] in sommige woorden; b. v.: [illegible] = [illegible].

III. uitroeping: *o!* (hbs.).

[illegible] uitroeping van verwondering: *he!* (D.).

[illegible] *een strik* op een boom gespannen, om beesten, als de *bungaihur* te vangen.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (Mal. măngengkang).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I./[Batak] *herhaaldelijk gezegd worden* van een woord; [Batak] iemand's woorden *nazeggen;* iemand *nadoen* door wat hij zegt, op denzelfden toon te zeggen; *bezigen* een woord dat gebruikelijk is; b. v.: [Batak] *dat is het woord dat bij ons gebruikelijk is, dat wij dagelijks bezigen.*

II. = [Batak] (D.).

[Batak] *bros zijn* van de ontbolsterde rijst door de hitte; —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] *slenteren; wandelen.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *gemaakt* van den gang van iemand, die met zijn posteriores onder het loopen draait; [Batak] *heen en weêr zwaaijen* ook van de staart van een visch (vgl. Jav. ngigĕl; Mal. măngigal).

[Batak] = [Batak]?

[Batak] = [Batak] II. (D.).

[Batak] I. *een djonap met een hartshoren heft.*

II./[Batak] *mank loopen.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *lagchen;* [Batak] *steeds lagchen;* [Batak] ([Batak]) iemand *toelagchen.*

[Batak] naam van een *marga.*

[Batak] *slingeren* in het loopen.

[Batak] *in het water geweekt worden* of *zijn;* [Batak] iets in het water *te weeken leggen.*

[Batak] *de weëen gevoelen* van eene zwangere vrouw (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.; Mal. isak; vgl. Jav. esĕk).

[Batak] *grinniken* van vergenoegen.

[Batak] *pis, urina;* [Batak] *pissen;* [Batak] iets *bepissen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *van plaats veranderen, weggaan;* [Batak] iets *verplaatsen;* [Batak] *langzamerhand zich* ergens naar toe *begeven;* [Batak] *hij ging langzamerhand naar den top van gemelden boom.*

[Batak] (vgl. [Batak])/[Batak] *huppelen.*

[Batak] I./[Batak] *eventjes heen en weêr gaan* van de oogen; *op het schreijen staan* van de oogen van iemand, die een ander moet zien eten, en zelve honger heeft.

II. (Men. Mal. uitspraak van هسّت) = [Batak] (M.).

[Batak] I./[Batak] = [Batak].

II. Men. Mal. هيتوغ/[Batak] = [Batak].

[Batak] *klein, fijn* van de stem (Men. Mal. ketek); [Batak] *geringheid* van een persoon die geen rang bekleedt; [Batak] *een kleintje,* zoowel van een persoon als zaak gezegd; [Batak] een meisje dat men tegen betaling van de *pangaratarata* van zijn schoonvader te vorderen heeft, zoo men zijn vrouw, zonder kinderen verwekt te hebben, verloren heeft.

[Batak] (klanknabootsing) *een eend.*

[Batak] *breken, in stukken gaan* als een touw of een takje; [Batak] *gemakkelijk breken, bros zijn.*

[Batak] zegt een meisje tot, en van de dochter van de zuster van haren vader; en omgekeerd deze tot haar; *broeder's vrouw* in betrekking tot eene vrouw die hare schoonzuster dan ook *edá*

noemt; ook [Batak] maar sierlijk. De vocativus is ook [Batak].

[Batak] I. zie onder [Batak].

II./[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] zeker vergiftig preparaat.

[Batak]/[Batak] eigennaam van een slaaf in de verhalen.

[Batak] (vgl. [Batak] I.) = [Batak]; [Batak] (tjĕtjedur) = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *bij draden afhangen* even als kwijl.

[Batak]/[Batak] *lusteloos zijn; zich slaperig gevoelen* van wellust.

[Batak] = [Batak]; ook [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] I.; [Batak] = [Batak]; [Batak] *op een stokje laten slapen* een vogel.

[Batak]/[Batak] *als willende barsten* van een volle buik.

[Batak]/[Batak] *aan* iets *trekken*; iets *voorttrekken*.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak]/[Batak] *wandelen*; [Batak] ergens heen *kuijeren*; [Batak] *hij kuijerde nu eens de zeekant uit, dan weder de bergkant; hij wandelde heen en weêr*; [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak]/[Batak] *strik* om vogels in te vangen.

[Batak]/[Batak] iemand *met mooije praatjes zoeken af te schepen*.

[Batak] I./[Batak] *rekbaar zijn, rekken* als kleederen; [Batak] *ophalen* visch met een hengel.

II./[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] *wat gezongen wordt; deun, liedje, zang, versje*; [Batak] *zingen, deunen*; [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] *krieuwelig zijn* van iets dat ter naauwernood gezien wordt.

[Batak]/[Batak] *een gouden oorsieraad* in het algemeen.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] *overblijfselen* van spijs.

[Batak]/[Batak] *zich opschikken* om zich te laten zien, zooals na eene overwinning; [Batak] *publiek vertoonen* een' misdadige, om zijn bloedverwanten de gelegenheid te geven, hem los te koopen.

[Batak]/[Batak] *zwaaijende loopen*; [Batak] = [Batak]; [Batak] *met* iets *feestelijk dansen*, bepaaldelijk met een stuk huid van een slagtbeest, dat door een der voorouders op een feest is geslagt geworden; zoo als de Batak doet om eene ziekte te vermijden; [Batak] *iemand die een heen en weêr zwaaijende haarwrong heeft*; naam van zoo iemand die in de verhalen steeds het voorwerp van spotternij is.

[Batak]/[Batak] *een bezoek afleggen* naar eene plaats die van de onze verwijderd is; *op eene verre wandeling zijn*; [Batak] iemand *op eene verre wandeling me-*

denemen, zoo b. v. een kind om het zijne verwanten te laten zien.

(M.).

verzachten een geneesmiddel.

heen en weêr zwaaijen als de staart van een crocodil.

zich voor geld van de bongbong vrijkoopen om ongehinderd te kunnen doorreizen.

(D.).

(D.).

(M.).

verfraaijen zijne woorden; *inkleeden* wat men zegt; *zich fraai voordoen.*

iets *wegfutselen* als b. v. een zakdoek die ergens over heen hangt.

rijst die nog niet ontbolsterd is; *die de rijstkorrels op de hauma in de pootgaten laten vallen* (ook); in tegenoverstelling van *die de pootgaten maken op een hauma;* de moet eene vrouw, en de een man zijn.

(vgl.) *kreupel loopen.*

en (D.; Mal. himpun; Men. Mal. hempun).

ook

komen en weêr gaan van een mensch; *neêrzitten en weêr opvliegen* van een vogel; (D.).

(D.).

(M.).

vlammen als de oogen van een tijger.

heen en weêr wuiven als bladen.

lokken, in verleiding brengen; (vgl.) naam van een badplaats in de verhalen.

in hoopjes liggen als koren.

wrok innerlijke; *vijandelijk gezind zijn.*

(vgl.) *mager er uit zien.*

spilleren als zout.

een valschaart, iemand in zijn gezigt prijzende, en achter zijn rug belasterende.

(vgl.) *van plaats veranderen, weggaan.*

rood er uit zien.

waggelende van iemand's gang; bijnaam van de kreeft.

(vgl.) *vakerig zijn* van de oogen.

(vgl.) *terugtrekken, aarzelen.*

uitgewaaid, uitwapperende;

uit laten waaijen, laten wapperen het hoofdhaar.

praatjes, zotte klap; ook

Mal. هيل = (M.).

uitgedoofd zijn, uit zijn van licht, vuur enz.

zie onder .

bogtig zijn; kronkelen; op en neêr vliegen van een vogel.

niet goed kijken van de oogen van iemand die niet oplettend is (D.).

(vgl.) *effect hebbende* van een wapen (vgl.); *het effect* van een wapen *ondervindende.*

= (parmanuhon).

zoeken te paaijen iemand; *zoeken te zussen* een kind (Jav. ngeleg elegi).

heen en weêr rollen van dobbelsteenen; bijnaam aan dobbelsteenen gegeven; —— *naar één kant overhellen* van 't ligchaam van iemand die naar iets luistert (M.); ook .

= .

= I. (M.).

slinken als een gezwel.

(vgl.) Ar. Mal. علم = .

In 't Tobasch de letter *h*, en in 't Dairisch de letter *k* (zie de Sprkt).

= (D.).

(vgl.) = (D.).

(vgl.) *droog weder* (D.).

ha! ha! zeggen als iemand die iets heets heeft gegeten.

I. (vgl. II.) *alles waarmede men visch, of wild vangt* als strikken, netten, knippen enz. II. = (M.).

speelschkheid als van kinderen die overal de handen aan slaan moeten; *onrustigheid* in den slaap;

geef mij grof lijnwaad om het aan te trekken, want 't kostbare zal zonder twijfel verbrand worden, door dat ik het met de voeten in 't vuur zal werken, omdat ik onrustig slaap; *spelen, dartelen* van een kind; *met* iets *spelen, dartelen;* iemand *lastig vallen;* aan iets *de handen slaan en er mede beuzelen;* *heb ik het u niet reeds straks gezegd?* "*kom er niet aan,*" *zeide ik,* *den ouderdom bereikt hebben, waarop men speelsch is* van kinderen.

[illegible] iemand *omhelzen; om* iets *de armen slaan.*

[illegible] (verbastering van [illegible]) alleen gebezigd bij 't eerste passif; b. v. [illegible] of 't Tobasche [illegible] (M.).

[illegible] iets *bekrabbelen* met de pooten, als een kip; *met de handen neêrkrabben* een aarden wal; [illegible] *de hoop vuilnis, en sprokkelen die men op eene* hauma *in brand steekt.*

[illegible] *vastgehaakt* (Mal. kait); [illegible] iets *ergens aan vasthaken;* [illegible] zie onder [illegible] [illegible] *'t reebokje deed zijn pooten aan de takken van den boom vasthaken, het klemde zich met de pooten aan de takken vast;* [illegible] *een stok met een haak* om vruchten mede af te plukken.

[illegible] Mal. كايل; [illegible] *wit lijnwaad.*

[illegible] *'n hengel* (Mal. kail; Lamp. en Bisaj. kawil); daarop duidt 't volgende raadsel: [illegible] *'t brengt naar beneden een geschenk mede; en naar boven, iets dat met geweld verkregen is;* [illegible] *hengelen; naar* iets *hengelen;* iets *met de hengel vangen;* [illegible] *als die zijn hengel ziet in stukken gaan* om teleurgestelde verwachting aan te duiden; [illegible] *last hebben van moeijelijke slikking;* —— [illegible] zekere klimplant wier bladen in plaats van *gambir* genuttigd worden (M.).

[illegible] *ruggegraat.*

[illegible] I. = [illegible].

II./[illegible] *met maizpitjes dobbelen;* de speler neemt een handvol van die pitjes, en zegt dan, of het getal daarvan even of oneven is, en wint als hij het geraden heeft.

[illegible] *zich houden of men trouwen wil.*

[illegible] I. *vereenigd zijn* door den echt; [illegible] *in den echt verbinden* iemand.

II. uitroeping na een *tabas.*

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) *een drooge akker waarop men rijst zaait* in tegenoverstelling van *saba* waarop de rijst geplant wordt (Lamp. umah); [illegible] fatsoenlijk in plaats van [illegible].

[illegible] I. *de waarde van* 1/4 *van een bitsang of* 2 *galungs;* [illegible] *de dijen;* —— [illegible] een slagtbeest *vierendeelen* (M.); in 't Dair. wordt [illegible] van beesten gezegd, en [illegible] van menschen.

II. = [illegible] (M.).

III. = [illegible] (M.).

IV./[illegible] zie onder [illegible] II.

[illegible].

[illegible] uitroeping van vrolijkheid; [illegible] *joelen, juichen.*

[illegible] *valsch lagchen* van een spook.

[illegible] (D.).

[illegible] *oudere broeder* van een' man; *oudere zuster* van eene vrouw; een man noemt ook zóó de vrouw van zijn ouderen broeder, en de oudere zuster van zijne vrouw; en evenzoo gebruikt eene vrouw dat woord jegens den man van hare oudere zuster, en de vrouw van den ouderen broeder van haren man. Ingeval men bepaaldelijk de sekse wil onderscheiden, plaatst men *doli* of *boru* achter het woord; [illegible] *het oudste* van iemand's kinderen; *de oudste* van iemand's *broeders* of *zusters; de hoogste in rang;* —— [illegible] (M.).

[illegible]

schateren; *schaterend lagchen.*

(+) *broeders* van een' man; *zusters* van eene vrouw (M.).

op verkenning uitgaan (Bisaj. kakap).

niet zeer bekwaam zijn als b. v. iemand die wel schrijven kan, maar het niet naar behooren kent.

zekere boom, wiens roode bast in plaats van betel genuttigd wordt.

Mal. ﻛﺎﺳﻴﻪ = (Wighlt.).

de verantwoordelijkheid omtrent iets, die iemand op zich neemt, om daardoor een ander gerust te stellen; *geruststellende woorden bezigen, geruststellend spreken;* iemand *gerust stellen;* *wat betreft gemelden zevenkoppigen vogel, hij is dood; stelt u gerust; op mij rust de verantwoordelijkheid er van.*

= (M.); (D.); *grinneken* uit spot.

I. =

II. = (D.); *in de zon liggen laten* een stuk grond, waarvan 't hout reeds geveld is, om 't goed droog te krijgen, vóór men het in brand steekt.

met de beenen wijd van elkaâr staande; *een Hollandsche duit;* *wijd van elkander doen* de beenen; *het kruis* tusschen de beenen; *à califourchon op* iets *zitten, op* iets *zitten 't tusschen de beenen houdende.*

(vgl.) iets *bewerken* een zegen; *door den zegen van.*

(Sanscr. kangsah) *gemengd metaal, klokmetaal* als die van *ogungs; blik* (Mal. kangsa; Jav. gangsa; Daj. gasa).

I. *droog* van hout.

II. = (M.).

= (D.).

genegen zijn, lust hebben iets te doen (D.).

I. *ondiepte* in eene rivier; *hevig stroomen* van water op eene ondiepte.

II. (vgl. II.) *een laadstok.*

III. = (D.).

= (M.).

droog, onvruchtbaar van land (Men. Mal. kasang); *moeijelijk* van veldarbeid; *droog* van buskruid; *te droogen leggen* buskruid.

(vgl. kutjapi) = (Daj. kasapi).

= (Mal. tjambei).

toebereidselen; alles wat noodig is bij het consuleren van de middelen om de toekomst te weten; werktuigen; van eenige waarde zijn; dierbaar zijn; *die niet in tel is;* *omdat gij leeft, daarom ben ik nog bij uw vader in tel;* —— = (a. M.).

een gescheurde ogung die tegelijk met de ogungs bespeeld wordt; *de hasar-hasar bespelen;* —— zekere boom.

=

zekere ronde kleine vrucht waarmede de kinderen spelen; ½ *saga;* (D.).

= (D.).

[...] I./[...] naam van een der bovengoden, wiens gunst op het einde van een prevelformulier afgesmeekt wordt.

II./[...] = [...] (D.).

[...] (vgl. [...]) zekere sterkriekende wortel, die als geneesmiddel den kinderen om de hals gedaan wordt (kaempheria galanga); [...] naam van een storm die zoo hevig is, dat zelfs de laag bij den grond groeijende *hasijor* er door ontworteld wordt.

[...] = [...] ? (D.).

[...] *zich met geraas met 't een of ander bezig houden.*

[...] Mal. [illegible] *een in het gevecht gesneuvelde haan.*

[...] *bloed van een rhinoceros in de aarde tot een klomp geworden* als een buitengewoon geneesmiddel gebezigd (M.).

[...] Mal. *een bultzak;* —— [...] zekere plant, wier ruige bladen en stengel door de apen gebezigd wordt, om er het ongedierte mede weg te wrijven.

[...] I. *alles wat men in eene korf* ([...]) *doet,* hetzij stroo, of lompen om er eene broedende kip op te laten slapen.

II./[...] benaming van twee *dowals*, die als teeken van droefheid op verschillende wijze geslagen worden (M.).

[...] *de weeën gevoelen* van een vrouw; *op het punt zijn eijeren te leggen* van eene kip; [...] (D.). —— [...] een handvol meel, dat men in 't rijst-vijzelblok voor de geesten overlaat, nadat men de tot meel gestampte rijst er uitgenomen heeft (D.).

[...] = [...]; [...] ergens tegen *aanstooten.*

[...] = [...] (D.).

[...] (vgl. [...]) [...] *tegen elkander kletteren* als bamboekokers die men om water te halen op den rug heeft; [...] *tegen elkander slaande een kletterend geluid doen geven* b. v. steenen (D.).

[...] *eene vierkante met matten omhangene ruimte* voor slaapplaats.

[...] = [...] (M.; Daj. id.; Jav. djaran; Mak. djarang).

[...] naam van een citroen-soort; [...] zekere boom.

[...] *een buidel van vlechtwerk* voor betel, en toebehooren (vgl. Mal. kadut).

[...] (Sanscr. kathā) *taal; een woord; wat door iemand gezegd aordt; twistgeding; zaak;* [...] iets *bespreken*, als b. v. de boete die een misdadiger te betalen heeft; [...] *omtrent* iemand *praatjes maken*, iemand *belasteren;* [...] *met elkander keuvelen; tot* iemand *het woord voeren;* [...] iets aan iemand *toewijden* als eene offerhande; [...] iets *beteekenis geven;* [...] *spreken;* eene taal *spreken;* [...] ([...]) iets *als aanleiding van spreken bezigen;* iemand *aanspreken;* [...] benaming van een toover-formulier, waardoor licht ontstaat; [...] *aanleiding van een twistgeding;* [...] *eensgezind zijn;* [...] *muzijk die bij de verzoening van twee vijanden gegeven wordt.*

[...] *eene van rotan vervaardigde doos* om zout in te bewaren enz.

[...] zekere boom, waarvan de gom jeukte op de huid verwekt.

[...] 1°. *een langwerpig vierkant rek van rotan* over de *buwak para* hangende, om schotels op te zetten; 2°. = [...]; 3°. Mal. = [...] 2°.

[...] *de steel* waaraan de veer van een *soru* is gehecht.

[Batak] *ligtvaardig.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *spoedig, gaauw, snel;* [Batak] *met* iets *haast maken;* [Batak] *zich haasten;* [Batak] *maakt haast met de rijst, het is reeds laat;* [Batak] *hij beval zijne vrouw zich te haasten met het kooken.*

[Batak] Soccus silvestris.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *het geplas* van badenden in het water.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. (Sanscr. kati *hoeveel?*) *de zwaarte van den inhoud van vier solups aan ontbolsterde rijst* bij het wegen van benzoe; op andere plaatsen slechts 3 solups (vgl. 't Mal. en Jav. kati); [Batak] iets *wegen;* [Batak] *weegschaal.*
II. = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. ghatika) *een tijdstip* door berekening gevonden, en als gunstig of ongunstig voor een onderneming beschouwd (Mal. kutika; vgl. Jav. gaṭita); [Batak] iets *'t onderwerp maken van de hatiha* zoo b. v. iets dat verloren is, om te weten, waar het zich bevindt. In 't Dairisch wordt [Batak] in den zin van *terwijl dat* gebezigd, wordende alsdan 't subject daarmede door [Batak] of een pronominaal suffix verbonden; b. v. [Batak] *terwijl hij aan het kalen van visch was* enz.; [Batak] *terwijl de itokvisch den rhinocerosvogel bezong* enz.

[Batak] zeker veelvoetig insekt dat des nachts een groenachtig licht van zich geeft, en in de ooren pleegt te kruipen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. kătitiran).

[Batak] Men. Mal. كتڠكس benaming van een klophaan, die wit is en geele pooten heeft (Mal. tjănangkas).

[Batak] zekere boom (M.).

[Batak] zekere zwarte in den grond nestelende miersoort.

[Batak]/[Batak] zekere grassoort.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.; Daj. katimbong).

[Batak]/[Batak] *wielende, draaijende* als b. v. een korf op het water.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] de patjar-plant (Lawsonia inermis) wier bladen tot roodverwing van nagels bij de Maleijers, en de vermaleischte Bataks gebezigd worden (Mak. karuntigi).

[Batak] = [Batak]?

[Batak] Men. Mal. كتڠ = [Batak] (M.).

[Batak] *dracaena ferrea.*

[Batak] zie bij [Batak] III.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Men. Mal. uitspraak van كتوڤت *een in jonge cocosbladen gevlochten hoopje rijst.*

[Batak] zekere rijstmaat? [Batak].

[Batak] Tamil. Mal. *coriander-zaad* (Sund. katuntjar).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Mal. كلاهي = [Batak].

[Batak] ([Batak]) Dairisme = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] *kletteren, ratelen* (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *haastig loopen, zich schreppen;* ook [Batak].

[Batak] / [Batak] iets *over den schouder dragen* als b. v. eene zakdoek; iets *in een akkadangan dragen;* [Batak] (meestal [Batak]) een vierkante buidel van vlechtwerk, waarin men betel, of andere dingen doet; en dien men aan een' band over den schouder zóó draagt, dat zij op de linker heup komt te rusten. De Dairische stammen dragen dien buidel op den rug vlak boven de posteriores; [Batak] iets *in een akkadangan doen;* [Batak] = [Batak] (a.); —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *krioelen* van mieren; *in menigte voorhanden zijn* als b. v. 't vee van een rijkaart.

[Batak] Mal. كاڤوڠ *een doosje* voor de kalk, die men bij de betel nuttigt; —— [Batak] Mal. كاڤوڠ zekere kleine blaauwe zeevisch.

[Batak] zekere peulvrucht waarvan de boon gegeten wordt.

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *iemand die neutraal is, die zich slechts als aanschouwer van een strijd moet beschouwen.*

[Batak] *de pitten van den langgijas* die gekookt zeer gezocht zijn.

[Batak] zekere kruipplant, wier ranken als halsband den buffels, of runderen omgedaan wordt, om te verhoeden dat zij de *burnung* krijgen; [Batak] een uppama waarmede men iemand een hoogen ouderdom, en een talrijk nakroost toewenscht.

[Batak] I. zekere rietsoort tot vlechtwerk voor manden enz.

II. zekere boom.

[Batak] zekere boom wiens bladen als besproeijingsmiddel tegen de koorts aangewend worden (M.).

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.); [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *krioelen, wriemelen* als insekten.

[Batak] I. in de hbs. der *Urangkaros* als aanvoegsel zonder beteekenis gebezigd.

II. / [Batak] *in wippelende beweging zijn, aan 't wippen zijn.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *tros* van *idjuk;* [Batak] *één tros* van *idjuk.*

[Batak] (Sanscr. kanya 't gesternte Virgo) verklaard door [Batak]; *een der parmesa's* (zie bij [Batak] I.).

[Batak] *naar zeggen, naar men zegt, naar men verhaalt.*

[Batak] *slechts, alleenlijk.*

[Batak] = [Batak] (D.; Men. Mal. id.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *loslijvig* van den buik (Mal. gatjar).

[Batak] Men. Mal. [Arabic] *een flesch, karaf.*

[Batak] Mal. [Arabic] *knoop, schroef;* [Batak] benaming van een gedeelte van 't loon van een datu, zoo de suhut dien hij dient, voordeel in den strijd heeft behaald.

[Batak] *pijnlijk; zeer doende* van een ligchaamsdeel; [Batak] (M.); [Batak] *pijn hebben.*

[Batak] benaming van de kleinste *landak*-soort (vgl. Jav. en Mal. kantjil).

[Batak] de als hoepels om de steel der lanzen geslagene messing-banden; [Batak] een lans die met messing-banden versierd is.

[Batak] *beschaamd zijn* door in het spel alles verspeeld te hebben; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] of [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] iets *opligten; opdragen* spijze (vgl. Mal. tating; Jav. tanting).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *rinkelen* van armbanden.

[Batak] (vgl. II.) I. *een heg, omheining, palisadering* van een dorp; [Batak] iets *omheinen, van eene palisadering voorzien;* [Batak] *zich versterken* bij het naderen van den vijand; [Batak] naam van een *pagar;* [Batak] *de uiterste houten verschansing* van een huta; [Batak] de draden van het weefsel, die de beide uiteinden van een kleedingstuk vereenigen, en gewoonlijk worden weggesneden, behalve bij een *ulos* die men zijn *tondi* heeft toegewijd; [Batak] = [Batak] (a.).

II. = [Batak] I. (D.; Mal. id.).

[Batak] naam van geesten die andere geesten ten dienste staan.

[Batak] 1°. = [Batak] of [Batak] (Jav. kandi); 2°. *een van buffelhuid vervaardigde buidel* om betel, tabak enz. in rond te dragen.

[Batak] zekere boom wiens vruchten gegeten worden (Mal. kandis).

[Batak] iets *in de hoogte houden, opheffen, opligten.*

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. = [Batak].

[Batak] *lang* van een net.

[Batak] Mal. een lijkmaal waarbij voor den overledene gebeden wordt (M.).

[Batak] *last hebben van teeldrift, hysterisch zijn.*

[Batak] *de onderste zak* van een schepnet, spits toeloopende, en digter ineengebreid.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *een zakje, buideltje* van linnen; *zakje* aan den binnenkant van een buis.

[Batak] *houtworm* (Mal. id.).

[Batak] Mal. *katoen* als stof en handelsartikel; benaming van een pompelmoes-soort; [Batak] zekere op vruchten azende vogel; [Batak] = [Batak].

[Batak] zekere boom (D.).

[Batak] = [Batak] (Daj. pajang).

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. kapar); [Batak] *waar gaat gij naar toe?*

zeide hij; daarop antwoordde Malim Tuwo: 't is nog niet zeker; wij doen als de vuiligheid die op 't water drijft, door te blijven waar wij bij toeval blijven haken.

[lontara] *dik* (Mak. kápala; Daj. bakapal); [lontara] zekere plant wier bladen ongemeen dik zijn.

[lontara] Mal. كَڤلاَ wordt even als [lontara] gebezigd; b. v. [lontara] *zijn die geweerschoten niet buitengemeen zwaar!* [lontara] *is uwe minachting jegens mij niet buitengemeen!*

[lontara] *haast hebben.*

[lontara] *met* iets *te veel haast maken* b. v. met de rijst die deswegen niet goed gaar is.

[lontara] (D.).

[lontara]?

[lontara] I. *meer of min ongerust* van het gemoed.

II./[lontara] (en gewoonlijk [lontara]) *een sprinkhaan.*

III./[lontara] (M.).

[lontara] zekere kleine riviervisch.

[lontara].

[lontara] (M.); *de vinnen* van een visch.

[lontara] *een draagbaar* voor een doode (D.).

[lontara] *gekneld, geknepen;* [lontara] iets tusschen twee dingen *gekneld plaatsen;* [lontara] iets *onder de armen dragen;* [lontara] *tusschen twee vuren zich bevinden;* [lontara] zekere kleine bijsoort; [lontara] *zich niet op zijn gemak gevoelen.*

[lontara] zekere boom die zeer hard hout geeft; *ijzerhout* (Mal. kăpini en pindis).

[lontara] zekere struik (M.).

[lontara] zekere grassoort, die gekookt wegens de aangename geur in het haar gedragen wordt.

[lontara] *onaangenaam* van het gevoel, of van een geluid; *kromklinkende* van eene uitdrukking.

[lontara] *alternatief* van iets; [lontara] *men late eenig goed aldaar achter* (bij gebreke van zelf daar te zijn).

[lontara] *haast hebben;* [lontara] *met haast gaan* zonder zich door iets te laten vertragen; [lontara]. —— [lontara] naam van een ster.

[lontara] (vgl. [lontara]) [lontara] *zich haasten; haastig loopen, haast hebben;* [lontara] iets *met haast doen; zich met* iets *haasten.*

[lontara] zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[lontara] naam van een *tambar.*

[lontara] I. *kalk* voornamentlijk die welke bij de betel genuttigd wordt (Mal. kapur; Jav. apu; Tag. apug); [lontara] spreekwijze bij 't schieten met 't geweer gebruikelijk: bij 't aanhalen van de veer, worde de duim eventjes met 't geweer in aanraking gebragt, even als of men met de vinger betelkalk aan iets smeerde.

II. = [lontara] zekere vrouwelijke geest die door 't bijgeloof verondersteld wordt de kamfer te geven (M.).

[lontara] na het praedicaat *dus werkelijk;* vóór eene zinsnede *maar werkelijk; maar in waarheid;*

ook [Batak], [Batak] en [Batak]; [Batak] *si surat mulija gading is dus de naam van uwe dochter;* [Batak] *maar zoo gij inderdaad jeuk gevoelt, zal ik u opeten.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] soort van mandoline of viool met twee snaren; wordt met een splintertje bespeeld.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] een kiekendief die van een geest is bezield? (M.).

[Batak] I./[Batak] *een hevige wind; storm.*

II. *moeijelijk te dragen* van iets dat eigentlijk ligt is, maar door zijn gedaante moeijelijk aan te pakken is.

[Batak] (vgl. [Batak]) *vliegen* (Lamp. tahabang; Mal. tărbang); op een gezegde toegepast waarvan men geen notitie neemt; [Batak] *met* iets *wegvliegen;* iets *in volle vaart met zich medenemen;* [Batak] *dat woord vliege naar het uitspansel*, d. i. men denke niet meer aan dat woord; [Batak] *geheel uitmaken* eene twist; [Batak] (a); —— [Batak] (D.); [Batak] (a. M.).

[Batak]/[Batak] benaming van een wijze van nederhurken bij 't schieten met 't geweer.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere visch (M.).

[Batak]/[Batak] *een zieke verplegen;* [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]?

[Batak] = [Batak] (M. en D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) I. *wiek, vleugel, vlerk;* —— [Batak] = [Batak] (hbs. D); [Batak] (hbs. urang karo).

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *hoe jammer dat! is het niet ongelukkig dat!* meestal [Batak]; [Batak] *is het niet ongelukkig! dat iemand zoo als ik de zoon van eene verworpene vrouw, mede meel en satti-satti aan de geesten moet toewijden!;* [Batak] *hoe ongelukkig dat ik mijn jongeren broeder gedood heb!* [Batak] *hoe jammer dat ik* (*haar*) *haar huis gegeven heb!* [Batak] een gesprek *stooren* door er plotseling in te vallen.

[Batak] Mal. كُرَڠ zekere schelpsoort die als sieraad gedragen wordt; *paarlmoer.*

[Batak]/[Batak] *eene vrouw tot zich nemen* door het afsterven van haren man zonder voor haar te betalen; zoo als iemand b. v. na het afsterven van zijn' broeder pleegt te doen; daar de vrouw als een stuk goed aan hem regtens toekomt; transitief: eene vrouw *op gezegde wijze tot zijn vrouw nemen.*

[Batak] I. *buiten de aandacht hangende van den eigenaar* als een kleedingstuk, waarvan de slip buiten hangt; of als een zakdoek die men over den schouder heeft hangen; *buitenhangende* van een stukje vleesch op de afgesneden hals van 't varken dat men de kop bij 't wigchelen afslaat; [Batak] verzachtende spreekwijze voor [Batak].

II./[Batak] *omgeven* een vorstelijk persoon.

I. *betrokken* van de lucht.

II. *de meelgelijke stof* die op de vleugels der vlinders zit, en ook gevonden wordt op sommige vruchten, als op de *gundur;* naam van eene groote vuil grijze sprinkhaansoort; —— zekere boom, wiens vruchten een katoenachtig vulsel hebben, dat voor vulsel van kussens dient, terwijl het hout voor doodkisten gebezigd wordt (M.; Mal. kabu kabu).

de achterkant van een berg.

= (Mal. kabut).

(D.).

alleen geraakt zijn als iemand die op reis zijn kameraad heeft verloren.

(di pahamát) *zich houden alsof* men iets was, of deed; *Moeder doe alsof moeder mij niet op deze wereld had gebaard.*

Tamil. Mal. كنديكي zekere meloensoort.

zekere boom wiens bast als *raru* gebezigd wordt, en de *tuwak* een durijan-geur geeft.

zekere boom wiens hout zwart is, en tot heften van wapens verwerkt wordt.

voornwoord, 1ste. pers. meerv. exclusief (Mal. kami; Bisaj. kamin).

de benzoeboom; benzoe.

voornwoord van de 2de pers. meerv., en in sommige gevallen als enkelvoud gebezigd (zie de Sprkt.); ook (Mal. kamu; Bisaj. kamo).

(D.).

Mal. كمودي *het roer* van een vaartuig; *het roer besturen.*

I./ (meestal) *de regterkant*, *wat regts gelegen is;* *regts afslaan* bij het loopen; iemand *de regter zijde toekeeren;* iemand *beleefdelijk behandelen* door hem b. v. iets met de regterhand aan te bieden, daar het voor een groote onbeleefdheid gehouden wordt, zulks met de linker te doen.

II. = (M.).

I./ = ; *de geheele omvang van eene diepte*, *wat de diepte in zich besluit.*

II. *de stop* van een *bubu* (M. en D.).

bladsteel van de caladiumsoorten; zeker boompje waarvan de vruchten in plaats van *gambir* genuttigd worden; spreekwijze op menschen toegepast, die zich aan iets dat buiten hunne verwachting was, moeten gewennen.

I. (vgl. I.) *verstrooid zijn* van eene menigte, waarvan de een hier, en d'andere daar is; ook van ijzer, waarvan het eene stuk hier, en het andere daar ligt; zoo ook van de sterren aan het uitspansel.

II. (vgl.) = (D.).

verbijsterd van de zinnen.

I. = .

II./ = (D.).

/ zekere struik waarvan de vruchten klissen.

I. *patroontasch* waarin twee reijen kokertjes met kruid staan.

II. Mal. كمفل = (M.).

een stuk fijn lijnwaad tot een dikke rol gewrongen, en omboord met zijde of zwart la-

ken met pailletten en franjes van klatergoud versierd; welke rol met een losse knoop om het hoofd wordt gedragen (M.).

[…]/[…] iets *beheerschen*, iemand *tot onderdaan hebben;* […] *afhangeling* van een vorst; […] = […]; —— […] eigenn. van een door vorsten als erfgoed beschouwden buffel.

[…] I./[…] zeker tooverformulier, waardoor men zich verkleinen kan.

II. = […].

[…] Mal. […] *flaauw* van tabak.

[…]/[…] een deuk, of barst in de dop van een hard gekookt ei; als omen bij 't wigchelen met een ei.

[…] = […] en […] (hbs.).

[…] *een geit* (Mal. enz. kambing).

[…]/[…] *de linkerkant*, *wat ter linkerzij is* (Malag. havia); […] *links afslaan* op weg; […] iemand *zijn linkerzij toekeeren;* iemand *links behandelen* door hem met de linkerhand te groeten, of iets met de linkerhand toe te reiken enz.; hetgeen onbeschoft is; iets *in de linkerhand houden.*

[…] = […] (M.).

[…] = […] (M.).

[…] = […] (M.).

[…] zekere boom wiens hout gom bevat, en de als een rijstkorrel groote roode vrucht bij het hengelen als aas dient.

[…] *het achtereinde* van iets; *het ondereinde* van een *hijongkijong.*

[…] *een verdere phase van ontwikkeling van de* […] *dan de* […]; *het frometje van de gehoornde tor die uit de* […] *ontstaat.*

[…] (vgl. […]) — […] *vadem* van lijnwaad? (M.).

[…]/[…] *aan* iets *krabben* (Daj. gajau).

[…]/[…] = […] (poda).

[…] = […].

[…] I. *boom; hout* (Mal. enz. kaju; Malag. hazu; Bisaj. kahuj); […] *hout halen;* […] *houthaler; de verschillende bestanddeelen* van een houten huis, als staanders, daksparren enz.; […] *een timmerman;* —— […] = […] (D.).

II. Mal. […] waarde van zes *bidang;* […]; […] waarde van twaalf *bidang;* […] waarde van zes gulden koper (M.).

[…]/[…] = […] (D.; Mal. kajuh).

[…] zie onder […] II.

[…] I. *schildpad* als handelsartikel, *tortoiseshell*, *karet* (Mal. karah).

II. *op het punt zijn* iets te doen; […] *wanneer gij op het punt zijt van vertrekken*, *meldt 't mij*, […] *loopende naar den middag*, *bijna* 12 *uur.*

III. (vgl. […] I.) […]([…]) *bij elkander roepen* vele menschen, *roepen* vele menschen.

IV. *liever;* […] *wij wilden dat meisje aan een mensch uithuwen; zij wilde niet; liever begaat zij met een imbo overspel* (D.).

[…] I. = […] I. (D.).

II./[…] = […] (D.).

[Batak] (Sanscr. karkata *Cancer*) wordt verklaard door [Batak].

[Batak] 1°. naam van een *marga;* 2°. = [Batak].

[Batak] I. Mal. [Arabic] *koraalrif*, *koraal.*

II./[Batak] *een ronde van rotan gevlochtene kooi* voor tortelduiven en vogels die men voor zijn vermaak houdt.

III./[Batak] = [Batak] (vgl. 't Mal. säkarang); [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *bosch* van laag gewas, *een klein bosch* waar de boomen nog niet zeer oud zijn.

[Batak] zekere boom die een soort van castanjes levert, die bij ons onder den Mal. naam *bărangan* bekend zijn.

[Batak]/[Batak] *kraken* op het plantsoen van voetstappen; [Batak] [Batak] *kletteren* van vlechtwerk dat ergens tegen aan bengelt; *ritselen* van bladeren of planten; —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *het bloeden uit de neus;* [Batak] spreekwijze: *alle grieven zijn uit, men gevoelt geen wrok meer.*

[Batak] Ar. Mal. [Arabic] *inkomsten* van een vorst.

[Batak] I./[Batak] *in* iets *bijten;* iemand *bijten;* iets *doorknagen* (Tag. kagat): [Batak] *op de tong die uithangt, bijten* van een buffel uit wiens doodstuipen men een omen afleidt; [Batak] *slaapmatjes die door 't toeval met 'n punt elkâar aanraken*, 't welk een slecht omen is; —— [Batak] *de vruchten van de sijala.*

II. *roest* die reeds invretende is (M. en D.; Mal. karat).

[Batak] (of [Batak]?) = [Batak] (M.). —— [Batak] *een durijanvrucht die slechts pitten heeft, en geen vleesch daaraan.*

[Batak] = [Batak] I.

[Batak] *gedroogd gezouten vleesch.*

[Batak] 1°. *een groote kooi; een lange vierkante van latten vervaardigde kooi* om vele kippen in te kunnen doen; 2°. = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere groote schildpadsoort.

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] (Sanscr. tarambudja) *watermeloen* (Lamp. karamudja; Mal. kärambudja).

[Batak] zekere boom wiens roodzwarte kegelronde en zoete vruchten gegeten worden (M.; Mal. käramunting).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *cocosboom*, *cocosnoot* (Mal. en Jav. kärambil); [Batak] benaming van een middelmatig groote wormsoort.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] naam van een Dairisch sprekende volkstam; [Batak] benaming van een bijzondere soort van geesten die nêergedaald, eene taal spreken, waarvan de woorden door *kana* verlengd worden; [Batak] = [Batak] II. (D.); eene zekere muzijkwijze.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak] zekere langwerpige dunne uisoort; zekere boom.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *braauwen* van de uitspraak van sommige stammen, die geen *r* zonder schrapen kunnen uitspreken, en de *p* als *k* uitspreken (zie de Sprkt.).

[script] (van [script] ?) *een in de vorm van een peperhuisje gevouwen betelblad* (Sund. kalĕpit); [script]; [script] betel *in een peperhuisjevorm vouwen.*

[script] I. *jongen werpen van éene sekse* van beesten; hetgeen een slecht omen is.

II. Mal. كارم *omslaan* van een vaartuig; *schipbreuk lijden.*

[script] naam van een tooverring in de Mandhl. verhalen.

[script] algemeene naam van een wortel- of banjaanboom; [script] = [script] (a).

[script] = [script] (M.).

[script] *een neusring van rotan* een' buffel aangedaan; [script] een buffel *een harihir aandoen;* [script] benaming van de boete die een buffel-dief betalen moet.

[script] *zacht kraken en ritselen* van eene plant.

[script] zekere groote bijsoort.

[script] = [script] (M.).

[script] = [script] (M.).

[script] *de steel* van een' lepel.

[script] zekere roode miersoort (Sund. kararangge; Mal. kärängga).

[script] *toch gaauw, gaauw als u 't belieft;* [script] *dood mij gaauw als 't u belieft;* [script] *kom gaauw toch terug vriendje! 't is zoo vervelend te moeten zitten wachten;* [script] tusschen twee woorden in om aan te duiden, dat het door het woord beteekende, ten halve plaats heeft; [script] *half dood, half levend, niet dood zijn en ook niet leven;* [script] *vliegt hij, zoo is hij toch geen kiekendief; zet hij zich neder, zoo is hij toch geen daling;* raadsel op de [script]; [script] = [script].

[script] zekere boom die volwassen, houtskool levert, en jong, *badja.*

[script] = [script].

[script] zekere riviervisch (M.).

[script] de Malakkaboom wiens bast als *holot* genuttigd wordt (phyllanthus emblica).

[script] = [script] (M.; Daj. karipang).

[script] = [script] (M.; Mal. kalimair).

[script] zekere stinkende betelsoort (M.).

[script] = [script] (M.); *'t onderste gedeelte van de rug* vlak boven de billen.

[script] = [script].

[script] verbastering van [script] (M.).

[script] I. zekere langhalzige vogel.

II./[script] *met de handen* iets *opkrabben.*

[script] = [script]; naam van zekere varensoort; [script] zekere varengelijke parasiet. —— [script] *een den geesten toegewijde beteltuin* (M.); *een stuk met suikerriet beplante grond* waar de eigenaar nog niets van gebruikt heeft.

[script] *losgaan* van een kleedingstuk enz.; [script] *losmaken* het hoofdhaar, een kleedingstuk; *ontwijnen* een touw; *ten toon spreiden* zijn bedrevenheid in het een of andere; [script] *losmaken* een strik; *afleggen* de patroontasch; [script] *een onbekende weg dien*

men maakt of inslaat om den bekende wegens onveiligheid te vermijden; naam van een bijzondere in holen wonende klasse van geesten.

I. *half gedaan* van eene taak, *onafgedaan; half bearbeid* van een akker, dien men reeds schoon gemaakt heeft, maar onbezaaid heeft moeten laten liggen; *aangebroken* van een feest dat men niet ten einde heeft kunnen brengen.

II. = .

(vgl.) *droog* van tabak (M.).

een rijstaar waar nog niets in zit (M.). —— zekere plant.

(naar 't geluid; vgl. en) 1°. soort van dobbelsteenen, bestaande uit drie vierkante stukjes buffelhoorn; 2°. gespleten bamboetakken, waarmede men op de in de rivier liggende steenen geraas maakt, om de visch zekere rigting uit te jagen.

(Sanscr. kāraṇa) = (Mal. kärna); = (D.).

een van rotan gevlochten voetstuk voor potten; wordt bij storm of aardbeving, als middel aan den ingang van een huis opgehangen; *op een harpe zetten* eene pot; zekere duizendpoot-soort; —— = (M.).

benaming van den hoofdingang van een *huta* (Mal. gärbang).

I. (Sanscr. kāla) *een scorpioen* (Malag. id.; Mal. kala; Mak. patikala); een wigchel-tabel van twaalf horizontale lijnen, die aan het getal maanden beantwoorden, en doorsneden worden door 30 perpendiculaire lijnen die iedere maand in 30 dagen verdeelen; een geldbedrag door den bruidegom aan den *datu* betaald, als loon voor 't berekenen van den trouwdag op de *parhalán*,

II. (Sanscr. kala) naam van een der 5 *parmamis.*

III./ zekere roode lakensoort. —— (meestal) eene plant waarvan men het stengelmerg (*rijas*) en de vrucht (*siharaton*) als groente eet; (D.); benaming van den vollen koopprijs van een meisje.

= ; = (D.).

mensch, persoon, individu; natie; een ander, iemand die tot den spreker in geen verwantschap staat; *de een of de andere;* algem. voornaamw. *men* (Sandw. kanaka); *een vreemd land;* *zoo broeder! gij zijt het dus; ik voor mij dacht dat gij mij een geheel vreemd persoon waart;* meerv. gebezigd in den zin van *deze menschen, deze natie* (vgl. onder); *ontdekt worden* door den vijand, van iemand in een hinderlaag; *een vogelverschrikker* in de gedaante van een mensch; eene vrouw *in oorlogstijd buiten de verschansing vergezellen.*

= .

zekere boom, op wiens vruchten de vleermuizen verlekkerd zijn, en wiens gom ter verdikking van de melk gebezigd wordt.

de hoogste worp bij de *asiasi.*

/ iets *schuins ergens op doen rusten* zoo als men de pauken doet, wanneer men ze bespeelt (Jav. en Daj. galang; Mal. kalang); iets *onderschragen;* *iets waarop het hoofd rust, een hoofdkussen* (vgl. Jav. kadjang sirah); verbloemd in plaats van ; de breede met bloemwerk beschilderde plank, die de *bonggar-*

bonggar van buiten afsluit, en waarop men de pauken pleegt tegen aan te doen leunen; [Batak] planken of latten rondom een pas opgeworpene graf-aardehoop, om het neerstorten der aarde te verhoeden; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); ook [Batak].

[Batak] (halás) = [Batak]. —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] I./[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

II./[Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] Ar. Mal. علاقة; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Mal. كلمبوي zekere zeeschelp, waarvan het water tegen oogziekte gebezigd wordt.

[Batak] (vgl. [Batak]) *de langkuwaswortel* (Alpinia galanga; Jav. laos; Lamp. lawas; Mal. en Tag. längkuwas).

[Batak] I./[Batak] zekere rhinoceros-vogelsoort.

II./[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] en [Batak] (a. M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *opzwelling en verharding in de buik, die meestal van koorts vergezeld gaat*, en toegeschreven wordt aan het eten van zoetigheden.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] mengsel van allerlei schraapsels en splinters, om iemand in de oogen te werpen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *de engste verdieping* van een fuik; —— [Batak] *verbijsterd, verbluft zijn.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] *borststuk* van een kip.

[Batak] zekere boom, wiens hout voor doodkisten dient (M.).

[Batak] *onverstaanbaar, krom* van iemand's spreken; [Batak] *die krom spreekt, een vreemdeling* (a.).

[Batak] I./[Batak] *graven, uitgraven* als aardvruchten (Sund. en Mal. kali; Malag. hadi); [Batak] *eene spade;* [Batak] een scherpgemaakte stok, om yamyam mede uit te graven; [Batak] Mal. ڤڠاڠ een lange stok met een' ijzeren punt, om er mede te graven; [Batak] iets ergens in *begraven;* [Batak] *hij begroef het in de aarde.*

II. *maal, keer;* [Batak] *een maal;* [Batak] *op een andere keer, een andere keer;* [Batak] *deze keer;* [Batak] *een echte Toba, thoroughly a Toba;* [Batak] om den absoluten superlativus aan te duiden; b. v. [Batak] *'t geen 't digst bij van allen gelegen is;* —— [Batak] *zoo gij mij volstrekt moet dooden* enz. (D.).

III./[Batak] *de kwaal hebben waarbij het oogwit zeer rood is, en men het oog niet open kan houden;* [Batak] *onder het slapen zich verliggen*, zoodat een der leden zeer doet; [Batak] *togt gevat hebben.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak]

[illegible] *nooit heb ik gezien, dat een mensch een boom werd; Běru budjang rumbija is een uitzondering, dat zij een boom is geworden* (D.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] 1°. = [illegible] (M.); [illegible] (D.); 2°. zekere kleinere wouwsoort; —— [illegible] = [illegible] (M.); —— [illegible] *van binnen onrijp en van buiten rijp* (M.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] (vgl. de woorden onder [illegible] III.) [illegible] *bibberen* van de koude (Bisaj. balikotkot).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] *schaduw* van iets; *shadow* (Lamp. id.; Magind. aneno; Tag. anino; —— [illegible] ([illegible]) 'n aangelegenheid *zoeken te beslissen, overwegen.*

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *draad gereed gemaakt om er mede te naaijen* (M.; Mal. kălindan).

[illegible] *de uithoeken* van een land, *de daarvan niet bezochte of bewoonde plaatsen* (D.).

[illegible] *een regenboog.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *glans, het phosphorische licht* van de *katihoran*, paddestoelen enz.

[illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (D.).

[illegible] *overal aanwezig, rondom zijnde; rondom, in het ronde;* [illegible] *aan de kanten rondom;* [illegible] *daarop omhing hij* (die plaats) *van alle kanten met matten, opdat er niets van gezien kon worden;* [illegible] *rondom* iets *gaan*, iets *omringen;* [illegible] *geheel in 't ronde, geheel den omvang rond;* [illegible] (M.).

[illegible] *de wervelbeenderen* vlak onder de hals.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *wriemelen* van mieren; *in de rondte draaijen* van het ligchaam, van iets in de lucht.

[illegible] of [illegible] een geelwitte worm, die bij duizenden uit den den grond te voorschijn komt, en voor een teeken gehouden wordt van een goede oogst.

[illegible] en [illegible] = [illegible] (a. M.). —— [illegible] 1°. een houten halsband den varkens omgedaan, om hun het wroeten te beletten; 2°. = [illegible] 1°.

[illegible] benaming van buffels met los nêerhangende horens. —— [illegible] = [illegible]? (a.).

[illegible] I. (vgl. [illegible]) *los raken* van een kleedingstuk enz.

II. *gladaf* snijden, hakken; [illegible] *toen ik dien bamboe gevonden had, velde ik hem glad bij den stam af op den grond* (D.).

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *slaaf* van een god.

[illegible] benaming van eene rotansoort, die eene vrucht als die van de *salak* heeft, maar kleiner.

[illegible] I. zekere vrucht, die veel overeenkomst heeft met de *pitula* (soort van momordica).

II. *een groote beker van bamboe.*

III. benaming van eene muzijkwijze, waarbij de kleinere pauken het meest in aanmerking komen.

[Batak] / [Batak] iets *met gulzigheid of met inhaligheid doen.*

[Batak] zekere boom, wiens vruchtpitten gebraden genuttigd worden, daar zij raauw bedwelmend zijn; [Batak] *een kring* van varkensbloed, waarin een regthoek in 't midden, waarin weder een met houtskool geteekend oog zich bevindt, dat met varkensbloed is volgesmeerd; zulke figuren maakt men aan de beide einden van een doodkist.

[Batak] zekere groote vleermuis-soort (Mal. kaluwang; Jav. kalong); —— [Batak] zekere timmerhout leverende boom (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] die op het *tami-feest* met bladen in een *appang* dansen.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] *moeijelijkheid* waarin zich iemand bevindt; b. v. bij het zoeken naar iets; [Batak] *zich in moeijelijkheid bevinden*, *onrustig zijn*, niet wetende wat te doen.

[Batak] *ontroerd* van het gemoed, door steeds aan iets te denken; *verstrooid.*

[Batak] / [Batak] *in de rondte draaijen; zich ronddraaijen* overal heen, als iemand die iets zoekt.

[Batak] naam van een katoenleverende struik die gedeeltelijk in de behoefte der Tob. weverijen voorziet.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] *de vrucht van den suikerpalm* (*bagot*); zij hangen in een vervaarlijk groote tros; van daar 't volgende raadsel: [Batak] *van verre gezien is hij als een groote buffelstier; gaat men naar hem toe, dan zijn 't gekorvene vleeschbrokken.* —— [Batak] (vgl. [Batak]) *een groote pauk* waarop men alarm slaat (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] en [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *kostwinning;* [Batak] *die geen heenkomen heeft.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *onduidelijk* van iemands wijze van spreken.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *een met koopwaren beladene draagstok;* [Batak] *handel drijven* door berg op berg af de waren aan een draagstok te dragen; [Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. كاوت *draad* van metaal, hetzij ijzer, of koper.

[Batak] *kudde* van evers, olifanten; [Batak] *bij kudden* (Mal. kawan); [Batak] *evers in een kudde.* —— [Batak] bijnaam van de *kijung* (D.).

[Batak] *in de bosschen zwerven* om kampher te zoeken, of wel om andere redenen; [Batak] = [Batak]; [Batak] naam van zwervende geesten; —— [Batak] *'t kampher zoeken* (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] voornaamw. van de tweede pers. enkelv. (Mal. kau; Jav. ko).

[…] */* […] *op* iets *een kloppend geluid maken* (D.).

[…] *het geluid van een mierenest;* […] *een dof geluid geven* van een mierenest (M.).

[…] *slijm, kwalster.*

[…] *timmermans- of smids-gereedschap; muzijkinstrumenten; goederen;* […] *muzijkant;* […] (D.); […] *muzijkinstrumenten, timmermans gereedschap* (Mal. părkakas?); —— […] = […] (M.).

[…] = […] of […] (D.).

[…] */* […] iemand *lastig vallen* door steeds bij hem op iets aan te dringen.

[…] I./ […] *kerven maken in* iets; als in een boom.

II./ […] *een kring formeeren, omkringd zijn.*

[…] */* […] *een kleedingstuk, dat men over de borsten ophaalt* bij het verrigten van het een of ander.

[…] *een sjerp, band om de middel* waarmede de *abit* bevestigd wordt; […] het gedeelte gevlochten bamboe, dat tusschen de *simabeabe* en de *bidang* van een *handang* zich bevindt; […] *kostbaarheden* (*als geld, stofgoud*) *die een reiziger bij zich draagt.*

[…] = […] (M.).

[…] */* […] = […].

[…] = […] bij 't spel (D.).

[…] (vgl. […]) *zich stil houdende, niets hoegenaamd bij de hand hebbende;* […] *zich stil houden, geen woord kikken.*

[…] = […] of […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] *stevig, sterk.*

[…] I. (naar het geluid) soort van gekko.

II./ […] *krom staan* van de beenen wegens lang zitten.

III./ […] = […] (M.; Mal. mănggonggong).

[…] I. (vgl. […]) *regtstandig* van de zon, als hij vlak in het midden is; […] *de middag om* 12 *uur;* […] zeker insekt dat aan de rijstbladen hangende gevonden wordt, en voor een lekkernij doorgaat; zeker gouden oorsiersel, niet ongelijk aan de *duriduri*, maar veel grooter.

II. (vgl. […]) […] *bewusteloos zijn, flaauw gevallen zijn.*

[…] (vgl. […]) *adem; levensgeest;* […] *adem halen;* […] *hijgen;* […] *een sterfgeval;* […] *hoewel men bij een sterfgeval schade heeft, bij iets waar men zich over te verblijden heeft, is er evenwel ook schade te lijden* daar men bij den dood of geboorte van iemand zijner familie een feest te geven heeft; […] *in* iets *adem halen*, als b. v. in het water; […] *'t water borrelde door zijn adem halen;* […] *een venstertje in den achterwand* van een huis, vlak tegenover den ingang.

[…] = […]; […] = […]; […] *buiten adem zijn, hevig hijgen* als iemand die vervolgd wordt (D.).

[…] Ar. Mal. قصب *goud-* of *zilverdraad.*

[…] I. *aamborstigheid;* […] *aan aamborstigheid lijden.*

II./[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] zie bij [illegible].

[illegible] I. Ar. Mal. قسم = [illegible].

II. = [illegible] (a. M.).

[illegible] *heen en weêr knippen* van de oogen.

[illegible] (D.).

[illegible] (kosik) = [illegible] (D.; vgl. Mal. bisik).

[illegible] I./[illegible] *steeds draaijen* van de oogen van iemand die niet te eten krijgt; [illegible] iets *omdraaijen;* [illegible] *telkens iets draaijen*, als b. v. een pot met gekookte rijst, die men reeds van het vuur genomen, maar er naast heeft gezet; om te beletten dat de rijst aan de eene kant gaarder is, dan aan de andere; —— [illegible] *in de rondte draaijen* (D.).

II. = [illegible] (D.; Mal. kutjing).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *een halfrijpe halto.*

[illegible] zekere wezelsoort.

[illegible] = [illegible] (D.; vgl. Mal. kutjup).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.; Mal. tjäkur; Jav. kĕntjur).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.; Mal. kädjap).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *haastig;* ook [illegible]; [illegible] en [illegible] *haast hebben, zich haasten.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *onveranderlijk, vast* ook van iemand's blik, nadat hij verkwikt is, en daardoor helder uit de oogen ziet.

[illegible] *rotan, rotting;* [illegible] naam van een *marga*, en een banaansoort; [illegible] iets *door een tweegevecht zoeken te beslissen* door een rotan te spannen, op welks uiteinden de beide partijen gaan staan, en op elkander schieten; [illegible] zeker waterinsect; [illegible] *die een rotting in tweeën klooft, wat eventjes zich vertoont vangt, en beschaamd is geen buit te verkrijgen* (bijnaam van een voortreffelijke wijze van schieten).

[illegible] = [illegible]; ook [illegible]; [illegible] = [illegible]; [illegible] *wat van zijn kant familie is* (D.).

[illegible]/[illegible] *bibberen* van koude (vgl. Mal. kätar en gumäntar; Tag. katal).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] = [illegible] (D.; Mal. nan di dapur *in de kraam zijn*).

[illegible]/[illegible] *niet stilstaan* van den mond van een babbelaar.

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] lijnen van rotan, waardoor men uit de wachthuisjes op de bewaterde rijstakkers, de vogelverschrikkers in beweging brengt; [illegible] een bewaterde rijstakker *van hotors voorzien;* [illegible] *iemand die veel praats heeft.*

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] = [illegible] (?)

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] I. zekere hoogstammige boom, die

eene onverdraaglijk bittere noot levert, waarmede de kinderen spelen.

II./[Batak] = [Batak].

[Batak] *vaste bezigheid* waardoor men niet behoeft te zwerven; —— [Batak] *bedaard leven* als een bezadigd mensch (D.). —— [Batak] = [Batak].

[Batak] twee tegen elkander kletterende bamboe-kokers, die aan een lange stok met een stuk mat geregen worden, om de wilde varkens te verjagen; *een bamboe-kokertje met een daartegen aan kletterend stokje* onder aan de hals der buffels om te kunnen hooren waar zij zich bevinden.

[Batak] *met opzet handelen;* [Batak] *ik heb niet met opzet gehandeld;* 't was bij ongeluk (D.).

[Batak] = [Batak] (D.; Jav. katunggung).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zekere boom, welks vrucht als aas bij het hengelen gebezigd wordt.

[Batak] *kleverig, vast; dik* van de inkt.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een paard;* [Batak] *een paardebeeld* waarmede men op lijkfeesten danst; [Batak] = [Batak]; [Batak] zekere klimplant waarvan het vocht tegen oogziekte gebezigd wordt; [Batak] *een paard dat bij helder lichten dag geboren wordt;* 't welk een slecht omen is.

[Batak] = [Batak] (Wighlt.).

[Batak] *vuil, smerig,* van de oogen; [Batak] (vgl. [Batak]) de oogen *blindmaken* (in een vervloeking).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *vuil, smerig.*

[Batak] *geplaatst* op een treeft; [Batak] op de treeft *zetten* een pot.

[Batak] *warm, heet* van den dag; [Batak] *verhit zijn, het warm hebben.*

[Batak] *de bladsteel* van palm, caladium-, en varensoorten; [Batak] (slagtterm) *de staart* van een beest; [Batak] naam aan fraai hoofdhaar gegeven.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *sluiten* iemand's oogen, maken dat zij niet zien.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I *geraakt, getroffen* (Jav. Mal. kăna; Men. Mal. kănei); voor het grondwoord van een transitief werkwoord geplaatst, om een zuiver passif aan te duiden; [Batak] *een verwijt ontvangen, uitgescholden worden;* [Batak] of [Batak] (ook [Batak] gespeld) *kwalen verwekken of rampen* van geesten; ook [Batak]; [Batak] *iets vangen* van eene fuik, strik enz.; [Batak] *treffen* van een' kogel, blaaspijltje; [Batak] *scheldwoord; een grievend woord;* [Batak] *het effect* van een wapen, vergift, of schade verwekkende middelen; [Batak] *opdat deze visch hem buikpijn verwekke.*

II./[Batak] iets *gereed maken, klaar zetten;* [Batak] *reeds, tot aan; den tijd hebben, in staat zijn* iets te doen; [Batak] *het is reeds zoo laat als zonne-ondergang.*

[Batak] I. = [Batak] I; [Batak] = [Batak] (als men tegen den man spreekt om niet

je koopsel d. i. je wijf te zeggen); … (D.).

II. = … (D.).

… *de ananas* (Daj. kanas; Mal. nanas); … held en titel van een bekend Mandailingsch verhaal.

… = … (D.).

… = … (M.).

… *duiken* onder water; … *naar* iets *duiken; in* iets *duiken* als in 't water.

… I. = … .

II. = … (D.).

III. *een halve saga, de goudwaarde van één rijer.*

… I. *zoodra* wordt na het praedikaat geplaatst; … *zoodra ik hem te pakken kreeg, slikte ik hem in;* … vóór een substantif *alle niet één uitgezonderd; alle soorten van niet een uitgezonderd;* … *alle soorten van ijzer niet ééne uitgezonderd;* … *alle de bewoners van die huta* niet een uitgezonderd; … *alle mannen en alle vrouwen niet één uitgezonderd.*

II. Dairisme (…) = …; … *vervolgens na verloop van een maand, nadat de datu overleden was.*

… (vgl. …) = … en … 3°. (D.).

… *wat men bij de afreize of bij zijn vertrek op een togt nuttigt; tijdstip van vertrek;* … *gij stelt uw' terugkeer steeds uit.*

… *dof rammelen.*

… *streepen* op een kleedingstuk; *het gestreepte gedeelte* van een Tobaasch weefsel.

… I. een mand van de gedaante van eene *appang* waarin één *parmasan* rijst gaat; zoo eene mand heeft men zich bij het oogsten om het midden gebonden; … *eene rijstmaat van rotan die* 10 *sukat in heeft*, volgens anderen één *djuwal.*

II. … *boel; persoon waarmede men een minnehandel heeft* (Mal. kăndak); … *boeleren.*

… Mal. كندل = … naam van eene fabelachtige zee wier golven gestold zijn (M.); … *een effene zee* als gelijkenis op iemand toegepast die 'n gelijkmatig karakter heeft.

… *stil* uit ternedergeslagenheid; … *treuren, pruilen.*

… (Dairisme …) = … .

… *een kan met een tuit; trekpot* (Jav. Mal. kăndi; Men. Mal. kendi).

… *slap, loshangende* als een touw (Mal. kăndur).

… Men. Mal. = … I (M.).

… Tamil Mal. كفل *een groot vaartuig.*

… *een gods-oordeel,* in het bijzonder die door het inslikken van gepelde rijst geschiedt.

… I. zekere boom die kogelronde aan trossen hangende zure vruchten levert.

II. … *gezwollen zijn* van de oogen door het schreijen.

… *met de armen omspannen* een' boom.

[…] gekookte rijst *bij portiën in een blad doen;* […] *eene portie in een blad.*

[…] Holl. *koffij* (M.).

[…] = […] (M.); […] *van* iets *een plat stukje snijden* (Mal. kăping *een blaadje, plat stukje*); […] *een plat stukje;* […] *in platte stukjes* iets *snijden;* —— […] *gij hebt geen kom- of bordscherfje medegebragt*, d. i. gij zijt hier arm in huis gekomen; gezegd van een vrouw die haren man niets heeft aangebragt (M.).

[…] *eng, smal;* […] iets *verengen, versmallen.*

[…] Mal. كقق = […] (M.).

[…] versierde naam van een handige bediende in de Mndhl. verhalen, beteekenende: *Kope kombang Tjino die gaarne uitgezonden wordt, die vóór dat men het noemt, het reeds weet, en vóór men haar roept, reeds komt* ('t laatste gedeelte is de Men. Mal. uitspraak van بلم د سبت الله تاه بلم دهمبو الله داتڠ).

[…] het kleed waarmede men een doode van het hoofd tot aan de voeten bedekt; —— […] *op* iets *aanspraak maken, zich met* iets *getroosten; om* iets *zich alles laten welgevallen.*

[…] (vgl. […]) een armring van messing om de bovenarm gedragen (D.).

[…] een kleedingstuk dat men zich zóó omdoet, dat de strooken zich midden op de borst kruizen.

[…] (vgl. […]) *uitgerust, gewapend;* […] *zich gereed maken* voor een vertrek, of om iets te doen (Mal. bărkămas); […] *wapen;* […] iets *klaar zetten, gereed maken;* […] *zich voor* iets *uitrusten, gereed houden;* bedektelijk: een vrouw *gebruiken.*

[…] iets *vastbinden* een zak (Men. Mal. kăbat, mangăbat iets *binden*).

[…] Ar. Mal. خبر = […]; […] = […]; […] een eenvoudig verhaal, dat men sprekender wijze voordraagt, en niet doorspekt met woorden uit de *andung*-taal; in tegenstelling van *turi turijan* (M.).

[…] = […] (D.).

[…] = […] (hbs. M.).

[…] *overdekt met wolken* van een berg.

[…] *buitengewoon groote ronde van boombast vervaardigde kisten*, om ongepelde rijst in te bewaren (Mal. kăban; Tag. kaban *kist*); […] *eene kleine ronde van boombast vervaardigde doos* voor goederen.

[…] Mal. كيل *onkwetsbaar;* […] *ongedeerd zijn* zonder dat er een scheur, of reet in te zien is, als b. v. een ei dat op den grond valt, en geen scheurtje heeft; ook van iemand die in den strijd geraakt niets mankeert.

[…] *hol, ingedeukt* (Malag. hubukă); […] = […].

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] iemand *onderrigten; zeggen* dat hij zich stil houden moet; ook […].

[…] I. naam van eene soort van geesten, die groote dobbelpartijen in de bosschen zouden houden.

II. = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] iemand *op zijn hoede doen zijn*.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (Daj. pali; Timor. pamali).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] iets *trachten te verbergen*.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *'t druk hebben met voor de gasten iets klaar te zetten* (D.).

[Batak] *stilstaan* van het water door dat iets het tegen houdt; [Batak] *bogten in een rivier-oever*, waar de stroom van het water geen kracht heeft.

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] = [Batak].

II. = [Batak].

[Batak] *maal*, *keer* bij 't tellen van de bewegingen rondom iets; [Batak] *zij draaiden zeven maal om (den buffel) heen* (D.).

[Batak] / [Batak] *met de holle hand sluiten* den mond van wien men 't doorspreken wil beletten; [Batak] *met de holle hand bedekbaar* van de horens van een buffel, om zijnen onderdom aan te duiden; [Batak] *zich den mond sluiten* om te zwijgen; —— [Batak] *de ... wand* voor en achter een *sopo*, bestaande in eene breede plank.

[Batak] (hoppá) = [Batak]; ook [Batak] en [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) een armband bij vrouwen van koralen, en bij mannen van *hima* (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere palmsoort met zeer breede bladen, en vruchten als die van de areca.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *ritselen* van bladen.

[Batak] = [Batak] (D.); [Batak] *kleinkind* (Tag. apo).

[Batak] / [Batak] *elkander omarmende*, *naast elkander loopen* (M.).

[Batak] I. *cijlindervormig*; [Batak] *een betelblad dat men schuitsgewijze vouwt* staande de beide kanten op; [Batak] *boven-heupstuk* van eene kip; *ham* van de dij.

II./[Batak] = [Batak] (M.); —— [Batak] = [Batak] 1°. (D.; Mal. kämbang *uitgespreid*, *open* van een bloem).

[Batak] I. zekere soort van geesten.

II. = [Batak] en [Batak] (M.).

[Batak] *bij elkaär gelegen*, *naast elkander gelegen* van huizen, landen enz.; *excusabel* van een gezegde; *aannemelijk* van 't geen iemand zegt; zoo ik nog à prendre was, [Batak] *dan kon uw gezegde jegens mij nog meer te verontschuldigen zijn*; [Batak] *gemeene zaak met* iemand *maken*; [Batak] iemand *gezelschap houden*; [Batak] *een kind dat bij een pas getrouwd paar moet slapen zoo lang 't verboden is*, *dat zij het huwelijk ligchamelijk vieren*; [Batak] *buurman*, die naast ons

een huis bewoont; [illegible] *buurman*, die een land dat naast het onze gelegen is, bewoont; [illegible] voorzetsel *naast* iets, *in de nabijheid van* iets.

[illegible] iets *oprollen* als een mat (D.).

[illegible] *een zak* om er goederen in te bewaren (Men. Mal. kămbal *een mand* voor betel).

[illegible] II; [illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] iets *omgeven met een dijkje*, *of aarden walletje*; [illegible] *de met een walletje omgevene stookplaats* in eene smederij, die door een gat in den opgehoogden grond met de *dusdusan* in verband staat.

[illegible] *zekere langwerpige aardappelsoort* (Mal. kămbili; Jav. gĕmbili; Daj. gambili).

[illegible] *de kist waarin de abal-abal komt* en die weder in de *rapotan* gaat (M.); *een groote houten kist* voor goederen; meestal fraai besneden.

[illegible] II.

[illegible] (Daj. kojan *duizend*).

[illegible] *gapen* uit slaperigheid.

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) *droog* van spijze; *verdroogd* van een moeras; *niet papperig* van gekookte rijst.

[illegible] (D.; Mal. id.).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible]; [illegible] iets *droog laten worden* (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) *droog* van betelkalk (Tag. kagang *droog* van den grond door hitte); [illegible] noemt men de betelkalk in tegenoverstelling van [illegible] in de beteekenis van [illegible].

[illegible] I. *niets mankeren*, *ongedeerd zijn*; [illegible] *ongedeerdheid*, *welstand*; *zegen*; [illegible] *ongedeerd zijn* in het gevecht, van beide partijen; [illegible] iemand *gezond maken*.

II. benaming van een areca-noot die door ouderdom zeer hard is geworden (Mal. kăras *hard*); —— [illegible] zekere boom wiens bast als *takki* verwerkt wordt (M.).

[illegible] (Men. Mal. buwah kăras).

[illegible] (welligt 't zelfde als [illegible]) = [illegible] D.).

[illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] een huisje waarin de *uluporang* zit, en de panden, het touw voor de insolvente spelers enz. bewaard worden.

[illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] (Sanscr. krit); [illegible] *van* iets *een stuk snijden* (Mal. enz. kărat); [illegible] *een snede* als van vleesch; [illegible] *pijn in het voet-eelt hebben dat dan gespleten is*.

[illegible] *zich verzamelen* ten strijde; [illegible] *zich in hoopjes vergaderen*.

[illegible] (D.; Mal. id.).

[illegible] (van [illegible])

… *op een zangerigen toon voorgedragen worden* als b. v. wat men tot iemand's lof zegt (D.).

… I. (vgl. …) *de vlasplant* waaruit garen en touw vervaardigd wordt; … *vlashaar* als van een beginnende baard, *het haar* op de arm van eene vrouw of jong mensch; … *ijl zijn* van een' wolk; … verbloemde spreekw., *zwanger beginnen te worden.*

II./… (zamentrekking van … ?) eene plaats *steeds bezoeken;* … *gaat niet steeds derwaarts* (M.); … *beginnen te loopen* van een kind dat zich nog overal aan vasthouden moet.

… = …; … (D.).

… = … I.; … = … (D.).

… naam van kansspelen of weddingschappen die grof gaan; —— … *zich gereed maken tot den strijd* bij 't afwachten der belegeraars (M.).

… I. soort van ponjaard (Mal. en Jav. käris).

II./… *afstrijken* eene maat die vol is; iets *afschrappen* (Tag. kalis); … naam van eene rotansoort waarvan het water jeukte verwekt. —— … = … ? (D.).

…/… = … (D.).

…/… *biggelen* van tranen (D.).

… = … (D.).

…/… Mal. هورهار *in rep en roer zijn* (M.).

…/… = … (D.).

… I. *ingezonken* van de oogen.

II./… iets *raspen;* … *een rasp.*

III./… iets *delven* uit eene mijn, iets *uit eene mijn verkrijgen;* … *een mijn.*

… I./… een collier uit twee aan elkander geregene staafjes goud bestaande, bij mannen zoowel als bij vrouwen in gebruik; een collier voor kinderen bestaande uit staafjes tin, oude dubbeltjes, guldens aan elkander geregen.

II. = … (D.); … *bang om te vechten.*

… I./… *afstrijken* eene ring van den vinger, een rijstaar, een volle koornmaat; —— … = … (a.).

II./… *met zich medenemen* al het goed van een ander (M.); de vrouw van een naaste verwante *gebruiken.*

… = …; … = … (D.).

…/… zeker halssieraad.

…/… iets *als effect hebben, bewerken;* … *zoo ge mij in 't leven laat, zult ge op d'een of d'anderen tijd gezegend zijn door dat ik 't bewerk.*

… *lang* van de hals. —— … zeker plantje, waarvan de bladen genuttigd worden. —— … = … (M.).

… = ….

[…] *een doodvlek.*
[…] = […] (D.).

[…] *zand* (Mal. kärsik; Sund. kĕsik; Mak. kasiq); […] *verzanden, op het zand vastraken* van een vaartuig; […] *langs het zand zich schuivende bewegen* als b. v. een eend; —— […] = […] (D.).

[…] *een feest* in het algemeen; […] *een feest vieren.*

[…] (vgl. […]) *stijf uitgestrekt* als van het ligchaam van een' doode; […] *uitgestrekt liggen;* — […] *stijf uitstrekken* de beenen b. v.

[…] Ar. Mal. قرطاس *papier.* […] = […] (hbs. D.).

[…] *uitgestrekt ter neder liggende* als een lijk.

[…] *nu en dan onwillekeurig eene kilheid gevoelen; bij tusschenpoozen bibberen.*

[…] *vlak, effen* van den grond; *opregt* van een *tahi;* […] *zich beginnen te vullen* van de rijstaaren.

[…] zie onder […]; […] = […] (hbs. M.).

[…] = […].

[…] zekere groente.

[…] zekere kleine duizendpoot-soort, die vinniglijk bijt.

[…] = […] (M.).

[…] *een buffel;* […] (D.; Mal. kärbau; Jav. kĕbo); […] zekere groote wespsoort; […] zijn schuld *door het slagten van een buffel afkoopen;* […] *twee messen als schaar gebezigd* om de buffels het haar af te knippen als zij te veel luizen hebben; […] *in digte hoopen groeijen* van de durijanvruchten.

[…] *een blad dat men om de tuit van een bamboekoker vast houdt* om te beletten, dat 't vocht bij het uitgieten langs den rand afloopt.

[…] (vgl. […] II.) *lafhartig zijn.*

[…] *bek, smoel.*

[…] (van […]?) = […] (D.).

[…] (vgl. […]) […] iets *met de uitgestrekte armen meten;* […] *een vadem;* —— […] = […]. […] = […] (D.).

[…] *wat tusschen twee dingen is;* […] *tusschen;* […] *zonder ophouden, altijd door;* […] iets *altijd bij zich houden;* […] = […]; […] *een plaats op de helft van den afstand van twee vijandelijke plaatsen* waar men een twist zoekt bij te leggen.

[…] 1°. = […]; 2°. *om de andere;* b. v. […] *dadelijk zag ik om de andere geleding (van die bamboe) rijst en palmwijn* (D.).

[…] = […]; […] = […] (M.).

[…] alles wat aan boombast genuttigd wordt, om het raauwe of te vette van het

vleesch minder glibberig te maken; benaming van geldbedrag dat men boven de *panduduran* moet geven; zekere boom wiens bast bij uitnemendheid als *kolat* gebezigd wordt.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak]

[Batak] (vlg. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *luide* van het geluid, de stem; *hard* blazen bij 't afblazen der pijltjes van het blaasroer (D.).

[Batak] *genegen*, *gunstig gestemd*, *beminnend* van 't gemoed (*roha*); *willende sparen* van iemand die niet gaarne van een duit scheidt; [Batak] *genegenheid*, *liefde*; [Batak] *voorwerp van genegenheid*; ook op een kleedingstuk toegepast, dat men dagelijks draagt, en niet gaarne aflegt; [Batak] *te spaarzaam met* iets *zijn*, *zich te veel over* zijn verlies *beklagen*; ——— [Batak] *moeite gevoelen* van iets te scheiden (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] naam van zekere banaansoort. ——— [Batak] *een maalstroom*.

[Batak] / [Batak] eign. van een *marga*.

[Batak] *duister*, *donker* (Mal. kälam); [Batak] *de* 17de van een maand; [Batak] *de* 18de van een maand; [Batak] *de* 16de van een maand; [Batak] *de* 19de van een maand; ——— [Batak] naam van de tiende, hoogste, onbewoonde verdieping van den hemel (M.).

[Batak] I. [Batak] *beenderen*, *botten*; [Batak] *een been waarom getwist wordt*; *twistappel*.

II. [Batak] *dan eens hier en dan eens daar uitkijken* als b. v. een kiekendief die op prooi belust is.

[Batak] Mal. كلڠ *Mahomedaansche bewoners van de kust van Malabar* (vroeger had het woord denkelijker eene ruimere beteekenis bij den Batak en Maleijer); [Batak] zekere boom; eign. van een huta in 't Angkolasche; [Batak] zekere stinkende *bane*-soort; [Batak] een tafel van koper, waarop men in vervlogene tijden de wetten opschreef; thans zegt men dat alleen figuurlijk van onveranderlijke wetten; [Batak] naam van de *parsili* in de *tabas*.

II. zie bij [Batak] I.

[Batak] *gierig*, *schriel*; [Batak] *karig zijn*, *spaarzaam zijn*; [Batak] *met* iets *karig zijn*.

[Batak] *de bast van den toropboom*.

[Batak] = [Batak] en [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] I. = [Batak].

II. = [Batak]?

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] *moeijelijk een kind krijgen* van een vrouw, die eerst lang nadat zij gehuwd is, een kind baart.

II. [Batak] iets *vast omklemmen* als b. v. een boom dien men beklimt (vgl. [Batak] en 't Jav. kol).

[Batak] I. *klagt* (vgl. 't Mal. käsah; Jav. kësah); [Batak] *zich bekommeren*, *kommer of zorg hebben*; [Batak] *zuchten*, *kreunen* van bedroefdheid; [Batak]

[Batak] *zoodat gij geen zorg meer hebben moet omtrent uw kind;* [Batak] iemand *vloeken* hem ons ongeluk verwijtende (vgl. II.).

II. = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] I.; [Batak] = [Batak] ? (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zekere groene worm die de rijstaar vernielt.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *band, touwtje* ergens om heen gesnoerd; *kleingeestig* van iemands inborst; [Batak] iets *omsnoeren*, *vastbinden;* [Batak] geldbedrag door een jongeling aan den vader van het meisje, dat hij koopen wil, gegeven ten teeken dat de koop doorgaat; [Batak] (D.). —— [Batak] = [Batak] ?

[Batak] *ingeslonken* van de buik.

[Batak] *lekker*, *meelig* van een aardvrucht.

[Batak] *hol* als van den grond; *laag gelegen* van een land; *dal;* achter eigennamen van landschappen om de lager gelegene gedeelten aan te duiden; [Batak] *het lager gelegene Tukka* in tegenoverstelling van [Batak] *het hooger gelegene Tukka.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] voorhechtsel = [Batak] en [Batak]; b. v. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] (uit [Batak] en [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] ?

[Batak] zekere muissoort (M.).

[Batak] = [Batak] (M.); [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. kikir).

[Batak] / [Batak] = [Batak] zeker vergiftig praeparaat, waar de tanden van uitvallen.

[Batak] / [Batak] *het uitschot* van een grond; [Batak] *de slechtst bedenkelijke grond* waarop niets hoegenaamd wil groeijen.

[Batak] klanknabootsende uitroeping, aanduidende 't aan de herten eigene gegil; [Batak] (M.); [Batak] *gillen* van een hertebeest; [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *een verdraaijer van woorden;* [Batak] *verward zijn* van het hoofdhaar door eene kwaal (de poolsche vlecht?).

[Batak] / [Batak] *te erg zijn*, *te ver gaan* van eene handelwijze.

[Batak] verkorting van [Batak].

[Batak] *belustheid* op vleesch of visch; [Batak] *zeer veel trek hebben* om vleesch of visch te eten.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. naam van eene escaladiumsoort.

II. [Batak] *schudden* rijstkorrels in een mandje; [Batak] iemands tondi door het schudden van gepelde rijst *zoeken te verbidden.*

[Batak] benaming van een rinkelende armband van messing, die aan de regter kant gedragen wordt.

[Batak] / [Batak]

= (D.).

in de rondte draaijen, *wielen* van het water; *een windhoos;* *snel in de rondte draaijen* bij het vliegen; *in eene kolom opwarrelen* als vuur of rook.

(vgl. en) = (D.).

iets *afschrappen;* (M.; Bisaj. kiskis; Mal. kikis).

(vgl.) telwoord bij het tellen van rotan-stoelen gebezigd; *één stoel* rotan.

I./ *een verhemelte* van lijnwaad; benaming van een buis der hemelingen, waarmede men vliegen kan.

II. Mal. = .

een antilope.

I. = .

II. *lagchend staan* van het oog; *een lagchend gelaat.*

voornw. van de eerste persoon meervoud, den aangesprokene insluitende; en ook als men vriendelijk spreekt als de eerste en tweede persoon gebezigd (Mal. en Bisaj. kita id.; Jav. kita *gij*); iemand *trachten over te halen* met zich mede te gaan, door hem vriendelijk aan te spreken.

/ = ?

/ een mandje bij de *talipolang*, waarin men de pas van den boom geschrapte benzöegom int.

/ *schudden* een schild.

/ *vonder*, *bruggen*, *boomstam als brug gebezigd* (Mal. titijan; Bisaj. taitai); 't loon dat iemand die onderwijs geeft in 't geweerschieten van zijn leerling ontvangt; *over iets smals loopen; over een vonder gaan;* *bezigen als pen* op een boek de *suligi* (Wigchlt.); *iets*, *of iemand die als brug of middel van overgang gebezigd wordt*, zoo b. v. een persoon door wiens tusschenkomst men zich bij een ander laat introduceren; zoo ook eene spijze, waarmede men een geneesmiddel inneemt.

/ boom wiens bladen tot vlechtwerk dienen.

Mal. / *schudden*, kaarten (bij het kaartspel alleen gebezigd).

Mal. / *bedrog plegen;* iemand *bedriegen* (van daar dan ook , alsof het grondwoord ware).

(vgl.) *knippen* van de oogen, *open en digt gaan* van de oogen van iemand die met de oogen iets zeggen wil; iemand *met de oogen toeknippen*, *met oogknipping wenken;* = (a.).

/ = (M.).

= ; (D.).

zie onder .

Men. Mal. benaming van een witte klophaan (Mal. tjänantan).

of staafjes hout of merg van boomen, waarmede men bij gebrek aan lood op vogels schiet (Daj. inal).

(van) *einde*, *afloop* van een zaak; *toekomst;* *wat moet er van u worden zuster! gij hebt geen man en blijft steeds ongehuwd.*

vlug van de gang.

I. *opstaan*, *oprijzen;*

[Batak] iets *van den grond tillen*, iets *optillen;* —— [Batak] (M.).

II. = [Batak]; [Batak] (M.).

[Batak] *op de vlugt gedreven worden.*

[Batak] of [Batak] = [Batak]; vooral gebezigd als antwoord op iets dat men niet gelooft, even als bij ons *je moêr's*...

[Batak] I. Mal. كنچير, *een rad, molenrad;* [Batak] *de ijzeren pin* waarom het draad van een spinnewiel gewonden wordt (M.).

II. [Batak] *flitsende zijn* van de bliksem; [Batak] 1°. (vgl. [Batak]) = [Batak] (a.); 2°. = [Batak] (a. M.).

[Batak] (omzetting van [Batak]) *gesloten* van eene deur; [Batak] *tijdperk na de oogst als wanneer de rijst reeds geschuurd is; harvest home;* [Batak] iets *sluiten* als een deur; *vertragen* een voorgenomene reis.

[Batak] Mal. كنچيڠ, = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] I.; [Batak] *erg aan het hijgen zijn.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *optillen*, van den grond *tillen;* iets *overhandigen* als een bord.

[Batak] (vgl. [Batak] I.) [Batak] *niet regt zigtbaar zijn.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *gezond, wakker; vlug* van aard; —— [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

II. [Batak] iets *verkoelen door er als met eene waaijer wind op te doen stroomen*, zooals de gewoonte is bij een geneesmiddel tegen wonden; [Batak] *iets dat waaijersgewijze ter verkoeling wordt gebezigd; een waaijer* (Mal. kipas; Jav. tipas); [Batak] zijn ligchaam *bewaaijen* als iemand die het warm heeft.

[Batak] = [Batak] I. (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] als telwoord; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *bolvormig, bolrond, klootvormig; onverdeeld* b. v. een slagtbeest dat men zonder het in stukken te snijden in zijn geheel ergens transporteert; ook gebezigd bij het tellen van klootvormige dingen, als peperkorrels, cocosnoten enz.; [Batak] iets *in de vorm van een bal maken;* [Batak] *in een hoop opgerold liggen* als een mat; [Batak] *in zijn geheel* iemand *geworden; tot een klomp worden.* In het Mandailingsch is de toepassing van [Batak] als telwoord veel ruimer; men zegt er onder anderen ook [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. كيم, zekere reusachtige schelpsoort, waarvan allerlei sieraden gemaakt worden, als armbanden, ringen onder het gevest van een wapen enz. (Tag. id.).

[Batak] *in verlegenheid zitten, geen raad meer weten.*

[Batak] *gedegen, vast, gestold; gesmeed* van het ijzer (Mal. kimpal; Sund. kimpĕl); [Batak] *staafijzer;* [Batak] *in een klomp smeden* als b. v. stofgoud; [Batak] beteekent behalve de uit het

grondwoord af te leidene beteekenissen ook *bij elkander brengen* wat men aan geld uitstaan heeft.

[script] (D.).

[script] I. = [script] (D.).

II./[script] iemand *met overmoed behandelen*, hem zijn meerderheid doende gevoelen (D.).

[script] I. (D.).

[script] I. *droogte* (Daj. keang *dor*); [script] *droog zijn*; ook, maar zelden [script]; —— [script] (M.).

II. = [script] (M.).

[script] I. = [script].

II./[script] bladen voor vlechtwerk *buigzaam maken*; [script] een bamboe-splinter, die glad geschrapt gebezigd wordt, om bladen die voor vlechtwerk dienen, buigzaam te maken.

[script] of [script] I. *vooraf; oorspronkelijk; werkelijk; eigentlijk*; [script] *hij had vooraf iemand als kok in dienst genomen*; [script] *zoo ik dienstpligtig moet worden* om uwe schulden te lossen, *zeg het mij dan vooraf;* [script] *dat is de eigentlijke reden, dat is eigentlijk de reden;* [script] *want wat anders kom ik hier uitvoeren, zoo het niet is om hanen te kloppen;* [script] *onze eigene wijze van bereiding;* [script] of [script] *vroeger, langen tijd geleden;* [script] *op hetzelfde oogenblik dat;* [script] *op hetzelfde oogenblik, dat hij reeds op het midden van den vonder aangekomen was, wierp hij zich naar beneden;* —— [script] (M.).

II./[script] soort van schild; langwerpig vierkant met drie van hanevederen gemaakte kuiven boven op, en daarvan afhangende paardehaarbossen.

[script] I. [script] vuur *aanwaaijen* als b. v. met een rijstwan; [script] iets *dat men waaijersgewijze bezigt* om vuur aan te waaijen; —— [script] (M.).

II./[script] *ongerust zijn* van het gemoed, *dobberen* in vrees, of angst; [script] *een plotselinge schrik op het lijf krijgen.*

[script] *spelen, dartelen* van kinderen (D.).

[script] zekere boom wiens gom ter verlichting gebezigd wordt (M.).

[script] (vgl. [script] II.) de bij ons onder den Javaanschen naam van *bejo* bekende vogel; —— [script] een bamboe van een paar geledingen lang, om water in te halen, of te bewaren.

[script] I./[script] *vooruit staan* van den mond.

II. = [script] (D.; Lamp. id.; Jav. tjijung; Mal. tijung; Bal. sijung).

[script] *dienende als, tot, voor, quasi, in de plaats van;* [script] *dat diende hun als spijze;* [script] *toen hij wat van dat vleesch hem toegewezen was, had opgegeten, ging hij naar beneden naar de sopo;* [script] *zijn quasi tabak-koopmiddel;* [script]

[Batak] *wat* iemand van iets *als zijn portie toegewezen is;* [Batak] (D.); [Batak] *op* iets *letten*, *aan* iets *denken* b. v. aan de bij het spel vastgestelde regelen; iets op het oog *afmeten* (vgl. 't Mal. en Jav. kira); [Batak] iets *overlaten* voor een ander, of om er op een anderen tijd gebruik van te maken; [Batak] *met* iets *doen wat men verkiest;* [Batak] *doe met onze dochter wat gij verkiest;* [Batak] *doe met mij wat gij wilt;* [Batak] (D.); —— [Batak] *zorgde ik niet voor U?* [Batak] *omdanst den U in 't bijzonder toegewezenen* (*buffel*), *en wij zullen dezen ons in 't bijzonder toegewezenen omdansen* (D.).

[Batak] *eene ronde van rotan gevlochtene mand* waarin men iets naar de akkers draagt; —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] I. en II.) [Batak] *naauwelijks zigtbaar flikkeren* van iets dat ons snel voorbij gaat; [Batak] iemand *door wenken roepen;* de *tondi* van een zieke *terug wenken* zoo als na een schrik, ten gevolge waarvan hij ziek is geworden; [Batak] (*die wat eventjes voorbij 't gezigt verschijnt vangt*) bijnaam van een kunstige wijze van geweerschieten.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] I. zekere kleine bruine krekelsoort, die als hengelaas gebezigd wordt; [Batak] naam aan spaansche matten gegeven waarop een kapitale *M* met een *O* daarboven gezien wordt; diergelijke spaansche matten hebben bij de Bataks de hoogste prijs; [Batak] *zeer helder zijn* van olie; d. i. licht groen doorschijnend als de oogen van genoemd insect; [Batak] *een omineus geluid gevende hirik in huis*, 't welk onheilspellend is.

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] of [Batak] (Tamil. Mal. تيري) *matten die gordijnsgewijze* om de slaapplaats gehangen worden; [Batak] iemand *omgordijnen;* [Batak] iets *gordijnsgewijze hangen;* [Batak] *achter de gordijnen zijn;* spreekwijze op iets toegepast dat op een onverwachte wijze zich kenbaar maakt; [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *scherp* van de oogen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *beweeglijk; onrustig* van de blik; [Batak] *knippen, open en digt gaan* van de oogen; [Batak] *zoolang als eene keer knippen met de oogen duurt; een oogenblik* (vgl. Mal. sakădjap).

[Batak] *het roode vliesachtige waas* waarmede stilstaand water, of wel een moeras bedekt is.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *uitgestrekt liggende* als een doode; [Batak] iets *uitspannen;* [Batak] iets *uitslaan*, *uitrekken* in de lengte zoo als een Bataksch boek.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] [Batak] = [Batak].

… zeker vergiftig praeparaat; zekere ziekte in 't koren waardoor het dor wordt.

… = … (M.).

… (vgl. …) … *blinken*, *schitteren* als b. v. een zijden kleedingstuk.

… *eene onregtvaardige handelwijze;* … *onregtvaardige handelwijze doen*, *knevelarijen plegen;* … iemand *onregtvaardig behandelen.*

… iemand *met ontferming behandelen;* … *iemand waarbij men in nood zijn toevlugt zoekt; iemand die zich steeds over ons ontfermt.* —— … (vgl. …) = … (a.). —— … = ….

… = … (D.; Mal. talandjang).

… I. *de bliksem* (vgl. 't Jav. en Mal. kilat; Men. Mal. kumilap *schitteren*, *flitsen*). —— … zekere laag bij den grond groeijende boom met bittere vruchtjes.

II. (vlg. …) … iemand *wenken*, *met eene wenk roepen;* … = ….

… iets *gevoelen; van* iets *de smaak hebben* als van betel; … *gissingen maken* van de *roha.*

… Mal. كيلت كليتن = ….

… Mal. كيلم/… *omzoomen*, *omboorden* een doek.

… *op* iets *kaauwen*, iets *beknabbelen;* … (D.); … (M.; Mal. kikil; Mak. kikiq).

… *rommelen* van een ledige buik (M.).

… I. aanhechtsel aanduidende 't bezittelijk voornw. van de eerste pers. enkelv. (Jav., Mal. enz. ku).

II. *minachtende;* … *minachting.*

III. Dairisme = …; … *jaar en maand die daarvoor bestemd zijn*, *moeten eerst daar zijn*, *voor zoon en dochter ter wereld komen;* … *als nu de zeven nachten compleet zijn.*

IV. suffix de excessif aanduidende (zie de Sprkt.).

… = …; … = …; *alles wat aan ingrediënten bij iets behoort;* … *daarop vulde hij zijn betelbuidel met al wat bij de betel als ingrediënt behoort* (D.).

… eene kleine grijze aapsoort, veelal onder den naam van *luijaard* bekend; stenops tardigradus (Mal. en Daj. kukang).

… (van …) … = … en … (M.).

… I./… = … (M.).

II. (vgl. Mal. كوكڠ) … = …; … = … (M.).

… = … (a. M.; vgl. Mal. kukuk).

… *te gelijker tijd*, *tevens;* … *hij zong onder het loopen;* … *kom morgen*, *breng uw ijzer mede en tevens de smids koolen;* —— …

daarbij kende ik (het huis) niet; … *steeds vervolgde hij zijn reis, te gelijker tijd twee kokers palmwijn medenemende.*

… I. Mal. کيکر … = …

II. (vgl. …) … = … (D.; Mal. măntjukur).

… I. … het touw *van de hulhulan loswinden;* … *een stukje hout, of klos waarover men touw draait.*

II. = …

… = …

… (uit …) *het binnenste* van de stam van een banaan; … spreekwijze om bijzonder in 't oog vallende witheid aan te duiden.

… zekere boom, wiens bladen en bast als geneesmiddel gebezigd worden.

… I. de band van rotan van een *sordak;* … = …

II. Men. Mal. … = … (M.).

… / … = … (D.).

… (Sanscr. kusja *toom*) = … II.; … spreekwoord van iets dat niet naar behooren gedaan is.

… (vgl. …) … *met den mond smakken;* … *drinkende smakt hij met den mond, en etende slikt hij;* raadsel op een haan doelende; —— … = … (a.M.).

… (Sanscr. kātjapi) = … (D.; Mal. kătjapi).

… (vgl. … III) … = … (D.).

… *dof* van een kleur, *betrokken* van 't gelaat (vgl. 't Daj. kusam); … *meer of min donker van kleur.*

… *wieling* in het water (vgl. Mal. kisar); … *wielen* van het water; *in de rondte draaijen, om zijn spil draaijen;* … *als het ware draaijen;* … *die vrouw gevoelde, dat 't kind waarvan zij zwanger ging, zich heen en weêr bewoog.*

… (vgl. …) … *fluisteren;* … *fluisterende tot* iemand *spreken;* … iets iemand *influisteren;* iets *fluisterende zeggen.*

… (kutjuk) … = … (D.).

… *begeerig, zeer verlangend.*

… (vlg. …) *geurig, welriekend;* —— … = … (M.).

… zie onder …

… (vgl. …) zekere wilde vlassoort, waarvan kleedingstukken geweven worden (M.).

… / … (vgl. …) = … (M.).

… = … (geheime term bij 't geweerschieten).

… *een lans* (Mal. kudjur en kundjur); … *staafjes meel in de gedaante van een lans* als ingrediënt voor verschillende middelen; … een andere naam van de …

… I. (Sanscr. kuṭa) *eene vesting* zooals de onder het Nederl. gouvernement niet staande dorpen zijn (Jav. kuṭa; Mal. en Bis. kota); …

[Batak] een middel om al de inwoners van een *huta* zegen te schenken; [Batak] *uitgaan* naar een andere *huta;* [Batak] (vgl. [Batak]) en [Batak]) fatsoenlijk = [Batak]; [Batak] *van verschillende huta's zijn, verschillende huta's bewonen.*

II. het geluid dat men maakt om varkens weg te jagen.

[Batak] I. *honderdduizendtal;* [Batak].

II. [Batak] *eventjes in beweging komen;* [Batak] *het verroerde zich in het geheel niet;* [Batak] iets *eventjes in beweging brengen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (Bisaj. kuti); [Batak] zekere klimplant, waarvan de bladen ter polijsting van wapenheften dienen.

[Batak] *een luis, luizen* (Mal. enz. kutu); —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] *insekten die in het water of op aarde zich bevinden;* [Batak] *allerlei insektjes die de warmte doet zwermen;* [Batak] iemand *luizen, van* hem *de luizen zoeken.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *rammelen* als b. v. een flesch die niet vol is; [Batak] *rappelende* van iets dat niet goed vast zit, als b. v. een wapen in zijn heft; —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] / [Batak] *aan het schudden zijn, in schuddende beweging zijn;* [Batak] iets *aan het schudden brengen;* iets *schudden;* [Batak] *een hevige koorts;* [Batak] *een hevige koorts hebben.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.; Mal. kotek).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *in één krimpen* als planten door de hitte, een mensch door de koude; [Batak] of [Batak] (vgl. [Batak]) *gerimpeld zijn* van het vel; *gekroesd* van het haar.

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Kamfertaal); [Batak] = [Batak] (a.); = [Batak] (a. Angkola).

[Batak] (Sanscr. kudālah) soort van hark, met drie groote van hard hout vervaardigde tanden, waarmede men den grond omwerkt.

[Batak] *een pot* om iets in te kooken (Bis. kulun); [Batak] *dat de rijst niet ongaar zij en de pot breke;* verbloemde spreekwijze; "dat 't kind volkomen ter wereld kome, en de moeder niet in de kraam sterve."

[Batak] zekere groote witte worm, die in het binnenste van palmboomen zich ophoudt, en voor eene lekkernij doorgaat.

[Batak] / [Batak] *eene groote buidel* van vlechtwerk of mat om spijzen in te dragen.

[Batak] 1°. *het achterste* van een huis (Mal. kuduk *nek*); —— 2°. = [Batak] (M.); [Batak] *een klein kind uit eene dochter;* —— [Batak] *zich verwijderen* om iets niet behoeven te hooren (M.).

[Batak] / [Batak] *zich van* iets *meester maken.* —— [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] ([Batak]) iets *beknabbelen;* [Batak] (D.; Mal. mängunjah; Tag. ngoja *kaauwen*).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] / [Batak]

[Batak] *eeuwen lang geleden; zeer lang zijn* van een verhaal.

[Batak] (vgl. [Batak]) *curcuma* (Jav. kunir; Mal. kunjit; Lamp. kunjir *geel* en *curcuma;* Mak. kunjiq *geel*) naam van eene zekere varensoort; naam van eene *ambaroba*-soort; naam van eene groote sprinkhaan-soort; [Batak] of [Batak] *met curcuma geel gemaakte rijst.* In het Maindl. is [Batak] verboden wegens de gelijkenis met [Batak] en zegt men omschrijvend [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak] en [Batak]) Mal. = [Batak] (Wighelt); [Batak] benaming van eene geesten-soort die geelzucht verwekt; [Batak] zekere boom wiens gom genuttigd, razernij verwekt; [Batak] *een geele wolk.*

II. = [Batak] I.? [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. een groot getal, bij sommigen *honderdduizend* en bij anderen *tienduizend.*

II. en [Batak] = [Batak] (D.; Malagas. hunu; Bisaj. kunu).

III. = [Batak].

[Batak] *hoe veel te meer; laat staan; gezwegen van;* [Batak] *zelfs de door hem gevangene vorsten die zoo rijk waren, en zulke groote vestingen hadden, heeft hij doen bezwijken; hoe veel te meer dan een arme drommel zoo als ik.*

[Batak] de witte vezel-stof die in de *bakkar* der palmboomen besloten is; [Batak] (D.; Mal. unus).

[Batak] = [Batak] (D.); b. v. [Batak] *wel, laat ons door aanhuwing familie van elkander worden.*

[Batak] benaming van een geldbedrag door den *suhut* na een behaalde overwinning aan den *datu* te betalen.

[Batak] Mal. كنچي = [Batak]; [Batak] *een valdeur in de bonggarbonggar;* ook *de deur* waardoor men op de zolder van een *sopo* komt.

[Batak] Mal. كوچيغ zekere schelpsoort, waarmede men stoffen pleegt te glanzen.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *meer of min naar kibbelarij zweemen* van woorden.

[Batak] *met vel overtrekken* een pauk, een beest *muilbanden;* een opening *digt stoppen* als mond, oor enz.; *de palm van de hand op* de tromp van een geweer *drukken;* [Batak] = [Batak].

[Batak] *daveren* van eene aardbeving.

[Batak] = [Batak].

[Batak] iets *op het hoofd dragen;* ook [Batak] = [Batak] iets *steeds op het hoofd dragen;* [Batak] (*steeds op ons hoofd gedragen eet hij ons*) raadsel waarvan het antwoord *een luis* is.

[Batak] naam van een *pagar.*

[Batak] iemand *zoeken over te halen;* —— [Batak] *wat men voor zijn genoegen of uit weelde er op na houdt;* [Batak] *maagdelijke slavin;* [Batak] *een mannelijke slaaf;* [Batak]

[illegible] *de geliefdste slaaf* van een vorst, en die hem als boodschaplooper ten dienste staat (M.).

[illegible] eene dikke rotanband waarmede de *ajuga* aan de *talininggala* wordt vastgemaakt (Mak. kunrali id.; Jav. kĕndali *een toom*).

[illegible] Mal. كنڤر *een halve barn* als goud gewigt.

[illegible] *zitten; gezeten zijn; woonen;* [illegible] *zitplaats; groep* van getelde dingen als b. v. de twee aan twee geplaatste rijstkorrels bij het [illegible] (In het Mndhl. is [illegible] de naam van eene soort van bank die tot slaap- en zitplaats dient); [illegible] *zoo groot dat het opzitten kan*, benaming van den ouderdom van een kind.

[illegible] 1°. *een* 4[de] *van een rijar;* 2°. *een* 4[de] *van een bitsang* als goudgewigt (vgl. Mal. kupang); —— [illegible] of [illegible] *de waarde van vier dubbeltjes hollandsch;* eigentlijk: ijzeren staaf van een handspan, en twee vingers breedte lengte; ook [illegible] (M.).

[illegible] Mal. كوفس [illegible] = [illegible].

[illegible] een kruipende heester, met vruchten die in smaak en gedaante veel van eene moerbezie hebben.

[illegible] Ar. Mal. كوفيه *een callotje* meestal van vlechtwerk, dat op het geschoren hoofd door Mohamedanen gedragen wordt.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. (vgl. [illegible] en [illegible] II.) [illegible] iemand *bedekken* met een mat, of kleedingstuk om hem te doen zweeten; [illegible] *overdekken* iets met een kleed (Bisaj. kubkub); [illegible] benaming van een kleedingstuk, dat de vader van het meisje aan de begeleiders van zijn schoonzoon ten geschenke geeft; [illegible] = [illegible] (Pngrk.).

II. = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) I. *uitgehoold;* [illegible] *uithoolen, uitgraven* (vgl. Mal. tjăbak).

II. zekere groote op krengen azende rotsoort (M.).

III./[illegible] = [illegible] (Mal. kubak); [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.; Mal. id.); —— [illegible] een parsili *met pot-roet van wenkbraauwen en haar voorzien.*

[illegible]/[illegible] een durijanvrucht *de doornen afhakken;* boertende iemand *'t haar afscheren.*

[illegible] (van [illegible]; zoodat het eigentlijk beteekent *ik zonder er van uit, ik zwijg van*) *laat staan, gezwegen van* (Mal. kătjuwali; Tag. pasubali); [illegible] *zelfs aan kinderen van anderen die zoo schoon zijn geeft hij zijn dochter niet; hoeveel te minder aan U! gij zijt immers een leguaan! Hij zou haar aan u geven!*

[illegible] *wat men van spijze voor den Sigading afzondert*, b. v. een vleugel, of een poot van eene kip met een weinig rijst; ook [illegible]; [illegible] *gekweld worden* door dat men een *Sigading* niet gegeven heeft, wat hem toekomt; zoodat men in de handgewrichten pijn gevoelt.

[illegible] *verschansing, opgeworpen aarden wal* bij het belegeren (Mal. kubu); [illegible] door eene schans op te werpen *belegeren* een vijandelijke *huta;* [illegible] *belegeraar;* [illegible] eigennaam van een mannetjes tijger in de Mndhl. verhalen.

[illegible] I. zekere vliegende eekhoornsoort (Mal. kubung).

II. = [illegible] (M.).

[Batak] I. *het binnenste* van jonge steelen van planten; —— = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

II./[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] 1°. = [Batak] en [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.); 2°. *al was het, zelfs niet eens;* [Batak] *Uw vader heeft niets nagelaten; zelfs niet eens een schrale naald* (*iets onbeduidends*) *heeft hij nagelaten.*

[Batak] *bezoarsteen* uit een slang (Mal. kumala); —— [Batak] versierde uitdrukking om een groot vorst aan te duiden (M.).

[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] (Men. Mal. كمين = كميڽن) = [Batak] (M.).

[Batak] Mal. كوله = [Batak] (M.). —— [Batak] *klets nat zijn.*

[Batak] Ar. Mal. قبر = [Batak]; [Batak] *ophoogen* een graf; [Batak] een doode *verheffen of eerbied betuigen* door zijn graf op te hoogen; —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] naam van zekere bamboesoort.

[Batak] *kluwen* van garen; [Batak] (vgl. Mal. kumpal).

[Batak] I. *in zijn geheel, onverdeeld;* [Batak] *al dat goed moet dus voor mij zijn, zonder dat er een ander iets van krijgt;* [Batak] iets *onverdeeld hebben* zonder het met een ander te deelen; [Batak] *elkander niets gunnen;* [Batak] *wat voor iemand exclusivelijk bestemd is.*

II. benaming van eene rotansoort.

[Batak] (Dairisme; daar de [Batak] in 't Daiische geadspireerd wordt, en de ĕ voor den Toba niet uitspreekbaar is) = [Batak] (wordt nooit in dagelijksch verkeer, maar alleen in de *tabas* gebezigd; zoo b. v. [Batak] = [Batak]).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] de breede planken, die als colommen ter weêrszijde van den huistrap staan; eene plank waarin men de voeten van een' gevangene gekneld houdt; [Batak] een cocosnootdop, waaraan een draagband is gemaakt, en dienende om er spijze in naar 't veld mede te nemen.

[Batak] *boezemvriend, vertrouweling.*

[Batak] een kleine torsoort, die veel schade aan de rijstvelden doet, en genuttigd wordt (M.).

[Batak] (Spr. uit *kujuk*) geluid waarmede men jonge honden roept (Lamp. kujo *hond;* Mal. kujuk).

[Batak] *puntig uitsteken* van de lippen, van iemand die een smoeltje zet; ook van een onbesneden membrum virile, om iemand nijdig te maken; *gesloten* van eene bloem (Daj. kujup).

[Batak] zekere groote soort van ingewand-wormen; zekere buikkwaal bij de vrouwen, die pas gebaard hebben (vgl. Mal. kura); —— [Batak] zekere kleine water-schildpadsoort (Mal. kurakura).

[Batak] *graven* een kuil; *uithoolen* een boomstam om er iets van te maken.

[Batak] 1°. *te weinig* (Mal. en Jav. kurang; Bisaj. kulang); bij een grondwoord van een transt. werkw. *niet genoeg ge.......*; b. v. [Batak] *niet genoeg gewreven* van medicijnen; 2°. *of hij!* b. v. [Batak] *of hij*

het weet! Nu hij zou het niet weten! [Batak] *hangt niet alles van U af?* (letterlijk: *het te weinige en het te vele is immers aan U*).

[Batak] / [Batak] *het dunne eelt* op de palm van de hand, en de onderkant der vingers; ook *wat men in een ei elders* [Batak] *noemt.*

[Batak] *het dunne vlies* dat men van het vleesch aftrekken kan.

[Batak] zekere boom, met rinsche vruchten (vgl. Daj. karandji; Mal. kărandji); [Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. كورڠ = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] een der namen van de *Borunamora.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.); [Batak] (D.).

[Batak] zekere van mos levende riviervisch, die niet aan den hengel wil bijten (M.).

[Batak] Men. Mal. كرڠ *een doodkist;* ook *eene groote kist* (M.).

[Batak] Mal. كورق naam van een gespikkelden klophaan, met geele pooten.

[Batak] naam dien men geeft aan gestreepte beesten, als tijgers enz. (vgl. Daj. kuring); [Batak] *een tijgerhond,* een als een' tijger gestreepte hond.

[Batak] / [Batak] benaming van een rijstsoort; [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] eene geelkoppige groote witachtige rups-soort, die veel verwoesting in de aardvruchten aanrigt, en waaruit de [Batak] ontstaat.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Mal. كلنچر [Batak] *te ver vooruit glijden* (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *maatstaf* van iemands geestvermogens.

[Batak] *groote confederatie van stammen;* [Batak] *afhankelingen van een kurija-hoofd* (M.).

[Batak] *hondehok;* ook [Batak] *in een hok doen* een hond; iets *binnen doen blijven* om buiten geen gevaar te laten lijden. —— [Batak] Dairisme (zie onder [Batak]) = [Batak].

[Batak] I. het geluid waarmede men varkens roept; [Batak] met dat geluid varkens *roepen.* —— [Batak] verbastering van [Batak].

II. [Batak] *de pop* van eene rups.

[Batak] I. *de twaalfde maand; de* 29[ste] van eene maand.

II. = [Batak] (D.).

III. [Batak] *zich binnen's huis houden* uit vrees; iemand *opgesloten houden;* iemand *waarschuwen om de plaats niet te verlaten;* omdat hij b. v. deel nemen moet aan een ophanden zijnd feest; —— [Batak] verbloemde spreekwijze, aanduidende dat eene vrouw zwanger is; [Batak] het kringetje, dat zich op het vereenigingspunt bevindt der de 8 cardinaal-punten van het compas voorstellende strepen; —— [Batak] Mal. كركڠ *gevangenis;* [Batak] iemand *in de gevangenis stoppen, gevangen zetten.*

[Batak] *wang, koon.*

[Batak] *hangende* van iets smals, als van de tong van iemand, die bekaf is; [Batak] *laten hangen* de tong uit den mond.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak]

… = … (hbs.). —— … = … of … of … (Wighel-taal).

… (vgl. … I. en …) het geluid waarmede men kippen roept (Jav. kukur; Mak. kuruq; Tag. korok); … *met dat geluid* kippen *roepen*.

… I. *de korst* van de gekookte rijst, die zich onder aan de pot vasthecht; … benaming van eene eetbare caladiumsoort.

II. … = … (M.).

… = … I.; … = ….

… = ….

… iets *zoo schudden dat het kraakt* (M.).

… = ….

… (vgl. …) … *inkrimpen* als planten door de hitte.

… *doorklimmen* al hooger en hooger.

… (vgl. … en …) het geluid dat men een kind als het ware toezingt om het te sussen; … *zoeken te sussen* een kind *door steeds hurdô hurdô te zingen*.

… = ….

… = … (D.).

… *een half knorrend geluid geven* als een nijdige rot (M.).

… *regen dreigende* van een dag.

… *met de wieken klappen;* … de banden waarmede men gekneveld is *met de armen in stukken wringen*.

… = ….

… *in één gedoken zittende* als iemand die bedroefd is (M.).

… eign. van een *pagar*.

… *bezigheid* (D.).

… = … (M.).

… het geluid dat men maakt, om den wind te doen aanwakkeren, zooals bij het verbranden van het hout op een' akker (Daj. kuris); … *zoo een geluid steeds maken;* welk geluid men ook maakt bij het zien van iemand die kwasterig gekleed is.

… = … (a.).

… titel van *Naga padoha*.

… eigennaam van een plaats (bij ons (Kollang); naam van een groote *ambaroba*-soort, wier gekwinkeleer voor mooi doorgaat.

… I. (Sanscr. kula); … *bloedverwanten* uit wier familie men eene dochter heeft, het tegenovergestelde van … (Daj. kula *verwante*); … de persoon die onder de verwanten van een meisje haar ten huwelijk kan geven, 't zij hare vader 't zij iemand die na den dood van haren vader hem vervangt; … *het hebben van familie door aanhuwing;* … *van elkander door aantrouwen familie zijn;* —— … als … in het Mandhl. bij het aanroepen gebezigd.

II. naam van eene steensoort, die veel menie inhoudt, en als roode kleurstof gebezigd wordt.

… *een halsband voor* dieren.

… (vgl. … = …; … = …) (M.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] Mal. كلاب 1°. naam aan aschgraauwe kippen gegeven; —— 2°. een klophaan met bruine vederen, en groene pooten (M.).

[illegible] een band van rotan, om het gedeelte van het heft van een *balijung* gebonden, daar waar het ijzer in het hout steekt (vgl. Jav. gulamit).

[illegible] Mal. كلمبو *een gordijn* van lijnwaad.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] zekere kleine zwarte langstaartige aapsoort; [illegible] = [illegible] (Wighel-taal).

[illegible] I. [illegible] *de huid, het vel* (Mal. kulit; Malag. huditră); —— [illegible] = [illegible] en [illegible] (D.); —— [illegible] zekere klimplant.

II. [illegible] *geluid geven, luiden; spreken;* [illegible] ([illegible]) iemand *aanspreken;* [illegible] ([illegible] M.); [illegible] *stem;* iemands *wijze van spreken* voor zoover die de kieschheid beleedigt of niet; [illegible] *een raadsel.*

[illegible] het geluid dat een kiekendief maakt; [illegible] *steeds kulis zeggen* als een kiekendief; naam van den kiekendief, als hij als waarschuwer van den kant van iemand's afgestorvene verwanten, zich aan de menschen vertoont.

[illegible] zekere ongeneeslijke melaatschheid, waarbij de vingers en teenen afvallen. —— [illegible] (Mal. كوكت هاري?) = [illegible] (M.).

[illegible] naam van een moorddadig geweer dat in eens zeer velen wondt en doodt (Mndl. verhalen).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] zekere boom wiens vruchten als specerij genuttigd worden (M.; Mal. kulim).

[illegible] of [illegible] Mal. جندي كليمت benaming van eene kostbare stof, waarvan sjerpen gedragen worden; naam van zekere mooi geteekende slang.

[illegible] *omvlechten* met touw de ingrediënten van een toovermiddel, zooals op de *pangomat* te zien is.

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible] (D.; Mal. id.).

[illegible] I. [illegible] *meester, baas* van iemand; *aanvoerder* (moet het van [illegible] afgeleid worden?).

II. [illegible] = [illegible] (D.); —— [illegible] zie onder [illegible].

[illegible] Ar. Mal. غلف *de voorhuid* van de penis (vgl. Jav. kulup); [illegible] *onbesneden zijn.*

[illegible] = [illegible]; [illegible] bijnaam van den *bodat.*

[illegible] I. [illegible] vragend intransitief werkw. *wat deeren? wat mankeren?* [illegible] *wat scheelt hem, dat hij steeds kreunt?* [illegible] vragend intransitief werkw. *wat doen? wat uitvoeren* meestal [illegible]; [illegible] vragend transitief werkw. *wat met* iets *aanvangen? wat* iemand *doen?* niet vragende *wat ook met* iemand of iets *doen;* [illegible] *wat moet ik met hem aanvangen? Mijne vermaningen worden niet nageleefd;* [illegible] *niets mankeren, onbezeerd zijn; niets te beduiden hebben;* —— [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (M.). —— [illegible] *die niet medegerekend wordt* als b. v. de verstootene vrouw van iemand.

II. Mal. كوه *saus* van vleesch, groente enz.; [illegible] (D.).

III./[illegible] *uitnoodigen tot gezamentlijken arbeid* op het veld.

[illegible] zie [illegible] II.

[illegible] / [illegible] en ook: [illegible] zekere grassoort, die bij het einde van een feest onder het eten gemengd wordt; waarna dan ook zoo'n maal dien naam draagt; [illegible] (D.).

[illegible] I. (vgl. [illegible]) *opgedroogde snot;* [illegible] iemand *beleedigen* door zich den vinger in de neus te steken, als het ware zeggende: *"vreet dat op."*

II./[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *gereedschappen;* [illegible] *een handwerksman, mecanic.*

[illegible] I. Ar. Mal. قوة [illegible] *toovermiddel waardoor men zeer sterk is.*

II. [illegible] *licht dat men bij zich heeft des nachts; het eene of het andere als fakkel gebezigd;* [illegible] iets *bijlichten.*

[illegible] / [illegible] = [illegible], en in het aanspreken, = [illegible] (M.).

[illegible] I. [illegible] iets *uit den grond krabbelen, uitkrabben;* iets *uitgraven* vooral met de handen.

II. [illegible] = [illegible] of [illegible]; —— [illegible] een strik om het hoofd van een beest *zoeken te werpen* om het te vangen (M.).

[illegible] naam van een groote *landuk* in de verhalen.

[illegible] / [illegible] = [illegible].

[illegible] het half fluitende of blazende geluid van iemand, die hijgende een berg heeft beklommen; [illegible] *met een gefluit hijgen.*

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] I. benaming van een spel, op een houten bord met kuiltjes, waarin men pitjes, steentjes of iets anders laat vallen.

II./[illegible] = [illegible] (M.; Daj. kuis).

[illegible] / [illegible] *de gouden gespen waarmede de sortali achter op den nek bevestigd is.*

[illegible] / [illegible] garen *gereed maken* om er meê te weven (M.).

[illegible] I. geluid bij een vraag; b. v. [illegible] *weet gij het niet, he?* (M.).

II. verkorting van [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] / [illegible] = [illegible] in den zin van *rivier opwaarts gaan;* [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] / [illegible] *aanslaan* van honden op de jagt (D.).

[illegible] *opstaan* van een' zittende of liggende; [illegible] *opjagen* het wild uit zijn leger; [illegible] *wekken* een slapende; iemand iets *op den schouder helpen tillen;* iets *opnemen*, wegnemen van de plaats waar het gelegen heeft; [illegible] iemand *oproepen* tot den strijd; —— [illegible] = [illegible] (M.); —— [illegible] = [illegible] (vgl. [illegible]); [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] / [illegible] *giebelend lagchen;* [illegible] *valsch lagchen* van een booze geest.

[illegible] / [illegible] *schateren* van genoegen.

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (van [illegible] = [illegible]) *in 't hoofd krijgen* iets te zeggen (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *gerimpeld zijn* van het vel door

ouderdom, of van een blad door droog weder (vgl. Mal. lisut).

[Lontara] I. [Lontara] *steeds lagchen* van blijdschap.

[Lontara] iemand *lastig vallen* door steeds bij hem te dringen; [Lontara] *ongeduldig zijn* als b. v. een schuldeischer.

[Lontara] (vgl. [Lontara]) = [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] een kaars van een vinger dikte, en een *asta* lengte, bestaande uit een stuk hout waarom de *damar* vastgehecht zit; diergelijke kaarsen steekt men in de wandreten vast (M.).

[Lontara] = [Lontara].

[Lontara] = [Lontara] (D.; Men. Mal. id.).

[Lontara] = [Lontara].

[Lontara] Mal. كيجيق benaming van zeker spel met duiten; 2°. = [Lontara].

[Lontara] I. *dartel; grappig;* [Lontara] *boerten, aardigheden debiteren.*

II. [Lontara] benaming van het mannetje van een *antarijas* (M.).

[Lontara] = [Lontara] (vgl. Jav. kĕḍik).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] de oogen *doen bewegen* door een tooverformulier, zoodat de patiënt een onoverwinnelijke lust gevoelt, dat te doen, wat de in werking brenger van 't tooverformulier verlangt.

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara].

[Lontara] = [Lontara].

[Lontara] = [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) [Lontara] *spartelen* uit doodsangst.

[Lontara] = [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] (M.; Mak. karepuq).

[Lontara] Men. Mal. كيڤڠ *een twee-duitenstukje* (twee *baru*); *geld* in het algemeen; [Lontara] bedrag van 20 *uwang* (320 duiten); ook [Lontara]; [Lontara] *vijf uwang* (80 duiten).

[Lontara] *even hoog zijnde tegen over elkander staan* als twee bergen, de borsten van eene vrouw enz.

[Lontara] *zich verstrooijen* van een menigte die ergens naar toe gaat (Men. Mal. bebar; Jav. bubar of bibar).

[Lontara] *zeer haastig loopen.*

[Lontara] zie onder [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara], [Lontara] en [Lontara] II) *uitgespreid* van matten; [Lontara] *spreiden* zeilen, *uitspreiden* de wieken als een vogel; [Lontara] *uitspreiden* matten, een kleedingstuk (zelden: [Lontara]); [Lontara] *zich openen, spreiden* als eene bloem, *ontluiken.*

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] Ar. Mal. حيال *bedwelmd* ten gevolge van het eten van *pinang* (M.; vgl. Daj. kajal); —— [Lontara] *last hebben van duizeligheid* wegens de hitte.

[Lontara] *overal rond loopen te zoeken.* (M.).

[Lontara] Ned. Mal. *de Heer* op de Europeesche speelkaarten.

[Lontara] Men. Mal. كيروغ zekere zeer goed-

koope weinig visch, maar vele schubben bevattende zeevisch (Mak. kerungkerung; Bug. gerunggerung); figuurlijk *slavin die men gemakkelijk kan te spreken krijgen; hoer;* [Batak] *naar de meisjes van plaisir loopen* van een manspersoon, *banen* als de hoeren (slechts op de stranden, waar ons moreel overwigt zich laat gevoelen, daar de Bataksche binnenlanden hoerloos zijn).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *gerimpeld zijn* van het vel.

[Batak] / [Batak] *lastig vallen, plagen* vooral een meisje.

[Batak] (naar het geluid) *de kleine grijze aapsoort* (Simia cristata); [Batak] (M.; Mal. kăra).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *zacht ritselen* als bladen waarover iemand loopt.

[Batak] / [Batak] *zich vermeerderen* door de hulp zijner bondgenooten; [Batak] zijne voornemens in den oorlog aan iemand *mededeelen* dien men zich tot bondgenoot wenscht.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *de schoonzoon* van iemand; *de bruidegom* in tegenoverstelling van [Batak] gebezigd; en daar volgens de Bataksche gewoonte een zuster's zoon (zie [Batak]) meestal de man wordt van iemand's dochter, zoo zegt men ook [Batak] van zijn zuster's zoon; [Batak] *hij gelastte de menigte (zeggende): men late de bruid en de bruidegom te zamen eten.*

II. [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak]

[Batak] scherp zand, dat men om een plaats ontoegankelijk te maken wel eens in plaats van voetangels bezigt (D.).

[Batak] *niet waar? is het niet zoo? immers;* [Batak] *zeg eens Heer! alles wat met een krak kapot vliegt (brandende bamboe) is immers mijn hauma;* [Batak] *uw kind is reeds geboren, niet waar? jongere zuster!* [Batak] *iemand door vriendelijkheid zoeken te winnen* door telkens [Batak] te zeggen, hem daardoor te kennen gevende, dat wij gaarne met hem in gevoelen overeenstemmen.

[Batak].

[Batak] letter van het alphabet (zie de Sprkt.).

[Batak] I. *omgeroerd worden; in de war zijn;* [Batak] iets *omroeren.*

II. = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *banaan-boom of -vrucht;* [Batak] benaming van de kleinste wormsoorten; [Batak] zekere kleine langsnebbige vogel; [Batak] De van de eerste woorden ontleende titel van een lang minnegedicht, waarvan vele redacties worden opgezegd; —— [Batak] naam van een wilde banaansoort (M.).

[Batak] *boert, jok;* [Batak] *boerten, gekheid maken.*

[Batak] / [Batak] *aan iets*

krabben; opkrabben als den grond; *uitkrabben* iets; [Batak] *steeds krabben in* iets, als b. v. in den grond om er een gat in te maken; [Batak] 1°. *krabbelende, aan het krabbelen zijnde;* 2°. = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] *luid schreeuwende.*

[Batak] Mal. [Arabic] = [Batak]; [Batak] *van binnen hol zijn* van een boom.

[Batak] het stokje waarmede men de opium bij de tabak doet.

[Batak] *onophoudelijk; telkens;* [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *een zwarte kraai;* ook [Batak] (Daj. kak; Jav. en Mal. gagak; Tag. gak *gekrijsch* van vogels).

II. (verkorting van [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *het hoofd naar boven steken* om iets te kunnen zien; [Batak] *trotsch 't hoofd omhoog houden;* [Batak] *hoe rijk iemand hier beneden op de wereld ook zij, hij mag niet te opgeruimd daarover zijn (niet te hoog zijn hoofd houden); hoe arm ook iemand zij, hij mag niet te zeer neergeslagen zijn.*

[Batak] *tegenstreven* een bevel (M.).

[Batak] I. *het mannetje* van een *imbo.*

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *weiden* van plant-etende beesten; iets *eten* van genoemde dieren; [Batak] 1°. = fatsoenlijk in plaats van [Batak], maar alleen van plant-etende dieren gezegd; 2°. *toebehooren* van een feest of plegtigheid; [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] *de invreting, sporen* van eene huidziekte.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (klanknabootsing; vgl. [Batak]) *'t geluid of gekrijsch van de zwarte kraai* (Bisaj. owak *raaf*).

[Batak] Mal. zekere zeer smakelijke zeevisch.

[Batak] I. *te berge staan* van het haar; ook [Batak].

II. zekere boom, op wiens vruchten vooral de vampir vleêrmuizen verlekkerd zijn (M.).

[Batak] I. *open staande, wijd uit elkander getimmerd* als planken in een huis (Mal. rănggang; Daj. gaganggang); [Batak] *zich openen* het tegenovergestelde van [Batak].

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *gebroken, in stukken zijn;* ook [Batak] *buitengewoon hevig zijn* van een storm; zoodat de rijstvijzelstampers die van zeer hard hout vervaardigd zijn, als 't ware door midden breken.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *verhit zijn* door een kwaal; zoodat de oogen rood zien, en 't ligchaam als 't ware gloeit.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *fel* van de hitte van de zon; *krachtig, vinnig* van iemand's karakter enz.

[Batak] *korrels of vruchtjes waarmede men speelt* bij 't even of oneven raden in 't *marhaut*-spel (Sund. Mal. *oneven;* Jav. gangsal krama van lima *vijf*) [Batak] = [Batak] (D.; vgl. [Batak]).

[Batak] I. [Batak] *naast de treeft zetten* een pot met rijst b. v. om ze, zonder dat zij aanbrandt, gaar te krijgen; [Batak] *gekookterijst die nog niet geheel gaar is.*

II. Mal. *een tol* (Jav. gangsing; Mak. gising *ronddraaijen;* vgl. ook 't Mal. pusing).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een knip* van bamboe vervaardigd om vogels te vangen.

[Batak] *braakliggende akker; scherts, jokkernij;* [Batak] een braakliggende akker *bekappen* wat betreft het daarop staande hout; een' akker *klaar maken* door de stoppels weg te kappen, en uit te trekken.

[Batak] (Sanscr. gadjah) *een olifant* (Mal. en Jav. gadjah); naam van een groote soort van [Batak] die genuttigd wordt, en ook van een wilde curcuma-soort; [Batak] *soort van kruiwagen* om steenen te vervoeren; [Batak] een wigcheltabel, waarop men rijstkorrels met de vingers knipt, om uit hun ligging op de figuren der tabel een omen af te leiden; [Batak] zekere parasietplant; [Batak] (in de liedjes); [Batak] naam van een groote kist, waarin kostbaarheden, en vorstelijke kleederen bewaard worden (Mndl. verhalen).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een trappelend geluid maken* als hardloopende paarden.

[Batak] *betel die nog niet geklommen heeft maar nog op den grond slingert;* [Batak] (M.).

[Batak] naam van eene kleine miersoort; die bijtende eene onuitstaanbare jeukte verwekt (Mal. *jeukte*); [Batak] zekere boom waarvan de vruchtjes als specerij genuttigd worden; [Batak] *polong die lang heeft gestaan te verzuren.*

[Batak] (D.; Jav. id.; Mal. gatal).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) en [Batak]) [Batak] iets *knippen;* [Batak] *overblijfsels* van gesmeed ijzer, goud enz.; [Batak] zeker kleedingstuk.

[Batak] iets *in kleine stukken hakken.*

[Batak] *goed, dat men een' schuldeischer geeft, om hem gerust te stellen.*

[Batak] = [Batak] (a.). —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *omgevallen, omverstortende.* —— [Batak] of [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zeker preparaat dat als rupshaar er uitziende, op het vel geblazen, verzwering zoude veroorzaken.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *ijamijam*, in een groot gedeelte van de Batak-landen de hoofdschotel; *akker waar ijamijam geteeld wordt;* in deze laatste beteekenis ook [Batak] *hij is naar het ijamijam-veld gegaan;* [Batak] naam van een banaansoort; [Batak] *ijamijam eten;* [Batak] iemand *te eten geven, den kost geven;* [Batak] *middel om aan ijamijam te komen;* schertsende past men dit op zijne vrouw toe, want de veldarbeid wordt bij de galante Bataks vooral door vrouwen verrigt; [Batak] zekere plant, wier vruchten ter bedwelming der visschen dient; [Batak] spreekw. *hij weet van geen slinksche wegen.*

[Batak] brandhout ter verwarming van eene vrouw, die pas in de kraam is gekomen (M.; misschien is het eene verbastering van [Batak]).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (M.).

[illegible] / [illegible] *iets niet stil kunnen laten liggen, met de handen aan iets dadelijk zitten.*

[illegible] *ivoor, olifantstanden* als koopwaar (Mal. enz. id.); [illegible] geesten die in dienst zijn van een *sombaon;* —— [illegible] *van top tot teen gewapend zijn* (M.).

[illegible] / [illegible] iets *verkoopen;* [illegible] (M.); [illegible] *koopwaar* wat iemand te koop biedt; [illegible] iets *trachten te verkoopen;* [illegible] *verkocht worden* van een misdadige; [illegible] *maar, is hij niet in staat, de boete te betalen, dan verkoope men hem.*

[illegible] / [illegible] *met gekraak nederploffen* als gevelde boomen.

[illegible] I. [illegible] *de dijkjes* op de bewaterde rijstakkers.

II. Men. Mal. [illegible] iemand *lastig vallen.*

[illegible] Men. Mal. [illegible] = [illegible].

[illegible] Mal. zeker zijde-wapen van Atjineesch maaksel.

[illegible] = [illegible].

[illegible] / [illegible] *groot, grof of lomp er uitzien.*

[illegible] Mal. [illegible] = [illegible]; [illegible] *door een pand te geven* iets *leenen,* ook *overdragt van een pand opnemen* geld; [illegible] iets *te pand geven, verpanden;* [illegible] *de persoon aan wien men een pand heeft gegeven.*

[illegible] / [illegible] = [illegible].

[illegible] *iets waarbij men een misdaad door een eed ontkent* zijnde een beeld, steen enz.; [illegible] *een gana die door een eed niet kan afgezworen worden* d. i. iets waarbij men geen meineed durft doen; [illegible] iets *tot een beeld formeeren* (vgl. Jav. gana); [illegible] *een beeld;* [illegible] *een' eed afleggen;* [illegible] = [illegible]; —— [illegible] Dairisme = [illegible]; —— [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *bezigheid,* iets waarmede men zich bezig houdt; [illegible] *dag en nacht door deed hij niets anders dan touw twijnen en eten* (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (M.).

[illegible] *kieschkeurigheid* van een meisje b. v. dat niemand wil hebben om dat hij iets heeft, dat haar niet aanstaat; [illegible] *keurig vallen, altijd wat te vitten hebben* (M.); [illegible] *het gebrek hebben van kieschkeurig te zijn, vies zijn.*

[illegible] *ieder, elk; telkens;* [illegible] *ieder dier invidu's;* [illegible] *ieder onzer;* [illegible] *telkens wanneer hij zijn hengel liet zakken, ving hij wat;* [illegible] ieder van eene menigte *iets geven; in ieder* tijdsverloop *wat doen;* [illegible] *hij gaf ieder dier etenden (palmwijn);* [illegible] *ieder jaar baarde zijne vrouw een zoon.*

[illegible] / [illegible] = [illegible]; [illegible] *alles wat zoo wat niet gedaan mag worden* (D.).

[illegible] = [illegible] (Mal. gatjar).

[…] *vervanger, wat in de plaats van iets treedt* (Mal. en Jav. ganti); […] *door een ander laten vervangen;* iemand *een vervanger geven.*

[…] = […] (D.).

[…] (vgl. […] en […]) *nijptangetje* om de baard uit te trekken; *nijpers* van een kreeft (vgl. Jav. katjip).

[…] I. benaming van de kleinste *landuk*-soort (vgl. Jav. en Mal. kantjil). ——— […] = […]? (a.).

II. (vgl. […]) *wat bij de verdeeling van telbare dingen als onverdeelbaar overschiet* b. v. van 21 varkens die twee personen onder zich verdeelen, de overschietende een.

[…] *lang* (Mal. pandjang); […] *lang staafijzer.*

[…] *meel met geraspte cocosnoot, en suikerrietsap vermengd* als geneesmiddel voor de hoest (vgl. Mal. kandji).

[…] *zindelijk, schoon.*

[…] *oneven zijn* van een getal (Mal. en Jav. id.); […] (vgl. […]) = […]; […] *een zeldzaam te vinden persoon* daar hij buitengewoon bekwaam is.

[…] = […].

[…] *het bedrag van twee bales* (vgl. Mal. gantang); benaming van een brinjal-soort; […] spreekwijze: "als het leven bepaald is niet lang te zullen duren, dan kan men het niet langer maken."

[…]?/[…] = […] (D.).

[…] I. Mal. = […].

II. […] iets *spinnen* (Mal. gantih; Daj. kantih).

[…] *hangende, opgehangen* (Mal. en Jav. gantung); *geschorst* van vijandelijkheden; figuurlijk van het gemoed: *meer of min een grief hebbende;* […] *een grief koesteren* tegen iemand (D.); […] *zweven* van een geluid in de lucht, van iets in de lucht; iets *ophangen, gereed maken* een *djabu* door er de *hadjangan* van op te hangen; […] *in de lucht zweven*, figuurlijk van *geschorschte vijandelijkheden;* […] iets *ergens aan ophangen; schorsen* de vijandelijkheden; […] geld dat men buiten dat, waarop men het pand heeft gegeven, leent, en daarom dan ook, wanneer reeds het pand vervallen is, te betalen heeft; […] *zich* ergens aan *laten hangen;* […] vier aan een half voet hoog rek hangende muzijk-bekkens (*ogung*), die men zóó bespeelt; dit instrument zoude van Boeginesche oorsprong zijn (Daj. garantong).

[…]/[…] *door interest vermeerderen* als geld (vgl. Mal. ganda); […] *dat zal interest opleveren* (D.).

[…] zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[…] benaming van zeker kleedingstuk van Atjineesch maaksel.

[…] I. = […] (Jav. id.); *een ijzeren pijpje* waardoor men de inhoud van een *pangulubalang* overgiet; benaming van zekere bamboesoort.

II. naam van een *sijala*-soort (M.).

[…] = […].

[…] het insekt, waaruit de […] ontstaat; ook […].

[…]/[…] naam aan bonte honden gegeven.

[…] = […] (D.); […] = […].

zich van pijn *verwringen;* ook

zekere boom, waarvan de gom tegen dyssenterie gebezigd wordt.

leugen; *liegen;* iemand *voorliegen.*

Men. Mal. كبوي *een staatsie-kussen* bij vorsten in gebruik (M.).

aan twijfel onderhevig zijn; *het lijdt geen twijfel;* *lijdt 't twijfel dat hij het geeft? hoe is het mogelijk, dat hij het niet geeft!*

(M.);

week, malsch; gemakkelijk; goedkoop; *gaauw toornig zijn, opvliegend zijn;* *klonten meel met zout* als leeftogt op een togt, en ook bij offeranden in gebruik; (hbs.).

(misschien omzetting van , zoodat het 't Sanscr. bhagya is; vgl. onder) I. *rijk zijn; gunstig zijn* van een omen; *gezegend zijn* vooral van menschen die kinderen krijgen; *goed staan* van een veldgewas; *zwanger zijn;* *in de kraam sterven;* *de een of de andere zegen,* als b. v. het krijgen van een kind; *een geval waarbij de zegen die wij hebben blijkt;* *elkander geluk toewenschen;* *iets dat geluk aanbrengt;* eign. van een *marga.*
II. *worden* tot iets; met een zelfstandig naamw. er achter.

(D.; Men. Mal. id.).

zekere riviervisch.

(Kamfertaal).

schuddende van den grond bij een aardbeving.

zich naar iets *rigten* in zijne handelingen; *hij weet niet meer wat hij doet* van iemand die dronken is; *hij is radeloos; hij weet niet meer, waar zich aan te houden.*

(M.).

geruit zijn als sommige stoffen.

een kind dat geen bekende vader heeft (vgl. 't Jav. woord); *in de kraam sterven van een kind, waar de vader niet van aangewezen kan worden.*

1°. = 2°.; *ingeknepen* als tusschen twee scharen; iets *knijpende bijten* als een scorpioen; iets *tusschen de klaauwen aanvatten* als een vogel.

zekere roodachtige riviervisch (M.); ook

tabaksbuidel.

de blokjes hout boven aan de *alas* om het net te doen drijven.

eign. van een door Maleijers bewoonde kampong te Baros, die bij de Hollanders onder den naam van *kampongilir* bekend staat.

Mal. *gambir.*

(vgl.) De juglans camirium (Jav. kĕmiri); benaming van een rijst-

soort; [Batak] *met een gambiri-noot spelen* zooals bij de kinderen gebruikelijk is.

[Batak] *papperig; pafferig* als een dikke vent zonder kracht.

[Batak] / [Batak] *ratelen* van een hevige regen; *zeer grof zijn* van iemands spel.

[Batak] / [Batak] *spartelen* als een stervende kip; [Batak] *woelen* als een kind dat niet te sussen is.

[Batak] / [Batak] *een rond rek van rotan, waarin men spijs hangt* om te beletten, dat er de kat bij komt.

[Batak] / [Batak] *dutterig zijn* van overzatheid.

[Batak] = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak]; [Batak] *de trekker* van een geweer.

[Batak] *kittelig, jeukerig* op het gevoel; [Batak] iemand *kittelen;* [Batak] *last hebben van jeukerigheid;* [Batak] (*van jeukerigheid last hebbende zich in haar kleeden, van warmte lasthebbende twee kleedingstukken aantrekken*) spreekw. *juist niet doen wat men behoort te doen.*

[Batak] *als het ware hangende* als een boom, die geveld, niet bot op den grond valt (Daj. gagajong); [Batak] iemand *in suspensie houden;* —— [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] klanknabootsende uitroep, voorstellende 't geluid van een snel 't water doorklievende schuit; [Batak] *snel voortschieten* van een schuit (D.).

[Batak] *een gloeijende kool, gloeijende koolen* (Mal. bara; Bisaj. baga; Jav. wawa) *gloeijend* van ijzer; *fel* van het vuur; [Batak] iets *gloeijend maken*, als b. v. ijzer; [Batak] *fel maken* het vuur; [Batak] *aanleggen* een groot vuur; [Batak] *opvliegend van aard zijn;* [Batak] naam van eene fraaije soort van *duriduri;* [Batak] = [Batak] (hbs.); —— [Batak] *goed aan het koken zijn, zieden* van het water (D.).

—— [Batak] *opstrijken* de knevels (M.).

[Batak] zekere witte steensoort.

[Batak] Mal. *een zaag.*

[Batak] I. *vinnig zijn; snel ontbranden* van buskruid; [Batak] *droogen* buskruid; [Batak] *kruiden, die gekookt worden, om met hun vocht het buskruid te besproeijen.* —— [Batak] zeker kinderen steelend spook (M.).

II. [Batak] *op handen en voeten kruipen* van een kind; ook [Batak]; [Batak] iemand *besluipen; ongemerkt* iemand *zoeken te naderen;* —— [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] zekere zich in moerassen gaarne ophoudende schildpadsoort; —— [Batak] 1°. een klokje van bamboe, dat men aan de halsband van een' buffel hangt, 2°. het ronde houten voetstuk van een pauk.

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] *wat hij van harte begeert* (D.).

[Batak] *wat in betaling gegeven wordt;* [Batak] *betalen* iets; [Batak] iets *in betaling geven.*

[Batak] = [Batak] (M.; Men. Mal. galădir).

[Batak] (vgl. [Batak] II) = [Batak] II.; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] de geurlooze witte gomachtige stof, die uit de kamferboom komt; [Batak] eign. van de rivier, en marktplaats van Baros.

[Batak] = [Batak]

[illegible] (M. en D.); [illegible] zekere gele vogel (M.).

[illegible] zekere riviervisch.

[illegible] zekere breedbladige en doornige plant, wier bladen tot bedaking van huizen, en ook tot vlechtwerk gebezigd worden (M.).

[illegible] I. [illegible] iets *bekrabbelen*, als b. v. den stam van een' boom, van een tijger op het zien van de daarin zittende prooi; *aan* zijn hoofd *krabben*. —— [illegible] (a.); vollediger: [illegible].

II. = [illegible] (M.; Bal. garjang = Jav. garing *droog*),

[illegible] (D.; Men. Mal. id.); —— [illegible] Indigo bladen *laten weeken?*

[illegible] Mal. كلوڠ zekere zure vrucht.

[illegible] *een ongeveer twee geledingen groote bamboe-koker* voor palmwijn, water enz.

[illegible] zekere boom.

[illegible] I. *een wetsteen;* [illegible] iets *op een wetsteen aanzetten;* [illegible] *de slijper* van het ijzer waarmede de tanden gevijld worden; —— [illegible] ([illegible]) iets, als b. v. een steen *bezigen om er op te slijpen* (D.).

II. [illegible] *krabben* (Jav. id.; Men. Mal. gaut); [illegible] iets *openkrabben;* [illegible] iets ergens *uitkrabben*.

[illegible] zekere boom wiens stekelige vrucht gebrand, of gekookt genuttigd wordt.

[illegible] Men. Mal. كرتڠ = [illegible] (M.).

[illegible] iets *met de vingers kneden*.

[illegible] eign. van een hond van *Siradjaguru*.

[illegible] (klanknabootsing) [illegible] *snateren* van de *ambaroba*.

[illegible] *den grond met de pooten omwerken* van buffels, die men op de plaatsen, waar geen ploeg gebruikelijk is, zoo op de akkers jaagt, om den grond te bereiden; de rijst in den bolster (eme), nadat zij getreden is *met de handen doorwoelen*, om er het stroo uit te krijgen; —— [illegible] naam van een witte eetbare escaladium-soort.

[illegible] (klanknabootsing) [illegible] *ratelen* als b. v. de vogelverschrikkers, als zij in beweging gebragt worden; ook [illegible].

[illegible] *in stukken gehouwen* van een slagtbeest; *gekloofd* als hout; ook [illegible]; [illegible] iets *kloven;* —— [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] kwaal waarbij de buik opgezet is, en de zieke steeds winden laat.

[illegible] *waarde hebbende*, *gewaardeerd*.

[illegible] *zwaar*, *loom* van iemands gang; in plaats van [illegible] gebezigd van een jong kind, omdat dit woord onheilspellend heet te zijn, en den groei van 't kind zou kunnen beletten.

[illegible] *de deksel* van de buik van de *hapetan*.

[illegible] *ruim zittende* van de kleederen aan iemand's lijf; *opstaande* als opgeblazen, als b. v. de vederen van een zieke kip.

[illegible] *een groot ligchaam*, *maar als de parasiet die een kalabas tot vrucht heeft*, *zonder pit*, *en niet geschikt om er brandhout mede te binden* (spreekwijze waarmede in de Mndhl. verhalen groote menschen bespot worden).

[illegible] Mal. كالة *een kloet* waarmede men een vaartuig voortstuwt; benaming van eene groote garnaalsoort; [illegible] *met een kloet* iets *voort-*

stuwen; —— [Batak] 1°. zekere boom wiens wrange vrucht soms met zout genuttigd wordt, maar overigens als hengel-aas dient; 2°. (vgl. [Batak]) *wortel* van de tong (Lamp. gala *strot*); [Batak] = [Batak]; [Batak] *sterven zonder eenige reden*, als b. v. zonder ziekte enz. —— [Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. galagala).

[Batak] *ontbranden*, *aan zijn* van een licht of vuur (Daj., en Mal. id.); [Batak] iets *aansteken*, *doen vuur vatten;* [Batak] *het fijne kruid* op de pan van een geweer; [Batak] *een fleschvormig meestal van horen gemaakt kokertje* voor het kruid van de pan.

[Batak] / [Batak] *van een gleuf voorzien* een balk om er een wig in te zetten, voor men tot het splijten overgaat.

[Batak] I. [Batak] *gastvrij zijn;* [Batak] *gastvrijheid;* [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.). II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *een wit* waarop men zich met het geweer oefent; meestal in de gedaante van een kruis.

[Batak] I. [Batak] *om spijze bedelen* uit armoede; —— [Batak] een stellaadje waarop men de vrachten van hetgeen men in de schuren brengt neêrplaatst; zulke stellaadjes bezigt men alleen met het doel, om na het rusten niet ieder keer genoodzaakt te zijn zich te bukken.

II. Mal. كَلِس een bamboe-raampje dat plat op den rug wordt gebonden, en waarop men lasten draagt; [Batak] *inkoopen doen* b. v. van vruchten voor een' winkelier die ze dan weder verkoopt.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak]? [Batak] [Batak] = [Batak].

[Batak] *ronde dikke palen*, *die van boven van een rond blad zijn voorzien*, en onder de rijstzolders staan in de *sopos*, om te beletten, dat de ratten naar boven klimmen (Daj. djelapang; Mal. djälapang *een koornschuur*); *een rond houten bord* als rad van de *gadjagadja* fungerende; [Batak] *half vol zijn* van de maan; [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *spartelen* in doodsangst; ook [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak] Mal. كَلُوْ = [Batak]; [Batak] (opdat zij de velden niet verwoesten) uit bijgeloof = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; ook [Batak].

[Batak] zekere plant met een piramidale fluweelachtige goudgeele bloem; de bladen worden tegen de ringworm gebezigd; *cassia alata* (Mal. id.); [Batak] een *uppama* waarmede men de voortreffelijke eigenschappen van een vorst opsomt; —— [Batak] *klein als de galinggang*, *een stuk vleesch zijnde*, *dat slechts een dubbeltje waard is*, *en niet de moeite waard is met twee vingers gedragen te worden* (spreekwijze waarmede in de Mndhl. verhalen kleine menschen worden bespot).

[Batak] naam van een *marga*.

[Batak] = [Batak]; [Batak] iemand *zoeken te ontvlugten*, *ontsnappen*.

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] I. *de waarde van een* $^{1}/_{2}$ *rijar; een akker waar ijamijam geteeld wordt; eene afdeeling* van een rijstakker (Bug. *een bewaterde rijstakker*); [Lontara] of [Lontara] (hbs.); [Lontara] (M.).; [Lontara] naam van een *marga*.

II. [Lontara] *koperdraad* waarvan armbanden enz. vervaardigd worden.

[Lontara] *braak land;* —— [Lontara] bijnaam van de *ambaroba* (D.).

II. = [Lontara] (M.).

[Lontara] / [Lontara] *trappelen* in water en modder, als buffels.

[Lontara] / [Lontara] naam van een fabelachtige vogel met zeven koppen.

[Lontara] = [Lontara].

[Lontara] I. *ter neêrliggende* van een vermoeide; [Lontara] *afgemat of uitgeput ter neder liggen;* [Lontara] *slap, lusteloos; zwak* van het ligchaam.

II. [Lontara] = [Lontara] I.; b. v. [Lontara] *wie mag dat toch geweest zijn, die daar in den middag mijn sopo is komen bezoeken?* (D.).

[Lontara] / [Lontara] *zwermen* als een vlugt vogels.

[Lontara] / [Lontara] *zich op den grond wentelen* uit dartelheid of pijn; [Lontara] (D.).

[Lontara] Mal. zeker zijdewapen van Atjineesch maaksel.

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara].

[Lontara] *ter neêrstorten* als een geslagte buffel.

[Lontara] / [Lontara] iets *een kneep met de vingers geven, met de vingers in iets knijpen.*

[Lontara] / [Lontara] *kronkelen* als een slang.

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara]?

[Lontara] / [Lontara] naam van een vreugdemaal; [Lontara] *over* iemand *zijn vreugde door een maal aan den dag leggen* (D.).

[Lontara] *vol, gevuld; besproken, afgedaan* van een zaak; iemands *toeverlaat;* de persoon die alles voor iemand is; [Lontara] *alles wat men te zeggen heeft;* [Lontara] *dat heb ik te zeggen, dixi, ik heb gezegd* hetgeen men bij het slot van een redevoering zegt; [Lontara] *zijt gij niet alles voor mij?* [Lontara] *laat dat aan mij over; dat neem ik geheel en al op mij;* [Lontara] *gij vorsten alleen kunt daarover beschikken;* [Lontara] *de* 26[ste] van eene maand; [Lontara] *eindigen* de muziek; iets *vullen;* [Lontara] *sitoppijon waar ieder der gasten op het einde van een feest iets van krijgt;* [Lontara] zeker vergiftig preparaat; [Lontara] iemand *verzoeken te huis te blijven* omdat hij aan iets, als b. v. aan een feest deel moet nemen; [Lontara] *hij schoot er duizenden bij in;* [Lontara] *gij moet dat geheel aan mij overlaten.*

[Lontara] / [Lontara] = [Lontara] (D.; Mal. bărgăgas).

[Lontara] *een zode* van gras op de graven; [Lontara] *dat uw aangezigt toch vooral door zodegrond bedekt worde*, d. i. *crepeer!*

[Lontara] *sterk; krachtig;* van een middel, als bijw. *met kracht;* [Lontara]

krachtig zijn van een geneesmiddel enz.; [Batak] ([Batak]) iets *in zijn uitwerking versterken* als b. v. de ingrediënten van een middel; [Batak] iets *met kracht doen*, *met* iets *aanhouden;* [Batak] iets *met geweld zien te krijgen.* —— [Batak] zekere boom (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *smal, niet zeer ruim* als een broek die spant.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (D.).

II. *vastgehaakt*, ergens aan *blijvende haken.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *het druk hebben* met toebereidselen te maken voor een feest.

[Batak] I. *het druk hebben; in menigte opkomen* van menschen; *drukte geven* of *veel voorhanden zijn* van werk; *vrolijk klinken* van muzijk-instrumenten; [Batak] *zwaar klinken* van het geluid van een pauk; *geraas maken* als feestvierenden; [Batak] *dof razen* van het geluid van een woelige menigte; *geraas maken* van muziek.

II. (vgl. [Batak]) *opgezet zijn* van de buik; [Batak] een doode buffel dien men laat rotten, en waarin men naderhand eene lanssteek doet, als wijze van eedaflegging (M.).

[Batak] *tandvleesch* (Mal. en Jav. gusi).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak]) [Batak] *hard* iets *wrijven* (Tag. koskos); —— [Batak] de persoon die onder de kamferhalers de *balijungs* moet slijpen (M.); —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. ghanṭa) *schelletjes* die men gewoon is in menigte met een ketting aan het een of ander zijde-wapen te hangen (Mal. en Jav. gänta).

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak]) *stijf, strak; gespierd* van de armen b. v.; [Batak] iets *gestrekt* of *strak houden;* [Batak] *tarten met zijn overmagt* van een vijand (eigl. *tarten met de zwaarheid zijner kuiten, en de gespierdheid zijner armen strak houden*); [Batak] naam van een geestesoort.

[Batak] I. [Batak] *slecht gevuld zijn* van de rijstaren; —— [Batak] titel van de oudste *namora* van een *kuta.*

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] *gom* van boomen; [Batak] (D.; Mal. gätah); [Batak] (*opdat er geen gom zigtbaar zij*) verbloemd *opdat er geen bloed vloeije.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *afsnijden* de franjes van een kleedingstuk (vgl. Mal. gätas).

[Batak] / [Batak] iets *afsnijden; afbreken;* [Batak] *afbreken, in tweeën knappen;* [Batak] *bros zijn.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] en [Batak]. —— [Batak] zeker aan de hoofddoek gedragen hoofdsiersel; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *afgebroken* van iemands wijze van spreken. —— [Batak] = [Batak].

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *een mesje met een krom lemmet* waarmede men bij het oogsten de rijstaren afsnijdt; [Batak] = [Batak] (Daj. getem *oogst;* vgl. Mal. kätam);

— [Batak] *stukken* linnen of lijnwaad, *lappen*.

II. = [Batak]; [Batak] (a.).

[Batak] / [Batak] iemand *steken* als insekten. —— [Batak] = [Batak].

[Batak] zekere boom met bijzonder ligt en zacht hout.

[Batak] *een mesje* waarmede men de rijstaar afsnijdt; [Batak] iets *met de nagels afknijpen; plukken* (Mal. gătil); met een *gatil afsnijden;* een akker *oogsten;* [Batak] *oogsttijd.*

[Batak] *'t vermogen hebbende van zich benedenwaarts te buigen* als de teenen van menschen die geen schoenen gedragen hebben, en daarom met de teenen zich kunnen vasthouden; [Batak] *voorover zich zetten* om te knijpen van de teenen op een glibberige plaats; *van* iets *een knep* nemen b. v. van visch door er iets af te peuteren; [Batak] *zachtkens beknijpen* een jeukerige plaats. —— [Batak] *druk aan den gang zijn* van een guerilla.

[Batak] uitspraak van [Batak] II.

[Batak] I. = [Batak] (M.; Mal. gădang); *zwaar* van de stem; *genegen* van de *roha; genegenheid koesterende; hoeveelheid, quantiteit;* [Batak] *volwassen zijn;* [Batak] *ouders, oude lui* van iemand, in tegenoverstelling van [Batak]; [Batak] de grootste en dikste bamboesoort; [Batak] *pompelmoes;* [Batak] *groente* in tegenoverstelling van [Batak] daar dit ook *visch* of *vleesch* beteekenen kan; [Batak] *het verloofde meisje halen en met één de prijs betalen;* [Batak] naam van een rijstsoort; [Batak] even als de komkommer *voorspoedig opgroeijen; spoedig groot worden* van kinderen; — [Batak] *groot brengen, opvoeden* een kind; [Batak] *waar men groot geworden is; waar men opgegroeid is;* — [Batak] = [Batak] (wanneer men tot de vrouw zelve spreekt); —— — [Batak] *word eerst wat grooter* (M.).

II. Mal. = [Batak]; [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *vuil, armoedig er uitziende.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *ontkutst zijn.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *de gom* van de palmen.

[Batak] I. *een kuil* die soms ompaald wordt om dieren in te vangen; [Batak] *een wolfskuil;* [Batak] *kuil* door de natuur gevormd, *een kleine diepte;* [Batak] *in een kuil bij ongeluk raken;* [Batak] *in* den grond *een kuil maken;* [Batak] *hij maakte in den grond een kuil, om er zich in te verbergen.*

II. Mal. گدڠ *een groot huis*, voornamentlijk *het huis* van een Europeaan; [Batak] *zonnemat* (van de waarde van 3 *hupang*); deze spaansche matten worden door de Bataks der onafhankelijke landen niet aangenomen.

[Batak] / [Batak] iets *overeenkomstig zijn rang nemen*, b. v. een meisje dat portuur is; — [Batak] *aanzoek doen naar* een meisje van gelijken stand (M.).

[Batak] *even* van een getal (Mal. enz. gănap); —— [Batak] = [Batak] en [Batak]; [Batak]

[…] (D.).

[…] een *hoop* van zittende menschen; […].

[…] I. *muzijk; muzijk-instrumenten;* […] *een stel muzijk-instrumenten*, zooveel als voor een orchest noodig zijn; […] *muzijkant.*

II. Mal. كوچ *een aarden pot.*

[…] (M.); […] *met elkaâr worstelen.*

[…] zeker halssieraad van koralen door vrouwen gedragen (M.).

[…] (D.).

[…] *het een of het andere kleedingstuk, dat men zóó om het hoofd rolt, dat er een slip naar achteren afhangt;* dit doet men onder anderen ook, als men een togt onderneemt; […] *blijken geven van strijdlust;* […] de *tolongs* die bij de *sappahaek* worden geplaatst van boven met een jong blad van de suikerpalm *ombinden* om zoo de gelijkenis met de krijgsknechten te vermeerderen.

[…] iemand *bedreigen.* —— […] zekere boschkip-soort.

[…] (D.).

[…] Men. Mal. كنتي = […] (M.).

[…] I. (M.; het komt dus met het Jav. gĕnti meer overeen).

[…] *smal* in het midden; *dun* in het midden (Mal. gänting; Daj. ginteng); *middel* van het lijf; *bergpas, enge weg;* […] *die 't smal in 't midden toeloopende eiland tot hals heeft* (in de beschrijving van een offerkip); —— […]

[…]? (a. M.).

[…] (M.); *muzijk; muzijk-instrumenten;* […] *muzijk maken;* […] *ter eere van* iemand *muzijk maken;* —— […] (D.; Jav. id.; Mal. gändang; Mak. ganrang).

[…] *ter neêrgeslagen* van de blik wegens droefheid; en ook van het gemoed (*roha*).

[…] I. *een buikband van koralen* die men kinderen als zij nog naakt loopen omdoet (M.; vgl. 't Mal. gändit).

II. […] iets *bespreken* als b. v. 't bedrag van 't geen men met elkander te verrekenen heeft.

[…] (D.).

[…] *'t is jammer dat! jammer!* […] *'t is jammer, dacht ik, dat men dien buffel opat.*

[…] *vergruizeld, verbrijzeld;* ook […] iets *vergruizelen, verbrijzelen.*

[…] (vgl. […]) *een groote kist* om rijst in den bolster in te bewaren; […] *een kleine rijstkist.*

[…] zie bij […].

[…] (vgl. […]) […] *zich schuil houden* door altijd op de plaats te blijven, en zich niet daar buiten te vertoonen; […] *zich als op wacht stellen;* […] *hij hield zich daar steeds als op de wacht; hij week niet van de plaats.*

[…] *met duiten op een streep rooijen.*

[…] (M.).

[Batak] Jav. Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *een weezelijk gebrul aanheffen* als een tijger.

[Batak] / [Batak] *daveren* als de grond door een geluid.

[Batak] / [Batak] *druk aan den gang zijn* van een speelpartij.

[Batak] / [Batak] *van iets een vuist vol nemen;* [Batak] *een vuist vol;* [Batak] iets met een vuist vol nemende *overgeven* of *overplaatsen; bij handvollen* iets *geven:* [Batak] *houd je rijstbakje op, opdat ik u van deze gekookte rijst een handvol geve.*

[Batak] *iets dat men hoepelsgewijze ergens om vasthecht*, als b. v. een ijzeren band die om een gescheurde paal geklonken wordt; [Batak] iets *vastbinden* op bovenvermelde wijze; figuurlijk: *met kracht* iemand *beschermen.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. gămas).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) = [Batak] I. en [Batak].

[Batak] I. *de draadgelijke schil* van een banaan, die onder de eigentlijke schil zit en die men er bij draden aftrekt, voor men aan 't eetbare komt.

II. zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *schuddende, als het ware lillende* als b. v. een moerasgrond.

[Batak] *een groote garing* die gerookt zeer gezocht is; [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (geheime term bij 't geweerschieten).

[Batak] = [Batak] als scheidregters-teeken (D.).

[Batak] / [Batak] iets *in zijn ruimte bevatten, omringen;* iets *onder zijn bestuur hebben;* iemand *innerlijk geluk toewenschen*, hem met de *tondi* beschermende (vgl. 't Mal. gănggam; 't Jav. gĕgĕm); [Batak] *wat iemand als vorst toekomt*, als b. v. zijn grondgebied, zijne insignia enz.; [Batak] = [Batak]; [Batak] benaming van kippen, die op het midden van de rug zwart zijn, terwijl het overige wit is, of die op gezegde plaats wit zijn, terwijl het overige zwart is.

[Batak] / [Batak] *zich plat voorover houden* als iemand die zich verbergt; [Batak] zekere bitterachtige groente; [Batak] = [Batak], [Batak] of [Batak] (a.); —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] *hard, snel* loopen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een beer;* [Batak] (D.; Lamp. gemol).

[Batak] of [Batak] *overspel bedrijven;* [Batak] *geval van overspel;* [Batak] *met* iemand *overspel bedrijven;* [Batak] *op overspel betrapt worden; binnen een huis coire* van honden, hetwelk een slecht omen is; [Batak] *gij hebt reeds overspel bedreven.*

[Batak] / [Batak] *weelderig groeijen* van plantsoen.

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak]

[illegible] *daarop spreidde hij de mat die hij medegenomen had naast dien boom uit* (D.).

[illegible] Mal. كمبغ *opgezet* van de buik.

[illegible] I. [illegible] iemand *bang praten* om hem van iets af te houden. —— [illegible] naam van een groote kwartelsoort. II. Mal. كمبيل *een beteldoos* meestal van goud, en bij vorsten in gebruik (M.).

[illegible] regen *doen komen;* [illegible] een middel om regen te doen komen, bestaande meestal in een rijstvijzel (*losung*), waarover men bladstrooken die voor vlechtwerk dienen (*baijon*), zoo lang wrijft, dat er een zonderling snerpend geluid uit gehoord wordt.

[illegible] zekere muskietsoort. —— [illegible] (liedjes); de liedjes die op dit woord aanspelen zijn zeer populair, en worden vooral gezongen in tegenwoordigheid van een vreemdeling, om hem te bespotten, daar diergelijke poetische woorden geheel anders door hem opgevat worden; hiernevens een paar voorbeelden:

[illegible]

Een ander luidt als volgt:

[illegible]

[illegible] —— [illegible] *een pak slaag oploopen* (M.).

[illegible] *een aardworm* als hengel-aas gebezigd.

[illegible] (M.).

[illegible] zekere ingewand-wormsoort.

[illegible] (D.).

[illegible] *branden, aan het branden zijn; een balletje tabak, dat in de opium gerold wordt;* [illegible] *vlammen;* [illegible] *aan het vlammen brengen* vuur; *te kooken zetten* een pot; [illegible] *hoog opvlammen* als een brandstapel.

[illegible] (ook gorá uitgesproken; vgl. [illegible]) *onraad, ramp; ruzie, guerilla;* [illegible] *twist tusschen twee landen heeft een einde, maar de twist tusschen de vrouwen van denzelfden man is eindeloos;* [illegible] *schreeuwen* om een beest weg te jagen; het eene of het andere beest *door schreeuwen verjagen* b. v. een kiekendief door *li*, een hond door *tsa* uit te roepen (Daj. mangeha); iets *verbieden, beletten;* [illegible] *de tweede in rang* van de vier *ogungs* minder zwaar dan de *olowan;* [illegible] iets aan iemand *hard toeschreeuwen;* [illegible] *reden van oorlog, zaak* die door een guerilla beslist moet worden; [illegible] of [illegible] of [illegible] zegt men verbloemd van eene vrouw wier zwangerschap begint zigtbaar te worden; [illegible] (M.). —— [illegible] zie onder [illegible].

[illegible] *gramstorig, vergramd* (D.).

[illegible] (D.; Men. Mal. tali gärawa).

[illegible] naam van een groote soort van rijstwannen, waaruit men op feesten eet, ze als borden bezigende (D.).

[illegible] *een daverend geluid; eene omineuse beweging* aan het ligchaam waargenomen (vgl. Mal. gärak); *een omineus geluid;* [illegible] *voorgevoel;* [illegible] *daveren* van het geluid; *aan het schudden zijn* als de grond bij een aardbeving; [illegible] *ontsteld worden* op het hooren van een

geluid; de 20ste van eene maand; omina in het bijzonder die, welke in een kip worden waargenomen; —— zekere plant. —— = (M.).

zekere *ambasang*-soort; eign. van een *marga*.

= (M.); (D.; Daj. garar; Mal. gălar).

I. *rogchelen* van een stervende; ook ; = (a.); —— *veelvraat*.

II. Barosch Mal. = .

het haar van de teeldeelen.

I. zekere boom wiens kleine vruchten vijf roode pitjes inhouden, en niet eetbaar zijn; het hout voor brandhout en de bladen op sommige plaatsen als *uram* genuttigd; —— zeker vergiftig preparaat; naam van flesschen met een groote buik; naam van een buitengewoon groote *oppon* waarin 40 *porsanans* in gaan.

II. Men. Mal. naam van een tooverformulier in de Mandhl. verhalen.

'tonderste van een ledige rijstpot *schrapen* om er nog wat te vinden; *de kruimels of stukjes* die nog onder in een rijstpot vastzitten, als reeds de rijst en de *hurhur* er uit is.

I. (vgl.) *streep; lijn; een streep maken op* iets; *met* iets *een streep maken; wat niet gewettigd is;* *stel u gerust, u zal geen 't minste onregt in deze huta geschieden.*

II. *tokkelen, bespelen* met een splintertje de *hapetan;* *het splintertje waarmede de hapetan getokkeld wordt.*

/ = (D.).

/ = (M.); (D.).

/ = (D.).

Men. Mal. de aarde waarin zich het goud bevindt in eene houten bak (*dulang-gore*) *wasschen;* *uit* een mijn *goud wasschen* (M.).

= (D.).

een mannelijke luis (D.).

figuren die men op de gevels der huizen, grafbeelden enz. schildert.

/ = (D.).

= (D.).

geel; *beginnen te rijpen* van de rijst op het veld; = (a.); —— zie onder

/ = (D.).

(vgl. en II) *opgezet, gespannen* van de buik.

= (D.).

(vgl.) *zwaarmoedig.*

(Sanscr. grĕdhra *een gier*) naam van een der *panggordas*, en door verklaard; benaming van zes

tijdstippen, wier berekening bij de meeste wigchelarij-soorten te pas komt.

[Batak] een soort van pauken waarvan 9 van verschillende grootte in een orchest behooren te zijn; [Batak] *pauk-muzijk maken; op een pauk spelen;* [Batak] (naar de gedaante zoo genaamd) een lange zak waarin men slaapmatjes (*lage*) bewaart; [Batak] = [Batak] (parmanuhon).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] iets *afscheren.*

[Batak] de pauk die in toon op de grootste der negen volgt; ook [Batak] genaamd.

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. zekere boom wiens vruchten veel van die van den *ambasang* hebben (M.).

[Batak] *attent, wel indachtig;* [Batak] iets *ter harte nemen.*

[Batak] iets *van een sleuf voorzien* als b. v. een stuk hout om er een touw goed aan te kunnen binden.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een armband* meestal van messing (Mal. gălang); [Batak] *messing;* [Batak] *het benedenste gedeelte van den voorarm*, zijnde de plaats waar de armband om heen zit; —— [Batak] = [Batak] (D.); —— [Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. gălang-gălang).

[Batak] = [Batak]; [Batak] titel van het oudste familie-hoofd van een stam.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (Mal. gălap); [Batak] *duisternis;* [Batak] = [Batak] (Wichgelt.); —— [Batak] *door de duisternis overvallen worden* (D.).

[Batak] = [Batak] II. (D.).

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. gălam).

[Batak] = [Batak].

[Batak] naam van zekere stof voor sjerpen.

[Batak] *innerlijk overtuigd zijn* iets kwaads gedaan te hebben (D.).

[Batak] iets *met de hand omspannen; van* iets *een vuistvol nemen;* [Batak] *een vuist vol;* [Batak] *de lengte van de uitgestrekte armen als men de vingers in een vuist houdt;* het tegenovergestelde van [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak]. —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *rollen* als een steen.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een kapmes.*

[Batak] = [Batak].

een groote zak van matwerk voor padie (D.).

= ; (D.).

(vgl.) =

kracht, *sterkte*.

(vgl.) *naam*, *benaming*; iemand *noemen*; *bij zijn naam noemen*; naam dien men geeft aan iemand die denzelfden naam draagt, als een persoon wiens naam men niet mag uitspreken; *genaamd zijn*; stukken vleesch, die beteekenis hebben; als b. v. de stukken die men ieder der gasten naar zijn rang geeft; *een stuk van verschillende gedaante ofschoon van dezelfde soort* als b. v. een gouden oorbel onder de gouden sieraden; *allerlei soorten*; ( ) *naar* iemand *zijn naam ontleenen* als b. v. naar het oudste kind; van daar = daar men naar den naam van 't oudste kind zich den geeft.

/ iemand *eventjes aanraken* als b. v. om hem zijn genoegen te betoonen.

I. *de tanden* van een *hudali*; *de kouterpunt* van een ploeg (Mal. *tand*); vóór men tot het vijlen overgaat *een stukje van de vleeschtanden afkloppen*; *kruipen* van een kruipende dit insekt zoo onder de oppervlakte van den grond, dat een bultige vore daarvan te zien is.

II. *haten*, *een afkeer hebben* van iemand, *haat koesteren* jegens iemand.

krachtig als iemand die zwaar dragen kan; *vol* van verzadigdheid.

(vgl.) = ; ; *uitspannen*, iets *in de lengte uitrekken* als een *pustaha* (vgl. Mal. bäntang en räntang).

/ *werken*, *blaasjes opzenden* door gisting als palmwijn; = (Pngrks.).

= I. (M.).

=

(vlg.) *aan het kittelen zijn*; iemand *kittelen*; = (M.).

kwaadaardig; een der bijnamen van een *boru namora*.

/ *speelsch zijn*.

verzadigd, *zat zijn*.

(vgl. en) *oksel* (vgl. Sund. kelek; Tag. kilikili; Malag. helikiă); iemand *kittelen* (Daj. kitik); *elkander kittelen*.

I. Ar. Mal. جنس? *aangeborene eigenschap*, *aart* van iemand.

II. *welgevoed zijn*.

(vlg.) = (M.).

=

I. *in kleine hoeveelheid aanwezig zijn*.

II. = (M.).

/ = (M.).

(vgl.) *hoog*; *lang*; *boven*;

[illegible] *boven* als voorzetsel; [illegible] *naar boven;* [illegible] *naar boven* als voorzetsel; [illegible] *verlengen* een termijn; ook [illegible]; [illegible] *lange beenen hebben, hoog op de pooten staan* als sommige kippen; [illegible] verbloemde spreekwijze: *door een der honden van Siradjaguru sterven.*

[illegible] I. = [illegible].
II. [illegible] *vertragen* een voorgenomen reis.
III. [illegible] = [illegible].

[illegible] eign. van een op de *tunggal panaluwan* voorgestelde persoon.

[illegible] *de harst die van de maratti-boom komt.*

[illegible] I. zekere boom, die zeer glad van stam is, en wiens takken eerst geheel bovenaan beginnen te spreiden.
II. = [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] *handvol*, de hand goed gesloten zijnde; [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] = [illegible]; [illegible] *wie onzer ook* (D.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. zekere kwaal, waarbij men geen eetlust heeft, en niets binnen houden kan; [illegible] *de plegtigheid van het vijlen der tanden; de eerste keer wanneer men een kind het hoofdhaar afknipt.*
II. = [illegible]? (M.).

[illegible] = [illegible] II.; [illegible] (D.); [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *gekroesd zijn* van het haar; [illegible] *geheel verward zijn* van het hoofdhaar door een kwaal.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *zich ter nedervleijen* om uit te rusten of wel om iets te nuttigen.

[illegible] *gaauw, spoedig;* [illegible] *met* iets *haast maken;* [illegible] *waartoe zoo'n spoed?* [illegible] *wat behoeft ge daar dadelijk kennis van te hebben?*

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] zeker kinderspel waarbij twee troepjes elkaâr moeten vangen; —— [illegible] *stoeijen* met een meisje (M.).

[illegible] = [illegible] (Mal. girik); [illegible] Men. Mal. = [illegible].

[illegible] I. (vgl. [illegible]) [illegible] *een schelletje, klokje* (Mal. en Mak. id.); [illegible] = [illegible] (Wigcheltaal).
II. [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *het tijdsverloop tusschen twee onan's;* [illegible] (D.).

[illegible] I. *luid, schel* van de stem; *helder, scherp* van het gehoor; [illegible] *ik heb wat gij zeidet goed gekoord.*
II. [illegible] *beven, trillen;* [illegible] *steeds aan het beven zijn* (Tag. kaligkig); [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (hbs.).

[illegible] *betokkelen* een snaar-instrument (vgl. Mal. pätik); *bespelen* een muzijk-instrument; *oprakelen* een oude schuld.

[illegible] *vastgehaakt zijn* aan het een of het ander, als b. v. een net.

[…] / […] *gek zijn* (Mal. gila); — […] = […] (D.; Mal. *half gek*).

[…] *eenigzins verwonderd; vermoedens koesterende* van 't gemoed (*roka*); zoo als wanneer men niet regt weet, wat van iemand te moeten denken; — […] *het hartstuk* van een slagtbeest (feestterm).

[…] = […] (M.).

[…] / […] iets *fijn wrijven* als medicijnen op een steen (vgl. 't Mal. woord); […] *aan het rollen zijn* als op den grond worstelenden beurtelings onder zijnde; […] *voortrollen* als 't geluid van een geweerschot; […] *zich wentelen* als iemand die pijn heeft; — […] = […] (hbs. M.); — […] *de kleêren opschorten* bij het doorwaden van een water; — […] *lange van vlechtwerk vervaardigde rijstzakken.*

[…] = […]. — […] benaming van een sagoweerboom waarin een beer een holte heeft gemaakt, zoodat hij geen bladen meer boven die holle plaats draagt.

[…] (klanknabootsing) *rammelen* als iets in een doos, *klokken* als met den mond; […] *schudden* wat in een ruimte besloten is, zoodat het een klokkend geluid geeft.

[…] I. *aandeel* van iemand bij een opbrengst door het algemeen; […] *met elkaâr iets te zamen brengen* ieder iets bijdragende.

II. Men. Mal. […] […] *op* een trom of groote pauk *slaan* om volk bij elkaâr te krijgen of iets publiek te maken (M.).

[…] *een hoogte, heuvel.*

[…] I. *de twee grootste midden in staande tanden* in de boven- zoowel als in de benedenrei (vgl. Mal. gigi en gigit); […] *van* iets *een puntje afbijten;* […] *tusschen de twee middelste tanden plaatsende* iets *proeven;* […] bijnaam van de *appodi* en ook van een rot; […] *wat de gewoonte ons oplegt te betalen.*

II. […] *geraas maken* van een menigte; *gehinderd worden* door geraas (M.).

[…] *veel, copieus* van hetgeen iemand bezit.

[…] / […] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] *een ring van hima* aan den duim gedragen.

[…] I. Mal. = […] (M.).

II. *rommelen* van de buik; […] *zich los schudden, zich naar boven zoeken te werken* als iemand die ergens ingevallen is; […] iets *van zich afschudden;* […] *hij wilde zich naar boven werken, maar hij kon zich niet naar boven krijgen.*

[…] / […] = […].

[…] I. *de tor die uit de hudi ontstaat.*

II. = […]; — […] *zooveel als de hand kan bevatten* aan rijstaren; bij het plukken van de rijstaren, die men voorloopig in de linker hand doet.

[…] zekere boom wiens zwart wortelhout tot wapenheften gebezigd wordt.

[…] / […] *zich los zoeken te schudden* als iemand die gebonden is.

[…] = […].

[…] / […] *uit* iets *krabben* als uit een pot de rijstkorst.

[…] I. […] *worstelen.*

II. *dof razen* als een groote brand, *dof klinken* als pauken (M.); […] *dof tegen elkander bonzen* als buffels, die in menigte een stal binnen-

gaan; […] benaming van een zeer groote buffelstier.

[…] *vierkante staafjes goud* van een pink lang, en een duim dik (bij anderen kleiner), maar over het algemeen naar het gewigt berekend; […] *als er geen goud is, dan gaat de gedaante;* spreekwijze, dat iemand die insolvent is, zijn ligchaam in betaling moet geven.

[…] iets *voor zich nemen;* — […] iets *beproeven voor zich te nemen.*

[…] Mal. *een knods* (M.).

[…] mieren uit hun nest verdrijven (M.).

[…] *klomp, kluit;* […] *in klompen aanwezig zijn* als b. v. tin (M.).

[…] = […] (M.).

[…] *rommelen* als een loslijvige buik (D.).

[…] *moddervet zijn* van vee.

[…] I. de bult die een volwassen stier aan het ondereinde van zijn nek heeft.

II. Mal. *nut, doeleinde;* […] titel door den *begu na sijar* aan een *datu* gegeven; […] (D.).

[…] = […] I.

[…] eign. van een classe van geesten.

[…] = […]; *aan* iets *schudden;* iets *schudden* (Mal. guntjang); *beginnen* een dobbelpartij; een huta *bewoonbaar maken* door middelen tegen de geesten in praktijk te brengen; […] *klotzen* van de golven; […] *door elkaar spartelen* als een menigte in een kleine ruimte.

[…] (vgl. […]) = […] (M.; Daj. kuntjir; Jav. kutjir); —— […] iets *afscheren.*

[…] een geest die de vrouwen in de kraam doet sterven.

[…] *tegenspartelen; in de hand draaijen* van een pistool onder het afschieten; *een schok voelen* als bij sommige ziekten.

[…] Men. Mal. = […] (M.).

[…] *akelig zich voordoen* als een rotsachtig terrein (M.).

[…] *geraas maken.*

[…] = […].

[…] Mal. *een schaar;* —— […] *mooi beginnen te staan* van de pas geplante rijstplantjes namentlijk zoodra de sporen van het knippen niet meer zigtbaar zijn; op sommige plaatsen is men namentlijk gewoon, de rijstplantjes (*same*) voor men ze op de bewaterde rijstakkers overplant, eerst in de bladen te beknippen.

[…] = […] I. (D.).

—— […] naam van een *lubuk;* ook […].

[…] *in opschudding komen* van een menigte volk; […] *feestelijk inwijden* de plaats waar een *huta* moet staan, in de hoop dat zij daardoor zeer bevolkt zal worden; […] *ontsteld worden* van een menigte; […] *overvallen worden door een ramp, en daardoor in rep en roer komen* als b. v. een menigte volk door de komst van een tijger; —— […] = […] (M.).

[…] = […] (D.); —— […] = […] (M.).

[…]

lap van lijnwaad, *flarden* van een kleedingstuk.

I. zekere visch.

II. *het onderste ronde gedeelte* van de palen van een huis (M.).

bijnaam van de *si buruk*.

of *verzuchten* van droefheid.

vitex trifoliata (Mal. Jav. lăgundi);

een *uppama* waarmede gastheer en gast elkander complimenteren.

in een gekruld; *figuren in de gedaante van de krul der varen-bladen-toppen*; *iemand die ze achter de mouw heeft.*

benaming van de van het Engelsche wapen voorziene oortjes.

zekere kauwoerde-soort (Mal. kundur; Mak. kúnruluq); zeker vergiftig preparaat; zekere struik; *zijn keutel is tweemaal zoo groot als een gundur* uitdrukking om een zeer groote buffel aan te duiden; *genezende gundurs, en verkoelende komkommers*; spreekwijze waarmede men in geest-aanroepingen of heilwenschen *zegen en gezondheid* bedoeld; held en titel van een der populairste verhalen.

een groot kapmes.

zekere visch (M.).

buil aan het hoofd, als tengevolge van een val.

(klanknabootsing) *klappen* van een open en digtgaande doos (M.).

(vgl.) *schuim* van het water; naam van een groote miersoort.

(misschien verbastering van) *allerlei*; *allerlei door menschen gehouden vee*; ook (M.).

I. *elkaar om het lijf vatten* bij het worstelen (M.).

II. 1°. zeker wegens haar dikwijls duiken opmerkelijke watertor; 2°. *het in goud gevatte spiegeltje* onder aan de *sortali*.

spartelen als iemand in angst.

I. *snor*, *knevel*; (D.; Mal. kumis).

II. =

(vgl.) *schuddende* van den grond door een aardbeving; meestal

I. iets *in een vaste klomp versmelten* als goud; *klompgoud*.

II. *zak* waarin men zout vervoert; ook en

een op de helft gespleten bamboe-staak, die aan een boom of paal hangende door den wind aan het kletteren gebragt, als vogelverschrikker fungeert.

zekere langwerpige zwarte torsoort, die bij de minste aanraking zich geheel in een klomp oprolt.

[Batak] / [Batak] *stikdonker* (vgl. 't Mal. gămpita).

[Batak] *een dikke bamboe-koker* om *tuwak* in te doen (M.).

[Batak] zekere heester, op wier bladen men een van het kraambed opgestane vrouw laat zitten, om haar spoedig te doen genezen.

[Batak] benaming van een groote soort van *tabutabu;* [Batak] *oploopen* van de huid als door de beet van een insekt; [Batak] *de posten* van een dorpspoort; —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *het mannetje* van een rat, of *appodi.*

II. (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] *vol* van de buik van iemand die op het punt is geweest van te verdrinken.

[Batak] zekere slijmkwaal die vele hoenderen aantast.

[Batak] / [Batak] *zich wentelen* als buffels in de modder; [Batak] iets ergens in *wentelen;* [Batak] naam van een buitengewoon groote soort van schotels.

[Batak] (vgl. [Batak]) *terneêrgestort* als een geveld beest.

[Batak] *de draden van 't weefsel die aan 't raam vastzitten* (M.; Tag. gogojonan en gojon).

[Batak] / [Batak] *borrelen* van iets dat kookt; [Batak] (D.); [Batak] *goed aan het kooken zijn.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *opwekkingsmiddel.*

[Batak] zekere schurft-soort (*ringworm*) die jeukerige kringen op plaatsen waar de kleeding sluit, doet ontstaan (Mal. kurap; Mak. puraq).

[Batak] Mal. كُورَوْ zekere groote zeevisch.

[Batak] *een kreeft;* meestal [Batak]; *de stoedel* van een geweer; [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] Men. Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *allerlei tooverkunsten, goochelkunsten.*

[Batak] Mal. كُوْرِ [Batak] *een aarden potje* voor medicijnen.

[Batak] *een geheel van hout vervaardigde spies;* [Batak] naam van een de mannelijke roede krachtig makend geneesmiddel.

[Batak] = [Batak]; [Batak] iets *bewieden* met een *guris.*

[Batak] / [Batak] *in fijne toonen* tot het gehoor *doorgedrongen zijn, eventjes gehoord worden.*

[Batak] / [Batak] *bij druppels voor den dag komen* als het zweet.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een streep, lijn;* [Batak] op iets *een lijn, of streep maken.*

[Batak] *drukken, lastig zijn* van schulden, door dat de schuldeischer erg begint te manen.

[Batak] I. (Sanscr. guru) *onderwijzer, leermeester* (Mal. Jav. enz. id.) titel aan *Datu's* gegeven; *de persoon waar naar iemand zich regelt;* [Batak] *hij heeft zich alleen naar zijn wil te regelen;* [Batak] *de opperste der bovengoden;* = [Batak] (Wigcht.); [Batak] = [Batak] (op een feest); [Batak] eign. van een mindere godheid

die op bevel der goden de menschen door middel van honden bezoekt; [Batak] *leeren*, *les nemen;* bepaaldelijk *zich toeleggen op de Wigchelkunde;* [Batak] *wat men een leermeester als loon geeft;* [Batak] iets *leeren*, *zich op* iets *toeleggen;* [Batak] ([Batak]) iemand *in de leer doen*, bij een onderwijzer plaatsen om iets te leeren; [Batak] iemand *tot leermeester hebben*, *zich naar* iets *regelen;* [Batak] *zoudt ge u wel naar mijne woorden willen regelen? dan zal ik het zeggen;* [Batak] *men moet niet op een dronken mensch letten*, wat hij zegt niet ter harte nemen; [Batak] *waarnaar men zich regelen moet*, *van wien men afhankelijk is;* [Batak] *men is immers van de goden afhankelijk;* —— [Batak] *allerlei middelen van de zwarte kunst* (M.); — [Batak] = [Batak] (D.).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] II. en [Batak]) [Batak] *dof razen* als het water van een diepte.

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] *de scheen* van het been.

[Batak]/[Batak] *dof ratelen* als de donder.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *dof rommelen* van de donder.

II. [Batak] *een groote cocosnootdop van een deksel en band voorzien*, dienende om er spijze in te dragen.

[Batak] zekere kleine kreeftsoort.

[Batak] *kooken* van water; *gisten* als palmwijn, of sommige geneesmiddelen; figuurlijk *vermeerderen* van iemand's geluk, rijkdom enz.; benaming van met een weinig zout droog geperste meelkluiten, die als offerande moeten dienen; [Batak] het maal dat de stichter van een *onan* als inwijding den bezoekers geeft; [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *voordeel opleveren*, *opgeld doen;* [Batak] = [Batak] (Wigcht.); [Batak] naam van een wigcheltabel waaruit de *datu* de gunstige of rampvoorspellende dagen berekent.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *zich schudden* om los te komen.

[Batak] I. *kort afgebroken* van iemand's wijze van spreken.

II. [Batak] *muzijk maken.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *eventjes in beweging brengen;* de hengel *aanbijten* van een visch.

[Batak]/[Batak] *bonzen* van groote voorwerpen, als b. v. rijstpotten tegen elkander bij eene aardbeving.

[Batak] *gebogcheld; een bogchel;* [Batak] *een gebogchelde.*

[Batak]/[Batak] zekere visch (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *opgezwollen* van het ligchaam.

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] 1°. *met builtjes overdekt* van het ligchaam; 2°. = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *pafferig* van iemand die dik maar krachteloos is.

[Batak] (van [Batak]) = [Batak] en [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *rollen*, *vallen* als van dob-

belsteenen; [illegible] iets *afwentelen*, *afrollen* als b. v. steenen; *laten rollen* iemand naar beneden; [illegible] *rollende* van een hoogte af naar beneden; [illegible] de dwarsliggende planken die op de *sumban* rusten, en de zolder uitmaken van een *sopo*; [illegible] naam van een gladde scheiding in het haar (eigentlijk: *van waar een gebrande rijstkorrel kan rollen*).

[illegible] of [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] Men. Mal. = [illegible] (M.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *een worm*, *made*.

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *zich naar het westen neigen*, *op den weg zijn* naar het westen, van de zon; [illegible] *de namiddag;* [illegible] *tot aan des namiddags;* [illegible] *tot aan des namiddags streden zij kampop, de aanvallers zoowel als de aangevallenen hadden geen letsel bekomen.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. = [illegible]; [illegible] *buffelwed, modderkuil waarin de buffels zich wentelen;* [illegible] *zich wentelen* in de modder; [illegible] spreekw. *meer en meer zich in 't verderf werken* daar de kippen in de modder geraakt, zich er dieper in werken; [illegible] *zoo ik in deze huta blijf, dan is 't zeker dat ik mij nog meer in 't verderf werk.*

II. [illegible] *een groot wild zwijn;* [illegible].

[illegible] = [illegible] (hbs.); [illegible] *het bovenaardsche;* —— [illegible] iemand op iets *achterover doen liggen* (M.).

[illegible] *in rep en roer zijn* van een menigte, *in oproer komen* door onderlinge twist; [illegible] *met elkaâr twisten;* [illegible] *het* iemand *lastig maken;* [illegible] *twist krijgen* over het een of ander.

[illegible] Mal. = [illegible].

[illegible] (Sanscr. *een groot getal*) [illegible] iets *vermeerderen*, *van* iets *meer klaar maken;* [illegible] *maak meer van de ijamijam klaar moedertje! wij hebben een gast in de sopo.*

[illegible] *wriemelen, krioelen;* [illegible] *alles wat er leeft.*

[illegible] (vgl. [illegible]) zie onder [illegible].

[illegible] *zekere kwaal op de tong* bij kinderen (Mal. id.; Jav. ĕgom).

[illegible] = [illegible] (M.); [illegible] de stokken waarmeê men de *odap's* en *tataganing* slaat; [illegible] = [illegible] 1°. = [illegible]; 2°. *luide doen klinken*, de *sappahaek*.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *'t stokje of splintertje* waarmede men de *damar* in de *daloman's* doet opflikkeren.

[illegible] = [illegible].

[script] / [script] *zich veel moeite geven.*

[script] / [script] *wispeltu-rig zijn.*

[script] I. [script] iets *in reepjes snij-den.*

II. [script] *kwellen* van een geest zijn *hasijaran* (M.).

[script] / [script] *borrelen* van kokend water.

[script] = [script] (D.).

[script] *krom*, *bogtig; niet opregt; bedrie-gelijk;* [script] *een onregtvaardig mensch.*

[script] (vgl. [script]) 1°. *de kleve-rige slijmstof* op sommige visschen en de paling; 2°. = [script].

[script] / [script] *willende braken*, *mis-selijk zich gevoelende.*

[script] = [script] (M.).

[script] / [script] zie [script].

[script] (vgl. [script] I.) [script] *naar beneden buigen* als een tak door vele vruchten.

[script] *een lange pijp* van messing.

[script] / [script] *ge-schakeerd zijn.*

[script] (vgl. [script] en [script] III.) [script] *spartelen* als een geslagte kip.

[script] = [script] ? (M.).

[script] *in groot getal komen opzetten; kri-oelen* als insekten.

[script] zie [script].

[script] het geluid van een kip, die voor de eerste maal eijeren gaat leggen; [script] *op het punt zijn eijeren voor de eerste maal te leggen* van een kip.

[script] = [script] (speelterm).

[script] / [script] *op de knie la-ten rijden* een kind.

[script] / [script] *zich ter zijde wenden;* het ligchaam *naar één kant toekeeren.*

[script] = [script]; [script] *een klein ding.*

[script]

[script] een letter van het alphabet (zie de Spraak-kunst).

[script] / [script] = [script] (M.).

[script] (vgl. [script]) — [script] *brullen*, *brommen* als een tijger.

[script] / [script] *verstijfd zijn*, van lang staan, zitten enz.

[script] / [script] *jankende* als een hond.

[script] / [script] *krijtende* als een kind.

[script] *gebrul* van een tijger of olifant; [script] *brommende* als een hond, *attuasu* enz.

[script] I. [script] *gierende* als iets dat door de lucht streeft; —— [script] *kraken* als een huis of boom, door den wind (M.).

II. [script] *opgeloopen en hardgewor-dene teelballen hebben.*

[script] (vgl. [script], [script] en [script]) *gebrul* van een tijger; [script] *brullen* van een tijger.

[…] = […] (M. Mal. măngaum *brullen*).

[…] (vgl. […]) […] *brullende* als een tijger; […] = […]; […] benaming van kogels die doorboord zijn, en daardoor veel geraas maken.

[…] *smakeloos, geil* van een aardvrucht die niet meelig is; het tegenovergestelde van […].

[…]/[…] *moede zijn* wegens lang zitten of van lang wachten.

[…] klanknabootsende uitroep *ngak!* […] *schreeuwen* als b. v. een hert, dat gevangen wordt; een jonge vogel van honger enz.; […] (M.).

[…] *opgesperd* van de muil; *wijd openstaande* als een deur (Mal. nganga *gapende*); *ongunstig* van een dag op de *ari gurgur;* […] *opensperren* de muil, iets *wijd open laten staan.*

[…]/[…] = […] (D.).

[…]/[…] = […] (M.).

[…]/[…] iets *beknabbelen, bekaauwen; afkluiven* een been (Tag. ngatngat *knagen*).

[…] verlengsel van bijwoorden die op *e* eindigen; ook […] en […]; b. v. […], […] of […] = […].

[…] = […].

[…] *kies, kiezen.*

[…] = […] (D.).

[…]/[…] = […] (D.).

[…] *ter neêrgeslagen* van de *roha* uit droefheid.

[…] I. *heesch* van de stem; het geluid dat de *ĭrnga* maakt.

II. *groote potscherven;* naam van een kamfersortering die niet zeer wit, en met aarde vermengd is.

[…] *onvoldoende, ontoereikende;* —— […] *een geest die iemand in alles gelijk is,* iemand's *alter ego;* zoo'n geest bezorgt iemand allerlei rampen, en maakt onder anderen ook, dat hij kinderloos blijft.

[…] = […] (D.).

[…] *koud* van het weder, water, enz.; […] *het koud hebben, last hebben van de koude;* […] *zijn verkleumdheid is over.*

[…] (vgl. […]) […] *herkaauwen* als runderen (Bisaj. ngalongalo *met smaak eten*); […] benaming van den buffel, die bij de boete op overspel aan de beleedigde partij gegeven wordt.

[…] (vgl. […]) […] = […] *zoodra zij* (dien vrucht) *in den mond had gestoken, werd hij tot vocht; zij voelde hét haar keel doorvlieten, en kwam er niet eens toe er op te kaauwen* (D.).

[…] *beklagenswaardig;* […] *hoe jammer van* hetgeen er op volgt; […] *hoe jammer van mijn jongste kind!*

[…]/[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.; Lamp. id.).

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] I. = […] (M.).

II. […] *bewusteloos zijn, in flaauwte gevallen zijn.*

[Batak] I. zekere kikvorschsoort, die aan weêrszij van den kop een lap heeft, en zóó naar haar geluid genaamd wordt.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] iets *opslokken*, *opgorgelen* van iemand die gulzig drinkt.

[Batak] klanknabootsende uitroep *ngong!* [Batak] *zijn bijzondere geluid maken* van de *bodat* (vgl. [Batak]); [Batak] = [Batak]; [Batak] *gonzen* van de *olol* of *naning;* [Batak] (M.).

[Batak] I. [Batak] naam aan een bekwamen *datu* gegeven.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *zijn bijzonder geluid maken* van de *bodat.*

[Batak] *zich te huis houdende*, *zich niet verroerende*, *zonder bezigheid te hebben stil zittende;* [Batak] *in verwondering over iets vreemds stil peinzen.*

[Batak] *krachtige uitwerking* van een middel.

[Batak] *met kracht* iets ergens in *drukken;* [Batak] *hij drukte met kracht zijn mes tegen het poringblad aan; het poringblad was doorboord.*

[Batak] klanknabootsende uitroep *ngos!;* [Batak] *snorken* van iemand's adem; [Batak] *gonzen* als de wieken van een groote vogel, of het geraas van een groote bevolking.

[Batak] *geheel in de nabijheid zijnde* van een vijand in een hinderlaag. —— [Batak] 1°. = [Batak]; 2°. *met kracht voordragen* wat men te zeggen heeft.

[Batak] *opstaan* uit den slaap; [Batak] (D.).

[Batak] *opgeloopen tandvleesch hebben.*

[Batak] verkorting van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets in den mond *steken* (Men. Mal. măngăngam iets *ophappen*).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *brullen*, *brommen* van een tijger (Mal. măngăram ngăram).

[Batak] *knarsen* van tanden op elkander.

[Batak] *scherp* van de oogen eens vertoornde; *langdurende* van een cigaar; *verbitterd* van het gemoed; [Batak] iets *met kracht doorzetten; aanhoudend zich met* iets *bezig houden.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *levensduur;* [Batak] *tijdens zijn leven;* [Batak] *kostwinning;* [Batak] *roof* van eene wonde; [Batak] *leven* ook van een *huta* gezegd in tegenoverstelling van [Batak]; [Batak] iemand *in het leven laten; den kost geven;* [Batak] *een levendmakend middel;* [Batak] *middel om van te leven*, *waar* iemand *van leeft;* [Batak] *het leven; het ondermaansche.*

[Batak] *lang durende*, *vervelende;* [Batak] *last van verveling hebben*, *verdrietig zijn* als wegens iemand's lang wegblijven.

[Batak] klanknaboots. uitroep *ngik!;* [Batak] *schreeuwen* van een jong varken.

[Batak] klanknabootsende uitroep *nging!;* [Batak] *deunen*, *zingen* van een muskiet; *tuiten* van een geluid in het oor.

[Batak] *tand*, *tanden* (Mal. gigi).

[Batak] *last hebben van duizeligheid* door de hitte.

[Batak] *kleêrmot* (Men. Mal. ngăngat; Jav. ĕngĕt; Mal. găgat).

[Batak] \ / [Batak] \ [Batak] \ *jankende* van pijn als honden, varkens enz.

[Batak] \ = [Batak] \.

[Batak] \ Ar. Mal. [Arabic]; [Batak] \ [Batak] \ = [Batak] \ [Batak].

[Batak] \ / [Batak] \ [Batak] \ *schreeuwende* van pijn; [Batak] \ *schreeuwen* vooral van olifanten gezegd.

[Batak] \ / [Batak] \ [Batak] \ *weemoedig kermende* van de *sitasijul.*

[Batak] \ (vgl. [Batak]) [Batak] \ [Batak] \ *fluiten.*

[Batak] = [Batak] II. (M.; Men. Mal. harei en ngarei).

[Batak] *eggig* van de tanden (Mal. id.; Bisaj. ngilo); *inwendig zeer doende* van de botten.

[Batak] \ = [Batak].

[Batak] \ [Batak] \ *boosaardig, kwaadaardig; nijdig er uitziende;* — [Batak] \ [Batak] \ [Batak] \ (vgl. onder [Batak] \) nijdig de tanden *laten zien* als een nijdige hond.

[Batak] \ klanknabootsende uitroep *nguk!;* 't bijzondere geluid dat een kiekendief maakt; [Batak] \ [Batak] \ *een klagend geluid geven;* [Batak] \ [Batak] \ naam van een klimplant, die een klagend geluid geeft; ook [Batak] \ [Batak] \; — [Batak] \ [Batak] \ [Batak] \ [Batak] \ [Batak] \ = [Batak] \ [Batak] (a. M.).

[Batak] \ [Batak] \ (klanknab.; vgl. [Batak] \ [Batak] \) *zijn bijzonder geluid geven* van de *undan* (M.).

[Batak] klanknabootsende uitroep *ngung!;* [Batak] \ [Batak] *een lang gerekt geluid geven;* [Batak] \ [Batak] *gonzen* als muggen, of iets dat door de lucht streeft (Daj. ngong; Mal. bärdängung).

[Batak] *stom, sprakeloos* ook van schrift gezegd dat alleen uit medeklinkers bestaat; —— [Batak] zekere klimplant, misschien hetzelfde als [Batak] \ [Batak] \.

[Batak] *het bijzondere geluid* van de *balaborngin* (M.; Daj. ngongngang *gegons* van bijen).

[Batak] \ klanknaboots. uitroep *ngus;* [Batak] \ [Batak] \ *snuiven, blazen* als een wild zwijn.

[Batak] \ [Batak] \ / [Batak] \ [Batak] \ [Batak] \ iets *opknabbelen.*

[Batak] \ [Batak] \ *vast ingestoken* van de sneb van het hoen in de rijstwan bij de *parmanuhon.* —— [Batak] \ [Batak] \ *huilende snikken* bij het weenen (M.; Men. Mal. mängungus).

[Batak] \ [Batak] \ *door de neus pratende* (Bis. ngolngol *tusschen de tanden spreken*).

[Batak] = [Batak] \ (D.).

[Batak] \ / [Batak] \ zie onder [Batak] \.

[Batak] \ *veldgeschrei, oorlogskreet;* [Batak] \ [Batak] \ *hij verhief een luid veldgeschrei* (M.); [Batak] \ eign. van een groote olifant.

[Batak] \ klanknabootsing van het bijzondere geluid van een buffel (Mak. ngowek; Sund. ngowe; Men. Mal. ngoek).

[Batak] klanknabootsende uitroep *ngeng!;* [Batak] \ [Batak] *janken* van een hond uit vrees.

[Batak] \ [Batak] \ / [Batak] \ [Batak] \ [Batak] \ *aanslaan* van jagthonden.

[Batak] \ / [Batak] \ [Batak] \ *zich uitrekken* van slaperigheid.

[Batak] \ = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) — [Batak] *miaauwen* van een kat (Mal. mängejong); *een scherp geluid van binnen maken* van de buik bij zekere kwalen.

[Batak] \ klanknabootsing van het gesnor van een spinnewiel.

[Batak] \ [Batak] \ *voorzigtig, voorzigtiglijk.*

[script].

[script] I. letter van het alphabet (zie de Sprkt.).

II. bij het tellen vóór een substantif *een;* soms (zie de Sprkt.) een overeenkomende neusletter vóór 't woord vorderende; [script] *één hupang;* [script] vóór een substantief *zoo groot als;* [script] *zoo groot als een buffel;* [script] *zoo groot als dat* (vermelde ding); [script] *zoo groot als dit;* [script] zie onder [script].

III. een aanhechtsel (waarover de Sprkt.).

IV. naam van den *boa constructor;* [script] of [script] (Mal. ular sawa).

[script] (D.; Mal. tjahar).

[script] Mal. ساوه *een anker;* [script] (D.); [script] *ankertouw;* verbloemd *de streng waarmede de moederkoek aan het kind vastzit;* gewoonlijk [script].

[script] iets *braden* zonder olie, *branden* in een pan; [script] (oorlogsterm).

[script] *wat ter beschutting* tegen den regen *dient* (Tag. sawing; vgl. Jav. songsong); [script] *een regen waartegen men zich niet met een saong kan beschutten;* [script] (hbs.).

[script] *vermengd zijn* (Daj. saur; Tag. sahog); [script] als voorzetsel *vermengd met* iets; [script] iets onder iets *vermengen;* [script] iemand *bijzetten in een graf.*

[script] ([script] is de oorspronkelijke maar niet zoo dikwijls gebruikte vorm) *steeds; zonder twijfel; volstrekt;* vóór een substantief *geen ander dan, niet anders dan;* ook [script] en [script]; [script] *moet het dan absoluut die datu zijn?* [script] *wij moeten volstrekt uwen hond medenemen;* [script] *eischen wij niets anders dan zijn slijpsteen;* [script] vóór een praedicaat geplaatst *zeer, uitermate;* [script] (*het is*) *zeer fraai;* ook [script] en [script] (vgl. Mal. sakali); [script] vóór een praedicaat, om zijne verwondering over de graad waarin een eigenschap bij iets aanwezig is uit te drukken; [script] *hoe groot is niet die vorst! die vorst is zoo groot!*

[script] *twist hebben met* iemand; —— [script] (Pngrks.).

[script] *slagtanden* van een wild zwijn (Men. Mal. saing); *de sporen* van een haan; [script] *donderbeitel* als amuleet in gebruik; [script] dikwijls voorkomende eigennaam van een *huta;* —— [script] zeker gouden borstsieraad bestaande in een gouden halve maan, die aan een ketting onder aan de borst komt te hangen (misschien waren het vroeger slagtanden, zooals nog heden bij de Dajaks het gebruik is).

[script] I. *doorgaan, geschieden, zijn beslag krijgen;* [script] benaming van hetgeen iemand den vader van het meisje, dat hij koopen wil, te eten geeft, als teeken dat de zaak doorgaat.

II. *de complimenten* die een gastheer aan de gasten maakt, zeggende dat het maal niet veel te beduiden had, en dat zij zulks voor lief moeten nemen; [script] iemand *naar de regelen der beleefdheid toespreken* als b. v. door bij zijn ver-

trek te zeggen "*ik ga!*" enz.; [Batak] *complimenten maken over* het maal bij de gasten zooals de gastheer doet; [Batak] *elkaâr beleefdheid bewijzen;* —— [Batak] naam van 't maal dat men zijn verwanten van moeder's kant geeft, als 't ware om kennis te geven van den dood van zijn vader of een der verwanten van vaders kant. Bij die gelegenheid vraagt men naar 't bedrag van de *utanglĕmba* (D.).

[Batak] Perz. Mal. سوداگر *een koopman, handelaar;* aldus worden vooral die lieden genoemd die van 't geen een [Batak] draagt de bezitters zijn.

[Batak] (Sanscr. tjhudra *straal*), *glans* vooral de natuurlijke glans van de huid van een gezond mensch; *majesteit* van een afgestorvene.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *schoon* als een gewiedde grond, *boomloos* van een vlakte; *uitgemaakt* van een schuld; [Batak] de alleen met gras begroeide, en nagenoeg boomlooze plateaus der Tobasche binnenlanden; [Batak] *bewieden* een boom, zoodat het onkruid onder hem niet meer te zien is; [Batak] ([Batak]) een schuld *geheel afmaken;* [Batak] *geheel vrij zijn* van een meisje, dat nog aan geen ander is beloofd geworden; ook [Batak]; [Batak] de plaats waar geen gevaar is (bij het wigchelen met de citroen); [Batak] *den vrede afkoopen;* [Batak] *geld ter afkooping van vijandschap;* [Batak] fatsoenlijk = [Batak]; [Batak] *zich vrij spreken* van alle verantwoordelijkheid; als b. v. de bespelers van de *ogung's* op het einde van een feest doen, door ze nog eens te laten klinken, om den eigenaar te doen zien, dat er niets aan mankeert; [Batak] = [Batak] (a.).

II. *genoegzaam zijn, toereikend zijn.*

[Batak] = [Batak]? [Batak] de op een feest, van een slagtbeest voor de geesten afgezonderde stukken.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (a.).

II. *zeker zijn, geen twijfel meer koesteren;* [Batak] *ik twijfelde niet meer of gij nog komen zoudt;* [Batak] *ik ben er zeker van, dat wij geene kinderen zullen krijgen*, ik heb alle hoop daaromtrent opgegeven; [Batak] zijn gemoed (*roha*) *niet meer laten twijfelen;* [Batak] *wees er verzekerd van, twijfel niet meer, geef alle hoop op;* [Batak] *zich niet aan het saizoen storen* als een zwerver, die geen heenkomen heeft; [Batak] benaming van een vrouw, die wegens ouderdom geene kinderen meer baart.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een middel* tegen den invloed van een ongunstig omen, of een kwalenverwekkenden geest; *middel om kinderen te krijgen; door een saem ineffectief gemaakt;* [Batak] *zoo'n middel aanwenden.*

[Batak] Mal. جاري *vloeibaar, in vloeijende toestand zijnde.*

[Batak] I. Ar. Mal. شك = [Batak] (M.).

II. klanknabootsende uitroep: *sak!;* [Batak] *hevig kletteren* van de regen (Tag. sagaksak *geraas* van water dat van boven valt).

[Batak] / [Batak] bijnaam van de ring die bij de *parmanuhon* als *hasaja* vereischt wordt.

[Batak] I. *aangekomen zijn* van een loopend individu, of een goed dat men iemand overgeeft; *volmaakt zijn;* [Batak] iets aan iemand *overgeven;* [Batak] een visch op de gekookte rijst bij de offerande; de lengte reikende van de eene rand van het

bord tot de andere; [Batak] *zij was een volmaakt gewrocht der goden;* [Batak] *te huis aangekomen zijnde, ging hij het verbranden;* [Batak] *plaats waar* iemand *aankomt;* iets *waarmede een zaak geëindigd is* zoo b. v. de muzijk die iemand tot besluit van een plegtigheid geeft; —— [Batak] (M.).

II. [Batak] iemand *treffen* als een geest die een persoon lam maakt.

III. [Batak] zekere zich tusschen de takken bevindende fraaije parasit (M.; Men. Mal. sakat); —— [Batak] zeker vergiftig preparaat; andere soorten zijn [Batak] en [Batak].

[Batak] / [Batak] *in groot aantal aanwezig zijn;* [Batak] (M.).

[Batak] Ar. Mal. شهادة = [Batak] II.

[Batak] *een hoorn als beker gebezigd;* [Batak] iets *drinken* door het zich in den mond te gieten; [Batak] iemand *te drinken geven;* [Batak] de *patar* die bij de *sordam sordam* in gebruik is; [Batak] *laten wij er een parsahan aan maken opdat men bij 't lijkmuzijk maken geen last van de stank (van 't lijk) hebbe;* [Batak] *een boom die door een waterval besproeid wordt* (Wigchelt.).

[Batak] (tjakap) [Batak] Mal. برچاکف = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] Mal. چهاي [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *gril kijkende;* [Batak] een geest die zich in de openingen van een huis ophoudt, en dien men offert vóór men een feest geeft.

[Batak] *waardigheid die iemand bij zijn geboorte reeds heeft;* naam van een wigchelarij bestaande uit een menigte beschrevene stukjes bamboe, die de *datu* te zamen boven het hoofd houdt, en zijn *tondi* toewijdt; waarna hij er twee uittrekt, en na vergelijking van hetgeen zij bevatten de toekomst voorspelt; [Batak] *zoo men met de vorstelijke waardigheid geboren is, dan kan het niet anders of men is vorst.*

[Batak] / [Batak] met bladen *vullen* een gat in een akker.

[Batak] Ar. Mal. سقلاط *scharlaken;* ook *laken* op plaatsen waar het Nederd. woord nog niet in gebruik is; ook [Batak].

[Batak] *ziekte, kwaal;* zelden: *ziek zijn* (Mal., Jav. enz. sakit); —— [Batak] (M.); *ziek zijn;* [Batak] iemand *kwellen, eene kwaal of ziekte bezorgen* als een geest; [Batak] *buikwormen;* [Batak] *last van wormen hebben.*

[Batak] *een trechter* van bladen, of uit één blad bestaande.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *de twee sporen boven de hoef* van een buffel enz.

[Batak] I. [Batak] = [Batak]; in eene verwensching *kwellen;* [Batak] *worde (hij) door onraad, en door de geesten gekweld.*

II. [Batak] *coire* van beesten.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. (klanknabootsing) *het bijzondere geluid van de hulihap;* [Batak] *het geluid saksak maken* van de *hulihap;* [Batak] bijnaam van de *hulihap;* [Batak] (D.).

II. *geheel en al wit* van het hoofdhaar; *wit beginnen te worden* van het hoofdhaar; *een kale plek* boven het voorhoofd, als er geen haar meer op groeit.

III. = . —— (van II.) *overvloedig te voorschijn* als de gom van een boom.

IV. (vgl.) (tjaktjakĕn) = I. (D.).

bepalingen, *verordeningen* waaraan men zich houden moet; *regelen* bij het spel vastgesteld; *die onder dezelfde wet leven.*

(klanknabootsing) *flitsen* van de bliksem.

de waarde van een 1/4 *hupang* in goud gewigt (vgl. Mal. saga); —— = (M.); zie onder ; *een mondharpje* waaraan soms franjes en koralen zijn gehecht (voor men bekend was met koraaltjes, heeft men misschien de roode boontjes, die bij het wegen van goud gebruikelijk zijn, ter versiering van de *saga saga* gebezigd); = (a.).

uitgescholene rijstaren van reeds door de wind ter neergeslagene halmen.

laat worden van den dag, als de zon reeds hoog staat, van de nacht loopende naar middernacht; *verkeerd geboren worden* van een kind doordat de voeten het eerst er uit komen; *het is te laat deze nacht* (eigentlijk: *deze nacht is op zijn laatst*).

= (M.); (D.).

aan zijn van vuur of licht; *aansteken* zoodat het brandt; *brandhout* bestaande in jong hout, of groote onbekapte stukken.

I. = .

II. Mal. = (tabas).

het merg van de *rumbija*-palm; de bekende sago (Mal. enz. id.); zekere kleine aardvrucht die genuttigd wordt; *steeds vermeerderen* van iemand's bezittingen; = ; naam van een *doerijan*-soort; —— *ik zal niet meer voedsel van uwe hand eten* (M.).

/ Mal. *zekker gebak*, zijnde rijstemeel met suiker en geraspte cocosnoot in een peperhuisje van bladeren (slechts aan de kustplaatsen bekend).

I. *verbrande arsam als mest.*

II. = ; =

I. *den tijd hebben; er toe komen* iets te doen; *zoo veel als*, *tot aan*, *het bedrag bereiken van; tot zeven maal toe; maar zoo er zooveel als een buffel of een rund* (*als maal*) *moet gebezigd worden, dan moet de gemeene man er mede toe bijdragen; morgen zal ik naar het ijamijam-veld gaan; nu komt het er niet meer toe;* de tijd ontbreekt er aan; —— (vgl. onder II.) *tegen elkaâr opgewassen zijn.*

II. = I.; = (M.).

III. *groote potscherven; een gebroken pot.*

I. *majesteit* van een voornaam persoon.

II. = (M.).

[Batak] / [Batak] / [Batak] *boos zijn*, *vertoornd zijn*.

[Batak] / [Batak] / [Batak] *de tromp* van een *sarune*.

[Batak] zekere zeer groote varkenluis-soort.

[Batak] = [Batak]? [Batak] naam van een fraaije dans.

[Batak] I. *in menigte aanwezig* hier en daar zich bevindende; [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. sjangkha *blaashoorn*) soort van dwarsfluit (Mal. sangkakala *de trompet van het laatste oordeel*); —— [Batak] eigennaam van een hemelschen boom; [Batak] of [Batak] de pin die bovenaan de twee *djenggars* aan elkaâr hecht; [Batak] een versierde *tali pasa*.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een gevlochten open korfje op een paaltje* om er kippen op te laten broeden (Men. Mal. id.), of wel offeranden op te plaatsen; [Batak] naam van een *kariara*-soort.

[Batak] / [Batak] *voor* iemand *partij trekken*.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *een groote luissoort* van een wild zwijn, en zich dikwijls op honden zettende.

[Batak] *voornemen*, *besluit;* [Batak] *wat* iemand *bij zich zelven heeft besloten;* [Batak] *nog geen besluit genomen hebben;* [Batak] *zijn wenschen uitspreken*, *wenschen koesteren;* [Batak] spreekw.: *altijd uitstellen.*

[Batak] = [Batak] en [Batak]; [Batak] *een brutaal wijf;* —— [Batak] een groote *margom*-rat van 't mannelijke geslacht (D.).

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. *heft* van een päpatil; Jav. *heft* van een bijl); —— [Batak] *kerfblok* (Daj. sangkalan); [Batak] zich voor iemand *in de bres stellen*, eigentlijk zich voor iemand *tot kerfblok stellen;* [Batak] *al zet men mij het mes ook op de keel*, *ik wil niet toegeven.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] *meer of min besluiteloos* om iets te doen, daar men voor het een of het ander bevreesd is; *zich gegeneerd gevoelende* als iemand die te luisterrijk wordt onthaald.

[Batak] (vgl. [Batak]) ergens aan *vasthangen*, *vasthaken*, *vastzitten* (Mal. sangkut); *bepaald zijn* van iemand's loon; *vasthakende* van iemand's woorden; [Batak] benaming van geiten die pas horens hebben gekregen; zoo groote horens hebbende, dat er een draad aan vasthaken kan; [Batak] naam van een *modang*-boomsoort.

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak]) *deksel* (Men. Mal. sahap; Bal. sahab); *geheel bedekkende* als b. v. een plas water iemand's gelaat; [Batak] *op* iets *een deksel doen;* iets *met een deksel sluiten; overdekken* iemand van een menigte insekten; [Batak] iets *sluiten* als een deur; —— [Batak] *een halve tujak* (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere boom wiens bast als *kolot* genuttigd wordt (M.).

[Batak] Mal. چڠكير *een kopje*, *een kommetje;* tjangkir (D.).

[Batak] / [Batak] *de gandarusaplant* die zeer vaak als ingredient in behoedmiddelen gebezigd wordt; [Batak] *afgewend worden*, *ineffectief zijn* van een kwaad omen (tabas).

[Batak] = [Batak].

[…] (vgl. […]) […] verstrikken met een touw als de hals van een beest, dat men vangen wil; —— […] zich verspreken (a. M.).

[…] *ronde, van rotan gevlochtene platte sluitdoozen*, waarin men een muzijk-bekken (*ogung*) bewaart (Daj. sangkei *een korf;* zie Hupe in 't Tijdschrift van N. I. VIII, 3[de] Deel, bl. 152); […] *in de sakke doen* een muzijkbekken; *opbergen* muzijkinstrumenten; figuurlijk *inpalmen* een *huta* met de bevolking er bij; ook […].

[…] een middel waardoor iemand zijn vijand iets bezorgt, wat hem zelven moest treffen; b. v. 't effect van een onheilspellenden droom.

[…] Men. Mal. سڠكيت […] *met elkaär een twistgeding heb-ben.*

[…] = […].

[…] = […] (D. en M.); *geplaatst* van een behoedmiddel, 't zij 't in een pot ergens opgezet worde, of op een andere wijze worde ter neder geplaatst; […] 'n behoedmiddel *plaatsen.*

[…] I. zekere rietsoort, waarvan de stokken voor hengelstokken gebezigd worden; […] *welig en hoog staan* van de rijst op het veld; […] (D.); […] benaming van een groote buffel; daar de *sanggar* zeer moeijelijk uit te trekken is, wordt door die benaming de kracht van het beest aangeduid; […] eigennaam van een slaaf in de verhalen.

II. […] gepelde rijst *branden in een pan* (Tag. sanggag).

[…] *op het droog zittende* van iets in het water, als b. v. een boomstam; […] *op het droog raken* als een vaartuig.

[…] de 3½ vingerbreede rand der muzijkbekkens; zijnde het platte gedeelte dat naast de *paluwan* (of knobbel waarop men slaat) te zien is.

[…] (vgl. […] II.) […] iemand *kussen* door hem als het ware te beruiken; in tegenoverstelling van […] (D.).

[…] zie onder […].

[…] = […] en […] (M.).

[…] = […].

[…] zeker vergiftig preparaat.

[…] I. = […].
II. = […] (M.).

[…] = […] (D.).

[…] *een strik* meestal van boombast, die men zich om de beenen doet, om gemakkelijker te kunnen klimmen.

[…] 1°. *krans* van een slagtpaal; *een bloem of blad in het haar gedragen;* een algemeene benaming van planten die men om de geur aankweekt; 2°. *een haarwrong* (Mal. id); […] *het nekstuk* van een slagtbeest; […] een geest die zich onder aan de *tijang bosija raja* ophoudt, en dien men offert vóór men een feest begint.

[…] I. *een beursje* (meestal gevlochten of gebreiden) voor geld en kleine kostbaarheden; *een smal toeloopend netje* dat men voor het hol van een stekelvarken spant; […] zekere citroen-geurige grassoort (andrapogon schoenanthum); *de jonge spruiten* die naast de suikerriet-stokken staan.

II. *de djambang* van een *sijowa* (D.).

[…] I. […] = […].
II. […] = […] (D.).

[…] *een hond met slap neêrhangende ooren* zooals de Europesche; *een Europesche hond.*

[…] I. naam van een vrij dikke rotansoort.
II. […] *omvergehaald zijn* van een bolwerk; […] *omverhalen* een aarden wal; *uitstrijken* schrift; *digt maken* een kuil; […]

[Batak] iets ***aanwenden*** voor oorlogsbehoefte of voor het spel; *opmaken* goederen; —— [Batak] = [Batak] (tabas.).

[Batak] I. *ruggeschoft.*

II. [Batak] *afschillen* suikerriet (Tag. sapsap); [Batak] = [Batak] (hbs).

III. = [Batak] (M.); benaming van een zeer groote *baka* (D.).

[Batak] (tjatjar) = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] een stuk grond van iemand *ter bewerking erlangen* tegen betaling van een klein gedeelte van de opbrengst.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Men. Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] *moeijelijk afgevende* als inkt daar te veel gom in is; *aarzelende* van het gemoed (*roha*).

[Batak] *één* bij het tellen; [Batak] naam van de eerste maand; [Batak] *eergisteren;* [Batak] *vóór-eergisteren;* [Batak] *eenigste zoon;* [Batak] *alleen* de persoon die achter het woord genoemd wordt; [Batak] *alleen Baragas kreeg een zoon;* [Batak] *hij alleen;* [Batak] *gij alleen;* [Batak] *een andere huta bezoeken;* [Batak] *de eene* van twee personen sprekende; [Batak] *de andere* van de tweede sprekende, als de eerste reeds genoemd is; [Batak] *verleden jaar;* [Batak] *man tegen man vechten*, een tegen een; [Batak] *vereenigingspunt* vooral gezegd van den grond waarin twee personen begraven worden, die bijna hun geheele leven door elkander niet hebben mogen ontmoeten; [Batak] *wat betreft de gesneuvelden, er was zelfs geen één gesneuvelde;* [Batak] *één gedaante hebben, geheel gelijk zijn;* [Batak] *reeds zie ik hemel en aarde één zijn* (van iemand wiens hoofd op hol is); —— [Batak] *het met elkaâr eens zijn* van een gehuwd paar als geen van beiden *mahilolong is* (D.); —— [Batak] *op hetzelfde oogenblik dat;* [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] Men. Mal. = [Batak] (M.); b. v. [Batak] *van alle die buffels is gindsche de grootste.*

[Batak] / [Batak] *heen en weer gaan.*

[Batak] I. zie onder [Batak].

II. (vgl. [Batak] II.) [Batak] *uitscheiden, uitrusten;* — [Batak] *met* iets *uitscheiden*, *met* iets *ophouden;* —— [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zeker kleedingstuk van Mandailingsch weefsel.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] verkorting van [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) komt niet anders voor dan bij de eigennamen van geesten (Jav. sanjgang); [Batak] naam van zekere vrouwelijke watergeesten.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. (tjane) = [Batak] (D.).

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[…] zie onder […].

[…] Mal. = […]; […] fijn gesneden gekookt vleesch, met gestampte *gambiri* en andere ingrediënten; —— […] ongekookte in water geweekte rijst, met het sap van de cocosnoten vermengd (M.).

[…] (Sanscr. ksantawya *wat goed opgenomen moet worden*) wordt bij het doen, of zeggen van iets, dat niet regt betamelijk is, uitgesproken, en is nagenoeg ons *met uw verlof!;* men zegt dat, als men iemand voorbij loopt, of voor hem langs gaat, en ook wanneer men een woord bezigt, dat of als scheldwoord gebezigd of minder beschaafd is (Tag. sangtabi; Bisaj. tabi; Mal. tabik).

[…] (Sanscr. santi *geschenk*) […] *een offerande,* bestaande meestal in één *solup* gepelde rijst, één kippeei, één *bungabunga*, één gedraaid betelblaadje, *badja*, olie, en drie geknipte betelbladen met hun toebehooren; […] zie onder […]; […] *aan* iets *gepelde rijst offeren* als aan een te vellen boom tegen wiens stam men eenige rijstkorrels knipt; iemand die een gevaar ontsnapt is *verwelkomen* door hem, zooals 't gebruik is, eenige rijstkorrels op 't hoofd te plaatsen.

[…] = […] (D.; Bisaj. id.); *een stukje* tonder, zooveel als noodig is om er een cigaartje bij aan te steken; […] *aftrekken* de trekker van een geweer; […] (a); —— […] = […] (D.).

[…] (vgl. […]) *de bloesemknop* van de banaan.

[…] iets *inwikkelen.*

[…] (Sanscr. sattwa) euphem. = […] (Sund. satowa *wild gedierte;* Mal. märgasatwa *wild gevogelte*); […] *een behoedmiddel maken tegen 't kwade omen van piepende rotten.*

[…] (vgl. […]) *het zwanger zijn* (D.); […] iets *over de schouder dragen* aan een band (Mal. mänjandang); […] iets *verduren;* […] verbloemd *zwanger zijn;* […] (D.); […] *als over de borst gekruist* van een kleedingstuk, dat van de regter schouder over de borst met het eene einde op de linker heup rust; […] *zoo groot zijn, dat een podang door hem aangegord niet op den grond sleept* den graad van ouderdom van een knaap aanduidende; […] naam aan paarden gegeven, die bont zijn; eigenn. van een hemelsch paard; —— […] = […] (M.).

[…] = […].

[…] (Jav. en Mal. sandar; Tag. sandal); […] de stutten van de *simabe abe;* […] = […] (Pngrks.); […] = […] (hbs.); ook […]; —— […] = […] (D.).

[…] zekere groote zwarte langharige rups, wier haren de huid doet zweren (vgl. onder […] en […]).

[…] zie onder […] I.

[…] (vgl. […]) *voetstuk* van rotan voor borden; […] *sandikes die toevalligerwijze op elkander gestapeld zijn;* 't welk een slecht omen is.

[Batak] breede planken die langs de wand aan wederzijde binnenshuis loopen, om verschillende dingen op te plaatsen.

[Batak] (M.).

[Batak] Mal. چندو *onvermengde opium*.

[Batak] Mal. چندوغ = [Batak] (M.).

[Batak] soort van melastoma (Mal. sikădaduk).

[Batak] *leunen, in een leunende houding zijn* (Sund. njarande); [Batak] ([Batak]) *tegen iets aanleunen;* [Batak] *iets ergens tegen aan doen leunen;* [Batak] *hulp of bijstand vragen* in den oorlog; iemand in den strijd *tot steun verstrekken;* [Batak] *het maal dat men bondgenooten in den strijd te eten geeft;* [Batak] naam van een fraaije soort van *balobat*.

[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] I. *overdekt zijn* door een menigte, door water; *geheel nat zijn;* [Batak] *de akkers van anderen waren met de bamboe als het ware gevuld.*

II. [Batak] = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] I. Men. Mal. چاوان *een ronde houten bak* om iets in te wasschen; [Batak] spreekwoord *een arme delft het onderspit tegen een rijke.* —— [Batak] zekere salie-soort met donkerkleurige bladen (vgl. Mal. tjapa).

II. *krachteloos* in zijn vervulling van een droom; [Batak] middel waardoor een ongunstig droom ineffectief gemaakt wordt; [Batak] *middel om een ongunstigen droom onvervuld te maken* door een voorstelling van het gedroomde te geven.

III. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets in zijn vaart, of loop *tegenhouden*.

[Batak] I. (Sanscr. sjapatha) **vloek** als van iemand dien men ten verderve gebragt heeft (Jav. supata).

II. Mal.? *de boer* op de Chineesch-Nederd. speelkaarten.

[Batak] I. bij een verzoek of wensch: *moge* het een of het ander geschieden; [Batak] *mogt gij medelijden met mij hebben!*

II. *liever?* (M.); [Batak] *komt liever hier naar boven.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *een loods* die men bij het kampher halen in 't bosch opslaat, of wel op bouwland als het te ver van huis gelegen is (D.; Mak. *huis*).

[Batak] I. *samentrekkend* van smaak (Jav. sĕpĕt); *onheilspellende* van een droom; hetwelk voor een teeken gehouden wordt van ongeluk; van daar [Batak] *zijn droom is onheilspellend, hij droomt akelig, hij is ongelukkig;* [Batak] *iemand wien het tegenloopt.* —— [Batak] = [Batak] (a. M.).

II. (vgl. [Batak]) zekere boom wiens gom tot het lijmen van wapenscheden gebezigd wordt; het hout is rood; van daar [Batak] *als sapotrood* van de in 't rood gekleede strijders (M.).

[Batak] iets waar vocht in zit *zoo houden, dat er niet te veel uitloopt.*

[Batak] Mal. سڤوق = [Batak] (tabas).

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *uit elkaâr stuiven* van eene menigte.

II. = [Batak] aan benzoe.

[Batak] = [Batak] (bij een eed).

[Batak] Mal. *bezem*; [Batak] iets ergens op *veegen*, *smeeren*; [Batak] *geen haar aan de schaamdeelen hebben.*

[Batak] *omwikkelsel* bepaaldelijk dat, waarin men een doode wikkelt (Daj. id.; Tag. sapot; Magind. *kleed*); [Batak] iets *omwikkelen;* bepaaldelijk een doode *in zijn doodkleed omwikkelen;* [Batak] *portie* van spijze in een blad gewikkeld; [Batak] *éêne portie* van in een blad gewikkelde spijze. —— [Batak] *geheime verderf aanbrengende middelen* (M.).

[Batak] zekere kleine riviervisch (M.).

[Batak] I. *eene ongenaakbare hoogte*, *een onbeklimbare steilte* van een berg.

II. (vgl. [Batak] II.) [Batak] iets *afhouwen.*

III. (vgl. [Batak]) [Batak] iets (als bladeren) *uitkaauwen;* [Batak] *uitkaauwsel* (M.).

[Batak] *een bewaterde rijstakker* waar men plant, en niet als op de *hauma* zaait (Lamp. id.; Jav. en Mal. sawah).

[Batak] *wat iemand niet mag zeggen of doen.*

[Batak] I. Ar. Mal. سبب? = [Batak]; [Batak] *deswegen*, *daarom*, *wegens dat.*

IV. (vgl. [Batak]) [Batak] iemand *tegenhouden* wanneer men zijn hulp noodig heeft; iemands *reis verhinderen* (Tag. id.); iemand *doen blijven* hem een voorgenomen reis afradende.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *met bladen afgesloten* van een plaats in een bosch, om er strikken te zetten; of in een rivier, om er te visschen; plaatsende regts en links van de fuik bladen om de visch te beletten, er voorbij te zwemmen; [Batak] met bladen eene plaats *afsluiten* (Tag. sabal een water *door bedamming een andere rigting doen nemen*); *overdekken*, *bedekken* van het water de oevers; —— [Batak] naam van zeker boschspook (M.).

[Batak] I. zekere mostaardsoort (Mal. săsawi); [Batak] (*wrijf geen sabi fijn; immers men ziet, dat het fijn is*) spreekwoord "vraag niet naar den bekenden weg!"

II. [Batak] *soort van seïs* (Mal. sabit); [Batak] *als een seïs zijn* van de maan als zij horens heeft. —— [Batak].

[Batak] (tjabing) [Batak] *zich tot aan de kin met een kleed bedekken* (D.).

[Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] een korte broek, of ander kleedingstuk, om onder het baden aan te trekken (vgl. Jav. sabuk); —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. hout dat bestemd is voor kool als ingredient bij het buskruid; [Batak] buskruid *maken.*

II. *het laten vechten van hanen;* hetwelk alleen bij de Mandailingsch sprekende Bataks in gebruik is, en door hen van de Maleijers is overgenomen, zooals uit de Mal. namen der verschillende klophaan-soorten genoegzaam blijkt; [Batak] *hanen laten vechten*, *zich met het kloppen van hanen en de daarbij plaats hebbende weddingschappen verlustigen;* [Batak] *een haan* (Jav. sawung); *de langste haren* van het hoofdhaar, figuurlijk *het puikje;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] *middel om twist onder menschen te zaaijen;* [Batak] *zijn leven op het spel zetten;* —— [Batak] *een gelijk deel.*

[Batak] Mal. *de vezelige bast* van de cocosnoot; naam van een *rotan*-soort; [Batak] spreekwijze dat iets zijn noodzakelijk gevolg heeft, en zijn bestemming moet volgen.

[Batak] I. Ar. Mal. صابون *zeep; gonorrhee.*

II. *mist* die laag op den grond hangt.

[Batak] *uitgestrooid*, *stroomende* ook van vuur, *verspild*, *uitgestort* (vgl. Jav. sawur); [Batak] iets *uitgieten*, *uitstorten*, *uitstrooijen;* [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] *haar gambir uitstrooijen*, *of verspillen* figuurlijk van een getrouwde vrouw die boeleert; [Batak] spreekwijze: "wat men hier uitgeeft, krijgt men daar terug."

[Batak] / [Batak] *wat men tot zijn verdediging aanvoert*, *bewijsgrond*, *woorden tegen zijn tegenpartij gesproken;* [Batak] *iemand die* ten behoeve van een ander *'t woord voert;* zoo b. v. de persoon die voor een onmondig vorst de leiding der zaken heeft.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (hbs. M.); een kleedingstuk dat mèn zich onder het dansen over den schouder doet; [Batak] *de sabe sabe te droogen hangen*, *of leggen*, hetwelk na het einde van een feest geschiedt.

[Batak] (Sanscr. sama) *allen te zamen;* wordt vóór het praedicaat geplaatst, om het subject meervoudig te maken (zie verder de Sprkt.; [Batak] (D.; vgl. Mal. en Jav. sama); [Batak] en [Batak] *onder elkander;* [Batak] *zij zwegen allen te zamen;* [Batak] *dat maakt dat onze vijanden twist hebben, op elkander houwende;* [Batak] *zij schreiden allen te zamen.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *familiaar met ieder bekend zijn* op eene plaats, als een vreemdeling die er eenigen tijd geweest is.

[Batak] *de waarde van twee gulden;* in goud gewigt $^1/_3$ *pa;* bij het tellen [Batak] (M.); [Batak] *iets dat de waarde van twee gulden heeft.*

[Batak] / [Batak] *het slagtoffer worden* van een anders twist.

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere timmerhout leverende boom (bridaelia spec.; M.).

[Batak] / [Batak] *fortuin zoeken*, *een kostwinning zoeken;* iets *verdienen;* [Batak] *waarmeé men zich geneert*, *waar men van leeft;* bepaaldelijk *het geld waarmede men een vrouw koopt;* [Batak] *wat men door zijn vlijt heeft verkregen; verkregen rijkdom;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] *'t stuk grond van welks opbrengst men leeft* (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (van [Batak]?) de planken, die in een vierkant gelegen een stookplaats omringen.

[Batak] = [Batak]; ook [Batak].

[Batak] (Sanscr. sanestjara) *de zevende* van een maand, *de eerste zaturdag* van een maand.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] (Sanscr. samudra) [Batak] (eigentlijk *navel van de oceaan*) zekere fabelachtige maalstroom; ook [Batak]; [Batak] *hij had die maalstroom willen voorbijgaan; hij was op 't punt om te verzinken daarin vallende.*

[Batak] / [Batak] *besmet zijn* door een varken, hond, of kreng; *tengevolge van het eten van krengen*, *varkens en honden huiduitslag krijgen* zooals menschen die door zekere

geesten bezield worden, en zich daarom van vuil eten moeten onthouden.

Mal. سمهان =

I. *rijstkorrels die in 't water te weeken gelegd worden* en wanneer zij beginnen uit te zetten in de *parsamejan* worden geplant; *jonge rijstplantjes* die men op de bewaterde rijstakkers plant (vgl. Mal. sămei); *een plekje grond waarop de same wordt geplant*, om ze, als zij een zekere hoogte hebben bereikt in de *saba* over te planten.

II. =

=

I. *in beweging zijn* van het bloed door angst; iets *uitwerpen* vooral van netten gezegd (vgl. Mal. tjampak); euphem. (vgl. onder II.) *oorlogsverklaring* bestaande in een getal te gelijk geloste schoten, die men in de nabijheid van den vijand laat hooren; (D.).

II. *het horen dekseltje* van een *pallotingan* (D.).

III. = II.; —— = (D.).

/ eigenn. van een hond van *Radja Guru.*

I. *ingehaald zijn; verkregen zijn; te beurt vallen, gelukken; bestemd zijn* voor iemand; iemand die ons vooruit is *inhalen;* iets *zoeken te bereiken.*

II. = (D.).

III. zekere boom met geel hout; de gom tot vernissing van wapenscheden.

I. = I. (M.).

II. *afgeleid, op eens verplaatst* van iemand's gedachten; *hij dacht op eens aan zijne vrouw.*

III. (vgl.) *ter neêr geworpen*, ter neêr *gekwakt;* iets *neêrkwakken*, met kracht *wegslingeren, neêrwerpen*, iets met kracht *werpen* hetzij naar boven, beneden enz.

een epidemie (Mal. id.).

(verbast. van) (waarin verbastering van is) naam van een storm die zoo hevig is, dat luizen van iemand's hoofd als uitgeperst worden (*'t uitgeperste*); ook

= ; = (M.).

= (M.).

Mal. سمڠت = (M.).

I. *tot wording komen* van een vruchtknop; ook = .

II. *waterdigt zijn; niet uitvloeijen* van vocht ergens in; *het water kan daar in blijven.*

soort van Dacrydium elatum; een boom die veel van onze den heeft, en alleen op hoog terrein groeit.

= .

(vgl.) *uit elkaâr springen, uit elkaâr vliegen;* (M.); *van den hak op den tak springen* van iemand's wijze van redeneren.

/ *te ver gaan* naar een plaats, zoodat men den tijd niet heeft, bij tijds terug te zijn.

zekere struik; (*omgestorte aarde wordt nog met sappilpil begroeid*) spreekw. waarmede men iemand die een kind heeft

verloren troost, door hem de hoop te geven dat hem een ander zal geboren worden.

[Batak] I. *een geest die bij kinderen stuipen verwekt.* —— [Batak] benaming van een groote citroensoort; [Batak] zekere op insekten en wormen azende vogel; zwart van lijf, en wit van kop; [Batak] *het puikje* van het menschdom; wordt gezegd van zwaar gebouwde manspersonen.

II. [Batak] Mal. ساقت تاڠن = [Batak] (M.).

[Batak] I. *getrouwd zijn;* [Batak] *met elkaâr door den echt verbinden.*

II. *bloeijen* van een banaan of palm; —— = [Batak] (lied. M.).

III. (vgl. Mal. tjampur) [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] = [Batak] (Pngrks). —— [Batak] (is het een letterverzetting van فنچورن? In het Bat. is [Batak] nog gebruikelijk) *een waterval.*

[Batak]? [Batak] *tot den afstand van een ochtend dagreize* (M.).

[Batak] (Men. Mal. سمڠرا?) [Batak] naam van een fraaije kris in de Mandh. verhalen.

[Batak] I. = [Batak], [Batak] en [Batak] (vgl. Mal. sampei); [Batak] iets *doen geschieden;* [Batak] *als dit jaar verloopen is;* [Batak] *toen het middernacht geworden was, scheidden zij uit met lijkmuzijk te maken.* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] benaming van een kleedingstuk, dat de bruidegom zijn schoonvader bij de voltrekking van het huwelijk geeft; [Batak] een slingerplant, waarvan de stengel als touw gebezigd wordt; [Batak] zekere slingerplant; [Batak] een der namen van de *boru namora.*

II. [Batak] de *dangdang* aan de overwinnende partij *niet uitkeeren* van een *pangulu;* [Batak] *een scheidsregter die het van de verliezende partij geïnde niet aan de overwinnende uitkeert.* —— [Batak] = [Batak].

III. [Batak] *om tabak bedelen.*

[Batak] (tjamba) *weelderig* van de staart van een buffel; van daar [Batak] als benaming van een fraaijen buffel (D.).

[Batak] *het verlatene nest* van bijen, of in het algemeen van stekende insekten (Mal. *honiggraat*); *geen vocht opleveren* van suiker-palmen; *geene vruchten dragen* van vruchtboomen.

[Batak] *vogelknip.*

[Batak] I. = [Batak] alleen in de *tabas* gebruikelijk en te gelijk met [Batak] gebezigd.

II. [Batak] een kleedingstuk zoo om de hals gedaan, dat de beide slippen van den rug afhangen; [Batak] iets *zoo over den schouder doen, dat het over de borst heen van den eenen schouder op de heup aan de andere zijde komt te hangen;* aldus draagt men de *hadjut.*

[Batak] *verwisseld, net anders om zijnde, verkeerd, foutief;* [Batak] *met elkander wisselen, ruilen;* [Batak] iets *in ruil geven.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets ergens *inwikkelen;* [Batak] de vrouwen die op 't *tami-feest* met een pot en een *harpe* dansen.

[Batak] / [Batak] Mal. قيمڠ een kleine ring van *hima*, waarachter men een knoop in de sjerp heeft (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *akelig* van een droom.

[Batak] (gemaakt grondwoord van [Batak]) [Batak] en ook [Batak] Mal. سمبله een beest *slagten* onder het opzeggen van een formulier, zoo als bij de Mohammedanen gebruikelijk is; [Batak] naam van hetgeen iemand die een eed aflegt, te betalen heeft aan die den eed oplegt.

[Batak] Men. Mal. = [Batak].

[Batak] *een vogelstrik;* [Batak] *die wat door een sambil gevangen wordt bevrijdt;* figuurlijk van een regtvaardig vorst.

[Batak] Mal. سمبيلو = [Batak] (M.).

[Batak] *een mesje* van bamboe, als dat waarmede de navelstreng wordt doorgesneden (vgl. het Mal. sämbilu); [Batak] figuurlijk *iemand die kleinigheden onthoudt, om er naderhand iemand mede lastig te vallen.*

[Batak] / [Batak] *voorschot genieten;* [Batak] iets als voorschot *opnemen*, of *in betaling erlangen;* [Batak] *voorschot;* —— [Batak] Mal. = [Batak] (hbs., en a. M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *de rambutan*-vrucht, en -boom.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *de plaats waar men te huis hoort.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] zekere kleine hommelsoort, die honig in kleine hoeveelheid levert; [Batak] twee muzijk-bekkentjes, die aan elkaâr vastgebonden tegen elkaâr geslagen worden (vroeger misschien slechts uit twee cocosnootdoppen bestaande); [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) Mal. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).; [Batak] = [Batak]; [Batak] benaming van het geschenk (bestaande uit het een of andere zijde-wapen of wel geld) dat iemand zijn schoonvader, nadat deze de *parambit* betaald heeft, ten teeken geeft, dat hem een kind is geboren (naar den maan te oordeelen zoude men moeten veronderstellen, dat het geschenk vroeger slechts uit een snede vleesch bestond).

[Batak] I. wordt in de *andung*-taal alles genaamd wat men bij zich draagt (zie onder [Batak] enz.); [Batak] = [Batak] (M).

II. = [Batak] II. (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *losgaan* als de *riman* van een *djĕbak*, zoodat de deur toevalt, en het dier opgesloten is; [Batak] naam van een fabelachtige vogel, dezelfde als de *radja imbulu man* der Tobasche verhalen; = [Batak] (D.).

II. = [Batak]; b. v. [Batak] *twijfel koesteren;* [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak] (M.); *verbreid* van iemand's naam; [Batak] *een gezegenden ouderdom bereiken;* [Batak] *lang leven;* [Batak] *helder kraaijen* van een haan; [Batak] = [Batak]; [Batak] de gekookte visch, die met citroen-zuur en curcuma toebereid op de rijst der offeranden wordt geplaatst; de lengte van deze visch moet een handspan zijn; [Batak] *zal ik, denkt ge, een*

gezegenden ouderdom bereiken? [Batak] *verbreiden* iemand's naam.

II. = [Batak]?

[Batak] I. *bekend worden, ter oore komen* van vele personen.

II. klanknabootsende uitroep *sar!* [Batak] [Batak] *luid ruisschen* van een waterval; [Batak] *kletteren, ratelen* als rijstkorrels die vallen.

[Batak] *verstrooid;* [Batak] iets *aanvegen, bevegen;* [Batak] *een bezem;* [Batak] iets op verschillende plaatsen *gieten, strooijen, verstrooijen.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] naam van een spiegelgevechtsoort.

[Batak] I. Mal. [Batak] = [Batak] (M.); *verspreid zijn van elkander;* —— [Batak] = [Batak] (M.).

II. [Batak] een kwaad omen *ineffectief maken;* iemand *bestippelen* met curcuma, houtskool en kalk zooals men bij zekere kwalen doet.

[Batak] I. [Batak] regen *beletten te komen* (vgl. Jav. sarang); [Batak] *middel om den regen te beletten;* —— [Batak] een fraai bewerkte, en met beeldjes voorziene buffelhoorn, waarin men een behoedmiddel bewaart.

II. Mal. سارڠ = [Batak] (M.); [Batak] *het nest* van bijen en stekende insekten; [Batak] zekere plant met een groote witte bloem.

[Batak]/[Batak] hout *kloven; opscheuren* een boom als de beeren om de honig doen; [Batak] benaming van een rijstsoort; [Batak] *de kunst om iemand af te schrikken* die men volgens het geloof van de beeren kan leeren.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Pngrks).

[Batak] I. *toedragt* van een zaak; *reden, oorzaak;* [Batak] [Batak] *wat is de reden dat hij u in die diepe vallei heeft laten neërrollen?* [Batak] *zoo heeft het zich eigentlijk toegedragen;* [Batak] *een naam dien men om zekere reden heeft gekregen;* —— [Batak] (van het Ar. Mal. شرط) = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *dat is de reden, waarom beide uwe kinderen zijn gestorven.* (D.).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] iets *medeslepen,* iemand tegen wil en dank *medenemen* (Jav. sarad); [Batak] *waar* iemand iets *langs heeft gesleept* als b. v. een spoor waar langs een tijger zijn prooi heeft gesleept.

III. [Batak] *mits niet;* [Batak] *mits ik niet door uwe handen sterve* (M.)

[Batak] = [Batak] II. (D.).

[Batak] Mal. جران *een betelschaal* (M.).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. sărama).

[Batak] (Sanscr. asrâja) [Batak] iemand *te hulp roepen* (Mal. săraja; vgl. Jav. sĕraja); [Batak] *voor* iets *iemand's hulp noodig hebben.*

[Batak] Men. Mal. uitspraak van het Ar. Mal. سلوار *een broek;* ook [Batak].

[Batak] naam van een buiten de *huta* staande loods, waar men de wacht houdt; [Batak] *vernachten; des nachts voor het huis van den civiel-bevelhebber de wacht houden;* hetwelk onder de onbetaalde diensten behoort, die het Nederl. gouvernement den Batak oplegt (M.). —— [Batak] naam aan een huis gegeven, waarvan het dak hier en daar open is.

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak]

[Batak] eigennaam van de heldin van een naar haar getiteld verhaal.

[Batak] zekere slangsoort.

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.) *vuiligheid* die op het water drijft (vgl. 't Mal. sarap).

II. *belofte* aan een geest hem te eten te zullen geven, zoo men het van hem verlangde verkrijgt.

[Batak] I. [Batak] *peinzen, bij zich zelven spreken;* [Batak] (D.); [Batak] iets *ter harte nemen, zich om* iets *bekreunen;* [Batak] *steeds aan* iets *denken;* iets *regretteren;* [Batak] *hoop, wensch* die gekoesterd wordt; —— [Batak] (D.).

II. [Batak] Mal. منچها = [Batak] (D.).

III. [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] *de kieuwen* van een visch.

[Batak] *echo* van de stem; *snerpend, galmend* van het geluid; [Batak] *galmen, weërgalmen* van het geluid.

[Batak] zekere kleine bijsoort; [Batak] *de roode hond hebben* de builtjes bij die kwaal naar die welke tengevolge van insektbeten ontstaan, gelijkende; [Batak] zekere vergiftige kikvorsch- of paddesoort, die zeer knobbelig op het lijf is; [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] I. (M.; Men. Mal. sälisir).

[Batak] *reden van ongenoegen* tegen iemand; [Batak] *ongenoegen koesteren; tegen* iemand *ontevreden zijn;* —— [Batak] *beleedigd zijn* (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zekere parasit (lauranthes); [Batak] (*de citroenboom sterft door een sarindan*) spreekw. "de vreemdeling verrijkt zich ten koste van den inboorling."

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] hout *splijten* voor vloerlatten.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] I.

[Batak] de vlinder die uit de witte mier (*tandetande*) ontstaat.

[Batak] *doordringend zijn* van de koude.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *dun, papperig* van de afgang.

II. *een feest* dat men uit vreugde over een onverwacht geluk viert; [Batak] *over* iets *een vreugdefeest vieren* als b. v. over een gunstige droom. —— [Batak] zekere boom uit wiens hout men slagtpalen snijdt.

[Batak] *de schede* van een wapen (Mal. id.); *de lade* van een geweer; *hulsel* van iets in het algemeen; [Batak] *een schede voor* iets *maken;* [Batak] *in de schede doen* een wapen.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *open scheuren* de bast van een boom, als de beeren om de honig doen.

[Batak] benaming van door geesten gevlochten hoofdhaar, waarvan het bezit iemand bij het spel altijd doet winnen; [Batak] *in een gevlochten zijn* van het hoofdhaar door den invloed van een geest.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.). —— [Batak] zeker vergiftig preparaat.

[Batak] eigenn. van een plaats in de nabijheid van *sibolga* (siboga), die bij ons *siroedoel* genaamd wordt.

[illegible] zekere aapsoort met een korte staart, rond gelaat en ligt bruin haar. —— [illegible] zie onder [illegible] II.

[illegible] (door het Mal. het Perz. سرناي) soort van clarinet; [illegible] een clarinet van bamboe of uit een rijsthalm vervaardigd; [illegible] *die zijn clarinet doet klinken* (in de beschrijving van een offerkip).

[illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible] (M.); naam van een *marga;* zekere kwaal waarbij men zwarte tanden heeft; [illegible] *zijne tanden zijn door het saruppaet aangetast.*

[illegible] (vgl. [illegible] I.) *loslijvig* van de buik.

[illegible] zekere *sijala*-soort.

[illegible] benaming van een zeer groote soort van pannen; [illegible].

[illegible] = [illegible].

[illegible] *onjuist* hooren; [illegible] *uw gehoor is verkeerd, gij hebt verkeerd gehoord.*

[illegible] *toevallen* van de deur van een *djëbak* (D.).

[illegible] *luik*, of *valdeur* boven de trap, waarlangs men in een huis binnen komt.

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible] I.) = [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible] en [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) *uitbreken* als bijen uit hun nest; *uit elkander spatten* als de hersens van een verbrijzeld hoofd (M.); [illegible] *opengebarsten zijn* van rijpheid als een vrucht; *doorgebroken zijn* als een in stukken geslagen steen; [illegible] *losmaken* het hoofdhaar zoodat het afhangt; [illegible] zekere zich in menigte verspreidende vrouwelijke geesten van voorouders; [illegible] = [illegible] (a.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *kruipen* van de looten van een plant.

[illegible] / [illegible] *ineengerold zijn* als slangen, *slingeren* als planten; iets *ineenrollen* als matten om ze te bewaren; *in een bogt buigen* rotan; [illegible] *in een bogt gedraaide rotan;* [illegible] *één buigsel rotan.*

[illegible] I. = [illegible].

II. [illegible] iets *uitplukken, uittrekken* (vgl. Mal. tjabut).

[illegible] / [illegible] soort van kroos; *watermos.*

[illegible] I. *verkeerd zijn; fout, schuld, misdrijf* (Mal. salah); *wat* aan iets *ontbreekt;* [illegible] *er ontbreekt een weinig aan;* [illegible] *een klein misdrijf;* [illegible] *zoo niet, ingeval niet;* —— [illegible] *belast zijn met de schuld van schoon te zijn* gezegd b. v. van een meisje dat wegens hare schoonheid in 't ongeluk gestort wordt (M.); —— [illegible] *terug gaan* van de geesten (tabas).

III. benaming van een suikerriet-soort met bruine bladen; [illegible] *indigo* (Marsdenia tinctoria); [illegible] *blaauw zijn* als een geknepene huid; *donkerkleurig zijn* van een hond. —— [illegible] = [illegible].

III. of [illegible] Mal. اصلكن *mits, zoo maar.*

[illegible] *dorens* of *distels* om een boom gedaan, om het beklimmen te beletten.

[illegible] = [illegible]? (M.).

[illegible] het kruishout, waaraan de nek van een buffel aan het ploegjuk is vastgehecht.

[illegible] I. *zelfs;* [illegible] (M.; Mal. sädang, sädangkan en sälangkan).

II. [illegible] *naakt zijn;* [illegible] *meer of min naakt;* [illegible] = [illegible]; [illegible]

zekere rijstkorrel groote kamfersortering; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

III. Mal. سلاغ [Batak] = [Batak]; —— [Batak] *rek* om er lanzen na het gebruik in te steken (D.).

[Batak] Men. Mal. سلاڤ *tabaksdoos.*

[Batak] Men. Mal. سلاڤن = [Batak] (M.).

[Batak] (van [Batak]?) wat men als doelwit bezigt bij oefeningen met het geweer, bestaande meestal in een menschelijke figuur. —— [Batak] Mal. eign. van een geliefde slaaf van *Simalin Deman.*

[Batak]/[Batak] *groente zoeken;* de eene of andere groente *plukken;* [Batak] *een kind waaraan de moeder op eene onwettige wijze komt* hetzij door overspel met een ander hetzij door vóór het huwelijk een kind te hebben; ook [Batak].

[Batak] *een blad dat men* door het gewas des morgens loopende, *vóór zich houdt*, om geen last van de daauw te hebben; *wat men* aan lijnwaad *zich om het lijf doet*, als behoedmiddel tegen den invloed van geesten.

[Batak] Mal. سلسي *beslist*, *afgedaan* van een zaak; [Batak] iets *in order brengen*, *afdoen*, *beslissen* (M.).

[Batak] *het kakebeen.*

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een korte dwarsfluit* van bamboe; wordt midden in door een driehoekig gat geblazen, en met de vingers aan de beide einden bespeeld; is vooral bij vrouwen in gebruik, en dient dikwijls te gelijk voor bewaarplaats van de *saga-saga.*

[Batak] I. (blijkens het Dairische [Batak] verkorting van [Batak]) zie bij [Batak].

II. [Batak] iets *leenen* (in tegenoverstelling van [Batak]) wat in waarde teruggegeven kan worden als geld, koren, enz.; [Batak] ([Batak]) iemand *gerijven door hem geld, koren* enz. *te leenen;* ([Batak]) iets *te leen geven;* [Batak] *de persoon van wien men koren, geld* enz. *leent.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] I. 1°. (M.).

[Batak] *de hoefdeelen* of *-splijtsels* van een buffel enz.

[Batak] I. zie onder [Batak] II.

II. Mal. سليسيه *geschil*, *twistgeding* (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak], [Batak], [Batak] en [Batak]) [Batak] 1°. iets *verscheuren*, *afscheuren* van de bliksem en van de beeren gezegd; 2°. *zich verheffen*, *voortgalmen*, *voortrollen* van een geluid; meestal in deze beteekenis te gelijk met [Batak]; [Batak].

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een pak* kleederen (vgl. het Mal. woord); [Batak] iemand *van kleederen voorzien*, *met kleederen begiftigen;* [Batak] *zich aankleeden* (M); [Batak] *van kleederen verwisselen;* [Batak] *een uitzondering maken op de algemeene regel; in een exceptioneel geval verkeeren;* [Batak] = [Batak] of [Batak] (Mal. bärsalin *baren* van een vorstelijk persoon); [Batak] iets *overbrengen*, *overschrijven*, *overgieten;* [Batak] naam van een fabelachtige rivier, aan wier overkant de geesten een andere gedaante aannemen; [Batak] *beelden die een persoon vertegenwoordigen* zooals de [Batak]; [Batak]

(D.). —— [illegible] een der namen van *Siadji marimbulu bosi.*

[illegible] zekere riviervisch (M.).

[illegible] fijn gehakt raauw vleesch met bloed, spaansche peper, limoensap en zout genuttigd.

[illegible] = [illegible] (hbs.).

[illegible] = [illegible] 1°. (D.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] *wenkbraauw;* tjĕlebĕn (D.); [illegible] *hij heeft vaak;* [illegible] *hij lacht stilletjes,* men kan aan zijn oogen zien dat hij lacht.

[illegible] = [illegible]; [illegible] *gij maakt eene uitzondering op de algemeene regel; gij zijt anders dan een ander.*

[illegible] (vgl. [illegible]) *een vuurvlieg.*

[illegible] *de calmuswortel* waarvan de geur de geesten zou afschrikken.

[illegible] *last hebben van hardlijvigheid.*

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (Bisaj. alimpolo *kruin* van 't hoofd); [illegible] *ter neêr geschreven zijn op het voorste gedeelte van de hoofdschedel* van het een of ander waartoe het lot ons heeft bestemd.

[illegible] (vgl. [illegible]) *het dunne waterachtige gedeelte* van de inkt, melk enz.

[illegible] zeker gouden oorsieraad, niet ongelijk aan de *duriduri* maar grooter, en aan een haak vastgehecht. —— [illegible] de vijfde kamferzeef die in fijnheid op de *raganitak* volgt (D.).

[illegible] Mal. [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *een middel om het kramen te verligten;* [illegible] (D.; Mal. sălusuh; Daj. tarusur); [illegible] *een middel om iets los te maken.*

[illegible] *bloemschede* van een palm (Mal. id.).

[illegible] zekere struik met eetbare vruchten (M.).

[illegible] zeker kostbaar Atjineesch kleedingstuk.

[illegible] iets boven het vuur *droogen* als rijst in den bolster, om ze hard te maken, en gemakkelijk te kunnen ontbolsteren; visch door hem op de *parapara* te plaatsen (vgl. Mal. salei); [illegible] eigenn. van een hond van *Radja guru.*

[illegible] = [illegible].

[illegible] naam van een draaikolk in de verhalen; [illegible] naam aan een hoog gezwollen rivier gegeven.

[illegible] Tamil. Mal. [illegible] *vermilioen;* [illegible] zeker vergiftig preparaat; [illegible] *hij meet zeer naauwgezet uit,* geeft geen zier overmaat.

[illegible] *de breede strook* langs den rand van een buisje (vgl. 't Mal. woord).

[illegible] *een buffelhoorn* voor buskruid.

[illegible] soort van *sagasaga?* (Men. Mal. tjălempong; vgl. Jav. tjalĕmpung).

[illegible] naam van een *ogung* (M.).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (D.).

[illegible] *sterk van geur* als peper (Tag. sangit); *norsch.*

[illegible] = [illegible] (D.); [illegible] *helder en open zijn* van een vlakte, *onbegroeid zijn* als een plaats die dikwijls begaan is; figuurlijk *ver zich verspreiden* als een

geluid over eene vlakte, waar het niet door het geboomte gestuit wordt.

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) *voorbij zijn, afgeloopen zijn;* [illegible] *toen men gedaan had met eten* enz.; [illegible]; [illegible] *de overledenen;* —— [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible]; *kwaadaardige zinspeling* op iemand.

[illegible] *scherp* van iemand's woorden.

[illegible] zie onder [illegible] III.

[illegible] *de kant, boord* van een waterplaats, waar men zijn kleederen bij het baden ter nederlegt, enz.; *aanlegplaats* van een vaartuig.

[illegible] Chin. Mal. جاوَن *een kom, een groote kom* als voor water om de handen te wasschen, voor men gaat eten; tjawan (D.); [illegible] = [illegible] (hbs.); —— [illegible] benaming van hoofdhaar, dat zoo lang is, dat één haar een kom vult (D.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] zie onder [illegible] II.

[illegible] I. ontkenning vooral na het relatieve [illegible] en in conditionele zinnen in gebruik; *zoo niet* (zie verder de Spkrt.); [illegible] *zoo hij het niet geeft;* [illegible] *naauwelijks zigtbaar zijn* van iets in de verte; [illegible] *wij hebben elkander nooit ontmoet, behalve nu, wij zien elkander nu voor de eerste maal;* [illegible] *niet* iets *zijn* in tegenstelling; [illegible] *wie weet of het waar is of niet, misschien is het waar, misschien niet* (*waar*); [illegible] iemand *als niets tellen;* ([illegible]) verbloemd: een vrouw *verkrachten.*

II. *ophouden, uitscheiden, niet doorgaan;* [illegible] iemand *sussen,* hem de wapens doen nederleggen.

III. (vgl. [illegible]) [illegible] iemand *ondervragen; naar* iets *vragen;* ook [illegible] en [illegible] ([illegible]); [illegible] *zoo sprak de Vorst degenen die in het huis waren ondervragende.*

IV. verkorting van [illegible] (M.); b. v. [illegible] enz.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] Ar. Mal. شهادة [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible] II.) klanknabootsende uitroep *sok!* [illegible] *stroomen, gudsen* van een hevige regen.

[illegible] iemand *met harde woorden van zich wegzenden.*

[illegible] (tjĕkak) = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.; Mal. id.).

[illegible] *van* iets *een mondvol nemen;* [illegible] *één mondvol.*

[illegible] Men. Mal. = [illegible] (M.).

[illegible] *afgedaan zijn* van hetgeen men bespreekt; *verblijven* ergens zich vestigende;

[…] *ophouden uitscheiden*; ook […]; — […] *met* iets *uitscheiden, ophouden;* […] *waar iets opgehouden of gebleven is;* […] *hikken, de hik hebben;* […] *laten wij het daarbij blijven* bij de overgang in een gesprek tot iets anders; […] *dat is het einde er van, tot zoo ver* als slot van een verhaal; […] *zijn gang is opgehouden*, d. i. hij is gevestigd; van iemand die gehuwd is.

[…] = […] I. (D.).

[…]/[…] = […] (D.).

[…] I. = […] (D.).

II. (tjĕkĕl) = […] (Jav. id.).

[…] Mal. چوكن soort van dambord (M.).

[…] = […] (D.).

[…] = […].

[…] Ar. Mal. سكين = […] (hbs).

[…]/[…] *het mannetje* van een *palanduk* (D.).

[…] I. Mal. جوكي = […].

II. (tjoke) […] = […] (D.).

[…]/[…] een blad *in de gedaante van een schuitje vouwen* om er palmwijn, of water voor de offeranden in te doen; […] *een zoo gevouwen blad.*

[…] I. = […] I. (M.).

II. (vgl. […]) […] *afgebrand zijn;* —— […] *een erge jeukte overal gevoelen* (M.).

[…]/[…] *onrustig zijn* van de oogopslag.

[…] zie onder […].

[…] I. *over eind staan* van het haar bij schrik, *te berge staan;* ook […]; […] *als borstels opstaan* als het haar van een woedenden tijger.

II. […] Men. Mal. سكرجنق *de ronde dikke stokjes* (tarugi) die in de *idjuk* zitten; een lans waarvan de steel uit zoo'n *sogar djanten* bestaat, wordt onder de insignia van den Sultan van Mănang Kărbau opgenoemd (M.).

[…] *geërgerd* met *roha;* […] *ergernis.*

[…] I. *de ochtend;* […] *zeven ochtends;* […] *één ochtend;* […] *des ochtends;* […] (M.); […] (sogót) *vroeg* in den ochtend; […] (nasogót) *heden morgen* de tijd reeds verstreken zijnde; […] *de tijd* van den dag, *de verschillende tijdstippen* van den dag; […] ([…]) iets *vroeg in den ochtend doen*, iets *vroeger doen;* […] *de Vorst at vroeger* (dan hij gewoon was te doen); […] *morgen* de dag van morgen; […] en […] (M.); […] *den dag daarop, den volgenden dag;* —— […] *een afstand dien men in één morgen kan afleggen* (M.).

II. (zonder twijfel één met I) *voortaan, te eeniger tijd;* […] *morgen avond;* […] iets *uitstellen;* […] *steeds uitstellen* (opmerkelijk de analogie van 't Men. Mal. isuk *voortaan* vergeleken met bărisuk *morgen, to morrow*).

[…] = […] II.;

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] I. zamentrekking van [Batak].

II. = [Batak] (M.).

[Batak] *gespleten laga-bamboe* om er rijst-wannen van te maken.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zekere boom wiens gom als de *damar* ter verlichting gebezigd wordt (M.); [Batak] zekere boom.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] of [Batak] (uit [Batak] en [Batak]) *gelijk, als;* [Batak] *als dat vermelde;* [Batak] *als dit;* [Batak] *als welk? hoedanig?* [Batak] *het reeds zoo zijnde; vervolgens, daarop;* [Batak] *zoo het aldus gesteld is, zoo dat het geval is;* [Batak] *zoo iets, zoo'n ding.*

[Batak] = [Batak] I. (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *hard* iemand *aanspreken* als een doove; [Batak] *hard toeroepen in* 't oor van een doove.

[Batak] = [Batak]?

[Batak] van visch-beenderen gemaakte koralen; koralen van de dikste soort; [Batak] naam van zekere vergiftige slangsoort; —— [Batak] naam van een rijst-soort (M.).

[Batak] I. een uit latten bestaande soort van zolder, die echter niet doorloopt; binnen een huis één achter en één voor; men plaatst er allerlei dingen op, en daar waar de maiz het voornaamste voedsel is, dient de *sokkar* als bewaarplaats.

II. [Batak] = [Batak] (vgl. Mal. tjăngkar).

III. (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] *stoutmoedig* spreken; *naar* van een landstreek.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iemand's keel *knijpen*, iemand *verworgen* (Mal. tjăkek); iets *beknellen* als een knip de pooten van een vogel; [Batak] zeker vergiftig preparaat.

[Batak] I. *de steel* van een bijl; bij de Bataksche bijl ongeveer een arm lang; [Batak] *als een sokkir* zoo lang.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *vragen uit te scheiden* als iemand die bij het worstelen onder ligt.

[Batak] I. zekere boom (turpinia sphaerocarpa).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] iemand *hard toespreken, bang maken; afsnaauwen.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *het schrikverwekkende; getroffen* bij 't zien van iets vreemds van de *roha;* [Batak] *ik was straks getroffen ziende uwe gelijkenis op den zoon van den Vorst;* [Batak] *verschrikt zijn, ontsteld zijn;* [Batak] *telkens verschrikt wakker worden* in de slaap; [Batak] met een feest *inwijden* een pas gestichte *huta;* [Batak] *het schrikverwekkende van hetgeen gezien, en gehoord wordt.*

[illegible] (vgl. [illegible]) *sitten* van een vogel, *se percher* (Mal. inggap; Daj. tingkep); figuurlijk *zich plaatsen* op iemand als rijkdom; [illegible] *aantrekken* kleederen, aan zijn lijf *hangen;* de verschillende gedeeltens van een gebouw *aanhechten;* ook [illegible].

[illegible] (D.).

[illegible] *iemand die ernstig van aard is.*

[illegible] I. *niet in kunnen* van iets omdat het te groot is; [illegible] *versperren*, iets *digtstoppen* (Bisaj. id.); iemand *op den weg voor de voeten loopen;* [illegible] zoo groot zijn dat het in een *bahal* naauwelijks plaats heeft; [illegible] eigennaam van een reusachtigen slaaf in de verhalen; [illegible] zekere bijsoort die aan het hout hare nesten van aarde vasthecht.

II. zeker vogeltje; tjĕngtjĕng (D.).

[illegible] *bewaarheid* van een datu in zijne uitspraken; [illegible] *bewaarheid worden.*

[illegible] I. = [illegible].

II. Mal. [illegible] [illegible] *bestrijken* het weefsel met een haneveer om het stevig te maken? (M.).

[illegible] I. Mal. [illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (Bisaj. suksuk; Tag. sasak *zijn bijzonder geluid maken* van de hagedis).

II. [illegible] *in het naauw zijn* (Mal. säsak); [illegible] *zich als gedrongen* ergens naar toe *begeven;* [illegible] *hij begaf zich met vaart naar de komenden.*

[illegible] *bladen*, of wel *iets anders waarop men een slagtbeest in stukken hakt;* geldbedrag door de naaste verwanten van iemand, die opgegeten moet worden, bij de *panduduran* te betalen. [illegible] en [illegible] (D.).

[illegible] I. een figuur met kalk of curcuma bij de *parmanuhon* buiten de *appang* op de rijstwan geteekend en eene omineuse beteekenis hebbende; [illegible] zekere geestsoort die den grond zou doen instorten.

II. [illegible] *verderf aanbrengen;* [illegible] *zonder twijfel zal op d'een of d'anderen tijd 't leergeld dat wij hem hebben betaald schade en verderf aanbrengen*, zoo hij ons bedrogen heeft; —— [illegible] (D.).

[illegible] I. *aangesloten*, *aaneensluitende;* als gelukwensch iemand die weg gaat even als [illegible] toegevoegd.

II. [illegible] = [illegible] II. (M.).

[illegible] I. (vgl. [illegible]) [illegible] = [illegible] (Men. Mal. säsap); [illegible] *gij schijnt reeds een vette weide en een aangename drinkplaats gevonden te hebben;* ironische spreekwijze tegen een meisje, dat reeds een minnaar heeft; [illegible] = [illegible] (M.); [illegible] *het bovenstuk* van een *sarune* waarop de *dinggar dinggar* eerst geplaatst wordt, en waarin de *itit* gestoken wordt.

II. (vgl. [illegible] II.) [illegible] een gat met aarde *aanvullen;* [illegible] *hij krabbelde de aarde van die kuil* (d. i. de wanden er van) *los; zoodat de kuil met aarde gevuld werd.*

[illegible] *stichten* een *huta;* [illegible]

[Batak] *een pas gestichte huta* die nog niet groot kan zijn.

[Batak] 't bijzondere geluid dat de [Batak] maakt (M.).

[Batak] Men. Mal. uitspraak van سبست = [Batak].

[Batak] *de percenten die de uluporang van de spelers trekt;* meestal 1/20 van de inzet; [Batak] *wat de uluporang den eersten dag aan de spelers te eten geeft.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. جرتوق = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] ([Batak]) den overwinnende haan aan den overwonnene *te pikken geven* om te zien, of deze nog lust heeft om te vechten.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] *laten pikken* den overwinnende haan op den overwonnene; zooals 't gebruik is (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] Men. Mal. سمفه ستي *een plegtig bezworen verbond* (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *heen en weêr gaan* als bladen; [Batak] in zijn vlugt *op en neêr gaan* als een kiekendief die op en neêr vliegt; ——— [Batak] *heen en weêr schudden* de horens als een vertoornde buffel; iemand *vervloeken* (M.).

[Batak] (Sanscr. satya) [Batak] = [Batak] (D.; Mal. bärsumpah sätija).

[Batak] *met een ruk* iets *ophalen* als b. v. den met een hengel gevangen visch (M.).

[Batak] zekere boom wiens hout voor kolen dient.

[Batak] Men. Mal. سده = [Batak] (Jav. sadak id.; sĕdah Krama van suruh *betelblad*); [Batak] zie onder [Batak] (M.).

[Batak] I. [Batak] titel van de geliefdste vrouw van een Vorst (M.); [Batak] eigennaam van de voornaamste vrouw van in verhalen optredende vorsten.

II. Mal. سدغ = [Batak] III.; [Batak] *mits gijlieden maar bewilligt, mijn smaad als de uwe te wreken;* [Batak] *mits niet* (M.).

[Batak] iets *zich te binnen brengen* (Mal. sädar); [Batak] *eensklaps een herinnering krijgen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *eenigzins afgelegen, meer of min op zijde gelegen;* [Batak] *afgelegene plaatsen, meer of min onbezochte plaatsen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak]; [Batak] in plaats van [Batak] enz. zegt iemand voor hij een *huta* binnen gaat, daarmede vragende, of er iets is dat niet binnengebragt mag worden.

[Batak] I. zekere boom (soort van pterocarpus), wiens roode gom het voornaamste bestanddeel van de Bataksche inkt is.

II. [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *overloopen* van water, *vloeden* van de zee; het tegenovergestelde van [Batak].

[illegible] *uitscheiden* van een storm, aardbeving enz.; *gerustgesteld zijn* van het gemoed (vgl. Mal. sänang, Jav. sĕnĕng); [illegible] = [illegible] (Pngrks.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] I. = [illegible] I.; [illegible] *bezielen* iemand van een geest.

II. [illegible] = [illegible] (verhaalstijl); [illegible] = [illegible].

III. [illegible] iets *donker kleuren* (vgl. Mal. sänam); —— [illegible] zekere vogel wiens staart zich heen en weêr spreidt, kwikstaartje?

[illegible] benaming van een scorpioen-soort (M.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *afdeeling* van een *marga* (D.).

[illegible] zie onder [illegible]; —— [illegible] *een kostbaar erfstuk* (M.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] iets met geweld ergens *instoppen*; figuurlijk iemand iets *opdringen*; [illegible] iemand *lastig vallen*, *om de kop zeuren*.

[illegible] *avondrood* (M.; Mal. sändja).

[illegible] offensieve *wapenen* in het algemeen (Mal. en Jav. sändjata).

[illegible] = [illegible] (M.); benaming van een *gambir*-soort.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible] (Wigcheltaal).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *de slapen* van 't hoofd.

[illegible] (tjonteng) = [illegible] (D.).

[illegible] I. = [illegible].

II. [illegible] iemand *bij zijn vertrek te eten geven* als afscheidsgroet (D.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible] I.) [illegible] *glans aan* iets *verleenen*; *zijn glans op* iets *doen vallen*; [illegible] = [illegible]; [illegible] *het bosch was steeds rood beglansd door de figuren van de razende slang.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (zonder twijfel van [illegible]) [illegible] = [illegible] (D.; vgl. [illegible]).

[illegible] *genegen*, *gunstig gestemd* jegens iemand (vgl. Mal. tjondong); [illegible] of [illegible] *wat iemand bemint of lief heeft*, b. v. de uitverkorene van een meisje, de persoon die zij het liefst heeft.

[illegible] *uitgemaakt zijn* van een twist; vóór een woord versterkt het de beteekenis: [illegible] *geheel op zijn*; [illegible] *geheel en al doof zijn*; [illegible] *die vallei is zeer diep*; [illegible] *zeer luide kermen*; [illegible]

[Batak] *het was toen zeer warm;* [Batak] *uitmaken* een oorlogsaangelegenheid als door bemiddeling van een arbiter; [Batak] *verstikken, verstikt worden* van de pas op de bewaterde akkers overgeplante rijstplantjes; ook in een vervloeking van een persoon gezegd.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (hbs.); [Batak] *al de kleinere gedeeltens* van een slagtbeest, als de oogen, ooren, de neus, enz.

[Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. sandhi) *ledematen;* ook = [Batak] (D.; vgl. Mal. sändi).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] *een scheplepel* (Mal. enz. id.); [Batak] spijze *opscheppen; voor* iemand *opscheppen;* iemand *den kost geven*, iemand *als huisgenoot bij zich hebben* werkende hij voor zijn kost; [Batak] *afhankeling* van iemand, als zijn bediende of iemand dien hij de kost geeft; [Batak] *kost en inwoning genieten;* [Batak] *de man* van een vrouw; *husband;* completer: [Batak] fatsoenlijk: = [Batak]; [Batak] titel die een door een geest bezielde aan de vrouw van den raadpleger geeft; [Batak] (Wigcheltaal); [Batak] sierlijk sprekende = [Batak]; [Batak] zekere plant met lepelvormige bladen; van daar het daarop betrekking hebbende raadsel [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *uitkaauwsel* van het een of het ander, als van de betel het uitgekaauwde pruimpje, dat men wegwerpt; tjĕpah (D.; Mal. en Jav. säpah); —— [Batak] (*gelijk een uitgekaauwd pruimpje op 't midden van den weg ter neêrgeworpen*) is in de *andung*-taal een vergelijking waarmeê zich de schrijvers vernederen.

[Batak] zie onder [Batak]; [Batak] = [Batak] (Kamfertaal).

[Batak] I. *afgeknapt, afgescheurd* van een tak (Men. Mal. supak); [Batak] iets *afscheuren* als de banaanvrucht van den boom; [Batak] *in massa's groeijen* van de doerijan-vruchten, zoodat de tak dreigt in stuk te knappen; [Batak] zeker vergiftig preparaat; —— [Batak] = [Batak] (M.).

II. *smoel* bij het schelden (M.).

[Batak] Mal. سڤڠ *caesalpinia sappan;* [Batak] benaming van geel-roode hoenderen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) een open gebouw, waar ongehuwde mannen de nacht moeten doorbrengen, met vreemdelingen kennis gemaakt wordt, kleine zaken worden besproken, en boven een zolder is die tot bewaarplaats dient van de rijst (Daj. sapau *dak*).

[Batak] *kort bij den grond af* kappen, of houwen; *kort bij 't tandvleesch af* gevijld zijnde, van de tanden.

[Batak] Mal. سنت [Batak] *besneden zijn* (eigentl. *beknepen zijn* wordende de voorhuid bij de operatie tusschen twee bamboesjes geknepen; de besnijdenis is reeds bij de Sub.-Tobasch, Mandailingsch en Dairisch sprekende Bataks in zwang).

[Batak] *kleursel* van lijnwaad enz.; [Batak] (D.); [Batak] goud *donker kleuren* door

het in heet met curcuma gekleurd water te doopen (Mal. săpuh; Jav. sĕpuh); het lemmet van een wapen *hard maken* door het gloeijende in koud water te steken. —— [Batak] zegt men tegen iemand daar men niets om geeft: *ik lach wat om jou* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak] I.) [Batak] iets *uitslurpen* (Sund. tjoptjop); [Batak] *een kip die zijn eijeren uitslurpt;* 't welk een slecht omen is; [Batak] = [Batak]; [Batak] (tjĕptjĕp enz. D.).

[Batak] vuur *van brandstof voorzien*, door brandhout er in te doen *aanmaken*.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (van [Batak] niettegenstaande de klemtoon op de voorlaatste rust) *brandhout* in gekloofde droege stukken; [Batak] *brandhout halen.*

[Batak] *digt vegen* de pootgaatjes in een *hauma;* [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. *gelijk zijn*, *overeenstemmen*. II. benaming van een spinsbek-soort.

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] Ar. Mal. سبب *reden*, *aanleiding*, *oorzaak;* [Batak] *zonder aanleiding zijn*, *zonder reden gebruikt worden*, b. v. van iets dat uit statie gebruikt wordt (M.).

[Batak] *druk bezig zijn*, *druk aan den gang zijn;* naam van een *marga;* [Batak] vuur *zoeken aan te houden* door het smeulende brandhout met asch te bedekken; [Batak] *tegen elkaâr doen vechten;* [Batak] (*een quasi vuur-aanhouder*) versierde uitdrukking, waarmede men zich bij iemand, als hem willende dienen bekend maakt; [Batak] benaming van als asch er uitziende aarde; [Batak] *de bolster* van de rijst, die onder het stampen de vijzel uitvliegt. —— [Batak] eigennaam van den *djudjungan* der *marga's*, *sitoppul*, *huta toruwan* en *panggabejan* zijnde hun bijzondere muzijk ook [Batak] genaamd.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *drinken* van beesten; [Batak] *drink-* of *waterplaats* van beesten; [Batak] *zich naar een waterplaats begeven om te drinken* van beesten.

[Batak] I. benaming van de grootste bamboesoort (M.); benaming van een kleine bamboe-soort (Mal. tjăma naam van een fijne rotan-soort); [Batak] zeker vergiftig preparaat.

II. *vleeschporties* in bladen gewikkeld, en aan de dansers bij een lijkfeest uitgedeeld.

III. [Batak] = [Batak]; [Batak] ([Batak]) = [Batak]

[Batak] Mal. عجم [Batak]

[Batak] de persoon die iemand als patroon is, en hem als zoodanig geld voorschiet; [Batak] *client*, *beschermeling*.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *gewoon zijn*, *gewend zijn*.

[Batak] (tjĕmĕk) = [Batak] (D.; Mal. tjămar).

[Batak] 1°. *vastnaaijen* met rotan, bladen die ter bedaking dienen (Men. Mal. mănjămat); 2°. *steken* van insekten; [Batak] *de angel* van een insekt; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] *voorwerp van haat*, *iemand daar men haat jegens koestert.*

[Batak] = [Batak] (M.; vgl. Jav. en Mal. sămu).

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. en Jav. sămut).

[Batak] zeker kleedingstuk van Mandhl. weefsel.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] eigenn. van een vorstelijke jagthond (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *pas uitgebroken* van een ziekte, zoodat zij zich nog niet geheel van den lijder heeft meester gemaakt.

[Batak] / [Batak] *reeds van den beginne af* (D.).

[Batak] *stout* van beesten die schade aanrigten, zoodat zij hier verjaagd, daar weder te voorschijn komen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *prop* van bladen of iets anders bij een geweer, eén flesch enz. (Mal. sămpal); [Batak] *digtstoppen* een gat.

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. sămpit).

[Batak] *voorbij zijn*, *reeds gedaan zijn;* gezegd van iets, dat men ongedaan wenscht, of waarover men berouw gevoelt; [Batak] *wij hebben helaas! reeds zout gekocht;* [Batak] *zoo gij reeds ongelukkigerwijze uwe kinderen hebt opgegeten, wat kan er meer tegen gedaan worden?* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] Men. Mal. جمعة = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak]; [Batak] *iets weg-blazen* als b. v. de pijltjes uit 't blaasroer (D.).

[Batak] I. *het jonge blad* van de ficussoorten.

II. *eerbiedbetuiging*, *buiging* die men voor iemand maakt; *wat men een geest aanbiedt of toewijdt;* [Batak] *de palmen der handen met de toppen der vingers aan elkander brengen, als teeken van eerbied en te gelijker tijd het hoofd bukken; zich voor* iemand *buigen;* [Batak] (D.; Mal. en Jav. sămbah); [Batak] iemand *zoeken te verbidden;* [Batak] *mijn buiging voor u!* uitdrukking waarmede men iemand's medelijden inroept; [Batak] iets *met eerbied* iemand *aanbieden;* [Batak] = [Batak] II.; [Batak] *wat ter verbidding dient* als woorden of muzijk; [Batak] geesten van een hoogere rang, die verondersteld worden, zich vooral in de nabijheid der *huta's* in hooge boomen, of op sombere plaatsen op te houden, en de gedaante van een slang nu en dan aannemen; [Batak] bijnaam van het hoen dat bij de *parmanukon* geraadpleegd wordt, als het een hen is; naam van een *pagar*.

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] / [Batak] iets in kookend water *doopen*.

[Batak] Mal. سمبيلغ = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *zoo hoog zijn dat het de oevers bedekt* van het water eener rivier.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *snikken* bij het schreijen; [Batak] (M.).

[Batak] *gelescht* van de dorst, *gestild* van de honger; *over zijnde* van vermoeidheid; *bevredigd* van 't gemoed bij wraak; [Batak]

(D.; vgl. Mal. sămbuh); [Batak] iets *laten staan*, *liggen laten;* iemand *zijn gang laten gaan.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *wat* iemand *wenscht te eten;* ook [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. en Jav. sămbur). —— [Batak] (vgl. [Batak]) een van koperdraad vervaardigde koker voor de pijltjes van een blaasroer.

[Batak] I. benaming van een *dari*-slangsoort (M.).

II. [Batak] iets *donker kleuren.*

[Batak] I. *bijtend* als citroensap; *ongemeen ellendig* zich gevoelen; [Batak] (D.); [Batak] *pijn doen* van de buik of het hart.

II. *in stukken zijnde*, *bedorven* van ijzer dat te lang in het vuur is; [Batak] *bij ongeluk geschieden; zonder dat men het verwacht geschieden*, *het ongeluk hebben iets te doen*, *bij ongeluk iets doen;* [Batak] *het is gevallen zonder dat ik er aan dacht;* [Batak] *ik kan het niet meer uitbraken*, *want ik heb het ongelukkig reeds opgeslikt.*

III. klanknabootsende uitroep *sor!* [Batak] *zijpelen*, *druppelen.*

[Batak] I. = [Batak] (M. en D.).

II. [Batak] damar *innen;* [Batak] ([Batak]) *voor* iemand damar *innen;* als de *Lubu's* voor de Mandailingsche vorsten moeten doen (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *een schreeuw geven* van schrik; [Batak] *gillende*, *luid schreeuwende* (D.).

[Batak] = [Batak] (a. M.); *neêrgedaald zijn* van een geest op iemand, dezen uit zijn naam doende spreken; *onder* iemand's *bescherming zijn;* [Batak] iemand *bezielen* zooals een geest, die iemand uit zijn naam doet spreken; iemand *met geschenken feestelijk bezoeken*, hem als patroon erkennende; [Batak] bij iemand *bescherming genieten;* [Batak] *het lot dat iemand toebeschikt is;* [Batak] (M.); [Batak] *patroon* van iemand, *de persoon waarop* een geest *is neêrgedaald*, of die door een geest orakels verkondigt; in tegenstelling met [Batak] *de beschermeling* van iemand, *de geest* die iemand bezielt, of doet spreken. —— [Batak] iemand *zegen aanbrengen; gelukkig maken* van goederen die men volgens 't geloof hoopt zegen te zullen geven (D.).

[Batak] *volgeladen zijn* (M.; Mal. sarat); benaming van een varken dat zoo vet is, dat de buik tot op den grond hangt. —— [Batak] benaming van een bamboesoort.

[Batak] *bamboekoker* voor spijzen?

[Batak] / [Batak] = [Batak] (kamfertaal); [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] iets *vatten*, *pakken*, *vangen* vooral van roofdieren en de bliksem gezegd; [Batak] iets *zoeken te vangen* verschillende pogingen daartoe in 't werk stellende; [Batak] *roofdieren* in het algemeen als tijgers, kiekendieven enz.; [Batak] *vakerigheid;* [Batak] *lot* dat iemand *treft;* [Batak] *hetgeen waaruit* iemand's *lot blijkt*, hetgeen hem te wachten staat; —— [Batak] = [Batak] (D.); —— [Batak] zekere op visch azende vogel (M).

II. *dat* als inleiding van een bewering die met een eed gestaafd moet worden; [Batak]

[Batak] *wilt gij zweren, dat het wezentlijk de grond van uw' vader is, die plaats waar uwe huta staat?* (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] I.) = [Batak] (M.; Sund. panjĕrĕt; Bisaj. sogod *steken* als bijen).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak].

II. (vgl. [Batak]) *kort, laag* bij den grond; tjĕrĕp (D.); [Batak] *laag zweven* als een wolk die bij den grond langs gaat; ook [Batak]; *het ondermaansche bezoeken* van de geesten; [Batak] *laag zwevende* als zwaluwen; [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] een andere naam van het buis *mahidjang.*

[Batak] (Sanscr. srī) *'t gelukkige gedeelte* van een tijdstip, *'t gunstige tijdstip* van den dag; vóór eigennamen van geëerde of gevreesde zaken of personen; [Batak] naam van een der honden van *Radja guru* die den mensch aan beroerte doet sterven, het ligchaam van den doode als in elkaâr gevlochten zijnde; [Batak] bijnaam van de *ala-mat;* [Batak] (M.); [Batak] *naam van den tweeden in rang* onder de bovengoden; *de Koning van Atjeh* (Men. Mal. säri pada); [Batak] naam dien een neêrgedaalde geest aan de vrouw van den raadpleger geeft; [Batak] noemt de gastheer zijn' vrouw wanneer hij zijne gasten deftig aanspreekt.

[Batak] I. benaming van een bamboe-soort.

II. [Batak] *eene schelle kreet slaken* uit strijdlust.

[Batak] (Sanscr. srigala) *een jakhals* (Mal. särigala; Jav. sĕgawon Krama van asu *hond*); [Batak] naam van een *tambar.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] I. (D.).

[Batak] *het tuitende geluid* van de stem van iemand die een doove in 't oor schreeuwt (D.).

[Batak]/[Batak] *bij beurten, beurtelings;* [Batak] ([Batak]) iets *beurtelings gebruiken.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. sarira) = [Batak] (tabas; Jav. sarira; Mal. sälīra).

[Batak] I. *een rotteval* zijnde een boog die het door het aas in een koker gelokte beest in een strik de keel toeknijpt.

II. Mal. سرو [Batak] *gebedsgewijze zijn stem verheffen* tot een geest enz.; [Batak] *opgeroepen worden* als de onderdanen van een vorst (M.).

[Batak] *treffende gelijkenis hebben, precies gelijken;* [Batak] *zij zijn waarlijk precies even dik en lang.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (?); naam van een *gadam*-soort; [Batak] eigennaam van een rivier; —— [Batak] *gedegen goud* in stukjes (M.).

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. särei).

[Batak] (Sanscr. tjakra *een wiel*) *spinnewiel* (Bisaj. sakla *een radje aan den penis;* Tag. *een radje aan een zijdewapen gedragen;* Mal. en Jav. tjakra, *een discus*).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *een klein valnet* dat men des nachts bij toortslicht over de slapende visch doet (Mal. särkap *een kooi* over een leghen).

[…] = […] (D.).

[…] (vgl. […] II.) […] met luider stemme *afschrikken* iemand iets te doen; […] iemand *norsch aanspreken;* […] *de kunst* iemand *af te schrikken;* bestaande in een slagtand van een wild zwijn met *puli* aan een heft gehecht, en om de middel gedragen.

[…] / […] *afsnaauwen* door de neus brommende; […] *beknord worden* (M.).

[…] / […] voor de eerste keer de reeds ontbolsterde rijst *wit stampen* (in tegenoverstelling van […] en […]); […] *wit gestampt zijn* voor de eerste maal, van de ontbolsterde rijst.

[…] zeker gouden halssieraad waaraan een spiegeltje hangt.

[…] *grendel* bestaande meestal in een houten lat, die door van gaten voorziene aan de wanden gehechte blokken gaat, en aldus de deurplanken sluit; ook de grendel of lat, die men tegen de *sarhap* van een huis aanzet, om haar te sluiten.

[…] zekere hooge palmsoort met zeer breede bladen, die op hun stengel dorens hebben, en ter bedaking gebezigd worden (Mal. särdang).

[…] een fluit van bamboe, die men het einde in den mond stekende, bespeelt (Mal. särdam); […] *de kunst op een sordam te spelen;* […] een bamboekoker van een *asta* lengte, die in een gat aan de onderkant van een doodkist gestoken wordt, en waaraan men weder een lange bamboe (*paluur*) bevestigt, die met een in den grond gemaakt gat correspondeert; om dus doende het lijkvocht af te leiden.

[…] *minachtend kijkende* van de oogen.

[…] 1°. *de door het algemeen bij een feest te zamen gebragte ontbolsterde rijst* in geval er vele gasten in een *huta* zijn aangekomen; 2°. = […]?

[…] / […] iets ergens *in doopen* (Jav. tjĕlĕp).

[…] (Sanscr. sarpa) = […] (Wigcheltaal).

[…] benaming van geesten, die den mensch plotseling op het ziekbed werpen; […] een zwangere vrouw *plotseling ziek maken;* iemand *na eene expeditie dadelijk ziek maken* van de geesten.

[…] = […] (D.).

[…] *opgevouwen* van een kleed; *vouw* in een kleed; […] *hij vouwde* ('t kleed) *in vier vouwen;* […] *opvouwen* een kleedingstuk; —— […] ½ *hupang* in goudgewigt. —— […] naam van een hol als verblijfplaats van heilige slangen (M.).

[…] / […] = […] (D.).

[…] (vgl. […]) 1°. = […]; 2°. benaming van een *itok* vischsoort (D.).

[…] / […] zeker heestertje met geele groen-bespikkelde bladen, en bij ons onder den Mal. naam van *puding* bekend; […] (D.); —— […] (hbs. M.); […] *iets heilzaams* gezegd van de *tuwak* als zij in mate gedronken wordt; […] *iets verderfelijks* van de *tuwak* als er iemand zoo dronken van wordt, dat hij alles in stukken slaat. —— […] = […].

[Batak] *ontbolsterde rijst of maiz, die eerst gebrand wordt, en dan fijn gestampt* voor men ze eet (vgl. Mal. sărbuk).

[Batak] Mal. جرمين *een spiegel;* ook [Batak]; tjĕrmin (D.); [Batak] *flikkeren.*

[Batak] / [Batak] iemand *door zich heen laten gaan* van een menigte, door ter zijde een weinig uit te wijken; iets *tusschen de beenen doen* (vgl. Mal. săla).

[Batak] Mal. كلاكر *ligtgekleurde gebloemde sits;* [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.; Men. Mal. manjălang; Jav. njĕlang).

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.).

II. [Batak] in een anders huis *huisvesting genieten*, waarvoor men een klein geschenk aan den eigenaar van het huis gewoon is te geven; [Batak] ([Batak]) *bij* iemand *huisvesting genieten.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. Ar. Mal. *geen varkens- of honde-vleesch eten;* [Batak] = [Batak]; [Batak] naam van een krokodil.

II. [Batak] zeker palmsoort, wier bladen ter bedaking dienen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *verliefd* op iemand, van de *roha* of de oogen gezegd.

II. [Batak] *een zendeling* die iemand's komst aankondigt.

III. *of niet;* [Batak] *ga van avond in het bosch hooren, of hij niet steeds "musu" (vijand) zegt* (M.).

[Batak] I. *het begin* van een rivier, vlak bij de bron; *de gleuf* aan de dikke kant van het lemmet van een *podang;* [Batak] *een beekje* uit een *namo* ontstaande; [Batak] *diep inloopen* van een grot; [Batak] met een zaagje, een *lottik*, of een bordscherfje de tanden *van een gleuf onder aan voorzien* om daarin de *odangodang* te hechten.

II. Mal. جولوق *een pitje* waarmede een lamp aangestoken wordt.

[Batak] = [Batak]; [Batak] *door de oogen verkooren* als b. v. een minnaar (M.; Bisaj. solóng *zien*); [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] tusschen iets *in stekende, vastzittende* als b. v. een wapen in een wonde; [Batak] ergens in *verborgen steken* (vgl. Mal. sălat); *niet bekend zijn;* [Batak] iets ergens *tusschen steken;* [Batak] de dekbladen van een dak *verstellen* door op de opene plaatsen nieuwe bladen in te steken; [Batak] een gat onder aan de *pangumbari* om er iets in te steken; [Batak] *iets tusschen de tanden steken hebben* als vezels van vleesch, of vruchten.

[Batak] (vgl. [Batak] I.) = [Batak] (vgl. Mal. sălap); [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] een draaikolk-geest die 't slagtoffer naar beneden zuigt.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (hbs. D.; vgl. het Mal. woord).

[Batak] een bijzondere soort van schuit, als die in het Tobasche meer gebezigd worden; [Batak] *onder het dansen met elkaâr iets wisselen;* zoo als onder verwanten bij de Bataks het gebruik is; ook [Batak]; [Batak]

[Batak] of [Batak] (Wigchelt). — [Batak] = [Batak].

[Batak] *in de plaats getreden* van iemand; [Batak] *invaheren* een plaats; *bezetten* een vijandelijke plaats; iemand's plaats *nemen*; iets *om zijn lijf doen* als b. v. een mat als *bulusan*; *aantrekken* het een of ander kleedingstuk; [Batak] iets *in de plaats stellen* van iets; [Batak] *bij vergissing ergens komen, bij vergissing geschreven zijn* als een letter; [Batak] *een andere plaats nemen* als een geest, die bij afwezigheid van zijn *sorangan* een ander gaat bezielen, *zich* in een ander schepsel *verplaatsen* van een geest; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] naam van een rots die bij de *aek parsalinan* gelegen is, en even als die de overgang tot de geestewereld zou zijn.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] iets *als offerande* aan de geesten *toewijden* (M.).

[Batak] *een rijstmaat van 4 bale's* (Tag. salop); $^1/_2$ *hati* bij het wegen van benzoe.

[Batak] *nabij zijnde, in de nabijheid zijnde; na* van familie; [Batak] iets *aaneensluiten* als de beenen; *zich nader brengen, zich in de nabijheid* van iets *begeven*; [Batak] *hij ging zich in de nabijheid van zijn zuster plaatsen.*

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *waar men berouw over heeft* (Mal. sásal); [Batak] iets iemand *wijten*; [Batak] *aan wien moeten wij het wijten?* [Batak] *berouw gevoelen* met *roha*; iemand *verwijtingen doen, zijn spijt betuigen*; [Batak] *berouw hebben, verwijtingen doen, spijt gevoelen*; [Batak] *wat dat betreft, wijt het aan u zelven*; [Batak] *hij heeft daarover berouw, het spijt hem.*

[Batak] I. *een koker* voor pijltjes van het blaasroer (M.); een kruik waarin men de *ipu* vroeger, voor 't buskruid bekend was, gewoon was te bewaren; [Batak] *die kuiten heeft in de gedaante van een solpa* (in de beschrijving van een offerkip).

II. = [Batak].

[Batak] *monomanie*; [Batak] (D.); [Batak] *aan monomanie lijden*; [Batak] *watervrees.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *iets dat door vermenging met bedorven dingen schadelijk is geworden*; [Batak] of [Batak] *water dat door vermenging met het bloed van verslagenen vergiftig is geworden*; [Batak] *ten gevolge van 't gebruik van sollop sterven.*

[Batak] / [Batak] iets ergens *in steken.*

[Batak] *een gezegde waardoor men iemand om den tuin leidt*; als b. v. zeggen: "ik geef het u," als men weet dat die er om verzoekt het toch niet krijgen kan; *bedriegelijk* van zoo een gezegde.

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] (Sanscr. swāra) *geluid, stem; schot* van een geweer (Mal. en Jav. suwara).

[Batak] / [Batak] *regelmatig zijn* van een dans; ook [Batak].

[…] *heupbeen.* —— […] 1°. zekere struik met doornige vruchten; 2°. zie boven.

[…] I. voorhechtsel vóór naamwoorden om er eigennamen van te maken (Mal. en Jav. id.; Bal. hi); vóór het grondwoord van een transitief werkw. en adjectief geplaatst vormt het zamengestelde benamingen; […] *Ademwegnemer;* […] *Roodhaar* (zie verder de Sprkt). In het Mandail. wordt […] vóór vrouwen-eigennamen in tegenoverstelling van […] geplaatst, en zoo het bij mannelijke eigennamen gebezigd wordt, moet ter verklaring het eene of andere woord (als b. v. […] […]) voorafgaan. —— In 't Dairisch is het 't telwoord […] (Mak. id.), en wordt het ook als 't relatieve […] gebezigd (Jav. sing); b. v. […]

II. voorhechtsel bij het eerste passif = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] klanknabootsende uitroep *sik!;* […] *fluiten* als iets dat snel door de lucht gezwiept wordt; *sissen* van een gloeijend ijzer in het water; […] de *pasi* gloeijend gemaakt *in het heft steken.*

[…] I. *een kam* of *kleine tros* van banaanvruchten; […] (Mal. sikat).

II. een mengsel dat men in de navel van tooverbeelden of een *parsili* doet, om ze als het ware te bezielen; […] iets *bezielen* op bovengemelde wijze; iemand *van een teeken van majesteit voorzien;* […] *die door de goden geteekend is met een teeken van majesteit.*

[…] zeker kinderspel, waarbij steenen in de hoogte geworpen, en weder opgevangen moeten worden.

[…] *latwerk* voor beschotten (M.).

[…] door het Mal. *schoppen* in het Europ. kaartspel.

[…] *een band van rotan* die hoepelsgewijze om een korf zit; *een lat* op een juk vastgebonden, om het doorbreken te beletten.

[…] naam van het klinkerteeken […]; […] *in de gedaante zijn van gemeld klinkerteeken; de gedaante van een kruis hebben.*

[…] (vgl. […]) *weemoed, wensch* zijne ouders of zijn land te zien; *het zoogenaamde heimwee;* […] *heimwee hebben, wensch hebben* naar zijn land of ouders, *weemoedig verlangen hebben;* […] *een middel tegen weemoed* dat is het een of het ander, dat men iemand, van wien men voor langen tijd afscheid neemt, ten geschenke geeft.

[…] = […]; […] (M.).

[…] *koel, frisch* als water.

[…] = […].

[…] de vrucht van de *hotang mallo* die zuurzoet is; deze vrucht voor de helft hard en onrijp blijvende, is als beeld van partijdigheid in gebruik; benaming van een vergiftige *dari*-slangsoort.

[…] *nabij* den grond, *laag; laag staande* van de zon tegen den avond (vgl. Mal. lingsir).

[…] *schel* van de stem; *onaangenaam* voor het gevoel, van het geluid, als b. v. van het gekras op een bord.

[…] = […].

[…] (Sanscr. sikṣā) […]

[Batak]; [Batak] iemand *kwellen* van een geest (vgl. 't Mal. en Jav. woord).

[Batak] I. *opgeschort* van de kleederen (Mal. singsing; Mak. kingking; Jav. tjingtjing); [Batak] *opschorten* zijn kleederen als bij het doorwaden.

II./[Batak] *eventjes opengescheurd zijn* als de bast van een boom (M.).

III. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] *hij scheurde (het) in vele stukken;* [Batak] *scheuren* bladen voor vlechtwerk door middel van een *riman.*

[Batak] I. *opengemaakt* als een buidel; [Batak] *binnen* iets *zien;* [Batak] = [Batak]; [Batak] (M.).

II. = [Batak]? [Batak] *des anderen daags* (a. M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] benaming van hoofddoeken die voor de helft rood en wit zijn.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *met* iets *haast maken* (M.).

[Batak] I. *het scherpe vocht* van de citroenschil.

II. (= [Batak] etymologisch) = [Batak]; tjegĕr (D.).

[Batak]/[Batak] de bast van den benzoe-boom *openschuren* met een stomp mes; waarna na een tijdsverloop van drie maanden de gom voor den dag komt; [Batak] (D.); [Batak] = [Batak]; [Batak] *krassen* als met een stomp mes.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] II. en [Batak] II.) [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. een bamboestaak, of wel een paal met inkepingen, om op boomen te klimmen (Mal. sigei).

II. = [Batak] (D.).

[Batak] I. (Sanscr. singha) = [Batak] (Wigchelt.); *een afbeelding, beeld;* [Batak] een in de vorm van een gedrochtelijk dier besneden stuk hout, dat voor áán de *pandingdingan* gehecht is; [Batak] erfelijke naam van den Vorst van *Bakkara*, wiens zegen door de Bataks over de oogst afgesmeekt wordt, haar op de tong heeft, en geen varkens- of honde-vleesch eet. De tegenwoordige *sisinga mangaradja* wien ik bezocht heb, houdt varkens en honden, maar zegt hun vleesch niet te lusten, terwijl zijne heilige majesteit den mond opzettelijk bij het spreken meer of min gesloten hield, om mij zijn tong niet te laten zien). —— [Batak] = [Batak].

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] *naar boven gewend* van het gelaat (Mal. tăngadah).

[Batak] = [Batak] (D.; Bisaj. tajangau; Daj. hampangau; Malag. tsindranu).

[Batak] *de helling* of *zijden* van een dak rondom een *sopo* of huis.

[Batak] = [Batak] I.

[Batak] *gegons* van bijen enz.

[Batak]/[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *aan elkaâr gesloten, goed digt* van iets dat van een deksel voorzien is; tjengĕm (D.); [Batak] de lippen *op elkaâr doen sluiten; zich sluiten* als van een gekloofde boomstam, zoodra men de wigge er uithaalt.

[Batak] *een grief koesterende* van de *roha;* [Batak] *wrok, grief* tegen iemand gekoesterd.

[Batak] I. *schuldvordering*, *creditum* (Bisaj. en Tag. singil); [Batak] *van wien men iets te vorderen heeft;* ook [Batak]; [Batak] of [Batak] *een schuldvordering hebben;* [Batak] of [Batak] *een crediteur.*

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *eventjes zigtbaar* tusschen iets in; als de navel van iemand, die een broek slordig aan heeft; [Batak] (vgl. [Batak]) de tanden *laten zien.*

[Batak] eign. van een plaats in klein Mandailing (bij ons *Kota Nopan*).

[Batak] = [Batak]; [Batak].

[Batak] I. *in de plaats treden* van iets; *iets of iemand die in de plaats van iets treedt, of geplaatst wordt;* [Batak] iets *in de plaats doen* van iets anders; [Batak] *in de plaats treden van* iemand, iemand *vervangen*, *opvolgen.*

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zekere dikstammige boom, wiens wortelhout vooral voor wapenscheden wordt verwerkt, en wiens bast men als *holot* nuttigt; [Batak] zeker kleedingstuk van Tobasch weefsel; —— [Batak] naam van een rijstsoort; [Batak] *als geschrapte singkambast;* wordt gezegd van wangen die door tranen als 't ware vooren hebben gekregen; [Batak] een versje waarmeê de verhalers beloven den volgenden avond nog eens een verhaal te doen (M.).

[Batak] *een ongunstig omen* waardoor een onderneming ongunstig moet afloopen; [Batak] *ver zij een ongunstig omen, ver zij een hinderpaal!* gezegd bij 't ondernemen van iets.

[Batak] zekere grassoort met een kruisvormig bloempje; de op de Europ.-Chin. speelkaarten nagevolgde figuur van de klaver.

[Batak] I. *even zijn* van het getal; bij het tellen van rijstkorrels, waaruit men een greep neemt, die men vervolgens twee aan twee telt, zeggende daarbij: [Batak] *wees even vorst van de sikkos!* zoo nu het getal even is, dan is dit een gunstig teeken, en wat men voorheeft, als b. v. de reeds voorgestelde naam van een kind, wordt doorgezet; *goed bevonden* als een naam na 't raadplegen der *sikkosikko;* [Batak] *de rijstkorrels* die men op bovengemelde wijze raadpleegt; [Batak] een naam *na het raadplegen van rijstkorrels voor een kind aannemen of goedkeuren;* [Batak] *ten behoeve van* iets *de sikkosikko raadplegen.*

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] *ieder hunner vormden in 't dansen een kring om den buffel, die hun respectivelijk was toegewezen* (D.).

[Batak] Men. Mal. سعكلو een soort van fluit; ook [Batak] (M.).

[Batak] *zich verdoen*, *een zelfmoord begaan;* bepaaldelijk *zich verhangen* daar dit de gebruikelijkste zelfmoord is; [Batak] *hij verhing zich aan een tunggar.*

[Batak] *toereikend zijn*, *genoeg zijn.*

[Batak] *ellendig er uit zien* als de spijze van arme menschen, het voorkomen van een ziek persoon enz.

[Batak] (Sanscr. sjukra) *de eerste Vrij-*

dag van een maand; [Batak] (M.); tjungkĕra (D.; Jav. sukra).

[Batak] zekere korensoort, die ook als grensscheiding wordt geplant; benaming van een *modang*-soort; [Batak] versje waarmede een meisje haar minnaar, of een vrouw haar man aanspreekt.

[Batak] I. = [Batak]; ook *veranderd* in een andere gedaante; [Batak] eign. van een *adji*.

II. het geluid van het slijpen op een slijpsteen.

[Batak] eign. van een plaats (bij ons *Singkel*); de bevolking is er Mohammedaansch maar spreekt nog heden Dairisch.

[Batak] / [Batak] Men. Mal. = [Batak] (Tag. sikuwan; Bisaj. sikowan).

[Batak] I. = [Batak] (M.); [Batak] (D.); [Batak] *gelijk een jong singkut-blad* (d. i. *ingekrompen*) van een hongerige buik (a. M.); [Batak] een *uppama* waarmede de Dairische verhalers heilwenschen over de toehoorders uitspreken.

II. = [Batak]? [Batak]

[Batak] eign. van een havenplaats benoorden Natal.

[Batak] zeker water-insekt dat zich gaarne in rijstakkers ophoudt; [Batak] zekere plant.

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. = [Batak].

[Batak] *een strik*, waarmeê men beesten, vooral ratten vangt; ook [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *regen bij zonneschijn.* —— [Batak] (vgl. onder [Batak]) eign. van een hemelsche princes (M.).

[Batak] *achterover liggende, op den rug liggende;* [Batak] *achterover liggen;* [Batak] raadsel op de *hand*.

[Batak] / [Batak] *zich van elkaâr verwijderen* in gevoelen.

[Batak] (misschien van [Batak]) [Batak] *het benaauwd hebben* wegens misselijkheid, of *op het punt van te stikken zijn;* [Batak] *luide snikken* van een menigte; [Batak] *zich verslikken.*

[Batak] benaming van een *rotan*-soort.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] een soort van melisse (Men. Mal. dilam; Mal. nilam); [Batak] een *uppama* ter aanduiding van het bedrag der schuld van een meisje, dat een onoverwinnelijken afkeer van haren man heeft.

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

II. (vgl. [Batak] II. en [Batak]) [Batak] = [Batak]; ook [Batak].

III. = [Batak].

[Batak] I. *juist passende* als een wapen in zijn schede.

II. (vgl. [Batak] I. en [Batak]

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *op de hurken zitten.*

II. [Batak] *gestolen goed.*

[Batak] zeker goed timmerhout leverende boom.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] Men. Mal. = [Batak].

[Batak] *kluitjes drek* als hengel-aas gebezigd; om deze te verkrijgen slikt de hengelaar pillen van gecurcumade rijst, zorgende ze niet te kaauwen.

[Batak] I. *rand, boord;* bepaaldelijk de meestal *breede rand* van de kleedingstukken van Tobaasch weefsel (Mal. id.); [Batak] zeker kleedingstuk van Tobaasch weefsel, waarvan de rand rood is.

II. (van I.) [Batak] *naar beide kanten uitwijken;* [Batak] *naar verschillende kanten uitgaande* als een menigte; [Batak] *ter zijde doen gaan* een kogel, een geest opdat zij niet treffen; [Batak] naam van een toovermiddel, waardoor kogels bij iemand langs gaan; ook [Batak].

[Batak] I. *het bovenste gedeelte* van boombast; *het glazuursel* van de tanden; *de oppervlakte* van het water, *het watervlak; schubben* van een visch (Mal., Jav. enz. id.).

II. zekere kwaal waarbij door pijnlijke afgang de darmen uitkomen en de lijder zeer mager wordt.

III. [Batak] = [Batak] onder II. (M.).

[Batak] I. bladen waarmede men in het water de visch naar de gewenschte plaats jaagt.

II. *omkoopspenning;* [Batak] *heimelijk polsen* iemand om te weten wat hij zal zeggen; [Batak] iemand *heimelijk betooveren;* iemand *nasluipen* om hem te bespieden; iets *sluipende doen;* [Batak] geheime toovermiddelen die men tegen zijn huis- of dorpsgenooten in werking brengt; [Batak] *de vorst liep sluipende.*

[Batak] I. *een egge* door buffels getrokken (Jav. sisir *een rasp;* Sund. *een kam*).

II. *boordevol.* —— [Batak] *een splinter in zijn vleesch zitten hebben.*

III. [Batak] *doordringend koud zijn* als de wind.

[Batak] *nagel, nagels;* [Batak] of [Batak] (D.; Daj. silo).

[Batak] *een kleine pot* (M.).

[Batak] (van [Batak]; vgl. [Batak]) [Batak] *vragen, onderzoek doen;* iemand *ondervragen;* —— = [Batak] (M.); [Batak] *'t publiek ziet met vragende oogen;* verbloemde spreekwijze om 't begin van de zwangerschap eener vrouw aan te duiden (D.).

[Batak] (Sanscr. sjiṣya) *leerling* (de verbastering van het woord toe te schrijven aan assimilatie met [Batak]).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (Sanscr. tjitta) [Batak] *wat iemand in de gedachte valt* zonder daarvoor eenige reden te hebben; *blijdschap zonder reden;* naam aan een feest gegeven, dat zonder eenige reden wordt gevierd; —— [Batak] *zich zijn ongeluk verwijten* (D.).

II. een voorhechtsel voor naamwoorden; zie onder [Batak], [Batak], [Batak], [Batak] enz.

III. bij het eerste passif = het voorhechtsel [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *toevallig;* als bijwoord *toevalliger wijze, juist op dien tijd;* [Batak] *toevalliger wijze droegen zij* (*die boomen*) *toen geene vruchten;* [Batak] *als er toevallig juist op dien tijd geen banebane te krijgen zijn enz.;* [Batak]

ik was hier niet toen ter tijd; ik was juist toen afwezig.

verboden zijn, ongeoorloofd zijn, niet mogen gedaan of gezegd worden; zeer onwaarschijnlijk zijn; … *maar zoo wij beleefd zijn is het zeer onwaarschijnlijk, dat men ons onbillijk behandelt.*

ongepast zijn van iemand's doen of laten; … *uit elkaâr loopen* als de gevoelens van twee personen.

Men. Mal. *een lontgeweer.*

… de derde persoon meervoud.; ook als enkelvoud. in zekere gevallen gebezigd (zie de Sprkt.; Alf. sera; vgl. Jav. sira; Tag. en Bisaj. silá); … *hij ging naar zijn dorp (en dat zijner dorpsgenooten).*

… zie onder …

… = … (D.).

… zekere plant; naam van een ficussoort.

… = … (D.).

… = … (M.).

… *de lengte, maat* van iets; … iets *meten;* van iets *de lengte opnemen;* … iets (als b. v. een touw) *waarmeê men meet;* … eign. van een princes.

… I. *strik* om herten te vangen; … *strik* om stekelvarkens te vangen.

II. … *ter zijde wijken* bij het plaats maken voor iemand; iets *ontwijken;* … iets *vermijden;* … *werwaarts de toevlugt te nemen?*

… *verstuipt zijn* als de hand, enz.

… I. (van …; vgl. … I.) = …; … iets *ten einde brengen.*

II. = … II.; zoo b. v. …

… = …

… I. Mal. جين *een Chinees, Chinezen;* —— (tjina) = … (D.).

II. voorhechtsel bij eigennamen van vrouwen; ook …

III. … *een kleine bamboekoker* voor *tuwak.*

… Men. Mal. = … (M.).

… = …

… Holl. Mal. *een slotgeweer* in tegenoverstelling van …

… *ontdaan van boom of struik* als deze reeds verbrand zijn; wordt van een grond gezegd dien men voor een *kauma* gereed maakt; … *het gevelde hout op een akker laten droogen;* … = …; —— … = … (D.; vgl. Mal. sinar).

… zie onder …

… *veilig* van een plaats waar men iets bewaart; *goed* bewaard zijn; *gerust* slapen; *op zijn gemak zijnde* onder het eten; *bevredigd* van het gemoed bij het bekoelen van zijn wraak; … *hij legde zich op zijn gemak neder.*

… *stutpalen* waarop de vloer van een gebouw rust.

… I. *onvruchtbaar zijn* van een vrouwelijk individu.

II. … = …; … = … (D.).

… *to thrive; zich vermenigvuldigen* als dieren; *voorspoedig opgroeijen* van kinderen.

[Batak] *bevreemd opziende* van de oogen; [Batak] *vreemd opzien* van de oogen; iets *vreemd vinden; op* iets *aanmerking maken;* [Batak] *het publiek zag vreemd op*, vond het vreemd dat de vorstin zwanger was; [Batak] eign. van een hemelsche princes.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] I. (Sanscr. tjinta) = [Batak] in een eedformulier; [Batak] *dat ik geen verlangen hebbe 't goede te zien!* d. i. *dat mij niets dan rampen bejegenen!* [Batak] *naar* iets *hunkeren*, *naar* iets *snakken* met *roha* (vgl. Mal. en Jav. tjinta); [Batak] *een sterk verlangen, hunkering;* [Batak] *middel van bevrediging* voor een ongeboren kind, dat lusten bij de moeder verwekt; *hetgeen een moeder bij de lusten wenscht te eten;* [Batak] zekere slingerplant; —— [Batak] (hbs. M.).

II. [Batak] een wondermiddel *belezen daarbij zijn wensch uitsprekende;* als b. v. een toovering verzoeken dat plaats te doen hebben wat men begeert (M.).

[Batak] (vgl [Batak]) *uitgetrokken* als een wapen, *met een ruk voor den dag gehaald;* als bijwoord *plotseling; eensklaps;* bij het tellen van lijnwaad *vadem;* van kleedingstof *een stuk;* [Batak] *één vadem* lijnwaad; *één stuk* kleeding; [Batak] *aan* iets *met een ruk trekken* (Mal. sintak); *opgetrokken zijn* van de bovenlip; [Batak] iets eensklaps naar zich *toetrekken;* iets met een ruk naar zich *toehalen;* [Batak] bijwoord *in iedere hoek een;* [Batak] *een knoop die men lostrekken kan;* [Batak] *buit* van gesneuvelde vijanden.

[Batak] *binnen* een zeker getal, bedrag of tijdsverloop; [Batak] *tot zoo ver;* [Batak] *van af zijn hals tot naar beneden;* —— [Batak] *van nu af aan* (M.); [Batak] *zoo er gasten komen, en er niet meer zijn dan* 8 *personen, dan behoeven de bewoners der huta nog niet tot hun eten bij te dragen;* [Batak] *maar zoo er niet meer dan een varken moet geleverd worden, dan behoeven de onderdanen (van den vorst) niet mede met elkander daartoe de kosten te dragen.*

[Batak] *juist, precies; onfeilbaar* van de uitspraak van een waarzegger of wigchelarij; [Batak] *het was juist vol; er was niet te veel of te weinig.*

[Batak] zie [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] *naar boven gerigt* van de blik; [Batak] *wat den blik naar boven doet wenden;* figuurlijk *wat iemand verfrischt of opbeurt.* —— [Batak] (M.).

[Batak] *frisch er uitziende* van iemand's kleur; —— [Batak] (Pngrks.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] iets *bestralen* van de zon; [illegible] (vgl. onder [illegible]) eign. van een princes; naam van een [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.; Men. Mal. sinawar).

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *een pand* (Mal. sandă-ra); [illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *eene kleinigheid waar-aan* zich iemand *ergert* zonder dat hij er melding van maken durft (vgl. 't Mal. woord); [illegible] zingende *toespelingen op* iemand *maken*.

[illegible] soort van fuik (M.).

[illegible] (Sanscr. sindura) = [illegible] (D.).

[illegible] *zwijgen, stil zijn;* [illegible] iets *verzwijgen, over* iets *zwijgen;* [illegible] iemand *aanbevelen stil te zijn*.

[illegible] = [illegible].

[illegible] I. *verzinken* van iets dat zoo hoog is als het water diep; *zooveel bedragen als de hoogte is van* hetgeen er achter genaamd wordt; [illegible] *een boek dat zoo dik is als een zittend mensch hoog is;* [illegible] *hij zonk naar beneden zeven maal zoo diep als de hoogte is van een saguweerboom.*

II. (vgl. [illegible]) *ieder;* [illegible] *ieder een betreffen* als een zaak, die al de aanwezige personen betreft; [illegible] *dag en nacht door;* [illegible] *geheel dien nacht door.* —— [illegible] *een handspan met den ringvinger als een der meters.*

III. = [illegible]; [illegible] *tot zoo ver* (M.).

[illegible] *somtijds, soms, nu en dan eens.*

[illegible] Mal. [illegible] = [illegible] (M.); ook [illegible].

[illegible] 1°. *de tapir?* 2°. zekere boom met welks bast men de bladstrooken van 't dak vastnaait (M.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] zekere grassoort, wier bladen voor vlechtwerk gebezigd worden.

[illegible] I. *afketzende* van een wapen.

II. *draagband* van een *hadjut*, meestal met stukjes tin versierd; [illegible] *een groote van vlechtwerk gemaakte buidel* om betel in mede te nemen, en die men aan een meestal met stukjes tin versierde draagband om den schouder hangt (Daj. een van rotan gevlochtene korf).

[illegible] Mal. [illegible] *een klein bord;* ook [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) [illegible] = [illegible] (M.); *een stuk brandhout, een stukje brandend hout* (beide beteekenissen zijn één; vgl. de analogie van 't Mal. puntung).

[illegible] zekere vergiftige slang (M.).

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) [illegible] = [illegible] (Tag. sibak).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] iemand *met beloften aan de praat houden* (D.).

[illegible] I. = [illegible] (M.); [illegible] *van* iets *de lengte nemen* vooral van een doode om de kist te maken; [illegible] = [illegible]

[…] *onbeschrijfelijk zijn;* […] *het honger lijden is bij ons buitengemeen;* […] iemand's *lot;* bepaaldelijk *ongelukkig lot;* […] *de ongelukken* die iemand bij zijn leven heeft; —— […] (D.).

II. zekere boom wiens bast als *raru* gebezigd wordt (M.).

[…] (etymolog. = […]) = […] (D.).

[…] ronde platte van beenderen, of wel horen vervaardigde oorkrabben; bij de vrouwen in gebruik (Mal. subang; Jav. suwĕng); *de snaarschroeven* van een *hapetan;* […] *de oorlel* van vrouwen.

[…] Men. Mal. سبرڠ = […] (M.); […]

[…] I. benaming van een paddestoelsoort, die genuttigd wordt.

II. = […] (D.).

III. […] *knersen, meer of min kraken* als bladen die gekerfd worden (M.).

[…] eign. van een *marga.*

[…] (M.); […] *vleesch;* […] *mager en verzwakt er uitzien.*

[…] *de voorhuid; een laag van doornen en takjes* boven de poort van een *huta.*

[…] I. zekere erge schurftsoort, die zich tusschen de vingers en teenen het eerst openbaart.

II. […] *personen waarbij men steun heeft* hetzij verwanten of vrienden.

[…]

[…] (Sanscr. tjămara *een waaijer van haar*) een bij vrouwen gedragen hoofdsiersel uit haar en allerlei sieraden bestaande (vgl. Mal. en Jav. tjămara).

[…] I.

[…] *de tanden laten zien* van kinderen als zij toornig zijn.

[…] I. *afdeeling, natuurlijke moot* van een citroen, *pinasa* enz.; […]

II. *een wormpje* in het vleesch van het ligchaam.

[…]

[…] *van elkander* in iets *verschillen, tegenover elkander staan* van beweringen (vgl. Jav. simpar).

[…]

[…] zie onder […]

[…] *op de knieën liggen* met de beenen uitgestrekt; *geknield zijn* (vgl. Men. Mal. simpuh; Jav. timpuh).

[…] (vgl. […]) = […] *na de oogst.*

[…] (vgl. […]) = […]

[…] (M.; Bug. simpolong).

[…] Mal. سمڤي = […]

[…] (etymolog. = […]) = […] (D.).

[…] (D.).

[…] *van weêrskanten, van de kant der beide partijen* (D.)

[…] *wat men in betaling van een schuld geeft* hetzij een slaaf, of goederen.

[…] het stokje, waar-

om het garen ter breiding van een net is gewonden, en waarmede men ieder net-oog doorhaalt.

[Batak] (Sanscr. tiwra) *tin*, *lood* (Bug. tumära; Mak. tumbera); —— zeker oorsieraad van tin (M.); [Batak] *lood;* [Batak] *tin;* [Batak] **amulet**, *talisman* want bij deze vindt men als voornaamste ingredient een beschreven stukje lood.

[Batak] (van [Batak]?) *pijn in de milt.*

[Batak] eign. van een *marga.*

[Batak] (M.); [Batak] *ter zijde uitwijken; voor* iemand *uit den weg gaan;* [Batak] *hij verwijderde* iets *van zich* als b. v. een voorwerp van haat.

[Batak] *verward ineengevlochten zijn* van het hoofdhaar door ziekte.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *voorspoedig* van de groei van kinderen (Jav. subur); —— = [Batak] (M.); [Batak].

II. [Batak] *een zachte regen;* [Batak] 1°. *spuiten* van de spog zoo als bij sommige menschen onder het spreken het geval is; 2°. *als een stofwolk zich vertoonen* als een zwerm insekten, of vogels; [Batak] *borrelen* van een preparaat; [Batak] *ongebluschte kalk.*

III. [Batak] een haan tegen een anderen *trachten te doen vechten* (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *negen;* [Batak] (D.; Lamp. siwo; Nias. siwa; Bis. en Tag. siam; Malag. siwi); [Batak] *het alphabeth* (zie de Sprkt.); —— [Batak] = [Batak] (D.).

II. zie onder [Batak] III.; [Batak] = [Batak] (M.).

III. [Batak] *bevreesd geworden zijn* van iemand's *tondi*, zoodat hij ziek wordt (D.).

[Batak] *wij zwager! de reden waarom wij hier in uwe kuta komen, is om ulieder strijd, opdat wij uwe twist met Barbaren mogen onderzoeken* (D.).

[Batak] I. *bijtend, scherp* van peper enz.; [Batak] *ellende, groote armoede;* [Batak] *die behoeftig is;* —— [Batak] = [Batak] (M.).

II. = [Batak] (D.).

[Batak] *ophouden* van regen, storm, enz.; — [Batak] *wachten op helder of droog weder;* —— [Batak] = [Batak] (hbs. D.; vgl. het Mal. woord); [Batak] *het ondermaansche;* [Batak] *het daglicht zien* van iemand die geboren wordt; —— [Batak] = [Batak] (hbs. D.); [Batak] = [Batak] (hbs.); —— [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal.).

[Batak] ergens *in kunnen gaan*, *de inhoud* van iets *kunnen zijn; aangenomen worden* als een vermaning, *verhoord worden* als een klagt; *toegelaten worden*, *permissie hebben;* [Batak] *het kan er niet in;* —— [Batak] een kleine soort van wigge (M.).

[Batak] *beurt;* [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]

[Batak] *schoon* gewasschen, *zuiver, schoon gemaakt* als gewande rijst; [Batak] *onbegroeid, kaal.*

[Batak] (het tweede bestanddeel is zonder twijfel [Batak]) *vroeger, voorheen;* [Batak] *zijn vroegere sterkte;* [Batak] *zoo als vroeger, als eertijds.*

[Batak] zekere vogel.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. *komen* bepaaldelijk van een geest, dien men door middel van een mensch, dien hij komt bezielen of door wien hij spreekt, wil raadplegen (neergedaald, spreekt de geest een versierde taal, die onder den naam van *hata ni begu sijar* bekend is. In het Woordenboek zijn de woorden uit die taal door hbs. aangeduid); *opgewekt worden* van iemand's weemoedige herinneringen, als b. v. door het hooren van muzijk; [Batak] *de persoon waardoor een geest spreekt;* ook [Batak]; [Batak] *beginnen zonderling te worden in zijn doen en laten* van een *panijaran* waarbij de geest invloed begint te krijgen.

II. [Batak] *vloeijen* van papier.

III. [Batak] *alles rondsnuffelen* (D.).

[Batak] 1°. een staak die men bij het trappen van rijst in den bolster met beide handen vasthoudt; 2°. *een intime vriend.*

[Batak] *ongelukkig* op de jagt, of vischvangst (vgl. het Mal. en Jav. woord); [Batak] *ongeluk aanbrengen* in het jagen of visschen, door zich ongepast uit te drukken; want op de jagt en onder het visschen zijn naar het volksgeloof een menigte woorden verboden; —— [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] *bedreven zijn in het zoeken van honig;* [Batak] (D.; vgl. het Mal. suwalang).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *voor de regen beschut;* [Batak] *schuilen* tegen regen, of hoog water; —— [Batak] versierde benaming van een vorstelijke woning (M.); [Batak] zie onder [Batak].

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

III. (sijo) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *kakelen* van een hen (M.; Tag. sijok); [Batak] *kermende* van menschen wegens een algemeene nood; als substantief = [Batak].

[Batak] een boog, waarmede men kleikluitjes of steenen tegen de rijstdiefjes voortslingert; [Batak] (D.); [Batak] raadsel op de *sijor* betrekking hebbende; [Batak] zekere rijstsoort.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *genegen zijn; op 't punt zijn van;* [Batak] *bijna gestorven zijn;* [Batak] zelden = [Batak]; [Batak] iets of iemand *liefhebben.*

[Batak] Men. Mal. سيوة soort van ponjaard.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

II. […] *een sissend geluid geven* als nat hout in 't vuur (M.).

[…] *spits toeloopende* als de punt van sommige wapenen.

[…] I. pijp met een steel van messing, en een houten kop.

II. (vgl. […]) […] *fluiten* (Mal. bärsijul); […] zekere vogel die des nachts een weemoedig gefluit laat hooren; groen met roode sneb en pooten.

[…] klanknabootsende uitroep, *sir!;* […] *afdruppelen* van iemand's spog bij het zien van lekkere spijze; […] (D.); […] *zijpelen; een weinig vocht opleveren* van een suikerpalm.

[…] I. *zout* (Malag., Sangar. en Bim. id.; Sasak. en Sumban. sija); naam van een sprinkhaansoort; […] iets *inzouten;* […] *op* iets *zout doen*, *bij* spijze *zout doen;* […] ([…]) iets *tot verkoolde poeder maken* door het eerst te branden, en dan fijn te wrijven; hetgeen men als ingredient bezigt bij sommige geneesmiddelen; […] *asch* (het tweede bestanddeel is zonder twijfel door het Dairisch van […] afgeleid, vgl. het Mandhl. […]); […] zeker giftig preparaat; […] *iemand die iets in het schild voert.*

III. verbastering van […]; […] = […].

III. Men. Mal. سيره (*rood*)*;* […] *zich rood vertoonen;* […] *de scharlaken buizen der strijders gaven een rooden gloed even als 't avondrood* (M.).

[…] = […] = […] (D.).

[…] / […] = […] (M.).

[…] zie onder […].

[…] *van elkaâr gescheiden zijn* (Lamp. siang); […] twee dingen *van elkaâr doen, scheiden:* […] *middel twee personen van elkaâr te doen scheiden.*

[…] *de smalle rand* van sommige kleedingstukken van Tobasch weefsel; […] *breiden* netten (Mal. mänjirat); […] een korte naast de *handang* zoowel buiten als binnen staande palisadering van korte afgepunte paaltjes; —— […] zekere bijzondere soort van *sadun* (M.).

[…] zie onder […].

[…] (vgl. […]) = […]; […] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] / […] = […] (M.).

[…] (vgl. […]) het geluid van de *attarijas;* […] *dat geluid geven.*

[…] (vgl. Men. Mal. جيرت *drek*) […] *een dunne afgang hebben;* tjumirit (D.); […] *drek uitlaten* van den hond dien men bij 't wigchelen den kop afslaat.

[…] / […] iemand *sluipende naderen;* […] *zachtkens of stilletjes* iets *doen;* iets *stilletjes bekruipen.*

[…] / […] iets *inslurpen* (Mal. mängirup).

[…] I. Mal. سيره = […] (hbs.); […] (hbs. D.).

II. […] = […]; […]

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] iets *bestrooijen;* [Batak] iets *ter bestrooijing bezigen*, iets *uitstrooijen.*

II. = [Batak] II.; [Batak] *een geheel jaar, een vol jaar;* [Batak] *twee volle jaren.*

III. = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *boordevol* als een rijstmaat enz.; *met den oever gelijk staan* van rijzend rivierwater; [Batak] raadsel op de *gordang.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een bijweg, zijpad* (Jav. Mal. simpang); [Batak] *zijtakken hebben* van een weg; [Batak] *een zijpad inslaan.*

[Batak]/[Batak] *schitteren, flitsen* vooral van de *setan* gezegd.

[Batak] I. wat de vader van de bruid zijn toekomstigen schoonzoon of diens verwanten te eten geeft; naam van een kleedingstuk dat de vader der bruid zijn schoonzoon ten geschenke doet; naam van een *padang*-grassoort.

II. [Batak] *zitten met de beenen kruisselings onder de posteriores;* [Batak] *de Tobasche ta* ([Batak]) in tegenstelling van de Dairische ([Batak]; vgl. Jav. en Mal. sila).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. *stokken die zóó in den grond gestoken worden, dat de uiteinden een driehoek formeeren;* op vier zoo geplaatste zeer hooge stokken is men gewoon een slagtbeest te plaatsen, als men het niet dadelijk naar huis vervoeren kan, om te beletten dat de tijgers het komen weghalen; ook een gesneuvelde is men gewoon voor eerst op zoo'n stellaadje neêr te leggen, daar hij eerst voor men hem mag begraven op de [Batak] moet geplaatst worden; het hout van zoo'n stellaadje wordt vaak als ingredient van allerlei middelen gebezigd, en wordt als dusdanig [Batak] genaamd; [Batak] *een kruis formeren* van twee stokken die men op bovengemelde wijze in den grond steekt; [Batak] iets *op een silang neêr plaatsen.*

II. [Batak] (vgl. [Batak]) *gewone dag* waarop geen *oxan* gehouden, of feestdag gevierd wordt; *tijd van wapenstilstand.*

[Batak] I (vgl. [Batak]) [Batak] *zich bij den afgang het gat afvegen* aan een blad of iets anders; [Batak] zijn podex ergens aan *afvegen;* iets *ter afveging van de podex bezigen.*

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] of [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] I.) Ar. Mal. اسلام *tot de Mohamedaansche godsdienst bekeerd zijn;* ook [Batak]; [Batak] iemand *Mohamedaan maken.*

[Batak] I. *verblindend* van het licht, of de zon; [Batak] *zeer doen* van de oogen door verblindend licht (Mal. silau).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *bezien* een net, strik, knip enz.; om te zien of men iets gevangen heeft; ook [Batak].

III. [Batak] een soort van otter.

[Batak] in eigenn. = [Batak]

[Batak]; zoo b. v. [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak].

II. zie onder [Batak].

[Batak] I. *bij ongeluk opengeraakt* van de kleeding (M.).

II. [Batak] *een beeld als plaatsvervanger van iemand's ligchaam* zoo als gebruikelijk is bij het afwenden van een kwaal, die door een geest is verwekt; [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] in of uit iets *kijken* (vgl. Malag. tsidikiä); [Batak] = [Batak] (D).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *onderscheid; iets waarin het onderscheid van dingen onder elkaâr gelegen is.*

[Batak] *spoedig, snel;* [Batak] iets *gaauw doen;* [Batak] *iedere keer opkijken* van de oogen; [Batak] iets *met haast doen;* [Batak] *sleep het zoo spoedig mogelijk aan wal;* [Batak] *hij schepte zoo spoedig 't hem mogelijk was die mieren met den rand van die rijstbuidel op,* om niet van hen gebeten te worden.

[Batak] / [Batak] = [Batak] of [Batak] (a.); bijnaam van de *golanggolang* die bij de *parmanuhon* gebezigd wordt (Wigchelt.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *binnens monds uitgesproken formulier* als dat aan een geneesmiddel kracht moet geven; [Batak] iets *prevelende uitspreken* als b. v. een tooverformulier.

[Batak] Men. Mal. چيلم *een pijp;* meestal alleen van die voor de opium gezegd; [Batak] *een pijpekop vol tabak.*

[Batak] uitspraak van het Men. Mal. سيلت, naam van een bijzondere soort van zwaarde-dans.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *barsten, gescheurd zijn* als een bord; *splijten* door droogte; *openbarsten* van rijpheid als een vrucht.

[Batak] *onbedekt, bloot,* vooral van de besnedene penis gezegd.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *splinter;* [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *getroffen zijn* bij 't zien van iets belagchelijks, zoodat men er om lagchen moet (D.).

[Batak] / [Batak] *bij ongeluk eventjes opengeraakt zijn* van een kleedingstuk.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. suffix = [Batak] (D.).

II. = [Batak] I. als b. v. in [Batak] (M.).

[Batak] I. *vleesch* van een cocosnoot; *opbrengst* van een rijstakker; *weinig botten bevattende* van vleesch; [Batak] *vleesch* van het ligchaam.

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] I. *caladium esculentum;* —— [Batak] een *uppama* waarmede een *manonga ribut* door sommige schrijvers wordt besloten.

II. *bedrag van* 4 *solup* (vgl. het Mal. sukat); in Mandailing 7½ pond aan rijst; [Batak] *één sukat;* [Batak] *bedrag* van koren in maten uitgedrukt; [Batak] met een maat *uitmeten* als koren; [Batak] *hij mat de door hem uitgestrooide gierstkorrels uit; het volle bedrag was er;* [Batak] *deel nemen aan de verpligtingen van iemand die een huisgezin heeft;* [Batak] *als dat uwe vrouw is, dan is 't goed; neem dan deel aan de verpligtingen van een huisvader in deze huta; wees niet steeds als iemand die bij een ander in de kost is.* —— [Batak] *het hangt van u af;* [Batak] *zij heeft over zich zelve te beschikken* (M.).

[Batak] *omgekeerd, tegenovergesteld;* [Batak] *tegen* iemand *zich verzetten*, van wat hij zegt het tegenovergestelde doende; [Batak] *een zon tegen wien men niet durft inzien;* figuurlijk van een groot vorst; [Batak] *verdraaid zijn* van woorden; [Batak] *omgekeerd gaan liggen slapen* zooals de kraamvrouwen plegen te doen, door met de voeten aan 't hoofdeinde te slapen; [Batak] iets *ten onderste boven keeren, verdraaijen* iemand's woorden.

[Batak] Men. Mal. سوکا *azijn* (M.).

[Batak] *hoek; een onnoozel kleine hoeveelheid* van een bedrag of getal; [Batak] *elleboog;* [Batak] (D.; Mal. siku; Nias. siu; Jav. sikut); [Batak] *zelfs geen stukje er van komt hier;* [Batak] zie onder [Batak] —— [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *lillen* van een ligchaam voor het een lijk is (D.).

[Batak] ¼ *hati* (Mal. suku *een kwart;* Jav. *voet;* vgl. de analogie van [Batak] ¼ *bitsang* met [Batak] *dij*, en de twee beteekenissen van het Mal. paha *dij* en ¼ *tail*); *van alle kanten aanwezig zijnde;* [Batak] *voltallig* van de huisgezinnen die een plaats bewonen; [Batak] (Wigcht.); [Batak] al de wijzen van muziek *doorloopen;* —— [Batak] vertegenwoordigers van onderdanen, die van dezelfde *marga* zijn als de vorst; in tegenoverstelling van [Batak] (M.).

[Batak] I. [Batak] een beest *binden* door de pooten bij elkaâr te binden, vóór men het slagt.
II. [Batak] (M.).

[Batak] *de principaal* van een feest, plegtigheid, guerilla enz.; zoo bij een maal de gastheer, bij een guerilla de persoon die de kosten draagt, en als hij overwonnen wordt de boete betalen moet, enz.; [Batak] *aangelegenheid* van twist en tengevolge daarvan oorlog; [Batak] *gemeene zaak maken;* [Batak] *een door een verhaal gecelebreerd persoon;* [Batak] *een verhaal;* [Batak] iets *verhalen, in een verhaal inkleeden.*

[Batak] (verbastering van [Batak]) *buitengemeen;* [Batak] *'t was buitengemeen schoon* (M.).

[Batak] *het heft* van een wapen, mes, enz.; *kolf* van een geweer (dit woord wordt bij een aardbeving als tegenmiddel luide uitgeschreeuwd). —— [Batak] zekere boom wiens bast als *holot* genuttigd wordt (M.).

[Batak] *de kost zoeken* door veldarbeid.

[Batak] *opgestapeld, opgehoopt;*

[Batak] *van* iets *de overmaat geven;* [Batak] iets *opstapelen, ophoopen;* —— [Batak] naam van een *marga.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *dorens* of *gedorende takken* als voetangels gebezigd (Nias. sugha; Mal. suda; Mak. sura).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] II) = [Batak].

[Batak] I. zekere zwarte langharige wezelsoort, die zich voornamentlijk met de vrucht van den suikerpalm voedt.

II. = [Batak]. —— [Batak] eigenn. van een marga; [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak]; [Batak] *zoo hij het zonder aan het gevaar te denken reeds als scherm gebezigd heeft* enz.

II. = [Batak]; [Batak] *ik wilde er over heen stappen, ik konde er niet over heen stappen; ook wilde ik er onder door, ik konde er niet onder door* (D.).

[Batak] *opwippende* van de neus.

[Batak] zekere wezelsoort.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] II.

[Batak] een bamboe of staak, of stok aan de neus van een buffel vastgebonden, om hem te bedwingen; een stok waaraan men iemand met de beide handen vastbindt.

[Batak] *de horen* van een rhinoceros (vgl. Jav. sungu en sungut).

[Batak] I. [Batak] = [Batak].

II. [Batak] Men. Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] *een beek;* ook [Batak] (vgl. Mal. sungei).

[Batak] *koopen* een stuk vee dat men van plan is, zelve te hebben, maar nog geen tijd gehad heeft er op na te houden, zoo als iemand die pas ergens woont bij 't geven van een feest een buffel koopt. —— [Batak] zekere boom (M.).

[Batak] *doorzoeken* de goederen van iemand, dien men van diefstal verdenkt.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] eigenn. van een *marga.*

[Batak] *te groot zijn;* in tegenoverstelling van [Batak] van iets *de inhoud niet kunnen zijn; begrensd zijn* van het gezigt door een berg; als voorzetsel *binnen* een zeker tijdsverloop; [Batak] met een substantief als complement *in hooge mate de eigenschap hebben* die door het complement uitgedrukt wordt; [Batak] *buitengemeen mooi zijn;* [Batak] *buitengemeen handig zijn in het vervaardigen van vlechtwerk;* [Batak] *binnen deze week;* [Batak] *mijne oogen zijn bij het turen door dit woud begrensd, dit woud belet mij te zien;* [Batak] *die op de aarde staande met 't hoofd aan het uitspansel staat;* versierde naam aan dingen gegeven die in groote achting zijn, als sommige wigchelarijen enz.; [Batak] (*ligt hij ter neder, dan is de vallei vol; staat hij regt op, dan stoot hij aan het uitspansel*) raadsel op de tong; —— [Batak] = [Batak] (D.).

zie onder .

I. zekere plant met lange breede bladen, die tot omwikkelsel van de benzoe dienen; de vruchten zijn een geliefkoosd voedsel van den *landuk;* in een band opgevouwde *sukkit*-bladen uit armoede in plaats van een hoofddoek gedragen.

II. Mal. naam van een met goud doorstikte sjerpsoort.

= (M.).

iemand *ondervragen; omtrent* iets *onderzoek doen, naar* iets *vragen;* iemand's dochter *tot vrouw vragen;* iets *als vraag bezigen* als woorden die eigentlijk met hetgeen men bedoelt niets te maken hebben; *vraagbaak;* —— *met elkaâr raadplegen;* *wat door iemand bij 't raadplegen gezegd wordt* (D.).

voorwaarts streven; *hij ging steeds voorwaarts;* *een varken dat nog speelsch is, en zijn trog omver stoot.*

= (D.).

de naar elkander toestaande stokjes van aangepunte bamboe-splijtsels of wel *tarugi* die in een *bubu* de visch beletten terug te gaan.

zie .

in iets *de snuit steken;* benaming van honden, die aan de snoet een kleur hebben, welke bij die van het geheele lijf afsteekt; als een zwarte hond met een witte snoet of omgekeerd.

= (Wigchelt.).

I. = of .

II. Mal. = ; *droom-uitlegkunde;* een der namen van de *boru namora;* een der namen van de *boru sanijang naga.*

iemand uit den slaap *wekken;* *wakker worden; weder uitbreken* van een kwaal; kunstterm: *dat de kogel zich in de loop van 't geweer niet bewege.*

(vgl.) de dagen der maand *van achteren beginnende optellen* zooals in het wigchelen wel eens 't gebruik is; = of (hbs.); naam van een omgekeerd gegroeid stukje rotan waarvan het bezit voorspoed bij het spel geeft; (—— tjontjang, D.); mais die onvermengd met ander koren op het veld staat; = ; = (Pngrks.); benaming van hoenderen met opstaande vederen; *wat men eet als inwijding van een wigchelarij.*

I. geldbedrag door den *suhut* aan een zijner krijgers aangeboden, om wraak te nemen over iemand der zijnen die in zijne zaak gesneuveld is; iemand *aanzetten* wraak te nemen.

II. *een peperhuisje* meestal uit een zóó gevouwen blad bestaande (Mak. salusung).

III. *kwaad er uitzien* van een groot varken dat steeds snuivende is.

Mal. = ; *wegens* iets *zorg hebben;* zie boven; *zich niet op zijn gemak gevoelen*, als bij sommige ziekten, waarbij staan, zitten zoowel als loopen den zieke pijn veroorzaakt; *die gemeen werk doet* als b. v. iemand die voor een *datu* de ingrediënten van een geneesmiddel te zoeken heeft.

[Batak] I. *in te groote hoeveelheid aanwezig zijn*, *overvoerd zijn* van een koopwaar; [Batak] met kracht *stroomen* van een gezwollene rivier.

II. [Batak] iets *neêrkwakken*; zijn tegenpartij onder 't worstelen *op den grond werpen*; [Batak] *elkander* onder 't worstelen *neêrkwakken* (M.).

[Batak] Men. Mal. [Jawi] = [Batak] (M.).

[Batak] *borsten* van een vrouw, beest; *melk* (Mal. enz. id.; Daj. tusu); naam van een paddestoelsoort; [Batak] *het dunne gedeelte der darmen* dat men nuttigt; [Batak] *zuigen* aan de borst; [Batak] een kind *de borst geven*; ([Batak]) een kind bij een andere vrouw *doen zuigen* omdat de moeder dood is, of wel het de borst niet geven kan; [Batak] *buigzaam tin*; *zink*.

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.) [Batak] *aanleggen*, *stichten* een *huta* (Mal. id.).

II. [Batak] = [Batak] (Mal. tjutjuk); [Batak] = [Batak] (M.).

III. [Batak] (mĕntjutjuki) = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *op elkaâr plaatsen* als betelbladen (Mal. id.); —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] = [Batak]? (a.); [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *naar beneden gaan* als van een huis op de straat; *ondergaan* van de zon; [Batak] iets *naar beneden brengen*; [Batak] een wigchelarij *in praktijk brengen*; [Batak] *die bekwaam is in het in praktijk brengen van wigchelarij*; [Batak] *een volleerde datu* die zelfs door *datu's* geraadpleegd wordt; —— [Batak] = [Batak] (hbs. M.); ook [Batak] *doe dalen*, *doe wijken* het een of ander dat schaadt, het tegenovergestelde van [Batak] (tabas).

[Batak] Men. Mal. سوتن titel van vorstelijke personen alleen in Mandailing in gebruik.

[Batak] / [Batak] eign. van een *marga*; [Batak] *een meisje van de marga hasutijon*; [Batak] oude naam van 't hedendaagsche *Panjabungan*.

[Batak] (vgl. [Batak]) *op zijn*, *verteerd zijn* (vgl. het Jav. woord); met een substantief als complement *op te maken zijn door*; *consumeerbaar voor*; *na verloop van*, *verloopen zijn* van een zeker tijdverloop; [Batak] *schade*, *kosten* die iemand te dragen heeft; [Batak] of [Batak] iets *opmaken*, *consumeren*; *ten einde brengen* eene aangelegenheid tusschen twistvoerende partijen; in deze laatste beteekenis ook [Batak]; [Batak] *het op zijn van de teerkost*; figuurlijk *het einde van het leven*; [Batak] *na verloop van deze week komt dan in deze huta*; [Batak] *ik kan het niet op*, *het is voor mij te veel*; [Batak] *dat niet op kan voor het gemoed*; figuurlijk *dien men niet genoeg kan beminnen*; [Batak] *het is reeds door hen opgegeten*; [Batak] *de ooren van de Tobas waren allen doorscheurd*, *door de rotan*, *waaraan de vorst ze geregen had*.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

I. Men. Mal. سرول eu-phorbia antiquorum.

II. (vgl. II.) of *zich warmen* bij een vuur; (M.); *waarbij iemand zich warmt.*

I. = in

II. (vgl. en II.) =

III. (vgl.) *gebukt zijn* van iemand's gang.

I. = ; = (M).

II. *ten eene male;* = ; =

= II.

afgedaan zijn, *voleindigd zijn*, *afgeloopen zijn;* *einde* van iets, *de wijze waarop iets eindigt of volbragt wordt;* *eindelijk;* *geheel dood zijn;* *toen het eten was afgeloopen* enz.

II. = (M.).

/ *ironisch gezegde.*

/ *elkaâr de prioriteit betwisten* zooals twee personen die vóór willen loopen; *met elkaâr om den eersten rang twisten; elkaâr van iets de schuld geven.*

=

(vgl.) *een kippehok* van rotan vervaardigd, waarin men de kippen met de kiekens 's nachts in doet (Men. Mal. sundut); *het hol* van een tijger; *zonder plegtigheid het huwelijk vleeschelijk vieren* van een huwelijk gezegd, waarbij alle verwanten niet genoodigd worden; benaming van de boete die een kippedief te betalen heeft; naam van een groote soort van *duriduri.*

= (D.).

Men. Mal. سنسغ (= Mal. سڠسغ) = (a. M.).

(vgl.) *zich de neus snuiten* (M.).

een mes met een ronde punt om de gom der benzoe-boomen af te stooten; —— (tjuntjun enz.) = ; *een mesje waarbij aan 't heft een kwast is* om de kamfer schoon te vegen (D.).

meestal (Sanscr. sutra) *zijde* (Mal. enz. sutăra); ook

gestuit worden van het gezigt op een landschap door het een of ander; in zijn vaart *gestuit worden* als de wind door een berg; *stilstaan* van een vaartuig; iets *tegenhouden*, *doen stilstaan.*

voltallig zijn.

wordt even als gebezigd; b. v. *die zoo buitengemeen rijk is;* —— *van af* —— *tot* (M.).

/ = (M.).

niet doorgaan, *zijn beslag niet krijgen*, *mislukken;* iemand *zeggen dat iets niet doorgaat.*

/ = ; = .

/ naam van een rijstsoort (M.).

naam van een buitengewoon groote areca-noot-soort, die genuttigd jeukte in de keel veroorzaakt.

(vgl. II. en) *overhellen; schuins overbuigen;* tjundung (D.; Mal. tjondong).

[Batak] *ondergaan* van de zon; in een vervloeking van een persoon *ten ondergaan; laag* van op elkander staande dingen, als van borden; *de leeftijd van een mensch* bij het tellen van geslachten; *verdieping* van den hemel; [Batak] *waar* de zon *ondergaat*, *het Westen;* [Batak] *zich van geslacht tot geslacht overplanten*, *overgaan* tot een volgend geslacht als een naam op een kind en kleinkind; [Batak] *van vader tot zoon overgaan;* [Batak] *elkaâr aflossen;* [Batak] een geschenk dat iemand een' man geeft die voor de tweede maal een zijner dochters van hem tot vrouw krijgt; zoo als het geval is, wanneer de eerste dochter zonder kroost is gestorven.

[Batak] / [Batak] *afvaardigen* iemand als bemiddelaar van een zaak.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] *terugkeeren naar de plaats van waar men gekomen is; worden wat men vroeger geweest is;* [Batak] (D.).

[Batak] *een halve bale* (vgl. Mal. tjupak); [Batak] iets *meten;* —— tjupak = [Batak] III. (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zekere vruchtboom (M.).

[Batak] = [Batak] (M.; Lamp. tjuping; Malag. sufină; Jav. kuping); *oorlel* (Mal. tjuping); *de onder de sneb zich bevindende lellen* van een haan.

[Batak] Mal. چوف = [Batak] (M.; Dajak. *een digtgesloten porcelein potje*).

[Batak] I. [Batak] Mal. منچوب = [Batak]; ook [Batak]; —— [Batak] = [Batak].

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] Mal. zekere boom wiens takmerg helder wit is, en als sieraad in de ooren gestoken wordt.

[Batak] / [Batak] de koord waaraan de boven elkaâr hangende *mombangs* van de *pagar sipujuwan* geregen zijn.

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] *prop* van een geweer, meestal van cocosnoot-bast.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] bijnaam van den *onggang* (D.).

[Batak] / [Batak] *ophelderen*, *verklaren* een ziekte, of kwaal als de [Batak] die er de aanleiding van opgeeft, en tevens het geneesmiddel; *belezen* iets schadeverwekkends; [Batak] door de [Batak] *opgegeven worden als de aanleiding eener kwaal;* [Batak] *wat door geen sibaso kan verklaard*, *door geen datu genezen*, *door geen muzijkant afgewend*, *door geen tooverstaf verwijderd worden;* van een ongeneeslijke kwaal of een niet te vermijden ramp; [Batak] *krachteloos maken* wat de vijand tegen ons uitwerkt; [Batak] *belezing-formulier*, *schadeverwekkende dingen ineffectief makend formulier;* [Batak] ([Batak]) iets (als een kwaal of ongeluk) aan een [Batak] *ter opheldering geven*, iets *door een sibaso laten ophelderen*.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] *kruiderijen* (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (Sanscr. soma) *de eerste Maandag* van een maand, *de* 2de van een maand (Jav. soma).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *de geest* van een afgestorvene, die in bloedverwantschap-betrekking met iemand staat, als b. v. de geest van een zijner ouders enz. (vgl. het Mal. sămangat; Mak. sumangaq); [Batak] *de geest van* iemand's *afgestorvene verwante;* [Batak] *de geest van een verwante van den suhut;* [Batak] *mijn vader's geest.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] *precies gelijk; volkomen gelijk* (Dajak. tumon, menumon *nabootsen*); *afbeelding;* [Batak] iets *gelijk maken, nabootsen;* iets met ([Batak]) iets *vergelijken;* [Batak] *daarop puntte hij die bamboe aan, en maakte die gelijk de lans.*

[Batak] *meer dan één jong te gelijk werpen* van een buffel; elders: *getakt zijn* van de pooten van een buffel die meer dan twee hoefafscheidingen heeft.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *grafheuvel.* II. Mal. *een put* (in de onafhankelijke Bataklanden zijn geene putten bekend).

[Batak] / [Batak] *met de voeten het eerst voor den dag komen* van een kind bij de geboorte.

[Batak] = [Batak] (vgl. het Mal. woord); [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *verward door elkander liggen* als voorwerpen waartusschen een beest heeft gesparteld.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (Jav. sumpĕl; Mal. en Sund. sumpal); [Batak] een kleine opening *digt stoppen.*

[Batak] Mal. = [Batak].

[Batak] *kampop spelen* vooral bij het *tanggisik*-spel gebezigd; naam van een hoofd-*marga* waarvan de *marga's Sipaholon, Simamora, Sihombing, Marbun, Meha, Mukkur, Sejul, Sihotang hasugijan* afgeleid worden; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal); [Batak] 1°. = [Batak] en [Batak] (a.); 2°. bijnaam van de betel die bij de *parmanuhon* gebezigd wordt; —— [Batak] *mijn voorouders in het schimmenrijk te gaan opzoeken* (a. M.).

[Batak] *bloedschande* zoo als de coitus met personen van dezelfde *marga* (Mal. id.); [Batak] *zich schuldig maken aan bloedschande.*

[Batak] / [Batak] *digt stoppen* een gat (Mal. mănjumbat).

[Batak] de breede planken, die op de *lambelambe* rustende een *sopo* in de lengte doorloopen; de tusschenruimte tusschen hen en de *gulanggulang* is de plaats waar de aankomende zijn wapen op nederlegt.

[Batak] *korrel* van zout; [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] I. *aangepunte bamboestok* waarin men wilde beesten laat loopen; zij worden zóó geplaatst, dat zij bij de minste beweging doorschieten.

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *wegens heiligschennis of gebrek aan eerbied voor de geesten gestraft worden;* [Batak] eigenn. van de vrouw die de *alamat* 't eerst zoude in werking gebragt hebben.

[Batak] *lont* van een geweer (Mal. *pit* van een lamp).

[Batak] *goed passende* als een ring aan

den vinger; [Batak] iets *aanpassen;* iets ergens in *doen passen.*

[Batak] = [Batak] II. (M.; vgl. Jav. sumbĕr).

[Batak] *kamfer.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *een schep* met een net; [Batak]; [Batak] iets *opscheppen* bepaaldelijk met een net; *strijken* iemand's kin uit teederheid; [Batak] *met* iets *scheppen* als met een schepnet (*durung*); [Batak] *vuilnisschepper* bestaande in het schouderblad van een buffel, waaraan een steel van hout.

[Batak] I. [Batak] *het geluid maken, dat men half fluitend en smakkend* een kind dat nog niet spreekt als het ware toekust; *zoo'n geluid maken* bij een wigchelarij of toovermiddel om het te belezen, het verlangde te doen; [Batak] van een kind *den ouderdom bereikt hebben dat het begint te lagchen* als men met den mond een geluid maakt als van zoenen.

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] (zonder twijfel hetzelfde als [Batak]) *gesteld eens;* ook [Batak]; [Batak] *gesteld eens dat iemand's kind zich in het een of het ander onbetamelijk gedroeg, men mag zóó niet handelen;* [Batak] *al had ik, gesteld eens, ook slagtbeesten; liever dat zij zóó stierven, dan dat gij ze consumeren zoudt;* —— [Batak] *zeer lang wachten.*

[Batak] *twist;* [Batak] *elkander iets betwisten;* [Batak] *twistappel.*

[Batak] *gejuich* bij een overwinning of uit strijdlust (Mal. id.).; [Batak] iets, als woorden, *met gejuich uitschreeuwen.*

[Batak] / [Batak] *een algemeen gehaat persoon.*

[Batak] / [Batak] = [Batak]; —— [Batak] ([Batak]) iets, als een slagtbeest, *in vele stukken houwen* (D.).

[Batak] Mal. سِرِيْ? [Batak] *iemand die alleen van al zijn broeders en zusters in het leven is gebleven;* naam van een bamboe die een manshoogte bereikt, geele bladen heeft, en nimmer meer dan twee staken vertoont, kwijnende steeds een hunner weg, zoo er een derde begint uit te schieten; —— [Batak] *ieder respectivelijk* (M.).

[Batak] *een knip* om vogels levend te vangen (vgl. Mal. pärangkap).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *scherp zijn* van de nagels.

II. = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] *de strepen* op de palm van de hand, *figuren op een kleedingstuk; schrift, geschrift, brief* (Mal. id.; Jav. sĕrat, Tag. en Bisaj. sulat); [Batak] *aan het schrijven zijn; op* iets *schrijven;* [Batak] iets *opschrijven, ter neer schrijven,* iets op iets *schrijven;* [Batak] *tandvleesch;* [Batak] *onbeschrijfelijk zijn;* [Batak] *ongehoord en onbeschrijfelijk zijn zijne handelingen jegens mij geweest;* [Batak] met een substantief als complement *onbeschrijfelijk de eigenschap hebben* die door het substantief is uitgedrukt; [Batak] *het is onbeschrijfelijk veel;* [Batak] een wigcheltabel op een stuk buffelschoft geschreven, waarop de *datu* met een stekelvarkenpen pointeert, ge-

vende de plaats op de figuur, die hij naar boven kijkende toevalliger wijze raakt, het omen aan; —— [Batak] = [Batak].

[Batak] zeker smal kleedingstuk van Tobasch weefsel, dat als sjerp gedragen wordt.

[Batak] = [Batak].

[Batak] soort van harpoen (Mal. en Jav. sărampang).

[Batak] het vuil dat met het schuim van het water op de oevers blijft liggen.

[Batak] = [Batak] (vgl. Jav. sărambi); —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *de aderen* van het hout; *de streepen* op de stoffen.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *beproeven*, *in werking brengen* om het iemand te laten zien.

[Batak] I. *een kam* (Jav. id.).

II. Mal. جوري [Batak] *gestolene goederen*.

II. = [Batak] (D.).

[Batak] (uit [Batak] verkort?) zeker zijdewapen van een bijzonder fatsoen.

[Batak] (Sanscr. tjhurikā) = [Batak] of [Batak] (hbs.).

[Batak] / [Batak] *voorspellen*, *waarzeggen*; iets *uit de toekomst lezen*.

[Batak] / [Batak] iemand *bevelen*, *zenden* iets te doen (Mal. mănjuruh); [Batak] iemand ergens heen *met een last zenden*; [Batak] een *zendeling*; meer bepaaldelijk *iemand die in dienst van iemand als boodschaplooper staat*; —— [Batak] *een gezant zenden*; [Batak] *gezant*, *zendeling*; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *in* iets *kruipen*, *onder* iets *doorgaan*; *in* iets *steelsgewijze gaan* (Mal. mănjuruk); [Batak] iets *versteken*, ergens in *verbergen*, iets ergens *onder schuiven*; [Batak] = [Batak] II; [Batak] (M.). —— [Batak] zekere riviervisch (M.).

[Batak] I. uitroeping waarmede men een *pangulubalang* aanzet, zijn vernielende kracht den vijand te laten gevoelen; [Batak] *over* iets *de vloek van een pangulubalang uitroepen*; een pangulubalang *met surung aanzetten* zijn vernielende kracht uit te oefenen.

II. = [Batak] (D.).

III. [Batak] *uitstekend zijn*, *buitengewoon zijn*, *voortreffelijk zijn*; [Batak] *datgene waaruit iemand's voortreffelijkheid blijkt*, *iets dat iemand boven een ander vooruit heeft*; [Batak] *iets onvergelijkelijks*; *iemand die onovertrefbaar is*; [Batak] *buiten mate zijn*; [Batak] *hij is buitenmate schoon*, *schooner dan de menschen over het algemeen zijn*.

IV. *de lengte* van een *porda* bij het meten van een kamferboom; [Batak].

[Batak] I. *laag worden* van den stand van het water, de prijs van een waar (vgl. het Jav. en Mal. woord); [Batak] *terugdeinzen*, *achteruitgaan*, *weggaan* van een geest zijn *panijaran* verlatende; [Batak] *wijken* achteruit; [Batak] *zich achterover buigen* onder het dansen; (het tegenovergestelde van [Batak]) zijn woorden *terugtrekken*; —— [Batak] *aarzelen* (versierde taal der liederen M.); —— [Batak] de prijs dien men voor iets vraagt *verminderen*, *afslaan* zijn eisch (D.).

II. [Batak] verbastering van [Batak] in [Batak] (M.).

[Batak] I. *stijf opstaan* van het haar: ook [Batak].

II. eigennaam van een plaats bij ons onder den Mal. naam *Sorkam* bekend, en bij de Bataks meestal genaamd.

(vgl.) = (M.).

I. *in stukken zijn*, *in verspreide brokken of stukken liggen*.

II. = II. (D.).

= .

zie onder .

verbastering van 't Mal. سيترا = ; naam van een wijze van schieten (M.).

/ = (M.).

/ *bijdrage van voedsel geven* van de bewoners van een *huta*, als er vele gasten zijn; *contant geld*; iets iemand *aanlangen*, *aanreiken*, *presenteren* als de *hadjut* aan den Vorst van een *huta*, zoodra men zijn *sopo* binnenkomt; hetwelk de eenigste gebruikelijke groet is; iemand aan het geregt *overleveren*.

(vgl.) = .

(vgl.) *eenigzins ontevreden* van de *roha*; *eventjes aan* iets *bijten* als de visch aan het aas.

/ iets *in den brand steken*; *een toorts* van *idjuk* of cocosbladen om iets in den brand te steken; *geval van brandstichting*.

de horen van sommige visschen.

(vgl.) naam van een fabelachtig buis waarmede men kan vliegen.

/ benaming van de aan een *lili* geregen offerande-visch.

(vgl.) = (hbs.); iemand *afvaardigen*, *bevelen* ergens naar toe te gaan; *zendeling*, *afgevaardigde*.

I. wat de dansers op een begrafenisfeest aan betel of spijze te eten krijgen; iemand *spijze in den mond steken* (Jav. dulang); *wat men iemand te eten geeft* het hem in den mond stekende; —— stukjes vleesch voor ieder der feest-genooten bestemd (D.).

II. *alle kanten heen zigtbaar zijn* als de voetsporen van beesten (M.). —— eigenn. van een plaats in 't Mandailingsche.

(uit en 't Mal. لندق *stekelvarken?*) *de stekels* van een stekelvarken (Men. Mal. sikulandak; Mal. landak *een stekelvarken*).

zie onder .

/ = (hbs.).

zekere zwarte langharige wezelsoort, die op de vruchten van den saguerus aast; ook ; zeker spook.

= (Tag., Bisaj. en Daj. salambau).

/ Men. Mal. naam van eeen klophaan, die gespikkeld is, en witte pooten heeft (M.).

= .

een afgepunt bamboepennetje om het buskruid van de pan, waarin het bereid wordt, los te schrappen (vgl. het Jav. en Mal. woord); *de tarugipen* waarmede men op boombast schrijft.

onwillig zijn in het betalen zijner schulden.

I. *het begin* van een kwaal als b. v. de eerste pok die te voorschijn komt.

II. [Batak] iets *met een fakkel bijlichten* (Mal. suluh); [Batak] 1°. *een fakkel*, alles dat men als middel bezigt om iets in den brand te steken; 2°. = [Batak] (Pngrks.); —— [Batak] = [Batak] (D.).

III. [Batak] een lang stuk boombast (van den *alim*-boom) van twee handspan breedte, waarop de door de verschillende zeven gezuiverde kamfer wordt opgevangen (D.).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] / [Batak] *een weide midden in een bosch* (M.).

[Batak] / [Batak] een geest *verzoenen* door hem plantsoen toe te wijden; [Batak] een stuk maiz-grond dat aan de geesten is toegewijd (M.).

[Batak] Men. Mal. چولق = [Batak] (M.).

[Batak] I. zekere riviervisch.

II. [Batak] *in 't geheim vrijen* (D.).

[Batak] 1°. *een pijp van bamboe* om vuur meê aan te blazen (vgl. Mal. suling); 2°. *een ding waarmede men de waarheid of wel de toekomst ziet;* voor zoo iets denken de Bataks dat een verrekijker gebezigd kan worden; [Batak] *raadplegen* iets waaruit men de toekomst kan weten; [Batak] *iets waarop men omineuse teekens waarneemt.*

[Batak] / [Batak] naam aan woudgeesten gegeven, die verondersteld worden zeer belust te zijn op vleesch of visch (M.); denkelijk de [Batak] der *Tobas.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] *toorts* of iets waarmede men het op een akker gevelde hout in den brand steekt.

[Batak] naam van een fijne rotansoort; [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak]?

[Batak] = [Batak] (D.); —— [Batak] *gescheurd zijn*, *opscheuren* van de nagels (M.).

[Batak] I. (Sanscr. swa *een hond*) als naam van een der *parmesas* verklaard door [Batak] (Malag. kisua *varken;* Nias. seuha *een wild zwijn;* dat het woord Sanscr. is, maak ik op uit de andere namen der *parmesa's* die allen Sanscr. zijn; denkelijk bestond vroeger in het Bataksch *suwa* in de beteekenis van *zwijn;* en zóó zoude dan aan zoo'n in onbruik geraakt woord de Bataksche verklaring toe te schrijven zijn, even als zulks met [Batak] III. en [Batak] I. 't geval moet geweest zijn).

II. [Batak] *hijgen* als bij het opklimmen van een hoogte.

III. [Batak] op het einde van de *tabas* staat gelijk met ons *amen.*

[Batak] *gespleten, verscheurd* (Jav. suwek); [Batak] *hij scheurde* (*het*) *in kleine stukjes;* [Batak] = [Batak]; —— [Batak] *een verkeerd antwoord geven* (M.).

[Batak] I. *terugkeeren*, *in een vorigen toestand geraken;* als bijwoord: *wederom;* als voorzetsel: *gelijk; als;* [Batak] iets *herstellen*, *teruggeven*, iets *weder op zijn vorige plaats doen;* [Batak] *de calabas was weder gevuld;* [Batak] *hij stak zijn zijdewapen er weder in* namentlijk in de plaats waaruit hij het getrokken had; —— [Batak] en [Batak] = [Batak] (M).

II. = [Batak] (tabas); b. v. [Batak] enz. = [Batak] enz.

III. [Batak] = [Batak] (Kamfertaal).

[Batak] I. Mal. *spinsbek.*

II. (tjuwatja) = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] 1. [Batak] iets *plan-*

ten; [Batak] *uitgetrokken verwelkt het niet, geplant wil het niet groeijen* (raadsel op 't *hoofdhaar*)*;* iets *beplanten* bepaaldelijk een bewaterde rijstakker; —— [Batak] iemand als Vorst *verheffen* (M.); [Batak] iets *planten* ergens in; [Batak] *aan het planten zijn* op de bewaterde rijstakkers; [Batak] *allerlei planten* die men gewoon is te planten; [Batak] (eigentl. *bamboeplanter*, en daar de bamboe het bolwerk van een *huta* is, zoo wordt hiermede *een zoon die iemand geboren wordt* als *verdediger* figuurlijk voorgesteld) deftig = [Batak] in tegenstelling van [Batak]; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] *die mij als kind heeft voortgebragt, die mij tot kind heeft;* [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.); —— [Batak] = [Batak] (turi M.); —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] eigenn. van een *marga.*

II. (tjuwan) zie onder [Batak].

[Batak] I. [Batak] *zich het gelaat wasschen;* ([Batak]) iets *gebruiken om er zijn gelaat mede te wasschen;* [Batak] (*als van 't gelaat gewasschen, als van de schouders geligt*) zegt men van een kwaal die geen de minste spoor nalaat.

II. zekere vogel (M.).

[Batak] (zonder twijfel is het laatste bestanddeel [Batak]) [Batak] *zich in de zon koesteren;* [Batak] (M.).

[Batak] I. *zeer zout, ongemeen ziltig.*

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

III. [Batak] = [Batak].

IV. (vgl. [Batak]) [Batak] bijnaam van de *Boru Sanijang Naga* als brongeest.

[Batak] *iemand die mededoet zonder te weten waarom.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] Men. Mal. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] hanen *met de sneb tegen elkaâr houden* om ze tot het vechten aan te zetten (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *fluiten.*

II. = [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.)

[Batak] (vgl. [Batak]) *van elkaâr staande* van de beenen; [Batak] de beenen *van elkaâr doen.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. *een kromme arm hebben* (Men. Mal. tjingkub).

II. zekere vruchtboom (M.).

[Batak] (tjekep; uit de *k* in dit woord kan men veilig opmaken, dat het Tobasche [Batak] vroeger [Batak] geweest is, even als [Batak] etymologisch = [Batak] is) = [Batak] (D.).

[Batak] (klanknabootsing) het geluid van de [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *bedorven zijn* van iets daar iets aan ontbreekt; [Batak] iets *bederven*, *kapot maken.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]

[Batak]; [Batak] een hoofddoek *omdoen;* [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (tjegĕr) zie onder [Batak] II.

[Batak] / [Batak] *aan het wannen van ontbolsterde rijst zijn;* ontbolsterde rijst *wannen;* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *terstond, dadelijk; reeds in den beginne;* [Batak] *zoo ge mij van den beginne gezegd hadt, dat gij mijn ware schoondochter waart, zou ik dan spoedig uw bruidsbed hebben gereed gemaakt* (D.).

[Batak] *nijdig* van aart, *kwaadaardig.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] (van [Batak] ?) = [Batak] (D).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] *het is wat zonderling dat gij (hier buiten) betel aanbiedt, het is alsof er geen huis ware, werwaarts gij u kondt begeven.*

[Batak] *uitgewischt zijn* als schrift; *weggevaagd zijn;* als zelfvervloeking gebezigd even als ons: "ik mag verdoemd zijn!" (vgl. [Batak]); *een bezem* waarmede men op een *hauma* de vuilnis over het gezaaide veegt, om te beletten dat er de vogels bijkomen; [Batak] iets *uitwisschen, wegvegen, uitvegen.*

[Batak] I. *een millioen* maar niet bepaaldelijk, zoodat het elders weder 100,000 beteekent; [Batak]; [Batak] *ontelbaar zijn* van een menigte.

II. een geluid dat zich tegen den morgen laat hooren, en door d'een aan een vogeltje, en door den ander aan een sprinkhaan wordt toegeschreven. In 't Mandail. beteekent 't woord het insekt dat gemeld geluid maakt, en den dageraad aankondigt.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zekere geest die van onderen zich als een bliksemflits naar boven openbaart; = [Batak] (kunstterm bij 't geweerschieten); [Batak] = [Batak] (parmanuhon).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) naam van een *landuk* in de verhalen; [Batak] *een ligte stap, een vlugge gang;* [Batak] naam gegeven aan een bevalligen ligten gang.

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *zonderling zijn, vreemd zijn, opzien baren.*

[Batak] (tjenur) = [Batak] (D.).

[Batak] zekere vogel.

[Batak] Men. Mal. جيچير [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] iemand *met een mooi praatje om den tuin leiden.*

[Batak] / [Batak] *minderen* van winsten (D.).

[Batak] *de naar buiten stekende rand van het dak* bestaande in als de tanden van een kam naast elkaâr liggende latten; [Batak] benaming van bijzonder kort gevijlde tanden; [Batak] *fraai vijlen* de tanden zoodat de rand als een [Batak] er uitziet.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (tjendĕr) = [Batak] (D.).

… Men. Mal. جندي *soort van gebloemd satijn;* … naam van een fraaije boa constrictor-soort; … eigenn. van een wonder-sagueerboom.

… / … *zwanger zijn* (gemeen; vgl. …).

… *twijfel voeden; vermoedens koesteren* van de *roka;* … *ongewroken zijn* omdat men niet weet, op wien het te moeten verhalen.

… *krom en gebrekkig uitgesproken* van een woord; … *onduidelijk zijn* van iemand's uitspraak, zoodat men moeite heeft de woorden te kennen; … zijn woorden *uitbrabbelen* als iemand die nog niet geheel wakker is.

… Mal. سيفت; soort van slak (Men. Mal. tjiput).

… zekere slingerplant met roode vruchten welke huidontsteking veroorzaken.

… / … *kruizen beschrijven* van dansenden; *verschillende kanten uitgaan.*

… *naar één kant getrokken, scheef* van de lippen.

… (vgl. …) = … (M.).

… zie onder … .

… I. … = … (M.).

II. = … I.

… I. zekere kleine miersoort.

II. … = … .

… (vgl. …) … = … (D.).

… (tjempul) … = … .

… / … *in tegenovergestelde rigting van elkaär vliegen* als vogels enz.

… naam van een dans waarbij één jongeling in 't midden van 5 à 6 meisjes danst (M.).

… (tjembĕr; etymologisch = …) = … (D.).

… I. (vgl. …) … = … 2°. (D.).

II. (tjembĕr; vgl. onder …) = … (kamfertaal); = … (D.).

… (vgl. …) = …; … *blijk van genegenheid, weldaad* (D.).

… / … iets *afsnijden, doorsnijden* de navelstreng; een beest *slagten, keelen* (vgl. Mal. sait); … iets, als b. v. vleesch, *in mootjes snijden.*

… = … (D.).

… eigenn. van een *marga.*

… I. zekere slingerplant, waarvan de gom als *ubor* dient.

II. … *woorden waarmeê men iemand inpalmt*, om hem naderhand in het verderf te storten.

III. … een zeer kleine vruchtknop van de *pinasa* kleiner dan de …; ook …?

… / … Men. Mal. برسيرق = …; … *verspreid raken.*

… = … (M.).

… / … *glimlagchen.*

… = … (M.).

… (tjerek) Mal. جيريت *een ketel* (D.).

… / … = … (D.).

… = … II.

… / … *de hulp van zijn familie inroepen* bij het betalen zijner schulden.

… / …

met de voeten langzaam schuiven zooals onder het dansen; [Batak] *zich zóó met de voeten schuivende onder het dansen bewegen.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] *van ter zijde geslagen* van de blik; [Batak] *van ter zijde naar* iets *zien.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] (omzetting van [Batak]) = [Batak] (D.); b. v. [Batak].

[Batak] *schuins van ter zijde den blik wenden, als met de hoek van het oog zien.*

[Batak] *lappen, brokken* van lijnwaad.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] *de jonge bamboe afknappen;* figuurlijk *een ongeoorloofde vrijaadje hebben* als b. v. een jongeling die de koopprijs van 't meisje niet betalen kan (D.).

[Batak] = [Batak] (M.); [Batak] (D.).

[Batak].

[Batak] I. een letter van 't alphabet (zie de Sprkt.).

II. (verkorting van [Batak]) voorvoegsel voor eigennamen van mannen; [Batak] = [Batak] (M.).

III. = [Batak] (M.); b. v. [Batak].

IV. = [Batak] (M.).

V. = [Batak]; [Batak] zekere kleine korensoort.

[Batak] = [Batak] (a. M.)

[Batak] (blijkens [Batak] II. en [Batak] II. verkorting van [Batak]) wordt als titel vóór dierennamen gevonden in de verhalen waar zij sprekende ingevoerd worden; zoo b. v. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. = [Batak] (M.; Mal. mandja-it *naaijen*).

II. *een kettingje* waaraan de *pungga* hangt; *de koperen ketting* waaraan men de *handehande* draagt; [Batak] *aan elkaâr vastgehaakt zijn;* [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] iets *verstrikken, in een strik zien te krijgen* als de kop van een hond, varken; *met een strik om den hals* iemand *slepen.* —— [Batak] zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[Batak] *Maleijer; Mohamedaan* (Niasch dawa; waaruit blijkt dat de Maleijers vroeger zich *Djawa* hebben genoemd, en daarom ook nog heden bij de Arabieren *djawi* heeten, terwijl Ibn Bathuta Sumatra *Djawa* noemt); [Batak] *Maleijer worden, Mohamedaan worden;* [Batak] *Maleische geurwerken;* [Batak] *de djamboe-vrucht, rose-apple;* [Batak] versierde uitdrukking om den dood van een voornaam persoon aan te duiden (zoo zegt men in 't Mal., een vorst op zijn sterfbed latende spreken: laju bunga kugänggam *de bloem die ik in de handen houd verwelkt*);

[…] *Mohammedaan-woning* (een van de weinige zamengestelde woorden waarbij 't bepalende voorop staat) Bataksche naam van de Kampong *Barus* die door geislamiseerde Bataks is bevolkt, en de aanleiding is van den naam *Baros* op onze kaarten; […] (Wigchelt.).

[…] = […] (M.).

[…] I. […] *te ver gaan.*

II. […] *de steel* van een *doran* in tegenoverstelling van de *paduk* (vgl. Mal. djuwaran).

[…] I. […] = […]; […] ([…]) = […] (D.).

II. (vgl. […]) *wat aan de benedenkant gelegen is* van een terrein, *de zeekant*, *het zeewaarts gelegene;* naam aan een land gegeven dat lager, meer naar de zee of naar eene rivier toe gelegen is; het tegenovergestelde van […]; […] *de lager gelegene oevers* van een rivier; *het lagere gedeelte* van de vloer van een huis; het tegenovergestelde van […]; hellende de vloer aan weêrskanten naar het midden een weinig af, om het water naar de *talaga* te doen afloopen.

III. […] *zich afzonderen* door een bijzonder huisgezin te vormen, zooals een getrouwd paar; […] = […]; —— […] *van verschillende natuur zijn* zooals de tijger en de mensch die niet te zamen kunnen leven (D.).

[…] = […] (Wigchelt.; Dajak. djaka; Men. Mal. djòkòq; Mal. djika; 't welk wel denkelijk een foutieve uitspraak zal zijn, ontstaan door een vroegere uitspraak *djäka*, die uit de spelling جاك te verklaren is); […] iets *lezen* voornamentlijk gezegd van Wigchelboeken, waarin de paragraphen meestal met […] aanvangen; […] *de Wigchelboeken raadplegen;* […] *aanleiding; paragraaf.*

[…] Mal. جاهت (vgl. […] en […]) *nijdig* van aart; *kwaad* dat men uitrigt; […] = […].

[…]/[…] = […] (D.).

[…] *opzigtelijk* van een bloem die iemand in het haar heeft zitten; […] *opgerigt zijn* van niet gevulde rijstaren; […] *hij draagt zijn sanggul opzigtelijk*, toont bij het dragen van zijn *sanggul* dat hij een kwast is.

[…] *een pauk waarop men alarm slaat; goed bezorgd* van iets daar voor gewaakt wordt; […] iets *bewaken* (vgl. 't Mal. en Jav. woord); […] *schildwacht;* […] *op zijn hoede zijn* bepaaldelijk van een *datu* gezegd, die op de […] middelen beraamt, zich tegen den vijand te weren; […] *zorgt, dat deze huta goed bewaakt zij.*

[…] *een bloem* in het haar gestoken (M.); *fraai, versierd, gepast;* —— […] = […] (hbs.); […] *sieraad, versiersel;* ook […]; […] iets *verfraaijen;* euphemisch: een doode *naar behooren bezorgen* door muzijk te maken enz.; […] *wat overeenkomstig is met iemand's vermogen* als b. v. de spijze die hij op, of de taak die hij aan kan; —— […]; […] = […] (hbs. M.); […] zeg mij *welke taak overeenkomstig mijn werkvermogen is*, […]

[Batak] eigenn. van een plaats, waarvan de weefsels zeer gezocht zijn; —— [Batak] of [Batak] (Pngrks.); [Batak] *gij versiert uwe woorden als toespijs waarbij curcuma is; gij zegt verzadigd te zijn; 't is niet waar;* wijze waarop de gastheer de complimenten zijner gasten beantwoordt.

[Batak] *koopwaar* vooral die in eetwaren bestaat (vgl. het Jav. en Mal. woord); —— = [Batak] (M.); [Batak] *handel drijven in eetwaren;* [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.); [Batak] iemand iets *overreiken.*

[Batak] benaming aan een zeer ouden bijna vederloozen haan gegeven; —— [Batak] *gekroesd zijn* van het hoofdhaar.

[Batak] (vgl. [Batak]) het geluid dat de blaasbalgen eener smederij maken.

[Batak] = [Batak]?

[Batak] Men. Mal. *straatroof, roof op publieke wegen;* [Batak] iemand *op een weg aanranden, en uitplunderen.*

[Batak] I. [Batak] een pauk *bespelen; muzijk maken* ter eere van een doode; [Batak] zie onder [Batak].

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. Mal. = [Batak] (Wigchelt.).
II. [Batak] iets *op zoeken te houden* de handen uitstrekkende, om te beletten, dat het valt.

[Batak] = [Batak]; ook [Batak] dat ook van de oogen gezegd wordt als zij *wild starende* zijn.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *onbetamelijk* van een spreekwijze.
II. *voornemen, plan, onderneming;* —— [Batak] de stutten van de nok van het dak, die op de top van de gevel elkaâr doorsnijden en een driehoek formeren; [Batak] (M.).

[Batak] euphem. = [Batak].

[Batak] / [Batak] *met elkander aan 't harrewarren zijn.*

[Batak] I. (naar de afgeleide woorden te oordeelen moet het eigentlijk *afgepast deel* beteekend hebben) *een patroon* buskruid, bestaande in een bamboekokertje, dat men in de [Batak] heeft (vgl. 't Mal. woord); [Batak] *van* iets *met zekerheid spreken;* [Batak] *omtrent onze reis is niets met zekerheid te zeggen: men meent spoedig terug te zijn, en wie weet! hoe lang men weg blijft;* —— [Batak] = [Batak] (D.).
II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.); [Batak] geschrift waarin de grootheid van een vorst vermeld wordt, en dat als leesoefening onder de eerste stukken behoort, die men der jeugd te lezen geeft; [Batak] = [Batak]; [Batak] *studeren;* ook van iemand die op middelen peinst om in het spel te winnen; [Batak] in de beschrijving van een offerkip.

[Batak] *halstarrig, koppig;* naam van een *attunu*-soort, wier stam hol en doornig is.

[Batak] *de bloesem* van de *durijan* (tarutung); [Batak] = [Batak]; ——

[Batak] *weelderig zich voordoen* van getakte dingen als van boomen, horens enz.

[Batak] Men. Mal. [Arabic script] *primitieve gesteldheid* van iets; [Batak] *zoo is het primitief geweest* het heeft de eigenschap niet eerst naderhand gekregen, maar dadelijk reeds bij het ontstaan. —— [Batak] *kerfplank* voor tabak (M.).

[Batak] iemand *aannemen* als bondgenoot; iets *beschikken* van het lot; [Batak] *'t is een beschikking van 't lot door den scheppenden God;* [Batak] *de tondi heeft het zóó gewild.*

[Batak] I. = [Batak].

II. *een touw waarmede men de rijpe durijanvruchten aan de boomen vastbindt*, om te beletten dat zij gestolen worden.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *klimmen* als een plant; — [Batak] tegen een boom *laten klimmen* een plant, als die van de betel; — [Batak] *aan het klouteren zijn* van een menigte apen.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] *veel wind maar weinig wol* (eigentlijk: *een geitekop die trots de horens naar achteren steekt, maar geblinddoekt is*).

II. of completer: [Batak] (vgl. onder [Batak] I.) = [Batak].

[Batak] (vgl, [Batak] en [Batak]) naam van een kris in de verhalen.

[Batak] de rand der colommen waarop de *galapang's* rusten.

[Batak] *breed en hoog zich vertoonende* van een *bulangbulang.*

[Batak] / [Batak] *vervaard om zich heen zien.*

[Batak] zekere slingerplant met groote roode vruchten; de pit gebraden genuttigd.

[Batak] = [Batak] in plaats van [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *verward;* [Batak] (a.).

[Batak] / [Batak] *mager zijn* van het ligchaam; *kleingeestig zijn* met *roha.*

[Batak] *baard* (Mal. id.; Jav. djenggot terwijl djanggut *kin* beteekent); —— = [Batak]; [Batak] (D.); [Batak] *de grootste baardstoppels uitplukken;* de grootste grasstoppels of het grovere onkruid met de handen *wieden.*

[Batak] *los afhangende* van het hoofdhaar.

[Batak] / [Batak] iemand *met geweld* van een plaats *scheuren.*

[Batak] / — [Batak] *aanhitsen* honden.

[Batak] / [Batak] iemand *onderrigten* hoe hij zich houden moet.

[Batak] I. (vgl. [Batak] III.) [Batak] iemand *verwekt hebben* als zoon of dochter; [Batak] *vader die mij verwekt heeft!* (a.).

II. (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *bij* iets *rekken*, *zich rekken om* iets *te plukken* enz.; elders: = [Batak].

[Batak] I. = [Batak].

II. (Sanscr. djaṭi zekere ficussoort) [Batak] naam van een banjaam-boomsoort; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] (Wigcht.); —— [Batak] (de eigentlijke

beteekenis niet bekend; vermoedelijk, daar *toras* 't hart van 't hout beteekent, zal men moeten vertalen *'t hart van den djatiboom*) versierde naam aan een vorst gegeven (M.).

[Batak] *mogen gebeuren*, *geoorloofd zijn;* als antwoord op een vraag *het is goed*, *ik heb er niets tegen;* als voegwoord *zoodat;* —— = [Batak] II. (M. vgl.; Mal. djadi; Jav. dadi); [Batak] *wat niet mag gebeuren;* euphemisch: *ongunstig* van een omen; [Batak] *gereed zijn* van iets dat men klaar maakt, *tot* iets *worden*, *gelukken* van veldgewas; als voegwoord ook *zoodat;* [Batak] iets *gereed maken*, iets *bewerken; doen plaats hebben*, *te weeg brengen;* [Batak] *nu*, *zoo het aldus er mede gesteld is*, *dan heb ik er niets tegen* (*dan is het goed*); [Batak] naam van een tooverring in de verhalen; —— [Batak] *gedaanteverwisseling* (M.; Mal. id.); [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *en daarbij*, *en* vooral bij 't verbinden van praedicaten gebezigd; ook [Batak].

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] I. (D.).

[Batak]/[Batak] *voorbarig*.

[Batak] I. *verlenging* van termijn (Mal. id.).; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Wigchelt.).

II. verbastering van [Batak] I. in den eigenn. [Batak].

III. = [Batak] I.

[Batak] Mal. = [Batak]; —— zekere boom wiens hout voor wapenheften gebezigd wordt. (M.).

[Batak] *groote bamboekoker* voor palmwijn; —— [Batak] (vgl. onder [Batak] II) = [Batak]. [Batak] *afstand;* [Batak] regtsterm: *verwijderd van het ligchaam der vrouw*, *waarmede hij overspel heeft bedreven*, van een overspelige.

[Batak] = [Batak] (D. en M.; Mal. id.).

[Batak] I. (Sanscr. jawa) [Batak] zekere kleinkorrelige gierstsoort die zeer veel in de Bataklanden voorkomt (Mal. djawa; Men. Mal. uitspraak: djao; Daj. djawå; Jav. djĕwawut dat is *djawa awut;* daar *awut* hetzelfde is als het Bataksche [Batak] is de analogie treffend; vgl. ook [Batak], [Batak] IV. en [Batak] V); [Batak] *geplant zoo groot als een rijstgruizeltje*, *wordt het een hondestaart;* raadsel op de Bataksche gierst slaande.

II. *het touw* waarmede men den buffel bij de *parbuhilan* naar de slagtplaats leidt; [Batak] het touw dat aan de *karihir* van een buffel vastgehecht is *om de horens winden* als men hem laat grazen om te beletten, dat het op den grond sleept.

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] benaming van een *doerijan*-soort.

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

II. (vgl. Mal. جاوت) [Batak] *het een of ander bedrijf*, *de een of d'andere handigheid;* [Batak] (M.); [Batak] *smids nijptang;* [Batak] *hij is zeer dom: heeft van geen werk hoegenaamd verstand.*

III. [Batak] naam van een tijgersoort (D.).

[Batak] zekere wijze van de *gondang*.

… / … … zekere banjaan-boomsoort (Mal. djawidjawi; Malag. awiawi).

… / … … zekere vogel.

… I. *een slaapstede* waarom matten gordijnsgewijze gehangen zijn; *huisgezin;* … *het huwelijk ligchamelijk voltrekken.*

II. … … (vgl. onder … …) *franjes* (M.).

… stokjes die in het spel als bij ons de fishes gebezigd worden; ook … ….

… *haar* op de borst; benaming van langharige honden, buffels enz.; … *harig zijn* van een mensch; … *een roodharige hond;* … *wat men voor een langharigen hond op de onan heeft gekocht;* wordt uit minachting gezegd van een slaaf die weinig waard is.

… / … *verward zijn* als hoofdhaar; *weelderig door elkaâr groeijen.*

… (vgl. …) … iets *betasten*, *bevoelen:* iets *aanraken* (Tag. jamà; Lamp. rhama; vgl. Mal. raba en djamah); … *timmergereedschap;* … = … .

… = … (D.).

… (vgl. …) *op zijn hoede zijnde*, *waakzaam;* … *over* iets *waken*, *zorg dragen;* … *het oog op* iets *houden;* … iemand *op zijn hoede doen zijn*, tegen gevaar *waarschuwen.*

… (Sanscr. djnapita *bekend gemaakt*) = … (M.).

… een groote den vinder ongeluk aanbrengende palingsoort.

… / … *geregeld zijn* van muzijk.

… / … *in het naauw gejaagd zijn.*

… (vgl. onder …) … *zich zonder bepaalde uitkomst gevoelen* als iemand die uit armoede niet weet, werwaarts zich te wenden (a. M.).

… I. = … (?; Sund. dampal).

II. … = … *een weide*, *grasveld; gras*, *en alles wat voedsel is voor plantetende dieren;* … *laten grazen* vee.

… (vgl. het Jav. en Mal. woord) … *bloedstelpingsmiddel.*

… *de ruimte die bij iets over is*, zoo b. v. de rand van een steilte, waar men loopen kan, de weinige ruimte in een doodkist tusschen de planken en 't lijk enz.

… / … (D.).

… / … *gekroesd zijn* van het haar.

… I. … *afscheren* het hoofdhaar; hetgeen met twee groote schaars-gewijze gebruikte messen geschiedt; … geldbedrag door den vader eener overspelige vrouw aan haren man te betalen, om haar te bevrijden van de afschering van het hoofdhaar; … = … .

II. zekere boom met eetbare vruchten (M.).

… I. (vgl. …) = … ; … (D.); … *flappen heen en weder* als de ooren van een beest.

II. *de breede aan weerskanten van een uithoek voorziene rand* van een *horis;* daar de eene uithoek hooger is, en verder uitsteekt, wordt *djambang* als beeld van partijdigheid gebezigd; … *zijn gezindheid* (*jegens den een of d'ander*) *is onevenredig*, *even als de djambang van een horis.*

[Batak] = [Batak] (vgl. het Mal. woord); ——— In de versierde taal der Mandailingsche verhalen met [Batak] gebezigd; b. v. [Batak]; want de waterplaatsen fungeren tevens als secreet (In 't Mal. zegt men verbloemd voor *zijn behoefte doen* kasungei of ka-ajer *naar de rivier*, of *'t water gaan*); — [Batak] *de ruimte tusschen de palisadering en het bolwerk* van een *huta*, zijnde de plaats waar men zijn behoefte doet.

[Batak] *portie, aandeel; disch* (vgl. het Mal. woord); *regt waarop men aanspraak maakt, wat iemand toekomt* of voor hem *bestemd is;* [Batak] iets *in portiën verdeelen;* [Batak] *één portie;* [Batak] *wien men op een dagreize afstand hetgeen hem toekomt* (*als b. v. een gedeelte van een slagtbeest*), *toevoert;* van een groot vorst gezegd; ——— [Batak] benaming van een kleedingstuk als gedeelte van de koopprijs van een meisje, of wel van een boete (eigentl. *schotel-onderlaag*, daar bij diergelijke gelegenheden altijd gegeten wordt).

[Batak] / [Batak] *zich in de rondte draaijen* als van pijn.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] Mal. = [Batak] (D.); [Batak] *het roode haar* binnen het hulsel van de maiz-vrucht; [Batak] het touw van een net dat men als men het uitwerpt, om de hand windt; ook [Batak]; [Batak] naam van een rijstsoort.

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] het Mal. rambut enz.) *het haar* van de rijpe maiz-vrucht, dat boven uit het hulsel als een kuif uitsteekt.

[Batak] = [Batak] (hbs. D.); *galerij* voor de Mandailingsche huizen, waar aan de regter kant de 9 pauken hangen, en aan de linker de vrouwen zitten (M.); Mal.? *winkeltje, winkel; marktplaats* waar opgetrokken winkelhuizen staan; in tegenstelling van *onan;* ——— *het erf* vlak vóór een huis waar de rijstblokken staan, en de vrouwen rijst staan te stampen.

[Batak] (vgl. het Jav. en Mal. woord) [Batak] *kuif* op de kruin van een kind, welks hoofd overigens kaal geschoren is; *het lange haar* dat de Toba's en Dairi's nog dragen (zie [Batak]).

[Batak] / [Batak] *weelderig opschieten* van onkruid; [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *lang neêrhangende* van het hoofdhaar, van de staart van een buffel; benaming van een haan die reeds zeer oud is, en een lange staart heeft; *de manen* van een paard; [Batak] *als haren neêrhangende* als b. v. de wortels van een banjaanboom.

[Batak] *ongeluk;* schertsenderwijze: = [Batak]; [Batak] *ongelukkig zijn;* ook [Batak]; [Batak] *dat is uw ongeluk* wordt vooral gezegd als men iemand om het een of ander laakt; zoodat het gelijk staat met: *ik vind dat vrij slecht van u;* — [Batak] iemand *steeds djaján toevoegen;* — [Batak] *iemand die buitengemeen goed schiet, die nimmer mis schiet;* [Batak] *alles wat ongeluk aanbrengt, of rampen voorspelt.*

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] / [Batak] benaming van een banaanboom die nog geen *sattung* heeft (M.); benaming van een kip die nog geen eijeren heeft gelegd; [Batak] (D.; vgl. Mal. djarah); zoo lang de banaan nog geen bloeisel ([Batak]) heeft, zijn de bladen bijzonder breed; vandaar de in de Mandailingsche verhalen zoo geliefkoosde spreekwijze [Batak] (*nabootsel van een nog niet bloeijende wilde banaan*) van een zwaard, waarvan het lemmet zeer breed is.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (Men. Mal. djärijangau; Jav. dëringo; Mak. karejango); [Batak] (D.).

[Batak].

[Batak] benaming van langharige honden.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak].

[Batak] (M.; Mal. djarang).

[Batak] *rei* van ingeheide stokken, die aan weêrskanten van een *tanggal* geplaatst worden, om de visch er in te laten zwemmen (vgl. Mal. djarădjak). ——— naam van een soort van borden (M.).

[Batak] *vinger*, *vingers*, *teen*, *teenen* (Mal. djari; Jav. dëridji en djëridji).

[Batak] (D.).

[Batak] *een net* om groote vleermuizen mede te vangen (vgl. het Jav. en Mal. woord).

[Batak] *rijzig zich vertoonen* van een boom of plant.

[Batak] *vloeijen*, *vlieten* als water (Mal. mängalir); [Batak] *langs* of *over* iets *heen vlieten* (D.).

[Batak] (vgl. onder [Batak]) [Batak] (M.).

[Batak] zekere stekelachtige plant (Men. Mal. id.; vgl. Jav. dërudju).

[Batak] *een naald* van messing (Mal. id.; Tag. en Bisaj. dagum; Jav. dom); [Batak] iets *naaijen;* [Batak] ([Batak]) iets iemand *te naaijen geven;* [Batak] zekere boom met bedwelmende vruchten; [Batak] *ijzeren naalden* die de Batak zelve niet maakt maar van de havens krijgt; [Batak] zeker vogeltje; [Batak] *zoo groot als een naaldoog;* [Batak] *'t schijnt wel dat je geen zier meer aan je armoede te denken hebt*, dat je zóó je met dingen ophoudt, die je niet aangaan.

[Batak] *kronkelen* als een slingerplant (Men. Mal. djarumun); [Batak] iets *omkronkelen* (M.).

[Batak] iets *op het oog hebben; naar* iets *hunkeren;* [Batak] *begeerte*, *wensch.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *bewegelijk* van de handen van iemand, die zijne handen niet t'huis kan houden; [Batak] *hij kan zijne handen niet t'huis houden*, *hij heeft lange vingers.*

[Batak] (D.).

[Batak] zeker timmergereedschap om hout glad te kappen.

[Batak] I. (Sanscr. djāla) *een net* vooral een groot (Mal. enz. id.); [Batak] zekere klimplant, wier bladen gedroogd als tabak gerookt worden.

II. zie [Batak] II.

III. [Batak] (M.); ook [Batak].

[Batak] I. [Batak] *zoekende*, *vorschende*, *aan het zoeken zijnde;* [Batak] iets *zoeken*, *naar* iets *zoeken;* [Batak] *die van een raadsel de oplossing zoekt* als bij de [Batak]; [Batak] *moeite doen om* iets *te krijgen;* [Batak] *ziet dat gij het krijgt.* ——— [Batak] zekere boom, van wiens hout men vloerbalken maakt (M.).

II. Mal. een donkergroene witpootige klophaan (M.).

[Batak] *buiten zijn woonplaats zich ophouden*, *rondzwerven*, *wild geworden zijn*, *verwilderd zijn* van

tamme dieren (vgl. het Mal. woord); […] *een hoer* (alleen aan de havens bekend); […] *de plaats waar een beest los loopt;* […] *waar iemand rondzwerft*, *waar iemand vreemd is* zoo als een vreemd land, waar hij zich zelven moet helpen; […] *in den vreemde vertoeven;* […] *in het wild laten loopen*, *toelaten dat het verwoesting in het plantsoen aanrigt* een beest dat geweid wordt; —— […]; […] (D.).

II. […]; […]; […] (M.).

III. […] Men. Mal. = […]; —— […] een meerdere iets *als bewijs van hulde aanbieden* b. v. betel, daar men hem iets te verzoeken heeft (M.).

[…] Mal. = […] (Wigcht.).

[…] (Pngrks.); […] (vgl. onder […]) *met elkander spreken* (a.).

[…] I. […] iets *aannemen;* iets *ontvangen*, iets *in ontvangst genomen hebben;* […]; […] ([…]) een nog ongeboren kind *tot het voorwerp hebben van een droom* wier beteekenis op het toekomstig lot van het kind betrekking heeft: […] *zoo ik van u droom*, *dat gij* (*in den buik uwer moeder*) *zult sterven*, *dan zult ge sterven; maar zoo ik van u droom dat gij voldragen zult ter wereld komen*, *dan zult ge zekerlijk leven.*

II. […] *kort daarna*; *kort op elkander*, *op een ongeregelde wijze*, *niet op eens maar telkens wanneer men in staat is het te doen;* […] *dan worde* (*het benoodigde*) *op de zoo juist vermelde stellaadje gelegd*, *ieder ingrediënt er van zoodra men het heeft* daar men alle ingrediënten niet op één dag te gelijk meester kan worden.

[…] / […] *uitnemen* een gloeijend ijzer uit het vuur; […] *elkaâr drukken* van de handen; —— […] (vgl. onder […]) = […] (a.).

[…] / […] *met geweld van* iets *gebruik maken;* een vrouw *verkrachten.*

[…] zekere kwaststaartige ratsoort (M.).

[…] / […] met rotan iets *omvlechten* als b. v. een *bubu;* […] iets (vooral rotan) *tot omvlechting bezigen* (Jav. pandjalin *rotan*).

[…] / […] 1°. *houten pennen* die dwars door het overtreksel der pauken zijn gestoken, om het aan het hout vast te hechten; 2°. *kleine staafvormige meelrollen.* —— = […] (D.).

[…] *linksch* als iemand die de linkerhand meer dan de regter gebruikt; —— […] *die zich linksch kleedt* d. i. *Maleijer*, en in 't algemeen *vreemdeling* (a.; de Maleijers van de linkerhand het onderkleed beginnende om het lijf te hechten).

[…] (vgl. […] (*ongunstig zijn* van een omen; *niet uitvoerbaar zijn* wegens een ongunstig omen.

[…] = […].

[…] (vgl. […]) klauknabootsing van 't geluid der *ogungs;* […]

[…] *gemeld geluid doen hooren* van de *ogungs* op een afstand.

[…] iemand *roepen;* […] *de eerste geweerschoten* van een komenden vijand; […] *met luider stemme* iets *uitroepen* wat men zegt; iets iemand *toeroepen.*

[…] *klinkende 't geluid djouk gevende* (M.).

[…] iets *als het zijne verklaren; op* iets *aanspraak maken;* […] *met elkander om 't eigendomsregt* over iets *twisten.*

[…] *zeer hard loopen* als uit vrees te laat te komen.

[…] *stijf, verstijfd* als b. v. de ledematen van een doode.

[…] klanknabootsing van 't doffe geluid 't zij van muzijk, snel stroomend water, een groote brand enz.; —— […] *lijkmuzijk* (M.); […] (Pngrks.).

[…] (vgl. […]) *zittende* in één gedrongen; *als een klomp zich voordoende;* […].

[…] (M.).

[…] *opschiklievend;* […] (M.).

[…] (vgl. […]) *lomp, plomp er uitziende;* — […] *bij hoopen klaar staan* van dingen die als de *tabutabus* bol zijn of een buik hebben; — […] iets *oprigten* als steenen op een graf.

[…] (D.).

[…] verbastering van 't Holl. *jongens* in de beteekenis van *bedienden* (Daj. djungus).

[…] (D.).

[…] (vgl. […] II.) Men. Mal. جڠق […] een *haneklopperij gaan bijwonen* (M.).

[…] (vgl. […], […], […] en […]) *van elkaâr staande* van de beenen.

[…] *mooi, fraai* vooral van een persoon.

[…] (D.).

[…] (hbs. D.).

[…] *een handspan* (Mal. djăngkal; Tag. dangkal); […] *één handspan;* naam van een handspan lange slangsoort, die gevonden, de voorbode is van een ramp; […] iets *met de hand bespannen; bij handspannen* iets *meten;* […] zekere wormsoort, die voortkruipt op zijn uiteinden, terwijl het middenlijf een boog vormt, en aldus veel gelijkenis heeft met een hand die bij spannen aan het meten is.

[…] iemand *tegenhouden, beletten* weg te gaan.

[…] Men. Mal. uitspraak van جوعكت *een kam* van horen gemaakt; in tegenstelling van *suri.*

[…] zekere boom (M.); […] (vgl. […]) eigennaam van een hemelsche banjaanboom (*hariara*); ook […].

[…] zie onder […].

[…] *helder zijn* van de oogen van iemand die de wacht houdt; *glinsteren* in de verte van geele vruchten als de […]; —— […] *goed beladen met vruchten* van vruchtboomen als de […] (M.).

[…] *een stomp* of *afgeknotte stam* van de […]; naam aan een bui-

tengewoon groote *bodat* gegeven; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] iets *aangrijpen*, *plotseling grijpen* (D.).

[Batak] I. *de bul* of *stier* van een rundbeest; [Batak] naam aan groote kruiken of potten gegeven (vgl. 't gebruik van [Batak]).

II. Pers. Mal. [Arabic] (*een Africaan;* op Sumatra *een reusachtige geest*) eigenn. van een fabelachtige rots die in het midden van de zee zou staan; —— [Batak] de wortel van een boom in de gedaante van een mensch; [Batak] eigenn. van een fabelachtige varensoort, die in het midden van de zee zou groeijen (M.; in het Mal. is 't een soort van *mangga*-boom: pauh djänggi); [Batak] *een lans met Djänggihoofdhaar versierd;* zijnde een der wonder-insignia van den Sultan van Menangkabau.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *staan*, *in staande houding zijn*, *opgerigt zijn; ontstaan* van een creditum in het spel (vgl. Jav. djĕng); [Batak] *oprigten* een gebouw; iets *doen staan;* figuurlijk *voor regt verklaren*; [Batak] *zich naar boven verheffen* als vuur; *zich oprigten* van een slang; [Batak] *diens regt houdt hij voor regt*, *dien geeft hij gelijk;* —— [Batak] *de vorstelijke waardigheid ophouden* (M.).

[Batak] (klanknabootsing) *verward door elkaâr klinken* van hetgeen twistende personen zeggen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *vast staande* als b. v. de steenen waarop een gebouw rust; [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (a.; vgl. Mal. djădjak).

[Batak] dansende personen *applaudiseren* door steeds *koa-ko-a* te roepen; —— = [Batak] (a.).

[Batak] *in hoopjes bij elkaâr plaatsen* de *same* om ze bij het overplanten bij de hand te hebben.

[Batak] benaming van huizen van meer dan een verdieping; welke in de Dairische landschappen bij vorstelijke personen in gebruik zouden zijn (D.).

[Batak] *in het naauw gejaagd zijn.*

[Batak] *aan elkaâr staande;* [Batak] *op een rei plaatsen;* iets *naar de rei af verhalen;* [Batak] M. (vgl. Jav. en Mal. djadjar); [Batak] *geregeld aan den gang zijn;* [Batak] iets *naar de rei af bezoeken* als b. v. op een rei staande huizen; —— [Batak] *bij het publiek eten zoeken op te loopen* de huizen naar de rei af binnengaande, als iemand die niet aan de kost kan komen (a. M.); —— [Batak] *koperdraad* voor fijn werk, als voor ringen, oorsieraden, hengelhaken enz.; *rijgsel* van bloemen.

[Batak] zekere hooge slingerplant, die een lekkere zuurzoete als een appel groote oranjekleurige vrucht levert.

[Batak] *vaak*, *dikwijls;* [Batak] iets *vaak doen.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *kwaadkijkende* van iemand's blik.

[Batak] eigenn. van een persoon die het onderwerp is van een zeer bekend verhaal, waarin de listen vermeld worden, waarmede hij zijne schuldeischers voldoet; [Batak] (D.; vgl. Mal. djănaka); [Batak] naam van een tooverfiguur bestaande uit verward door elkander loopende lijnen.

zeker zijdewapen van een bijzonder fatsoen.

gespannen zijn van de buik als b. v. wanneer men te veel water heeft binnen gekregen.

= (D.).

naam van een *tuba*-soort, zijnde de plant waarvan de gom ter bedwelming der visschen dient.

= (term bij 't geweerschieten).

=

zich in een digte groep vertoonen van menschen.

gedurende een geheele maand (M.); *een scheur in de lengte* in het ei waarmede men wigchelt.

zekere boom met kleine geele aan trossen hangende zuurzoete vruchten.

het kromme of bovenaan gebogene hout op de egge (*sisir*), dat de egger in de ééne hand houdt, terwijl hij met de andere de buffels bestuurt.

gebogen van de wenkbraauwen.

= ; *schoon* gewasschen; — *voor* iets *zorg dragen*, iets *bewaren;* (M.); ( ) iets *op prijs stellen;* *wat men lang bewaard* of *opgespaard heeft;* —— = (hbs.); *hij veegde zijn mond schoon af, opdat er geen vuiligheid aan zou zijn;* *dat wat de schenker geeft, dat worde ook op prijs gesteld; men moet een gegeven paard niet in den bek zien;* —— verbloemd = (M.).

(vgl. II.) = (D.; vgl. Jav. djĕbag).

I. *wat rijp van den boom valt* vooral van de kamfervrucht en de *parira* gezegd; *rijpe vruchten van zich laten vallen* als een boom; *de lippen van de haan* van een geweer, waarin de vuursteen zit.

II. (vgl.) *een lokkooi* om parkieten (attarijas) te vangen.

= (M.).

Ar. Mal. جواب *antwoord* (M.).

druk aan den gang zijn van een feest.

zeker kleedingstuk van Tobasch weefsel; in de verhalen wordt een kostbare soort vermeld onder den naam van .—— *op verschillende wijze klinkende* van de *tataganing.*

=

I. =

II. Perz. Mal. جام *klok, horologie; uur* (op Nederlandsch grondgebied).

(vgl.) = (M.); zekere boom.

(vgl.)= (D.).

(vgl.) = .

Ar. Mal. زمان *zeer oud zijn.*

I. *zich de handen waasschen;*

waschwaterbakje, bestaande in een cocosdop of iets anders.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *in gezelschap bij* iemand *een bezoek afleggen; naar* een haneklopperij *gaan* (M.).

[Batak] *rijst in den bolster, die men in de zon te droogen legt of gedroogd heeft;* [Batak] iets *in de zon laten droogen;* [Batak] (M.); [Batak] ([Batak]) iets *bezigen om er iets bij te droogen;* [Batak] *die oppast dat de kippen de te droogen liggende rijst niet opeten;* —— [Batak] naam van een groot net in de Mandailingsche verhalen.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *kort, klein en dik* van persoon.

[Batak] 1°. iets *oprapen, opnemen* iets van den grond; 2°. tusschen *duim en twee voorste vingers* iets *nemen, van* iets *een greep nemen* zooveel als tusschen den duim en de twee voorste vingers kan geplukt worden (Mal. id.; Tag. dampot; Men. Mal. djăput *halen;* vgl. Jav. djupuk en djuput); bepaaldelijk: vóór de oogst *een stuk of vijf rijstaren plukken;* hetwelk de gewoonte is vóór men tot de eigentlijke oogst overgaat; [Batak] *één vingergreep vol* tusschen duim en twee voorste vingers.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] ([Batak]) iemand *in aantal aanvallen, met overmagt bestrijden* (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] *in een hellende ligging zijn, hellende;* [Batak] *meer of min hellende;* — [Batak] *zich voor- of achteruit buigen* onder het dansen; [Batak] *zich op* iets *werpen* als een tijger op zijn prooi; [Batak] bijnaam aan iemand gegeven, die verslaafd is aan het hazardspel; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] *eensklaps een hartziekte krijgen;* wordt als verwensching gebezigd, even als bij ons: "krijg de kramp."

[Batak] *flikkeren* van de sterren.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] I.) = [Batak] I.; —— [Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] *een walg hebben* aan het een of ander; van een kwade gewoonte *afgaan* (Men. Mal. djăra; Daj. djera); [Batak] iemand *afleeren* iets te doen, van een kwade gewoonte *doen afgaan.*

[Batak] Men. Mal. [Arabic] [Batak] = [Batak] (Kamfertaal M.); [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *een strik* voor een beest dat men slagten wil; [Batak] een beest dat men slagten wil *strikken* door het een strik om den hals te werpen (Mal. djărat; Jav. djirĕt).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] een gebouw dat tot godsdienstige doeleinden door *Sisinga Mangaradja* in vroegere tijden zoude zijn opgerigt, en waarin hij offers aan de goden aanbiedt (vgl. onder [Batak] II. 't Balin. djĕro); —— [Batak] = [Batak] II. (hbs.).

[Batak] I. *onderhoorige van een debatá;* namentlijk de persoon die door een *debatá* bezield wordt.

II. [Batak] *te ver gaan* van wat iemand zegt (Men. Mal. tărdorong).

[Batak] *gunstig wijzen* van het een of 't ander omen; het

tegenovergestelde van [illegible]; [illegible] *de streepjes die dwars door de pator loopen;* bij het wigchelen met de citroen de plaats zijnde waar het afgesneden kroontje dier vrucht gevallen een gunstig omen aanduidt; —— [illegible] = [illegible] (D.; Daj. djarat *vastgebonden*).

[illegible] rank van de betelplant die op den grond voortslingert; —— [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] de Djengkol-boom wiens platte vrucht gegeten de urina een sterke geur geeft (Mal. djāring; vgl. het Jav. djĕring).

[illegible] het van de pitten ontdane vleesch van de doerijanvrucht, hetwelk men in een bamboekoker laat verzuren (Daj. djerok id.; Tag. dalok *ingemaakt zuur;* vgl. Jav. djĕruk *citroen*).

[illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible]; [illegible] op de jagt = [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] iets *in porties uitdeelen* als spijzen; [illegible] de vrouwen die op het *tami*-feest met een bord en *parindahanan* dansen.

[illegible] Mal. جرڠ het bekende als verfstof gebezigde drakebloed.

[illegible] *op den sprong staande* als een tijger; [illegible] *gereed liggen om* op zijn prooi *te springen;* [illegible] = [illegible].

[illegible] *met de flank* naar iets *toegekeerd;* [illegible] *schuins staan;* [illegible] *schuins naar* iets toe *staan.*

[illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible] (kamfertaal).

[illegible] eigenn. van den held van een naar hem genoemd verhaal.

[illegible] I. *wat voor* iets *gelegen is; eerst* als bijwoord, *before;* in een verzoek: *een reis, als het u belieft;* [illegible] voorzetsel: *vóór* iets; [illegible] bijwoord: *voorop, vooraan;* [illegible] *vroeger, eertijds;* [illegible] *eerder zijn, vóór gaan;* [illegible] *voortaan, in het vervolg, hierna;* [illegible] *de eerste;* [illegible] *vooraf* een schuld *betalen* door een gedeelte vooruit te geven; [illegible] *een naam dien men zich bij anticipatie geeft;* als b. v. [illegible] *vader van Parumbal* zich noemen, vóór men een zoon heeft die *Parumbal* heet; [illegible] iemand *vóór zijn*, eerder dan hij ergens zoeken te zijn; [illegible] *voorgaan, vroeger gaan;* [illegible] *gaat gij maar door*, ik zal u achter op komen; [illegible] *die voorop gaat; leidsman, gids; een kleine som die men voorop betaalt; voorschot;* [illegible] *lees het een reis, lees het eens;* [illegible] *draagt als het u belieft, voor deze huta zorg;* [illegible] *voorwaarts gaande is zijn spoor achterwaarts* (raadsel op een vaartuig).

II. [illegible] zie onder [illegible] III.

[illegible] Men. Mal. = [illegible] (hbs.); *de eerste vrucht* van een boom.

[illegible] *een paar* (M.).

[illegible] = [illegible] (M.; vgl. Mal. djāling).

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *hijgende* van de adem een's vermoeiden.

[Batak] (vgl. [Batak]) *meer dan eens, dikwijls.*

[Batak] (Sanscr. djanma) *mensch* in tegenoverstelling van beest, geest enz. (Jav. djĕlma id.; Mal. mändjälma *zich incarneren*); *de vrouw* van iemand, *wife;* —— = [Batak] (M.); sierlijk sprekende als in de taal der geesten, die tot menschen spreken, of omgekeerd, voegt men er [Batak] bij; [Batak] *wij menschen hier op aarde;* [Batak] *het menschdom, de wereld* als bestaande uit menschen, *het ondermaansche;* [Batak] ([Batak]) een vrouw *als zijn eigen vrouw bezigen;* [Batak] *wat als een mensch beschouwd wordt, wat in de gedaante van een mensch is vervaardigd of geteekend;* [Batak] *ten halve bij de menschen, ten halve bij de geesten zijn*, dat is: *half dood zijn.*

[Batak] ook [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.).

II. [Batak] dansenden *applauseren* "ho ajá" zeggende; —— [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een mooije worp* bij de *asiasi* werpende een hunner één oog.

[Batak] *verward door elkaâr kronkelen* van slingerplanten; [Batak] (D.; vgl. Daj. djikut).

[Batak] bijnaam van den *belung* (D.).

[Batak] = [Batak]? (D.).

[Batak] *in erectie zijnde* van de penis.

[Batak] *schelklinken* van de pauken (M.).

[Batak] *bovenwaarts gerigt, naar boven wippende;* [Batak] 't been *optrekken* als bij zekere wijze van schieten.

[Batak] *de voeten opligten;* vereenigd met [Batak] (*de armen laten slingeren*) om aan te duiden *loopen* (a. M.).

[Batak] *opspringen, trappelen* van pijn; ook [Batak].

[Batak] I. [Batak] *op de handen boven het hoofd* iets *dragen;* [Batak] iemand *tot steun zijn*, hem in staat stellen iets te doen; [Batak] *hij is door een vrouw van de marga Pane in staat gesteld onderwijs te genieten in de wigchelkunst.*

II. Mal. منجنجڠ [Batak] iets *tusschen duim en vinger houdende dragen* de arm bij de zijde langs hangende (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] het eenigzins smakkend geluid, waarmeê men jonge honden of varkens roept; [Batak] *met bovengemeld geluid roepen* een jonge hond; iemand lokken door allerlei fraaije woorden; *kletsen, zaniken.*

[Batak] *een verbond* waarbij men elkanders veiligheid waarborgt (D.).

[Batak] *tam, getemd; mak* (Mal. id.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] Ar. Mal. جن, naam van een soort van geesten (vgl. Jav. djim); wegens bedrevenheid *verbazing verwekken.*

[Batak] (van [Batak]?) [Batak] ([Batak]) iemand *nazien, nakijken* om te zien waar hij gaat (M.).

[Batak] I. (vgl. Mal. djimat) [Batak] = [Batak]; [Batak] *op* iets *prijs stellen;* een vrouw *gebruiken.*

II. [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *op de kurken zitten.*

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. [Batak] *bij ongeluk een scheet laten.*

[Batak] (Mal. جميلة?) = [Batak]; [Batak] *zinneloos zijn* van schrik.

[Batak] I. uitroeping waarmede men een buffel doet stil staan.

II. [Batak] = [Batak].

III. verbastering van [Batak]; b. v. [Batak] *van waar komt ge?* [Batak] *niet noemenswaard lang geleden, pas geleden* (M.).

[Batak] *afgunstig zijn* met *roha;* [Batak] *zij zijn afgunstig omdat gij eene schoone vrouw hebt en ook slaven.*

[Batak] de boom die het bekende ijzerhout geeft; vroeger in het Mandailingsche ter beschaduwing der koffij aangeplant (vgl. Mal. djuwar); eigenn. van een plaats in *'t Batangtorusche.*

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] *kruipen* van zeer kleine dieren.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] *dan eens hoog opvlammen en dan weder als het ware uitgaan* van vuur.

[Batak] zekere boom wiens hout wegens de hardheid voor rijststampers gebezigd wordt (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *op den rand* van iets *liggen* zoodat het bij de minste beweging er af moet vallen; *zich digt aan den rand* van iets *bevinden.*

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] *vleesch* (Madur. djukok; Mak. djukuq *visch*)*; een slagtbeest; wild* waar men jagt op maakt; [Batak] *een beest slagten;* [Batak] *vleesch als verzoeningsmiddel aan* iemand *te eten geven;* [Batak] zekere witte aapsoort die voor een geest gehouden wordt; [Batak] 't maal dat men aan de verwanten van zijn toekomstige vrouw, of bij 't beginnen van een klagt aan de hoofden geeft.

[Batak] I. [Batak] *besteken, beprikken;* —— [Batak] *iemand die zich voor een sibaso uitgeeft.*

II. = [Batak]; b. v. [Batak] (M.).

[Batak] zeker kleedingstuk van Tobasch weefsel; [Batak] zeker kleedingstuk van Mandailingsch weefsel.

[Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. duduk); [Batak] *in een zittende positie zijnde* van een kind dat nog niet kruipen kan.

[Batak] *koppig, op zijn stuk blijvende;* [Batak] wat men zegt *volhouden,* zijn woorden *niet intrekken;* [Batak] schertsenderwijze gezegd van de uitwerpselen die men niet inhouden kan; [Batak] *ik heb groote schijte-nood.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] I. de dikke wortels van een boom, die zóó gegroeid zijn dat zij als het ware een zitplaats vormen; naam van een *sijala*-soort; [Batak] figuurlijk in 't aanspreken van zijn geliefde vrouw door een vorst gebezigd (M.).

II. = [Batak]; [Batak] eigenn. van een *huta* in *Tukka holbung* (ten Noorden van Baros).

[Batak] = [Batak] en [Batak] I. (M.; vgl. het Mal. woord); [Batak] zekere plant.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *steun geven aan* iemand; iemand *onder zijn bescherming nemen;* [Batak] een gebouw *stutten;* iets in zijn benedenwaartsche rigting *tegenhouden;* [Batak] *een stut* als die waarop de [Batak] rust.

[Batak] I. *minachtende* van iemand's wijze van spreken; *onbeleefd;* [Batak] *onbetamelijk zich* jegens iemand *gedragen.*

II. [Batak] iets *uitpeuteren* als met een mes uit een doosje, iets *zoeken los te wippen* als een ketting door er iets in te steken; [Batak] *alles waarmede men peutert* als een pijp-uitpeuteraar.

[Batak] naam van een kleine citroensoort.

[Batak] naam van een voor sjerpen gebezigd kleedingstuk van Tobasch weefsel.

[Batak]/[Batak] zekere zwarte torsoort.

[Batak]/[Batak] *dan eens op de buik en dan weêr op den rug liggen te rollen of zich wentelen* als een ondeugend kind.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] tetranthera sphaero-carpa; [Batak] *toonbeeld, iemand dien men vereert en navolgt* (Mal. djundjungan); *de kuif* die de betelplant nog boven den boom waarom zij zich heeft geslingerd, laat schieten; [Batak] een veder, bloem, of iets anders dat men zich in het hoofdhaar steekt; *kuif* van een haan; [Batak] *boven-borststuk* van een slagtbeest dat den vorst toekomt; [Batak] naam van een kogel die de kuif treft van 't beeld dat als doel fungeert; [Batak] zekere boom; —— [Batak] (vgl. onder [Batak]) eeretitel die een vorst zijn geliefde vrouw geeft (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] met een stok *afstooten* vruchten; [Batak] *een stok waarmede men vruchten afstoot;* [Batak] (*als die papajavruchten tracht af te stooten*) vergelijking van een slechte danser; [Batak] *zich over* iemand *beklagen* (M.).

[Batak] (zonder twijfel 't Sanscr. yodhī *krijger;* vgl. de analogie van [Batak] II.) algemeene benaming van vermaken waarbij winstbejag komt, zooals weddingschappen, dobbelspel, het hanekloppen enz.; [Batak] (D.; Mal. djodi); *alles waarmede men dobbelt* als dobbelsteenen, de *asi-asi* enz.; voor iemand begint te spelen moet hij *djudji* zeggen om zijn tegenpartij te waarschuwen, en deze moet hem met hetzelfde antwoord antwoorden voor wat hij b. v. aan oogen geworpen heeft geldig is; [Batak] *zich vermaken met dobbelen, hanekloppen,* in het kort met alles waarbij geld gewonnen of verloren kan worden; *to gamble.*

[Batak]/[Batak] *aanhitsen* om te vechten; [Batak] *dien men heeft aangehitst.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *op het hoofd hebben, over het hoofd hebben* (Men. Mal. măndjudjung; Mal. en Jav. măndjundjung) een bepaalden geest *als bezieler hebben;* [Batak] *de vorstelijke waardigheid dragen;* —— [Batak] = [Batak], en als telwoord bij het tellen van personen gebezigd; [Batak] *ja! mijn zes*

jongere broeders! (a.); [Batak] *een geest* in betrekking tot de persoon dien hij steeds komt bezielen; iemands *bepaalde hem bezielende geest* die op hem komt en door hem alleen wil spreken; [Batak] een persoon die als *panijaran een bepaalden geest heeft die door hem sprekende geraadpleegd wordt;* zulke personen mogen soms zekere spijzen niet nuttigen; daar dan die geest hem niet meer zou komen bezielen; [Batak] *de knecht van een datu* die voor hem de ingrediënten van een geneesmiddel moet zoeken enz. (In vroegere tijden droeg hij de *rambu* op het hoofd vóór den *datu* naar de rivier uit); [Batak] *naar iets de kruin van 't hoofd gerigt houden, of hebben;* [Batak] iets iemand *op het hoofd plaatsen*, zoo b. v. de rijstkorrels die naar gewoonte bij het verwelkomen van iemand die van een gevaarlijke onderneming terugkeert, hem op het hoofd door de vrouwen gelegd worden; [Batak] *het geluk hebben den ouderdom te bereiken als wanneer men grijs haar op het hoofd heeft, en een stok als steun bezigt;* [Batak] *ik heb de aarde onder mijne voeten en het uitspansel over mijn hoofd;* spreekwijze om aan te duiden dat men doodarm is; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *koopprijs* van een meisje (Mal. id.); ook [Batak]? [Batak] = [Batak]; [Batak] ([Batak]) = [Batak] (M.).

II. [Batak] *door berekening naar een dag zoeken* waarop men iets wil doen; een schuld *uitrekenen;* zijn grieven *opsommen;* [Batak] *geregelde opsomming, geregeld verslag* van iets; [Batak] *indien wat wij gezegd hebben niet behoorlijk is te berde gebragt, dan trekken wij onze woorden terug;* [Batak] geldbedrag door den bruidegom aan den datu voor 't berekenen van een gunstigen trouwdag betaald; —— [Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *dood loopen* van een weg; met [Batak] *teleurgesteld zijn; geen uitkomst weten.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *wroetende snuiven* als varkens, rhinocerossen enz.; [Batak] *boogen vormen* onder het kruipen, als sommige rupsen; [Batak] benaming van een wijze van schieten, waarbij de kolf op de hoogte van de neus gehouden wordt.

[Batak]/[Batak] *glad afscheren* het hoofdhaar; [Batak] *iemand die berooid is, door 't lot heen en weêr geslingerd* (M.).

[Batak] I. Mal. een soort van kajuit (M.).
II. = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] II.) [Batak] *zich regtstreeks* ergens naar toe *begeven.*

[Batak] (vgl. [Batak] I.) een besneden rood, wit en zwart geverfd stuk hout, dat als grafteeken dient (M.).

[Batak] of [Batak] (vgl. [Batak]) *plaats hebben* als een markt, *daar zijn* van een tijdstip; *gevonden worden, verkregen worden* (Mal. djumpah; Daj. supa); met een substantief als complement *gevonden of verkregen worden* door hetgeen als complement er achter genoemd wordt; [Batak] *ik heb het gekregen;* [Batak] *hij heeft het gekregen of gevonden;*

[Batak] *met elkaâr zamentreffen*, *elkaâr ontmoeten;* [Batak] *met elkander vergelijken* wat twee partijen ieder tot hunne verdediging bijbrengen; [Batak] *eensklaps ziek worden;* [Batak] *eluderen* iemand's lagen; [Batak] *vondeling*, *iemand dien men zoo maar vindt* die nergens te huis hoort; [Batak] *uw termijn is daar bij de goden;* dat is: "uw doodsuur is geslagen;" [Batak] *nu is het termijn daar* (letterlijk: *dat is het daarzijn van het termijn*); [Batak] *gaan wij onverschillig werwaarts, als wij maar gaan waar het te krijgen is;* [Batak] met een substantief als complement: iets *krijgen*, iets *gekregen hebben; met* iets *een ontmoeting gehad hebben;* [Batak] *een kwaal die eventjes duurt;* —— [Batak] *door de knip die iemand gezet heeft geraakt of gevangen worden* als een beest; [Batak] = [Batak]; *zich over* iemand's handelwijze *wreken* (D.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] naam van een heilige ficusboom (*hajuwara*), waarbij vroeger eeden werden afgelegd (M.).

[Batak] *de stekels* van de nek van een varken; *de manen* van een paard (Mal. en Jav. gombak *kuif*); —— [Batak] de plank waarop de *hasobe*-pitjes, waar naar men rooit, gereid staan.

[Batak] / [Batak] het onder muzijk plaats hebbend spiegelgevecht, dat de kinderen op het einde van het *tami*-feest geven.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] Men. Mal.? *wederga* van een man of vrouw (n. M.).

[Batak] zekere groente, waarvan de bladeren ook in het haar gedragen worden; de geur is die van de peterselie.

[Batak] / [Batak] zekere kwaal waarbij men steking in de maag gevoelt; —— [Batak] *opzettelijke tegenspraak;* eigenn. van een hemelschen sagueerboom (*bagot*).

[Batak] een geest in de gedaante van een menschelijk geraamte (M.).

[Batak] *steil opstaande* van 't hoofdhaar; [Batak] *steil gaan opstaan* van het hoofdhaar, als bij schrik. —— [Batak] eigenn. van een hemelschen *datu*.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] naam van een *marga*.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *kruipen* als slangen, insekten enz. (Mal. mändjulur); [Batak] *doen voortglijden* een lang voorwerp; *laten kruipen* mieren; [Batak] pinkdikke tusschen de palm der handen gerolde meelstaafjes.

[Batak] *tros* van vruchten; *snoer*, *streng* van koralen (vgl. het Mal. djurei); —— [Batak] *hare tranen vielen als koralen, die uit de streng losgeraakt zijn* (M.).

[Batak] *krom opgetrokken* van de beenen; [Batak] zijn beenen *krom optrekken*.

[Batak] / [Batak] *ver verspreid zijn* van iemand's naam: *zich te hoog plaatsen*, *zich te veel aanmatigen*.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.; vgl. het Mal. djolang).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) het tegenovergestelde van [Lontara] *de bergkant* van een terrein, *het hooger gelegene gedeelte;* [Lontara] *bergwaarts gaan, naar boven;* [Lontara] (vgl. [Lontara]) *het hooger gelegene gedeelte van de vloer* van een huis (het tegenovergestelde van [Lontara]) dat tevens als een eereplaats beschouwd wordt; [Lontara] iemand *beledigen* door boven hem (meer naar de bergkant toe) te baden, zoodat het vuil hem toestroomt.

[Lontara] = [Lontara]; [Lontara] *beginnen zigtbaar te worden* van een uitbottend rijstzaadje.

[Lontara] zekere harige een regte rigting in het slingeren houdende plant.

[Lontara] I. [Lontara] *zich* ergens *regtstreeks* naar toe *begeven; zich niet laten afschrikken* iets *te doen;* [Lontara] *wat staat mij nu dadelijk te doen?* [Lontara] *werwaarts zal ik mij toch wenden?;* [Lontara] *hij zette zijn reis niettegenstaande den zwaren regen toch voort.*

II. (vgl. [Lontara]) [Lontara] *uitsteken, puntig zich verheffen* (M.).

[Lontara] *niet doen* wat bevolen wordt; *tegenstreven;* [Lontara] iets *niet aannemen, geen genoegen nemen met* iemand's uitspraak; *weigeren* een geschenk.

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara]; [Lontara] eigenn. van een geweer (M.). —— [Lontara] benaming van hoenderen met omgebogen staarten.

[Lontara] Perz. Mal. *gebak, koekjes; pastij.*

[Lontara] I. [Lontara] = [Lontara] (M.).

II. Ar. Mal. جواب? [Lontara] iets *in antwoord zeggen* als op een bedreiging.

[Lontara] *de spelenden* op een dobbelpartij; ook deftig: [Lontara] (vgl. 't Mal. woord); [Lontara] *iemand dien men ontziet* van een groot vorst gezegd (eigentlijk: *iemand dien men in 't spel niet 't gelaat durft toekeeren, een speler dien men niet aan durft*).

[Lontara] I. [Lontara] = [Lontara].

II. = [Lontara] aan rijst in den bolster; = [Lontara] aan betelbladen; = [Lontara] aan maiz (M.); een bedrag van 6 *solups;* [Lontara] spreekwijze: *in kleine maten leenen, in groote betalen* d. i. zeer hooge interest geven. —— [Lontara] = [Lontara] (hbs.).

III. [Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara] (M.).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] *een trouwelooze daad;* [Lontara] *verraad plegen, trouweloos handelen.*

[Lontara] (vgl. [Lontara]) = [Lontara] (M.).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] *zich* iets *op een onregtvaardige wijze toeeigenen.*

[Lontara] I. = [Lontara] (M.).

II. *lief, fraai, mooi* van iets dat tevens klein is; —— [Lontara] een betelbuidel wier rand uit rood met glaskoralen bezet laken bestaat (M.).

[Lontara] zie onder [Lontara].

[Lontara] *mooi* van een wijze van dansen; —— [Lontara] = [Lontara]? (M.).

[Lontara] *kwasterig zich gedragen* (M.).

[Batak] / [Batak] [Batak] *de kleine vruchtknop* van de *pinasa*, zoo die reeds als een groote toon dik is; anders [Batak].

[Batak] *de lijsten* van het dak, die men in den vóór- en achtergevel van een huis of *sopo* ziet; meestal zijn zij gekleurd.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *stijf naar* iemand *kijken*.

[Batak] / [Batak] *haastig loopen*.

[Batak] *stotteren*.

[Batak] / [Batak] *verspillen*, aan allerlei dingen *opmaken* geld enz.

[Batak] / [Batak] *regtstreeks zich naar* een plaats *begeven*.

[Batak] zeker kinderspel met de bladribjes van palmen, die naar boven geworpen, opgevangen moeten worden.

[Batak] *hinkende, mank;* [Batak] *hij deed alsof hij mank liep*.

[Batak] / [Batak] *meer of min in het naauw gejaagd zijn*.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] *scheef, schuinsch;* [Batak] *heen en weêr zwaaijen* als boomen door een storm; [Batak] *zich in een hellende beweging stellen* als onder het dansen.

[Batak] *fraai, net*.

[Batak] = [Batak].

[Batak] Men. Mal. جرت *streng* van garen; *een hoop* visch zooveel als aan een touw gebonden zijn.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] *die zijn bek niet kan houden* alles verklappende.

[Batak] = [Batak].

[Batak] cucurbita farinosa.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *scheel kijken* van de oogen; [Batak] *zich naar één kant toe buigen* als onder het dansen.

[Batak] *slinksch* van iemand's woorden, om er iemand mede om den tuin te leiden.

[Batak]

[Batak] I. letter van het alphabet (zie de Sprkt.).

II. het geluid dat men maakt om de rijstvogels weg te jagen.

III. (vgl. [Batak]) klanknabootsende uitroep *ta!* [Batak] *schateren;* [Batak] ([Batak]) *over* iets *lagchen*, *om* iets *lagchen*.

IV. voornaamwoordelijk voorhechtsel bij het eerste passief (zie de Sprkt.).

V. voornaamwoordel. aanhechtsel (zie de Sprkt.).

VI. (vgl. [Batak] I.) [Batak] *zoo lang de rijst noodig heeft, om gaar te worden*, om een kort tijdverloop aan te duiden; [Batak] *zijn duiken duurde zoo lang als twee rijstgaarkokens*.

VII. Dairisme = [Batak]; b. v. [Batak].

[Batak] = [Batak] en [Batak]; [Batak] *opdat men wete, of het te krijgen is*,

of niet; [Batak] *opdat ik wete, wat ge daar hebt opgedaan* (D.; vgl. 't Mal. ántah).

[Batak] (D.).

[Batak] II. (Mal. id.); [Batak] *steeds zwijgen;* [Batak] (D.).

[Batak] *een meer*, onder welken naam ook het Tobasche meer bekend staat; [Batak] *als een meer zich voordoen* van een groote *lubuk;* —— [Batak] (Pngrks.); [Batak] *zich verslikken* onder het drinken van de kip waarmede men wigchelt.

[Batak] (M.).

[Batak] (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *de tijd* dien een gewas noodig heeft om tot volkomene ontwikkeling te komen; *een jaar;* [Batak] *een rijstjaar* (7 maanden); [Batak] *een maizjaar* (3 maanden); [Batak] *veldgewas* maar meer bepaaldelijk gezegd van dagelijks als hoofdschotel gebezigde korensoorten; [Batak] *grond die twee jaren braak gelegen heeft;* [Batak] *de persoon die het eerst van allen zijn huuma bezaait;* [Batak] *toekomend jaar;* [Batak] *laatstverloopen jaar, verleden jaar.*

II. (vgl. [Batak] en [Batak]) *gespannen zijn* van een strik, *geplaatst zijn* van een fuik; *een borg;* [Batak] *spannen* een strik; *plaatsen* een fuik; *planten* voetangels; *afwachten* den aanval van een' vijand; iets *op zich nemen*, *voor* iets *borg zijn;* iets *in staat zijn te dragen* als een stellaadje; iets *verduren*, *doorstaan;* [Batak] *in* iets *berusten; geduldig* iets *verduren;* [Batak] *duurzaam zijn; lang duren;* [Batak] *de persoon die onder vele dragers de sterkste is, en den overigen als steun dient;* ook [Batak] —— [Batak] iets *voor zich bestellen;* iemand *verzoeken te huis te blijven* omdat men hem b. v. voor een feest noodig heeft; [Batak] iemand *onder zijn bescherming nemen; borg voor* iemand *zijn* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] iets waaraan een zieke zich als het ware hangende vasthoudt.

[Batak] *strak, gespannen;* [Batak] de armen *langzaam slingeren* ze strak houdende; zooals de deftige Bataksche Heeren en Dames doen. —— [Batak] eigenn. van een plaats in 't Mandailingsche.

[Batak] *aan* iets *trekken*, iets *trekken*, de veer van 't geweer *aanhalen;* iets *slepen;* iemand *dwingen ons regt te schaffen* hem voor den regter slepende; [Batak] *zich stijf* ergens tegen *aan plaatsen* als bij 't schieten.

[Batak]

[Batak] *naar beneden strak hangende* als een touw; —— [Batak] (a.).

[Batak] Mal. [illegible] *bedrag van 4 bitsangs* in goud; [Batak] goud *wegen.*

[Batak] *zien, kijken, staren;* [Batak] *blik, oogopslag;* [Batak] *naar* iemand *zien, naar* iets *kijken.*

[Batak] I. met een substantief als complement: *geschikt zijn voor* iets; *gebezigd kunnen worden als* iets; [Batak] *wat als stok dienen kan op een glibberigen weg;* [Batak] iets *verzinnen*, *uit den duim zuigen.*

II. Mal. [Batak] [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] [Batak].

[Batak] = [Batak] I. (Mal. en Jav. id.); [Batak] (*wat een jaar duurt*) verbloemd: *zwangerschap;* [Batak] (*bezocht worden door een kwaal die een jaar duurt*) verbloemd: *zwanger zijn* (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *een held, iemand wien niemand aan durft.*

[Batak] klanknabootsende uitroep: *tak!* [Batak] *neêrkwakken* als b. v. een hagedis, die op de vloer valt; [Batak] = [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] hout *kloven* voor fakkels, brandhout enz.; [Batak] *één kloofsel;* [Batak] *één kloofsel brandhout, één stuk gekloofd brandhout;* [Batak] ō (vgl. onder [Batak] ō) spreekw: "op de keper beschouwd is het niets;" hakt men op de *daling's* van een boom dan geven zij meestal een hol geluid en men zou denken, dat het *ogung's* (bij de Bataks onder de kostbaarheden behoorende) waren, maar zoodra men ze gekloofd heeft, blijkt het niets anders dan hout te zijn; —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] (vgl. onder [Batak] II.) roodachtige steenen, die verondersteld worden met elkaâr van zelfs in verbinding gekomen te zijn; het bezit van zoo'n steen zou geluk in het spel geven. —— [Batak] *borstholte* van een kip waar in de *datu* allerlei omina moet navorschen; [Batak] [Batak] = [Batak] [Batak]. —— [Batak] *hamer en aanbeeld* (bij het afleggen van een eed).

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] *uittartende, tergende;* [Batak] *hij was steeds tartende zoekende naar een tegenpartij.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] Mal. = [Batak] II.; naam van een slingerplant die gebezigd wordt om dakbladen vast te naaijen; [Batak] = [Batak]; [Batak] die in het dobbelspel tegen den werper der dobbelsteenen speelt.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *breed, groot* van den mond (Bisaj. tak-al).

II. [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] *de fijnste der* 5 *kamferzeven* (D.).

II. [Batak] zekere steensoort die als amuleet om de middel wordt gedragen (vgl. onder [Batak]).

[Batak] *passabel, middelmatig, tamelijk, tusschen twee tegenovergestelde eigenschappen liggende* niet goed en niet slecht; *in order zijnde;* [Batak] *dat kan er door.*

[Batak]/[Batak] Mal.? *baksteen* (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Wigcht.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *omarmende*, of met uitgespreide vleugels *bedekkende;* [Batak] iemand *met de armen omvatten* als bij het worstelen; iets met de klaauwen *pakken* als een roofdier; [Batak] *de (groote doode) vogel viel met zijn vleugels uitgespreid op de kuil.*

[Batak] *besluit* dat men genomen heeft om

iets tegen den vijand te doen; *wat men besloten heeft* in een guerilla; *eensgezind zijn; op plannen zinnen, van plan zijn* iets te doen; als hulpwoord: *op het punt zijn van; op het punt van middag, het scheelt zeer weinig of het is middag;* iemand, die de mindere werkzaamheden die een expeditie voorgaan moet doen; als b. v. het vangen van de kip waaruit de *datu* den toekomstigen uitslag moet afleiden; —— in 't Dair. wordt met dikwijls een vorst of voornaam persoon aangesproken.

; ook .

in iets *hakken* als in een boom; gom *door het hakken* van den boom waarin zij zit *verkrijgen;* geschenk dat de vader des bruidegoms aan de medgezellen van den vader der bruid doet; benaming van een sagueerboom die bijna geen vocht meer levert. —— (M.).

opscheppen als water; palmwijn *schenken; één opschepsel water, een weinig water; met* iets *scheppen*, iets *ter opschepping* van iets *bezigen.* —— *de mazelen.*

(vgl. Mal. takut; Malag. tahutră) alles wat vrees moet aanjagen, als voetangels, kogels, messen, enz.; (Wigcheltaal).

zekere vinnig bijtende miersoort, die aan de takken hare nesten hangt.

zekere slingerplant wier kelkvormige vrucht water bevat, dat als middel toegediend wordt aan die hun bed bepissen; ook kookt men er rijst in bij gebrek van een pot.

een muts van vlechtwerk; —— (hbs. D.; vgl. Mal. tängkuluk; Daj. takolok *hoofd;* Tag. tangkolok *een breede hoed*).

(vgl.) *gekraai; kraaijen* van een haan; *verschillend luidend gekraai* als van vele hoenderen; een kip als besluitingsmaal van een feest.

(M.).

I. *schimmel, vuil* op het lijf; —— *daauw* die van de boomen druppelt (Tag. tagtag *vallen* van de daauw door 't schudden der boomen).

II. (van ; vgl.) *vallen* van vele dingen; *spartelen* als een visch op het kerfblok; *tegen elkaâr kletteren* als van slagtanden.

III. gras *snijden;* laag gewas of stoppels op een akker *afsnijden;* een akker *van stoppels zuiveren.*

IV. *kraaijende klinken;* (naar 't geluid) zekere vogel; misschien wel = (M.).

(M.).

I. een van horen vervaardigd besneden *doosje* voor betelkalk; soms ook van bamboe (Tag. tatagan; Bisaj. atagan); een bamboekoker met een deksel waarin men sieraden bewaart.

II. ; ook .

(vgl.) *op zijn hoede zijn, oppassen; voor* iemand of iets *zich wachten* (Bisaj. tagám); *men behoeft*

er niet voor te vreezen dat 't gebeuren zal; *het is buiten verwachting, niet waarschijnlijk;* [Batak script] *het gaat waarschijnlijk niet door!* [Batak script] *voor elkaâr op zijn hoede zijn, elkaâr als vijand beschouwen;* [Batak script] (*op zijn hoede zijn voor een vreugdefeest*) versierde spreekwijze: *zwanger zijn.*

[Batak script] zie onder [Batak script] II.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] *voortgalmen, voortrollen* van 't geluid; —— [Batak script] naam van een *gordang* (M.); [Batak script] eigenn. van de verloofde van *Siadji di Angkola;* [Batak script] (M.).

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] (vgl. [Batak script]) = [Batak script] (a.).

[Batak script] I. *een bamboekoker* waarin men het vocht van de saguecrpalm laat druppelen; —— [Batak script] zekere vogel.

II. [Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] (vgl. onder [Batak script]) [Batak script] *zich geheel en al bedekken* in een kleed of mat.

[Batak script]? [Batak script] *te laat komen, den hond in de pot vinden.*

[Batak script] I. (vgl. [Batak script] I.) niet anders gebezigd dan in de uitdrukking: [Batak script] *zoo groot zijn dat het geschikt is vee te hoeden* van een knaap om den graad van zijn ouderdom aan te duiden.

II. verkorting van [Batak script] in het aanspreken (D.).

[Batak script] *wand-* of *weegluis* (Bisaj. soort van kakkerlak); —— [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] *hand* (Mal. Jav. id.; Nias. danga); [Batak script] *een dijstuk van een der voorpooten* van een slagtbeest; het tegenovergestelde van [Batak script]; [Batak script] *gevangen worden* van een misdadiger.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) I. *wijd van spleet* van den mond.

II. = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] (Kamfertaal).

[Batak script] *oplettend luisterende* van het oor; [Batak script] *hooren* van het oor; [Batak script] *het gehoor verleenen* aan een gebed als de goden, aan hetgeen iemand zegt; [Batak script] iets *aanhooren, naar* iets *luisteren; zich aan* iets *kreunen;* —— [Batak script] = [Batak script] (a. M.).

[Batak script] *weenen, schreijen; klagen* (Mal. enz. id.; Malag. tani); [Batak script] *steeds schreijen;* [Batak script] iemand *beweenen;* iemand *weenende verwijtingen doen;* [Batak script] *over* iets *weenen; zich over* iets *weenend beklagen;* iets *weenende* of *klaagsgewijze* iemand *toezingen;* [Batak script] zekere krekelsoort die op de boomen zich ophoudt, en overdekt is met een soort van schuim; [Batak script] *waarom de kinderen steeds weenen* van de borsten eener vrouw.

[Batak script] (van [Batak script] en het Jav. jang *godheid*, zoodat de eigentlijke beteekenis "luistert Goden" zoude zijn; vgl. het Mal. sămbah jang) *smeekgebed* aan de Goden; [Batak script] *een smeekgebed doen* aan de Goden; [Batak script] iets *in een gebed aanbieden.*

[Batak script] (vgl. [Batak script]) is hetzelfde als [Batak script] maar men zegt het alleen in betrekking tot de op een *hauma* opgeslagene loods, en niet zoo als *hauma* in betrekking tot de *huta*, waar men gevestigd is; gaat men van huis naar zijn akker dan zegt men *hauma*, maar gaat men van de op zijn' akker opgeslagene loods derwaarts, dan zegt men *tanguma* (M.).

[Batak script] *moedig* bij het wederstreven; *koppig*,

onwillig; [Batak script] zijn schulden *ontkennen*, *niet willen betalen;* [Batak script] *die onwillig is zijn schulden te betalen*, *en buitengewoon nijdig is in het vorderen van hetgeen hem verschuldigd is;* [Batak script] *die veel geschreeuw maakt maar weinig wol heeft*, *een snoever.*

[Batak script] I. *behoorlijk*, ook van iemand's wijze van zitten, als hij de beenen onder 't gat kruist; *naar het behoort*, *zeker* weten; [Batak script] *ik ben er niet zeker van;* [Batak script] *zich van* iets *vergewissen*, iets *tot zekerheid brengen;* iets ergens *goed op plaatsen* opdat het er veilig is, of wel niet kan afvallen; [Batak script] *een echte Toba* aan wiens Tobaschap niet te twijfelen valt.

II. [Batak script] palmwijn in een horen als offerande; [Batak script] *wat men nuttigt voor men een eigentlijk maal doet;* [Batak script] een saguerboom *voor het eerst aftappen;* een bewaterde rijstakker *voor het eerst omwerken* hetgeen meestal met de *ombak* geschiedt.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] *iemand die* uit bewustheid van zijn magt *zijn schulden niet wil betalen*, *bij wien niemand durft komen manen.*

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] I. *voorbehoedmiddel* tegen wat schade aanbrengt (Mal. tangkal); —— [Batak script] = [Batak script] (D.).

II. benaming van voorheen aan de stranden gemaakt zout; door namentlijk een hoop hout met zeewater te besproeijen enz.; [Batak script] iemand die op gezegde wijze zout aanmaakt.

[Batak script] het hoofd van een moordenaar als zoenoffer op het graf van den vermoorde (M.).

[Batak script] / [Batak script] *steelen;* iets *steelen* (Daj. manakau; Bisaj. takau; Tag. nakau; Nias. manago); [Batak script] ([Batak script]) iemand *bestelen;* [Batak script] iemand *heimelijk vervoeren* zooals men met een persoon doet, die erg ziek is, om hem aan den invloed van den geest die hem kwelt heimelijk te onttrekken; [Batak script] een vierkant gat boven de [Batak script] van een *sopo*, om daardoor op de *sopo*-zolder te komen.

[Batak script] I. = [Batak script].

II. [Batak script] *twijfelachtig zijn* van een gezegde.

[Batak script] I. (vgl. [Batak script]) *goed zittende* van kleederen.

II. *tien millioental* (niet algemeen gebezigd).

III. [Batak script] *de* 12de van een maand, *de tweede Donderdag* van een maand.

[Batak script] = [Batak script] II.; [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] I. (vgl. [Batak script]) *onwillig*, *ongaarne*, *niet gezind* iets te doen; [Batak script] *tegenstribbelen*, *tegenwerpingen hebben;* [Batak script] *te lui om veldarbeid te verrigten*, *zeggende dat 't hakmes geschaard is.*

II. [Batak script] *se percher;* [Batak script] *plaats waar men stilstaat;* —— [Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] door klopping bereide boombast waarvan nog heden de Maleische wilden in Mandheling (*Lubu*) sjerpen dragen; —— [Batak script] benaming van ligtbruine hoenderen.

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] I. [Batak script] schuins aan de wand gespannen touwen, waarop men vooral slaapmatjes bewaart.

II. *gereed staan*, *klaar zijn;* [Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] I. = [Batak script] (M.; Mal. Jav. id.).

II. [Batak] *met elkaâr kibbelen* (D.).

[Batak] zeker bijzonder fatsoen van uit boombast vervaardigde korven (M.; vgl. Mal. kätiding).

[Batak] *een pijp;* [Batak] *een pijp rookens* om een kort tijdsverloop aan te duiden; —— [Batak] een seisvormig mes waarmede men de kamfer uit de boomen schrapt.

[Batak] I. *de steel* van een vrucht, *stronk* van de maiz, ananas enz. (M.; vgl. Mal. tangkei).

II. [Batak] *uitstellen* 't bespreken van de oneenigheid van twee partijen.

[Batak] *aarzelen;* [Batak] *laat u dat niet afschrikken* (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. tängkuk).

[Batak] (vgl. [Batak]) *de nek* (Bisaj. tangkogo).

[Batak] *afloopend water.*

[Batak] (vgl. [Batak] I.) *goed zittende* van kleederen; [Batak] iets *met de handen vangen, grijpen, pakken* (vgl. Mal. tangkap); —— [Batak] ([Batak]) iemand *te vangen geven;* d. i. een meisje dat ieder afwijst tegen wil en dank aan iemand *uithuwen* (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *een onrijpe tarutung* of *pinasa;* [Batak] *gemelde onrijpe vruchten plukken gaan.*

[Batak] I. *een bijl* met een lange steel (zie onder [Batak]).

II. Mal. تڠكي (*steel*) [Batak] *betelbladen met de steel er aan* als bij de offeranden gebruikelijk zijn; ook [Batak].

[Batak] I. een trap waarvan de sporten uit planken bestaan in tegenoverstelling van [Batak] en [Batak] (Mal. id.); [Batak] fatsoenlijk = [Batak]; [Batak] *staafijzer?* [Batak] iets *van inkeepingen voorzien* om er als langs een trap bij op te gaan; [Batak] benaming van een bewaterde rijstakker (*saba*) op een hellend terrein.

II. [Batak] = [Batak] (tabas).

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak]) *het hoofd opstekende;* [Batak] op zijn gemak *naar de lucht staan kijken* uit lusteloosheid; *lui* rond *kijken, lusteloos zijn;* ook [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] eigenn. van een *marga.*

[Batak] I. soort van fuik; een diergelijke fuik ziet men ook om de gerookte in bladen gewikkelde visch, die de bergbewoners beneden komen verkoopen; [Batak] *vierkante korven met steenen gevuld* om 't water in een rivier te leiden.

II. *bevrijd zijn* van iemand die gevangen gezeten heeft; *los zijn* van kleederen die uitgedaan worden (Mal. id.); [Batak] iets *losmaken;* iemand uit het blok *loslaten, op vrije voeten stellen.*

[Batak] I. = [Batak] I.; [Batak] = [Batak].

II. *stuk* gesneden vleesch; [Batak]; [Batak] *gesneden stukken vleesch;* [Batak] vleesch *in stukjes snijden;* —— [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] *vleesch in stukjes snijden;* [Batak] spreekwijze: "den Moriaan schuren."

[Batak] zekere kortharige rupssoort, die voor een lekkernij doorgaat.

[…] / […]
[…] = […]
[…] (M.).

[…] / […] […]
[…] *golven* als van
ang hoofdhaar op het water.

[…] (vgl. […]) *echo*,
eergalm (vgl. Mal. tagar); […]
[…] *weergalmen*; ook […]
[…] en […].

[…] / […] = […]
[…].

[…] = […] (M.).

[…] (vgl. […], […]
n […]) *de rug*; […] zie on-
ler […].

[…] *gespannen*, *strak*; […] *aan*
en gespannen koord *trekken*; […]
[…] iets *spannen*.

[…] *in een lange rei zich uitstrek-*
ende als gebouwen; […] *zich in*
n lange rei uitstrekken.

[…] een geschuurde *gambiri-*
oot, waarmede gespeeld wordt.

[…] = […]; […]
[…] naam van zekere slangsoort; […]
[…]
. bijnaam die men iemand die een donkeren huid
eeft, schertsenderwijze geeft.

[…] *de geschubde mieren-eter* (Jav.
al. id.).

[…] / […] naam
n een groote boom gegeven, die buiten de *kuta*
aat, en van waar men de aankomende vreemde-
ngen zien kan (M.).

[…] een schepnetje van rotan meestal
maakt, en met een lange steel; men vangt er de
oor de rijst schadelijke vlindertjes ([…]
[…]) mede (vgl. het Mal. woord).

[…] I. *verantwoordelijkheid; geldbedrag* dat
en tegen een bepaalden tijd, zoo het uitgeleende
oek is geraakt, van den leener vordert; […]
[…] *voor* iets *borg staan*; *van* iets *de ver-*
antwoordelijkheid op zich nemen (vgl. het Mal. tang-
gung); […]
[…]
aangaande allen die ik naar het ijamijam-veld heb
bijeengeroepen, *ik neem op mij alles wat hun mogt*
overkomen.

II. […] *een groote koker* (van
hout of wel van bamboe) waaruit men het eten
voor de varkens in de troggen ([…]) over-
brengt.

[…] = […].

[…] I. *wat men zich om de armen windt*
(als b. v. een kleedingstuk) om daarop houwen te
kunnen doorstaan; […]
zich iets om de armen gewonden hebben.

II. […] = […]
[…] (M.).

[…] / […]
[…] = […];
[…] (D.).

[…] = […] (M.); […]
[…] (D.).

[…] (vgl. […]) *zoet vocht*
van planten als suikerriet, of van insekten als de
bonbon, de bij, enz. (vgl. Mal. tängguli); […]
[…] zekere boom uit wiens hout
de *tunggal panaluwan* wordt gesneden; de vruch-
ten zijn rood en zoet zamentrekkend.

[…] / […]
[…] = […].

[…] = […] II.; […] =
[…] (Bisaj. id.).

[…] = […] en […]
[…] (Lamp., Mak. id.; Bug. tasök; Daj. ka-
sak); […] = […]
[…]; […] = […]
[…]; […] = […]
[…] (D.); […] wat bij de echt-
verbinding door den bruidegom aan zijn schoon-
vader te eten gegeven wordt; […]
[…] = […]
[…].

[…] (zonder twijfel van […])

= [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *roest;* [Batak] *roestig zijn* als een wapen.

II. [Batak] = [Batak] (M.); ook [Batak]. —— [Batak] zekere witte ooijevaar-soort, die gewoonlijk in vlugten van 20 gezien wordt.

[Batak] zekere boom (M.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] en [Batak]; [Batak] de persoon die voorop loopt, en dus de daauw van het plantsoen op zich krijgende, maakt dat de anderen daarvan geen last hebben; figuurlijk: *ijsbreker;* [Batak] hout of struiken ***wegkappen;*** iets ***ontginnen;*** [Batak] zeker boompje welks vruchten veel van onze moerbeziën hebben.

II. (klanknabootsing) [Batak] *kletteren tegen elkaâr;* wordt gezegd van de slagtanden van een vertoornd beest.

[Batak] Mal. تاجق *een mes* om gras of onkruid meê weg te schoffelen.

[Batak]/[Batak] *in eens* iets *afhouwen.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Parmanuhon).

[Batak] *scherp* als een mes, enz. (Mal. tadjam); [Batak] iets *scherp maken, van een punt voorzien;* [Batak] het loon van een *datu* voor het een of het andere door hem gereed gemaakte middel.

[Batak] (vgl. [Batak]) *de spoor* van een haan (vgl. het Mal. woord); —— [Batak] = [Batak] (hbs.); —— [Batak] *uittarten, uitdagen.*

[Batak] Mal. تاجن *stijfsel* waarmede men hoofddoeken stijf maakt, om ze te doen opstaan.

[Batak]/[Batak] *op* iets *pogchen, hoog van* iets *opgeven.*

[Batak] I. (vgl. [Batak] II.) *raauw, onrijp; nog niet droog* van het op een akker gevelde hout; [Batak] *ongekookt water;* [Batak] *geronnen bloed;* [Batak] zekere wilde banaan-soort; [Batak] *zoolang als de rijst nog niet gaar is* om een kort tijdverloop aan te duiden.

II. [Batak] = [Batak] onder [Batak] III. (M.).

III. [Batak] *leiden* als een kind dat nog niet loopen kan; [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *de pauken* die kleiner dan de twee grootste zijn.

[Batak] I. [Batak] naam voorloopig aan een pas geboren meisje gegeven, zoolang het nog geen naam heeft; ook: naam aan kleine meisjes gegeven, zoo men ze niet bij naam kent; [Batak] *komt buiten opdat we weten, wie onzer het ventjen is.*

II. [Batak] iets *van verre zien.*

III. [Batak] (schijnt een comparatief te zijn) *zich meer* aan iets *gelegen laten liggen, voorliefde koesteren* omtrent iets (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *stookplaats* (zie [Batak]); [Batak] = [Batak] (Mak. taring *treeft* van drie steenen); [Batak] *(de stookplaats op den nek hebben) gemakkelijk verhuizen en het dikwijls doen* als iemand die overal schulden heeft; [Batak] *met zijn vieren zijn zoo* als de *suhut*, de *parsinabul*, de *datu*, en de *ulubalang* zijnde de vier voornaamste personen die bij een guerilla noodig zijn; [Batak] *hier rijp, en daar nog groen zijn* van rijst op 't veld

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *soort van draagbaar* van takken voor een zieke; [Batak] iemand *op zoo'n draagbaar vervoeren.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *onbekend* aan iemand van het een of ander werk; [Batak] *wat betreft hetgeen een vrouw moet doen broeder! zij is daarin van zessen klaar.*

II. [Batak] *schoppen, schoppende vechten.* —— [Batak] *het hout van de puju puju tanggule* voor de slagtpaal van iemand die opgegeten moet worden voornamentlijk gebezigd, en daarna voor de *tunggal panaluwan.*

III. [Batak] *tegen over elkaâr staan* ieder aan een kant; van dingen van dezelfde gedaante en grootte.

[Batak] = [Batak] II.; [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] = [Batak] I.

[Batak] / [Batak] *heen en weer zwikken* als iets dat ergens niet vast op staat.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *weefraam* (M.).

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. (vgl. [Batak] I.) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *achterblijven, verlaten worden, overblijven;* [Batak] *overlaten* iets; *verlaten* een plaats, iemand *achterlaten;* [Batak] ([Batak]) *van iemand afscheid nemen* door te zeggen: "blijf" of: "ik ga;" [Batak] *nalaten* het een of ander goed aan zijn kinderen; [Batak] *wat iemand nalaat, de goederen die hij aan zijn erfgenamen nalaat;* [Batak] naam van het maal dat iemand die verhuist aan het hoofd van de plaats te eten geeft; [Batak] (D.); [Batak] of [Batak] als voorzetsel: *na den dood van;* [Batak] *na den dood zijns vaders;* [Batak] *de goederen die onze vader heeft nagelaten;* [Batak] *Djandji di akkola nam van zijn oom (van moeders kant) afscheid.* —— [Batak] verbastering van [Batak]. —— [Batak] (vgl. [Batak] I.) naam van een klinkerteeken (waarover zie de Sprkt.).

[Batak] verkorting van [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

II. zie bij [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (hbs.); [Batak] (M.); [Batak] *spreken* van den door een geest bezielde (*panijaran*); *singende spreken* als de *datu* doet bij 't aanroepen der geesten.

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (mananáp; deze uitspraak wijst op een één-lettergrepig grondwoord; vgl. [Batak] in [Batak]) = [Batak].

[Batak] I. *aarde, grond;* [Batak] (D.; Mal. tanah; Jav. tanĕh; Nias. daneu; Malag. tani); [Batak] een buffelstal die te groot is om omheind te worden, bestaande in een modderpoel waarin de buffels zich tot aan de horens toe kunnen dompelen; [Batak] iets *met aarde bedekken;* [Batak] = [Batak] een *uppama* waarmede per-

sonen die van elkaâr afscheid nemen, elkander wederzijdsche genegenheid toewenschen; [Batak] een kuil met boombast overspannen, waarop men een dof geluid maakt; —— [Batak] zekere visch waarvan de kop even als die van de *ihan pandjang* door den vanger aan den vorst moet gegeven worden (M.).

II. naam van een *sijala*-soort (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *begraven; in den grond gestopt, bedolven*, ergens in iets *gezonken* zoodanig dat het niet meer te zien is; [Batak] *begraven* bepaaldelijk een lijk; [Batak] *een graf* (vgl. Jav. taněm; Mal. tanäm); [Batak] *iets in 't schild voeren.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *palmwijn uitdeelen* aan zijn kennissen enz.; [Batak] een loods bij de sagueer-boomen alwaar men palmwijn uitdeelt; ook [Batak].

[Batak] I. = [Batak].
II. = [Batak] (M.).

[Batak] iets *voortduwen*, een vaartuig *voortboomen* (M.).

[Batak] eigenn. van een *marga.*

[Batak] *naar beneden hangende* als een met vruchten zwaar beladene tak; *het touw* van *idjuk* of rotan *waarmede men de tuwak in de taguk naar beneden laat;* [Batak] *naar beneden hangen;* iets *naar beneden laten*, als b. v. aan een touw laten zakken; —— [Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] versierde bijnaam van het buis *mahidjang.*

[Batak] *merk, teeken* (Jav. en Mal. id.); *kenbaar, zigtbaar, blijkbaar; ten teeken dat;* [Batak] iemand *opnemen* om hem te kennen; iemand *kennen;* [Batak] *een teeken van vorstelijke waardigheid;* [Batak] *wat als teeken dient* als b. v. de planten die men op een graf gewoon is te planten; [Batak] spreekw.: "ieder weet wat hij heeft gedaan;" [Batak] *het is blijkbaar dat ik hier vroeger ben gekomen;* [Batak] *geef die lans van u aan ons, ten teeken dat wij uwe ondergeschikte hoofden zijn;* —— [Batak] *merkteeken* aan iets gemaakt (M.); —— [Batak] *ten teeken dat, ten bewijze dat* (D.).

[Batak] = [Batak] (M.); *een schop* naar achteren zooals de schop van een haan (Tag. tindak; vgl. Mal. tändang); [Batak] *achteruit schoppen;* [Batak] *tegenover elkander zitten met de zoolen der voeten tegen elkaâr;* [Batak] *naar* iets *de voetzoolen gerigt hebben;* [Batak] raadsel op de *haluwang*, hangende deze gaarne met zijn kop naar beneden; —— [Batak] = [Batak] enz.

[Batak] benaming van een krokodil die van elders komt (deze soort, zegt men, is boosaardiger dan de andere zich gaarne op één plaats ophoudende); naam van een *salusu;* [Batak] *een bezoek afleggen* (Men. Mal. bärtandang); [Batak] iets *op een bezoek dat men aflegt medenemen* zooals de *datu*, die zijn wetenschap op de plaatsen die hij bezoekt als kostwinning medeneemt; —— [Batak] = [Batak] of [Batak]; [Batak] bijnaam van de *ĕmborkom* (D.).

[script] *tros* van vruchten als de banaan, cocosnoot, *hopong* enz. (Mal. id.).

[script] *vlak*, *effen; duidelijk*, *bekend* als de dader van een misdaad; [script] *de echte grond*, *het droog* in tegenoverstelling van een moeras, een greppel enz.; [script] *meldt ons duidelijk*, *wat gij van ons begeert.*

[script] ? (D.).

[script] I. *bedaard* van iemand's gaan; = [script] uit bijgeloof bij het opligten van een zak rijst, daar men denkt dat anders de zegen er van verdwijnen zal; [script] *een rijstzak* ter bewaarplaats van allerlei dingen; [script] *laag bij den grond zijn* als een plant; *nederig zijn* van een mensch; —— [script] = [script] (a.); [script] *begraven zijn* (a. M.).

II. [script] iets op een mes *meren* bepaaldelijk van de *badja* gezegd.

[script] = [script]; [script] *van den voormiddag was hij reeds begonnen*, *en het duurde tot den avond*, *voor hij gedaan had met het wegdragen van hetgeen hij gewonnen had.*

[script] *ondiep* van een rivier; *niet breed* van lijnwaad; [script] *bodem* van een beek, rivier enz. —— [script] zekere worm die zich in de rijstvelden ophoudt.

[script] = [script] (D.).

[script] / [script] = [script] of [script] (a.).

[script] I. *de jonge loot* van een plant of boom.

II. = [script] (M.).

III. = [script] (M.).

[script] (vgl. [script]) zekere hooge varensoort, die aan het ondereinde der blad-kolven een fluweelachtige geele stof heeft, waarvan men voor kussens, bultzakken enz. gebruik maakt; van daar 't raadsel: [script].

[script] *horen* (Mal. id.; Malag. tandrukă); naam van een tabaksoort; [script] naam van een banaansoort; [script] *de wezentlijke waarde van gouden sieraden;* [script] naam van een banaansoort; [script] *de palm van de hand tegen elkaâr wrijven om te weten of zij naar horen rieken;* in welk geval men bij een expeditie geen dooden heeft te vreezen; [script] zeker toovermiddel dat men tegen den vijand in werking brengt, en meestal in een horen gedaan wordt; —— [script] naam van een banaansoort (M.).

[script] I. [script] *de witte mier*.

II. [script] = [script]; [script] = [script]; [script]; [script] = [script]; [script] = [script] (D.).

[script] I. = [script] I.; [script] = [script] (M.); [script] *ware ik er niet geweest*, *dan had d'een of d'andere mijn zusters kinderen tot slaaf gemaakt* (a. M).

II. [script] *zoo*

lang als het kaauwen van een betelpruimpje duurt om een kort tijdsverloop aan te duiden.

[Batak]/[Batak] *de voetstap indrukken* van iemand, of wel van een wild beest *volgen;* —— [Batak] [Batak] Mal. تاقن *houten klossen* waarop men de voet door een lederen riempje bevestigt; soms ook om *schoenen* uit te drukken gebezigd (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] [Batak]; —— [Batak] = [Batak].

[Batak] *een perk* om hanen in te laten vechten, *cockpit* (M.).

[Batak] Men. Mal. naam van zekere goedkoope donkerblaauwe stof, waarvan vooral broeken gedragen worden.

[Batak] *een mand* van rotan of boombast voor benzöe; —— *het bedrag van twee tuhuls* aan rijst in den bolster; *het bedrag van twee lopi's* aan betelbladen (M.).

[Batak] I. fatsoenlijk = [Batak]; [Batak] = [Batak].

II. (vgl. III.) [Batak] [Batak] *scherven* van een pot enz. (M.).

III. [Batak] *uitgebroeid worden* van eijeren; *breken* van de wolken, zoodat er regen komt; [Batak] naam dien men geeft aan een half versleten kleedingstuk.

[Batak]/[Batak] iets *vastbinden* als de rijst die men voor een togt medeneemt op de [Batak].

[Batak] I. [Batak] wordt vóór vele vrouwelijke eigennamen gevonden; ook [Batak] [Batak]; —— [Batak] zekere vogel wier vlerken van boven wit, en van onderen zwart zijn; benaming van een half witte en half zwarte *bulebule;* [Batak] [Batak] benaming van een dak dat half met *idjuk* en half met *butar's* is gedekt.

II. [Batak] *pijn in de navel hebben.*

[Batak] I. *de ijzeren punt* onder aan een stok, lans enz.

II. *waterdigt, niet lekkende; niet doorschijnende* van een kleedingstuk; —— [Batak] Mal. iets door een doek *kleinzen;* [Batak] *verbloemde spreekwijze* als wanneer men een maal dat men geeft, uit nederigheid een betelblaadje noemt; [Batak] *een bij de parsili gebezigd bord.*

[Batak] *een plaats* aan den oever van een water waar men zich baden kan, *badplaats;* (Men. Mal. id.; Daj. *aanlegplaats* voor vaartuigen); [Batak] *zich baden;* —— = [Batak] (parmanuhon); [Batak] eigenn. van een menigte Bataksche *huta's.*

[Batak] *beginnen te genezen* van de pokken als zij reeds doorgebroken zijn.

II. [Batak] *plukken* groentens in menigte; vooral van gambir, indigo en betel gezegd.

III. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. zekere kastanje-soort; eigennaam van een kleine handelplaats tusschen Baros en Singkel.

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] iets *nat maken;* kleederen *wasschen.* —— [Batak] naam van zeker kostbaar kleedingstuk van Atjineesch fabrikaat.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *aan het vellen van boomen zijn;* [Batak] een boom *omkappen, vellen;* een akker *door het vellen van het daarop staande hout, ontginnen.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Ar. Mal. طابق = [Batak] I. (D.).

[Batak] = [Batak]; ook [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *prevelgebed* bij een geneesmiddel, of wel bij een middel waarmede men den vijand schade berokkent; *belezings-formulier;* [Batak] *over* iets *een prevelgebed uitspreken; tegen* iets *een prevelgebed uitspreken;* [Batak]

iets *als prevelgebed bezigen*, een prevelgebed *uitspreken*.

buit, wat buit gemaakt is (Mal. en Jav. tawan); iets *als buit in handen krijgen*, een vesting *innemen; iemand van zijn huta berooven* in den oorlog.

zie

(vgl.) *vet* als vleesch (Lamp. en Tag. taba; Nias. taweu; Malagas. tawi); *lekker; sterk* van tabak; *vredelievend; verzoend;* *het vet* van vleesch.

(vgl.) *een gomu-visch die nog niet geheel volwassen is* (D.).

het dunne vlies van de bamboe (M.).

zekere kleine wilde *djambu*-soort.

I. *breed* van de ooren.

II. *iets ter beschutting tegen* wind of regen (vgl. 't Mal. tabir).

I. Mal. تابو *een groote trom* in het huis van een vorst, en dienende om er alarm op te slaan (M.).

II. benaming van een groote tortelduif-soort; *een calebas* voor water of *tuwak* (Lamp. tabu; Malag. tawu; Mal. labu); (Dair.) = *nu en dan welden tranen uit zijn oogen, even als er druppels uit een kalabas komen, waarin men met de nagels knijpt.* ——

= (M.); *koker* meestal van bamboe waaruit men de dobbelsteenen neêr werpt (vgl. het Mal. woord); *spaarpot bestaande in een bamboekoker met een reetje er in.* —— zie onder II.

(vgl.) =

zie onder

= (M.); ——

zie onder

zie onder

= (a.).

I. *aangenaam* als b. v. het geluid van een muzijk-instrument; *gezind, geneigd* met *roha* als subject; met een substantief als complement: *aangenaam voor, bevallende aan;* *gij houdt er niet van, gij lust het niet;* *hij houdt er niet van, hij lust het niet; hij wil (haar) niet hebben.*

II. = iets *besturen, aan den gang brengen* (M.).

III. = (D.).

vaardig, gewoon in het lezen.

onvruchtbaarheid van vrouwen; elders: *de kwaal waarbij de vrouw geen melk in de borsten heeft.*

zekere boom wiens takken altijd naar 't Oosten gerigt zijn (M.).

een godsdienstig feest waarbij alle bewoners van een *huta* aanwezig moeten zijn; de geesten *door zoo'n feest verzoenen;* iets *op zoo'n feest* aan de geesten *toewijden.*

= (vgl.); = (a. M.).

eigenn. van een plaats (bij ons: Tamboesi of Tamboesei).

gast (Lamp. temoj; Daj. tamuâi; Jav. tamu; Mal. djamu); iemand *als gast behandelen, gastvrij ontvangen.*

afgeplat, meer of min plat. = I.; = (D.); *een kleine rijstzak.*

I. *bij elkaâr geplaatst, naast elkaâr geplaatst;*

[Batak] *naast elkaâr zich plaatsen;* [Batak] *in een ketting dansen;* [Batak] *zich naast elkaâr plaatsen;* [Batak] *zij gingen naast elkaâr zitten;* —— [Batak] = [Batak] of [Batak] (D.).

II. = [Batak] (M.); [Batak] *het uiteinde* van iets als het plat is; [Batak] (D.).

[Batak] *koek* van benzöe; —— 2 *djongkal* 4 *djari's* aan staaf-ijzer waarvan de waarde 80 duiten is; [Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. tampang); [Batak] bladen waarin de benzöe in een koek is gewikkeld; [Batak] zeker vogeltje.

[Batak] zekere schurftsoort, waarbij het lijf met kleinere builtjes is bedekt, dan bij de gewone het geval is.

[Batak] I. (zonder twijfel een met II.) *een plat net* waarmeê men kwartels neêrslaat.

II. *afgestuit, afgeweerd;* [Batak] een slag *pareren, afweeren* een wapen (Jav. tampal); *afwenden* een middel dat de vijand tegen ons bezigt; —— = [Batak] (M.); [Batak] (D.; Mal. tampar); [Batak] *roet;* [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] *kunne ooren flapten tegen elkander* van een menigte op één plaats opgepropte krokodillen; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] iedere koopwaar bij datgene gevoegd, waarin men eigentlijk handel drijft; als b. v. de tabak van een zouthandelaar; [Batak] allerlei diergelijke waren die bij het hoofdartikel van handel gevoegd worden, als tabak, betel enz.

[Batak] een groote harde steenpuist, die een moeijelijk te genezen wonde achterlaat.

[Batak] zekere groote torsoort, die uit de *huridap rambu* ontstaat, en zich gaarne op de bladen van den benzöe-boom ophoudt.

[Batak] Mal. *een vierkant pakje* van Chinesche in papier gewikkelde tabak.

[Batak] *pijn* in de botten.

[Batak] zekere varken-luissoort (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] *het kroontje* of de knop waaraan de vrucht aan de tak zit (Mal. en Bis. id.); *'t ondereinde* van de navelstreng; [Batak] *rijp afvallen* van vruchten; [Batak] *het wigchelen met een citroen* waarvan men de [Batak] en de [Batak] afsnijdt, terwijl het vallen van het afgesnedene op een van een de acht cardinaal-punten van het compas voorstellende figuur voorziene rijstwan verschillende omina aangeeft; [Batak] *al moest mij 't hoofd als een rijpe vrucht van de romp afvallen, dát dan nog liever* dan te doen wat ge verlangt; —— [Batak] *het oudste familiehoofd* van een landschap (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. bärkampung).

[Batak] zekere boom wiens bast tot het maken van groote rijstkisten gebezigd wordt; elders: *de vrucht van de torop-boom.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] I. Mal. = [Batak] (M.).

II. (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) *de herkaauwingsmaag.*

[Batak]/[Batak] *op* iets of *naar* iets *houwen; iets een houw geven, houwen;* [Batak] *manslag;* [Batak] [Batak] zekere struik wier vrucht in de neus der honden wordt uitgeperst om de reuk te verscherpen; [Batak] 't afhouwen van de kop van een hond, om er mede te wigchelen.

[Batak] *een tijgerkat;* [Batak] spreekwoord: *om een kleinigheid de vlugt nemen.*

[Batak] = [Batak] (M.); zekere bloem.

[Batak]/[Batak] naam van dat gedeelte van den *pangulubalang* dat uit de verkoolde gedeeltens van 't hoofd van 't slagtoffer bestaat.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *vermeerdering*, wat bij iets gevoegd wordt; [Batak] (D.; Mal. tambah); [Batak] iets *vermeerderen, bij* iets *voegen;* [Batak] *buitendien;* ook: [Batak]; [Batak] zie onder [Batak] I.; [Batak] benaming van een rijstsoort.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak]/[Batak] eigenn. van een vorstelijke olifant in de Mandhelingsche verhalen.

[Batak] *een vierkante ompaalde ophooging van aarde* op de graven (vgl. 't Jav. en Mal. woord); eigenn. van een *marga.*

[Batak] *breed* van de borst. —— [Batak] = [Batak].

[Batak] ergens aan *vastgebonden;* [Batak] iets ergens aan *vastbinden* een beest aan de slagtpaal, bij een naderende storm de rijstvijzelblokken (Mal. tambat).

[Batak] *geneesmiddel* vooral tegen inwendige kwalen (Jav. tamba; Mak. támbaraq); [Batak] een worm die op den rug aan de zijden groen licht afgevende spikkels heeft; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *asch* uit een pijp, of van een cigaar.

[Batak] zeker landbouwkundig werktuig met een achterovergebogen lemmet, en een lang heft.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een vijver* waarin men visch kweekt; of ook een natuurlijk ontstane vijver waarin men visch zich heeft doen vermenigvuldigen; [Batak] *afdammen* water; [Batak] = [Batak].

[Batak] zekere rotansoort waarvan men de *botik* (II.) maakt (D.).

[Batak] *het gat, achterkwartier* vooral van een mensch en viervoetige beesten; *de tromp* van een geweer.

[Batak] I. *aarde* op de graven door kreeften, of wel door de *appodi* in heuveltjes opgeworpen; [Batak] = [Batak].

II. (vgl. [Batak] II.) *flink, ferm* van de kuiten.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *de hiel, hak.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak]

[Batak] iets of iemand *een stoot met de horens geven*.

[Batak] zekere boom (M.).

[Batak] zekere boom.

[Batak] I. *hoef* van een paard, buffel enz.

II. *een jonge banaanboom.*

[Batak] *de helft* van een doek als men de scheur maakt van de eene hoek naar de andere; als geschenk en bewijs van genegenheid; [Batak] *een op zoo'n wijze gehalveerde borstdoek* (M.).

[Batak] *een spade.*

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.).

II. [Batak] *offeranden in een kuil doen, dien men boven het graf van zijn voorouders maakt.*

[Batak] = [Batak] uit bijgeloof bij het oogsten uitgeroepen, telkens wanneer men een rijstzak aanvat, daar [Batak] (*zwaar*) onheilspellend heet te zijn. —— [Batak] *iemand die de lijken naar het graf moet dragen* hetwelk door eenige personen als vaste kostwinning gedaan wordt. —— [Batak] eigenn. van een *marga* (in 't Toekkasche); [Batak] eigenn. van een *marga* (in 't Siambatonsche). —— [Batak] eigenn. van een *datu*.

[Batak] iets dat men plant of in den grond doet met aarde *overdekken*, of wel met het gewiede onkruid; een grafkuil *met aarde aanvullen*.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *voedsel* dat men bij den palmwijn bezigt, of vóór men op reis gaat (vgl. 't Mal. woord); [Batak] vleeschmaal door iemand aan den vader van het door hem begeerde meisje gegeven; —— [Batak] een drinkgelag hebben bij de sagueerboomen, etende daarbij meestal honde- of rattevleesch (M.).

[Batak] een mat die men opgerold onder aan zijn rug draagt, en bij regen als scherm boven het hoofd kan uitspannen; ook [Batak].

[Batak] een kind *in zijn kleed dragen* zonder een bijzonder kleedingstuk daarvoor te bezigen.

[Batak] *een vierkant* van boombast *vervaardigd pakje* voor benzöe of zout; [Batak] iets ergens in *wikkelen*.

[Batak] iets op ééne hand *ophouden* als een offerande; [Batak] (D.; Jav. taja *dansen;* Mal. tajang); iets *op de handen houdende langzaam heen en weêr bewegen;* [Batak] iets *in wiegelende beweging brengen;* ook [Batak]; [Batak] *gewiegeld door de golven;* [Batak] formulier dat men de *tunggal panaluwan* in de hand houdende zingt; —— [Batak] *strijdvaardig met lans en geweer zijn* (a. M.).

[Batak] I. zie onder [Batak].

II. [Batak] eigenn. van een *marga*.

[Batak] zekere boom met een eetbare vrucht (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] verbastering van het Mal. تارم? *de fijnbladige indigo-soort* (M.; Tag. id.).

[Batak] = [Batak] (Mal. en Jav. id.; Nias. dai); [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (a. M.); ook: [Batak].

[Batak] I. = [Batak] I. (M.).

II. *trek* om iets te eten; [Batak] *trek* naar rooken, betelkaauwen enz.

[Batak] 3 *tukuls* aan rijst in den bolster; *lopis* aan betelbladen (M.).

[Batak] Mal. ترکل soort van ...nderbus.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (tabas).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] *zoo lang ...og niet* (M.).

[Batak] Mal. ترانغ een kris met een geheel ...et goud beslagene schede.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *het is te vreezen*, *waarschijnlijker wijze* ...an het komen van een ramp of gevaar; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *luidkeels schreeu-...en* uit blijdschap, of uit vechtlust.

[Batak] / [Batak] in oorlogstijd ...rouwen *onder zijn hoede nemen*.

[Batak] Mal. *à jour werk* als aan den rand ...er betelbuidels gezien wordt.

[Batak] Mal. = [Batak] 2°.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] Mal. مناير = [Batak] (hbs.).

[Batak] *de tromlijnen* van een pauk; [Batak] ... *streepen als pauktromlijnen formeren* van de ...m van een boom, of van een dikke streep gud-...nd zweet; [Batak] *zich klaar ma-...* om te dansen door de armen reeds te strekken ...gl. het Jav. en Mal. woord); *ten toon spreiden* ...n bedrevenheid in het dansen; *tokkelen* de *ha-...i* voor men haar bespeelt; [Batak] soort van vogelstrik van rotan of uit *lili's* be-...ande; —— [Batak] = [Batak] (lied); —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] eigenn. van een *marga*.

[Batak] *slagtand* van een ever (vgl. het Mal. woord); *rugvin* van de visschen, *stekels* van de visschen; [Batak] iemand *met zijn slagtanden aanvallen* als een ever; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] de uit langwerpige messing-buizen bestaande rand van de *handihandi*.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (a); [Batak] *elkaâr ondervragende polsen;* — [Batak] *een hoop met een mat overspreide aarde* om offeranden op te leggen.

[Batak] *de stekels* van een varken of ever, *rugstekels* van een visch; *de uitstekende knop* van een weegschaal op 't midden; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] *de milt?*

[Batak] *oester* van een kleine soort. —— [Batak] *iets waar men niets tegen inbrengen kan?*

[Batak] zekere vruchtboom (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] spijzen *uitdeelen;* — [Batak] *uitdeeler* van spijzen op een feest.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *inzet* bij het spel, of bij een weddingschap (Mal. taruh; Jav. toh); [Batak] *met elkaâr een weddingschap aangaan;* —— [Batak] iets ergens naar *toe brengen* zelve echter terug gaande, iemand ergens naar toe *geleiden;* — [Batak] iemand tot een zekere plaats toe *geleiden;* [Batak] iemand iets *toevoeren;* vele dingen ergens naar toe *brengen;* — [Batak] *spijze* die de *suhut* de personen te eten

geeft, die hem bij het bezaaijen van zijn akker hebben geholpen; [Batak] *een nest zamenstellen* van een vogel, die wat daartoe behoort, van alle kanten bijbrengt; [Batak] fatsoenlijk = [Batak] omdat dit woord ook schertsenderwijze op de teelballen toegepast wordt; [Batak] *een ei tegen* iemand's *hoofd aan eventjes aankloppen;* nederige uitdrukking voor: iemand *feestelijk onthalen.* —— [Batak] zeker insekt dat nesten maakt, waarvan de was wegens de geur als benzoë gebezigd wordt (M.); benaming van de harst die een zeker insekt ([Batak]) verzamelt tot het daarstellen van zijn nest. —— [Batak] = [Batak]; [Batak] *iemand die zich in de sopo bevindt.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *wat men bezigt om er zijn behoefte in te doen;* [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *de stijve stokjes* die men in het paardehaar-gelijke *idjuk* vindt, en als schrijfspen versnijdt; [Batak] *een* (*wonder-*) *lans* waarvan de steel uit zoo'n *tarugi* bestaat (vgl. onder [Batak]).

[Batak] *in een slechte reuk staande* van iemand's reputatie; —— [Batak] *iemand die des nachts een anders sagueerboom aftapt.* —— [Batak] = [Batak]?

[Batak] de bekende doerijan-vrucht en -boom (durio zibethinus; 't Sangar. tërutung *stekelvarken* doet vermoeden, dat de Tob. naam even als de Mal. aan de stekels dezer vrucht is toe te schrijven; vgl. onder [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een dak* van bladen, *idjuk* of houten pannen (zie [Batak]); [Batak] (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (Jav. tarub *loods*). —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *een pas uit den grond geschotene rijststeel.*

[Batak] zekere uilsoort (M.).

[Batak] Mal. zekere gezoutene vischkuit (alleen op Nederl. grondgebied bekend).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; ook: [Batak]; [Batak] *bij het regtspreken naar iemand's rijkdom zien;* een spreekwijze die te verklaren is uit de gewoonte der Bataks, hun vee onder de huizen te stallen (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *open gehouden* van de hand, om iets te ontvangen, *klaar staande* als een vat om vocht op te nemen; [Batak] voorzetsel: *vlak boven* iets, *gelegen naar* een plaats *toe;* [Batak] de hand *ophouden* om iets te ontvangen; vruchten onder den boom *opvangen;* iets *klaar zetten* als een vat om iets in te doen; [Batak] *het zundgat* van een geweer; [Batak] iets *gereed plaatsen* of *gereed houden* om er iets in te ontvangen; [Batak] *gereed staan* om kwelling aan te brengen, als een geest; —— [Batak] = [Batak] (a.); = [Batak] of [Batak] en met de aanhechtsels die het bezittelijk voornaamwoord uitdrukken een algemeen substantief voornaamwoord; b. v. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *de persoon van mijn vader* (a. M.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.); —— [Batak] *zien, kijken* naar boven; [Batak] *ik zag naar 't geen boven mij was;* [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak]

[Batak] *hij had last van oprispingen wegens 't eten van dat vleesch.*

[Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak] ook [Batak]; [Batak]; [Batak] iets *bij ongeluk achterlaten, hebben laten vallen;* [Batak] *de woorden van dit overoude verhaal gaan terug als iemand die zijn bijtel bij de tap-sagueerboomen bij ongeluk heeft achtergelaten;* spreekwijze waarmede de verhaler tot een in langen tijd niet vermelde persoon terug keert (a. M.).

II. [Batak] = [Batak] (D.).

III. [Batak] = [Batak].

[Batak] *een trap* uit ruwe boomstammen bestaande; zoo als men die op steile terreinen op de akkers heeft.

[Batak] = [Batak].

[Batak] ? [Batak] (vgl. [Batak]) *met elkaär op den grond wentelende rollen;* ook [Batak]; [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]. —— [Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] *open* als een gebouw zonder wanden, zoo als de Bataksche *sopo;* [Batak] iets *in 't openbaar laten zien.*

[Batak] benaming van een loods zonder wanden; [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *de middelste ruimte* van een huis, waar de vloer een weinig lager is, en men door gaten allerlei vuil, als ook het water waarmeê de borden gewasschen worden naar beneden laat loopen; de *talaga* is onder de [Batak] en is tevens de plaats, waartegen de voeten der slapenden komen te liggen; [Batak] (D.); de vloer van *ogar ogar*, die men dadelijk bij het binnenkomen van een huis betreedt, en die zich vlak vóór de *hundulan* bevindt; terwijl men er borden wascht, zijn behoefte doet enz.; [Batak] *de zeewaartsche kant van een lubuk* (M.).

[Batak] / [Batak] naam aan een *onoverwinnelijke hinderpaal*, of *onoverschrijdbare grens* gegeven; [Batak] (D.).

[Batak] Mal. تلقي = [Batak]; *bemiddelaär.*

[Batak] *uitgestrekt, breed, ruim* van een weg b. v.; —— [Batak] = [Batak] (a); [Batak] = [Batak] en [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *spartelen* van een stervende, van een visch in het net enz.

[Batak] / [Batak] *spreken* over oorlogszaken.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (Tamil. Mal.) *een kleine aarden pan;* in de Wigcheltaal: alles waarin men het bloed van de dieren, waarmede men wigchelt laat druppelen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een poel, een diepe poel* (vgl. het Jav. en Mal. tälaga).

[Batak] Mal. تلقي = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] zekere slingerplant wier bladen hevige jeukte veroorzaken.

[Batak] / [Batak] *afhan-*

kelijk zijn van iemand; *hij is dus van mij afhankelijk.*

een touw (Jav. en Mal. id.); *de strik* waarmede een schuldenaar moet gebonden worden; *het rijm* der verzen, *welluidendheid* van gerangschikte woorden; ——— in het algemeen: *strikken* waarmede men wild of vogels vangt; (D.); *strikken zetten;* *twijnen* draad; *gebonden zijn* als iemand die verkocht zal worden; *de boom* van een ploeg; = ; alles wat als een touw om het hoofd uit gebrek van een hoofddoek gedragen wordt; ——— een jonge visch (M.).; *touw draaijen;* (M.); = (D.); Dairisme (zie onder) = ——— naam van een levendmakende balsem (M.).

(vgl.) = (a.).

I. = (M.; Jav. taling).

II. *vechten* van varkens en beeren; (D.).

I. zie onder II.

II. = (M.).

/ = .

zekere boom (M.).

/ = ; ——— (vgl.) = (D.).

I. *overwonnen zijn* zoowel in den strijd als bij een weddingschap, in het spel of in den handel enz. (Tag. matalo); *in kracht onderdoen;* iemand *overwinnen;* *datgene waarin iemand overwonnen is, verloren of schade geleden heeft; verlies* aan geld enz.; *"mag ik overwonnen worden zoo ik onregt heb gepleegd!" steeds uitroepen;* zie onder ; eigenn. van een *marga.* ——— In het Mandailingsch kan ook *overwinbaar, overwonnen door* beteekenen; b. v. *een olifant is door zijn loosheid overwonnen;* *ik kan* (hem) *niet aan,* (*hij*) *is mij te sterk.*

II. *driekleurig garen,* wit, rood en zwart; ——— titel van de geliefdste vrouw van een vorst. ——— *een woud dat noch uit kreupelbosch, noch uit hoog en oud geboomte bestaat.*

/ = .

slagtpaal van iemand die opgegeten moet worden, of van wien men een pangulubalang wil maken; men bindt 't slagtoffer met den rug tegen den paal aan nek en middenlijf daaraan vast, terwijl aan weêrskanten een paal geheid wordt, waaraan bovenaan zijn handen worden vastgebonden, om de zijden bloot te hebben, daar men hem òf van voren in de borst òf van ter zijde dood-spiest; iemand *aan zoo'n slagtpaal binden;* veroordeeld worden om opgegeten te worden.

I. (vgl. II.) = (D.).

II. (vgl.) = (tabas); = of (a.); in de Mandhl. *andung*-taal enkeld: ;

—— [Batak] benaming van een banaansoort.

[Batak]; [Batak] *ontferming met* iemand *hebben*, *zich over* iemand *ontfermen;* [Batak] *medelijden hebben*, *medelijden koesteren.*

[Batak] zekere boom (M.).

[Batak] *een vierkant van bamboe vervaardigd rek* dat boven de stookplaats hangt, en waar men borden bewaart, visch droogt enz.; ook = [Batak] 2°.

[Batak] / [Batak] versierde spreekwijze *verleidelijk hangen* van de borsten eener vrouw, voor zij slap geworden zijn.

[Batak] I. *de inkepingen* van een *sige*; *balatuk* enz.; [Batak] (D.).

II. *twijfelachtig;* [Batak] *er is niets waarover gij twijfelen moet.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *schuins afloopende* als een ravijn; —— [Batak] *walging wekken* als iemand's woorden.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; —— [Batak] *hij blijft bij zijn besluit.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *afhangende* van de lippen.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *afgeknapt*, *met een knak gebroken;* [Batak] *afbreken* iets dat in het doorbreken een knappend geluid maakt.

[Batak] / [Batak] *de zemelen* die men van de maiz of rijst den varkens te eten geeft.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] *geluk hebben* bij het kamfer zoeken; *kamfer verkregen hebben* (D.).

[Batak] *steel* vooral bij 't tellen van uijen gebezigd; b. v. [Batak] *drie steelen knoflook* (M.); [Batak] *stronk* van de maiz, ananas enz.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] *malsch*, *smakelijk* van vleesch.

[Batak] / [Batak] *in* iets *kappen*, *houwen*, *hakken;* [Batak] *op elkaâr inhouwen.*

[Batak] *losgeraakt* van een band, kleedingstuk, enz.

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (D.; Mal. id.).

II. [Batak] = [Batak]? (D.).

[Batak] *oud zijn* van een boom, *zijn hoogte bereikt hebben;* ook [Batak] en [Batak].

[Batak] Mal. *aluin.*

[Batak] I. *geneesmiddel* vooral een uitwendig geneesmiddel; ook [Batak]; wordende deze laatste vorm in een algemeene zin gebezigd, als onder anderen ook in de beteekenis van *middel tegen het ongunstig effect* van een omen; [Batak] *op* iemand *een geneesmiddel aanwenden; tegen* iets *een middel aanwenden;* [Batak] *grond waarop men volgens de omina in den strijd niets te vreezen heeft;* [Batak] zekere plant met een witte bloesem en roode bloemknoppen (Mal. sitawar); van daar 't volgende raadsel: [Batak]

[Batak] (slagtterm) het *boven-borststuk* van een slagtbeest dat den vorst toegewezen wordt; [Batak] benaming van een banaansoort.

II. [Batak] = [Batak] (Mal. id.); [Batak] *een bod* op een koopwaar (D.).

III. [Batak] = [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak] en [Batak]) uitroeping waarmeê men iemand roept.

II. [Batak] *gisteren;* [Batak] *eergisteren* (ook: *nattowari sadá* uitgesproken); [Batak] *vóór-eergisteren;* [Batak] *een paar dagen geleden.*

[Batak] / [Batak] *lang uitrekken* een geluid dat men maakt (M.).

[Batak] *pijn in het hoofd;* [Batak] *ik heb hoofdpijn.* —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; ook bij een wensch gebezigd; b. v. [Batak] *mogt gij bij 't handel-drijven winst hebben;* [Batak] *gelukkigerwijze; van pas* komen (D.).

[Batak] benaming van een op vier palen staande loods, die men op een ver van een *huta* gelegene akker oprigt (D.).

[Batak] *taak; wat iemand toekomt* ook in spijzen; *aandeel.*

[Batak] *het binnenste gedeelte* van de stam der palmen, banaanboom enz.; [Batak] *uitnemen* 't binnenste van de palmen enz.; verbloemd: *doen abortiveren* de vrucht van een vrouw; van de geesten gezegd; [Batak] naam van vrouwelijke geesten die de kraamvrouwen een miskraam bezorgen; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. *toestemmende* van de *roha*, *welgezind;* [Batak] benaming van iets dat altijd van nut, en algemeen toepasbaar is.

II. = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] in den zin van *vrouw*, *wife;* [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] tuwak *drinken* door zelve naar den boom te gaan; het zij des avonds of des morgens; —— (vgl. [Batak]) iemand's tuwak *schenken;* [Batak] *een slaaf die voor den vorst en zijn gasten palmwijn moet schenken* (M.).

[Batak] *een kikvorsch.*

[Batak] zekere boom met een fraaije vrucht (D.).

[Batak] I. [Batak] *hout vellen* om een huis te bouwen; [Batak] iets *kappen*, *vellen* (M.); [Batak] iets *afkappen* (vgl. Mal. tătak); iemand *onthoofden;* [Batak] = [Batak] (in een bedreiging); [Batak] *voor wien men lape lape's kapt op een groote vergadering* van een vorst; [Batak] spreekw.: *één man doet iets waar het publiek van profiteert.*

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *de plaats in de borst waar het hart klopt;* [Batak] het gedeelte van een slagtbeest dat den *datu* regtens toekomt, omdat hij zich veel onrust omtrent den strijd heeft moeten getroosten; [Batak] *zijn hart klopte.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] met nog een eigennaam er ach-

ter is een zeer frequente eigennaam van mannen; b. v. [Batak], [Batak] enz.; [Batak] *toeverlaat*, *iets waarop men staat maken kan;* [Batak] iemand *gerust stellen*, *zekerheid schenken;* [Batak] *iets waarop men zich verlaat.*

[Batak] *stijf* als een ledemaat; *aarzelende* met *roha* (Mal. tăgang); *ophouden* met 't geen men bezig is door iets onverwachts; *opgeschort zijn* van een vijandelijke aangelegenheid; [Batak] een vijandelijke zaak *opschorten* zoodat de oorlogvoerenden wapenstilstand hebben; [Batak] iets *in zijn val tegenhouden.*

[Batak] *sterk, stevig* (Mal. tăgap); —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *sterk geworden* van een zieke na zijn genezing (vgl. 't Mal. tăgar); [Batak] iets *doorzetten*, *met* iets *volhouden.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *gespannen*, *overgehaald* van de haan van een geweer, *gezet* van een fuik, strik enz.; [Batak] *spannen*, *zetten* een val, fuik; *overhalen* de haan van een geweer; [Batak] iets *vangen* door 't zetten van een knip, fuik enz.; [Batak] *wat men spant of zet* om beesten te vangen; als strikken, netten enz.; [Batak] een stuk hout waarop men bij het *dinggar*-spel mikt.

[Batak] wat iemand aan zijn *tondi* of aan den een of d'anderen geest heeft toegewijd; als b. v. een kip die hij alleen opvoedt, om haar naderhand aan den een of d'anderen geest als offerande toe te wijden; zoo ook betel waarvan niet mag genomen worden omdat hij bestemd is voor een godsdienstige plegtigheid; [Batak] iets b. v. het een of het andere beest *bestemmen* tot offerande door het daarvoor alleen op te voeden.

[Batak]/[Batak] *ter hulp van* iemand *snellen.*

[Batak] *onverzettelijk*, *koppig.*

[Batak]/[Batak] iemand *voorgaan* om hem den weg te wijzen, iemand *ergens heen geleiden zelve voorop loopende;* [Batak] *een gids*, *een baanbreker.*

[Batak] *hecht*, *sterk* (Jav. en Mal. tăguh); [Batak] *leiden* een beest aan een touw; iets *voorttrekken;* — [Batak] *hecht maken* als een palisadering; — [Batak] *leiden* een kind dat nog niet loopen kan; — [Batak] *middel om iets te laten komen;* [Batak] *de personen die onder de bescherming van een hoofd staan;* [Batak] = [Batak]; [Batak].

[Batak] *onveranderd*, *geen verandering ondergaan hebben.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *het midden* van iets; *aarzeling*, *twijfel* met *roha; innerlijke behoefte; honger hebbende* van de buik; [Batak] of [Batak] (zie de Sprkt.) *in het midden van;* [Batak] *op reis* (letterlijk: *midden op den weg*); [Batak] de geesten die tusschen de *debatá di atas* en de *debatá di toru* zich ophouden; [Batak] bijwoord: *ten halve*, *voor de helft;* [Batak] ([Batak]) iets *halveren*, *in tweeën deelen;* — [Batak] *middelmatig;* [Batak] *op de helft reeds zijn* van de nacht; —— = [Batak] (M.); [Batak] *midden door de lucht streven;* ook [Batak]; [Batak] of [Batak] *de middelste in ouderdom* van broeders, kinderen enz.; [Batak] —— [Batak] *de eene helft* —— *de andere helft;* [Batak] of [Batak] *welke innerlijke behoefte hebt' gij?* [Batak] *ik heb honger;* [Batak] *deze man heeft iets waarvan hij verklaring behoeft;* [Batak]

[illegible] *op de helft van de stam van dien rambutanboom;* [illegible] *het was voor de bewoners dier huta als het ware middernacht.*

[illegible] (Jav. en Mal. id.); [illegible] (D.).

[illegible] *vreesverwekkend, ontzaginboezemend; majesteit;* [illegible] spreekw.: "zich naar het regte kantoor begeven;" [illegible] *regt spreken naar aanzien van de persoon.*

[illegible] iets *zenden;* van de goden sprekende: iets *geschapen hebben;* [illegible] iets iemand *toezenden;* —— [illegible] (tabas).

[illegible] *juist, juist ter zelfder tijd; juist zoo;* [illegible] iets *zoeken te raken, berooijen;* [illegible] voorzetsel: *juist tegenover;* [illegible] *het spellen, spelling;* [illegible] *spelboek;* [illegible] *spellen;* [illegible] van een medeklinker *gevolgd worden door een klinkerlooze medeklinker;* b. v. [illegible] *ga gevolgd door t* (d. i. [illegible]); [illegible] *daarop viel er een bane-doli-slang van boven juist op zijn kleed;* [illegible] *de vrucht van den banjaanboom viel juist op zijn oog;* —— [illegible] (Kamfertaal).

[illegible] (Tag. tingin); [illegible] (D.).

[illegible] I. naam van een doerijansoort die geen vleesch, maar vele kleine pitten heeft.

II. Mal. [illegible] zekere bruine verfstof uit boombast getrokken; benaming van een *sahiri* ratsoort (M.).

III. Mal.? zekere groote zeevisch. —— [illegible] naam van een groote slangsoort (M.).

IV. [illegible].

[illegible] *een lange adem hebbende;* [illegible] *den adem inhouden.*

[illegible].

[illegible] iemand's woorden *tegenspreken* (D.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] *twist met elkaâr hebben* (Mal. bärtängkar).

[illegible] (D.).

[illegible]; —— [illegible] (op de jagt, of onder het visschen).

[illegible] *terwijl* (D.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible]) *oogenblik;* [illegible] *één oogenblikje;* [illegible] *een geweldigen dood sterven;* [illegible] *zoo eventjes, nog geen seconde geleden;* [illegible] *op hetzelfde oogenblik.*

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (D.).

[illegible] Mal. [illegible] titel van Maleische hoofden (M.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *de knapste* van twee personen; [illegible] *hoe kunt ge u bezwaard gevoelen, dat ik u aan den zoon van den vorst heb uitgehuwd? daarbij is het de knapste hunner die u tot vrouw neemt.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] iemand *uitnoodigen* deel te nemen aan een feest; de geesten *uitnoodigen* de hun voorgezette offerande te komen gebruiken; —— [illegible] bijnaam van de *tĕnggĕling.* —— [illegible] = [illegible].

[illegible] *door mooije praatjes om den tuin geleid worden* (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] iets *met de klaauwen grijpen* vooral van katten en tijgers gebezigd.

[illegible] I. *scherp ziende* van het oog; [illegible] *scherp zien;* —— [illegible] = [illegible] (Wigchelt.); [illegible] = [illegible] (a.).

II. [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. *vraagbaak, eerste autoriteit.*

II. *een standaard* bestaande in een staak met een vlag, die men bij groote gelegenheden vooruit draagt (Bisaj. id.; Tag. tong-ol; vgl. Mal. tunggul).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *zoet* (Jav. lĕgi); [illegible] *de most* van de sagueerboom die zoet, en onvermengd met *raru* is.

[illegible] geesten die in de *alaman* verondersteld worden te huizen, en van wie men vermeerdering van 't vee pleegt af te smeeken; —— [illegible] naam van een vaartuig in de verhalen.

[illegible] voorzetsel: *op de hoogte van* (vgl. Mal. täntang); [illegible] *tegenover;* [illegible] *voorbijgaan, voorbij snellen;* [illegible] *juist op de hoogte van* iets *zijn rigting nemen;* [illegible] benaming van goud waarin een derde slechts zuiver goud is; [illegible] benaming van het meest vermengde goud.

[illegible] I. (van [illegible]) *zonder verandering gebleven; steeds onveranderd;* [illegible] *onveranderd zijn, onveranderd blijven;* [illegible] *ik blijf volhouden wat ik vroeger beweerde, even als ijzer dat men vervoert;* want op reis zal de handelaar daarvan niets voor zijn onmiddelijke behoefte gebruiken, zoo als hij met zout, en andere eetbare dingen doet. —— [illegible] iemand *door geheime middelen schade berokkenen;* zulke geheime middelen heeten dan ook [illegible].

II. [illegible] = [illegible] (D.).

III. [illegible] *op* de *kalto kalto slaan* (M.).

[illegible] *in stukken, gebroken;* figuurlijk met roha: *teleurgesteld;* [illegible] *teleurstelling; radeloosheid;* [illegible] *gebroken zijn, in stukken breken* als b. v. een touw; [illegible] iets *in stukken breken;* [illegible] *een stuk garen* uit nederigheid gezegd van een kleedingstuk, dat men iemand ten geschenke doet; [illegible] *zoo ver reeds zijn* dat hij niemand meer kent, van een stervende; [illegible] *zijn adem uitblazen;* [illegible] zie onder [illegible]; [illegible]

verwijdering van menschen die met elkaâr bevriend zijn; (*een buffelhuid aan den ingang van de huta geplaatst gaat stuk door de menschen betreden*) spreekwijze om de groote volkrijkheid van een plaats aan te duiden.

Mal. ترجمع = (M.).

zie onder .

(vgl.) = .

= ; = (M.).

(vgl.) *onthoofden?*

onregtmatige vordering. —— *regtstreeks* ergens naar *toe gaan;* *terstond ging hij regtstreeks naar zijn moeders huis.*

of *knie, de knie* (Lamp. tuwot; Sund. to-ur; Balin. hantod; Bisaj. tohod; Tag. tohor; is het Mal. lutut een verbastering van *ulu ni tot?*).

Men. Mal. تكت *een geborduurde of met goud gestikte rand* van een kleedingstuk.

(vgl.) = (Jav. tätak).

/ = (M.).

(vgl.) *stevig, vast* (Mal. tätap); —— = in de beteekenis van *vloer* (hbs.); = (Pngrks.).

I. *uitspreiden* een net.

II. Men. Mal. تتر iets *in orde brengen, regelen* (M.).

een plek grond dien men eerst schoon maakt als teeken dat men dien wil bewerken; zekere klimplant; een kleine plek grond door het weghakken van het gras *schoonmaken* om er naderhand een akker op aan te leggen, of wel een *huta* te stichten; zoo'n inwijding geschiedt met een formulier waarin men zich geluk toewenscht; op gemelde wijze een stuk grond *inwijden* voor een akker; ( ) iemand *vooruit uitlooven* als een jonge aan een meisje door de prijs vooruit te betalen.

(vgl.) *zeker, veilig* van iemand's wijze van regeren, zoodat ieder er zich wel bij bevindt; *goed bezorgd* met van iemand's toekomst; *zijn dochter's toekomst zij eerst zeker, zijn dochter zij eerst aan den man;* —— = ; = ; = (Pngrks.).

steel van een lans (Men. Mal. tataran; Daj. tantahan; vgl. Jav. dĕdĕr).

/ = (M.).

Mal. تودق zekere zeevisch met een puntige bek.

rijzig, regt naar boven zich verheffende; —— = (Pngrks.).

(vgl. en) *van* iets *zeggen wat het is;* iets *voor zich uitkiezen*, iets *voor zich bestemmen*, iets *als het zijne aanwijzen* (Jav. tĕdah); iemand *op zich in ouderdom volgen hebben;* *die op hem in ouderdom of rang volgt;* *die op mij in ouderdom volgt;* *wat iemand voor zich begeert; goederen* of *spijzen* die men voor een geest heeft bestemd; *wat iemand voor zich aanwijst* zooals bij het

[Batak] de linker of regter zijde van de kip.

[Batak] (D.).

[Batak]. —— [Batak] ? (a.).

[Batak] *regt, regtstreeks gelegen, regtuit;* — [Batak] *zich regtstreeks* ergens naar toe *begeven.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak] maar wordt achter voorzetsels die een plaats tot complement hebben, zeer vaak ten overvloede gebezigd; [Batak] (*te*) = [Batak]; [Batak] (*van, from*) = [Batak]; — [Batak] (a. M.).

[Batak] I. [Batak] *kampher zoeken;* — [Batak] *iemand die bedreven is in het zoeken van kamfer;* —— [Batak] *kamferbosch* (D.).

II. Mal. [Arabic] naam van een geheel zwarte klophaan-variatie (M.).

[Batak] op metaal met een ijzer *indeukingen maken* als die op de wapenscheden van messing; [Batak] *zich als kleine gaatjes voordoende indeukingen* die men als sieraad op de messing-wapenscheden onder anderen aantreft.

[Batak] *wat men iemand door een ander laat zeggen; last, bevel;* [Batak] (D.); [Batak] iets iemand als *last opdragen;* iemand *ontbieden*, iets *bestellen;* [Batak] iemand *een last geven, opdragen* iets te doen, *gelasten;* —— [Batak] of [Batak] *wilt ge een last van mij overbrengen?* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *een omineus voorval;* [Batak] *alle voorvallen waaruit men omina af te leiden heeft*, als het zien van zekere slangen, het hooren van zekere geluiden enz.; [Batak] *een ongeluk door een ongewoon verschijnsel aangekondigd.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (pangulubalang); ook [Batak].

[Batak] / [Batak] benaming van een rijstsoort; eigennaam van een *huta.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *weven, zich met weven bezig houden* (Jav. en Mal. tänun; Malag. tenună); [Batak] (regtsterm) *met elkaär overeenstemmen* van verklaringen.

[Batak] = [Batak]; ook [Batak] (hbs.); in de stijl der verhalen is [Batak] echter = [Batak]; [Batak] *razen, ijlen* van een zieke.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] op iets *staan;* [Batak] *op* iets *staan*, iets *met het voeteinde drukken;* [Batak] *de plaats waarop een sige staat;* [Batak] *wat door een waterspuit bespoten wordt;* [Batak] *de aarde waarop een balatuk staat;* [Batak] *de bodem* van een rivier; *de plaats waar het water* van een *patsur valt;* —— [Batak] wegens regtszaken *een bezoek afleggen* van een menigte menschen die deswege een vergadering willen beleggen; —— [Batak] *zonder muzijk nederdalen* van een geest in zijn *panijaran.*

[Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (M.; Mal. täntang); —— [Batak] = [Batak]; — [Batak] = [Batak]; b. v. [Batak]

[Batak] (D.).

[Batak] Mal. [Arabic] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak] I.) [Batak] *licht van zich afgeven;* [Batak] *bestralen* van zon of maan (M.); [Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] naam van een *marga;* [Batak] zekere grassoort.

[Batak] *staan, stilstaan; ophouden* van een twistgeding; [Batak] *in* iets als in het water *stilstaan.*

[Batak] *model, voorbeeld;* 2°. *een kleine krop* aan de keel; de [Batak] is grooter.

[Batak] *stilstaan;* —— [Batak] *zwijgen* uit verlegendheid, of verbazing; dikwijls te gelijk met [Batak] gebezigd (M.).

[Batak] I. *vriend, kameraad; bloedverwant* in 't algemeen 't zij van dezelfde *marga* of niet. II. [Batak] *tegen* iets *hard aanloopen, springen; tegen* iets *aanbonzen;* [Batak] *ieder voor zich zijn weg gaan;* ook [Batak]. [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. onder [Batak]) [Batak] *met zijn velen* iemand *bezoeken* om een vergadering te beleggen over hetgeen hij heeft misdaan (M.).

[Batak] *ziel, de individualiteit* van een mensch, die zijn ligchaam als een schutgeest onder zich heeft, en daarvan onafhankelijk kan handelen; terwijl het geloof veronderstelt, dat zij in staat is den mensch geluk of ongeluk aan te brengen, het ligchaam voor een oogenblik te verlaten, het te doen kwijnen enz.; *schutsgeest* van goederen, rijst op het veld die door het toedoen van dien geest veelvuldig is enz.; [Batak] een vervloeking: *uw tondi zij uw vijand;* [Batak] spreekw.: *nog niet van God en menschen verlaten zijn,* want de *tondi* wordt verondersteld op het hoofd gezeteld te zijn; [Batak] *een middel om de tondi te huis te doen blijven;* waarmede bedoeld worden de ontbolsterde rijstkorrels die men iemand die van een gevaar is ontsnapt op het hoofd doet.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *d'een of d'andere wigchel-toestel* als b. v. de *rambu;* [Batak] *wigchelen* (vgl. Jav. en Mal. tănung); [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *verzameld zijn* om bij een feest tegenwoordig te zijn; [Batak] een feest *bezoeken;* —— = [Batak] (lied M.); [Batak] *komen kijken* op een feest, of plegtigheid; ook [Batak] doch zelden; —— [Batak] (M.); [Batak] *bezoeker* van een feest; ook [Batak].

[Batak] zie bij [Batak] II.

[Batak] I. *bij elkaâr gebragt; te zamen* eten; [Batak] *vergaderen, bij elkaâr brengen* als de ingredienten van geneesmiddel; [Batak] *te zamen doen eten* een getrouwd paar; [Batak] *wat men met een ander gemeen heeft, gemeenschappelijk goed, wat bij beide seksen in gebruik is; wat de een zoowel als de ander gebruikt, bezit* enz.; ook [Batak].

II. klanknabootsende uitroep: *top!* [Batak] *knappen* van hout.

[Batak] naam van de oude gerande spaansche mat die zeven *kupangs* waard is; [Batak] *kneden* aarde om er potten van te maken; *smeden* ijzer; [Batak] *een smid;* [Batak] *de kunst van smeden, het smeden;* [Batak] *een smidse.*

[Batak] *een afgevallen verwelkt blad; een afgevallene goed rijpe vrucht;* —— [Batak] = [Batak] (a.; en hbs. M.).

II. = [Batak] (a. M.).

[Batak] / [Batak] bamboestaken *zacht kloppen* door er zoo in te hakken zonder dat zij in stukken gaan; —— [Batak] *het stompje* van een cigaar.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *hand breedte;* [Batak] (Mal. tämpap); [Batak] *met de platte hand op* iets *slaan;* als b. v. op den rug van een buffel om hem neêr te doen liggen; —— [Batak] *zamentreffen, met elkaâr in botsing komen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *gekloofd zijn, van een gehouwen zijn;* [Batak] *scherven* van een bord, pot enz.

[Batak] *ongeschonden* van een ligchaamsdeel van een slagtbeest; *stil blijvende* van de *tondi* volgens aanwijzing van de *taka taka;* [Batak] (vgl. onder [Batak]) naam van een rijstsoort.

[Batak] I. [Batak] *op* iets *afgaan, om* iets *komen;* iemand *bezoeken;* [Batak] *bezoek* van velen om een vergadering te beleggen, wegens hetgeen iemand misdreven heeft.

II. *zelfs;* [Batak] *zelfs de vorst van dit land durft daar niet gaan zitten.*

[Batak] *daar zijn* van een termijn (D.).

[Batak] *uitwas van hout dat op een gezigt lijkt.*

[Batak] *rand, bord* (Jav. en Mal. täpi); [Batak] *rivier-oever.*

[Batak] / [Batak] *eventjes in stukken zijn; geschaard zijn* van een mes; [Batak] *van* iets *een stukje nemen, scheuren;* [Batak] *een weinig* van een schuld *afbetalen;* [Batak] *kleine scherven, scherfjes* van een bord enz.; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een masker* als die welke op de begrafenisfeesten gebruikelijk zijn; daarbij bezigt de danser een paar handen van hout (Jav. topeng).

[Batak] *van ter zijde ziende* van de oogen; [Batak] *eventjes langs den kant* van iets *gaan;* (vgl. [Batak]) *van* iets *een randje of kantje nemen* als van een geweerkogel die te groot is.

[Batak] / [Batak] zekere boom wiens bladen als groente genuttigd worden (M.).

[Batak] / [Batak] buskruid *bereiden;* [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *in stukken hakken* het op een te ontginnen grond gevelde hout, om het goed droog te krijgen (Bisaj. toptop en totop).

[Batak] naam van de echte Bataks die nog niet besneden zijn, en bij wien het nog de gewoonte is, dat mannen oorsierselen dragen; de toepassing van den naam is echter zeer algemeen; want voor een Dairisch of Mandailingsch sprekende Batak is alles Tobasch wat met hem in taal of zeden niet overeenkomt, terwijl de door de Dairis en Mandailings *Tobas* genoemde Bataks, zich zelve niet *Toba* noemen, maar dien naam op meer in het binnenland wonende stammen toepassen; in de binnenlanden

[Batak] (D.).

[Batak] Mal. تقن = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak] I.) [Batak] *licht van zich afgeven;* [Batak] *bestralen* van zon of maan (M.); [Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] naam van een *marga;* [Batak] zekere grassoort.

[Batak] *staan, stilstaan; ophouden* van een twistgeding; [Batak] *in* iets als in het water *stilstaan.*

[Batak] *model, voorbeeld;* 2°. *een kleine krop* aan de keel; de [Batak] is grooter.

[Batak] *stilstaan;* —— [Batak] *zwijgen* uit verlegendheid, of verbazing; dikwijls te gelijk met [Batak] gebezigd (M.).

[Batak] I. *vriend, kameraad; bloedverwant* in 't algemeen 't zij van dezelfde *marga* of niet. II. [Batak] *tegen* iets *hard aanloopen, springen; tegen* iets *aanbonzen;* [Batak] *ieder voor zich zijn weg gaan;* ook [Batak]. [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. onder [Batak]) [Batak] *met zijn velen* iemand *bezoeken* om een vergadering te beleggen over hetgeen hij heeft misdaan (M.).

[Batak] *ziel, de individualiteit* van een mensch, die zijn ligchaam als een schutgeest onder zich heeft, en daarvan onafhankelijk kan handelen; terwijl het geloof veronderstelt, dat zij in staat is den mensch geluk of ongeluk aan te brengen, het ligchaam voor een oogenblik te verlaten, het te doen kwijnen enz.; *schutsgeest* van goederen, rijst op het veld die door het toedoen van dien geest veelvuldig is enz.; [Batak] een vervloeking: *uw tondi zij uw vijand;* [Batak] spreekw.: *nog niet van God en menschen verlaten zijn,* want de *tondi* wordt verondersteld op het hoofd gezeteld te zijn; [Batak] *een middel om de tondi te huis te doen blijven;* waarmede bedoeld worden de ontbolsterde rijstkorrels die men iemand die van een gevaar is ontsnapt op het hoofd doet.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *d'een of d'andere wigchel-toestel* als b. v. de *rambu;* [Batak] *wigchelen* (vgl. Jav. en Mal. tănung); [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *verzameld zijn* om bij een feest tegenwoordig te zijn; [Batak] een feest *bezoeken;* —— = [Batak] (lied M.); [Batak] *komen kijken* op een feest, of plegtigheid; ook [Batak] doch zelden; —— [Batak] (M.); [Batak] *bezoeker* van een feest; ook [Batak].

[Batak] zie bij [Batak] II.

[Batak] I. *bij elkaâr gebragt; te zamen eten;* [Batak] *vergaderen, bij elkaâr brengen* als de ingredienten van geneesmiddel; —— [Batak] *te zamen doen eten* een getrouwd paar; [Batak] *wat men met een ander gemeen heeft, gemeenschappelijk goed, wat bij beide seksen in gebruik is; wat de een zoowel als de ander gebruikt, bezit* enz.; ook [Batak].

II. klanknabootsende uitroep: *top!* [Batak] *knappen* van hout.

[Batak] naam van de oude gerande spaansche mat die zeven *kupangs* waard is; [Batak] *kneden* aarde om er potten van te maken; *smeden* ijzer; [Batak] *een smid;* [Batak] *de kunst van smeden, het smeden;* [Batak] *een smidse.*

[Batak] *een afgevallen verwelkt blad; een afgevallene goed rijpe vrucht;* —— [Batak] = [Batak] (a.; en hbs. M.).

II. = [Batak] (a. M.).

[Batak] / [Batak] bamboestaken *zacht kloppen* door er zoo in te hakken zonder dat zij in stukken gaan; —— [Batak] *het stompje* van een cigaar.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *hand breedte;* [Batak] (Mal. tämpap); [Batak] *met de platte hand op* iets *slaan;* als b. v. op den rug van een buffel om hem neêr te doen liggen; —— [Batak] *zamentreffen, met elkaâr in botsing komen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *gekloofd zijn, van een gehouwen zijn;* [Batak] *scherven* van een bord, pot enz.

[Batak] *ongeschonden* van een ligchaamsdeel van een slagtbeest; *stil blijvende* van de *tondi* volgens aanwijzing van de *taha taha;* [Batak] (vgl. onder [Batak]) naam van een rijstsoort.

[Batak] I. [Batak] *op* iets *afgaan, om* iets *komen;* iemand *bezoeken;* [Batak] *bezoek* van velen om een vergadering te beleggen, wegens hetgeen iemand misdreven heeft.

II. *zelfs;* [Batak] *zelfs de vorst van dit land durft daar niet gaan zitten.*

[Batak] *daar zijn* van een termijn (D.).

[Batak] *uitwas van hout dat op een gezigt lijkt.*

[Batak] *rand, bord* (Jav. en Mal. täpi); [Batak] *rivier-oever.*

[Batak] / [Batak] *eventjes in stukken zijn; geschaard zijn* van een mes; [Batak] *van* iets *een stukje nemen, scheuren;* [Batak] *een weinig* van een schuld *afbetalen;* [Batak] *kleine scherven, scherfjes* van een bord enz.; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een masker* als die welke op de begrafenisfeesten gebruikelijk zijn; daarbij bezigt de danser een paar handen van hout (Jav. topeng).

[Batak] *van ter zijde ziende* van de oogen; [Batak] *eventjes langs den kant* van iets *gaan;* (vgl. [Batak]) *van* iets *een randje of kantje nemen* als van een geweerkogel die te groot is.

[Batak] / [Batak] zekere boom wiens bladen als groente genuttigd worden (M.).

[Batak] / [Batak] buskruid *bereiden;* [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *in stukken hakken* het op een te ontginnen grond gevelde hout, om het goed droog te krijgen (Bisaj. toptop en totop).

[Batak] naam van de echte Bataks die nog niet besneden zijn, en bij wien het nog de gewoonte is, dat mannen oorsierselen dragen; de toepassing van den naam is echter zeer algemeen; want voor een Dairisch of Mandailingsch sprekende Batak is alles Tobasch wat met hem in taal of zeden niet overeenkomt, terwijl de door de Dairis en Mandailings *Tobas* genoemde Bataks, zich zelve niet *Toba* noemen, maar dien naam op meer in het binnenland wonende stammen toepassen; in de binnenlanden

van *Barus* wordt *Toba* in tegenoverstelling van *Dairi* gebezigd, en zóó noemen de aan het meer wonende Bataks, die door de in de nabijheid van Barus wonenden, *Toba's* genaamd worden, de meer westelijk wonenden *Dairi*. In de oudste werken vindt men *Toba* in tegenoverstelling van *Djau* gebezigd, en het is daarom zeer waarschijnlijk dat die benaming de eigentlijke nationale naam der Bataks is (zie onder [Batak]); [Batak] *menschen die veel van Tobas hebben, zonder het ten volle te zijn* (daarvan is de benaming *klein Toba* die wij op de vallei der *Batang toru* of het Noordelijkste gedeelte van *Angkola* hebben toegepast, een vrije vertaling).

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] naam van een boom van wiens hout men de *dodang dodang* maakt (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Mal. manăbas); [Batak] = [Batak]; [Batak] *de grens van een hauma waar men het vuil van de akkers neêrwerpt.*

[Batak] I. = [Batak] (M.; Mal. tăbat).

II. (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] = [Batak]; ook *zich in een massa vertoonende* als een kudde vee, of een hoop goud (M.; vgl. Mal. tăbal).

[Batak] *tak* van een familie; [Batak]. —— [Batak] = [Batak].

[Batak] *juist, correct;* [Batak] *de juiste prijs* van iets waarop men niet kan afdingen.

[Batak] (vgl. [Batak]) zie onder [Batak]. —— [Batak] *zich op zijn gemak gevoelen.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (vgl. Jav. tĕbĕng); [Batak] *een bosch dat zelden wordt bezocht* (D.).

[Batak] / [Batak] naam van een bamboesoort (M.).

[Batak] I. *de wal* van een rivier die hoog nog boven de oever ([Batak]) zich verheft, en zelden overstroomd wordt (vgl. Mal. tăbing); [Batak] zekere ratsoort die de rijstvelden verwoest; [Batak] *dat er geen stoppeltje overblijve, als of er de sattuwa tobing's zich op hadden vergast;* want gemelde ratsoort vreet de stengels tot op den grond af; —— [Batak] versierde uitdrukking waarmede een vorst zijn gemalin aanspreekt; [Batak] (vgl. de spreekwijze onder [Batak]) *die (zwarte) runderen bezit als een ingestorte rivier wal-oever* (M.).

II. = [Batak] (D.; vgl. Mal. sumbing).

[Batak] *suikerriet* (Mal. en Jav. tăbu; Nias. towu); [Batak] *zoo groot zijn, dat er een suikerriet-stengel mede afgesneden kan worden* om de grootte van een mes aan te duiden; [Batak] *zijn takken zijn zijn bladen, zijn hout is zijn vrucht* (raadsel op 't suikerriet); —— [Batak] zekere vogel die steeds [Batak] roept; van daar [Batak] = [Batak] (M.); —— [Batak] zeker vogeltje (D.).

[Batak] *geld* ter loskooping van iets; (vgl. het Jav. en Mal. tăbus); [Batak] *gelost zijn* van een pand, *vrijgekocht* van een slaaf; [Batak] *loskoopen* een slaaf, een pand; —— = [Batak] (M.); [Batak] *wat ter loskooping van onze moeder dienstig is.*

[Batak] klanknab. uitroep: *tom!;* [Batak] *dof trappelen* van het geluid dat een dravend paard maakt.

[Batak] *zich wel gedragen; ernstig* van aart.

[Batak] een korf die men zich onder het oogsten om het lijf heeft gebonden, om er de geplukte rijst in te doen (M.).

[Batak] I. *vierkant inwikkelsel van blad met gekookte rijst er in*, als bij de offerande in gebruik is; [Batak] zekere rupssoort.

II. [Batak] *verstomd zijn* bij het zien van iets verschrikkelijks; —— = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iemand die komt *te gemoet gaan* (vgl. Jav. en Mal. támu); [Batak] iets *bij elkaâr brengen*; [Batak] *wat men als welkom-te-huis voor zijn kinderen meêbrengt*; [Batak] *vrede* tusschen twee partijen; —— [Batak] zie onder [Batak] II.; [Batak] (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (a. M.).

[Batak] (van [Batak]) [Batak] *oorsprong* (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) ergens in *gestoken*; [Batak] iets ergens in *steken*; —— [Batak] zekere oneetbare *sijala-soort*; [Batak] *vellen* een slagtbeest (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *gedaante*, *uiterlijk*; met een substantief als complement: *de gedaante hebben van*; met een verbum als complement: *waarschijnlijk iets zijn*; [Batak] *is het waarschijnlijk dat deze aangelegenheid uitgemaakt wordt?* [Batak] *ijzer dat geen gedaante nog heeft*, *ruw ijzer*; [Batak] = [Batak]; [Batak] iets *een gedaante geven*, *formeren*; *scheppen* van de Godheid (Mal. tampa); —— [Batak] *als een wel zijn* van den mond van een babbelaar (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak] en [Batak] (D.).

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] iets *medegeven*; wordt met [Batak] te gelijk in de *andung*-taal gebezigd; b. v. [Batak] *ik zal dan maar eens mijn beklagenwaardig lot er bij doen* aan de bamboe waarop ik schrijf medegeven (M.).

[Batak] / [Batak] *instorten* als een stellaadje; *doorboord zijn* schertsenderwijze van het oor van een Toba die ringen draagt; [Batak] iets *door en door bederven*; een gebod *overtreden*; [Batak] schertsenderwijze = [Batak]; [Batak] zekere boom wiens vrucht gegeten wordt; [Batak] bedrag van één *hupang* door den *ulu porang* aan een speler die begint gegeven; zoo de speler wint, geeft hij daarvoor een geschenk terug, maar verliest hij, dan wordt hem dat bedrag kwijtgescholden; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] ?/ [Batak] = [Batak] (pamodilon).

[Batak] (Mal.) = [Batak] (parmanuhon); —— [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] een weg *versperren*; [Batak] (D.); [Batak] naam van een hevigen regen; ook [Batak] en [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *vracht* op den rug; —— de

twee streepjes die men op de *ka* plaatst om de *ka* uit te drukken (M.); 2°. *de rotan band* onder de hals der ploegbuffels; [Batak] iets in zijn kleed gewikkeld *op den rug dragen;* [Batak] (*kleed waarin men een menschenhoofd op den rug draagt*) naam van een geldbedrag door den *suhut* aan die een vijand heeft gedood bij de [Batak] gegeven; [Batak] *een hand lange en breede vierkante platte meelkoek van een vinger dikte* als bij de offeranden in gebruïk is.

[Batak] *plotseling, zeer snel;* [Batak] *zich plotseling losscheuren* als een slagtbeest van de slagtpaal; [Batak] *driftig* in iets *zijn*, als *driftig* praten, loopen enz.

[Batak] / [Batak] *op* iets *met de zijde van de geslotene hand slaan;* [Batak] *ieder hunner sloeg zich op de borst* uit droefheid; —— [Batak] *zich op de borst slaan* uit droefheid; [Batak] *meermalen zóó doen* (M.).

[Batak] / [Batak] eigennaam van een *marga;* [Batak] versierde *marga*-naam waarmede in de verhalen iemand zijn moeder aanspreekt, daar hij haar naam niet mag uitspreken.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een groot bosch;* [Batak] (D.); [Batak] *de eerste bezitter* van een land; [Batak] zekere raafgelijke vogel die op vruchten aast.

[Batak] (Sanscr. uṭṭumbara) *koper* (Mal. en Jav. tămbaga); [Batak] *blik;* [Batak] benaming van een smakelijke geel vleesch hebbende *doerijan*-soort.

[Batak] Men. Mal. تمبڠ = [Batak].

[Batak] verkorting van [Batak].

[Batak] met een substantief als complement: *niets anders dan;* [Batak] *het is niet anders dan goud;* [Batak] *allen te zamen.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *met hevigheid stootende; pal staande;* [Batak] *met geweld* iets ergens tegen *aan stooten;* [Batak] een plank vóór de *kalangan gordang* onder aan; —— [Batak] *elkaâr neêrkwakken* bij 't worstelen; [Batak] uit groote droefheid *zich herhaaldelijk op den grond werpen* (M.); [Batak] = [Batak] (a. M.); —— [Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] een als een elleboog er uitziend hout-uitwas aan sommige boomen, en verondersteld den vinder ongeluk aan te brengen; [Batak] iets *een stoot met den elleboog geven, met den elleboog duwen.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] mengsel van *monis* en *djaba ure* in een *sukkit*-blad gewikkeld (bij de offerande).

[Batak] / [Batak] *doorboord, doorstoken* van een kleedingstuk, het dak; *van een gat voorzien;* [Batak] iets *doorboren;* [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] *overa.!*

van gaten voorzien, *vol openingen zijn* als b. v. een *sangge*.

[Batak script] *bevochtigen*, *vocht bij iets doen* als bij inkt die te dik geworden is, of bij medicijnen; —— [Batak script] een langwerpig korfje waarin men den gevangene visch doet; —— [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) = [Batak script] (M.); ook [Batak script].

[Batak script] een belegerden vijand *verzoeken buiten te komen*; een geest wiens *panijaran* gestorven is, of die er nooit een gehad heeft *uitnoodigen* er een te kiezen.

[Batak script] *slaperig zijn* van den oogopslag. —— [Batak script] = [Batak script] (a.).

[Batak script] I. *een berg*.

II. = [Batak script] (D.).

III. voorhechtsel (waarover de Sprkt.).

[Batak script] vóór een telwoord = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] *aanbreken*, *licht worden* van den dag; *ophouden* van de regen (vgl. Jav. en Mal. tärang); [Batak script] *bij den dageraad* terwijl hij aanbreekt; [Batak script] *'s daags daarop; den volgenden morgen;* [Batak script] *hier beneden*, *hier in deze wereld;* [Batak script] *daglicht;* [Batak script] naam van een *marga;* —— [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] *oud van jaren zijn* (meestal [Batak script]); *het oudste hout* van een boom, *het hart* van het hout (Mal. täras; Daj. teras; Jav. tos *hard*); [Batak script] *een der ouders* van iemand, *parent* hetzij vader of moeder; [Batak script] het hoofdhaar *lang laten worden;* als bij den Batak de gewoonte is, zoo lang zijne vrouw nog niet bevallen is; *beginnen oud te worden;* met *roha: bedaard worden;* [Batak script] verbloemde spreekwijze: *zij is op het punt van te bevallen.*

[Batak script] = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] *de strepen die in de lengte een maiz-stronk doorloopen; lijn in 't pooten* op een *hauma; regel* schrift.

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] (vgl. [Batak script]) = [Batak script] (M.; Sund. tĕrap; Jav. atop; Bisaj. tigap).

[Batak script] na den dood zijner vrouw een tweede vrouw *nemen;* in betrekking tot de tweede heeten dan de kinderen der eerste vrouw [Batak script]; [Batak script] *stiefvader;* [Batak script] *stiefmoeder;* [Batak script] *stiefdochter;* [Batak script] *stiefzoon.*

[Batak script] I. (vgl. [Batak script]) *menigvuldig*, *talrijk;* [Batak script] *de menigte*, *de schaar*, *het gezelschap;* [Batak script] *het publiek; de gemeene man;* [Batak script] *zooals de meeste menschen zijn* in het een of 't ander, als b. v. niet buitengewoon arm, en ook niet rijk; [Batak script] ([Batak script]) iets *publiek maken*, *aan het algemeen melden;* [Batak script] *met zijn velen zijn.*

II. zekere arto-carpus-soort wier bast als *takki* gebezigd wordt (arto-carpus elastica; Sund. teureup; Mal. tärap); [Batak script] eigennaam van een sterke slaaf in de verhalen.

[Batak script] = [Batak script] I.; [Batak script] = [Batak script]; en na een substantief *de andere;* b. v.

[Batak] *de andere vogels* (D.).

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] I. *vloek* der Goden; [Batak] iemand *vervloeken* van de Goden; iemand *in massa's bezoeken* om een vergadering omtrent zijn schuld te beleggen, of hem van iets rekenschap te vragen, zooals degenen doen, wier akkers door iemand's vee verwoest zijn geworden.

II. *beneden*, *onder*; [Batak] (D.; Nias. to-u); [Batak] *beneden* als bijwoord; [Batak] *beneden* iets, als voorzetsel; men zegt ook [Batak] en meent daarmede [Batak] als men zelve in de *bagas* is; [Batak] *de ondergoden*; — [Batak] *de benedenste*, *de onderste* in tegenoverstelling van [Batak] *de bovenste*, *de hoogste*; [Batak] (vgl. onder [Batak]) *het onderkleed onder de borsten vast maken* hetgeen de vrouwen doen, zoodra zij moeder zijn (zie onder [Batak]); [Batak] *benedenland*; [Batak] eigenn. van een *marga*. —— [Batak] apen *vangen* door de boomen waarop zij zitten te omsingelen; [Batak] *de leege ruimte* onder een *bagas* of *sopo*, waar de beesten gestald worden; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] / [Batak] *smal zijn* van de voet; *pieperig zijn* van de stem; —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *door en door gaan* als een kogel enz. (Jav. en Mal. tărus); [Batak] *doordringend koud zijn*; *doordringen* van het geluid; een bosch *doorloopen*; [Batak] *hardop droomen*; [Batak] een droom *vergelijken* met de uitspraak van een wigchelarij; [Batak] naam van een tooverbel waarvan het geluid door de bergen heen dringt (in de verhalen); —— bijnaam van goede jagthonden (M.); [Batak] *de geheele nacht door*; [Batak] *nacht en dag door*; [Batak] *doortogt*; [Batak] *wijd en zijd verspreid zijn* van iemand's naam; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *een mensch* in de taal der Goden (a. M.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] (Sanscr. tarka; vgl. het Mal. tărka) [Batak] *een in een verhaal ingekleed raadsel*; als b. v. hoe kwam de man aan de vruchten van een boom, die rondom goed bewaakt was? waarop dan een verhaal als oplossing volgt, en de wijze vermeld wordt, waarop hij ze meester werd; [Batak] *die zoo'n raadsel voorstelt* vragender wijze zeggende [Batak]; waarop dan die 't oplossen wil [Batak] tot antwoord geeft.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *van* iets *de ligging weten*, iets *weten aan te wijzen*.

[Batak] *welvarend*, *gezond*, *niets mankerende*; *flink* van de kuiten.

[Batak] / [Batak] zekere fraai timmerhout leverende boom.

[Batak] *een overlevering*, *een verhaal waarin van een hedendaagsche gewoonte de aanleiding verhaald wordt*.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *vastgesteld*, *in orde gebragt*; —— [Batak] iets *vaststellen*, *in orde brengen*, een rekening *opmaken*.

[Batak] (vgl. onder [Batak] en 't Mal. tărdjang) [Batak]

(a.).

(vgl.) *de wortels* van de pandanus- en ficus-soorten.

(a.).

een geest *zonder muzijk laten invaren.*

dans; of *dansen;* iets *omdansen;* *waar men op danst;* *met* iets *dansen, naar* iets (als naar het geluid van een instrument) *dansen;* iets *doen dansen,* iemand *laten dansen.*

; iets *op een rei plaatsen.*

stijf, onbuigbaar als een been daar iets aan mankeert.

op een rei staande; *de geschaarde daksparren*, een uitdrukking die alleen in de versierde taal der *panijarans* voorkomt.

iets *bij rijen plaatsen.*

instorten van den grond, een berg enz.

met elkaâr het over een bedrag van een creditum, of debitum *oneens zijn*, verhoogende de schuldeischer zijn credit, en verlagende de schuldenaar zijn debet.

te ver gaan als iets dat men voorbij het doelwit schiet; als voorzetsel: *over* iets; *meer dan* iets; *meer dan het verloopen jaar;* *hij sprong naar buiten over de omheining heen;*

(Wigcheltaal); *iemand die in geen de minste bloedverwantschap-betrekking tot ons staat* als iemand die niet alleen van een andere *marga* is, maar wiens moeder ook van een andere *marga* is. II. (D.).

instorten van een berg, rivierwal enz. (Men. Mal. tärban); *afstorten* aarde, een bolwerk, of aarden wal *omver werpen.*

I. *van* iets *melding maken* vooral gezegd van een misdaad dien men bekend maakt; (D.).

II. *blijdschap gevoelen* over iemand's dood, als een erfgenaam over den dood van den erflater.

zie onder I.

I. *een inham, baai* (Mal. täluk).

II. (M.).

I. = en ; *bruikbaar als middel tegen honger en dorst;* *gij moogt hier wel is waar u bevinden* (M.).

II. (vgl.) *bemiddeling* van een twist; *uitscheiden* met vijandelijkheden; *tusschen beiden treden* in een twist; iets *als scheidsregter bespreken;* twistende partijen *zoeken te verzoenen.*

III (Sanscr. tulā) = maar vaker door verklaard (Wigchelt.; de laatste onjuiste verklaring is toe te schrijven aan het Nias. teula *boom;* vgl. de aanteekening bij en).

= II. (D.).

I. *van elkaâr staan* als de poo-

ten van de [Batak]; hetwelk een gunstig teeken is; [Batak] *geheel ophouden* van de regen, storm enz.; [Batak] *verhinderen, niet toelaten;* [Batak] *uit elkander doen* als de stukken van een slagtbeest; —— [Batak] de spijs die een weduwe voor de laatste keer naar 't graf van haar man brengt.

II. = [Batak] I.

[Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] naam van een bamboe-soort die vooral gebezigd wordt om er in te kooken (zie [Batak]). —— [Batak] *rondom* een huis of loods *op een akker den grond schoon wieden* opdat bij het verbranden der sprokkels het vuur zich niet verspreide.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *terug keeren* van den strijd.

II. (vgl. III.) *een wonde toebrengen* van een wapen; *ingang vinden* van een verzoek, *verhoord worden, in tel zijn* bij iemand; [Batak] *de donderslag beet wel in dat ijzer maar bragt het geen schade toe;* [Batak] *ik vind bij vader noch moeder ingang, mijn ouders verstooten mij.*

III. = [Batak] *zoodra hij daar aangekomen was, zocht hij naar maiz-bladeren* (M.).

[Batak] I. [Batak] uit den vreemde *een onan bezoeken* namentlijk de menschen die uit een landschap komen, waar men geen aanspraak op de *onan* maken kan, omdat men bij de oprigting er van niets heeft bijgedragen, uit den vreemde *om* iets *komen;* —— [Batak] (hbs.); [Batak] *aangenomen zoon?*

II. [Batak].

[Batak] 1. zeker rietgewas; [Batak] stokken *tolong*-riet die bij de oorlogsverklaring ([Batak]) het getal der oorlogvoerenden vertegenwoordigen; naam van de bijzondere muzijk van de *marga Tukka;* [Batak] eign. van den *djudjungan* van gemelde *marga;* [Batak] benaming van paarden, die bonte vlekken hebben; [Batak] bijwoord: *op de wijze van tolonghakken, links en regts van zich af* hakken; zoo als bij het wegkappen van de *tolong* plaats heeft, daar dat rietgewas eerst van boven moet gekapt worden eer men het uitroeijen kan; [Batak] *hij hieuw links en regts van zich af op zijn vijanden;* [Batak] benaming van 't schieten met vele kogels die gelijkelijk in de loop gedaan worden, om zoo doende links en regts door 't spreiden der kogels de vijanden te treffen.

[Batak] (van [Batak]; vgl. [Batak] met [Batak] met [Batak] enz.) = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] iets *inslikken* (Mal. tālan; Malag. telină; Nias. teuleu); ook van een zak gezegd waarin iets gaat; [Batak] (D.); iets *door een eed ontkennen;* [Batak] (vgl. [Batak]) *keel, strot;* —— = [Batak]; ook bij 't tellen van halssieraden gebezigd; b. v. —— [Batak] (M.); —— [Batak] iemand *een eed laten doen* om zich van een misdaad te zuiveren; —— [Batak]

[Batak] (hbs. D.); [Batak] *als dan eerst doet hij hetgeen waar de gekookte rijst in zit in de buitenste zak.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *drie;* [Batak] (D.; Jav. tĕlu; Nias. enz. tolu); [Batak] *overmorgen;* [Batak] (D.); [Batak] *met dezen dag drie dagen geleden;* [Batak] *de drie voornaamste Goden* dat is *Batara guru*, *Sori pada* en *Mangala bulan;* [Batak] naam van de derde maand, waarin het hevig waait; van daar de spreekwijze: [Batak] *die geiten heeft als gumbot-bladeren die in de derde maand worden omgekeerd;* de *gumbot-* of *motung*-bladeren van onderen wit zijnde, zoo doelt hier de vergelijking zoowel op de kleur als de talrijkheid der geiten.

[Batak] *gereed zijn*, *op het punt zijn* van iets te doen of te worden; in een verzoek, uitnoodiging enz.: *kom aan! wel aan!* [Batak] *toen de dag op het punt was middag te zijn*, *toen het naar den middag liep;* [Batak] *als de vrucht op het punt zal zijn om geboren te worden* enz.; [Batak] *kom aan! gaat gij aan het begraven;* [Batak] *laat ons terstond gaan dobbelen.*

[Batak] *vaneen gescheurd.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (vgl. de analogie van [Batak] I. en II); [Batak] een dam *doorsteken;* [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *schel* van een geluid.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *verbluft*, *uit het veld geslagen; dood stil* uit verslagenheid.

[Batak] / [Batak] *hijgen* van iemand die daalt in tegenoverstelling van [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal). —— [Batak] *allerlei van elkaâr verschillende smaken hebbende* als spijze, waarvan men niet weet te zeggen waarnaar zij smaken; *onregelmatig* van hetgeen gezegd wordt, en ook van de wijze waarop iemand iets bewerkt heeft.

[Batak] *stijf uitgestrekt* als de beenen van een doode; [Batak] (D.); [Batak] *stijf uitgestrekt houden* de beenen; [Batak] *aan* iets *trekken* als aan een touw om te weten of het houden zal; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *geschaard zijn* als een mes, wapen enz.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *rand*, *steile boord* als die van de wal van een rivier; [Batak] *een spel zonder regelen* waarbij men den verliezer bij wanbetaling dadelijk als slaaf beschouwt; [Batak] eign. van een slaaf in de verhalen.

[Batak] *teleurgesteld* (M.).

[Batak] I. = [Batak].

II. (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *op de kant* van iets *liggende*, *aan 't randje zijnde*; [Batak] op de *kant* van iets *loopen*, *zitten* enz.

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] *omverhalen* de aarden wal van een *huta*.

[Batak] *onverwachts plaats hebbende; wat buiten verwachting ons bejegent*; [Batak] *liegen* van een godsoordeel (*habonaran*); [Batak] iemand die dood onschuldig is *van iets betichten*, iemand *een schuld aanwrijven*; —— = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *door hartstogt vervoerd* met *roha*; [Batak] *wie weet zoo ge soms door drift bij 't spel u laat vervoeren, of ge mij niet zult verpanden!*

[Batak] *ophouden* van een guerilla; [Batak] iets *doen ophouden*, *met* iets *uitscheiden*.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] *minachtende*, *onbeleefd*, *nalatig*; [Batak] *minacht ons onderwijs niet*; [Batak] *beleefdheid is een middel om van te leven, onbeleefdheid een middel om door te sterven*; [Batak] iemand *negligeren*, *onbeleefd behandelen*.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] iets *op de koop toegeven*; [Batak] *wat men op de koop toe krijgt of geeft*; *de goede zijde* van iets; *een deugd* die iemand heeft in tegenoverstelling van [Batak]. —— [Batak] iemand *verdenken* van een misdaad.

[Batak] / [Batak] *last hebben van steking in de milt* wegens overzatheid.

[Batak] *iets dat aanleiding geeft tot praatjes* als een zonderling kind; *een ligchaamsgebrek*, *een lidteeken dat zoo groot is dat het slecht staat; een ondeugd*, *de slechte zijde* van iets; —— = [Batak] (M.); [Batak] spreekw.: "alle dingen hebben een goede en slechte zijde;" [Batak] *rust in het land is de goede zijde van het Nederlandsche bestuur; de heere-diensten zijn de kwade.*

[Batak] / [Batak] *in* iets *steken*, *naar* iets *steken*, iets *doorboren*, *doorsteken* (Mal. mănikam); [Batak] *met* iets *steken*.

[Batak] I. Mal. تيكر = [Batak] (hbs. D.); naam van een fraaije soort van *lage* die met gouddraad omboord is; —— [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

II. = [Batak].

[Batak] zekere muis-soort (M.).

[Batak] Mal. = [Batak] (Nias. te-u); —— [Batak] *sluipen*, *stilletjes iets doen*; iets *stilletjes wegpakken*; *stilletjes naar den vijand zich begeven* en daar eenige schoten lossen, zonder zich nader tegen hem te verklaren; —— [Batak] *last hebben van kramp in de vingers of teenen* waardoor zij voor een oogenblik krom staan.

[Batak] zekere plant wier bladen voor vlechtwerk dienen.

[Batak]/[Batak] = [Batak]; en in de versierde taal: [Batak]; [Batak] ([Batak]) *voor* iemand *betel bereiden* (M.).

[Batak] I. [Batak] *pandeling zijn* wegens een schuld; [Batak] (D.); [Batak] *wegens* iets (als wegens een schuld) *dienstpligtig zijn;* [Batak] ([Batak]) iemand *als dienstpligtige aan zijn schuldeischer overdoen* zooals de Batak doet met zijn verwanten; [Batak] ([Batak] D.); [Batak] *handel drijven* vooral in menschen; [Batak] *koopwaar.*

II. Mal. [Arabic]? *driemaal in elkander gedraaid koperdraad* (M.); [Batak] naam aan verschillend gekleurde dingen gegeven.

[Batak] (vgl. [Batak] II.) *regt, regtstandig, regt uit; regtvaardig;* [Batak] voegw.: *daarop;* [Batak] ([Batak]) *zich regtstreeks* ergens naar toe *begeven;* [Batak] *hij zoude regtstreeks naar zijn huta gegaan zijn*, enz.

[Batak] = [Batak] (M. en D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *verdieping* als de natuurlijke sporten van een rots, *natuurlijke sport* in een rots of berg; [Batak] (D.); —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] = [Batak]; [Batak] zie onder [Batak] (M.).

II. [Batak] *sneuvelen* gezegd van personen waar men ontzag voor hebben moet; [Batak] een gesneuvelde *met plegtigheid vereeren* leggende men het lijk uitgestrekt op drie rijst-vijzelblokken, waarna men eenige geweerschoten er over heen lost; [Batak] *de plaats waar een gesneuvelde uitgestrekt op ter neder gelegd wordt*, zooals de rijst-vijzelblokken.

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *speelsch, dartel, wild;* [Batak] *wild* van paarden die lang op stal gestaan hebben; ook [Batak].

[Batak] zekere visch (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) *rond;* [Batak] (*Jan Rond*) schertsenderwijze van een spaansche mat; [Batak] *in een kring zitten* van een menigte menschen; —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *juist* van een weegschaal, *waar, regtvaardig* van een vonnis; = [Batak]; —— [Batak] *juist middernacht;* [Batak] zie onder [Batak] (M.).

[Batak] I. *een vastgestelde tijd, termijn;* [Batak] versierde uitdrukking: *stervensuur.*

II. [Batak] *een voetstuk* voor potten even als de *harpe* maar zonder handvatsel.

[Batak] *in zijn geheel* betaald worden van een schuld, die men op eens en niet bij termijnen afdoet.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *naar* iets *gaan*, iemand *bezoeken.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (in een verwensching).

… *ter neêr geworpen, ter neêr gevallen* met geweld alsof het ter neêrgesmeten ware; *een strik die een soort van piek naar beneden laat vallen* om rhinocerossen, olifanten enz. te dooden; … *op* iets *neêrvallen* (Sund. ninggang); … iets *met geweld ter neer werpen;* … *op elkaâr gevallen zijn* als pijltjes van een blaasroer; *op elkander liggen* als lijken van gesneuvelden; —— … *branding?* van de zee (M.).

… Mal. = …; … = …; … *na 't vertrek van;* —— … *wat iemand aan vrouwen nalaat;* … —— … (*dat vooreerst gezwegen worde over* —— *gaan wij nu terug tot*) aanduiding dat de verhaler tot een reeds vroeger vermeld onderwerp terugkeert (M.).

… (Sanscr. länggala) *een ploeg* (Mal. tänggala).

… Mal. = …; … = … (Wigcheltaal).

… = … (D.).

… I. (vgl. …) *helder* van de stem.

II. Mal. … … = … (a. M.).

… (vgl. … I.) *scherp hoorende* van de ooren, *duidelijk* van geluid; … iets *luide verkondigen;* … bijnaam van de *hamisaran.*

… *luide klinken* van muzijk-instrumenten.

…/… = … (a.); zekere vogel; … naam van een vorstelijke *ogung;* —— … versierde naam van de *dowal* waarmede men 't publiek bijeenroept (M.).

… (vgl. … II.) *iets waarop men slaat om menschen bij elkaâr te krijgen* zijnde soms een kleine pauk, maar ook wel iets anders als b. v. de schede van een wapen enz. (Bisaj. tagingting *geluid* van een schel); … *alle;* … *allen geen uitgezonderd;* … iemand *volop te eten of te drinken geven;* … *hei! vadertjes allen gij die in deze huta woont, allen zonder onderscheid, verzuimt niet in het huis te komen eten zegt de Vorst;* de Vorst noodigt u allen uit om te komen eten; … *al de bewoners van zijn huta;* … iets *publiek maken* door op de *tikting* te slaan; … *in menigte bij elkaâr komen.*

… klanknaboots. uitroep: *tis!* … *snel voortschieten* als iets dat drijft.

… (vgl. …) *schoon, zuiver, zindelijk;* … *glad, vettig* van smaak.

… (vgl. …) *staan.*

… (vgl. …) = … I. (Sangar. tidu); … *spuwen;* … iets *uitspuwen;* … *hoe is het mogelijk in te slikken wat men reeds heeft uitgespuwd, hoe is het mogelijk wat men reeds heeft weggegeven terug te eischen, gedane zaken nemen geen keer.*

… Mal. … *wat een vorst zegt; bevel* (M.).

… = ….

… I. (vgl. …) naam van zekere kleine tortelduif-soort (co-

lumba Malaccensis) naar haar zacht gekir zoo genaamd (Mal. kătitiran; Lamp. katiran; Jav. kitiran); —— [Batak] = [Batak] (M.).

II. [Batak] = [Batak].

III. [Batak] *een kleine smidshamer;* [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] I. *de maat* van iets; *bedrag* van een schuld; *de juiste inhoud* van iets; *toedragt* van een zaak; [Batak] = [Batak] iets *afpassen;* ook = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] *dat is de omvang van de straf van een echtbreker.*

II. (vgl. [Batak]) [Batak] wordt te gelijk met [Batak] in de versierde stijl der Mandhl. verhalen gebezigd.

[Batak] (van [Batak]) [Batak] *glad geschieden;* als *glad omdraaijen; glad doorgaan* van iets dat ingeslikt wordt; *zonder eenig toeval zijn* van een reis.

[Batak] *vaardig* in het spreken als kinderen die vrolijk zijn; —— [Batak] *smeden;* [Batak] *hersmeden* ijzergereedschap, dat door het gebruik stomp is geworden.

[Batak] (van [Batak]?) [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *vol kuren zittende, kwasterig;* [Batak] *kwasterig zijn, maar niet eens genoeg te eten hebben.*

[Batak] = [Batak] (tabas.; vgl. Mal. tidak).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] (van [Batak]) = [Batak] (Pngrks).

[Batak]/[Batak] *met elkaâr wedijveren* in de een of d'andere eigenschap, als in schoonheid, in bedrevenheid in het dansen, enz.

[Batak] Mal. جنقكس *een lang slagtmes* (M. en D.).

[Batak] *het wijfje* van een wild zwijn of hert.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Wigcht.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een strik* om herten en evers te vangen, bestaande in een touw, waarin zij trappende verstrikt worden; —— [Batak] (vgl. [Batak]) *standplaats.*

[Batak] Mal. تنجر = [Batak]; [Batak] naam van een *pontas;* zoo ook [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] Men. Mal. ستنجر كارع naam van een *momongan* in de Mandhl. verhalen.

[Batak]/[Batak] iemand *een stomp geven* (vgl. het Mal. woord); [Batak] *met elkaâr boksen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *een ring* (Daj. tisin).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] eigenn. van een *marga.*

[Batak] *staan, opgerigt zijn; plaats hebben* van een plegtigheid; [Batak] of [Batak] *een oorlogs-aangelegenheid als wigchelaar besturen;* [Batak] *te berge staan* van het haar uit schrik; [Batak] *bij* iets *tegenwoordig zijn, bij* iets *staan kijken;* [Batak] *de persoon die een panijaran ondersteunt;* [Batak] *een datu die nog niet als zoodanig fungeert, en nog maar toekijkt;* [Batak] *een getuige* bij een regtzaak; *de twee breede planken* die met elkaâr boven in de opstaande rand achter in de *bonggar bonggar* een driehoek vormen; [Batak]

[Batak] *doen dansen* een *panijaran* om van iets de oplossing te hebben; een feest *beginnen;* een plegtigheid, of wel muzijk *plaats doen hebben.*

[Batak] *inéén gekronkeld zijn, door elkander slingeren* als wortels.

[Batak] (Pngrks.).

[Batak] *op een hoogte staan van waar men ver kan zien* (Mal. manindjau); [Batak] *rijsthalmen die zich boven anderen op het veld hoog verheffen;* hetwelk een kwaad omen is; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *een plaats van waar men een vergezigt heeft; een hoogte.*

[Batak] *op de nagels doodknippen* luizen enz. (Jav. tindĕs); [Batak] (*tien zijn op een expeditie uit; twee maken slechts dooden*) raadsel op de aangename bezigheid van het luizeknippen.

[Batak] Men. Mal. تنداون = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *op* iets *liggen* (vgl. het Jav. tindih); iemand *van achteren aanvallen; met los kruid* op de schedel van een gesneuvelden vijand *schieten* om uit de val er van een omen af te leiden; [Batak] *op elkaâr liggen;* [Batak] *voortreffelijker zijn;* [Batak] *elkaâr zoeken te overtreffen;* —— [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] rijst in den bolster *eerst koken, vervolgens weeken, en dan stampen;* welke spijze als [Batak] bekend staat; —— [Batak] zekere boom wiens vruchten genuttigd worden (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *genegenheid koesterende* van een meisje jegens haren man; [Batak] *wat uwe betaling betreft; eerst wanneer mijn dochter aan u gehecht is, neem ik uw goud aan.*

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *steeds, altijd door;* b. v. [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *aan* iets *denken;* iets *onthouden; op* iets *letten.*

[Batak] *snel op elkaâr volgen* als geweerschoten; [Batak] *zeer dik zijn* van regendroppels; [Batak] iets *gaauw eten* de brokken snel achter elkaâr naar binnen slaande; iemand *ten verderve brengen, overstelpen.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] *in brokken vallen;* [Batak] als verwensching gebezigd in een *panoktongi.*

[Batak] *gelijk afgesneden, glad bij den grond afgevreten* van plantsoen; [Batak] *glad bij den grond* iets *afvreten* als een beest dat plantsoen verwoest.

[Batak] *aart, aangeboren eigenschap.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *gereed*

liggende als betel of spijze; [Batak] *klaar zetten* op een schotel spijze; iets *ter neder plaatsen* op iets; [Batak] iets ergens op *gereed zetten* bij feestelijke gelegenheden, en vooral van offeranden gezegd; [Batak] *op* iets *offeranden gereed zetten;* [Batak] *gastvrij*, *iemand die gastvrij is;* [Batak] *alles wat men als offerande ter neder legt;* [Batak] iets, als b. v. een kleed *waarop men de verschillende afdeelingen van een koopprijs ter neder legt* bij het koopen van een meisje.

[Batak] Men. Mal. تيب = [Batak] (M.).

[Batak] *snel*, *gaauw*, *ras*.

[Batak] Mal. تيمبق = [Batak] (tabas).

[Batak] (vgl. [Batak]) *eensgezind* van een getrouwd paar; [Batak] iemand *voor zich winnen* om van zijn goeden wil verzekerd te zijn. .

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *bewust*.

II. = [Batak] (M.); ook [Batak] en [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] *rook;* [Batak] (M.).

[Batak] of [Batak] *twee als een spaansche mat groote platte meelkoekjes* als onder de offeranden gebezigd worden.

[Batak] (vgl. [Batak]) *kreupel*, *hinkende* (Mal. id.).

[Batak] *alles; ten volle*, *ten eenemale;* [Batak] *geheel volwassen;* [Batak] iets *ten volle doen* of *weten*.

[Batak] *tegen* iets *smijten*, *naar* iets *smijten;* [Batak] iets *werpen*, *wegslingeren;* iets *neêrsmijten;* —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Men. Mal. تمقق [Batak] *die reeds tot merg is gemaakt door 't bladerlooze hout* (die reeds in de doodkist is); *op wien de aardkluiten zijn ter neder gevallen*, *waarop mijne tranen zijn gestort* (a. M.); [Batak] in een verwensching: [Batak] *dat je de duivel hale!*

[Batak] *iets inwikkelen;* een rijstzak *van boven digt maken* door het boveneinde zamen te wringen, en met een touwtje te omsnoeren; [Batak] *ingewikkeld zijn; gemutst zijn* schertsenderwijze van een onbesneden penis; [Batak] Bataksche naam van het suikerbrood-eiland (Mal. pulau tungkus) in de baai van *Tapijannaoelie;* [Batak] eigenn. van een beroemde *datu;* [Batak] (Dairisme [Batak]) = [Batak]; —— [Batak] *het erf vóór een door kamferhalers opgerigte loods* zijnde de plaats waar men aan de geesten offert (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *opstijgen* van rook of walm; —— [Batak] = [Batak] (a.); —— [Batak] = [Batak] (a. M.); ook [Batak]; —— [Batak] (of [Batak]?) zeker vergiftig preparaat.

[Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. تمب *een emmertje* van bladen vervaardigd; [Batak] iets,

als water, *met zoo'n emmertje uitscheppen*, *opscheppen* enz.

[Batak] Portug. Mal. تمباكو *tabak;* [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] geld *uittellen* (deze beteekenis van het woord dagteekent zonder twijfel van den tijd toen men in plaats van geld, goud of andere metalen in betaling gaf; vgl. het Jav. en Mal. woord); [Batak] iets *wegen*, *door wegen van* iets *de zwaarte willen weten;* [Batak] *de waarde* van een mensch; [Batak] naam van een reusachtige slang (in de verhalen); [Batak] iemand die de vrouw van iemand die van dezelfde *marga* als hij is, trouwt, maar er voor betalen moet, omdat de vader van de vrouw de verwantschap reeds te ver rekent; ingeval men voor zoo'n vrouw niets te betalen heeft heet dat trouwen [Batak] (zie onder [Batak]); —— [Batak] *de regter helft van een huis* (D.).

[Batak]/[Batak] *zich op den grond werpen* uit droefheid (dikwijls met [Batak] te gelijk gebezigd); *ter neêrgeworpen zijn* als een pot op de onan.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] *hoog; beroemd*, *verspreid* van iemand's naam; [Batak] *de hooge rand* die men buiten aan de opening van een *bubu* vindt.

[Batak] (vgl. [Batak]) *de stukjes en brokjes* die bij het verbranden van een vuilnishoop onder anderen *met de rook te zamen opstijgen;* [Batak] *uppama* waarmede men *een volkomene eensgezindheid* aanduidt.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *springen* van boven naar beneden ([Batak] ook intransitif gebezigd).

[Batak] = [Batak]; —— [Batak] zijn stem *luide verheffen* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] Mal. تمبن [Batak] *bij hoopen zijn*, *in menigte opgestapeld zijn;* [Batak] iets *opstapelen*, *op elkaär hoopen* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *stof* op de wegen; [Batak] *digt opstijgen* van rook, *in een wolk opvliegen* als asch door de wind; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *te voorschijn komen* van de sterren; *ontstaan* van een creditum in het spel (vgl. het Mal. en Jav. woord); in tegenstelling van [Batak]: *in 't leven behouden worden; er goed afkomen;* [Batak] *zich vlug oprigten* als een tijger.

[Batak]/[Batak] *snijden* met een draad (als met een *riman*) bladen die tot vlechtwerk dienen.

[Batak] *een paal*, *staander*, *houten colom* van een huis of *sopo* (Mal. id.).

[Batak] *meer of min zich beschaamd gevoelende*, *meer of min beschaamd.*

[Batak] *van, from* (Sund. ti); *langs; aan de kant van*, *van wege;* [Batak] *van mijne kant*, *van mijnentwege;* [Batak] *in de buik reeds gestorven zijn* van een kind, *stillborn;* [Batak] als voegwoord: *daarop*, *vervolgens.*

[Batak] *helder; ongestoord* spreken.

[Batak] I. *hevige hoest.*

II. [Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. tijarap).

[Batak] (vgl. [Batak]) = —

[Batak] eigennaam van een slaaf in de verhalen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *geluk wenschen*, *gelukwenschingen uitspreken*.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *helder* van het water, van de oogen; [Batak].

II. (klanknabootsing) het geluid van de kwartel.

[Batak] (vgl. de aanmerking bij [Batak]) [Batak] iets *in de hand houden*, iets *vasthouden; in bewaring hebben* een pand; iemand *als dienstpligtig wegens zijn schuld bij zich houden;* [Batak] iets of iemand *tegenhouden*, *vasthouden*, niet toelaten weg te gaan; [Batak] *leuning;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] *zich aan elkander vasthouden* als menschen die een rivier doorwaden (M.).

[Batak] *helder*, *licht* van den dag, *helder ziende* van de oogen; *opgeruimd* van het gemoed; *gunstig* van een droom; *zonder kinderpaal zijnde*, *goed* van een reis, waarop men geen ongelukken heeft; *veilig* van een weg; [Batak] *integritas*, *rampeloosheid;* [Batak] *juist de grootte hebben waarop het als manuk gattung kan gebruikt worden* van een jonge kip; [Batak] *zijn schred is veilig;* figuurlijk om aan te duiden dat iemand bij wat hij onderneemt gelukkig is.

[Batak] (vgl. [Batak] of [Batak]) = [Batak]; b. v. [Batak]; [Batak] = [Batak]; b. v. [Batak] (M.).

[Batak] klanknabootsende uitroep *tir!* [Batak] *zijpelen* van een dunne straal; —— [Batak] (vgl. [Batak]) *zacht rinkelen* als fijn koperdraad (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. naam van een sprinkhaansoort; —— [Batak] soort van dolk met een met messing beslagene schede.

II. [Batak] op de handen *sollen* een kind (M.); ook [Batak].

III. [Batak] iets *wegschoppen* als modder met de bovenkant van de voet, zoo als de kinderen vermaakshalve doen.

[Batak] *druppelen*, *lekken* (Mal. id.); *druppel;* [Batak]; [Batak] *waar het water door druppelt*, *een lekke plaats.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Mal. تير [Batak] iets *nabootsen*, *namaken.*

[Batak] zekere snipsoort (Mal. teruk).

[Batak] *opsteken* een fakkel om ergens bij te lichten.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] iets *bestrooijen;* [Batak] iets *zachtkens uitschudden* als rijstkorrels; [Batak] *uitschudden* uit een buidel de gekookte rijst op een bord; —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *een afgestorven kind;* [Batak] (D.; vgl. het Mal. tjilaka); [Batak] *een kind door den dood verliezen*, *het ongeluk hebben een kind door den dood te verliezen;* [Batak] *onze afgestorvene kinderen.*

[Batak] zekere visch (M.).

[Batak] Mal. *soort van bultzak; groot kussen* om tegen te leunen of op te zitten.

[Batak] *ooit;* [Batak] *Oura Mèn-*

gāntar Padang is, zegt men, nooit gestorven, maar een geest geworden (D.).

(vgl.) *op* iets *letten*, bepaaldelijk op dingen waaruit men omina zoekt te lezen (vgl. het gelijkluidende Jav. en Mal. woord, en 't Jav. tiling); = ; — *toover-kijker* (M.).

= (D.; Mak. id.; Mal. teleng).

= .

stijf staande, opgerigt vooral gezegd van een hoofddoek die met stijfsel bestreken is; — ditto van vele hoofddoeken.

/ *trappelen* van pijn als iemand, wien een insekt in de voeten steekt; *springen en spartelen* als visch in een fuik; *huppelen.*

(vgl. , en) *door midden knappen of breken;* iets *afknappen* als een suikerriet-stengel.

I. voorzetsel: *naar* een plaats, *aan* een persoon; *aan de zijde van* één der oorlogvoerende partijen, *tot* iemand, *voor* iets bruikbaar (Dajak. intu); *herwaarts;* *derwaarts;* *rijker en rijker worden;* *armer en armer worden;* *er sneuvelde een aan de kant der aanvallers, de aanvallers verloren één man;* — *iemand die naar het water gaat* als een vrouw die water haalt, naar de rivier gaat om te baden enz.; — *naar de rivier brengen* een pas geboren kind, om het daarop een naam te geven; ook ; —— = ; = (M.).

II. (vgl. IV.) aanhechtsel de excesief uitdrukkende.

III. voorhechtsel = en — (D.).

= (D.; Jav. id.); *wezentlijk; waarlijk;* — *de allerlaatste* (D.).

= (D.; vgl. 't Mal. تروه).

/ = (D.; vgl. Jav. en Mal. tutuh).

I. *in staat zijn bij iets te reiken; in staat zijn* iets te doen; *bereikbaar zijn, de noodige lengte hebben;* *binnen het bereik van roepen zijn; beroepbaar zijn;* *een mat die op een handspan na de noodige lengte heeft;* — *wie is in staat deze onze huta in te nemen; ons bolwerk is daarbij zevenvoud;* *ik ben niet in staat bij de wortels van die banjaanboom te reiken;* —— = — (Pngrks.).

II. = (D.).

(vgl.) *een gat* in muzijk-instrumenten, als de fluit; *oog* van een dobbelsteen; *van galen voorzien* als een bamboe, om er een fluit van te maken.

/ iemand *beschuldigen, valschelijk betichten* (Mal. tukas).

(vgl.) Mal. تُوكڠ een woord dat vóór een stofnaam *iemand die zich met 't bewerken van die stof geneert* beteekent; *een* in handwerk of ambacht *bedreven persoon.*

= (M.).

= .

koopprijs van een meisje; *wat men voor iets koopt;* iets *koopen* (Sundan. tukĕr, Mal. tukar *ruilen*);

[Batak] een kind van iemand van dezelfde *marga*, dat men koopt om het als zijn eigen kind te beschouwen; [Batak] iets *ter kooping bezigen*, *met* iets *koopen*.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een beitel* (Tag. tokol); *ingedrongen* vooral gezegd van een zacht geluid in het oor; [Batak] iets *bebeitelen;* [Batak] (*een touw spannen en een beitel doen eten* of *insnijdingen maken*) spreekw.: *iemand in het verderf storten* door van een andere plaats iemand te halen, om zijn eigen plaatsgenoot te verraden; [Batak] (*ik ben als een beitel: klopt men er op, dan gaat hij; trekt men hem er uit, dan komt hij*) spreekwijze waarmede men zich verontschuldigt bij het uitvoeren van een onaangename last.

[Batak] I. [Batak] iets *in korte stukken snijden* vooral gezegd van suikerriet; [Batak] *één stuk* zoo gesneden suikerriet.

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zeker hoofdtooisel bestaande in een rol rood katoen met twee stijf gemaakte slippen die naar beneden, en twee ditto die naar boven gerigt zijn; bij hoofden gebezigd (M.).

[Batak] I. = [Batak] I.

II. het geluid van de *situhuk;* [Batak] zekere vogel met een lange witte sneb.

III. [Batak] = [Batak] (M.).

IV. [Batak] *een inzet doen met woorden* zonder iets van waarde, of wel geld als inzet te laten zien; [Batak] *inzet* bij het spel die blootelijk bestaat in het noemen van een geldbedrag; [Batak] de dobbelsteenen uit de koker waarin zij zitten *neêr laten rollen*.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *terugtrekken* van het water van den vloed; [Batak] naam van aanhoudend droog weder.

[Batak] I. = [Batak] (M.). — [Batak] *de holte vlak onder de keel boven de borst.*

II. [Batak] iets *vullen* waarvan de opening klein is, als een *tabu-tabu* door haar onder een spuit te houden.

III. (vgl. Mal. tukul) [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *voorvaderlijke eigenschap.*

II. = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] euphemische bijnaam van den *alillo;* daar hij zich meestal niet in 't huis begeeft, maar aan de omheining van zijn slagtoffer iets pleegt te verzoeken, om hem weg te pakken.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *sneb* van een vogel (Daj. totok, Jav. tutuk *mond*); *horen* van zekere visschen.

II. (vgl. [Batak]) algemeene naam der spechten, *woodpecker;* zonder twijfel van het kloppend geluid afgeleid (vgl. Mal. bălatuk; Jav. pĕlatuk); [Batak] *op* iets *kloppen; openkloppen* een ei; iets *fijn stampen* (vgl. [Batak], en het Mal. mănutuk); [Batak] *de helft van een buffelhoren* waartegen men de *asi-asi* werpt; [Batak] de *asi-asi neêrwerpen;* [Batak] en [Batak] bijzondere spechtsoorten; —— [Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

III. (zonder twijfel één met II.) *struikeling*, *strom-*

peling van de voeten; [illegible] *tegen* iets *bij ongeluk aanstooten* van de voeten, *strompelen*, *struikelen*.

[illegible] I. = [illegible]; [illegible] *uit den weg maken* een schuld; *ten einde brengen* een aangelegenheid.

II. [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) *spijs* voor kinderen; als de gekookte rijst, die men als men zijn kinderen te huis laat, voor hen gereed staan heeft; of wel de spijs, die men ergens naar toe gaande voor de kinderen heeft medegenomen.

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] = [illegible].

[illegible] *mogelijker wijze;* ook in een veronderstelling: *zoo soms, zoo eens;* [illegible] *volstrekt niet, immers niet;* vetatief: *vooral niet;* [illegible] *hoe is het mogelijk dat gij den naam van Guru hebt?* [illegible] *er is toch geen ander geweest, hier heeft geen ander kunnen komen;* [illegible] *vertel het toch niet, vertel het vooral niet!* [illegible] *zoo het soms te eeniger tijd ter ooren mogt komen van mijn verloofde, hij zal mij niet meer willen hebben;* [illegible] *dat ik toch niet door uw zijde-wapen worde gewond! zorg toch vooral, dat uw zijde-wapen mij niet wonde!* [illegible] *zoo iemand* (zoo iets) *mogt zien;* [illegible] *zoo hij een kwaal aan zijn handen heeft, en er door mogt komen te sterven;* [illegible] *als ge mij dan volstrekt wilt verlaten, wat kan ik er tegen doen?* [illegible] *zij alleen is immers niet een vrouw*, ge kunt er wel andere krijgen; [illegible] *ge hebt wel is waar niets tegen mij misdreven*, maar enz.

[illegible] *een oude vrijer.*

[illegible] *de insektjes* die op zeer oude kleedingstukken aanwezig zijn (Mal. tungau; Tag. tongau *zeker insekt waarvan de beet jeuk verwekt;* Sund. tongo *kippeluis*); *kleerluis; rijstworm;* [illegible] zeker giftig preparaat.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *een kippevloo;* [illegible] zekere boom met een kleine zoete vrucht.

[illegible] = [illegible]?

[illegible] *onregelmatig terrein* met valleijen en bergen; naam van een landschap ten noorden van Baros, en een ander landschap ten zuiden van Siboga; [illegible] naam van een wijze van schieten, waarbij men op lager terrein zijnde naar een hooger gelegen schiet; [illegible] ditto, waarbij men van een hooger terrein zijnde naar beneden schiet.

[illegible] (van [illegible] en?; vgl. [illegible]) *een zekere kant uit;* [illegible] *die kant uit;* [illegible] *deze kant uit.*

[illegible] I. = [illegible]; [illegible] (D.); —— [illegible] = [illegible] (Kamfertaal); [illegible] *wat in de taguk gestorven is* als mieren, vlinders enz.; [illegible] (*naar de taguk rieken*) verbloemd: = [illegible].

II. *voorover liggende;* [illegible] *voorover gaan liggen, op de buik gaan liggen;* [illegible] *iemand die zoo vlijtig veldarbeid verrigt, dat hij eerst in den nacht, als wanneer de potten reeds omgekeerd op de opening liggen, naar huis*

keert; —— [Batak] *de een voorover, en de andere achterover liggen* van personen bij de coitus.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *het afgeknotte boveneinde* van iets; [Batak] *overgebleven stomp* van een boom of rots; [Batak] een hek meestal van dikke boomstompen aan de binnenpoort van een *huta*, waarover men heen klimmen moet, om naar de buitenpoort te gaan, en dienende om de varkens binnen te houden; [Batak] *die op het tamifeest met een balatuk en kerfblok dansen;* [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *een stok* (Mal. tungkat; Bisaj. tongkod; Jav. djungkat); *pal staande;* [Batak] iets *in zijn vaart stuiten;* [Batak] *een stok gebruiken;* iets *als een stok op den grond zetten* als een geweer, dat men met de kolf op den grond laat rusten; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *een stut; het stukje hout* dat men tusschen de te vijlen tanden zet, om ze onder de bewerking van elkaâr te houden; [Batak] *op* iets *als op een stut leunen;* [Batak] *de hand onder de kin houden;* [Batak] iets *stutten, ondersteunen* dat het niet valle, *in zijn loop stuiten;* [Batak] *men kan er een roeiriem in overeind zetten* van een groote bek; [Batak] (*De zon in zijn loop-stuiter*) eigenn. van een sterke slaaf in de verhalen; [Batak] iets ergens *stutsgewijze opzetten.*

II. de worm die de kiezen aansteekt, of wel die welke onder de nagels verzweringen doet ontstaan; [Batak] *rotte kiezen hebben;* [Batak] zekere boom wiens hout voor wapenheften bewerkt wordt.

[Batak] *gebogen, gebukt* van iemand's gaan; *ter neêr geslagen* van de oogen; [Batak] *met de punt naar beneden houden* een wapen; [Batak] *in droefheid verzonken zijn* het hoofd steeds gebukt houdende.

[Batak] *oorsmeer, vocht* in het oor zoodat het verzweert; —— [Batak] = [Batak] (D.; tuli Tag. *oorsmeer*, Mal. *doof*).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *steil;* [Batak] *voor alles in staat zijn* zich niet aan de gevolgen zijner handelwijze kreunende.

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.); [Batak] eigenn. van een geest.

[Batak] *grafbeeld* meestal van hout (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *in* iets *wikkelen;* in zijn kleeding *knoopen* iets (Tag. tongkos); [Batak] *waarin men iets gewikkeld heeft;* verbloemd: *het vlies waarin de vrucht zit.*

[Batak] I. *een opene loods met twee boven elkaâr geplaatste spits in een driehoek uitloopende daken* boven het graf van een voornaam persoon opgetrokken (Jav. tjungkup); —— = [Batak] (hbs. M.); ook [Batak]; [Batak] iemand *geheel en al bedekken* zoo als bij het appliceren van een zweetmiddel geschiedt (vgl. [Batak]); [Batak] naam gegeven aan de *appang* als zij bij de *parmanuhon*, met een *ragidup* overdekt, gebezigd wordt; —— [Batak] (a.).

II. (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *het hoofd der kamferhalers* dat de uitkomst der onderneming, naderend gevaar enz. verondersteld wordt te kunnen voorspellen (M.).

[Batak] 1. *stoutmoedig zijn.*

II. Men. Mal. منغككن naam van een prachtkussen bij de vorsten in gebruik (M.).

de broeder van iemand's vrouw in tegenstelling van (*de man van iemand's zuster*); *van middelbare leeftijd zijn.*

een boven de oppervlakte van het water uitstaande stok of paal, een afgeknot stuk hout dat in het water staat.

= ; = (D.).

het mannetje van een beest; en daar gemeenlijk de individus van het mannelijk geslacht grooter zijn dan die van het vrouwelijke, wordt het woord ook op voorwerpen die geen geslacht hebben toegepast, zoo zij zich in hunne soort door grootheid onderscheiden (evenzoo in 't Mal. djantan; vgl. ook onder en onder I.); figuurlijk *een held;* *een groote lili;* *een groote lange peperkorrel;* *de penwortel* van een boom; *zich onderscheiden door grootte; alleen staan onder zijn soort;* een wijfje *betreden* van beesten; *iemand die altijd 't tegenovergestelde van wat een ander zegt, beweert* die exceptioneel is in zijne beweringen; *een balatuk in de vorm van een beeld;* *een tooverstaf* waarmede men vroeger regen en zonneschijn kon doen komen, en allerlei wonderen verrigten; de beeldjes daarop stellen een familie voor, die vroeger bloedschande onder elkaâr hebben gepleegd; (M.); in de Wigchelt. heet die staf ; —— = ; *ieder een* b. v. (D.; vgl. 't Jav. en Mal. woord); *zoodat gij alleen in deze wereld een held zijt;* —— *een hevige storm;* *iemand die zich geheel alleen op reis bevindt* (M.).

omvergevallen, omvergestooten; iets *omverstooten*, iemand *op zijde stooten, zoodat hij het onderste boven rolt;* *voorover gevallen en dan weer in een omgekeerde houding verkeerende;* *een wispelturige, iemand wiens wijze van denken telkens verandert.*

/ zekere visch (M.).

/ *buitengemeen steil zijn;* *zoo onvruchtbaar zijn, dat er geen planten die gekweekt worden kunnen groeijen.*

(vgl.) het geluid van de *tataganings* bij de lijkmuzijk; naam van de *tataganings* op een lijkfeest; *lijkmuzijk maken.*

/ *manen, to dun;* iemand *manen* (Men. Mal. mănunggu); *in menigte* iets *overdekken* van insekten; —— = (a.); (Pngrks.); = (hbs. M.); = ?; (*zoodra de geesten manen, moet er betaald worden; zoodra de aarde eischt, moet er gegeven worden*) spreekw.: "men kan zijn stervensuur niet uitstellen;" —— *'t manen van het lot* d. i. het stervensuur (M.); ( ) *wegens* iets bij iemand *manen* (D.).

[Batak] soort van wilde betel, die echter niet langs den grond voortslingert; —— = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *een onttakte boomstam* (M.; Mal. en Sund. id.); = [Batak]; [Batak] = [Batak]; figuurlijk *een vorst;* —— [Batak] = [Batak] (pamodilon).

[Batak] *luide schreeuwen, luide krijten* als een kind; —— *onophoudelijk door veldarbeid verrigten.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *het geluid tuktak maken* als een hamer, of bijl op het hout; ook [Batak].

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] spreekwijze waardoor een volkomene gehoorzaamheid aangeduid wordt (M.); ook [Batak] enz.; [Batak] *uitkloppen* een pijp.

II. = [Batak] (D.).

III. [Batak] *het laatstgeboren kind* van iemand (Sund. tungtung hoek, *uithoek*); —— [Batak] erfelijke titel van het voornaamste *marga*-hoofd van het landschap *Toekka;* —— [Batak] het dwarshout waarin de tanden van een *Siduwa radja*, of *kadali* vastzitten.

[Batak] *kleêrluis.*

[Batak] zekere pinus-soort waarvan het hout terpentijn bevat, en ter verlichting gebezigd wordt.

[Batak] (klanknaboots.) *hevig knappen* als de bliksem ergens inslaande.

[Batak] de balken, die in de lengte onder een huis doorloopen, en de vloer moeten dragen.

[Batak] Mal. تُوجُه (*zeven*) naam van een zevenvoudige hoepelband ([Batak]), als bij de offerande gebruikelijk zijn.

II. (vgl. [Batak] en [Batak]) *gerigt* op iets als b. v. een blaasroer op een vogel; [Batak] iets *als mikpunt nemen* (Mal. en Jav. tudju); een steenpuist *genezen door alleen te wijzen*, smeerende men op zijn eigen ligchaam geneesmiddelen op de plaats, waar men weet dat de puist bij den patiënt zit, en blazende men op zijn wijsvinger die men naar de wonde gerigt houdt; iemand *betooveren* door op een beeld dat hem voorstellen moet allerlei verderfwekkende middelen te appliceren; —— *koers zetten naar* iets, *zich naar* een plaats *begeven;* [Batak] *hij begaf zich in de rigting van Kampar* (M.); [Batak] *de kunst op gezegde wijze iets te genezen of iemand te betooveren.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *wat men zich over het hoofd doet* als teeken van rouw (vgl. [Batak]); [Batak] *zich het hoofd bedekken* zooals de weduwe zeven dagen lang na den dood van haar man doet, brengende zij gedurende dat tijdsverloop iedere morgen spijzen naar zijn graf; [Batak] iets *zich over het hoofd doen* zooals de *datu* soms doet bij het uitspreken van een *tabas.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] jegens iemand *zijn minachting betuigen door op den grond te spuwen* (M.).

[Batak] = [Batak] (term bij veldarbeid D.); [Batak] *een ordang waarmede men met één hand pootgaten maakt*, niet als de gewone, die men met beide handen in werking brengt.

[Batak] *de kolfplaat* van een geweer.

[Batak] *kort en dik.*

[Batak] I. (schijnt een herhaling te zijn van [Batak]; van daar dan ook, dat men tegen den regel aan, *natutú* in plaats van *natútu*, *situtú* in plaats van *sitútu* uitspreekt; dat de Dairische [Batak] (*h*) zoo in 't Tobasch wordt vertegenwoordigd blijkt ook onder anderen uit *gorá* vergeleken met [Batak]) *waar, werkelijk* (Dajak. toto; Ma-

lag. tu); [Batak script] *het groote hert ging werkelijk naar de zaaijers* enz.; [Batak script] ([Batak script]) iets *voor waar houden;* ook [Batak script] ([Batak script]); [Batak script] *de echte suhut.*

II. [Batak script] = [Batak script] (Jav. en Malag. tutu; vgl. onder [Batak script] II.); [Batak script] naam van een bijzondere soort van *djonap;* [Batak script] een houten bak, waarop men vooral spaansche peper fijn wrijft. —— [Batak script] = [Batak script] (M.).

III. (vgl. [Batak script]) [Batak script] = [Batak script] (Lamp. pĕtĕtu; Sass. en Sangar. pĕtu); [Batak script] *kirren* van de *anduhur* (M.; Men. Mal. siputu *gekir* van tortelduiven; vgl. de analogie van [Batak script]).

[Batak script] / [Batak script] *branden, aan het branden zijn* (Sund. en Lamp. tutung; Bisaj. totong; Sumbaw. tunung; Mal. tunu); *verbrand worden; aan zijn* van een lamp; [Batak script] iets *in den brand steken;* [Batak script] *van* iets (als van een kip of varken) *de haren of veêren afbranden;* een pan *op het vuur zetten;* een steen *gloeijend maken;* [Batak script] figuurlijk: *de reden van een aangelegenheid die door een vergadering in 't opene veld moet besproken worden* (zie onder [Batak script] en [Batak script]).

[Batak script] I. (vgl. [Batak script]) *gesloten* als een deur; *deksel* (Mal. en Jav. id.); *trommelvel* van een pauk; *kampop spelen; kiet zijn; wat een schuld quit maakt* of *vereffent;* [Batak script] iets *sluiten; bedekken* als met een mat; *blinddoeken* iemand's oogen; *kiet maken* als b. v. een debitum in het spel door daarna te winnen; [Batak script] *digt maken* een kokende pot, of kuil; *ineffectief maken* 's vijands wapenen; [Batak script] *wat zich boven een verrotte afgeknotte boomstam bevindt* als gras, aarde enz.

II. of meestal [Batak script] *wrijfstokjes* om vuur mede aan te maken.

[Batak script] = [Batak script] in de beteekenis van *trommelvel* (D.).

[Batak script] *geregeld; termen van verwantschap* waarmede men ieder uit beleefdheid naar mate van zijn onderdom aanspreekt (vgl. het Jav. en Mal. woord); [Batak script] iemand *geregeld onderwijs geven* van het mindere naar het hoogere opklimmende; [Batak script] iets *op een rei plaatsen,* geld *uittellen;* —— [Batak script] *de geweeren aanleggen* d. i. aan 't schieten zijn; [Batak script] *een verhaal van 't begin af verhalen* (a. M.); [Batak script] *hij plaatste de betelbladen geregeld ter neder;* [Batak script] *naar één kant uit gerigt zijn* als de geweerloopen van een rei schietenden, de snebben van een hoop naast elkaâr zittende vogels enz.

[Batak script] *stijfstaande* van de borst van een vrouw; meestal [Batak script] *stijfstaan* van de borsten van een vrouw; daar men meestal in het meervoud spreekt.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *precies gelijk;* [Batak script] iets *namaken, evenaren;* iets met ([Batak script]) iets *vergelijken;* [Batak script] *wederga* als iemand die ons evenaart in het een of het andere; —— [Batak script] = [Batak script] (a).

[Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] *op* iets *wijzen, naar* iets *zich wenden;* [Batak script] *een horen waarmede de datu de omina aanwijst* bij de *parmanuhon;* [Batak script] *tegen over* iets; [Batak script] *waar naar het huis wijst;* d. i. *de plaats vlak tegenover het huis;* [Batak script] *de wijsvinger* (Alfturu *wijzen;* Lamp. tjulu *wijzen; wijsvinger;* Mal. tudjuh *zeven* en denkelijk vroeger *wijsvinger;* Nias.

tuturu of tjutjuru *vinger;* Sundan. tjuruk *wijsvinger*); [Batak] ([Batak]) iets *aanwijzen*, *aantoonen*, *te zien geven;* [Batak] *uitstekende stokken* als sieraad van de *langgatan;* [Batak] *een ring die men aan de wijsvinger draagt;* [Batak] naam van een kleine spaansche pepersoort; —— [Batak] zekere kwaal waarbij een made de nagels doet uitvallen; ook: naam van 't slagtbeest dat men vóór een togt nuttigt (M.); [Batak] een wigcheltabel waaruit de datu berekent of de vijand, een weggeloopen slaaf, iets dat verloren is enz., zich in de nabijheid bevindt.

[Batak] = [Batak] (Jav. id.); [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.) = [Batak] (M.).

II. [Batak] iets *eten* van hoederen; [Batak] ([Batak]) iets aan kippen *te eten geven;* [Batak] *buideltje van vlechtwerk waarin men voedsel voor de kippen doet;* ook [Batak].

III. = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. *een breede hoed* in de gedaante van een omgekeerde bak; het dragen van zoo'n *tudung* bij de vrouwen is een teeken van vrijheid, daar slavinnen zich het hoofd niet mogen bedekken.

[Batak] / [Batak] *spijze* op een graf ter nedergelegd (M.).

[Batak] benaming van een groote worm; meestal: [Batak] (Men. Mal., Bim. en Sass. tuna *een aal, paling*); [Batak] *wormen van buitengemeene grootte;* [Batak] Men. Mal. zekere bijzondere fuiksoort, om paling meê te vangen.

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] Mal. تنغكل = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] Men. Mal. naam van een tooverspreuk, waarmeê men iemand allen wederstand onmogelijk maakt; ook: een formule waarmede de *datu* de krijgers aanvuurt.

[Batak] *uitspruitsel*, *uitbotsel*, van een plant, boom enz.; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *het met elkaâr niet eens zijn*, *met elkaâr twisten.*

[Batak] *een lont* (Mal. tunam); —— [Batak] naam van een geldbedrag waarmede de overwonnene 't verbranden van zijn *huta* afkoopt (M.).

[Batak] *erfstuk*, *geërfde kostbaarheden.*

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] I. [Batak] *tegen* iets *aanschoppen;* iemand *schoppen;* zijn geld *vertrappen*, *verbeuren;* *stooten* van een geweer; [Batak] iemand *vele schoppen geven;* [Batak] *veel praats hebben tegen iemand van wien men geen tegenstand te duchten heeft;* [Batak] (*mag men zijn timmerman verschoppen*, *omdat reeds het huis klaar is?*) spreekw.: men mag dien men niet meer noodig heeft, niet laten loopen."

II. = [Batak] (Mal. id.; Lamp. idjang).

[Batak] = [Batak] (Mal. tälundjuk); [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] of [Batak] (a.); [Batak] = [Batak]; [Batak] *zich zelve zoeken; zijn gang gaan;* [Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] / [Batak] *met zijn geheele ligchaam tegen* iets *aandrukken;*

als tegen een deur om haar te openen. —— [Batak] = [Batak] (Wigchelt.); [Batak] *zich ieder respectivelijk op weg begeven* (D.).

[Batak] Mal. [Arabic] [Batak] iets *waarover men zich schaamt* als b. v. de ongewroken dood van een verwante *zoeken te wreken* (M.).

[Batak] = [Batak] (D.); *ernstige meening;* [Batak] *wat meenens is, wat iemand wezentlijk meent, opzet;* [Batak] *iets dat ernstig gemeend is;* [Batak] iets *met opzet doen*, iets *van meenens zijn;* [Batak] *is dat meenens van u?;* —— [Batak] *wat komt ge hier doen?* [Batak] *ik kom hier met reden, er is een reden van mijn komst* (versierde taal der verhalen M.).

[Batak] I. *'t verspillen, kwistzucht* (D.); *'t schuldig zijn* aan schade van iemand's goed (M.); [Batak] *grazen op een plaats waar geen weide is* als b. v. op een akker; [Batak] *spilziek; verkwister;* [Batak] *schade die een beest in het plantsoen heeft aangerigt;* —— [Batak] *aan 't verkwisten zijn;* aan iemand *schadevergoeding verschuldigd zijn* (Mak. tonra *schadevergoeding*); [Batak] *alles waardoor men schade lijdt* als dobbelen, pierewaaijen enz.; [Batak] *wegens* iets dat men heeft bedorven *schadevergoeding verschuldigd zijn, betalen;* iets *verkwisten* (D.).

II. [Batak] *te weeg brengen, veroorzaken;* [Batak] *maakt men er melding van, dan is het een aanleiding tot schande; zwijgt men er van, dan is het een aanleiding tot gerustheid;* [Batak] *wegens, om de wille van; omdat;* [Batak] (M.). —— [Batak] maal door de *suhut* zijn' dorpsgenooten gegeven, om hen tot het te zamenbrengen van rijst voor een feest of in geval er vele bezoekers zijn gekomen, uit te noodigen.

[Batak] *met den rug toegekeerd* naar iets toe; *de onderkant* van een blad; [Batak] iemand *den rug toekeeren;* [Batak] *met den rug naar* iets *toegekeerd zitten, staan* enz.; [Batak] *met den rug naar elkaâr toestaan;* [Batak] *na het afsterven van;* [Batak] *na den dood van mijne ouders;* [Batak] *waar men zich met den rug tegen aan posteert;* figuurlijk: *steun* als een voornaam persoon; [Batak] (*heb ik dan bij het onderwijs-nemen met den rug naar mijn leermeester gezeten; ik heb immers met het gelaat naar hem toegekeerd gezeten*) *heb ik dan zoo weinig van de lessen van mijn leermeester geprofiteerd? ik heb immers oplettend naar hem zitten te luisteren.*

[Batak] *zwaar* van de kuiten; [Batak] *Zwaarkuit, iemand die zware kuiten heeft;* een benaming die men een goed voorvechter gewoon is te geven.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.); [Batak] (a. M.); [Batak] (D.; Sund. tunduh).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *zich gewonnen geven, zich onderwerpen* (Jav. en Mal. id.); [Batak] iemand *ten onder brengen, aan zich onderwerpen;* [Batak] *tekenen van onderwerping;* —— [Batak] (vgl. onder [Batak]

…) in tegenoverstelling van … , een handspan met de wijsvinger als den eenen meter.

… = … … *de rug* van een lemmet; het tegenovergestelde van … (Balin. id.; Mak. tunrung; ——— Lamp. *rug*); figuurlijk *voorspraak, steun* als een voornaam persoon (vgl. …); … *met den rug naar het vuur zitten* om zich te warmen; … *zich aan een vuur warmen met den rug er naar toe zittende;* … een kind *bij het vuur warmen zelve met den rug naar het vuur zittende* zoowals de kraamvrouwen doen.

… / … *een zweetmiddel gebruiken* (Bisaj. toob); … *een zweetmiddel; 't bezigen van een zweetmiddel.*

… I. *gepast, geoorloofd, tamelijk goed; eenigszins denkbaar, waarschijnlijk;* … *het is naar mijne meening vrij goed;* … *hoe is 't mogelijk dat mij iets in den vreemde overkomt?* … iets *in praktijk brengen;* … een blaasroer *aanleggen* of *gereed houden* om er iets mede te treffen; ——— … *kampopstrijden* of *-spelen.*

II. *geschikt zijn, bruikbaar zijn als;* … *niet eens geschikt tot 't zamenbinden van brandhout;* … *het is nog bruikbaar voor een schoone maagd naar de badplaats als toorts te dienen;* … *ieder der menigte ging zich respectivelijk met een zijn handen 't meest paste, bezig houden;* … *gedijen* van vee, veldgewassen enz. (M.). … (vgl. …) … *karten* op de speelkaarten; … *een opening* in de hoek, die twee rijstvelddijkjes vormen, om het water langs een bamboegoot, er door te laten; = … (regtsterm); … (Wigcheltaal); … (*de dijen van elkaâr staande*) *op de daad betrapt* van overspelers (regtsterm); … *zamenkruizing* van rivieren. ——— … = … (D.); … naam van een *marga.*

… (of … ?) een met goud omboorde hoofddoek waaraan franjes hangen.

… (vgl. …) … *gescheurd zijn* van de lippen.

… / … = … (a.).

… *indringende* als een doren in het vleesch; … iets puntigs ergens *insteken.*

… = … .

… I. = … ; … *kom! maak* (*de deur voor hem*) *niet open;* … = … (D.).

II. … iets *bestippelen.*

… I. … *met elkaâr beraadslagen;* … *over* iets *beraadslagen;* … *wat na beraadslaging met elkaâr besloten is geworden.*

II. … iets *met de punt* ergens *in doen* als stukken brandhout in het vuur.

… I. zekere zuringsoort. ——— … Mal. … *rottekruid* (zie onder …).

II. … vuur *aanboeten;* ook … .

… / … iets *met snelheid doen.*

… zie onder … .

… *die als offer van vergelding voor*

een vermoorde of gesneuvelde sterven moet; het voorwerp waarop men zich over iets wreekt; *gewroken worden* als een gesneuvelde door dat er van de andere partij ook een sneuvelt.

vechten van hoenderen; *het vechten van hennen;* figuurlijk: *eventjes elkaâr nadeel doen, en dan weêr elkaâr laten loopen;* naam van een hond van *Siradja Guru.*

jonge lootjes van de bamboe die als groente worden genuttigd.

zekere langsnebbige moeras-vogel (Men. Mal. tjubijak).

I. *hekwerk van bamboe* waarvan de stijlen digt op elkaâr staan (M.).

II. *op vruchten azen* van vogels; *vruchten waarop de vogels azen;* *plaats waar zich vogels om op de vruchten te azen neêrzetten* als b. v. een boom.

ontstaan als een bron; *geboren worden* als een kind; *uitschieten* als een plant; *wat ter wereld gebragt wordt, baarsel* eener vrouw; (D.; Tag. tobo; vgl. Jav. tuwuh; Mal. tumbuh); met een substantief als complement: *begroeid zijn met* iets, *door geboorte* een kind *krijgen;* *met onkruid begroeid zijn;* *een zoon krijgen* hetzij door dat hij door de vrouw is gebaard, of wel, van eene vrouw sprekende, door hem zelve te baren; 1°. *ter wereld brengen* een kind, van een barende vrouw; 2°. *verwekken* een kind, van een man; ——— 3°. gebeurde dingen *ophalen* om ze tegen iemand als verwijt te bezigen (M.); intransitif = ; transitif, maar zonder dat er een passif van in gebruik is: = in de tweede beteekenis; *bevallen* van een vrouw, *een kind baren* (D.); zie onder ; eene aardvrucht die niet is uitgehaald geworden, en weder uitspruit; *kinderen krijgen.*

zie onder .

I. *het lang gerekte geluid dat de imbo maakt;* ——— *het mannetje* van een imbo (M. en D.); *lang gerekte toonen uitbrengen* als van pijn; ——— bijnaam van de *imbo* (D.).

II. = (M.).

= (D.; Jav. id.; Tagal. toma).

= .

zekere boom met goed timmerhout.

(vgl. onder) = (het passief wordt ook in een intransitiven zin gebezigd; b. v.).

= .

= .

in een bosje bij elkaâr binden stokjes als de *rudjirudji;* *een hoofddoek die men zóó omdoet, dat de tippen ter weêrzijde als horens uitsteken.*

in iets *gesmolten lood gieten;* *vorm* als die waarin men kogels giet; *smeltkroes;* ——— *gekookte rijst in buideltjes* die men naast de bestemde schotels plaatst, om den gasten zoo zij soms niet genoeg mogten hebben, de gelegenheid te geven zich zelve te bedienen.

onderstand, hulp; benaming van kippen wier staart een kleur heeft, die bij die van 't overige lijf afsteekt; *naar* iets *toegekeerd zijn;* iemand *gunstig zijn* van de goden, *zegenen;* iemand *helpen* in den strijd; *bijstand*

van velen; [Batak] iemand met geld *helpen;* [Batak] zekere figuur in de Wigchelkunst gebruikelijk.

[Batak] / [Batak] = [Batak]; —— [Batak] *door confrontatie van* iets *de waarheid trachten te weten* (M.).

[Batak] I. [Batak] *steil zich* naar boven *verheffen;* [Batak] iets *opgerigt houden; met de punt* iets *opwaarts houden;* de tuit van iets ergens *inzetten* om vocht over te gieten.

II. benaming van zekere rotansoort.

[Batak] = [Batak]; [Batak] *bij elkaâr komen, vergaderen;* [Batak] bijnaam van *Radja Imbula Man*, daar hij zijn vederen van allerlei vogelen kreeg; —— [Batak] = [Batak] (Wigchelt.).

[Batak] Men. Mal. = [Batak]; [Batak] *dat stukje grond, dat gedeelte van een land* (M.).

[Batak] / [Batak] *vechten* van geiten; 2°. *te zamen komen, vergaderen;* [Batak] 1°. *het op iemand gemunt hebben;* 2°. (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] *wat uit verschillende stoffen te samen is gebragt;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] *koker met een deksel* om sieraden in te bewaren; —— [Batak] = [Batak] (Wigcht.); [Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M. en D.; Jav. *koopen;* Bisaj. tombas *in waarde gelijk zijn;* de Bataksche beteekenis is dus de oorspronkelijke); [Batak] *wat men als vergelding ten geschenke geeft* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) Men. Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] Mal. een langwerpige vierkante uit vlechtwerk vervaardigde tabaksdoos (Jav. tumbu).

[Batak] I. = [Batak] en [Batak]; *overeengekomen* van de meeningen van beraadslaanden; [Batak] *waar* iemand *behagen in schept;* [Batak] = [Batak]; —— [Batak] zekere riviervisch (M.).

II. [Batak] *aan* een *sombaon offeren, te eten geven.*

[Batak] *een cocosnoot die uitspruit;* zekere kwaal bij de vrouwen waarbij het pudendum uitsteekt, en de clytoris opgezwollen is.

[Batak] I. *jonge spruit* van een boom, heester enz.; [Batak] *tegen* iets *aanstooten, tegen* iets *aanspringen;* [Batak] iets *meer dan één stoot geven;* [Batak] (vgl. onder [Batak]) *vechten met de horens* als geiten; —— [Batak] *een vette big* (hbs.).

II. = [Batak]; [Batak] spreekwijze: *wachten tot men sterk genoeg is* (M.; vgl. onder [Batak]).

[Batak] *het bedrag van* ½ *supak.*

[Batak] of naar de Tobasche uitspraak [Batak] *de brinjal* (solanum melangena; Lamp. tiung; Mal. tärung); —— = [Batak]; [Batak] naam van een rijstsoort (M.); [Batak] benaming van goud waarvan de korrels zoo groot zijn als de pitjes van de brinjal.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *doorsteken, doorpriemen* als het oor om er iets in te

hangen; *stekingen veroorzaken* van de buikwormen; *het oog* van een naald; *het oorgat* van een man in tegenoverstelling van ; naam aan de *Tobas* gegeven, daar bij hen ook de mannen oorsieraden dragen.

(D.).

(M.; Mal. id.). — *uitspruiten* van een uitbottend takje.

(D.).

(van ? vgl.) *het aangebrande gedeelte* van spijzen, *'t verkoolde* van iets.

(D.).

een mannelijk individu van katten of honden.

I. *iets in reepjes snijden* als bladen voor vlechtwerk; (D.; vgl. Mal. توري); zekere boom wiens vruchten vergiftig zijn (Jav. en Sund. turi zekere acacia-soort).

II. *wat het onderwerp is van* een , zooals de persoon waarover het verhaal is; ; *een verhaal dat in versierde en met andungwoorden vermengde taal is vervat* in tegenstelling van (M.); *verhaal* in het algemeen; en als het woord in tegenstelling van gebezigd wordt: *een verhaal* dat de vrouwen onder elkaâr verhalen; *iets waaraan herinneringen gepaard zijn* (deze laatste beteekenis is wel verre weg de frequentste in het Tobasch).

(vgl. het Jav. burik) *pokdalig zijn*, *van de pokken geschonden zijn*.

(D.).

Mal. تروس *vitriool*.

(a.); = (a. M.).

(vgl.) — de pinnen waarmede men een blok voor misdadigers vastsluit; eigennaam van een slaaf der goden.

(vgl. het Jav. en Mal. woord) *zich overgeven aan hetgeen waaraan men lust heeft* voornamentlijk gezegd van vrouwen, die overspel bedrijven; ; iemand *steeds geven* zonder iets van hem te vergen; wordt te gelijk met gebezigd, en gezegd van een vorst, die zoo gelukkig is van in alles gehoorzaamd te worden. — zie onder III; .

I. *naar beneden komen* van de bovengoden (vgl. het Mal. woord); *het beneden brengen* van een lijk van een huis waar het lang heeft gestaan, om het plegtig te begraven; benaming van een vleeschmaal op een lijkfeest; of (D.); *ter eere van* een doode voor de laatste maal *muzijk maken*; — *de* 20ste van een maand, *de derde vrijdag* van een maand; *de* 21ste van een maand, *de derde zaturdag* van een maand; — .

II. iemand, als b. v. een speler, *steeds met geld gerijven* zonder hem een pand af te eischen; — iets *in voorschot leveren*; iemand met geld *in voorschot bijstaan* (M.).

in orde gebragt, *geregeld* van een zaak;

[Batak] iets *in orde brengen*, *regelen* een zaak; —— [Batak] *de rand* van de [Batak] vóór in een *sopo;* —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak] *redmiddel*, *vondst* om zich uit een moeijelijkheid te redden, *een goede raad*, *iets dat wel bedacht is*, *een gelukkige inval;* [Batak] dat is *waarlijk een goed denkbeeld van je;* [Batak] *een redmiddel zoeken*, *op middelen bedacht zijn;* [Batak] *welk middel zullen wij aanwenden* om uit deze moeijelijkheid te geraken.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *in* iets *prikken.*

[Batak] *natuurlijke afdeeling* van vruchten, als de *tarutung;* ook [Batak].

[Batak] zekere langsnebbige voskleurige zich vaak op de bewaterde rijstakkers ophoudende vogel.

[Batak] *stok oud zijn;* ook [Batak].

[Batak] *uit elkander liggen* als de gedeelten van een huis voor zij in elkander gezet zijn (M.).

[Batak] (klanknabootsing) 1°. *rappelen* van goederen door elkander; 2°. = [Batak]; [Batak] vele dingen *met geraas* of *rappelend ergens ter neder leggen*.

[Batak] (klanknabootsing; vgl. [Batak] III.) *het geluid van een tortel;* [Batak] bijnaam van de tortel; [Batak] *klagend kirren;* [Batak] *een tortel die op zijn eentjes op een dak zit te kirren;* hetwelk een slecht omen is.

[Batak] I. *schim* of *schilfertjes* die zich tusschen het hoofdhaar bevinden.

II. [Batak] *afspringen* vooral gezegd van de kool van een brandend stuk hout.

[Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *gedeelte*, *een afgezonderde hoop; toegewezen deel.*

[Batak] (D.).

[Batak] iets *een beet of steek geven* als een slang; iets *een pik geven*, *oppikken* als een vogel.

[Batak] (vgl. [Batak] II.) *een kegelvormige kooi* om vogels mede te vangen; *een kooi die men over een hen met kiekens plaatst; een kegelvormig hoopje gekookte rijst* zooals die, welke door de duim en de drie voorste vingers te zamen gekneed worden.

[Batak]; zekere kleine vliegende hagedis-soort.

[Batak] zekere watervogel die naar het geluid dien naam draagt.

[Batak] I. *de* 15de van een maand, *de derde Zondag* (Nias. tuli).

II. [Batak] *als bewijs van schuld een slagtbeest* aan zijn tegenpartij in een geding *betalen;* [Batak] iets (meestal een slagtbeest) *als* [Batak] *bij een boete betalen* zoo als de verliezende partij doet; [Batak] het bedrag van vleesch, of wel een maal, dat de verliezende partij nog boven de boete ([Batak]) aan de overwinnende te betalen heeft; welk maal de beide partijen met de regtsprekenden gewoon zijn te deelen.

III. [Batak] *drijven* vee ergens naar toe; —— [Batak] *de grens* van een *hauma.*

[Batak] *terugkeeren* wegens teleurstelling, of omdat men afgewezen wordt (vgl. het Mal. woord); —— [Batak] *gesloten zijn*

van een huis voor iemand die afgewezen is (M.); [illegible] 1°. naam van een banjaanboomsoort; 2°. *de grendel* van de poort eener *kuta*, bestaande meestal in een dikke stok, die tegen de poort aangezet wordt; [illegible] *bepaalde verklaring* van iemand, dat hij een aan hem verloofd meisje niet wenscht te trouwen; —— [illegible] (eigentl. beteekenis onbekend) wordt van een groot en regtvaardig vorst gezegd; —— [illegible] ([illegible]) iemand *van huis zenden* als die hun dochter voor geld naar een afgelegen land uithuwen (a. M.).

[illegible] I. *oom* (*moeders broeder*); wordt ook gebezigd in het aanspreken van zijn schoonvader, omdat het de gewoonte is bij voorkeur de dochter van zijn moeder's broeder tot vrouw te nemen; [illegible] *dochter van Moeder's-broeder;* alzóó noemt iemand zijn verloofde, of vrouw, ook zelfs wanneer zij niet in die betrekking tot hem staat; terwijl een vrouw haar minnaar of echtgenoot [illegible] (*zoon van Vaders-zuster*) noemt.

II. *de lengte van een voorarm* te rekenen van de bogt van den elleboog tot aan de geslotene hand; [illegible]; —— [illegible] (M.).

[illegible] zekere timmerhout leverende boom.

[illegible] benaming van een rijstsoort; ook [illegible].

[illegible] *groote botten* van een slagtbeest (Bisaj. tolan; vgl. Mal. tulang; Malag. taulană); —— [illegible] (D.); [illegible] zekere boom.

[illegible] ergens *aangaan* in het voorbijgaan, *aangieren* (Daj. id., maar van een vaartuig); [illegible] iets *onder het voorbijgaan brengen of halen;* eigentlijk: *wegens* iets *aangaan of aangieren;* —— [illegible] (*die eventjes hier aan geweest is*) *die zich niet over een lang leven heeft mogen verheugen* (a.); [illegible] iemand die plotseling gestorven is *dadelijk begraven* zonder hem lang boven den grond, als naar gewoonte, te laten staan; [illegible] *zonder hier en daar aan te gaan.*

[illegible] *naar* iets *kijken*, *naar iets, dat niet geheel nabij is, kijken* (vgl. Mal. tulih); [illegible] *hij keek naar het huis uit, en zag die vrouw bezig met vlechtwerk te vervaardigen aan de deur van 't huis tegenover de straat* aan de vóórdeur (D.).

[illegible] *omvallende*, *omver gestooten*, *omver geworpen;* [illegible] iets *omver stooten*, *omver werpen;* figuurlijk: iemand *opgeven*, *verlaten* van de goden; [illegible] iets *het onderste boven keeren;* [illegible] benaming van een varken dat nog half volwassen is, als wanneer het zijn trogge nog omver werpt.

[illegible] *de streepen* op het lijf van een tijger, jonge ever, enz. (vgl. het Jav. en Mal. woord); —— [illegible] (a.); ook: [illegible]; [illegible] *een knaap die wenscht te leeren schrijven* (a. M.).

[illegible] ? (M.).

[illegible].

[illegible].

[illegible] (M.). —— [illegible] (van [illegible] ?) *iets waaruit men de toekomst leert.*

[Batak] benaming van een slangsoort die zwart op het lijf is, en een roode kop en staart heeft.

[Batak] I. = [Batak] (Daj. id.; vgl. het Jav. en Mal. woord); [Batak] iets *ten einde brengen*, *voortzetten* van een strijd.

II. [Batak] iets *opsporen;* —— = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *op zijn neus kijken*, *sneu kijken*, *teleurgesteld er uitzien;* [Batak] iets *nastaren*, *naoogen*, *oplettend in het oog houden;* [Batak] *resultaat van iemand's beschouwing* van omineuse teekens of verschijnselen; [Batak] *achterover rollen*, *door dat de aandacht afgetrokken is*, *en het oog zich van hetgeen waarmeê men bezig is*, *afwendt;* als b. v. het geval is met iemand, die aan iets trekkende, door niet op het losraken te letten, achterover valt.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *langgerekte juichkreten aanheffen* als strijders na een overwinning (M.).

[Batak] *onvermoeid zijn* in het eten, praten enz.

[Batak] *in* iets *kijken*, *het hoofd* ergens in *steken* om te zien wat er in is; *over* iets *zitten* als een zieke over een pot om te zweeten; [Batak] *met de opening van iets* iets *in aanraking brengen*, iets *met de punt ergens inzetten*.

[Batak] I. [Batak] iets *afhakken* als takken om er de vrucht van te nemen, *bekappen* de op een voor een akker te bewerken grond staande hooge boomen, door de takken af te hakken.

II. fatsoenlijk jegens kinderen sprekende = [Batak].

[Batak] *aanleiding van twist* (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] iets *abortiveren*, *niet doen geschieden;* [Batak] *afweringsmiddel* als die men bij den ingang van een *huta* vindt, om een geest of wel een vijand er buiten te houden.

[Batak] 1°. *pijpketel*, *pijpekop;* 2°. (vgl. [Batak]) = [Batak].

II. [Batak] Mal. [Arabic] bij iemand *inwonen;* —— [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] die op het *tami*-feest met een *solup* en *parbubejan* dansen.

[Batak] *met een plof neervallende*, *met een smak neêrgeworpen*, *neêrgekwakt;* [Batak] iets *neêrkwakken*, met geweld *neêrwerpen*.

[Batak] *een strik* in een touw gemaakt, om er iets meê te binden, of wel die van een *tindjak;* [Batak] *van* iets *een strik of strop maken*, een *tali pasa gestrikt neêrwerpen* zoo als de crediteur bij het spel doet, den debiteur aanmanende, hem te betalen, hem tevens in geval van wanbetaling bedreigende als slaaf te zullen binden; [Batak] (*het blok mag niemand gevangen houden*, *en de tali pasa niemand binden*) spreekw. gebezigd bij het bespreken van een guerilla tusschen twee plaaten, want zoo lang de arbiters de zaak in besprek hebben, mag niemand in het blok gezet, of gebonden worden.

[Batak] I. *verligt* zich gevoelen; *een middel* waardoor een *datu* zoekt te weten waarom iemand ziek is.

II. *kampop spelen*.

[Batak] I. [Batak] *op* iets *stippelen;* iets *bestippelen;* [Batak] ([Batak])

iets *ter bestippeling* aan iemand *geven*, iets *laten bestippelen*.

II. [Batak] *een spiegelgevecht leveren* van kinderen, meestal met de stengels van de *sijala* waarmede zij elkaâr bespiezen.

[Batak] *een ijzeren staaf met een houten heft* om ijamijam meê uit te graven.

[Batak] *het weeke hout* van sommige planten en boompjes.

[Batak] / [Batak] *naar* iets *steken* met een lang wapen, als met een lans; iets *doorspiezen;* [Batak] eigennaam van een *marga*.

[Batak] I. = [Batak].

II. (klanknabootsing) *het geluid* van de *hatullit;* [Batak] (vgl. [Batak]) zeker naar zijn geluid zoo genaamd vogeltje, zijnde de kleinste bekende vogel, wiens nest uit de bloemen van de imperata alanga bestaat; ook [Batak]; [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *naar* iets *stooten* met een dun voorwerp; met de vingers iets *een stoot geven;* iemand met de vinger *een stoot geven* zoo als men doet, bij het kenbaar maken van zijn verachting voor iemand; *in* iets *stippen* als in inkt; [Batak] iets *stippen* ergens in, als een stokje in gewrevene medicijnen, een pen in de inkt enz.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *geluk*, *zegen* (Mal. tuwah); *het beste stuk* van een slagtbeest dat de trakteerende en de getrakteerde *suhut* voor zich mogen uitkiezen, en met elkaâr moeten opeten; [Batak] *geluk hebben*, *zegen hebben; heilig zijn;* vóór sommige woorden als *Sint;* b. v.: [Batak] *de heilige sombaon*, *Sint sombaon;* [Batak] *de heilige Goden;* [Batak] *zich bij het eten zegen toewenschen;* [Batak] ([Batak]) *over* spijzen *de zegen die men zich toewenscht uitspreken;* [Batak] ([Batak]) iemand *gelukkig achten;* [Batak] ([Batak]) *door* iets *gelukkig zijn*, *door middel van* iets *zegen genieten;* [Batak] iemand *gelukkig maken;* intransitif: *geluk aanbrengen;* [Batak] *zoo het meêloopt*, *bij leven en gezondheid; utinam!* ook [Batak] en [Batak]; [Batak] *gelukkig is het dat! geluklukkigerwijze;* [Batak] *welk een geluk, dat wij twist met elkaâr hadden!* [Batak] *hoe gelukkig is deze! hij ziet onze huta;* [Batak] *hoe gelukkig dat gij gekomen zijt, om deze onze twistaangelegenheid als scheidsregter te bespreken, zoodat zij afgedaan is;* [Batak] *om kinderen te krijgen moet gij een medevrouw hebben als reden van zegen, een medevrouw zal u het geluk bezorgen van kinderen te baren, voor gij een medevrouw hebt, zult gij het geluk niet hebben kinderen te baren;* [Batak] zie onder [Batak].

II. [Batak] *oud zijn* van jaren, *bejaard zijn* (Mal. en Jav. tuwa); [Batak] *schoonvader* of *-moeder* (Lamp. matuha; Sund. mitoha; Mal. mäntuwa; Jav. maratuwa); [Batak] *ouders;* [Batak] (D.); [Batak] *zoo lang deze aarde er is;* met een ontkenning: *nooit van zijn leven;* [Batak] *vader;* [Batak] = [Batak]; [Batak] *de oudere* van iemand, waardoor zoowel iemand's vader, of grootvader als zijn opperhoofd wordt verstaan; [Batak] *oom* (*vader's oudere broeder*); [Batak] *steeds*, *zeer;* [Batak] *en toch niet;* [Batak] *wanneer ook;* [Batak] *iemand die bij een vergadering meê telt*, *door dat zijn jaren ver-*

geoorderd zijn; *de oudste van zulke personen;* of is iemand in zijn betrekking tot zijn ; *regters uit de menigte* bestaande uit *sillawa's* of personen die reeds een huisgezin hebben; *een grootje, een besje;* *wanneer ook zijn de lidteekenen van de hulit te zien* (zij verdwijnen nooit); —— *ouders, een der ouders;* dikwijls ook van, en jegens een vorst gebezigd; *om 't hardst zijn woorden uitschreeuwen* van twistende personen (D.).

= I.; = ; = (D.).

I. *palmwijn* meestal van de sagueerboom (; Mal. enz. id.; Malag. tuakà); de gegiste met vermengde heet en de zoete niet daarmede vermengde ; *honig* van bijen; ook .

II. een kind *op den nek dragen* de beenen van weêrszijde van de hals neêrhangende.

I. Mal. = .

II. in het aanspreken = (D.).

= (M.).

naar beneden komen van 't gebergte naar lager gelegen terrein, *afkomen* van bergbewoners naar de zeeplaatsen; *naar beneden doen gaan* van hoog naar laag terrein; *waar men naar beneden gaat*, terrein van waar men naar nog lager gelegen grond klimt; *meer of min schuins* als een pot die men zóó houdt, om er iets uit te gieten.

Mal. *Mijn heer!* wordt vooral door heidensche slaven gezegd tegen hun Mohammedaanschen meester; (*waar men tuwan! tegen zegt*) *de meester* van een slaaf; *het publiek* als men dat aanspreekt, zoowel uit vreemdelingen als uit bewoners van de plaats bestaande: *heeren en dames! burgers en buitenlui!* *het lekkerste, het puikje van lekkernijen;* *het allerwelriekendste, het puik van geuren;* in het aanspreken = ; en evenzoo: = ; —— = = (Wigcheltaal).

(vgl.) iets ergens in *gieten;* ergens in *uitgieten.*

/ een kleine weegschaal wier schalen meestal van cocosdop zijn vervaardigd, en die gebezigd wordt bij het wegen van Chinesche tabak, terwijl duiten als gewigt fungeren.

/ *de middelvinger;* *iemand die alleen op de wereld is* zonder broeders of zusters; *gij zijt de eenigste die uw vader heeft nagelaten* (gij hebt broeder noch zuster); *iemand die moederziel alleen is;* —— = (M.).

I. = ; ; *van* iets *een vingerveeg nemen* als van de betelkalk waarin men met de wijsvinger langs strijkt, om er een portie van op 't betelblad te smeeren.

II. [Batak] (D.).

III. (vgl. [Batak] I.) *kwasterig, opschiklievend; vol kuren zittende.*

IV. [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *stront, drek;* [Batak] benaming van een paddestoel-soort; [Batak] zekere slaksoort, die verondersteld wordt van den hemel te komen; [Batak] *roet van potten, potzwartsel;* [Batak] (*zijn ribben zijn doorzigtig, en zijn drek huppelt*) raadsel op een fuik met de gevangen visch er in; [Batak] (*hij heeft zijn drek in de kop zitten*) raadsel op de *garnaal.*

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) klanknaboots. uitroep: *tek!* [Batak] *kraken* als de vingers of gewrichten; [Batak] *kletteren* als twee tegen elkaâr stootende steenen; [Batak] *het geluid dat de talektek maakt;* [Batak] *opsommen* wat iemand te betalen heeft; [Batak] iemand *in de steek laten, to drop* any one; [Batak] iemand *voorrekenen, voortellen;* [Batak] *elkaâr in de steek laten;* [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) uitroeping waarmede men iemand's opmerkzaamheid op hetgeen men zegt zoekt te trekken; en zoo ook bij zich zelve sprekende, daar de *tondi* als een bijzondere persoonlijkheid wordt voorgesteld; dikwijls gebezigd als ons *kom!* als men iemand een raad geeft, zoo als wanneer men zegt: *kom! geloof het toch niet!* [Batak] *zeg eens! I say;* [Batak] *steeds tehé zeggende* als iemand die zich zoekt aan te bevelen, door altijd bij al wat hij zegt, als 't ware den aangesprokene met een *niet waar?* te raadplegen; [Batak] *zeg zuster! hoe is uw naam?* [Batak] *het is waar ook;* [Batak] *"kom! hij is al ver af" zeide hij bij zich zelven;* [Batak] *want wat heb ik van u geleerd zeg!* [Batak] *ik ben de man van die vrouw* (kom! geloof niet wat hij zegt); [Batak] *kom! ga toch niet vaartje! zij willen u kwaad doen;* [Batak] *kom! ik zal maar huiswaarts gaan* (bij zich zelve sprekende); [Batak] *zeg eens grootvader! is het waar dat haar kleed nat geworden is?* [Batak] *kom! ik ga een feest ter gelegenheid van de geboorte van mijn zoon geven;* [Batak] *maar komaan! ik zal 't beproeven;* [Batak] *aldus broeder!* (zeg eens broeder!) *hoe ver is onze huta nog van deze rustplaats verwijderd?*

[Batak] = zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak]; —— *klein* van statuur; *klein geacht, minacht* (M.).

[Batak] *zwaar* op de hand, *zanikerig.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *van elkaâr verschillen, verschil opleveren.*

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (Kamfertaal).

II. (vgl. [Batak] II.) Men. Mal. *toevlugt, bijstand;* [Batak] iemand *met raad bijstaan* (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak]

[illegible] onder het dansen de vingers *achterover buigen*.

[illegible] (M.).

[illegible] *blinkende*, *glad* van het hoofdhaar, door dat er olie op gestreken is; [illegible] *in orde brengen* de scheiding in het hoofdhaar als de vrouwen; [illegible] *die eene gladde scheiding in het hoofdhaar heeft* gezegd van een vrouw bij het opsommen van hare bekoorlijkheden.

[illegible] *gemakkelijk*, *kort* van een weg.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] ; [illegible].

[illegible] (van [illegible]) [illegible] *druppelen*; [illegible] *een druppel* (vgl. Mal. titik); [illegible] iets ergens in *doen druppelen*; [illegible] *geheel bewusteloos zijn* water noodig hebbende om bij te komen.

[illegible] *open*, *onbedekt* als het nest van sommige vogels; [illegible] iets *bloot laten*, *bloot dragen* het een of ander ligchaamsdeel; *laten zien*, *vertoonen* wat verborgen is.

[illegible] *uitgestrekt zijn* van de handen om iets te ontvangen; iets *schragen*.

[illegible].

[illegible].

[illegible] zekere kleine vogel; [illegible] (M.).

[illegible] I. zekere zeer gezochte aardvrucht die gekookt er zeer geel uitziet.

II. [illegible] iets (van spijzen) *overlaten*.

[illegible] *half voleindigd* van een taak; [illegible] *van elkaâr verschillen* als gevoelens, wanneer de een in bepaalder termen dan de andere spreekt.

[illegible] *lang afhangende* van een kleed.

[illegible] zie onder [illegible] II.

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) [illegible] *kreupel zijn*.

[illegible] Mal. *met een geweer schieten*; [illegible] een geweer *afschieten*.

[illegible] I. (vgl. [illegible]) [illegible].

II. (vgl. [illegible]) [illegible] *voor* iemand *zorgen*, als b. v. voor de nagelaten kinderen van een zuster (M.). —— [illegible] (of [illegible]) [illegible] een andere naam van 't buis *mahidjang*.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *ineengekronkeld zijn* als de wortels van een boom.

[illegible]; *regelmatig geschieden* van een dans; —— [illegible] (Pngrks).

[illegible] *pijpje* door vrouwen gebruikt.

[illegible] *onbeschoft*, *onbeleefd*; *zeer onoplettend*, *onverschillig* bij 't leeren; [illegible] een tinnen beeldje dat aan een touwtje als amuleet om de middel gedragen wordt.

[illegible] I. = [illegible] (D.); [illegible] II. 1°.; ook: [illegible].

II. [illegible] iets *erven* van iemand van wien men gewoonlijk niet erft; in tegenoverstelling van [illegible]; [illegible] *de persoon van wien men erft*.

[illegible] *ongelukkig bedeeld zijn* als iemand die veel eet maar niets verdienen kan; *niet in overeenstemming zijn* als een weegschaal, waarvan de eene bak ligter is dan de andere.

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] klanknabootsende uitroep: *ter!* [illegible] *kletteren* als b. v. een laadstok in een geweer; [illegible] (vgl. [illegible]) iets dat meer of min klettert, als b. v. geldstukken, *uittellen;* [illegible] *hij betaalde terstond met klinkende munt.*

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] = [illegible] (D.; Mak. teraq).

[illegible] (vgl. [illegible]) *open*, *onbedekt;* tot ingieting of instorting *klaar gezet;* [illegible] *onbeschaamd* als een vrouw die zich te bloot kleedt, of zich aan iemand opdringt.

[illegible] (denkelijk met opzet veranderd uit [illegible]) *testiculae* (zie de aanmerking bij [illegible]).

[illegible] *onwil* jegens iemand die men niet lijden mag; [illegible] uitroeping om zijn ontevredenheid uit te drukken; [illegible] *wat ben ik vermoeid van dit steeds te sjouwen* (M.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *wegens* iets, als spijze, *een boer laten* of *oprispingen hebben;* iets *in kleine mate voelen* vooral gezegd van spijze die door een veelvraat naauwelijks gevoeld wordt; [illegible] *ik voel het niet eens* als iemand zegt die pretendeert veel te kunnen velen; [illegible] *boeren laten*, *boeren.*

[illegible] = [illegible]; [illegible] *verzuim vooral niet* enz.

[illegible] (van [illegible]) [illegible] *biggelende vallen* van tranen; — [illegible] *komptant.*

[illegible] = [illegible] (D.; Balin. *olie*).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] Men. Mal. *een stolp* (alleen op Gouvernements gebied bekend. Het Men. Mal. woord is een verbastering van 't Bataviasch Maleische tenglong *een Chinesche van papier vervaardigde hanglantaren;* 't welk 't Chin. 燈籠 teng-long *lantaren* is).

[illegible] *aan het stoeijen zijn* (M.).

[illegible] (vgl. [illegible]) *ter zijde neigen; partijdig* van iemand's uitspraak; [illegible] *zich zijwaarts neigen* als een danser.

[illegible] = [illegible] *in wanklank met elkaâr zijn; niet met elkaâr overeenstemmen* van gevoelens.

[illegible] bijnaam van de *bĕrakbak.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *onevenredig* als b. v. een pot wier rand aan de eene kant dunner is dan de andere.

[Batak].

[Batak] I. letter van het alphabet (zie de Spraakkunst).

II. 3de persoon 1ste passif om in het algemeen een persoon uit te drukken; [Batak] *dan wijde men het toe* (*dan worde het toegewijd*) *aan den sombaon* enz.

III. (verkorting van [Batak]) uitroeping waardoor men iemand vraagt, of hij wat men zegt wel gehoord heeft; wordt ten overvloede ook dikwijls vóór [Batak] geplaatst bij het aanroepen; [Batak] *moeder! hoort gij?* (zeg eens Moeder!) *heb ik een aan mij verloofde nicht?* [Batak] *maar dat wordt mij niet als een schuld aangerekend hoort gij wel?* [Batak] *aldus is het er meê gelegen hoort ge wel moedertje!* —— [Batak] *bij het inheijen der palen in de kuilen zal hij, Nabau Rohar, immers komen kijken* (M.).

IV. (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

V. voorhechtsel vóór verwantschapswoorden (zie de Sprkt.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (Mal. id.); [Batak] (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (Mal. id.); [Batak] bijnaam van den *bĕngkala* (D.).

[Batak] I. *afgelegen*, *vergelegen*, *wijdelijk verschillende;* [Batak] (D.; Jav. doh; Balin. djoh; Mal. djauh); [Batak] *nabij aan 't ondergaan zijn* van de zon, *de middag om 5 uur;* —— [Batak] *een ver afgelegen land* (a. M.).

II. [Batak] zekere vogel (M.).

[Batak] *geneesmiddel*, *middel* tegen iets aangewend als een middel tegen ongedierte (vgl. Mal. daun *blad;* zoo ook is 't Mal. ubat *geneesmiddel* niets anders dan 't Kawi-woord *wwad* of 't Jav. wod *wortel*); [Batak] *schadevergoeding*, *boete;* [Batak] iemand *een geneesmiddel toedienen*, iemand *genezen;* [Batak] iets *als geneesmiddel bezigen*, iets *als middel* tegen iets *bezigen;* —— [Batak] allerlei middelen, en vooral toovermiddelen (M.).

[Batak] I. [Batak] (M.).

II. bloesem van de kalebas (*tabu tabu*).

[Batak] (De adspiratie wijst op 't Sanscr. dhūli *stof* dat in 't Mal. als eerbiedsterm *stof der voeten* van een vorst, *Zijn Majesteit* beteekent; daar een vrouw bij de Bataks gekocht, en als slavin zelfs door haren zoon geërfd wordt, zoo moet *daholi* niets anders dan een titel geweest zijn; vgl. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *smaak* van iets; [Batak] *smakelijk zijn;* [Batak] iets *proeven;* [Batak] *de smaak van iets beet hebben;* [Batak] *iets dat men de eerste keer proeft*, *waardoor men van iets de smaak leert kennen;* [Batak] *de kop* van een buffel daar de ooren, de tong, het tandvleesch, de hersens, de oogen, de huid enz. ieder een verschillende smaak hebben.

II. = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *eventjes aangeraakt*, *eventjes in aanraking komende*, *eventjes* op iets *geklad;* [Batak] iets *besmeeren;* bepaaldelijk: een doodkist met bloed *besmeeren; raken*, *betrekking hebben;* [Batak]

de schade (aan 't plantsoen) *raakt mij in 't geheel niet*, want 't beest dat de schade heeft aangerigt behoort mij niet toe; iets ergens op *smeeren, kladden*; —— een touw aan de poort van een *huta* op een zekere hoogte gespannen, om de hoogte van een beest er meê te meten (M.).

neuriën.

naam van een rots die naar de overlevering vroeger menschen zou opgeslokt hebben; —— (Wigcht.).

(Sanscr. dhupa) *wierook*; (D.).

Men. Mal. مکت دوان eigenn. van den zoon van *Si Malin Deman*.

leelijk, *gemeen*, ook van iemand's karakter of gedrag.

iets *opruimen* als de muzijk-instrumenten op het einde van een feest; goederen *opruimen* door zich alles toe te eigenen; —— kippen *oppassen*, ze 's morgens uit, en 's avonds binnenlatende (M.).

(vgl.) Mal. = ; = (M.).

I. (vgl.) = (M.).

II. *rijst kooken* (Malag. rahanä; Balin. djakan *kooken*); *rijst uit den bolster*; —— = (M.); zie boven; = ; (D.); —— zekere slangsoort (M.).

(vgl.) *droesem* van de *tuwak*.

(vgl. en) iets *omhelzen*, *met de armen omslingeren* of *omvatten* (vgl. Mal. dakap); = ; —— = (M.).

Mal. دکاف = .

/ = (D.).

Mal. دهول? *hoofdman*, *aanvoerder*.

(vgl. en) *verrot* van een ligchaamsdeel; *vloeibaar* van iets dat verrot is, *dun*, *papperig*.

(klanknabootsing) I. = (M.).

II. (vgl. I.) *op iets hameren*, *kloppen*; iets *met geweld werpen* zoodat het een kloppend geluid geeft; —— (vgl. onder) = (a.).

zie onder .

= (D.).

vreemdeling zijn (vgl. 't Mal. enz. woord); *in een ander land wonen*; bij iemand *huisvesting genieten* zonder de kost; *lijnwaad* in het algemeen; elders: *koopwaar* in het algemeen.

= ; *een kind baren* van een vrouw (M.).

I. *op iets hameren*, iets *inhameren*; iets *bekloppen*, *op* iets *herhaaldelijk een kloppend geluid maken*.

II. = (D.).

= .

het ligchaam, *lijf* (Mal. *vleesch*).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *bij trossen zijn, in trossen aanwezig zijn* als vruchten.

[illegible]/[illegible] = [illegible].

[illegible] Mal. misschien verkorting van [illegible] of ملاي, en slechts in eenige eigennamen van vrouwelijke geesten voorkomende (zie b. v. onder [illegible]).

[illegible]/[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *de vorm* waarin iets gegoten wordt; 2°. = [illegible].

[illegible] *zich vestigen* waar men niet te huis hoort.

[illegible] (vgl. [illegible]) *in bedrukte omstandigheden verkeerende;* —— = [illegible] (M.); [illegible] *hetgeen iemand ontbreekt om gelukkig te zijn, iets waarover men zielesmart lijdt; weemoedige herinneringen;* [illegible] *een masker waarin nat mos gedaan wordt* en gebruikelijk op de lijkfeesten, drukkende die met zoo'n masker aan danst, zijn handen tegen het voorhoofd aan, om het water door de oogholtes te doen biggelen, en *zóó* tranen na te bootsen; [illegible] *bedroefd zijn, weemoedig zijn;* [illegible] *die zeer ongelukkig is;* [illegible] (op het hooren van die muzijk) *werden de weemoedige van vroeger dagteekenende herinneringen van die handelaars aanstonds voorwaar! opgewekt.*

[illegible] I. kwaal in het tandvleesch, waardoor gaten daarin ontstaan, en de wortels der tanden zigtbaar worden.

II. [illegible] *water dat bij kleine druppels uit een rots of steen komt.*

[illegible] *een tak, takken* van een boom of struik; *één* van een paar oorringen, een paar horens; [illegible]; b. v. [illegible] *één duri-duri;* [illegible] of [illegible] (vgl. onder [illegible]) fatsoenlijk: = [illegible] of andere aapsoort-benamingen (als men bevreesd is iemand te beleedigen, daar diergelijke benamingen dikwijls als scheldwoord gebezigd wordt); [illegible] *twee opéénvolgende getallen opwerpen* van dobbelsteenen; [illegible] *onttakken, van takken ontdoen;* [illegible] (*hare schouders zijn getakt*) verbloemde spreekwijze: *een kind hebben* van een vrouw; [illegible] (*zijn grijs haar is getakt*) *in zijn ouderdom den zegen hebben van kinderen om zich heen te zien* in het toewenschen van een gezegenden ouderdom te gelijk met [illegible] gebezigd.

[illegible] = [illegible] 2°. (M.); ook [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible]/[illegible] = [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *in schuddende beweging zijn* als de grond door een aardbeving; —— [illegible] = [illegible]; [illegible] *door een geweer sneuvelen* (a. M.).

[illegible] I. *laauw zijn, niet zeer heet zijn;* [illegible] *zoo heet zijn, dat men er de nagels in houden kan* van warm water.

II. (vgl. [illegible]) [illegible] *weemoedig zijn.*

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible]; [illegible] ([illegible]) *wegens* iets of iemand *treuren* (D.).

[illegible] *geworpen, geslingerd, gesmeten:* [illegible] *een stuk hout van een*

asta lang om vruchten of iets anders meé af te smijten; iets ergens naar toe *smijten*, *slingeren*, *werpen;* iemand *bewerpen*, *beslingeren;* hetgeen men met iemand doet wiens vrouw in de kraam gestorven is, door hem en zijn huis te bewerpen, daar men zulks als een middel beschouwt, om in het vervolg geen last te hebben van vrouwen die in de kraam sterven.

/ *schuld die ontstaan is door iets, dat men bij ongeluk heeft gedaan* (D.).

(Sanscr. daksina) *het Zuiden* (Mal. dăksina).

een boete (Mal. danda); *het geld dat de overwonnene partij aan de overwinnende betaalt;* *een boete betalen* als de beleedigende partij doet; *aan* iemand *een boete betalen* als aan de beleedigde partij; een zaak *door het betalen van een boete uitmaken;* iets *als boete betalen* aan de overwinnende partij.

I. *overgebragt* van een woord of gezegde; *overbrengen* een gezegde of woord; ook ; "*nu dan, vaårtje woordoverbrenger* (zie onder)! *die mijn woorden dienen als vraag, breng ze over aan den vorst*"; *aldus sprak de namora.* "*Die woorden zijn overgebragt aan den Vorst*"; *zeide de woordoverbrenger.*

II. = (D.).

/ = (D.).

= (D.).

de dop van een cocosnoot; naam van een *subulan.*

Mal. ﺩﺍﭽﻴﻦ *weegschaal;* benaming van een rijstsoort.

aanééngesloten, *digt aan elkaâr gesloten;* iets *aan één doen sluiten.*

uitroeping van verwondering: *he!* als bij 't zien van iemand dien men niet verwachtte.

een stellaadje van planken bij een dikstammigen boom opgerigt, om hem op een dun gedeelte van zijn stam te kunnen afhouwen; *naast* een boom *zoo'n stellaadje oprigten.*

I. iemand *aanzetten*, *aansporen* iets te doen.

II. *een smids-hamer* (D.).

(vgl. II.) = .

I. *zoo lang als;* *tot heden toe;* *zoo lang deze aangelegenheid niet uitgemaakt is, gevoel ik mij niet op mijn gemak;* *ik duld niet dat iemand u geweld aandoet zoo lang ik nog in leven ben;* *zoolang nog niet.*

II. (vgl. Mal. datang) *gebeuren*, *geschieden; zich kenbaar maken* van een omen; = ; *het op* iemand *gemunt hebben;* *ramp voorspellende dingen* als het vinden van in een gestrengelde slangen, enz.

(vgl.) = ; = ; (vgl.) algemeene benaming van klimmende wilde dieren als apen, eekhorens, ratten enz. (D.).

[Batak] Mal. *een ronde groote balk om den grond voor een bewaterde rijstakker te effenen*, wordende zoo'n werktuig door buffels gesleept.

[Batak] Mal. داتق titel van Mohamedaansche hoofden.

[Batak] *wigchelaar* te gelijk de functies van doctor en priester waarnemende; [Batak] *de titel dien iemand als datu draagt* in tegenstelling van zijn [Batak] of [Batak]; [Batak] *de wetenschap der datu's, de een of de andere door de datu's beoefenende wetenschap, wigchelkundige kennis* waaronder ook 't maken van recepten, en wat tot de vereering der geesten en goden behoort, gebragt wordt.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] *zwak, lusteloos, afgemat* als iemand die van het ziekbed verrezen is, of een vermoeide.

[Batak] *dikwijls, vaak;* [Batak] iets *dikwijls doen, in het vervolg weder zullen doen;* [Batak] *met* iets *voortgaan*, iets *voortzetten.*

[Batak] I. *puistjes* in het gelaat; ook *dadá* uitgesproken (deze laatste uitspraak doet een herhaling van [Batak] IV. vermoeden wegens de gelijkheid met gierstkorrels; vgl. [Batak], en de analogie van 't Bisaj. bugas-bugas dat 't zelfde beteekent, van bugas *rijstkorrel*).

II. (vgl. I.) = [Batak] (M.).

III. [Batak] iets iemand *aanlangen*, de hand uitstrekkende, iets *aanreiken*.

IV. [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] en [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *blakeren* als het vuur of de zon (Tag. darang; Mak. rarang); —— [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] / [Batak] vruchten *laten vallen.*

[Batak] / [Batak] *bij* iets *reiken, naar* iets *reiken, naar* iets *tasten;* iets *betasten.*

[Batak] *een knipmesje.*

[Batak] verkorting van [Batak].

[Batak] Mal. دادة *melk* (M.; dit woord is stellig in zwang gekomen door de tweeledige beteekenis van [Batak]).

[Batak] I. = [Batak].

II? [Batak] vragender wijs om een kort tijdverloop aan te duiden: *hoe lang kan dat duren?* [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *kindsch, kinderachtig;* —— = [Batak] in [Batak] (M.); [Batak] *weêr kind worden;* [Batak] *jong en oud;* [Batak] *hij was nog een kind toen hij weg ging en moet nu volwassen zijn;* [Batak] (vgl. [Batak]) *een kind, knaap, meisje;* [Batak] *naam dien men als kind draagt* voor men een titel heeft, of een [Batak]; [Batak] *baren, een kind ter wereld brengen;* [Batak] zegt men in de 3de persoon van zijn zuster of zusters dochter al is zij nog zoo oud.

[Batak] I. (Sanscr. dhanu *boog*) = [Batak] (de overige *parmesa's* Sanscr. zijnde, zoo is de verklaring blijkbaar foutief, en aan II. toe te schrijven; vgl. onder [Batak] I.).

II. *een natuurlijke vijver* waarin de visschen door hoog water blijven zitten; —— = [Batak] (D.; Nias. idaneu, Malagas. ranu *water;* Mal. danau, Jav. ranu *een meer*).

[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] = [Batak] (Mal. id.).

[Batak] *lijkvocht, etter* van een lijk of kreng.

[Batak] / [Batak] *onrustig zijn* van iemand's bewegingen door ziekte.

[Batak] I. *het binnenste* van de tanden of kiezen van een olifant; gebezigd voor heften van wapens.

II. [Batak] iets, als een touw, *door elkaâr doen slingeren, inéén vlechten;* [Batak] zie onder [Batak].

[Batak]/[Batak] *ontstemd zijn* van een muzijk-instrument; *ongenegen zijnde te spreken; misnoegd zijn, vertoornd zijn* op een onzer verwanten, of wel op iemand jegens wien men niet boos mag zijn; [Batak] *iets als verzoeningsmiddel aan iemand betalen, die met ons verwant is,* als aan vader of moeder, wanneer wij daarmede twist gehad hebben; [Batak] *verzoeningsmiddel* aan een verwante betaald, en meestal in een maal bestaande; [Batak] (D.).

[Batak] (klanknaboots.) een groote pauk vóór aan de huizen, waarop alarm geslagen wordt; [Batak] *een bommend geluid* op een pauk *maken, op* een pauk *slaan* (M.).

[Batak] *gevonden zijn, verkregen zijn, gevangen zijn* als met een strik, fuik enz.; *begrepen worden; gewild zijn* als een koopwaar (vgl. Mal. dapat); met een substantif als complement: *gevonden, verkregen, gevangen door, in handen komen van;* [Batak] *visch die door een fuik gevangen is;* [Batak] *hij vindt het niet, hij krijgt het niet, hij begrijpt het niet;* [Batak] *tot zóó ver rijken mijn krachten;* [Batak] *iets gekregen hebben; iets gevangen hebben* enz.; met een complement: iets *krijgen,* iets *vangen,* iets *gekregen of gevangen hebben;* [Batak] iets *vinden, aantreffen, toevalliger wijze te zien krijgen;* [Batak] *naar* iemand *toegaan;* [Batak] iemand *opzoeken;* als voorzetsel: *gerigt aan* als een brief; [Batak] *de kip die dadelijk na de oorlogsverklaring door den datu omtrent den uitslag van den oorlog geraadpleed wordt;* [Batak] *het staat aan u* wat ge doen wilt; [Batak] *zich aan het toeval toevertrouwen of men aan de kost komt;* [Batak] (*die iets gekregen heeft slaakt kreten van pijn, die iets verloren heeft, schatert van 't lagchen*) raadsel op 't raak schieten met een geweer; [Batak] = [Batak]; [Batak] (D.); [Batak] = [Batak]; —— [Batak] *ik hoef mij niet naar u te regelen, ik hoef niet naar je pijpen te dansen* (M.); —— [Batak] *de bezochte* in tegenoverstelling van [Batak] *de komende* of *de bezoekende* (D.).

[Batak] Mal. *een keuken;* [Batak] *de ronding* op de borst in het midden waarvan de tepels staan.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; ook [Batak] of [Batak].

[Batak] de bekende doornige boom die op Java, en in 't Mandail. ter beschaduwing der koffijboomen, maar elders als stut voor de peperplant aangeplant wordt, en een fraaije purpere bloem heeft (Tag. id.; Mal. en Jav. dadap); [Batak] zekere helder roode stof waarvan vooral de voorvechters buisjes dragen.

[Batak] = [Batak] I. —— [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak] met *roha* (M.).

II. [Batak] *vallen* (Jav. dawuh; Mal. djatuh; Daj. lawo; vgl. ook 't Mal. labuh); *ondergaan* van de zon; [Batak] (D.); [Batak] iets *laten vallen, naar beneden werpen,*

laten rollen dobbelsteenen; een vonnis *vellen; in praktijk brengen* een toovermiddel; [Batak] *met steentjes of stokjes rekenen;* [Batak] *vallen* van een vloek op iemand, hem in het ongeluk stortende; [Batak] zekere boom; [Batak] het gat dat in den bodem der zee verondersteld wordt, bij het ebben het zeewater door te laten; [Batak] *de tent* of *het naar een verhemelte gelijkend uitspansel* van een [Batak]; [Batak] *steentjes, stokjes enz., waarmede men rekent;* —— [Batak] *die akkers bezit waarvan de uitgestrektheid zoo groot is, dat een rhinoceros-vogel van 't eene einde naar 't andere vliegende, van vermoeidheid nedervalt* (versierde taal van de *djangka-djangka*).

[Batak] *harst* (Mal. Jav. id.); ook: *een damarkaars*, maar in deze beteekenis meestal: [Batak]; *lamp;* [Batak] *een houten voetstuk waarin de daloman geplaatst wordt;* [Batak] zekere aardvrucht.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (M.).
II. *koel, frisch* van het weder.

[Batak] *zacht te rooken* van tabak. —— [Batak] = [Batak].

[Batak] (Mal. damei *vrede*) *met elkaâr vrede sluiten, zich verzoenen* (Jav. bĕdama, en in Krama: bedami; zoodat 't Mal. woord denkelijk uit de Kramavorm is ontstaan; daar men de eerste lettergreep van 't Jav. woord voor 't voorvoegsel *băr* hield, zoo moest er een *damei* ontstaan; zoo iets is toch ook met bănjaga geschied, daar men dit woord in 't Mal. meestal برنياڬ gespeld vindt, alsof 't grondwoord نياڬ was); [Batak] *zoo gij 't terug geeft maken wij vrede.*

[Batak] / [Batak] iets *werpen, wegwerpen;* [Batak] *alles waarmede men werpt* als b. v. een steen waarmede men vruchten afwerpt; [Batak] iets *bewerpen.*

[Batak] *smeersel* op het lijf van een zieke; [Batak] iets *bekneden, zacht wrijven* als het lijf van een zieke; [Batak] *een geneesmiddel tegen weemoed* als b. v. een kind dat ons is overgebleven en tot troost dient van die wij verloren hebben.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een knipmesje;* [Batak] *alles is weder te regt;* spreekwijze na 't einde van oorlog gebezigd (M.).

[Batak] (Mal. داي) [Batak] *redmiddel, vondst, leepe zet* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. [Batak] *het dunne of waterachtige boven drijvende gedeelte* van de melk.

II. Mal. داڠ (vgl. [Batak]) [Batak] vóór eigennamen van godinnen, heldinnen van den voortijd, en in de *Pangaraksaon* ter verpersoonlijking van onbezielde voorwerpen gebezigd (zie b. v. onder [Batak] II.).

[Batak] *week, buigzaam;* [Batak] *hij voelt dat zijn tong buigzaam is,* d. i. *hij vindt dat 't lekker smaakt.*

[Batak] I. naam van den in tweeën gesnedenen en met kalk bestrekenen visch, die bij de offerrijst geplaatst wordt; ook: [Batak].

II. Mal. *roeiriem* op zee; [Batak] *roeijen* op zee in tegenoverstelling van [Batak] (*roeijen* op een rivier of meer).

[Batak] / [Batak] = [Batak] [Batak]; [Batak] = [Batak] [Batak] (hbs. M.; Jav. rara of lara; Mal. anak dara *een maagd*, Men. Mal. *een bruid*); [Batak] = [Batak] (tabas).

[Batak] *ter neêrliggende* van vele dingen; *verspreid* van lijken, *dood neêrgevallen* van een menigte menschen als op een slagtveld; [Batak] *bij menigte ter neêr vellen* als menschen, *in menigte doen vallen* of *afschudden* vruchten; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *schurft* vooral van beesten gezegd (Sund. radang); [Batak] *de schurft hebben*, *schurftig zijn*.

[Batak] *de vaste grond* naast een moeras, *de vaste wal* in tegenoverstelling van het water van een rivier (Mal. en Jav. id.; Men. Mal. *bovenland*, *binnenland*); *een akker op droogen grond;* [Batak] *hoog en steil terrein;* [Batak] *over land reizen*, *een landreis maken;* [Batak] iets *aan wal brengen* als koopwaren uit een vaartuig; [Batak] *op den grond raken* als visch op een plaats waar geen water is; —— [Batak] *aan wal stijgen* uit het water, als een badende, uit een vaartuig *aan wal stappen* (M.).

[Batak] Arab. Mal. ضرب? = [Batak] (M.).

[Batak] (Sanscr. dwipatī *twee-voet?*) *een duif* (Jav. dara; Sund. djapati; Mal. pärapati en märapati).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zekere boom wiens schors tot kleeding verwerkt wordt.

[Batak] ([Batak] en [Batak]?) naam van hetgeen iemand, die een zijner verwanten heeft vermoord, aan de menigte als boete betalen moet.

[Batak] (vgl. [Batak] II. en [Batak] I.) [Batak] *vliegende kringen beschrijven*, *zweven* als een zwaluw.

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.; Mal. darah; Jav. rah waarvan 't Mal. woord een herhaalde vorm is; zijnde de *d* hier even als in *dara* uit de *r* ontstaan); [Batak] = [Batak]; [Batak] *de maandstonden;* [Batak] *de maandstonden hebben*.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zekere boom waarvan 't hout voor vloerbalken dient, en van welks bast men een bruinachtige verfstof maakt om er kleedingstukken mede te verwen (M.).

[Batak] vindt men met [Batak] er voor, bij vele slangsoort-benamingen; zie b. v. onder [Batak]; [Batak] naam van een *andulpak*-soort; [Batak] (*de slang steekt*, *de bliksem treft*) raadsel op 't afgaan van een geweer, wordende de haan als stekende of pikkende voorgesteld; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] eigennaam van een persoon die wegens voorbarigheid een spreekwoord geworden is (zie onder [Batak]; is dit het Persz. Mal. درويش *een bedelmonnik;* zoodat 't Bataksche woord uit het een of 't andere Mal. verhaal is ontleend?).

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] naam aan een groote vlakte gegeven; —— [Batak] = [Batak] (verbloemd in de liedjes).

[Batak] / [Batak] *al kruisende loopen* als een dronken man.

[Batak] *ongedekt klaar staan* als spijze op een schotel; [Batak] *een schotel ongedekt opzetten*, een zak *openzetten* om er iets uit te nemen.

[Batak] (vgl. [Batak] en

[Batak script] II.) [Batak script] = [Batak script].

[Batak script] *overal open* als het lijf van iemand die gewond is, of een verschrikkelijke huidziekte heeft.

[Batak script] / [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] I. = [Batak script] (Lamp. lalang); [Batak script] = [Batak script] (D.); [Batak script] iets *roosteren* (M.).

II. [Batak script] *teekenen van blijdschap geven* na een behaalde overwinning (M.).

[Batak script] *weg* (Jav. id.; Mal. djalan; Malag. lalană); *reis; vervoermiddel; middel, wijze* van iets te doen; [Batak script] *reizen, op reis zijn;* [Batak script] *de te begane weg; een groote reis, het ver weg, of in den vreemde zijn; het nut* van iets; *de aanwending* van iets; [Batak script] *gaan, reizen* naar een verafgelegen land; *ver gaan, ver reizen;* [Batak script] ([Batak script]) iets (als een dag) *uitkiezen om er een reis op te doen;* [Batak script] *'t tijdstip waarop naar wigchelkundige berekeningen gereisd moet worden;* [Batak script] *waar men zich vrij bewegen kan*, of *heren derwaarts reizen;* [Batak script] *opdat ge u eerst met het maken van een vaartuig bezig houdt, opdat wij een middel hebben waarmede wij terug keeren;* [Batak script] *hoe moet ik naar beneden komen?* [Batak script] *opdat gij mijn zoon! u bezint op een wijze om aan de kost te komen;* [Batak script] *zij de dag gelukkig, waarop zij reizen;* [Batak script] *is de groote reis te verhinderen?* spreekw.: *kan men het stervensuur uitstellen?* [Batak script] *zekere grassoort die slechts op dorre plaatsen groeit;* —— [Batak script] *met elkaăr reizen, zich in elkanders gezelschap op reis bevinden, kameraads-gewijze met elkander loopen* (D.).

[Batak script] / [Batak script] *vernietigen* (tabas.).

[Batak script] / [Batak script] *smeeren, dik opsmeeren;* [Batak script] (D.); [Batak script] wat een rhinocerosvogel aan het hol waarin zijn wijfje nestelt, smeert, om het zóó digt te maken, dat hij er even zijn sneb in kan doorlaten, wanneer hij zijn jongen te eten geeft; —— [Batak script] = [Batak script] II. (M.).

[Batak script] zie onder [Batak script].

[Batak script] I. [Batak script] verbloemd: *zwanger zijn;* ook [Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] *in de kraam sterven;* [Batak script] een fabelachtige *landuk* van het mannelijke geslacht, die echter jongen ter wereld brengt.

II. [Batak script] *een damarkaars*, zijnde een koker van banaanbladeren die met damar vol gegoten is; [Batak script] een koker van banaanbladen *met gesmolten damar vol gieten* om er een kaars ([Batak script]) van te maken.

III. [Batak script] *krijgsgevangenen die losgekocht zijn of hunne nakomelingen*, in tegenoverstelling van [Batak script] *de niet losgekochte* (M.).

[Batak script] I. *peulvrucht* (vgl. Jav. djali); [Batak script] zekere slingerplant.

II. [Batak script] *weigeren* van een geweer; [Batak script] (D.); [Batak script] een schuld *uitstellen te betalen* door allerlei *voorwendsels;* [Batak script] *voorwendsel, pretext.*

[Batak script] zie onder [Batak script] II.

[Batak] *besmettelijk* als een ziekte; *medegedeeld* als een gezegde; [Batak] *besmettelijk zijn;* [Batak] iets *in aanraking brengen* met iets, iets iemand *mededeelen.*

III. [Batak] *een treeft* bestaande meestal uit drie steenen waarop de pot komt te staan; *stookplaats;* daarop 't volgende raadsel: [Batak] *een vadem in 't rond is zijn akker; drie passen op de plantsoen etende beesten;* [Batak] *die een rijstgruizeltje in tweeën klooft, en treeftsteenen vastsnoert;* spreekw.: om zoowel buitengewone schrielheid, als kleingeestigheid aan te duiden.

[Batak] *de wortels* van een boom als zij reeds zoo groot en dik geworden zijn, dat zij boven den grond zigtbaar zijn, en dat men het hout er van gebruiken kan; [Batak] *als 't hakken op dalings* zoo ver hoort men zijn roem.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *evenljes kleven.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak] Men. Mal. دليم *granaatboom of -vrucht;* [Batak] naam van een fabelachtige boom wiens bloesem doodverwekkende geuren heeft (M.).

[Batak] *het mannetje, de beer* van een varken (vgl. Sund. en Jav. djalu); [Batak] (vgl. 't gebruik van [Batak] en [Batak] om 't groote aan te duiden) eigennaam van den oom van *Sang Maima;* denkelijk zoo genaamd wegens zijn bedrevenheid in 't tooveren. —— [Batak] zekere timmerhout leverende boom, soort van salex (M.). —— [Batak] een balk op de nok van een huis, of *sopo*, zijnde het punt waar de daksparren elkander ontmoeten.

[Batak] I. Men. Mal. *een koperen bak* met een voetstuk (Sund. *een kleine koperen pot;* Lamp. *koper;* vgl. de analogie van [Batak] en [Batak]; waar evenzoo 't algemeene woord uit 't bijzondere is ontstaan).

II. [Batak] *plegtig klinken* van de *ogungs;* [Batak] (M.).

[Batak] *snel voortgaan, voortglijden* als een vaartuig bij goeden wind.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *kaal zich voordoen, open en ruim zijn* als een boomlooze vlakte, de zee; ook *mandalesé* uitgesproken; [Batak] naam van een bijzondere wijze van met de armen te slingeren ([Batak]).

[Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *vast omslingeren, omhelzen, omklemmen;* [Batak] iets ergens op *plakken, doen kleven;* [Batak]; —— [Batak] (D.).

[Batak] *welluidend, goed gerijmd* van een vers.

[Batak] (D.).

[Batak].

[Batak] (D.).

[Batak] *plat* als een bord.

[Batak].

[Batak] zekere bijsoort; [Batak] (D.). —— [Batak] *een dik touw* om hout meê te slepen; [Batak].

[illegible] (vgl. [illegible] II.) [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] II.

[illegible] I. = [illegible]. II. *dik opgesmeerd;* [illegible] iets zoo dik als een pleister op iets *leggen* of *smeeren*, iets ergens op *plakken*, iets *ter besmering of als pleister bezigen.*

[illegible] *week*, *malsch* als een rijpe vrucht.

[illegible] (vgl. [illegible] II.) = [illegible] (D.; Tag. id.); zekere zwarte korensoort; —— [illegible] = [illegible] (D.)

[illegible] I. *een paddestoel* (Men. Mal. tindawan; Mal. tjändawan); raadsel daarop: [illegible] *de doode brengt den levende ter wereld.*

II. [illegible] = [illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] een woordje dat na het praedicaat vooral in een vraag gebezigd wordt, maar overigens een stellige toekenning aanduidt; zoo b. v. in tegenstelling met een ontkenning om kracht aan de toekenning te geven (vgl. Men. Mal. djuwa; Mal. djuga); [illegible] *ik ga naar de onan*, niet zoo als gij denkt, elders naar toe; [illegible] *hoe is het met dien gij hebt ontboden? komt hij?* [illegible] *ik ben geen pais*, zoo als gij denkt, *maar een landuk;* [illegible] *die* en geen ander, *die zelfde;* [illegible] *dat is het*, en niets anders, *waarom wij gekomen zijn.*

II. = [illegible]; b. v. [illegible] (M.).

[illegible] / [illegible] = [illegible]; [illegible] *op iets sabbelen* van honger, daar men niets anders te eten heeft (D.).

[illegible] zie bij [illegible].

[illegible] verkorting van [illegible] (D.); [illegible] *het er voor houden; vermeenen; zeggen, van* iets *melding maken*, iets iemand *verwijten;* als voorzetsel: *tot* iemand spreken; [illegible] (M.); het gerundium is ook [illegible]; [illegible] ([illegible]) *aan meer* dan één persoon *iets zeggen;* [illegible] *alle, alle soorten van;* [illegible] *verklaring;* [illegible] *uitspraak* van een wigchelarij, *de toon* van een muzijk-instrument; [illegible] iets *bevelen*, iemand *zenden* iets te doen; *gelasten; beschikken* van de *tondi*, en even als [illegible] als voorzetsel: *tot;* [illegible] *waarnaar verlangd wordt, hartewensch; voornemen, wat men begeert of wil doen;* [illegible] *zij ranselden wat zij vermeenden de antilope te zijn;* [illegible] *ik zal het aan deze mijn kameraden zeggen;* [illegible] *zonder twijfel is dit de slang banedoli, waarvan ik de ouden heb hooren spreken;* [illegible] *dat kan men zijn ouderen broeder niet meer wijten;* [illegible] *het is u niet te wijten;* [illegible] *het gedeelte van de bruidschat dat den broeder der bruid toegewezen wordt;* zoo het de jongere broeder is, heet dat gedeelte [illegible]; zoo echter de oudere [illegible] *één toon geven* van muzijk-instrumenten; *harmoniens*

zijn; … *de uitspraak van hetgeen ik als wigchelaar heb geraadpleegd;* —— … ; … (D.).

II. (vgl. …) *ter neêrgeslagen* met *roha.*

… *in al dien tijd;* … *waar zijt ge in al dien tijd geweest?* … *na geruimen tijd;* … (D.).

… verlenging van …; b. v.: … *wat ik nu beweer, wat ik thans zeg.*

… I. *gelukkig* op de jagt, in het vangen met knippen, strikken, of wel in het vinden; iemand die een strik of knip zet is dan ook gewoon bij het zetten *dohar!* bij wijze van een gebed uit te roepen, meenende daardoor een goede vangst te zullen hebben; … *wat men bij geluk krijgt, een gelukkige vondst.*

II. … *jongen hebben* van beesten (D.).

… I. … zekere boom die een vrucht levert, die kleiner dan de *pinasa* (*nangka*) is, maar over het algemeen daarmede veel overeenkomst heeft; *harde builen* op het lijf.

II. … *stellig zijn, bepaald zijn;* … (D.).

… *mede gaan, mede doen; ook, tevens;* als voorzetsel: *met, vergezeld van* (Sund. dĕkĕt, Mal. dăkat *nabij; bij* iets); —— … iemand *vergunnen mede te gaan* (M.).

… zie onder … I.; … inleiding van 't geen men zeggen wil.

… (van …) … *snorrende* als de vleugels van een menigte vliegende vogels (M.).

… I. *de snaren* van een *kapetan;* … (*zoo er, bij voorbeeld een tong van de mondharp te los is, zoo er, bij voorbeeld, een snaar van de mandoline te slap hangt*) figuurlijke spreekwijze: *zoo er iets niet in den haak is, zoo er een aanleiding is van twist, of zoo er iets tegen de wetten is misdreven.*

II. … *oprapen* verspreide dingen; *bezit nemen* van een menigte goederen.

… (klanknabootsing) *klokken* met den mond; … *met klokken* een kreeft of visch *lokken.*

… (vgl. … II., en …) *zwaar, wigtig, zwaar te tillen;* … *zeer zwaar zijn* van een ziekte; … *iets zwaars waarmeê men iets doet zinken;* —— … (Pngrks.).

… *zich schuren* aan iemand als een kat uit blijdschap; … *een pruimpje* tabak, of iets anders waarmeê men zich de tanden wrijft; … als bijwoord: *eventjes, niet regtstreeks* bekend aan iemand.

… (vgl. …) *luidruchtig zijn;* … *in rep en roer zijn* als twistende personen; —— … (vgl. …) = …;

(D.).

iets *fijn wrijven* als medicijnen; *een kokertje van horen of iets anders waarin men de betel door een stampertje fijn maakt*, gebruikelijk bij oude tandlooze menschen.

(vgl. en) uitroeping bij het zien van iets ongewoons: *ei zie! he!* *ei zie! hoe rood zijn de lippen van dezen man!*

I. 1°. *kameraad; medgezel, nabestaande;* bepaaldelijk: *iemand die van dezelfde marga is;* fatsoenlijk sprekende of van een slaaf in zijn tegenwoordigheid: = (Sumbaw. dĕngan *een medgezel;* Mal. dängan *een slaaf*); 2°. = (Wicheltaal; vgl. de analogie van 't Alf. karapi en 't Bim. labo in de beteekenis van *makker* en als voorzetsel *met;* Mal. dängan, Men. Mal. djängan en djan, Sund. djeung *met*); *iemand waarmeê men het houdt, pol, boel;* iemand *vergezellen*, *met* iemand *nededoen;* *ik ben er meê geboren* van het een of het ander gebrek sprekende; *het pas geboren wicht at met de varkens mede in de trog;* *(buikgenoot) broeder, zuster* van één moeder) evenzoo 't Mal. saudara van sa en 't Sanscr. udara *buik*); ook in 't algemeen: *iemand die van dezelfde marga is;* vooral gebezigd als men bevreesd is door de ruime beteekenis van 't woord duister te worden.

II. = (M.).

ter neêrgeslagen van de blik.

eign. van een *marga*.

= .

lange ronde stokken van rotan voor de rand van rijstwannen, rijstmanden ( ) enz.

= ; = ; = ; *de aanwezige personen, bijstanders* (D.).

(vgl.)= (D.).

= ; *bij ongeluk* tegen iets *aanstooten* (D.).

Mal. = (M.).

(vgl. II.) = (D.).

Men. Mal. دوس (het Nederlandsche *doosje?*) = .

(vgl.) benaming van een roodachtig gekleurde aardsoort; *met driekleurige streepen beschilderen* een schild, zijnde meestal de kleuren rood, zwart en wit.

zekere boom die geele oneetbare aan de takken zonder steel vastzittende vruchtjes draagt (Mal. rämbumbung); de bladen worden fijn gekorven met de amfioen vermengd; bij sommigen uit gebrek aan tabak, maar bij anderen uit voorkeur; in sommige streken ook als fuik-aas gebezigd; naam van een ster.

bij hoopen zijn, opgestapeld zijn van winsten (D.).

gelijk, van dezelfde beteekenis zijnde; voorzetsel: *gelijk aan;* ( ) iets *in tweeën verdeelen;* *effen* als een weg; iets *gelijk maken, effen maken;* *zich gelijk vertoonen* als een kale vlakte, waar niets als kenteeken van den weg dien men nemen moet, kan dienen; *als 't ware afgepast zijn* van een regelmatige dans.

[Batak] I. (Sanscr. dosa) *misdaad*, *schuld*; *zonde* (Mal. enz. id.); [Batak] *afkooping van straf*.

II. benaming van een middelmatige kamfersortering.

[Batak] = [Batak] 2°. (D.; Men. Mal. usah = Mal. djangan; [Batak] is denkelijk daaruit met de ontkenning [Batak] gevormd).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *schermen* met de lans (Men. Mal. bärläsir); [Batak] eigennaam van een overzeeschen held in de verhalen; denkelijk wegens zijn bedrevenheid in 't schermen zoo genaamd; ook [Batak].

[Batak] I. = [Batak] II.

II. verkorting van [Batak] (M.).

[Batak] *touw*, *draad* om netten van te maken; zekere soort van net.

[Batak] = [Batak]; b. v. [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak], ook, maar zelden: [Batak] *bibberen* als van koude; [Batak] (M.); [Batak] *last hebben van de koude*.

[Batak] I. (klanknabootsing; vgl. [Batak] en [Batak]) het geluid dat men met de tong klappende maakt, om een hond te roepen, zijnde *doda*; [Batak] *met gemeld geluid* een hond *roepen*; [Batak] *doda schreeuwende* als iemand die een hond roept.

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] *zemelen* (Mal. dădak).

[Batak] / [Batak] een hooge paal waaraan de horens der beesten, die bij de begrafenis geslagt geworden zijn, vastgehecht zijn, en die men op een graf overeind zet, om de rijkdom van den overledene aan te duiden (M.).

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. [Batak] *bij menigte neêrvallen* van rijpe vruchten.

[Batak] naam aan een *sopo* gegeven, waarvan de vloer niet, als bij de meest in zwang zijnde hoog op palen rust, maar met den grond gelijk vloers gelegd is; [Batak].

[Batak] I. [Batak] *peilen*, *van* iets *de diepte peilen*; [Batak] iets *als peilstok* in het water *steken* om er de diepte van te weten.

II. [Batak] naam van de *dandung* die geslagen wordt om menschen bij elkaâr te krijgen (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. zeker zijde-wapen met een lemmet als dat van een kris, en een krom heft (M.).

[Batak] / [Batak] als bijwoord: *aan één*, *achter elkaâr* van dagen; [Batak] *drie dagen achter elkaâr*.

[Batak] Men. Mal. volgens de Raosche uitspraak = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *nabij*, *digt bij gelegen*, *in de nabijheid gelegen*; [Batak] voorzetsel: *digt bij* iets, *naast* iets, [Batak] iets *naderen*; [Batak] *zich nader brengen* bij iets, *naderen*, *nader komen*.

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] *ankertouw* (Lamp. dandan; Mak. ranrang; vgl. ook [Batak]); [Batak] *die da*-

men heeft als ankertouwen op zee; in de beschrijving van een offerkip.

II. *deftig* van iemand's houding; —— … als vereerende bijnaam = … eigennaam van de voornaamste der op de *tunggal panaluwan* voorgestelde personen.

… (vgl. … I.) … *een streng van drie draden tot een touw gevlochten;* … naam van een wonder-vaartuig (M.).

… (vgl. …) … *de roodachtig witte aardsoort* waaruit de eerste menschen werden geformeerd (D.).

… (vgl. … en onder …) *erg, langdurig, moeijelijk te genezen* van een ziekte; … *op* iets *zwaar liggen*, iets *ter neder drukken;* … *zwaar zijn* van een ziekte; … *op de regter zijde vallen;* — … *wat men nuttigt na de gunstige uitspraak van een wigchelarij.*

… (oorspronkelijk hetzelfde als …) = … 2°. (D.).

… = … II.

… = … (Mal. dăpa); … = ….

… = ….

… I. = … (M.).

II. … *neurieën.*

… *het vlies* van de maiz dat op de wan vast blijft zitten; … *op een wan fijn schudden,* meel, maiz enz.

… *plotselinge daad van geweld;* als bijwoord: *plotseling, met geweld;* … iemand *met geweld aanvallen, plotseling bespringen, zich van* iets of iemand *met geweld* of *plotseling meester maken;* iemand *tiranniek behandelen.*

… = … (D.).

… = ….

… een woord, waarmede men schreeuwende katten zoekt te stillen; en ook uitgeroepen om een wind te bedaren; … (als men door een slang gebeten is, uit bijgeloof gezegd om geen pijn te hebben) = ….

… / … een *gambiri*-noot of andere harde vrucht of pit met twee gaatjes, waardoor een paar touwtjes zijn gehaald, om daarmeê door snelle draaijing een snorrend geluid te maken.

… (Mal. دم *bij; zoodra*) = … (tabas).

… Ar. Mal. دنيا *de aarde.*

… (vgl. …) … *met elkaâr overeenstemmen, overeenkomst hebben;* — … *bij elkaâr brengen, bij elkaâr plaatsen;* … *met elkaâr trouwen, in den echt verbonden worden;* … *koppelaar, iemand die een minnehandel tusschen twee personen daarstelt;* —— … (…) *omtrent* de prijs van iets *overeenkomen* als kooper en verkooper (D.).

… / … *deftig en dof klinken* van muzijk-instrumenten, *droef klinken* van het geween eener menigte, *loeijen* van de vlam van een brand; … *een onbekend dof geluid;* —— … = … (Pngrks.); —— … *dof neêrvallen* van een zware regen (M.).

… *met het gelaat* ergens naar toe *gekeerd, front makende* tegenover iets; als voorzetsel: *vóór* iets; ons *waarts; tegen* iemand iets zeg-

gen; *jegens;* [Batak] iets *'t gelaat toekeeren; met 't gelaat* ergens naar toe *gerigt zijn;* [Batak] *het front* van iets; [Batak] *voorhoofd;* [Batak] een sieraad aan de wand tusschen de *sitindangi's*, meestal bestaande in een houten dierekop met horens; een diergelijk sieraad van koper aan de [Batak];— [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal); [Batak] iets ergens naar toe *gerigt plaatsen* als een slagtbeest met den kop ergens naar toe gekeerd; een geweer ergens op *aanleggen;* [Batak] *vergaderen* in beraadslaging; [Batak] *benedenwaarts;* [Batak] *zij plaatsten het front van den buffel naar het huis van den suhut toegekeerd;* [Batak] *hij maakte een berekening uit de plaats waar naar het (slagtbeest) met het front toegekeerd ter neder gevallen was;* [Batak] *omdat ik "tante!" tegen u zeg, is het dat er zijn, die denken dat gij een jongere zuster van mijne moeder zijt.*

[Batak] bijnaam van de *nanggar* als men een smederij plegtig inwijdt (D.).

[Batak] *dysenterie;* [Batak] *de dysenterie hebben.*

[Batak] *het stukje bamboe* waarmeê men netten breidt.

[Batak] = [Batak];——= [Batak] (M.); = [Batak] (D.); [Batak] *moge in het vervolg onze veldarbeid gezegend zijn, ons vee zich vermenigvuldigen, onze winsten elkaâr snel opvolgen!*

[Batak] Ar. Mal. درهم *gouden munt* in het algemeen (vroeger: *de Arabische gouden munt*).

[Batak] I. *snel* van een stroom, *hevig* van de wind, *zwaar* van de regen (Mal. dăras; Jav. dĕrĕs).

II. *bovenland.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (Sanscr. nārātjā) = [Batak] (D.; Jav. en Mal. năratja).

[Batak] I. een net dat men in het water laat hangen, en waarvan de steel een kromming ([Batak]) van boven heeft; [Batak] *met een doran visschen*, iets *met een doran vangen.*

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *schelp;* vooral de kleine soort die tot kalk gebrand wordt; *een schelpje* waarin de *datu* gewoon is de *badja* te doen, en dáárom bij het tellen van porties *badja* gebezigd.

[Batak] Mal. [illegible] (vgl. [Batak]) [Batak] *laat staan, gezwegen van;* [Batak] *laat staan dat wij aan het twisten raken.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *steeds door klagen* (M.).

[Batak] *de wortel* van het haar; [Batak] *de haren rijzen mij te berge.*

[Batak] = [Batak] (M.).

… / … *jammeren* bij den dood van iemand (D.).

… *met het hoofd achterover gebogen* van iemands gang; … = …; … *heen en weêr, dan eens naar voren en dan weder naar achteren zich bewegen* als de kop van een slang.

… *passabel, middelmatig.*

… / … *bij* iets *sneu zitten te kijken* als bij het eten van een ander.

… *behoeftig, ellendig;* … *ellende;* … *een langdurige ziekte.*

… / … = … (D.).

… *de bamboestok* van de *sulangat.*

… / … = …; —— … *een luid misbaar maken* als vrouwen (D.).

… *wand, beschot;* … (D.).

… zie ….

… = … (D.).

… (Sanscr. drawya *bezitting*) *een tam viervoetig beest*, en bij uitnemendheid *een buffel* (Jav. darbe iets *tot bezitting hebben*); … *een hond;* … *een varken.* (De beide laatste woorden worden gebezigd om … en … die ook als scheldwoorden gebezigd worden, en daarom gemeen heeten, te vermijden).

… (Sanscr. dharma *goede werken*); *een middel om iemand's genegenheid te winnen; betooverd* van iemand's gemoed, zoodat hij iemand genegenheid toedraagt (vgl. Jav. dĕrma; Mal. darma *aalmoes*).

… (vgl. …) *berg, gebergte; bovenland;* … *bergbewoner;* … zeker kleedingstuk van een bijzonder patroon; —— … zekere timmerhout leverende boom (M.).

… = …? (D.; vgl. …).

… = … (D.).

… / … *glijden, rollen;* … iets *rollen* als een steen in de modder; … *geschrijnd* van het vel, waarover iets gegleden is; … *keg, een stuk hout, of een balk om er iets over heen te doen glijden;* … *'t spoor* van een slang, *waar langs* een slang *is gegleden.*

… / … = … (D.).

… / … *dof klinken, rollen* van 't geluid van pauken.

… I. (vroeger *man, mannelijk persoon;* vgl. …) een woord dat niet anders in gebruik is, dan achter verwantschapwoorden, die zoowel een mannelijk als een vrouwelijk individu beteekenen; om de mannelijke van de vrouwelijke te onderscheiden; … *schoonvader;* in tegenoverstelling van …; … *grootvader;* … *oudere broeder van den man* eener vrouw; achter den naam van *Bataru guru* wordt … zeer vaak geplaatst zonder dat daartoe eenige noodzakelijkheid bestaat; ook wanneer men een mannelijk persoon aanroept, bezigt men … als verlenging achter de term waarmeê men hem aanspreekt; zoo b. v. … dat hetzelfde beteekent als …; … *een jongeling, een ongetrouwde, iemand die nog geen*

kinderen heeft; … *vrijaadje plegen, vrijen;* … *die man is nog altijd een jongeling*, dat is: *die man is nog maar geen vader.*

II. … = … (D.).

… = … (D.).

… / … *rollen* van kloot- of balvormige voorwerpen; … *een bal, een ronde kluit, iets rollends;* … *glad doorgaan* van iets lekkers; meest in het passief: … *het glijdt er zoo door, het is zóó lekker.*

… / … = … (D.).

… *zeer doende* als b. v. een houten vloer waar men zonder mat op slaapt.

… een klein muzijkbekken waarop men ook slaat om de menigte bij elkaâr te krijgen (M.); *de vierde in zwaarheid van toon* van de 4 *ogungs;* —— … een ronde balk die als … fungeert.

… / … *steken* van insekten; iets *een steek geven* als een insekt; … iets *herhaaldelijk steken* van insekten; … *een stekend of bijtend insekt* als wespen, mieren enz.

… I. voorzetsel: *te, op* een plaats; *aan, bij, voor* een persoon; *ten behoeve van* een persoon, *naar* het gevoelen van; … (D.; Men. Mal. id.; Mal. voorzetsel van plaats: *te;* Jav. ing); ook als … gebezigd; b. v. … *aan ieder der oudste van de huta gaf hij 't in portieën verdeelde vleesch;* … *dan worde het* (geneesmiddel) *met water week gemaakt;* … *iemand die binnen woont* in de huta; fatsoenlijk sprekende *de vrouw* van iemand, omdat … te familiaar klinkt.

II. voorhechtsel bij het eerste passief (Mal. en Jav. id.); in het Dair. ook … en zelfs weggelaten; zoo b. v. … of … Dair. = ….

… (meestal …) *waar? welke?* zoo men het woord met de adspiratie uitspreekt, dan beteekent het bepaaldelijk: *welk gedeelte?* van iets; b. v.: … *welk gedeelte van hem is gewond? welk gedeelte van zijn ligchaam is gewond?* … *hoeveel* (in tegenstelling van …) bepaaldelijk bij het vragen naar *de hoegrootheid* van iets gebezigd (vgl. de analogie van 't Biman. sabune *hoeveel?* van bune *waar?*); … *hoedanig?* … *niet zeer, niet erg;* … *de gemelde rivier is niet zeer troebel, de troebelheid van het water is niet noemenswaard;* … *van waar? whence?* … *waar? hoe is het mogelijk?* … *werwaarts?* … *waartoe is het nut voor* iemand? … (*mijn waartoe?*) *waartoe moet ik het bezigen?* … *niet veel bedragen, niet noemenswaard zijn;* … met … *peinzen, plannen maken;* … *op d'een of d'anderen tijd, binnen kort;* … *wanneer ook;* met een ontkenning: *nooit van zijn leven;* … *wat zijn?* van iemand, *in welke betrekking* tot iemand *staan?* … *wat is die van u? dat gij zijn eten kookt;* … *wat nog alleen?* wordt vooral gezegd tegen het einde van een redevoering, en staat gelijk met ons "ik heb nog dit te zeggen voor ik uitscheid"; … *van waar hebt ge betel gekregen, welk is een*

deelte voor mij? geef mij een weinig er van; … *geef op het goud, dat ik het in ontvangst me!* … *en dit broeder! wat is dit van hem? dat is zijn r;* … *koe is het mogelijk dat men reeds heeft uitgeogen weêr in te slikken?*

… ('t grondwoord moet *ke* geweest zijn; aj. kwe *waar?*) = … (D.).

… (D.).

… *volkomene welstand, ongedeerdheid;* ker in het Mal. *sidingin* genaamd kruid; … iemand *welstand schen-* van de Goden; … in een toewenhing: *zij de tondi hard genietende welstand, zij de ndi zonder letsel genietende vastheid!* … versierde benaming van de …

… *op de toonen gaan staan; met veel omzigtigheid pen* waar gevaar is (Men. Mal. bärsidjingkat).

… (van … I. en?; vgl. …) *aan* een zekere *kant;* … *aan deze kant;* … *aan die kant;* … *aan de beneden kant;* … *aan één kant zijn* van een spraak door partijdigheid; … *zoo! dan zijt ge bij 't hebben van zoonen en dochters partijdig! gij hebt onze dochter meer lief dan onzen zoon.*

… of … *'t schermen* naar de regelen der kunst; … Mal. ننديكر *een schermmeester, iemand die bedreven is in den wapenhandel;* … een stoot of slag naar de regelen der schermkunst *afpareren.*

… (vgl. …, … en …) … *in erectie komen* van de penis.

… = …

… *weinig vleesch aan de pitten hebben* van een *tarutung.*

… als een spaansche mat groote, ronde schijfjes hout, waarmeê de kinderen spelen, er meê op een stuk hout mikkende; … het ronde getande blaadje waarop de lippen bij het bespelen van de *sarune* rusten; = … 2°.

… = … (D.; Mal. gandärang).

… zekere boom wiens witte gom ter vervalsching der benzöe gebezigd wordt.

… *wand, beschot* (Mal. dinding); … de lage wand die uit breede planken bestaat, en zich ter weêrzijde van een *sopo* bevindt; … (*die zijn zijde-wanden klapt*) *die klapwiekt;* in de versierde beschrijving van een offerkip; —— … *die zoo vele kippen heeft, dat zij op zijn erf naauwelijks plaats vinden, zoodat zij tegen de huiswanden aan vliegen;* bij 't optellen van de rijkdommen van een groot vorst in de *djangka djangka* (M.); … *beschutting verleenen;* ter versiering in de *tabas*-taal bij … gevoegd; —— … bij een crediteur *in dezelfde plaats woonen* verpligt zijnde hem te helpen, zoo hij dringend werk heeft.

… iets *eventjes proeven.*

[Batak] *de toekijkers*, *'t aanwezige publiek* (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] I.) [Batak] iemand *baden*, *een bad doen nemen;* elders = [Batak].

[Batak] *slaapdeun;* [Batak] iemand *in slaap deunen*.

[Batak] naam van een muzijkwijze.

[Batak] in [Batak] = [Batak].

[Batak] (*dibatá*) = [Batak] (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zekere boom?

[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *veilig* als een plaats voor zijn bewoners door de regtvaardigheid van den vorst.

[Batak] *stevig* gebonden, *vast* aangesjord; *goed* bewaard; [Batak] *goed inpakken* goederen, iets *goed binden*.

[Batak] de gekookte rijst in *een ronde hoop kneden*, zoodat zij de gedaante heeft van den inhoud van een kom; [Batak] eigenn. van de hoofdplaats van 't distrikt *Angkola* door ons verkeerdelijk *Padang Sidempwang* genaamd.

[Batak] *hoopjes formeeren*, *in troepjes zich plaatsen*.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *kirren* bepaaldelijk van de *katjitjiren* (M.).

[Batak] I. zie onder [Batak].

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] *zou dat de vijand zijn die daar oorlogskreten aanheft? zeide ik bij mij zelve* (D.).

III. = [Batak]; [Batak] *wat betreft hun vader*, *die bleef in 't bosch achter* (D.).

[Batak] I. [Batak] iets *bij het vuur houden* om het te droogen (Men. Mal. id.); iets *beschijnen* van de zon.

II. [Batak] vóór een eigennaam, vooral van personen waarover men met eerbied spreekt, komt overeen met ons *wijlen* (M.).

III. [Batak] *stokken* die dwars over iets heen gestoken worden om het te vervoeren; als die bij een doodkist gebruikelijk zijn.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (verbastering van 't Men. Mal. بيافري *bedreven*) komt alleen voor in den eigenn. [Batak].

[Batak] uitroeping waarmeê men een buffel gebiedt stil te zijn (vgl. Mal. dijam); *gesusd* van 't gemoed van den vijand, zoodat men geen kwaad meer van hem te duchten heeft.

[Batak] = [Batak]?

[Batak] = [Batak] (M.; Men. Mal. pădijar).

[Batak] verbastering van [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak] (Mal. id.); [Batak] = [Batak]; [Batak]

[Batak] (D.); [Batak] of [Batak] [Batak]; [Batak] [Batak] (hbs. M.).

II. [Batak] iets *gereed maken;* [Batak] *op den paap loopen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *opgestoken, voor den dag komende* als het hoofd van een in hinderlaag liggenden vijand; *opgehelderd, opgeruimd* met *roka;* [Batak] *hij gevoelde zich opgeruimder, hij had weêr goeden moed;* [Batak] *afgaande is het voorover gebukt, gespannen achterover gebogen;* raadsel op *de haan* van een geweer.

[Batak] *krioelen.*

[Batak] *de tong;* [Batak] (D.; Tag. id.; Bug. lila; Nias. en Malag. lela; Madur. en Sumen. djila; Daj. djela; Jav. en Mal. lidah); *'t tongetje* van de mondharp; *de weêrhaak* van een hengel; [Batak] *kuit, kuiten, calf of the leg;* [Batak] *clytoris;* [Batak] zekere wespsoort die nesten van de gedaante van een buffeltong aan de boomen hecht; [Batak] (*eet hij veel, dan is zijn tong lang; eet hij weinig, kort*) raadsel op 't vuur; [Batak] (*beschut voor den regen is hij nat*) raadsel op de tong.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (van [Batak]) [Batak] *een lik geven* aan iets (Jav. 'ndilat; Mal. mándjilat; [Batak] iets *belikken, aflikken;* [Batak] benaming van een varken van ongeveer $1^1/_2$ maand oud.

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. (vgl. Jav. dilah) [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] een soort van balkon vóór sommige huizen, waar de vrouwen zich met vlechtwerk nederzetten. (In dit woord schijnt [Batak] verbasterd te zijn).

[Batak] (misschien met opzet uit [Batak] om 't te verbloemen verbasterd) = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *gebogen zijn* van ouderdom.

[Batak] *gras, iedere als gras zich voordoende plant; onkruid* (Kawi dukut; Nias. du-u; Sundan. djukut; Lamp. djuku; Alf. rukut; Mak. rukuq).

[Batak] (schijnt vroeger 't geluid van de tortel beteekend te hebben; vgl. de analogie van [Batak] III) [Batak] zie boven (Mal. täkukur; Mak. búkuruq).

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. (klanknabootsing) *hevig kloppen* van iemand's binnenste bij een hevige beweging; [Batak] *doen klotzen* als water in een flesch, iets *schudden.*

[Batak] I. [Batak] *proberen, op de proef stellen* (vgl. het Jav. en Mal. woord); [Batak] zeker giftig preparaat.

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] *tegenstreven, zich tegen* iemand *verdedigen.*

[Batak] I. [Batak] *vechten* van buffels met de horens; [Batak] *tegen elkaâr laten vechten* buffels.

II. (vgl. [Batak] II.) [Batak] *dof klinken* (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] iets *bezigen om er zich aan te wrijven* als de buffels doen; [Batak] *een varken dat zich onder iemand's slaapplaats wrijft;* hetgeen een slecht omen is.

II. (vgl. [Batak] II.) [Batak] *dof klinken* van het geluid van geweerschoten (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *schudden* als vruchten van een boom, iemand uit den slaap; *schokken veroorzaken* als een aardbeving; [Batak] *een dof geluid maken* als de tred van olifanten.

[Batak] *schouderstuk* van een slagtbeest; —— *knobbel* aan den stam van een boom (M.); [Batak] *knokkels* van de handen; *kwasten* in het hout; [Batak] benaming van een zeer slechte kamfersortering; [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] en [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] enz. *zoo men het reeds heeft* (*aan de geesten*) *toegewijd, dan neme men* enz.; [Batak] = [Batak]; ook: [Batak] of [Batak]; [Batak] *mits maar;* —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *wakker zijnde, wakker;* [Batak] *voor* een lijk *wakende zijn*, dat is, des nachts daarvoor muzijk maken.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *lap* op iets gezet; [Batak] iets *belappen* als een kleedingstuk, *verstellen* een beschot daar een gat is.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *tintelende, zeer weinig pijn doende* als iemand's vel door de aanraking met de haren van zekere rupssoorten.

[Batak] / [Batak] *beschaamd gemaakt zijn* als iemand die geen behoorlijk geschenk kan geven.

[Batak] / [Batak] *een ronde van een vlakte omringde heuvel.*

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]

[Batak] / [Batak] *op een zangerigen toon spreken*; [Batak] eigenn. van een slaaf in de verhalen.

[Batak] I. *een paling, aal;* als zinnebeeld gebezigd van iemand die bij twee partijen zich aangenaam weet te maken, daar een paling zich voor een slang en ook voor een visch kan uitgeven.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *overbuigen, neêrbuigen* als een zwaar beladene tak; [Batak] *zich voorover buigende rekken om* iets *te nemen.*

[Batak] = [Batak] (?).

[Batak] / [Batak] *haastig trippelen.*

[Batak] / [Batak] het vuur *doen aanwakkeren* als in een smederij door de *umbak umbak* op en neêr te doen gaan; ijzer *gloeijend maken;* [Batak] *blaasbalg* van een smederij, bestaande in twee groote ronde houten kokers, waarin de *umbak umbak* op en neêr getrokken worden, om het vuur aan te doen wakkeren.

[Batak] (klanknabootsing) [Batak] *stampen* rijst om haar van den bolster te ontdoen; *stampen* de bestanddeelen van het buskruid; [Batak] *rijst die door stamping ontbolsterd moet worden;* van daar 't raadsel: [Batak] (van de sop *naar beneden gaande is hij gekleed; naar huis gaande is hij geheel naakt*); [Batak] (*wat reeds gekookt is mag niet gestampt worden; wat reeds gezegd is, mag niet veranderd worden*) een *uppama* waarmede me

elooft zich aan zijn belofte te zullen houden; *het stampertje* van een *pando-* *olan.*

I. *groffe snel op el-* *aär volgende toonen* op de pauken *maken* zoools a de *sappakaek;* *r eere van* iets *doffe muzijk maken;* —— (a.); —— (hbs. D.).

II. = (M.; Sund. siduru).

I. Mal. = hbs. D.).

II. iets *opruimen* als e schotels bij het einde van een maal, de muzijk- nstrumenten bij het einde van een feest; *afhalen* ts dat hangt als de *hadjangan; bij elkaâr strijken* steld geld; een zaak *niet vervolgen;* een vijande- jke aangelegendheid *beëindigen;* *aan het opruimen zijn;* = ; *de* 27ste van een maand, 4de *vrijdag* van een maand.

/ *middellijk gaan.*

I. ('t genovergestelde van) mand *opgeven* van de goden of geesten door hem et te begunstigen; ie- and *aanbieden* het een of het ander, *begiftigen, schenken* door hem iets toe te reiken; iemand *overleveren* n het regt; *teeken t gegeven wordt als men iemand overgeeft aan het regt,* ten bewijze dat men hem niet wil vrijkoo- n; zoo als het geld dat de bloedverwanten van n misdadige aan die hem willen straffen ter nd stellen, ten teeken dat zij hem opgeven, en t van zijn straf willen vrijkoopen; —— = ; *naar beneden laten* de trap van een huis; iemand *betel aanbieden;* *toen hij in de sopo was gekomen, bood hij den aangekomenen betel aan; die van hem betel hadden gekregen, spraken: wat beteekent deze uwe betel?* (D.).

II. (vgl.) *de steel* van een *doran.*

(Men. Mal. uitspraak van دنيا) = (M.).

= (D.); —— = (pamodilon M.).

= I. (D.).

Men. Mal. zekere donker groene als een hoen groote vogel, die van de eilanden bewesten Sumatra aangebragt wordt.

= (M.).

(vgl.) *takken die een hoek met elkaâr formeren.*

= .

/ iets *bestrooijen, begieten;* iets ergens *uitgieten, uitstrooijen.*

= (Men. Mal. id.); = (D.).

(vgl. en) ( ) iets *inslikken* rijst uit den bolster die niet gekookt is, zoo als bij het ordeal van rijstinslikking; *(bij ongeluk rijst in 't rijstvijzelblok inslikken)* verbloemde spreekwijze: *overspelig zijn, diefachtig zijn* van een vrouw.

welvarend, rijk, gegoed, meestal van menschen gezegd die overvloed aan voedsel hebben; ook ;

niet oud en niet jong zijn van bladen, *juist van pas zijn* om genuttigd te worden; —— met spreekt men in het Mandailingsche de vrouw van een vorst aan (vgl. de analogie van); (a. M.).

(vgl.) *versnapering;* *versnapering gebruiken* zonder eigentlijk te eten; iets *als versnapering nuttigen* (M.).

in groote druppels neêrkomende, kladdende als inkt op het papier, wanneer de pen te veel heeft opgeslurpt.

I. = (M.); —— = (D.).

II. *ineffectief maken* de middelen van den vijand.

I. (vgl.) = , en zoo ook: .

II. *stichten* een *huta.*

spoedig misselijkheid verwekkende als te vet vleesch.

/ = (D.).

/ = (D.).

zekere eetbare paddestoel-soort; een bijna geheel witte benzoë-sortering.

/ = .

een doorn, doornen; graat van visch (Mal. id.; Kawi rwi; Jav. ri; Lamp. wuj; Alf. ruwi *beenderen*); iets (als een plaats) *met doornen, of door een heg van doornige planten ongenaakbaar maken;* *een stekelvarken* (even zoo 't Lamp wujan van wuj); naam van een breedbladige brandnetel-soort; zeker fatsoen van oorringen, meestal van messing of goud; met *roha: pit hebben, haar op de tanden hebben* van een ondernemend persoon; —— (*plant men doornen men oogst ook doornen; plant men bloemen, men oogst ook bloemen*) spreekw.: "men maait wat men zaait" (D.).

I. *de zijde, boord, rand* van een akker, moeras, rivier enz. (vgl. Mal. djura); *zich ter zijde houden* uit schaamte; *zich afzonderen;* *toevlugtsoord van de armen;* *ter zijde* van een akker; *op zijde geschoven worden* als een persoon waarop men niet meer let, bij de komst van een voornaam man; *verdrongen worden;* *de uiterste grens* van een stuk grond; (*naar de kant* van een akker *gaan,* alwaar boomen staan, aan een van welke men naar de loffelijke gewoonte der Bataks zijn podex afschuurt) fatsoenlijk: *een groote behoefte doen;* (D.); —— iets, als b. v. een ring, aan iemand *ten teeken geven* dat men van alle vijandelijkheden zal afzien, zoo lang men bezig is de zaak bij te leggen (D.).

II. zie onder .

= (D.).

een schaaf; *heen en weêr schudden* door de wind als een oude palisadering; *een krakend geluid maken* als een juk onder het dragen; iets *wegschoffelen, met een duruk-duruk opruimen* als vuilnis, enz.; *een houten schoffel* waarmee men het vuil van een erf opruimt. —— = (a.).

I. *een schepnet* om garnalen enz. meê te vangen; *met een durung vis-*

chen; iets *met een durung vangen;* (*in een var-enstrog naar visch scheppen*) *wegens een zeer hoogen uderdom kindsch zijn;* wordt echter ook in een goe-en zin gebezigd, als b. v. bij 't iemand toewen-chen van een hoogen ouderdom.

II. (D.); zekere boom met eetbare vruchten (M.).

(vgl.) iets *besprenkelen* met vocht (Mal. irus); *bewerpen* met steenen; *de rijstkorrels die men op den kop van een uffel en om hem heen strooit* op een begrafenisfeest; ok: iets op iets *uitgieten*, iets ergens *uitgieten*, *uitstorten*.

die gretig eet (a. M.).

I. *een bewerkte band* onder het heft van en kris.

II. de castor-olie-boom (ricinus communis); ook: een versje waarmeê iemand zijn geliefde f vrouw aanspreekt.

III. Mal. = I. (D.).

kijken uit een agte als door een venster (vgl. Jav. dulu); *een venster.*

(vgl. L.) *vooruitstekende*, *uitpuilende*.

iets et een steen *dood werpen* als b. v. een slak, schild-d enz.; ts *met geweld of met een kwak nederwerpen;* iets *bewerpen* als om t in een te doen storten; *tegen elkaär botsen* als steenen.

twee (Mal. enz. id.; Malag. rua; Jav. ro); naam van de 2de maand; *overmorgen;* iets *in tweeën deelen;* iets *verdeelen;* *beide handen gebruiken* als een veelvraat bij het eten; benaming van twee kogels, die men in één omwikkelsel doet, en op 't geweer laadt; naam van een *ap-porik*-soort, die veel schade aan de rijstvelden doet; *onder het verrigten van veldarbeid een kind op den rug hebben;* —— (a.); (a. M.); Men. Mal. كيتيق مندور (vgl.) *draven*, *den telgang gaan* (M.).

zekere boom, wiens jonge bladen ter hoofdhaar-zuivering gebezigd worden.

(vgl. I.) *steeds smakken* als onder het eten.

Men. Mal. مندور = in den zin van *galopperen* (M.).

; ook: iemand een meisje tot vrouw *ge-ven;* b. v. (D.).

I. = (M.).

II. verkorting van

[…] = […]; […] zie onder.

[…] zie […].

[…] (van […]) […] *vallen* van bladen of kleine dingen; […] *vallen laten* kleine dingen als b. v. de korrels in de zaaigaten van een *hauma*.

[…] *halfslachtig zijn* als hoenderen die hermaphrodiet zijn.

[…]/[…] *op* iets *de voeten zetten*, iets *betreden; een* plaats *bezoeken;* […] *voetspoor;* […] *rijst in den bolster treden* om haar van het stroo te ondoen; […] *wasch de plaats waar gij in deze huta uwe voeten gezet hebt af*, dat is: *pak u gaauw weg!* […] kan met een substantief als complement in plaats van […] gebezigd worden; b. v. […] *van al de dieren van dit bosch is er geen een, die de woonplaatsen der menschen durft bezoeken* (N.B. dit is, voor zoo ver ik weet, het eenigste voorbeeld, waarin een grondwoord zonder voorhechtsel als actief optreedt); […] zie boven.

[…] I. […] *een onecht kind*.

II. verkorting van […].

[…] = […]; […] of […] = […] (D.).

[…] zie […].

[…] (vgl. […]) […] *bogtig zijn*, *kronkelen* als een weg enz.

[…] *een visch, visschen; visch.*

[…] *mooi, goed, wel;* […] *met elkaär zich verzoenen;* […] *een maal als teeken van verzoening tusschen twee partijen.*

[…] I. (vgl. […] en […]) *naar achter gebogen* vooral gezegd van de vingers die een danser zóó achter over buigt.

II. […] = […].

[…] I. *de kossem* van een rundbeest.

II. Soort van *saga-saga*, waarin de tong van *idjuk* is.

III. Mal. دينديغ = […] (M).

[…] (Sanscr. desja *landstreek*) *een windstreek, een cardinaalpunt* op het kompas (Mal. *grondgebied;* Jav. *dorp*); […] *de 8 cardinaalpunten van het kompas;* […] *dadelijk sterven* zonder nog eerst zich om te keeren; […] *beweging maken, onrustig zijn;* ook = […]; […] *een ever die op een akker woelt;* hetgeen een slecht omen is; […] *de tijger viel werkelijk dadelijk dood; verroerde hij zich maar even?* (hij viel zonder zich nog eens te verroeren, dadelijk dood).

[…]/[…] een zaak *afmaken, beslissen.*

[…] Men. Mal. uitspraak van het Perzische دستر *een hoofddoek.*

[…] zie onder […].

[…]/[…] iemand *beschermen, ter beschutting zijn* vooral gezegd van erfstukken, die naar het volksgeloof den zegen van het voorgeslacht op den naneef kunnen overbrengen; — […] = […]; […] = […]; […] een behoedmiddel ten behoeve van een zwangere vrouw (D.).

[…] zie onder […].

[…]/[…] *afdruppelen* van het spog van iemand die lekkere spijze vóór zich ziet staan; […] *steeds slijm opgevende* als iemand die een duchtig pak slagen heeft gehad, of iemand die zich bek af geloopen heeft in 't vlugten voor den vijand; […] *wat men nuttigt, om geen last te hebben van 't spog* dat

wegens honger den mond uitzijpelt; zoo als, b. v. de betel die men op reis nuttigt, om vooreerst zijn honger te stillen; […] *droppelsgewijze afhangende* als de wortels van een *baringin;* —— […] *door de lust van smullen bevangen zijn* (M.); […] = […] (Pngrks.).

[…] = […]; […] = […]; […] = […] (D.).

[…] = […] I.

[…] *een gedeelte; sommigen; een kleine hoeveelheid* van iets; *de een of d'ander;* algemeen voornaamw. als ons *men* (zie verder de Sprkt.); […] *men heeft (het) gestolen, iemand, of d'een of d'ander, heeft 't gestolen;* […] *iemands huta, een vreemde plaats;* […] *sommigen hunner;* […] *de overigen;* ook: […]; […] *zijn overige* of *zijn andere bedienden;* —— […] = […] (D.).

[…] (*debatá;* Sanscr. dewatā) *God, Godheid, de Goden* (Mal. dewata; Jav. djuwata en dewata; Daj. djubata); […] *vervloekt door de Goden wegens heiligschennis;* […] *iemand wiens djudjungan een God is* en die daarom geen varkens- of honde-vleesch mag nuttigen; […] een kleine soort van […]; […] *men moet aan (iemand's) woorden als aan een Godheid gelooven;* spreekwijze als antwoord op een bewering waaraan men in 't geheel niet twijfelt.

[…] eigenn. van den held van een uit 't Men. Mal. overgenomen verhaal (خبر معلم ديمان).

[…] = […].

[…] = […].

[…] I. […].

II. […] fatsoenlijk = […].

[…] I. […] *koopwaar* meestal van slaven gebezigd; —— […]; […] = […] of […] = […] (D.).

II. (vgl. […]) […] *bedrog?*

[…] (zelden: […]) *veelvuldig, veel, menigvuldig; in groote menigte aanwezig.*

[…] *die op de juiste leeftijd is, als wanneer men aan de andere sekse begint te denken.*

[…] zijn schulden *niet betalen* steeds voorwendsels hebbende.

[…] *onbetamelijk gezegde; wijze van spreken die zonder onbeleefd te zijn, in tegenwoordigheid van sommige personen niet mag gebezigd worden;* —— […] = […] (D.). —— […] zie onder […].

[…] I. zie bij […].

II. […] = […] (M.).

[…] = […] (M.; Mal. dirus).

[…] I. […] iemand *gerust stellen?*

II. = […].

[…] eigenn. van een gevaarlijke *pasir* (M.).

[…] (vgl. […]) […] *zich uit wanhoop ter neêr werpen; radeloos zijn* (zie onder […]).

[…] iemand *voor zich winnen;* […] *middel om iemand's genegenheid te winnen.*

I. = (M.).

II. (vgl.) *weêrbarstig zijn*, *ongehoorzaam zijn*, *onwil betoonen;* *laat ons zonder onwil door blijven arbeiden.*

III. of meestal: *de liezen.*

(Men. Mal. dewal *grafheuvel*) — (vgl.) = (D.).

I. een letter van het alphabet (zie de Sprkt.).

II. uitroeping waarmede men iemand uitnoodigt, iets aan of in ontvangst te nemen: *tiens! daar hebt ge het;* (D.; Jav. ĕnja); *hier hebt ge de apimieren, neemt ze in ontvangst!*

III. aanhechtsel het bezittelijk voornaamwoord van de 3de persoon uitdrukkende (Mal. en Jav. nja).

IV. relatief voornaamwoord dat alleen als subject fungeren kan (Men. Mal. nan).

V. wordt achter en geplaatst als men met die woorden iemand aanroept of aanspreekt.

VI. (vgl. II.) = of naar mate de beginletter van 't volgende woord, vóór eigennamen (D.); vóórhechtsel voor eigennamen van vrouwen die ontleend zijn van den naam van een kind; b. v. *Moeder van Robar.*

zie onder II.

/ = (D.).

= (D.; Lamp. na-an).

= .

I. = .

II. (vgl. VI.) vóórvoegsel voor eigennamen van vrouwen, die meestal ontleend zijn van den naam van een kind; b. v. *Nai bungaihur* dat is: *Moeder van Bungaihur.*

I. *willen*, *zullen; opdat;* *thans naar alle waarschijnlijkheid; nu*, *thans* wanneer het betrekking heeft op een gebeurtenis die de spreker niet zeker weet; ook: , en ; —— *hetzij — hetzij*, *zoowel — als;* *opdat gij er kracht bij zetten zoudt, zoo dacht ik;* *gij moet nu honger hebben*, *gij hebt nu waarschijnlijk honger.*

II. = ; *zou dit geschrift over het wigchelen met een citroen zijn?*

(vgl.) = (a.).

middelmatig zijn, *passabel zijn* (Daj. naniha).

/ —— = —— .

/ (uit) = (M.).

wat men boven een ander vooruit heeft; in iets *voortreffelijker zijn;* —— = (M.); *klimmen*, *naar boven gaan van*

de *alaman* naar een huis (Mal. naik; Bal. manek); ([Batak]) iets *beklimmen*, *op* iets *klimmen* als op een boom; [Batak] zekere boom, uit wiens hout men de slagtpalen snijdt; [Batak] *in voorkomen is de een voortreffelijker dan de andere zwartere.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] ([Batak]) iemand *de pokkel vol schelden, duchtig uitschelden.*

[Batak] *aanwezig.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (Perz. Mal. ناكاه) [Batak] een soort van buis, niet ongelijk aan onze froc, en over de *badju bunijan* heen aangetrokken.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] (naké) verkorting van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] *hangende* van de buik.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (Sanscr. nâga) komt meestal voor in eigennamen van fabelachtige slangen; [Batak] zekere aardgeest; [Batak] soort van wilde klaver; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] zekere boom waarvan het bruine hout voor lans-steelen verwerkt wordt.

[Batak] Mal. نكري = [Batak] (hbs.).

[Batak] I. 1°. bij 't aanspreken door een kind jegens zijn moeder gebezigd (D.); 2°. verkorting van [Batak] vóór eenige woorden gebruikelijk; [Batak] *tante, vrouw van vader's jongere broeder* ([Batak]), *moeder's jongere zuster; stiefmoeder* van iemand, namentlijk de vrouw van zijn vader, zoo zij jonger is dan zijn moeder; [Batak] *vrouw van vader's oudere broeder* ([Batak]), *moeder's oudere zuster;* [Batak] *vrouw van moeder's broeder* ([Batak]).

II. = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak].

II. [Batak] *nuttig zijn;* [Batak] *hebt ge het noodig?*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] benaming van een kostbaar kleedingstuk van Atjineesch (?) maaksel.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak].

II. [Batak] *plantenrei* op een akker.

[Batak] (vgl. [Batak] I.) *zacht, langzaam loopen, niet hard* regenen.

[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.; Jav. en Mal. id.; Nias. na-a na-a); [Batak] bijnaam van den haan die bij de *parmanuhon* gebruikt wordt.

[Batak] *de pijltjes* van een blaasroer; [Batak] zeker insekten etende vogel die gezegd wordt den kiekendief aan te durven vallen; ——— [Batak] bijnaam van de *ĕntjawi* (D.); [Batak] versje waarmede men in versierde taal iemand vraagt wat hij te zeggen heeft.

[Batak] verbaster. van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *klimmen* van laag gelegen land naar hooger, *naar het bovenland gaan;* [Batak] *beklimmen* bergen of hoog terrein; [Batak] *waar men naar hooger gelegen terrein gaat, een bergpad dat naar boven gaat;* [Batak] een bruid *naar boven brengen;* naar het huis geleiden, waar zich de bruîgom bevindt.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (Men. Mal. uitspraak van نخدا) *schipper, gezagvoerder* en tevens handelaar van een vaartuig (M.).

[Batak] (van [Batak] II. en [Batak]? vgl. [Batak]) uitroeping waarmede men iemand zegt, iets aan te reiken: *geef op!*

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] *naar boven stijgen* van de beneden-goden gezegd, als men hen aanroept.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] ([Batak]) = [Batak]; [Batak] ([Batak]) 't bod dat men op een koopwaar doet, *verhoogen* (D.).

[Batak] zie [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *iemand die zeer wispelturig is.*

[Batak] I. [Batak] = [Batak].

II. (vgl. [Batak] II.) uitroeping van bevreemding: *wel! he!* [Batak] *he! gijlieden lijkt op elkander, zie ik* (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *aanbeeld* bestaande uit een klein stuk ijzer, dat in een blok hout komt te staan; [Batak] zeker vergifti[g] preparaat; [Batak] d[e] rots waar langs bevoorregte stervelingen voorhee[n] in den hemel konden komen; [Batak] (M.); — [Batak] *verderf spreiden* als ee[n] toovermiddel.

II. [Batak] = [Batak] (M.; Men. Mal. länggaran).

III. [Batak] *de kwaal hebben, da[t] de darmen het gat uithangen* van varkens.

[Batak] eigennaam van een *lubuk* i[n] de verhalen.

[Batak] eigennaam van een rustplaat[s] in de verhalen.

[Batak] *zelfs, al was 't maar* na een ontkenning [Batak] *hij ving nog niets zelfs niet één visch;* [Batak] (*'t vaartuig wilde niet, al was 't maar eventjes, zich bewegen.*

[Batak]/[Batak] naam dien men aan aanhoudend droog weder geeft.

[Batak] = [Batak]? (M.).

[Batak] *zich stooren* of aan iets *be[…] kreunen* (M.)

[Batak] *langzaam, voorzigtig.*

[Batak] Mal. = [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] in eigennamen = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. njata) [Batak] *ken[…] baar zijn, blijkbaar zijn* (Jav. en Mal. njata); — [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (van [Batak]?) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] eigenn. van een kustplaats, b[ij] ons onder den naam van *Natal* bekend.

[Batak] (misschien [Batak] geef op! herwaarts;) = [Batak]. [Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) = [Batak] (een anders omheining ziet men, zijn eigen niet) raadsel op de tanden (M.).

[Batak] I. in zamenstelling = [Batak] I.; b. v. [Batak], [Batak].

II. in zamenstelling = [Batak] vóór met een *t* beginnende woorden; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] *etter*, *pus* (Malag. id.); [Batak] (D.; Jav. en Mal. id.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (hbs.; Tag. namnam *proeven*).

[Batak] Mal. پاڠ; [Batak] = [Batak] in de beteekenis van *muzijk-instrument* (hbs. M.).

[Batak] I. = [Batak] (Mal. en Daj. id.).

II. = [Batak].

[Batak] naam van een *ipu*-soort.

[Batak] uitroeping waarmeê men iemand die voorbijgaat verzoekt stil te houden (vgl. het Mal. woord); —— [Batak] = [Batak] (Pngkrs.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *nu*, *thans*, *zoo aanstonds*, *immediately; heden; ten huidigen dage.*

[Batak] I. naam van een groote *landuk*-soort.

II. *vlakke grond* die geschikt is om voor een bewaterden rijstakker gebezigd te worden; *een stuk vlakke grond* aan de waterkant digt bij een *huta;* [Batak] *rivieroevers* niet de opstaande steile, maar de vlakke.

[Batak] meestal: [Batak] *een kale rots; een rotsachtige geheel kale of schraal begroeide plaats* (vgl. het Mal. napal).

[Batak] I. *vet*, *vruchtbaar* van den grond*; mest.* II. = [Batak] I. (M.; vgl. het Mal. napuh).

[Batak] (het woord schijnt vroeger [Batak] *wat met kalk te bestrijken is* geweest te zijn; want het gebruik van betel is bij de Toba's van latere dagteekening, terwijl het wegvallen van de adspiratie het waarschijnlijk maakt, dat het woord door een Mandailingsch dialect heen in zwang is gekomen) *betelblad, de slingerplant die de betelbladen levert* (Tag. inapugan *klaargemaakte betel* van apug *betelkalk*)*;* [Batak] *betel gebruiken;* [Batak] *betelbuidel;* [Batak] iemand *betel geven;* [Batak] *elkaâr's betel gebruiken;* verbloemd op vleeschelijke vermenging toegepast; [Batak] *buidel waarin men betel met toebehooren heeft.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] benaming van een donker blaauwe kleine soort van koralen.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *genezen*, *hersteld worden* van een zieke.

[Batak] (vgl. [Batak]) een feest waarop men aan de geesten offert, om een goeden oogst te hebben; [Batak] *zulk een feest vieren;* [Batak] *het aanroepen der geesten op zoo'n feest.*

[Batak]/[Batak] *een vlijm* meestal als beeld gebezigd van scherpziende oogen; [Batak] *die armen heeft die aangepunt zijn met een vlijm;* zoo fijn en fraai zijn ze.

[Batak] I. *dat* in een wensch, of voornemen; *mits;* met [Batak] *opdat maar niet;* [Batak] (M.); [Batak] *opdat gij mij maar niet opeet, zal ik u dit geven;* [Batak] *mits wij als broeders zijn!*

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *slechts, alleenlijk;* [Batak] *zij hadden met hun drieen maar één kleedingstuk;* [Batak] *'t is nog maar digt bij van hier.*

[Batak] = [Batak] (Nias. id.).

[Batak] aanhechtsel, het bezittelijk voornaamwoord der eerste persoon van het exclusive meervoud ([Batak]) aanduidende (Tag. namin; vgl. Jav. mami).

[Batak] = [Batak] (D.; Jav. en Mak. lamuk; Mal. njamuk).

[Batak] I. *geen wonder dat, het is natuurlijk dat.*

II. Men. Mal. = [Batak]; meestal: [Batak] (vgl. Jav. lamun).

[Batak] zie [Batak]. —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (van [Batak] en [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (van [Batak] en [Batak]) *vader's zuster;* aldus noemt ook een vrouw hare schoonmoeder; [Batak] *zoon van vader's zuster;* aldus noemt een vrouw haar geliefde of echtgenoot, ook wanneer deze niet in die betrekking tot haar staat (vgl. onder [Batak]).

[Batak] = [Batak] (D.; Men. Mal. id.).

[Batak] *daauw* (in tegenstelling van [Batak]) bepaaldelijk de op het onkruid, gras of lagere planten zich bevindende daauw; [Batak] (D.; Nias. namo; Men. Mal. njamur; Bal. damuh).

[Batak] (vgl. [Batak]) *ligt* te tillen, *verligt* zich gevoelen; dikwijls met de Tobasche uitspraak: [Batak] (Sasak. deang).

[Batak] Mal. انباي = [Batak] of [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.); zie ook onder [Batak].

[Batak] Men. Mal. نراچ = [Batak] (M.).

[Batak] (etymologisch = [Batak] of [Batak]) = [Batak] (M.); ook: [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] I. = [Batak].

II. *nog* bij een getal; [Batak] *nog drie;* [Batak] *eenmaal nog, een andere keer;* [Batak] *zijne overige zes zonen dansten.*

III. [Batak] —— [Batak] *van, bij* iemand; [Batak] *van mij, from me;* [Batak] *hem werd een zoon geboren bij zijn vrouw;* [Batak] —— [Batak] *van uit* een plaats; [Batak] *hij ging naar beneden van uit 't huis* (D.; vgl. Mal. dari).

IV. = [Batak]; [Batak] *ik zal 't maar eens beproeven;* [Batak] *hoeveel kost die paarde-mangga? men betale er liever voor, opdat ik maar niet de vrouw worde van Anak lumang lumang* (D.).

[Batak] = [Batak] als voorhechtsel waardoor een hoedanigheid verminderd wordt voorge-

steld (Men. Mal. larih); [Batak] = [Batak]; 2°. = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. nairrĕtī) *het Zuidwesten.*

[Batak] I. = [Batak] I. (zonder twijfel in plaats van [Batak]).

II. = [Batak] IV.

[Batak] (narumó) zeker zijdewapen.

[Batak] (Mal. [Arabic] eigennaam van een der voornaamste hoofden der Padrie-sekte) wordt even als [Batak] als naam der Padrie-sekte gebezigd.

[Batak] of [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *lichten* als een fakkel, *vlammen* als een vuur (vgl. Mal. njala).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; meestal: [Batak] hetwelk ook *zich bij* iets *bepalen* beteekent; [Batak] *reeds was de tijger mager geworden; hij at geen vleesch, en bepaalde zich slechts bij klei* (en at niets anders dan klei).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] (Sanscr. nālih) = [Batak] (vgl. het Mal. woord); [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *uitsteken* naar voren toe, als b. v. de buik van een zwangere vrouw (D.).

[Batak] / [Batak] *de derde kamfer-zeef* die in fijnheid op de *raga kĕmbĕrasĕn* volgt (D.).

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] I. (vgl. [Batak] III.) *vaak hebben* van de oogen; *gerustgesteld, bevredigd* met *roha.*

II. = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) in het aanspreken = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) uitroeping van verwondering: *he!* [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *verzonken zijn; doornat zijn;* [Batak] iets *doen zinken; in het water doen vallen, begieten;* [Batak] iemand *bewateren* (fatsoenlijk).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *vast* op iets gevestigd van het oog (Bal. hĕnot *zien*); [Batak] *op* iemand *de oogen vestigen;* iemand *sleeds aankijken;* [Batak] iets *voor de tweede maal doen* om zeker van zijn zaak te zijn, zoo als bij het raadplegen van de [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] verlengsel van het adjectieve voornaamw. [Batak], en ook, maar zelden, in plaats van de klinker *i*, als uitgang van sommige woorden; zoo b. v. [Batak] = [Batak].

[Batak] *dol zijn, razen.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *gedijen* zoodat zij vermenigvuldigen; van menschen in een plaats waar zij het wel hebben; *to thrive.*

[Batak] I. *achter-achter-kleinkind.*

II. benaming van een sprinkhaan-soort.

III. (vgl. [Batak] I.) *vaak hebbende* van de oogen als men slaap heeft; *vaak, 't toevallen* der oogen wegens slaperigheid; [Batak] *vaak, slaaplust;* [Batak] *mijn oogen zijn vakerig, ik heb slaap;* [Batak]

[Lontara] de oogen *sluiten* bij het slapen; [Lontara] *ik kan geen oog sluiten;* [Lontara] of [Lontara] *ter neêrgeslagen zijn* van het gemoed; *mijmeren;* —— [Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] / [Lontara] *naar de rei af* iets *vermelden*, *geregeld* iets *voordragen.*

[Lontara] *vervallen* van een pand.

[Lontara] zie bij [Lontara] I.

[Lontara] schijnt hetzelfde als [Lontara] te zijn, en wordt vooral in het begin van een [Lontara] gebezigd, sprekende de verhaler daarmede zijn toehoorders aan (M.).

[Lontara] = [Lontara] (D.); ook: [Lontara]; b. v. [Lontara] *hij had Simbatjang Gumale Gale wel willen achterlaten, en met zijn schuit voortroeijen*, maar enz.

[Lontara] / [Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara]; [Lontara] = [Lontara]; [Lontara] *bij tijden, nu en dan.*

[Lontara] *in staat zijn* iets te doen; *verlof hebben* tot iets; *bedreven zijn* in iets (D.).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] (vgl. [Lontara] en [Lontara]) = [Lontara] II.; [Lontara] = [Lontara].

[Lontara] = [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] *stijf ergens op gerigt* van de oogen; [Lontara] iets *stijf aankijken*, *stijf naar* iets *zien;* iemand *fixeren*, *stijf in de oogen zien;* [Lontara] *zijn oogen zijn op 't punt van een vasten blik te hebben* van iemand die bij komt.

[Lontara] I. voorhechtsel bij het tweede passief (zie de Sprkt.; Mak. id.).

II. verbindt twee woorden in een verhouding van bezitter tot hetgeen bezeten wordt (Bisaj. en Tag. bij eigenn. id.; Jav. e of, na op een klinker eindigende woorden ne); [Lontara] *de buffel van Tomos.*

III. (zamentrekking van [Lontara] en [Lontara]) *van dat, van de genoemde zaak of persoon;* [Lontara] *het eten van dien (man), diens spijze.*

IV. = [Lontara] I. (M.).

V. na [Lontara] (als relatief) = [Lontara]; b. v. [Lontara] = [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] (D.).

VI. = [Lontara] vooral achter 't zelfstandig voornaamwoord [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] (M.).

[Lontara] Ar. Mal. ذلك; = [Lontara] (M.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) [Lontara] *kennis geven van iets* aan de menigte; [Lontara] *aan de menigte* iets *bekend maken.*

[Lontara] (denkelijk hetzelfde als het Jav. ling *gezegde*) wordt niet anders gebezigd dan met de aanhechtsels die het bezittelijk voornaamwoord uitdrukken; [Lontara] *aldus zeg ik;* [Lontara] *aldus zegt gij;* [Lontara] (M.); [Lontara] *aldus zegt hij, zoo sprak hij, zoo deed hij, zoo was het geluid er van, zoo doet hij, zoo doet het* [Lontara] (M.; vgl. Jav. djare *'t zeggen er van* Men. Mal. djarnja in plaats van udjarnja); [Lontara] of [Lontara] *zoo zegt gijlieden;* [Lontara] (uit [Lontara]) *zoo zeggen wij;* [Lontara]

[Batak] *zoo zeggen wij;* [Batak] *zoo denkt men;* [Batak] *zoo denkt hij, zoo spreekt hij bij zich zelve.* —— In het Mandailingsch zegt men [Batak] als er sprake is van een persoon, en [Batak] van een zaak, terwijl men [Batak] zegt als men daar achter nog de persoon vermeldt, wier zeggen wordt aangehaald; [Batak] *zoo sprak de vorst* (in het Tobasch: [Batak]); zoo ook: [Batak] = het Tobasche [Batak] (*zóó zeiden zij*).

[Batak] (vgl. [Batak]) *nieuwelings, zeer onlangs;* [Batak] *die menschen zijn zeer onlangs aangekomen;* [Batak] *ik ben zeer onlangs weduwe geworden, ik ben nog niet lang weduwe;* [Batak] is naast [Batak] in gebruik.

[Batak] I. vgl. [Batak], [Batak], [Batak], [Batak] en [Batak]) *het is noodzakelijk dat;* [Batak] *het is noodzakelijk, dat hij sterve, voor dat het goed is,* hij moet sterven voor ik te vreden ben.

II. = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak].

II. = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (daar de *l* en *n* dikwijls verwisseld worden, is deze vorm 't naast aan 't oorspronkelijk Sanscr. lānggala) = [Batak]; [Batak] *de tuimelaar* van een geweer.

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *meel;* [Batak] naam van een *tarutung*-soort, wier vleesch wit is; —— [Batak] *de* 4de *kamferzeef* die in fijnheid op de [Batak] volgt (D.).

[Batak] zekere geestesoort (Mentaw. sinitu *geest, spook*).

[Batak] (Sanscr. mithuna *Gemini*) = [Batak] (Wigchelt.; de onjuiste verklaring is aan [Batak] toe te schrijven); ook: [Batak] en [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *te gelijker tijd;* b. v. [Batak] *aldus waren zijn woorden, al schreijende* (D.).

[Batak] *achter-kleinkind* (Jav. *grootmoeder;* Mal. ninik *grootvader of- moeder*).

[Batak] zie onder [Batak]. —— (vgl. [Batak]) [Batak] *welgevallen;* [Batak] *het staat u vrij, een dag te kiezen.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *een droom;* [Batak] *droomen;* [Batak] het gedeelte van de bruidschat, dat de ouders der bruid toekomt; [Batak] *slaapwandelen; wakende droomen;* [Batak] ([Batak] *wegens* iets *droomen, over* iets *gaan droomen,* zoo als de *datu* pleegt te doen, met een wigchel-toestel, zijn oogen sluitende en het boven zijn hoofd houdende.

[Batak] *dun* (Mal. id.); *karig* met *roha;* [Batak] *karigheid;* [Batak] *wees niet karig in het geven van onderwijs aan mij.*

[Batak] I. = [Batak] (D.; Daj. handipei; Balin. nĕnipi).

II. [Batak] stukken vleesch aan verschillende personen door de naaste verwanten eens overledene gezonden, om ze uit te noodigen het

lijkfeest te bezoeken, en tevens slagtbeesten meê te brengen (M.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (tabas).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] (uit [illegible] en [illegible]) = [illegible] III. wanneer 't op een persoon doelt (M.; Tag. id.).

[illegible] I. = [illegible].

II. [illegible] *mager zijn*, *vermagerd zijn* ook van planten gezegd (Bisaj. niwang; Tag. nihang); [illegible] (M.).

III. [illegible] ([illegible]) = [illegible].

[illegible] naam van het eiland *Nias* (Mal. id.; Nias. niha *mensch*, *Niasser*, en benaming van 't eiland Nias).

[illegible] I. = [illegible] (D.).

II. [illegible] *in de breedte uitzetten* van modder of klei door persing (D.; Mal. lijat *lijmerig*, *buigbaar;* tanah-lijat *klei*).

[illegible] *eigentlijk; wel is waar* in tegenstelling met [illegible]; wordt als hulpwoord dikwijls gebezigd, om aan te duiden, dat iets geschied zou zijn, zoo er niet wat tusschen beiden gekomen ware (zie verder de Sprkt.); [illegible] *wel is waar was het gras copieus, maar de buffels waren mager;* [illegible] *de tijger zoude den ever in zijn klaauwen gehad hebben*, maar enz.; [illegible] *hij zoude het heldere water hebben opgeschept; daar kwam op eens het troebele in plaats van het heldere;* [illegible] *dat zou ik gaarne zien! dat zou het zijn, braaf zoo!*

[illegible] (vgl. [illegible], [illegible] en [illegible]) = [illegible] (M.; Mal. njijur, Men. Mal. nijur; Jav. nju; Malag. wuanihu; Nias banio).

[illegible] (vgl. [illegible] II.) [illegible] *flikkeren* van een licht in de verte; —— [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (Pngkrs.); [illegible] = [illegible] (Wigchelt.).

[illegible] *het gevoelen van de menigte omtrent een zaak zoeken in te winnen;* [illegible] *men moet zijn plaatsgenooten in een geding raadplegen.*

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) *reeds; ooit;* [illegible] of [illegible] *nooit;* [illegible] *wie heeft ooit van een sprekenden slak gehoord?* [illegible] of [illegible] *daarop*, *vervolgens*, *dat gedaan zijnde;* [illegible] *te voren*, *vóór den huidigen dag*, *vroeger;* [illegible] (ook [illegible] en [illegible]) *'t is er reeds; het hoeft niet; reeds.*

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] (nunganéng) = [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible] I.) [illegible] iemand *polsen; uit* iemand *iets zoeken te weten komen;* [illegible] *onderzoek naar iets doen* als naar gestolen goed door overal aan te gaan; [illegible] *wat men de menigte ten geschenke geeft, om ieder aan te sporen wat hij van iets (als van een verloren goed) weet te vertellen, of het, zoo het bij hem gebragt wordt, aan te geven.*

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *wanhopig zijn;* [illegible] *hij heeft alle hoop opgegeven;* [illegible] *zijn besluit is genomen; dood is ook goed.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible])

zijn bijzonder geluid maken van de *tiruk; zacht kraken* als een houten huis door een kleine beweging (M.).

[script] = [script] (D.).

[script] zie onder [script].

[script] zekere geeste-soort die zich soms in de gedaante van een regenboog vertoont.

[script] of [script] = [script].

[script] = [script]; ook [script].

[script] I. *bijkans; bijna; spoedig, snel;* [script] *ga spoedig binnen de sopo, er zijn gasten aangekomen;* [script] *wat hij te wieden heeft is bijna af;* [script] *ga snel!* ironisch: vooral gezegd tegen iemand dien men gaarne kwijt is, als bij ons: *goede reis!* [script] *op enkelen na, mag hij geen beest ter wereld* (*voor zijn voedsel*) *dooden.*

II. uitroeping waarmede men iemand verzoekt naar iets te zien: *zie eens! zie!* [script] *zie! hier is de asch er van;* [script] *zie! gindsche is onze huta!*

[script] = [script] (D.; Sumbaw. ne).

[script] = [script].

[script] = [script] II; [script] = [script] (D.).

[script] (zonder twijfel uit [script]) *doof zijn; verdoofd* van het oor door iets steeds aan te moeten hooren.

[script] = [script] (M.).

[script] = [script]? (D.).

[script] = [script]; [script] = [script] (D.).

[script] = [script].

[script] = [script].

[script] = [script] (D.).

[script] (vgl. [script]) = [script] (D.).

[script].

[script] I. een letter van 't alphabet (zie de Spraakkunst).

II. Mal. [script] *een vierde tail* (M.).

III. verkorting van [script] in 't aanspreken door een kind jegens zijn vader gebezigd (D.); misschien verkorting van [script]; 't komt niet anders voor dan als voorhechtsel voor eigennamen; b. v. [script].

IV. voorhechtsel (zie de Sprkt.).

[script] = [script] (D.; Mal. id.; Nias. faha).

[script] = [script] (Mal. id.); [script] = [script] (D.).

[script] / [script] *met elkander stoeijen, boerten, gekheid maken.*

[script] I. eigennaam van den *landuk* in de verhalen; meestal: [script] (Lamp. *een reebokje*).

II. [script] *vertrapt worden* in een vervloeking (tabas); [script] *met de voeten* water *scheppen* uit vermaak; zoo als de kinderen doen.

[script] / [script]

een der namen die de *landuk* zich in de verhalen geeft (M.).

— [Batak] = [Batak].

— [Batak] zekere wilde mangifera-soort, wier vruchten gegeten worden (M.; Mal. pauh); — [Batak] zie onder [Batak].

— [Batak] I. *knikkende* van het hoofd; — [Batak] = [Batak] I. 2°.; [Batak] naam aan de *lakkupa* gegeven.

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

— [Batak] Mal. *de cachelot;* [Batak] met minachting: *een vreemde snoeshaan, een poespas;* [Batak] *waartoe zoo'n vreemde poespas tot schoonzoon te maken? men weet niet waar zijn huta is!* —— [Batak] = [Batak] (tabas).

— [Batak] *klophuan* (M.).

— [Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *goed* naar iets kijken, *goed* opletten; [Batak] *de beweging der lippen van die met u spreekt dat is 't, waar ge goed op letten moet, om elkander te verstaan* (D.).

— [Batak] (vgl. [Batak]) *bitter, wrang* (Mal. pait); —— zekere boom wiens bast tegen oogziekte gebezigd wordt (M.); [Batak] eigenn. van eene beroemde *sibaso.*

[Batak] zie onder [Batak].

— [Batak] klanknabootsende uitroep: *pak!* [Batak] *knappen* van brandende bamboe.

— [Batak] met een getal er achte[r] duidt de eerste tien Bataksche maanden aan (Ma[l.] lag. faha maakt rangschikkende getallen).

— [Batak] (vgl. [Batak]) *stroomafwaarts gaan, naar beneden gaan*, van hoog terrein naar laag; *hetgeen beneden gelegen is* hetzij stroomafwaarts aan de rivier-, of zeekant.

— [Batak] = [Batak] (M.).

— [Batak] *te eten geven onderhouden* dieren (Jav. pakan; Dajak. kuman *eten*, pakanan *spijze;* Alf. kuman *eten* van kan *spijs* Mal. makan *eten*); — [Batak] *vee* in he[t] algemeen; waaronder ook honden en kippen begre[pen] pen worden; ook: [Batak] iets *te eten geven* aan een beest.

— [Batak] (uit [Batak]) [Batak] *nu eens stroomaf- dan weder stroom opwaarts zwemmen, heen en weder zwemmen* voora[l] van visschen gezegd.

— [Batak] zie bij [Batak].

— [Batak] = [Batak] (Kamfertaal).

— [Batak] voorhechtsel (zie de Sprkt.).

— [Batak] I. algemeene benaming der varensoor[ten] ten (Mal. paku); [Batak] *de uiterste* [o] *randtanden* van een kam, bestaande uit harder hou[t].

II. [Batak] een omgekapte kamfer boom *in gedeeltens kappen* om er de kamfer uit t[e] halen.

— [Batak] (met opzet uit [Batak] ver[-] basterd om 't te doen overeenstemmen met [Batak]) zie onder [Batak].

— [Batak] (vgl. [Batak]) *stroomopwaats gaan van een laag terrein naar een hooger gaan;* [Batak] *dan eens naar boven dan wed[er] naar beneden gaan; heen en weder gaan;* [Batak] *opwaarts gaan* naar 't bovenlan[d] [Batak] *hij ging opwaarts naar 't bovenland.*

— [Batak] I. [Batak] *zich kleeden;* [Batak] (M.); iemand *aankleeden; in zijn nopjes zett[en]* iemand die geld noch goed heeft (Mal. pakei); —

[Batak] *kleeding*, *tooi* aan het ligchaam; zoo als oorringen, armbanden enz.; —— [Batak] *allerlei kleederen of sieraden* (M.).

II. [Batak] *een korte bezem van idjuk*, om het erf van een *huta* schoon te vegen enz.

[Batak] *top* van een boom, *boven-rand* van een pauk; naam van een door Dairisch sprekenden bewoond landschap; [Batak] *de kruin van het hoofd;* [Batak] *de bergwaartsche zijde* van een *hauma*.

II. [Batak] de wieken *doen klappen* (M.; Tag. pagakpak *geklapwiek*).

[Batak] = [Batak].

[Batak] Holl. door 't Men. Mal. ككانت *bajonet*.

[Batak] *de knijpers* waartusschen 't weefsel gedaan wordt (M.).

[Batak] I. (vroeger een met II.) *een behoedmiddel;* [Batak] iemand *behoeden door een behoedmiddel;* [Batak] (*een behoedmiddel* tegen miskraam *op 't hoofd dragen*) verbloemde spreekwijze: *zwanger zijn;* [Batak] *een houten beeld dat men midden op de halangan gordang* plaatst; in tijd van oorlog zet men het een bord (waarin een behoedmiddel) op het hoofd, terwijl men het tevens een mes in de regter-, en een lans in de linkerhand te houden geeft.

II. [Batak] (D.; Mal. id.); [Batak] *tusschen-ruimte tusschen de handang en de parik;* [Batak] *een pas aangelegde huta* die nog geen eigen naam heeft; [Batak] naam van de bijzondere muzijk van de *marga Siborboron*.

[Batak] *ingeheid* van een paal in den grond; *opgezet* van een gebouw; *vastgestoken* in den grond van een stok; [Batak] *opzetten* een gebouw *aanleggen* een dobbelpartij; [Batak] iets *ergens inheijen*, iets ergens *opzetten* als een gebouw, iets ergens in *vaststeken* als een stok; [Batak] *het gat waarin een stok staat, of een paal is ingeheid;* [Batak] *fondament* van een houten gebouw; —— [Batak] geldbedrag door de verliezende partij aan den scheidsregter betaald, als teeken, dat hij de boete belooft te betalen, of door de door bemiddeling van den scheidsregter verzoende partijen. —— [Batak] = [Batak] of [Batak] (a.).

[Batak] *de staken waarop de vogelverschrikker-lijnen* ([Batak]) *over heen gespannen zijn;* —— de lijnen die op een rijstwan de 8 windstreken voorstellen (Wigchelt.).

[Batak] *de pop* van een rups; ook: [Batak].

[Batak] *ten allen tijde*, *voor altoos;* [Batak] *men leert van u voor altijd;* —— [Batak] *op d'een of d'anderen tijd* in de toekomst (a. M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. *een zolder*.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D. en M.; Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *een rits* van vruchten; [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.; Nias. faghe *gekookte rijst;* Jav. pari; Mak. pare; Daj. parei; Mal. padi; Bisaj. en Tag. palai; opmerkelijk in 't Lamp. me *gekookte rijst* vergeleken met 't Bat. [Batak] of [Batak] en 't Bisaj. homai).

[Batak] (vgl. [Batak]) *sterk* van palmwijn; [Batak] in tegenoverstelling [Batak].

[Batak] Mal. فقتهون = [Batak].

[Batak] *eten;* iets *eten* (Jav. id.); [Batak] *wijze van eten; wijze van verwonden* van een mes of wapen; [Batak]

… (fatsoenlijk) = …; ook: … (M.); … *te eten;* … *spijs;* … *iemand die in overdaad leeft;* … *eten;* ook: … *alles waar men uit eet* als een bord enz.; *de door een wapen getroffene plaats, de plaats waar een ziekte of gezwel heeft gewoed of ingevreten* als b. v. de dellen door de pokken achtergelaten; … (D.); … = … (M.); … *die van één bord zijn, die van één huisgezin zijn;* … *van elkander betel eten;* ook (fatsoenlijk): *coire;* … (…) *van* iets *een boel eten,* vele dingen *eten;* … (…) iets iemand *te eten geven;* … *waar men naar hunkert.*

… Men. Mal. *een scheermes.*

… Mal. فقاية = … (M.).

… *wijd, breed uiteenloopende.*

… Mal. فغليم *een aanvoerder, een held, voorvechter.*

… zie ….

… verbastering van ….

… I. *zuiveringsmiddel* als citroensap, of het zuur van andere vruchten waarmede men zich het hoofdhaar en de huid wascht (Mal. en Lamp. langir); … *zich het hoofdhaar enz. zuiveren;* 't geen men als voorbereiding voor iets plegtigs pleegt te doen (van daar misschien de beteekenis van II.); … *een kom of iets anders, waarin men die zuiveringsmiddelen doet.*

II. … iemand *in den echt verbinden;* … *in den echt verbonden zijn.*

III. = … I. (D.).

… *menscheroof plegen;* iemand *rooven* om hem te verkoopen; … *geval van menscheroof;* … (*men zendt een geschenk naar beneden, en brengt een geroofde naar boven*) raadsel op 't hengelen.

… (Men. Mal. فاغر = Mal. فامر) *damascering* op het lemmet van wapens.

… zekere platachtige noot die men gekookt eet, daar zij raauw bedwelmend is; bij ons onder den Jav. naam van kĕluwaq bekend; … (D.; Bug. pangi; Mal. pangei).

… = … (D.).

… I. naam van een rotansoort.

II. = … (a. M.); b. v. … *zoo dat mijn ligchaam (ik) 't erf mijner voorouders met weelderig onkruid overgroeid vond.*

III. *gedeelte, afdeeling* van een verhaal; … (M.).

… *stam* van een boom, *benedeneind* van een boomstam, bamboestaak enz.; *stronk* van de maiz, ananas (…); *kapitaal,* datgene waarmede men een handel begint; *wat men* voor iets *aan geld besteed heeft; begin; di[e] de aanleiding is* van een twist enz.; … = …; … *van het handel dri[j]ven terug keeren* (D.).

… I. (vgl. …) *het hout* der palme[n] dat bij sommige, zoo als bij de caryota urens, ze[er] hard is en daarom tot spijkers verwerkt wordt; … ziet op 't doorhakken van een cocosnoo[t]

II. (vgl. …) … iets *in mooten snijden* (M.).

… (vgl. … II.) = … ; … = … (D.).

… (vgl. …) *sneb* van een vogel; … = … ; ook: iets met *de sneb aanpakken* als een vogel die 't geen hij voor zijn nest bestemt, in zijn sneb neemt.

… *een pijp* van bijzonder fatsoen.

… (vgl. … en …) *goed, schoon, wel; glad* opgemaakt of opgegeten; … *zij maakten (den boedel) glad op;* —— … = … (a.).

… / … iets *roosten, tegen het vuur aanhoudende gaar maken*, b. v. vleesch dat bij de *tuwak* moet genuttigd worden (Mal. id.); … = … .

… *een plank* als zitplaats in de schuitjes. —— … een omen dat ons verbiedt op reis te gaan (Wigchelt.).

… *stomp van punt, stomp aan het einde;* … (*stompkop*) = … (liedjestaal.).

… / … iemand *door een toovermiddel roepen* (Mal. *roepen*); … *de kunst iets of iemand te doen komen* door middel van buitengewone middelen; —— … = … ; … benam. van een toovermiddel waardoor men iemand lokt (D.).

… I. zekere ééntandige hark van hout, om onkruid mede om te schoffelen.

II. zeker rietachtig gewas (M.).

… = … I. (D.).

… *rei* van getelde duiten; … .

… = … (M.; Mal. id.).

… I. (naar 't geluid) zekere groote kikvorschsoort (M.); … (vgl. onder … II.) = … (a. M.); …

… = … (D.).

II. … = … (D.).

… (Sanscr. pâsja *ketting, strik, boei*) … een touw met een horen als knoop, om er menschen mede te binden; zoo'n touw windt men zich om het hoofd, als men de dobbelpartijen bezoekt (vgl. onder …).

… (vgl. …) *ingehamerd, ingeklopt* (Tag. pasak, Bisaj. pasok *een wigge*); … *op* iets *hameren, op* iets *kloppen;* … iets *behameren* als b. v. het ijzer met de *paniti, dikwijls op* iets *kloppen;* … *een klapbus;* —— … eigennaam aan een groot vorst gegeven; van daar in 't aanspreken van een vorstin door haar gemaal: … (M.); … zie onder … II.

… = … . —— … de knobbels aan de binnenkant van de borstholte van een kip, waarmede gewicheld wordt.

… I. *de zee* als ebbende of vloedende (vgl. 't Mal. woord).

II. *erg* ziek; —— … *doodziek* (M.).

III. … *in werking brengen* het een of andere middel; een vergadering *beleggen*, muzijk *maken*, een feest *geven* (vgl. 't Mal. woord); … iets *inzetten* bij het spel; … *die aan de beurt is* om "even" of "oneven" te zeggen bij 't *markaut*-spel; —— … *aanzien, rang* (D.); —— … zie onder … .

… / … = … .

… (vgl. …) = … (D.).

… naam van de Sumatraansche Ophir ('t *Basman* van Marco-Polo, die met

Arabieren reizende van hen 't Mal. Pasäman aldus hoorde uitspreken), en bij de Bataks in de verhalen de grens van de wereld, daar die berg voorheen de zuidelijkste grens der Bataklanden was; [Batak] *de kust der Ophir-distrikten.*

[Batak] I. *de steel* van een wapen namentlijk dat gedeelte dat in het heft vastzit (Jav. pesi); [Batak] *brokken, afgeknotte stukken* van het lemmet van een wapen; *stompjes* van rijsthalmen; [Batak] *zonder dat er een stoppeltje overblijve even als of er de siduwa-duwa-rijstdiefjes aan gevreten hadden;* wordt vooral in vervloekingen tegen den vijand gebezigd.

II. [Batak] *de benedenkant* van een diepte in de rivier. (D.).

[Batak] I. = [Batak].

II. [Batak] zeker water-insekt waaruit het juffertje ontstaat.

[Batak] (vgl. [Batak] I.) *oever* van een rivier; in tegenstelling met [Batak] dat gedeelte namentlijk, dat bijna even laag als het watervlak is, en nu en dan wordt overstroomd; —— [Batak] *doodarm en verlaten* van een persoon die geen bloedverwanten heeft.

[Batak] I. (Mal. فاس) *een rond aarden blaauw geglazuurd potje;* naam aan groote witte borden gegeven.

II. [Batak] (vgl. [Batak]) *vertoornd zijn* (vgl. Jav. pasu).

III. [Batak] iemand *zegenen, over* iemand *heilwenschen uitspreken;* iets *krijgen door geluk;* [Batak] *door den zegen van;* [Batak] iets *zich toewenschen;* [Batak] *zegen* dien men iemand toewenscht, *heilwenschen* die men over iemand uitspreekt; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.).

II. (van [Batak]? vgl. Jav. pasuk) [Batak] *indoen* de steel van een wapen in het heft.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een klap* met de platte hand, *oorvijg;* [Batak] *op* iets *met de platte hand een slag geven*, iemand *een oorvijg geven.*

[Batak] (Sanscr. pastjima) = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] = [Batak] I.? (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *met een kwak weggeslingerd worden;* [Batak] iets *met een kwak neêrwerpen; bekloppen* het hoofdhaar om er het water uit te krijgen, of wel de uitvallende haartjes; de zijden *slaan* met de wieken als een klapwiekende vogel (Tag. paspas iemand *een klap geven*); een zak *uitschudden; open schudden* een blad dat nog niet gespreid is, zoo als men met de bladen doet, die men ergens aan vasthecht; ten teeken dat men op iets aanspraak maakt; of boven op een pas gegravene grafkuil; [Batak] *eerst moet een blad boven zijn graf geschud worden voor men om iemand niets geeft;* spreekwijze om aan te duiden, dat ieders wraak te duchten is, zoo lang hij nog leeft; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] (misschien naar 't geluid van de daarvan afdruppelende regendroppels; vgl. hieronder [Batak]) *de uitstekende rand* van een dak; [Batak] naam aan fraai hoofdhaar gegeven; —— [Batak] = [Batak] (D.). —— [Batak] zekere vogel wiens nest niet zou te vinden zijn (M.).

[Batak] I. *onveranderlijk* van een wet.

II. Mal. *pacht; amfioenkit.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] [Batak] (M.).

[Batak] korte scherpe bamboes, die men ussschen in de *randjo's* in den grond steekt; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] ergens in *vast stekende.*

[Batak] (Sanscr. pat) *voet, been.* (Dit woord is misschien de oorsprong van [Batak] of t Dair. en Mal. [Batak]; want dat le woorden voor *voet, been, dij* voor 4 en 1/4 in geruik zijn gekomen, lijdt geen twijfel; vgl. onder [Batak]. Vreemd is echter dan de overeenkomst an 't Bataksche woord met 't Sanscritsche); [Batak] = [Batak].

[Batak] (Mal. [Arabic script] *teekening;* vgl. [Batak]) [Batak] naam van een *omon* die door vorstelijke personages op een trouwplegtigheid gedragen wordt (M.).

[Batak] Mal. eigenn. van een plaats op t Mal. schier-eiland; [Batak] zeker kostbaar weefsel.

[Batak] *duidelijk* gehoord of gezien; [Batak] *iet duidelijk te hooren;* [Batak] *zich penlijk vertoonen;* ——— [Batak] *laat ons geen inderen blijken te zijn* (M.).

[Batak] I. = [Batak].

II. [Batak] ([Batak]) iets *in waarde houden, op ets prijs stellen; zorg voor* iets *dragen;* [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] de 4 hoofdwindstreken aanduidende bovenaan van een haak voorziene streepen op een wan, die bij 't wigchelen gebezigd wordt.

[Batak]/[Batak] wat de scheidsregter aan de twistende partijen voorschrijft; ——— [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *verdrag, overeenkomst, bepaling.*

II. = [Batak] (pamodilon). ——— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *duizeligheid* ten gevolge van congesties.

[Batak] *het laatste gerochel* van een stervende.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *zindelijk, schoon.*

[Batak]/[Batak] naam van een hemelschen vogel, en *tukkup.*

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. kapijalu; Mak. kapijalo).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (M.); *het maal bij het vertrek op een expeditie genuttigd.*

[Batak] Mal. = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] (*iemand*) *die naar behooren is, een fatsoenlijk mensch;* [Batak] *dochter van een fatsoenlijke, een fatsoenlijk meisje.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *vervallen zijn* van een pand; *afgedaan zijn* van een schuld; *een einde nemen* van een guerilla; *bewegingloos zijn* als een kogel die vóór 't doel ter nedervalt; ——— [Batak] 1°. = [Batak]; 2°. *slot, einde* als b. v. van een verhaal (D.).

[Batak] *klokken* van een hen, die eijeren wil leggen; *ratelen* van de *dari*-slang.

[Batak] *aanwaaijeren* met een rijstwan vuur, tot het maken van kalk uit schelpen; [Batak] *stookplaats* waar schelpen tot kalk verbrand worden.

[Batak] I. *gereed*, *klaar staan;* [Batak] iets *klaar zetten*.

II. Mal. نق = [Batak] (Wigchelt.). —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zekere lange grassoort (Mal. *vlakte;* in 't Lamp. beteekend tĕgal *zekere lange grassoort*, in 't Jav. *vlakte*); [Batak] *de plek vlakke grond* buiten een *huta*, waar vreemdelingen wachten naar het berigt, of zij binnen mogen komen; [Batak] = [Batak]; [Batak] (*padanggras dat verschroeid is*) *een twistgeding dat voor een vergadering* in 't open veld *is gebragt;* de vergaderde menigte zit er niet alleen in 't gras, maar kookt er zijn eten ook; —— [Batak] zeker fraai Atjineesch geruit kleedingstuk (vgl. Jav. parang rusak; Mal. karang rusak).

[Batak] I. *vastgestelde tijd*, *termijn*, *contract*, *uitstel*; [Batak] *ge maakt altijd een termijn*, *ge stelt 't altijd uit.*

II. [Batak] Mal. برلاون *tegen elkander hanen op de proef stellen* (M.).

[Batak] *gewend zijn* in het een of 't andere werk; [Batak] iets *zich eigen maken.*

[Batak] iets *tegen of boven 't vuur roosteren* (Mak. pádaräq); [Batak] tegen het vuur aan gaar gemaakt vleesch, dat fijn gehakt, en met Spaansche peper, zout en limoensap genuttigd wordt.

[Batak] Men. Mal. نق (= Mal. نرق) = [Batak] in vergelijkingen (M.).

[Batak] een kikvorsch-soort, die nog grooter dan de *bagur* is (D.).

[Batak] eigenn. van een onder-god die de wereld (het eiland Sumatra) op het hoofd draagt, en de aanleiding i der aardbevingen; [Batak] bijnaam van de rijstwan (*anduri*) di bij de *parmanuhon* gebezigd wordt.

[Batak] I. *ijverig* werken; *vlijtig*, *zorg vuldig;* [Batak] *zic ijverig met* iets *bezig houden;* [Batak] *met zorg vee houden*

II. [Batak] = [Batak] (D.).

III. [Batak] *een bezem* van vezel gemaakt.

[Batak] I. [Batak] *een balbahul die gevuld is met rijst in den bol ster.*

II. *steeds doorloopen* of *blijven staan* zonder zic om te rusten neder te vleijen.

[Batak] Mal. [Batak] = [Batak] (hbs.); —— [Batak] (vgl. [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] naam van een vorstelijke lan (M.).

[Batak] zekere grassoort.

[Batak] Mal. [Batak] = [Batak]

[Batak] *de steel* van een *doran;* het bover ste gedeelte namentlijk, dat met het onderste (*dja ran*) een stompe hoek vormt; de *djambang* van ee *sijowa;* bij de *paduk* van een *doran* worden de ha zen der paarden wegens de bogt (in de *djangk djangka* bij 't optellen der rijkdommen van ee groot vorst) vergeleken; b. v. [Batak]

[Batak] *de breede rand* van een rijstvijzel-blo

[Batak] = [Batak] (pamodilon

[Batak] Ar. Mal. *zich bekommeren* ov iets; [Batak] = [Batak]

[Batak] *zwarte vlekken* op gelaat.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *zweet;* [Batak] *zweeten,* *n het zweet zijn.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *broekband;* [Batak] hij *bevestigde* (*het* *leedingstuk*) *als broekband* over zijn broek heen (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] een bamboestokje waarmede vlecht-erk versteld wordt; raadsel daarop: [Batak] *zijn kop is aan 't* *roeten, zijn staart aan 't knijpen;* [Batak] *verstellen, lappen* vlecht- of matwerk.

[Batak] zekere zeegeest; naam van een soort van eesten, die verondersteld worden in de lucht te uizen, en dáár, naar gelang van de maand, waar-n men zich bevindt, een verschillende plaats in-enomen hebben. In oorlogstijd zoekt men hun laats door berekeningen te weten, en voorspelt aaruit den vermoedelijken uitslag zijner onderne-ingen; naam van een *marga;* naam van een eiland ısschen Baros en Sorkam; [Batak] *de kwaal hebben waarbij men het koud aan* *nden en voeten heeft, terwijl men overigens verhit is.*

[Batak]/[Batak] *een* *chthuisje* in de rijstakkers, van waar men op t rijpende koren de wacht houdt, en de hier en ar geplaatste vogelverschrikkers door middel n de *kotor* in beweging brengt; *een stellaadje* in t algemeen; dienende om er de offerande, of de grediënten van een met plegtigheid vervaardigd ddel op te leggen; in deze beteekenis ook al-n: [Batak] (vgl. Mak. pantja); [Batak] iets *stellaadjes-gewijze in* *grond zetten.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *vooruitschietende* als een vaartuig.

I. Mal. فنچغ = [Batak]; —— [Batak] *losgelaten zijn* van een klophaan (M.).

[Batak] *uitglijdende, glijdende, val-* *le;* —— [Batak] benaming van een boete (een *hupang* voor den vreemdeling, en één *tali* voor den bewoner van de plaats) aan het hoofd te betalen, door die bij het *tappul manuk* de verliezende partij is (zie Leesboek bl. 214).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *schoon,* *zuiver, helder, zindelijk* (Bug. patjing).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een bekertje* *van bamboe* waaruit men den palmwijn drinkt.

[Batak] *een waterspuit;* meestal be-staande in een bamboe-pijp, waardoor men het water afleidt (zie ook onder [Batak]); naam van een plant, wier stengel en witte bloemen in water geweekt als besproeijingsmid-del gebezigd worden bij door de pokken aange-taste personen, daar zulks de pokken spoedig zou doen uitkomen; [Batak] naam van een rijstsoort; raadsels op een [Batak]: [Batak] *een doode slikt een levende* (*'t* *water*) *in;* [Batak] *die leeft trippelt over die dood* *is, als over een vonder heen.*

[Batak] Mal. (vgl. [Batak]) = [Batak]; —— naam van een visch (M.); naam aan staafijzer gegeven; [Batak] als voorzet-sel: *gedurende geheel de, langs de geheele;* [Batak] *geheel den weg langs;* —— [Batak] *zoo lang nog* *niet* (M.).

[Batak] I. *een kleine stellaadje* van bam-boe om offerande op te leggen.

II. [Batak] Mal. *wim-* *peltjes* bestaande uit lange strooken katoen binnen aan de daken der grafloodsen (*bale*) vastgehecht (M.); [Batak] *waaijervormig zich sprei-* *den* van de staart van een kip bij de *manuk gat-* *tung* (in plaats van [Batak] in deze spreekwijze ook: [Batak]).

[Batak]/[Batak] iets *verdrijven;* vooral gezegd van 't verdrijven van wormpjes, of kwade stoffen in de huid; [Batak]

[Batak] middel tegen de *gadam*, als die reeds van effect is geweest.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.; Men. Mal. mămantak *steken* van wespen enz).

[Batak] *een verbod* dat men nakomen moet, om iets te doen gelukken, als b. v. het niet eten van zekere spijzen om een geneesmiddel van kracht te doen zijn; *wat verboden is* (Mal. id.); [Batak] een *sopo* in oorlogstijd, waar de *datu* zit te wigchelen, en vele dingen niet mogen plaats hebben (van daar de naam); [Batak] personen voor wie men zich in het bezigen van sommige woorden moet generen; [Batak] *bedorven zijn, door dat een verbod daarbij toepasselijk, overtreden is;* [Batak] *ineffectief geworden zijn* om dat wat daarbij verboden is, geschied is.

[Batak] Mal. = [Batak]; ook: *'t ondereinde* van een blaasroer of van een bamboekoker (M.).

[Batak] = [Batak] (D.); = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *vloer* van naast elkander liggende latten (van [Batak], of boombast); benaming van staafijzer (Dajak. *een paal*).

II. = [Batak] (D.).

III. *een breede rustbank* tot slaap- en zitplaats; hiervan bij hoofden twee ter wederzijde van den ingang van 't huis (M.).

[Batak] *de aderen* in het hout.

[Batak] *ingestoken* als een lans die men ergens inslingert, *pijlsnel voortschietende* van iets, dat door het water een zekere rigting uit geslingerd wordt; [Batak] = [Batak]; [Batak] *slagveld* (toen men nog geen buskruid kende).

[Batak] (vgl. [Batak]) *vast ergens ingedrongen* als een bijl in het hout; [Batak] als bijwoord: *in één houw;* b. v. [Batak] *in eens* iets *afhouwe[n]* als een boompje.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *was, wax* (Lamp. id.) [Batak] *witachtige aarde*

[Batak] zekere boom wiens hou[t] voor latten gebezigd wordt (M.).

[Batak] I. *een uitstek* bestaand[e] in een paar breede naast elkaar geplaatste planke[n] vóór een *sopo;* aldaar wascht men zijn voeten, o[m] de matten in de sopo niet vuil te maken, doet e[r] 's nachts zijn behoefte om beneden op het erf gee[n] last te hebben van de daar zwervende varkens enz. ook: [Batak].

II. *eelt* (D.).

[Batak] I. *beleefd* van een uitdrukking, of persoon ('t tegenovergestelde van [Batak]); *beleefdheid;* [Batak] *als wij een vor[st] of wel iemand uit het volk voorbij te loopen hebben zeggen wij dan "met uw verlof!" opdat de beleefdheid in acht genomen worde.*

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. naam van een *sijala* soort, wier wortel naar wandluizen stinkt, en oo[k] daartegen gebezigd wordt. —— [Batak] Mal. een fijn klein matj[e] waarmede bij vorstelijke personen een schotel gedekt wordt; [Batak] *een fijn zilmatje* (M.); [Batak] Mal. قدن برجرمس naam van een kostbare kleedingstof.

II. *de kortste stutten* onder een *sopo* of huis waarop de *tustus* rusten.

[Batak] *een teeken,* datgene waaraan me[n] iets of iemand kent, *karakteristiek; vizierkorr[el]*

…an een geweer; *duidelijk*, *kenbaar;* … *wat zult gij* …*ls een teeken van u achterlaten*, *ten bewijze dat gij* …*eze onze huta hebt bezocht?* … *van* iets *de kenteekenen opnemen*, *op* iets *den blik* …*estigen* (vgl. 't Mal. woord); … (pamodilon); … zie onder … I.

… = …

… een laag bij den grond was-…ende en stekelige bladen hebbende plant (Jav. en Mal. id.); de bladen tot vlechtwerk; … pandanus odoratissimus; … een der namen van het eiland Sumatra; … versierde benaming van het tandvleesch; … *die onverwelkbare pandan-*…*tekels tot haren heeft* (in de beschrijving van een offerkip); … of … of … eigennaam van een oude vrouw, die alleen in een heerlijke …uin woont, waar nu en dan hemelsche princes-…en bloemen plukken (wordt in verschillende ver-…alen te pas gebragt).

… I. = … *de plaats waar men zich gevestigd* …*eeft* (M. in de aanroepingen der geesten die de …eeste verhalen voorafgaan).

II. naam van een soort van *basir;* … (M.). —— … = …

… zie onder …

… = …

… (M.).

… (vgl. …)?

… de bekende roode *sa-ga*-boontjes, die als goudgewigt gebezigd worden; … *die sagaboontjes tot oogen heeft* (in de beschrijving van een offerkip).

… bamboe van twee geledingen, die men in een *hodong* (…) vast steekt, latende een geleding boven staan, om daarin water of *tuwak* bij de offeranden den geesten aan te bieden.

… *bedreven zijn* in het een of ander; *werkman; onderhandelaar* (vgl. Mal. pandei, Jav. pande; Sund. pandaj); … *de vleesch-uitdeelers* op een feest; … *timmerman;* … *smid;* … *smid-se;* … (D.); … of … een persoon die in het midden van de twistvoerende sprekers zit, om het einde van ieders redevoering, en het antwoord daarop aan te kondigen; zoo een persoon stelt men om het tegen elkander schreeuwen van de disputanten te vermijden, en wordt met … of … aangesproken (vgl. onder …); … (…) iets *als onderhandelaar bespreken;* … (…) iets aan iemand *te maken geven*, bij een smid, timmerman enz. iets *bestellen;* … *toedoen*, *beschikking*, *daad;* … *dit is door zijn toedoen geschied*, *dit is zijn toedoen;* … *iets waaruit iemand's bedrevenheid blijkt*, *zijn werkstuk*, *handelwijze*, *daad*, *gedrag; toovermiddelen* in het algemeen, als liefdedrankjes enz.; —— … (vgl. …

en) zekere struik wier bast wegens de geur zeer gezocht is.

I. vloekwoord even als of gebezigd (Malag. fafa *weggevaagd worden;* vgl. ook 't Sanscr. Mal. papa).

II. (vgl.) iemand *onderrigten, zeggen* dat hij zich in het een of ander geval stil moet houden.

III. zekere boom, wiens hout voor wapenscheden gebezigd wordt; de jonge bladen tegen puisten (M.).

plank, planken (Mal. id.); *vloer* van planken (in tegenoverstelling van *vloer* van); *vlakte-inhoud* als b. v. van den rug; benaming van een *garattung*-soort, die op het bekken geen bult heeft, als bij de *ogung's* en de *garattung botul* het geval is; 1°. *als een vlakte zich uitstrekken, zich vlak vertoonen;* 2°. = ; naam van een *bira*-soort (M.).

zie onder .

= .

zie onder .

een kort geweer, soort van luks van Atjineesch of Mänangkärbausch maaksel.

= ; wordt van een geacht persoon gezegd (M.).

(vgl.) *de steel* van een hengel, *hengelstok.*

/ = ; = (M.).

/ ( ) *oprapen* vele dingen als rijst- of sesamumkorrels (M.).

de tromp van een geweer.

(vgl.) iets *tot bewaarplaats maken;* een geest *tot zijn djudjungan maken;* benaming van het slagtbeest, waarop de plaatsgenooten van een overledene worden onthaald.

/ *een niet zeer diep moeras* (vgl. Mal. paja).

ter neêr gelegen; iets *ter neder leggen, neêrzetten;* *doen liggen* als een te slagten buffel.

= of ; in 't Mandail. ook: ; = of (a.); = (a. M.).

Mal. *verkocht worden, aftrek gevonden hebben;* *het is aan den vorst voor honderd (Spaansche matten) verkocht geworden;* *makelaars loon* door den verkooper te betalen, in tegenstelling van .

Mal. *een zonnescherm; het invatsel* van een ring; *de kop* van een' spijker; = (Pngrks.) = (hbs. M.); naam van 't wigchelen met een varken, dat men den kop afslaat.

/ = (D.).

I. uitroeping het geluid nabootsende dat iets kletterend maakt; *kletteren.*

II. *wat onheilspellend is.*

I. *een vierkant van hout of bamboesplijtsels gemaakt rek* dat men boven de stookplaats hangende vindt, en waarop men allerlei gereedschappen, als potten enz., nederzet (vgl. Mal. para; Jav. paga; Daj. pahå; Mak. para-para; Bisaj. en Tag. pala-pala); *een diergelijk*

rek in de huizen boven de *talete;* ook: = [Batak].

II. (pará) [Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. *een klein vaartuig.*

[Batak] *de dikke en vaste bestanddeelen* die onder in de *tuwak* gevonden worden; *de buisjes* in het vleesch van vruchten als de citroen.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] *krijgsknecht*, *de deelnemers* van een krijgstogt; —— [Batak] *kind* in betrekking tot de ouders; *onderhoorige* (D.).

II. [Batak] = [Batak] (tabas).

[Batak] *gesteldheid* van iets, *aart*, *karakter* (Mal. pärangei).

[Batak] (vgl. [Batak]) *de bovenbil.*

[Batak] Men Mal. فرماي of فرغماي (Sanscr. pramaja *dooding*) naam van een tooverformulier, dat men over iets van iemand's ligchaam, als b. v. over eenige zijner haren, prevelt, om hem te doen verkwijnen (M.).

[Batak] *fraai* van een rustplaats; —— [Batak] = [Batak] (vgl. het Mal. woord); [Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] naam van een bamboesoort, en een *marga.*

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. pärpäti); [Batak] *duiven verduisteren den zon* (in de *djangka-djangka* bij 't opsommen der rijkdommen van een groot vorst).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *zich met* iets *tevreden stellen*, iets van geringe waarde *zich ten nutte maken.*

[Batak] = [Batak] (Mal. parämpuwan); [Batak] (D.); —— [Batak] *een slavin die reeds kinderen gehad heeft* (M.).

[Batak] = [Batak] (M.); *aarden omwalling*, *bolwerk* van een *huta* (vgl. Mal. parit); [Batak] *een gadong-akker digt bij een huta;* [Batak] *een vrouwtje* van een pas geboren kind sprekende; [Batak] iets (als een *huta*) *van een bolwerk voorzien.*

[Batak] Mal. كريڠڬي (kuringgi) *heidensche bewoner van de kust van Coromandel;* gewoonlijk zijn deze lieden als staljongens bij de Europeanen in dienst.

[Batak] zekere slechte kamfersortering.

[Batak] *een schild* (Mal. parisei).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (Kamfert.); [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] (van [Batak]?) zekere hooge boom, wier sterkriekende boonen als groente zeer gezocht zijn; bij ons onder den Mal. naam *pätei* bekend (anagyris. L.); —— [Batak] een der versjes waarmede de Dairische verhaler van 't publiek afscheid neemt.

[Batak] *wit gespikkeld zijn* als iets door de drek van een insekt (M.).

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. paruh).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *de knobbel op de sneb van een rhinoscerosvogel* (Daj. pantong); zekere uit knobbels bestaande benzöe-sortering; [Batak] = [Batak]; [Batak] bijnaam van den *ongang.*

[…] zeker rietachtig gewas waarvan de jonge scheuten als groente genuttigd worden (M.; Men. Mal. id.).

[…] *schoondochter;* […] (D.); […] (M.).

[…] (vgl. onder […]) […] een vinger lang stukje bamboe, dat ter nedergeworpen uit zijn ligging een omen aangeeft (vgl. Mal. pari). —— […] = […] (a.); = […]; […] *weeklagt* (a. M.).

[…] (vgl. […]) = […].

[…] *soldeersel* (Mal. patāri); *goed aan eensluitende.*

[…] zie bij […].

[…] I. (vgl. […] II.) *toereikende zijn; tot zelfs; zoover komen, dat; en ook, met;* […] *hoewel dom, bezit hij toch goud (of geld) genoeg;* […] *zie me dezen man eens aan; ook tot zelfs gezang, zegt hij, is iets wat men boven anderen vooruit heeft;* […] *dat niet toereikende is om gedronken te worden;* […] *zoo 't zoo ver komt dat hij sterft (zoo hij moet sterven), hoe te doen?* er is niets tegen te doen; […] *inderdaad; zonder dat het te vermijden is;* […] *zoo gij zonder dat het te vermijden is (volstrekt) eens moet zinken, zij het dan gerustelijk op 't zand!* […] *'t is 't best dat;* […] (D.); b. v. […] *'t is 't best, dat ik alles verberg* omtrent mijn afkomst, enz.

II. verkorting van […]; […] *zoo het goed is zóó, dan behoeft gij niet weder te komen, om het te zeggen.*

[…] een bijzondere soort van lans, die aan de punt van een weerhaak is voorzien (Tag. kalawit van kawit dat = […] is; zoodat 't woord een verbastering is van een vroeger bestaand […]); […] *die een gouden palait tot tong heeft* (in de beschrijving van een offerkip).

[…] *moederkoek.*

[…] I. *palm* van de hand, *zool* van de voet (Mak. palaq; Lamp. palat; Tag. palar; Mangind. palad); […] (D.); […] (M.).

II. = […] (M.).

[…] zie onder […] I.

[…] I. (vgl. […] II.) *de bloesem* van de *sijala* die gegeten wordt; […] = […].

II. […] zie onder […] I.

[…] *een trog* waaruit de varkens eten; […] (D.); […] benaming van de boete, die een varkens-dief betalen moet; […] *gewelf* van een poort; —— […] een gespleten bamboe, waarin men het vocht van gekookte *pangi*-vruchten doet, om er de *attingano's* in te lokken; een stuk hout met zeven kepen, waarin men de offeranden voor zekere geesten plaatst.

[…] *zuiver goud* (Nias. balaki *goud*).

[…] I. (vgl. […]) = […]; […] = […].

II. […] 1°. *een dood-*[illegible]

arme vent; 2°. = ; 3°. = ; *die een palas palas tot huis heeft;* zoo arm is hij.

= .

I. met minachting = .

II. Men. Mal. فلسيت iemand die 's nachts met zijn romp te bed ligt, maar zijn hoofd laat kuijeren, om kwaad te doen; scheldwoord van de Maleijers op de Bataks toegepast (M.).

de star in het oog.

naam van geesten die koorts verwekken?

gouden oorsieraad van de gedaante van een *blimbing*-vrucht; (D.).

naam van een mangifera; —— zekere grassoort.

I. = (D.).

II. = (Mak. paliq).

III. = (D.).

zekere kleine witkoppige uilsoort.

I. (beteekenis onbekend) scheldwoord door de Mohammedanen tegen de heidenen gebezigd; b. v. .

II. *de geest van een in de kraam gestorvene vrouw;* naam van een struik; *het graf van een in de kraam gestorvene vrouw.*

= (Mal. id.).

(Perz. Mal. فليت *lamp*) *pit* van een lamp; *een lamp.*

= .

uitroeping *het zij ver!* wenschende een ramp nog ver af te zijn (Mal. id.; Bisaj. panijas zekere onkwetsbaar makende plant); naam van de spijs, die men op een expeditie mede neemt; *ver zij (de kogel) moge hij niet geraakt worden!*

(vgl.) *de vonken* van een vuursteen; figuurlijk *de vlam* van een zwaard.

een geweer *afschieten*, een muzijk-instrument *bespelen; muzijk maken* (vgl. Mal. palu); een met lappen omwoelde korte houten hamer, waarmede men de *ogung's* bespeelt; een stuk hout waarmede men de pauken (*gordang*) en *odap's* bespeelt; —— iets waarmede muzijk gemaakt wordt; als b. v. de *ujup ujup* (M.); *de bult* van de *ogung*, zijnde de plaats waarop men slaat; —— geldbedrag gelijk staande met hetgeen de moeder van het meisje heeft gekost (M.).

= (D.).

(vgl.) iets *overtrekken* met goud enz. (Mal. id.); *blinddoeken* de oogen van een buffel, om hem daarna te slagten; *bekleeden* de huispalen bij feestelijke gelegenheden.

steeds zittende niet willende staan, of gaan; ergens *vast hokkende.*

smakeloos van spijs voor iemand die niet wel is.

kaal van het hoofd; *kaal er uitzien* van veldgewas; *geheel geen hoofdhaar meer hebben* wegens ouderdom; *kaalkop; een dobbelsteen zonder oogen* zoo als er soms gebruikelijk zijn; —— een breede plank die als lijst voor een huis op de hoogte van den ingang bevestigd is; een van rotan gevlochten koord die in de opening der *sopo's* hangt, en waarbij men zich de trap op trekt (M.).

voortdurende van een kleedingstuk, dat men iemand altijd ziet aanhebben.

[Batak] Mal. فواڠ titel gegeven aan het hoofd van een togt ter zee voor de vischvangst; —— = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.); b. v. [Batak] = [Batak].

[Batak] klanknaboots. uitroep: *pok!* van 't geluid bij 't afblazen van een blaasroer (M.).

[Batak] *brand* in het koren op het veld.

[Batak] naam van een *marga*.

[Batak] Men. Mal. فوکوق *kapitaal, geld* voor kansspelen (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *langwerpig vierkant blad, waarin gekookte rijst is gewikkeld;* [Batak] naam van een *marga*.

[Batak] naam van een paddestoelsoort; —— [Batak] *van* iets *een portie nemen tusschen de drie eerste vingers en duim, en 't dan tegen de palm te zamendrukken;* [Batak] *een op die wijze te zamen gedrukte portie* gekookte rijst enz.

[Batak] Men. Mal. فکت = [Batak]; [Batak] *eensgezind en eens van gevoelen* (M.).

[Batak] Men. Mal. (volgens de Raosche uitspraak) فکن = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. zekere bittere groente met roode zoete vruchtjes; —— [Batak] gekaauwd betelblad als pleister-geneesmiddel op het hoofd gebezigd.

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (pamodilon); ——

[Batak] Mal. ڤڠاڠن *gebied* (M.).

[Batak] *krijgsbehoefte, wapenen; uitgerust, gewapend.* —— [Batak] een koper ringetje dat de vrouwen nog aan een der tinnen oorringen dragen (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) [Batak] iets *wederregtelijk in bezit houden, opsteken* het geld dat men iemand moet uitkeeren.

[Batak] I. naam aan kippen gegeven, bij welke sneb en pooten zoo gekleurd zijn, dat zij bij het lijf afsteken; als b. v. een zwarte kip met witte sneb en pooten, of omgekeerd.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] iemand *tegenhouden* (vgl. Jav. pĕgĕng); [Batak] toovermiddel waarmede men iemand belet, zich te bewegen.

[Batak] *arm, behoeftig* (vroeger 't zelfde als 't Jav. pĕḍĕs, 't Mal. pĕdas *scherp* op de tong; vgl. de analogie van [Batak] dat zoowel *scherp* op de tong, als *arm, behoeftig* beteekent); [Batak] *armoede;* [Batak] iemand *kwellen;* [Batak] *mits ik deze ellende maar niet hoef te verduren*.

[Batak]/[Batak] zekere boom wiens vruchten vooral bij den palmwijn genuttigd worden; [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *gal* (Nias. aweughu; Jav. ampĕru; Malag. aferu; Mal. hampădu; Bisaj. apdo; Daj. pero); naam van het geldbedrag, dat de principaal (*suhut*) van een expeditie aan zijn krijgsknechten te betalen heeft, zoo deze iemand aan 's vijand's kant gedood heeft; het bedrag wijzigt zich naar den rang van den gedoode; [Batak] *het midden van de straat;* [Batak] *stof of asch tusschen de treeft steenen gevonden.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *kort en dik* van de hals.

[Batak] = [Batak]?

[Batak] *messing-draden als collier* bij vrouwen (M.); *de hoepelbanden* van een fuik; *dwars ergens in zittende* als een been in de keel; [Batak] iets *stutten; tegenhouden* als een *bot tang*, dat hij niet knijpe; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Ar. Mal. [Arabic] [Batak] naam waaronder de Padries of een hunner hoofden bij de Batak's van het meer bekend staan. (De rooftogt der Padries aan 't meer die voor ruim 35 jaar moet plaats gehad hebben, geschiedde denkelijk onder aanvoering van een priester die den titel had van [Arabic]; de Tobas dit woord niet verstaande, dachten dat 't zijn naam was, en moesten er dus *Sipokki* van maken).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iemand *verwurgen*.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] *eensgezind zijn* van een gehuwd paar (D.).

[Batak] Mal. [Arabic] benaming van staartlooze hoenderen (M.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zeker gouden oorsieraad bij mannen in gebruik.

[Batak]/[Batak] *gebroken zijn*, *door midden geknakt zijn*, *in stukken gesneden zijn* (Mal. pänggal; vgl. ook het Jav. tugĕl); [Batak] iets *doorbreken, doorsnijden*, *afsnijden; op de helft staan* van een omheining op de *alaman* van een *huta*, waarvan de bewoners onderling oorlog hebben; [Batak] *in stukken kappen* als geveld hout; [Batak] *een stuk*, *stomp, brok;* [Batak] zekere vergiftige op de rug wit gestreepte slang, die gevonden ongeluk aankondigt; *een scheur in de breedte* in de dop van een ei, waarmede men wigchelt.

[Batak] Men. Mal. *een stuk* staafijzer (M.).

[Batak] *het mannetje* van een hertebeest.

[Batak] *iets dat een wapen tegenhoudt* of *werkeloos maakt;* alzoo noemt men vooral het teeken dat de twistvoerende partijen een bemiddelaar geven, ten teeken dat de vijandelijkheden geschorscht zijn; meestal bestaande in een mes maar ook wel in een ring of iets anders, na de teruggave waarvan eerst de vijandelijkheden mogen beginnen; [Batak] versierde naam van een vervaarlijk groote mannetjes-tijger in de verhalen; [Batak] *die den zon belet op te gaan;* als bijnaam van iemand die bovennatuurlijke magt bezit.

[Batak]? [Batak] benaming van een wijze van schieten met 't geweer, waardoor men iets dat binnen iets zit kan raken.

[Batak] *gerustgesteld*, *vertrouwen koesteren* van de *roha;* [Batak] *troost*, *toeverlaat*, *iemand waarop men zich verlaten kan;* [Batak] *gij alleen zijt zijn toeverlaat*, *want gij zijt regtvaardig.*

[Batak]/[Batak] een fuik als een pop aangekleed, en door een kind gedragen om ordeals-gewijze een dief er mede te vangen.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *jong* van jaren; *onervaren* met *roha;* [Batak] *een pas geboren kind*, of *pas geboren jong* van een beest; [Batak] *jongen hebben* meestal van een beest; [Batak] *knecht*, *volgeling*, *afhangeling* van een hoofd; [Batak] zegt een vader's zuster (*namboru*) tot haar broeder's zoon; [Batak] *jong wildernis uit laag gewas bestaande;* [Batak] *ontijdig ter wereld komen* van een kind.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *zwemblaas* van de visschen.

II. = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] *zachtkens bekneden*, iemands ledematen.

[Batak] *pijn doende* van een zweer of puist; *onverbiddelijk* in het manen; *streng* in zijn handelingen.

[…] = […].

[…] / […] waarop *'t vermoeden is gevallen, dien men verdenkt* iets uitgevoerd te hebben; —— […] zekere boom.

[…] = […] (D.).

[…] / […] (misschien wel de naam van een vrouw blijkens […]) naam van een *marga*.

[…] Mal. فجم *gesloten*, *geloken* van de oogen; *niet zigtbaar zijnde* van de maan, of iets dat gezonken is (vgl. […]); […] *doen slinken* een opgeloopen ligchaams-lid door er iets op te smeeren; […] *luiken*, *sluiten* de oogen.

[…] (vgl. […]) *uit zijn* van licht of vuur, *onzigtbaar zijn* van de maan; —— […] *ver doorgaan* zóó, dat het niet te zien is (M.).

[…] Mal. فتغ = […]; […] *dezen middag;* […] *des avonds;* […] *iederen avond en iederen morgen, 's avond's en 's morgens;* —— […] zeker riviervischje (M.).

[…] zekere boom wiens vruchten veel van die van de *parira* hebben, maar niet genuttigd worden (Lamp. pětar = […]).

[…] I. (vgl. […]) […] Men. Mal. naar de Raosche uitspraak (فتا اير مهلتغ جالن *patroon: een water dat dwars over een weg gaat*) naam van een patroon van een *anak ni abit* (M.).

II. […] = […] (D.).

[…] I. Mal. benaming van buisjes zonder mouwen.

II. = […].

[…] Tamil. Mal. فتي *een kist*, *koffer*.

[…] (vgl. […]) Mal. فتيك *de haan* van een geweer.

[…] I. (vgl. […]) *een bam[…] boekoker* voor *tuwak*.

II. […] naam van ee[…] wervelwind; […] (M.; Mal. puting balijung).

[…] (vgl. Mal. فتر) […] *stikdonkere duisterni[…]* […] *een zwa[…] hongersnood;* […] *naam aan een hevig kletterende regen gegeven;* […] (M.).

[…] = […] I. (M.).

[…] / […] de klaargemaakte b[…]telkalk *bevochtigen*.

[…] / […] vissche[…] die men in uitgedroogde beeken vangt *doodslaa[…]* door ze op den kop te slaan.

[…] zekere boom, wiens vruchten eer[…] gekookt, en dan in het water te weeken geleg[…] worden, voor men ze eet, daar de stank nog e[…]ger is dan die van de *parira* (*parkia species*; vg[…] Jav. pěte; Mal. pätei); […] p[…]vetta sylvatica.

[…] *digt begroeid* als een a[…]ker of tuin door het onkruid (vgl. Sund. peupeu[…] Jav. pěpět).

[…] *onderwijs*, *voorschrift;* […] (D.); […] *voorwaarde, een ma[…]* bij een gezegde; […] *onderw[…] geven en genieten* naar mate men van een leerli[…] of leermeester spreekt; […] iets *beha[…] delen* zoowel van den onderwijzer als den leerlin[…] […] iets *onderwijzen*.

[…] zie […].

[…] Mal. فدغ *een sabel*.

[…] = […] (D.; Mal. p[…]das; Jav. pědĕs *scherp* op de tong).

[…] (vgl. […]) *nog;* ook: […]; […] *nog ni[…]*

[…] / […] *ter* […]

der liggen, slapen; [Batak] (D.; Lamp. pĕdĕm, Nias. moro, Mantaw. mĕdĕp id.; Jav. mĕrĕm; Sund. peureum *gesloten zijn* van de oogen; Mal. mangăram, Jav. angrem *broeijen* van een vogel) *aan het broeijen zijn* van een vogel; *gestold zijn* als b. v. de olie door de koude; [Batak] *slaapplaats; broeiplaats* van een vogel; [Batak] iets *laten liggen*, iemand *doen liggen; laten broeijen* b. v. een kip; [Batak] *wegens* iets *bedlegerig zijn* als wegens een ziekte; [Batak] *op* iets *zitten te broeijen* als een vogel op zijn eijeren; [Batak] *uitgebroeid worden* als een ei; [Batak] een boompje met erwt-groote roode bessen, en bladen die tegen den avond zich sluiten; [Batak] *de eerste slaap;* [Batak] (D.); [Batak] *tegen middernacht;* [Batak] *in slaap gevallen zijn, overvallen worden door den slaap;* [Batak] *hij steent of heeft wegens (die kwaal) pijn, maar niet zóó, dat hij bedlegerig is.*

[Batak] *in bladeren wikkelen* benzoë.

[Batak] Tamil. Mal. نون (*poeder, stof* vooral van edelgesteente) *zaagsel, gruis* van goud enz.

[Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak] *ironisch gezegde;* [Batak] iemand *met ironie bespotten.*

[Batak] elders: = [Batak].

[Batak] (Mal. pärnah); [Batak] (D.).

[Batak] *meer of min verlaten zijn* als b. v. een weduwe, of iemand die kinderloos is.

[Batak] *onduidelijk zijn* van de stem; *niet zigtbaar zijn* van het water dat men in een diepte hoort ruischen.

[Batak] (D.).

[Batak] zekere heester, wier steelbast goed bindgaren levert.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) soort van harpoen (Mal. tämpuling; Jav. tjĕmpuling).

[Batak] *een zeeschildpad* (Mal. en Jav. pänju).

[Batak] zekere boom; naam van twee eilanden in de baai van *Tapiejan-nauli.*

[Batak] Mal. قنجل = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *naauw, eng, door de naauwheid* ergens *niet in kunnende gaan, te groot* om van iets de inhoud te kunnen zijn; [Batak] *op een plaats slapen, waar geen plaats genoeg is, en men zich voor elkaär moet schikken.*

[Batak] (Sanscr. pandjī) de *kapok*boom (eryodendum anfractuosum).

[Batak] een groote kist, waarin men allerlei dingen bewaart, en waarop men tevens slaapt (vgl. Mal. päntas; Mak. pántasäq); [Batak] een stellaadje dat zich van zelven bewoog, en waarop *Sokondar Mudo* van *Pagar rujung*, van wien zich de Mandailingsche hoofden doen afstammen, zijn togten over Sumatra deed (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *de kleinste* van de 9 pauken (D.); ook: [Batak]; men bezigt ze ook om iets algemeen bekend te maken, of 't volk bij elkander te krijgen.

[Batak] I. *open* als een bloem, *ontloken.*

II. […] = […]; […] *een toovermiddel waardoor men zich gevreesd maakt.*

—— […] = […]; […] (D.).

III. *kamferbrokken in de gedaante van het een of ander muzijk-instrument;* […] *kamferbrokken vinden die de gedaante hebben van het een of 't ander muzijk-instrument;* hetgeen een groot ongeluk zoude zijn.

[…] een soort van beitel, waarmede men de tanden kort beitelt (M.).

[…] I. (vgl. […]) *kort* van statuur, *laag bij den grond groeijende* van een boom (Men. Mal. păndak; Mal. pendek).

II. *tijdelijk opgeslagene loodsen* die in een rei op de *alaman* worden opgetrokken, om er bij feestelijke gelegenheden de gasten in te kunnen bergen (vgl. het Jav. en Mal. gelijkluidende woord).

[…] = […] (bij het afleggen van een eed, of in een vervloeking); […] *zonder spartelen sterven* van de kip in de *appang* (parmanuhon); *stilstaan* van water in de holtens van den weg enz. (Wigchelt.; Jav. pĕndĕm *begraven*); […] (*in een graf gaan schuilen*) spreekw. *iets verbergen en 't juist deswegen verliezen*, als iemand die uit te groote zorgvuldigheid iets bederft.

[…] zie […].

[…] = […].

[…] of […] Mal. فندق een gouden of zilveren buikband-plaat, die vlak op de buik komt te zitten.

[…] (vgl. […] II.) […] iemand *het stilzwijgen opleggen.*

[…]/[…] (vgl. […] en […]) *in massa's groeijen*, *zich overal vastgeworteld hebben* op een akker, als gras, onkruid, en kleinere planten.

[…]/[…] *rekenen;* ([…]) iets *uitrekenen.*

[…] zie onder […].

[…] (vgl. […]) *onleesbaar zijn* van schrift; […] *ter neêrgeslagen zijn* als rijsthalmen door een hevige regen; […] iets *ter neerslaan* van den wind planten iets *op zijde doen liggen;* iemand in een gedrang *op zijde duwen;* […] *een zachte wijze van langs een ligchaam te wrijven*, zoo hard wrijven als 't noodig is, om de haren neêr te doen liggen; […] *open maken* een ei door kloppen; iets *in stukken breken*

[…] (zie onder […]) […] = […] (D.).

[…] twee in den grond geheide palen, die met het boveneinde naar elkaâr toe staan en waarin men een wilde buffel zoekt te temmen door hem er met den nek onder te doen staan (M.)

[…]/[…] *zich vermenigvuldigen* van vee en menschen *kroost verwekken;* iemand *ter wereld brengen;* […] *kroost*, *afstammelingen*, *na geslacht*, *nakomelingschap;* […] (D.).

[…]/[…] iets *bewaren*, *in het bezit hebben*, *bezitten;* iets *onthouden; ter harte nemen* met *roha.*

[…] *hard*, *hevig* van den regen.

[…] *droog* van eetwaren, tabak, hout bladeren enz.; *goed doorbakken*, *bros* van spijze *droog* van de keel van iemand, die van dorst ver smacht (Alf. pĕra *droog*); […] *mijn keel is droog*, *ik smach van dorst;* —— zekere boom die timmerhout le vert (M.).

[…] I. *een togt maken* tegen 's vijand veste (Mal. en Jav. pĕrang); […] zie boven.

II. ('t zelfde als I.; vgl. de afleiding van […]) = […]; […] zie onde […].

[…]/[…]

zekere struik, wier witte vruchten bedwelmend zijn.

te ver gaan in het een of andere; *die zich te buiten gaat* in doen of zeggen.

zie onder.

I. *uitwringen* vocht, *uitpersen* een vrucht (Mal. părah; Jav. pĕrĕs).

II. *heesch zijn* van de stem (Mal. parau; Mak. parro; Daj. ba-pehau).

(M.).

zie boven.

(D.). zie onder.

(D.).

rijp doen worden vruchten door ze op de rijst te leggen. zie onder.

(D.; Mal. kărampang *het kruis* tusschen de beenen).

(D.).

(schijnt oorspronkelijk 't geluid van den vogel beteekent te hebben, zoodat, even als, van, van moet afgeleid worden) = (D.; Jav. en Lamp. pĕrit; vgl. Mak. piqpiq, Mal. pipit, Sund. pi-it; in 't Jav. schijnt 't woord even als in 't Bat. een algemeene beteekenis te hebben; van daar: pĕrit bawang, pĕrit tjohang, pĕrit gantil enz.; vgl. ook).

I. zekere breedbladige caladiumsoort.

II. (D.).

naam van de havenplaats van *Sibolga* (Siboga).

bewaarheid worden van een voorspelling.

naam der Pleiaden (Daj. pariama *ster* voor diegene die bintang niet mogen zeggen, omdat een hunner verwanten *Bintang* heet; Mak. parijama *een tijdvak van* 8 *of* 12 *jaren*); volgens de overlevering zoude een op het eiland Nijas gevallen, en daaraan de overvloedige rijstoogst aldaar toe te schrijven zijn; *oogsten;* *de* 10de Bataksche *maand*, waarin men pleegt te oogsten.

de vlugt nemen; *steelen* plantsoen, vooral benzöe en rijst.

een donderslag, de neêrslaande bliksem; naam van een helder witte steensoort; (*slagtand van den donder*) *berg-kristal;* *van verschillende kunne zijn* van tweelingen; zekere boom, wiens vruchten als geneesmiddel gebezigd worden; zekere laag bij den grond groeijende boom met zoete vruchten; naam van een koord waarmede gewigcheld wordt; de *datu* werpt 't op een gestreept kleedingstuk (), en voorspelt dan uit de ligging de uitkomst van den strijd.

verkleumd; *geheel en al verkleumd zijn.*

oneffen, ruw op het gevoel; *welmeenend* van 't gemoed (*roha*). allerlei soorten van bloemen, of geurige bladen in een lap gewikkeld, en als haarwrong achter op het hoofd door de vrouwen gedragen.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *een mier;* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks).

[Batak] *stil* zitten.

[Batak] / [Batak] zekere kleine schelpsoort.

[Batak] *moeijelijk slikkende* van de keel.

[Batak] *goed staande* van de veldvruchten; *bloeijend er uitziende* van een mensch; —— [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (Wigchelt). —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] iets *op den schouder dragen;* [Batak] een zak van matwerk, inhoudende 12 *suhat* aan rijst in den bolster; [Batak] de persoon die na den dood van den vader van het meisje, in diens plaats treedt, en door den kooper van het meisje kan aangesproken worden, ingeval zij geen zoon mogt ter wereld brengen.

[Batak] (Sanscr. pratyaja) *vertrouwen, vertrouwen stellen* op iemand (Mal. en Jav. pĕrtjaja); [Batak] *in* iemand, of iets *vertrouwen stellen*, iemand *gelooven.*

[Batak] / [Batak] iets *verheelen, verzwijgen;* iemand *verloochenen.*

[Batak] *ellendig* van iemand's wijze van leven; *ongelukkig, rampzalig* zich gevoelen; [Batak] *ellende;* [Batak] iemand *ellende laten lijden, slecht behandelen.*

[Batak] *voorspoedig, gelukkig* in het spel.

[Batak] *veeg* met een vinger, zoo als bij het nemen van betelkalk; [Batak] *één vingerveeg* betelkalk.

[Batak] (Sanscr. prithiwī) *land-streek* (Mak. peretiwi *onderwereld*); [Batak] eigennaam van een hemelsche princes.

[Batak] *de steel* van een *balijung*, en elders: ook van een lans; [Batak] (D.) [Batak] *wat bereikt kan worden door een persoon, wanneer hij de steel van een balijung naar boven steekt;* zoo van een vrucht, die zoo laag hangt, dat men hem op genoemde wijze kan krijgen; [Batak] *dik staafijzer.* —— [Batak] Tamil. Mal. ڤرمادني *tapijtwerk* —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] eign. van een *marga.*

[Batak] *aanwijzing, les, leering;* [Batak] *aanwijzen* iemand's taak; *koers naar* een plaats *zetten; de rigting of ligging van* iets (als van een plaats) *weten* (vgl. Jav. pĕrnah); [Batak] iemand *van de ligging van een plaats onderrigten*, hem *de ligging van* iets *aanwijzen;* [Batak] *mijn huta is ver van uw land gelegen; ik weet hare ligging niet aan te wijzen.*

[Batak] / [Batak] iets *in stukken trappen, omver treden* als plantsoen; *open trappen* zijn eijeren, van een vogel; [Batak] *met* iets *slaan* als met een knods; [Batak] *uitgebroeid zijn* van eijeren; [Batak] *de dop van een uitgebroeid ei;* —— [Batak] *door midden knappen* (M.).

[script] (vgl. onder [script]) = [script] (D.).

[script] zie onder [script].

[script] = [script] (D.).

[script] of [script] (vgl. [script]) *een tuin*, *boomgaard* (Men. Mal. părlak id.; Sund. pĕlak *planten*); *de tusschenruimte* tusschen de *handang* en de *parik*, waar men gewoon is groentens enz. aan te teelen; —— [script] = [script] (D.).

[script] of [script] (vgl. [script]) zekere langwerpige getande bladen hebbende parasit, die zich tusschen de takken der boomen ophoudt.

[script] = [script] (D.; vgl. Mal. tjampărling).

[script] I. = [script] (Sumbaw id.), en [script].

II. = [script] I.; b. v. [script] *die niet zóó groot is*, *dat hij tusschen duim en twee vingers kan gedragen worden;* met minachting jegens kleine menschen; [script] = [script]; b. v. [script] *hoe zoude men te zamen niet treurig zijn!* (M.); [script] (D.); b. v. [script] *wees zoo goed*, *onze schuld aan voorschot te vermeerderen*, *opdat zij in 't vervolg door ons kunne betaald worden.*

[script] een plank, die men om een benzöeboom bevestigt, om er bij het innen van de gom op te kunnen staan; [script] = [script]; —— [script] benaming aan gekookte rijst gegeven, die voor de helft met curcuma geel is gemaakt; ook: [script].

[script] zie onder [script].

[script] = [script] (D.).

[script] (vgl. [script]) = [script].

[script] = [script] (D.; Mal. id.).

[script] I. *zuurdezem* bestaande in gekookte rijst met visch, en een weinig zout, die men in een bamboekoker laat verzuren.

II. [script] = [script].

[script] = [script] (D.).

[script] = [script]; [script] *onvermengd goud*; [script] *een afgezonderde groep uitmaken.*

[script]/[script] *in* iets *de hand steken* als b. v. in het waschwater, de *akkadangan* (zie onder [script]), enz.

[script] zekere struik met eetbare vruchten (M.).

[script] *los raken* van iets dat men in de handen houdt, of van iets dat ergens in of ergens aan vastgehecht is; als b. v. kleederen; [script] *laten vieren* een touw; —— [script] *los gaat de adem van* iemand; om aan te duiden dat hij stervende is (a. M.).

[script]/[script] = [script] (hbs. M.).

[script] = [script] (D.).

[script] = [script].

[script] = [script].

[script] (vgl. [script]) = [script]. (D.).

[script] (vgl. [script], [script] en [script]) [script] iets *met den muil pakken* van een beest; iets *inzwelgen.*

[script]/[script] = [script] (D.).

[script]/[script]

[Buginese] de oogen *uitsteken;* [Buginese] *oog voor oog* (regtsterm).

[Buginese] = [Buginese]; ook: *dringend* manen; [Buginese] *die dringend om wat hem verschuldigd is maant;* [Buginese], en met [Buginese] ook: *gerustgesteld* (D.).

[Buginese] *opkomen* van de maan; [Buginese] benaming van de dagen van het eerste kwartier; [Buginese] = [Buginese]; [Buginese] = [Buginese] (D.).

[Buginese] I. = [Buginese].

II. (vgl. [Buginese]) [Buginese] *inhouden* den adem.

[Buginese] (vgl. [Buginese] en [Buginese]) *vast* aangesjord, ineengerold (als een cigaar), gebonden enz.

[Buginese] *knappende* als rijstkorrels die men brandt; *wat zonder iets er bij*, even als bij ons de koffijboonen, *gebrand wordt;* [Buginese] *gelijk maiskorrels die men brandt*, is het geluid der geweerschoten; —— [Buginese] zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[Buginese] = [Buginese] (D.); [Buginese] (M.).

[Buginese] I. (vgl. [Buginese]) = [Buginese] (M.).

II. [Buginese] iets *bestralen* van de zon (M.).

[Buginese] = [Buginese] (D.).

[Buginese] (misschien van [Buginese] = [Buginese]) [Buginese] iets *eventjes te voorschijn doen komen*, *van* iets *een puntje laten zien* (D.).

[Buginese] = [Buginese]; [Buginese] (D.).

[Buginese] (vgl. [Buginese] en [Buginese]) [Buginese] *op* iets *trappen*, *treden*, iets *vertrappen* (vgl. Mak. ponjaq).

[Buginese] *stil*, *zwijgende*, *niet kikkende* uit ter neêrgeslagenheid.

[Buginese] *digtgestopt*, *stom* van schrift, dat alleen uit medeklinkers bestaat; [Buginese] iets *digtstoppen; beletten door te komen*, *inhouden* zijn behoefte; [Buginese] *bij ongeluk digt geraakt zijn* van een gat.

[Buginese] zie onder [Buginese].

[Buginese] zie onder [Buginese].

[Buginese] (vgl. [Buginese] I.) [Buginese] *latten die de handang tusschen zich in knellen.*

[Buginese] = [Buginese]; [Buginese] eign. van een beroemden *datu* uit den ouden tijd, of diens geest.

[Buginese]/[Buginese] = [Buginese].

[Buginese] = [Buginese] (D.).

[Buginese]/[Buginese] = [Buginese] (D.).

[Buginese] I. uitroeping getjilp nabootsende *pik!* [Buginese] *tjilpen.*

II. [Buginese] = [Buginese] (D.).

[Buginese] (vgl. [Buginese]) = [Buginese] (M.).

[Buginese]/[Buginese] *afmete* de wijdte, die de oogen van een net moeten heb ben.

[Buginese] Ar. Mal. نَزر = [Buginese]; [Buginese] *redmiddel*, *raad.*

[Buginese] (vgl. [Buginese] en [Buginese]) [Buginese]

zachte kloppingen verwekken in de slapen van 't hoofd als een ziekte.

vragend telwoord, in tegenoverstelling van , alleen gebezigd wanneer men naar een getal vraagt: *hoe vele?* (Jav. en Mak. pira; Bisaj. Tagal. pilá); zie onder ; *niet velen.*

zie onder II.

/ *opgeloopen zijn* van het oor; ten gevolge van het doorboren; naam van een paddestoel-soort.

= .

I. (vgl. en) *opwippende;* *opwippen;* (vgl.) *verstoren* een goede verstandhouding; *de zaak was bijna geklonken, toen er iemand kwam die de goede verstandhouding verstoorde.*

II. een meisje dat trouwen gaat *van al hare sieraden ontdoen* (M.; misschien van ; zoodat 't letterlijk een meisje *van de* *berooven* beteekent; dat hier de algemeene beteekenis van *door vrouwen gedragene sieraden* gekregen heeft, is geheel natuurlijk als men op de algemeene beteekenis let, die en diergelijke woorden hebben gekregen).

schriel, gierig.

krom, omgebogen van de vingers, als door de kramp (Tag. pingkog). ——— (vgl. onder) *het gewricht* waarmede de vlerk van een vogel aan het lijf vast zit.

Tamil. Mal. *een bord, schotel;* ook in het algemeen: *gevernist aardewerk, porcelein* (zoo in 't Mak. panne panne *aardewerk, porcelein* van panne *bord*). ——— een der namen van een *boru namora.*

oor, ooren; stengel van de ; *de pan* van een geweer; naam van een paddestoel-soort; Mandailingsch raadsel op de ooren: *hoe meer men er naar kijkt, hoe verder hij gaat.*

(vgl. II.) *de veer* van bamboe bij een *bottang* ( ), een ratte-val, *sambil* enz.; ook: .

(vgl.) *ter nederhurken* zoodat de aars in aanraking met den grond komt.

geloken, half toegeknepen van de oogen uit minachting; *minachting.*

Mal. *het middenstuk* in het kruis van een broek, die zonder zoo'n stuk door de Mohammedanen niet mag gedragen worden, omdat anders de omtrek van het pudendum zigtbaar wordt; draagt men een broek zonder *pisak*, dan moet men daarover 't een of 't ander kleedingstuk plaidsgewijze ( ) dragen.

I. Mal. = ; ; *slavekind;* ——— zekere riviervisch; naam van een rijstsoort (M.).

II. *door een ramp overvallen worden* als b. v. door de verstoordheid van de *tondi* van een zijner ouders.

/ *in iets knijpen* als in de borsten van een vrouw; *uitpersen* een vrucht; *verstikken* van het onkruid een plant; *wreedaardig behandelen* iemand, hem *knevelen; door knijpen verdonkermanen* een der pitjes bij 't *marhaut*-spel, om als de tegenpartij 't getal raadt, hem het alzoo te doen verliezen; mĕmitjat (D.).

uitspuitende van vocht, als bloed, een dunne afgang; *uitschietende* van de wortels van een boom; *steeds spuiten* van een dunne afgang.

I. (Mal. پيسو *een mes* in 't algemeen) *zijde-wapenen* in het algemeen; waaronder die niet

begrepen zijn die als de *sijowa* van de grootte van een dolk zijn ('t Mal. woord is denkelijk 't Chin. 匕首 pi-sjoù *dolk*). —— [Batak] *een bedelaar* (vroeger denkelijk een eigennaam).

II. *lang*, *hoekig* van het gelaat.

[Batak] *verspild worden* van een kleine hoeveelheid; *een oneven getal opleveren* van de *sikko sikko* ([Batak]); *een verspilde korrel* van koren enz.; [Batak] *kruimeltjes* als van gekookte rijst enz.; [Batak] *verspild raken* als een rijstkorrel uit het vijzelblok (*losung*) onder het stampen (Bisaj. pisik); —— [Batak] *als rijst die buiten 't vijzelblok is gespild;* aldus spreken de verhalers uit nederigheid van zich zelve (M.).

[Batak] (D.).

[Batak] (M.).

[Batak] Mal. كجنڠ een op 't slagveld (cockpit) gesneuvelde haan; die door aan de vijf gebeden voldoende mannen niet mag gegeten worden (M.; zie [Batak] I.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *ver gespoten* van spog; [Batak] *die ver spuwt* dat is die zeer veel minachting jegens anderen koestert, daar men bij het betoonen van minachting gewoon is te spuwen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *met den wijsvinger knippende;* [Batak] iets *besprenkelen* met vocht; iets *met den wijsvinger knippende bewerpen* als b. v. rijstkorrels tegen een voorwerp doen spatten; — [Batak] *zooveel als de ruimte inhoudt, die gevormd wordt door den wijsvinger op den duim geplaatst, wanneer men iets weg, of van zich afknipt;* [Batak] iets *wegknippen*, iets, dat men als een kleinigheid beschouwt, *wegwerpen*.

[Batak] (vgl onder [Batak]) = [Batak] (a. M.).

[Batak] I. [Batak] *piepen* van ratten en muizen.

II. [Batak] *besprengen*, *besprenkelen;* [Batak] iets *ter besprenging bezigen;* iets op iets *sprenkelen;* [Batak] *de plaats op den grond, waar de regen van de rand van het dak neêrdruppelend een grens heeft daargesteld;* — [Batak] (M.; Tag. pilipisan).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] *digtgestopt* van een reet of kleine gaten; *pot-doof* van het oor; [Batak] *digtstoppen* kleine gaten of reten.

[Batak] *borax* (Jav. pidjĕr; Mal. pidjar; Bug. pidjâ; Mak. pidjaq; Bisaj. pidal); [Batak] iets *solderen;* [Batak] bijnaam van de *tabar pangubung;* [Batak] zekere boom; eigenn. van een *huta* in *Angkola*.

[Batak] = [Batak].

[Batak] Men. Mal. فنڠڬ هلمون = [Batak].

[Batak] naam van een groote slang-varieteit; [Batak] zekere reusachtige slang die denkelijk tot de fabel behoort.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. pitis; Jav. pitjis; Daj. pikis).

[Batak] *zeven* (Jav., Tag., enz. id.); —— [Batak] *zeven met* hetgeen er bij vermeldt wordt; —

[Batak] *zeven* (*rijar*) *met één zijde-wapen.*

[Batak] *blind zijn* van de oogen; [Batak] *die blind is*, *een blinde;* [Batak] *aan één oog blind zijn;* [Batak] iemand *blind maken;* —— [Batak] *de à jour bewerkte rand van een betel-buidel.*

[Batak] *eng*, *smal* van een weg; van de buik om aan te duiden, dat iemand geen groote eter is; [Batak] *hij is een kleine eter*, *hij eet niet veel.*

[Batak] *een eekhoren.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. *gesloten* van een bloem, *geloken*, *gesloten* van het oog; naam van een handvol, waarbij de hand goed gesloten is ([Batak]); [Batak] *luiken*, *sluiten* de oogen.

II. (vgl. [Batak]) zeker vogeltje tot de rijstdiefjes ([Batak]) behoorende (Mal. pipit).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een vogel.*

[Batak] Mal. قندڠ (vgl. [Batak] onder [Batak]) zekere roode kleedingstof, *purper-roode satijn* (Daj. kadandang).

[Batak] = [Batak].

[Batak] Men. Mal. قدوس toovermiddel waardoor men buitengewone kracht bezit.

[Batak] I. eigenn. van een district in 't Mandailingsche.

II. [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. (vgl. [Batak]) de areca-boom met de bekende bij het betelblad genuttigde noot; *een balletje* amphioen met tabak vermengd; [Batak] *een knijper* om de areca-noot in tweeën te knijpen, *knipmesje;* —— = [Batak] (M.); [Batak] *een bewaterden rijstakker bebouwen*, *in huur de helft van het product betalende;* [Batak] zeker vergiftig preparaat.

[Batak] = [Batak]?

[Batak] (Sanscr. panasa) *de bekende Nangka-vrucht; Jack-fruit* (Bug. panasa); [Batak] spreekwijze: *goed er in zitten*, *rijk zijn.*

[Batak] (in plaats van [Batak] en dus van [Batak]) *straal* van de zon, *licht* van een lamp (M.).

[Batak] = [Batak] (D.; Men. Mal. panămak).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (van een verloren gegaan [Batak] blijkens [Batak]; *pi* in plaats van *pa* of 't Dairische *pĕ* is frequent in 't Men. Maleisch en Makassaarsch, in 't eigentlijke Maleisch, Javaansch en Bataksch zeldzaam; vgl. Mal. pijutang met Jav. potang, dat pautang is; vgl. ook [Batak], [Batak], en [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] naam aan geheel witte paarden gegeven.

[Batak] = [Batak]; [Batak] eigenn. van een broeder van *Ompu Sidjolak Maribu.*

[Batak] (van [Batak]) = [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] de uit opgehoopte aarde, of wel steenen bestaande grens, die 't erf van een huis van de *alaman* scheidt.

[Batak] (Men. Mal. فيچڠ *plat*) naam aan de oude Hollandsche dubbeltjes gegeven; [Batak].

[Batak] / [Batak] iemand *verbieden* ergens te wonen; iets *afkeuren;* [Batak] *niet zóó, dat 't af te keuren is* van d'een of d'andere handelwijze, *niet zoo, dat 't leelijk staat, of te bevitten is;* [Batak] *hij is zoo hoog van statuur en zoo gezet, dat het hem goed staat, hij is niet te lang en niet te dik.*

[Batak] 1°. [Batak] *besprenkelen* iets; —— (vgl. [Batak]) *uitspuiten* als bloed uit een wonde (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] I. [Batak] = [Batak].

II. (vgl. [Batak]) *uitglijdende, inglijdende, glijdende.*

III. [Batak] = [Batak]. —— [Batak] = [Batak] (Pngkrs.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *spits, in een punt uitloopende.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak] I. [Batak] *geïsoleerd zijn, geheel alleen geraakt zijn* door te verdwalen, enz.

II. = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (bij 't wigchelen met een ei).

[Batak] / [Batak] iets *door gunst der geesten verkrijgen;* zijn loon *vorderen* van de krijgers na een overwinning; [Batak] *mogen wij door der geesten gunst of door het geluk schatten verkrijgen* in een wensch; [Batak] *wat ik door mijn geluk verkregen heb;* [Batak] *wat door het gemoed verlangd wordt* als b. v. de uitverkorene van een meisje (vgl. 't Mal. pinta); [Batak] *als zegen of geluk aangebragt worden door* 't een of 't andere feest; [Batak] *de bezoar* van een slang. —— [Batak] naam van een tooverring (zie onder [Batak]) in de Mandailingsche verhalen; —— [Batak] benam. van hoenders die op den kop een vlekje hebben, waarvan de kleur bij die van het geheele lijf afsteekt; als b. v. een zwarte kip met een wit vlekje op de krop, of omgekeerd.

[Batak] *afdeeling* van een verhaal.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *een tijdelijk opgeslagene loods* zoo onder anderen een zeer hoog opgetrokken loods, van waar men de olifanten met steenen van het plantsoen zoekt af te schrikken (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *regt, regtlijnig;* als bijwoord *regtstreeks; regtvaardig* met *uhum* of *roha;* [Batak] *daarop, terstond daarop;* [Batak] *zich regtstreeks ergens naar toe begeven;* ook: [Batak] ([Batak]); [Batak] *zien aan wiens kant het regt is*; [Batak] *een blad dat niet gevouwen is;* als die welke aan geesten worden aangeboden.

[Batak] Zuid-Mandailingsche verkorting van [Batak].

[Batak] *een deur* (Mal. id.); [Batak]

[…] schertsenderwijze = […].

[…]/[…]

[…] = […] (Pngrks.).

[…] = […] (D.; vgl. het geluidende Mal. woord).

[…] Mal. *boot*, *sloep*.

[…] = […] (M.).

[…] *foutief zijn*, *een misslag begaan; fout*, *misslag*.

[…] I. = […] (M.); *bovenwang*, het bovenste gedeelte van de koonen (Mal. *wang*).

II. […] (verbastering van […]?) *het ronde blokje hout* waarom de lijn van de *hail* gewonden is.

[…]/[…] = […] (Mal. id.).

[…] = […] (M.).

[…] = […].

[…]/[…] *de nieren*.

[…]/[…] = […]; […] *gevaarlijk ziek zijn* (D.).

[…]/[…] *kermende* van pijn; […] *plotseling een schreeuw geven*.

[…] zekere timmerhout leverende boom.

[…] I. *een blad, waarop men met het platte van de hand een klap geeft*, om met het geluid er van iemand van zijn tegenwoordigheid kennis te geven; *lokaas* van een val, meestal in ijambam (*gadong*) bestaande; […] iemand *met een pijas roepen; met lokaas vangen* een geest.

II. Ar. Mal. قيس *kwaadaardige zinspeling* tegen iemand gerigt (M.).

[…]/[…] ontbolsterde rijst in *een wan schudden*, *of ziften*.

[…]/[…] *lubben*, *castreren*.

[…]/[…] iemand *roepen*; […] *de menigte bij elkander roepen* om haar aan iets deel te doen nemen; […] *de afstand van een geweerschot;* […] *zijn stem bereikt den afstand*, *waarop men een geweerschot kan hooren;* […] *zoo ver een stem kan roepen*, *een stem roepens* om een kleine afstand aan te duiden; […] iemand *laten komen*, *ontbieden*, iets *luidė uitspreken*, *uitroepen* b. v. iemand's naam; […] ([…]) iets tot aanleiding *maken van een invitatie* b. v. de spijze, waarop men de menigte wil onthalen; […] *betel*, *die de Sibaso aan den bezielenden geest* ([…]) *aanbiedt*.

[…] = […].

[…] = […] (Men. Mal. pinjängat van sängat; vgl. […]).

[…] I. de vrucht van den kamferboom.

II. *een strik* om herten te vangen; *het touw*, waarmede men iemand die in het blok zit nog vastbindt, omdat men bevreesd is, dat hij los komen zal; […] *ratelmolentjes* op de akkers om de vogels af te schrikken.

[…]/[…] = […] (D.).

[…] I. […] = […] (a.).

II. […] = […]; […] zekere vogel (M.).

[…] (vgl. […]) *hard*, ook van de rijst in den bolster gezegd, als zij goed

droog is; *vast, stevig gezeteld* van de *tondi;* — [Batak] *zij uwe tondi vastgesteld* d. i.: houd goeden moed; — — [Batak] iemand's *tondi bestendigen*, d. i., hem geluk en zegen door een feest toewenschen.

[Batak] *ei, eijeren;* ook op de testikels toegepast, waarom men dan ook zeer dikwijls in plaats van dit woord [Batak] bezigt; [Batak] een ei *ter wereld brengen* van een vogel; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *zilver* (Mal. perak).

[Batak] *ziekelijk, zwak er uitziende; verouderd* (vgl. Mal. perang); [Batak] *ziekelijk er uitzien* van veldvruchten, die achterlijk zijn, en weinig bladen hebben; [Batak] *dun* van de gelederen waaruit velen zijn gevallen.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] naam van een tooverformulier waarmede men zich onzigtbaar maakt (Mandailingsche verhalen; [Batak] kan niets anders zijn dan 't Men. Mal. pirabun *kortzigtigheid-verwekker;* en [Batak] zoude van [Batak] afgeleid kunnen worden, en zoo *struikeling verwekker* beteekenen, maar dan moet hier *pi* in plaats van *pa* aan de zucht toegeschreven worden, om beide woorden op elkander te doen gelijken).

[Batak] zeker geel, stinkend timmerhout opleverende boom; ook: [Batak] (*pirás*) en [Batak].

[Batak] = [Batak]? [Batak] naam van een plaats in *Angkola-Dolok*, die dat geheele plateau bij ons dien naam heeft doen dragen.

[Batak] *aandeel* in vleesch of visch; [Batak] iemand met iets van vleesch of visch *begiftigen;* [Batak] *geef mij er iets van.*

[Batak] Men. Mal.? [Batak] *dat is de vorst die de leidsels in handen heeft*, die 't meest te zeggen heeft (M.).

[Batak] Portug. Mal. فلور = [Batak].

[Batak] Men. Mal. toovermiddel, om iemand kogels uit het lijf te halen; —— ditto, om te kunnen duiken, en geen last van 't water te hebben (M.).

[Batak] zekere boom, wiens vruchten zoowel in gedaante als smaak veel van onze kruisbeziën hebben.

[Batak] / [Batak] *inregenen* van regendruppels, die binnenshuis door den wind zijn geslagen; [Batak] *schudden* de vleugels; *drillen* een lans; [Batak] *van* iets *droppels* ergens *opschudden; zachtkens* met iets *sprenkelen* ergens op.

[Batak] *de mannelijke roede, penis.*

[Batak] Men. Mal. een toovermiddel om zich naar boven te werken, of hoog te kunnen springen (M.).

[Batak] / [Batak] in een punt uitloopende platte stukjes hout, die men aan *idjuk*-touw, en rotting-kettingjes zoowel van de *ulu korbo* als van de *pinarloting* franjesgewijze ziet afhangen; ook de kleine in dezelfde vorm geplette stukjes messing of wel goud, die van de *bunga sutting* (zie onder [Batak]) bengelen diergelijke sieraden ziet men ook aan de hoofddoeken; —— [Batak] = [Batak].

[Batak] I. Mal. نيله = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] *fluiten;* ook: [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[…] *verkeerd*, *anders zijnde* als 't wezen moet; *niet rakende* als een kogel; […] *een andere rigting doen nemen* als water dat men afleidt; —— […] zeker laag gewas, dat men op de graven pleegt te planten; […] spreekwijze: *men weet niet hoe 't met iemand nog kan afloopen voor hij dood is;* —— […] zie onder […].

[…] (vgl. […] en […]) = […] (M.; Daj. palowang).

[…] Men. Mal. uitspraak van فيلس benaming van een klophaan-varieteit; groene pooten en vederen.

[…] *kleverig*, *kleinzig* als klei.

[…] *luid* van het geluid; *fel* van het licht; […] iets *fel maken;* […] *de zon verfelde zich* d. i. *zijn stralen.*

[…] (vgl. […]) een splintertje hout, of iets anders, waarmede men de *hapetan* betokkelt; […] *met de vingers op* iets *een knippend geluid maken*, *tokkelen* een snaar-instrument; iets *met den vinger weg*, *of van zich knippen.*

[…] (vgl. […]) […] *elkander verdringen* van een volksmenigte.

[…] = […] (M.).

[…] (vgl. […]) […] iets *uitkiezen*, *uitkippen;* […] een zeker getal *kiezen.*

[…] vóór eigennamen = […] (D.).

[…] = […] (bbs. D.; vgl. Men. Mal. puwawang; zie onder […]).

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] uitroeping nabootsende 't geluid, dat hout in het vuur brandend maakt; […] *knappen* van bamboe die aan het branden is; […] *ver gehoord worden* van iemand's roem.

[…] Mal. فوكو (vgl. […]) zeker slaap- en bedwelming-wekkend bereidsel.

[…] *een groot sleepnet* (Mal. pukat; Bisaj. en Tag. pokot).

[…] (vgl. […] II. en […]) *gevuistbald* van de hand; […] *zich in één rollen* als sommige insekten bij aanraking, of iemand die het koud heeft.

[…] = […].

[…] I. (het Mal. فوهن?) *vraagbaak?; […] een erfstuk dat door het nageslacht geraadpleegd wordt*, als b. v. een boek, enz.

II. […] een *durijan*-boom *bewaken*, dat de vruchten niet gestolen worden.

[…] Mal. فوكل = […]; […] *een groote houten hamer.*

[…] (vgl. […] en […]) *tiktakken* als een bijl op het hout; *kloppen* van de slapen van het hoofd bij hoofdpijn.

[…] iemand *afranselen;* iets, als b. v. (*idjuk*) *betreden* om ze smedig of buigzaam te maken; *idjuk halen; iets fijn stampen;* zoo: […] zekere gom leverende boom.

[…] (vgl. […]) *'t geluid "pukpek" maken*, *tiktakken* als een stokje, waarmede men op iets klopt (M.).

[…] = […] (D.).

[Batak] de bij ons onder den naam *kĕtjubung* bekende bedwelmende plant, wier bladen tegen het asthma gerookt worden (M.).

[Batak] *neērvallen*, *omvallen* als een omvergeschopte deur.

[Batak] *verzameld*, *vergaderd*, *bij elkaār gebragt;* [Batak] *zich verzamelen*, *bij elkaār komen* van een menigte volk; [Batak] iets *bij elkaār brengen*, *vergaderen;* [Batak] *vergaderplaats*, *verzameling;* —— [Batak] (Pngrks.). —— [Batak] (vgl. [Batak]) eigennaam van een hemelschen draak (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. فوڠت? [Batak] (vgl. onder [Batak]) *allerlei vodden van ijzer.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *beginnen*, *aanvangen; stichten* een *huta;* iets nieuws *nemen* b. v. een andere vrouw; [Batak] (D.); [Batak] *ik neem geen andere vrouw; gij zijt mijne vrouw onveranderlijk.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak]? [Batak] zeker vergiftig preparaat.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een boor;* [Batak] *met een boor* iets *van een gat voorzien;* iets *van een boor-gat voorzien.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *doorboren;* [Batak] *uitboren* een aardvrucht, b. v. met den vinger.

[Batak] (vgl. [Batak]) soort van melaatschheid, waardoor de vingers en teenen afvallen.

[Batak] *schrapsels* van hout of bamboe; *omkleedsel* van een blaaspijp-pijltje, bestaande uit bamboeschrapsels en katoen; [Batak] iets *schrappen* door 't mes er bot op te zetten, en 't dan heen en weēr te schuren met beide handen; [Batak] *wat door een appodi is doorknaagd;* —— [Batak] zekere boom, welks vruchten als fuikaas gebezigd worden (M.). —— [Batak] = [Batak]; ook: [Batak] en [Batak].

[Batak] zekere zwarte steensoort, die als wet- en toetssteen gebezigd wordt (Nieuw Zeeland. punga; Sandw. puna); [Batak] iets *aanzetten*, *wetten op zoo een pungga*); [Batak] eigennaam van een slaaf in de verhalen.

[Batak] *digt bewassen plekjes op een vlakte.*

[Batak] = [Batak] (Mal. id.) [Batak] een soort van juk dat weefsters zich tegen de posteriores aandrukken (M.).

[Batak] *een verdorde of doode tak;* naam aan een boom gegeven, wiens takken dood of verdord zijn ([Batak]); [Batak] *takkeloos zijn* van een boom; —— [Batak] (*een dorre tak is op hem gevallen*) verbloemde spreekwijze: *dood gemaakt zijn*, *vermoord zijn* (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) soort van melaatschheid waardoor de ledematen afrotten, en vooral de neus (M.).

[Batak] geluid dat men maakt om een kat weg te jagen; [Batak] versje waarmede men aan 't einde van een *tab…* zijn wensch uitdrukt, van alle rampen bevrijd zijn.

[Batak] *die vrouw no… kroost heeft.*

[Batak] I. *de opperste* van iets; [Batak] *kort en zakelijk begrip* van een vo… schrift, enz.

II. = [Batak]; [Batak] zie onder [Batak].

III. = [Batak]; van daar ook = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *vuur maken door middel van een pusaran;* [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *de navel; navelstreng;* wordende om beiden te onderscheiden in de eerste beteekenis: [Batak] gebezigd (Lamp. id.; Jav. pusĕr; Mal. pusat; Bisaj. en Tag. posor); *het middenste* van een pan, pot, enz.; [Batak] alles wat een wigchelaar bij de geboorte van een kind voor dat de navelstreng gesneden is, in het kraamhuis niet mag nuttigen; —— [Batak] = [Batak] (Wigchelt.).

II. *radeloos zijn, kort zijn* van de adem; [Batak] (D.).

[Batak] Men. Mal. *erfstuk* (M.).

[Batak] Mal. = [Batak]; [Batak] (vgl. [Batak] II.) naam van een naauwen weg (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *draaikolk;* [Batak] *haarkring* bij beesten, of menschen; *een kring van strepen* op de huid, als b. v. onder den duim wel eens gezien wordt.

[Batak] = [Batak]? [Batak] iets *met een ruk wegnemen* (M.).

[Batak] I. *onophoudelijk bezig zijn* met iets; [Batak] *iemand die steeds aan 't visschen is.*

II. *toorn, drift;* [Batak] (D.); [Batak] (vgl. [Batak]) *vertoornd zijn;* [Batak] (D.); [Batak] *de lever;* [Batak] (D.; Tag. posò; Bisaj. poso-poso); [Batak] *in de lever geraakt worden* door een kogel, van 't beeld dat als doelwit bij 't schijfschieten gebezigd wordt.

III. = [Batak] en [Batak] (M.).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] *de jonge bladen* van een boom, of plant, waarin men tabak rolt tot het daarstellen van cigarettes (Mal. putjuk); eigenn. van een *marga;* —— even als 't Mal. woord ook bij 't tellen van geweeren gebezigd; b. v. [Batak] بدل سفوچق (M.); [Batak] *een verlengstuk* aan een hengelstok; —— [Batak] de persoon, die onder de kamferhalers bij het vallen van een kamferboom dadelijk naar de kruin moet loopen, om naar het bijgeloof de kamfer het wegloopen te beletten (M.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.); —— [Batak] een uitgeholde boomstam gootsgewijze gebezigd om er water door af te laten loopen.

II. [Batak] *van* iets *smullen* zonder er iemand wat van te geven; *aan* iemand *de brokken spijs misgunnen.*

[Batak] zie [Batak]; [Batak] (*een lanssteel van nagapustahout*) figuurlijk: *regtvaardigheid.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. pustaka) *wigchelboek* op boombast; *boek* van boombast (Mal. pästaka *inkantatie.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] *knallen* van den donder.

[Batak] verkorting van [Batak].

[Batak] *met vaart* iets *doen;* iets *vervolgen, nazetten;* [Batak] *hij liep steeds met vaart door;* —— [Batak] zekere plant.

[Batak]; ook: [Batak]? (a. M.).

[Batak] (Sanscr. pūdj) [Batak] iemand *prijzen, verheffen* (Mal. en Jav. id.); [Batak] iemand *vleijen;* [Batak] *gelukwenschingen* na een maal den gastheer door de gasten toegevoegd.

[Batak] zekere boom.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *rollen* als b. v. een cigaartje, iemand's ooren *draaijen* om hem te kastijden; [Batak] *in draaijende beweging zijn, aan het draaijen zijn;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] (vgl. ond. [Batak]) = [Batak] (a.).

[Batak] I. benaming van geheel witte geiten (Mal. putih *wit*); —— [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] *blik;* —— [Batak] (hbs.), [Batak] (Pngrks.) = [Batak]. —— [Batak] (Mal. *witte menschen*) naam dien de Padres zich gaven ('t woord *padri* is eigenlijk Portugeesch, en wordt voornamentlijk van *christen-geestelijken* gezegd; toen de Nederlanders 't eerst met de Padris kennis maakten, werd hun de aart van die sekte door dat woord eenigzins verklaard, daar zij 't Men. Mal. malim *priester* niet zouden hebben verstaan. Weldra werd die naam Padri ook bij den Maleijer der bovenlanden bekend, en naar zijne wijze van uitspraak in *padari* en zelfs *pidari* veranderd. De Nederlander dit nu verknoeide woord weder van den Maleijer hoorende, dacht nu natuurlijk dat zijn *padri* een verknoeijing van 't Mal. *padari* of *pidari* was. In de Bataklanden houdt men *padri* voor een Hollandsch woord dat *vijand* zoude beteekenen. De Padris noemden zich *urang putih witte menschen* niet alleen wegens de bij hen algemeen aangenomene witte kleur der kleeding, maar ook omdat zij de *zuivering* van 't geloof beoogden. In de Padangsche bovenlanden hoort men nog spreken van تتكال فوتة of تيمفو فوتة, 't welk zooveel beteekent als *in den tijd der Padris*). De *Tobas* schelden de Padris uit met [Batak] *nakroost van bokken*, denkelijk wegens de *sikjes* die zij als priesters droegen).

II. (Men. Mal. uitspraak van فتري) = [Batak] [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.)

[Batak] / [Batak] *uitvallen* van een tand; [Batak] *plukken* vruchten; [Batak] iets *afplukken;* [Batak] *van de steeltjes ontdoen* als b. v. spaansche peper, *de steeltjes* er van *afplukken;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.); —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. (denkelijk een met I.) = [Batak] (M. Men. Mal. punting).

[Batak] = [Batak] (M.; Daj. id.)

[Batak] / [Batak] zekere roodstaartige kleine wespsoort (Men. Mal. id.); [Batak] = [Batak] van de *gordang* sprekende; benaming van een haan die boven de sneb een plek heeft, waarvan de kleur bij die van 't geheele lijf afsteekt; —— eigennaam van een geest (M.)

[Batak] *berooid zijn, dood arm zijn* (vgl. 't Mal. woord); [Batak] het weefsel *van de aan den rand uitstekende pluizen ontdoen* door ze er af te snijden.

[Batak] / [Batak] *een voor een oprapen* als rijstkorrels (M.).

[Batak] / [Batak] Mal. *Europeaan* (D.)

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (a.; Lamp. pudok).

[Batak] (vgl. Malag. wudi; Jav. buri) [Batak] als bijwoord: *achter;* als voorzetsel [Batak] *achter* iets; [Batak] *naderhand, voortaan* (Men. Mal. kudijan = Mal. kamădijan); [Batak] *die het laatst geboren is* van een kind; [Batak] iets *den rug toekeeren;* iets *achter zich hebben;* [Batak] *dat niet achter den rug te krijgen is* van een heviger wind; —— [Batak] = [Batak] (D.)

[Batak] *de bloemstengel* van de *parira* of *potar; de midden in spits toeloopende ruimte* van een net.

[Batak] *een knoop* in een touw gemaakt; 't geldbedrag, dat de verliezende partij bij 't einde der zaak aan den scheidsregter te betalen heeft; naam van een klimplant, die in den stengel een knoop heeft; zoo een van een knoop voorziene klimplant te vinden is een teeken van ongeluk; [Batak] iets ergens in *knoopen;* [Batak] een touw met knoopen, om het getal dagen van een overeenkomst niet te vergeten; [Batak] *van honger sterven.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *nooit van zijn leven, nog nimmer;* [Batak] *'t is nog nimmer geschied, dat zoo iets spreekt.*

[Batak] naam van een wortel-boomsoort; de gom als vogellijm gebezigd.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *verdraaid* zijn van den nek of hals, als door een beroerte; [Batak] *afgeknot zijn* als een boom; [Batak] iets *afknotten*, iets *afdraaijen* als een tijger den kop van zijn prooi; iets *met een knak ombuigen* als de hals van een kip.

[Batak] (vgl. [Batak]) *kinderloos zijn;* [Batak] *vrouw noch kroost hebben;* —— [Batak] zekere klimplant.

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zekere groene duifsoort (Mal. punei).

[Batak] *de top* van een berg; *het einde* van een togt; *waar* een weg *op uitloopt; uiteinde* van een rotan, *de uiteinden* van een sjerp; [Batak] naam van een bijzonder weefsel; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *het uiteinde* van de ruggegraat, *de stuit; top, bovenste einde* van iets; [Batak] *de laatste der dagen, de laatste dag* van een maand; [Batak] = [Batak] (in tegenwoordigheid van de [Batak] is dit woord verboden; is 't Mal. بغس geen verbastering van 't Bataksch [Batak]? In 't Men. Mal. spreekt men toch *bunsu* uit).

[Batak] *geheel alleen zijnde, op zich zelve staande;* [Batak] *exceptioneel zijn;* [Batak] *die maakt een uitzondering op het algemeen;* [Batak] *op zijn eentjes zijn* onder het loopen, of anderzins; [Batak] *iets buitengewoons;* [Batak] (*wat één man zegt is gekketaal; wat de menigte zegt is puik*) *vox populi vox Dei.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *barsten* als een geweerloop, flesch; *openbarsten* als een puist; [Batak] iets *uitdrukken, uitwringen;* (vgl. onder [Batak]) de maag van een slagtbeest *open maken;* [Batak] *mijn galblaas barst;* schertsenderwijze gezegd voor *ik ga dood.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *uitpersen* vruchten; [Batak] iets *befrommelen* als een doek.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] Mal. بنتل = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. puntung); *geknot er uitzien* als een vinger, waaraan een lid ontbreekt, of een beest waarvan de staart is afgekapt (Sund. buntung); *sprokkels* van het op een akker verbrande hout; [Batak] naam aan dieren gegeven, die eene afgeknotte, of stompe staart hebben; —— zekere riviervisch (M.).

[Batak] (de ware en meer voorkomende uitspraak is [Batak]

[illegible]) *builtje* ten gevolge van een mierbeet, de aanraking van een brandnetel, enz.

[illegible] (vgl. [illegible]) *niets hoegenaamd.*

[illegible] I. *gesloten* van een bloem; *ingekrompen; ineffectief zijn* of *worden* van hetgeen iemand doet om een ander te schaden; ook: [illegible] dat echter als transitief 1°. = [illegible] is, en 2°. iets *in elkander rollen* (als een kleedingstuk, net, enz.) beteekent.

II. [illegible] (vgl. Mal. himpun).

[illegible] I. [illegible] *uitvallen* van de tanden.

II. [illegible] (M.).

[illegible] (vgl. [illegible]) *de inhoud* of wel de *ingrediënten* waaruit een amuleet of *pagar* bestaat (Tag. popok).

[illegible] I. iemand's *zuster's kind;* [illegible] iemand *tot zuster's kind hebben.*

II. [illegible] iemand *uitkleeden, uitschudden.*

III. [illegible] (D.; Men. Mal. pupus *uitgeveegd worden*).

[illegible] (M.).

[illegible] zekere boschgeest (D.; vgl. Mal. puwaka, Mak. puwadjo).

[illegible] *kruizen beschrijven* van iemand's gang; [illegible] *twijnen, draaijen* touw; [illegible] *wervelen* van een wind (Mal. angin puju *wervelwind*); [illegible] *een stukje hout om touw mede te draaijen;* [illegible] naam van een *pagar,* die tevens dient om den vijand in zijn middelen te stuiten; naam van een kiekendief-soort; [illegible] zekere boom, wiens vrucht vermillioen-rood en zamentrekkend zoet is; zekere kleine in bewaterde rijstakkers zich ophoudende visch (Mal. puju).

[illegible] (De *p* is hier aan 't begin gekomen even als in 't Mal. kanak kanak in plaats van anak anak; vgl. 't Mal. lalang met 't Jav. alang alang).

[illegible] I. (vgl. [illegible]) *kevig* van de wind.

II. Mandail. verbastering van 't voorbechtsel [illegible]; b. v. [illegible].

[illegible] *de blaas;* —— [illegible] zeker vergiftig preparaat.

[illegible] zekere grassoort; een andere soort heet: [illegible].

[illegible] Port. Mal. قرن *klatergoud-papier.*

[illegible] Men. Mal. [illegible] (vroeger misschien een met [illegible]; Bisaj. pona pona *een beursje*) *een beursje* van linnen, voor kostbaarheden ([illegible] van garen of touw).

[illegible] *geknobbeld zijn* als sommige bladen.

[illegible] (in plaats van [illegible] van [illegible]).

[illegible] *het schuim* van de kokende rijst.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *een zacht krakend geluid geven* als planten, *zachtkens kraken.*

[illegible].

[illegible] *melaatschheid-soort* waarbij de lijder met dikke builen overdekt wordt, maar die meestal binnen een jaar door vaak te baden geneest, latende echter witte vlekken op het ligchaam achter; [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible] II.) *de herkaauwde spijs* van een rundbeest, buffel, enz.; wordt genuttigd (M.).

[illegible] (vgl. [illegible])

[Batak script] *aanleggen* een vuur (Mal. pă-run; Sund. pirun; Bal. puhun); [Batak script] *een stapel brandhout* voor een groot vuur; [Batak script] *elkander beschieten*, *op elkander losbranden.*

[Batak script] *de hard gemaakte kleikluiten* die met de *sijor* tegen de rijstdiefjes worden geslingerd; [Batak script] *'t is beter schade te lijden dan onregt* (eigentlijk: *'t is beter dat de kleikluiten de rijsthalmen neêrslaan, dan dat de rijstdiefjes de rijst opeten*); [Batak script] *meelkluitjes* van de grootte van een geweerkogel, als ingrediënt van offeranden; [Batak script] meel *tot diergelijke kluitjes maken;* [Batak script] naam van een kamfersortering.

[Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] *knetteren* als iets in de vlam.

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] I. = [Batak script] (D.).

II. (vgl. onder [Batak script]) [Batak script] = [Batak script] (Wigcheltaal).

[Batak script] I. (Sanscr. putrī; vgl. [Batak script] II. en [Batak script]) [Batak script] vindt men voor vele eigennamen van in de verhalen voorkomende voorname vrouwspersonen (Mal. en Jav. putri *prinses*); [Batak script] = [Batak script] (parmanuhon); [Batak script] = [Batak script] (Pngrks.); [Batak script] eigennaam van een hemelsche prinses.

II. *opgefrischt*, *helder* van het gemoed.

[Batak script] (Sanscr. pūrnama) benaming van de maan, als zij geheel vol is; ook: [Batak script]; [Batak script] *de* 13de van een maand; [Batak script] *de* 14de van een maand.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *knallen* van geweerschoten; *geraas maken* van timmerende lieden; [Batak script] *doen kletteren* als bamboe waar men geraas op maakt.

[Batak script] (van [Batak script]; vgl. [Batak script]) *verkoeld* door den wind; [Batak script] *weggewaaid worden; verhuizen* uit vrees; [Batak script] iets *koud laten worden;* [Batak script] rijst in den bolster *laten luchten* door ze in den wind te zetten; *met de snelheid van den wind voortstreven;* [Batak script] *hij ging met ontzettende snelheid zich verwijderen* als een vogel; [Batak script] *zich in den wind verkoelen*, *zich luchten;* de reeds getrapte rijst in den bolster ([Batak script]) *luchten* om tevens 't stroo te laten wegwaaijen; [Batak script] *tranen* van de oogen door den wind, of het eten van specerijen; [Batak script] *specerijen* als gember, curcuma, *hasijor*, *halawas*, enz. (daar men ze voor maagverwarmende, maar huidverkoelende houdt); —— [Batak script] of [Batak script] = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script]; [Batak script] = [Batak script] (a.); ook: [Batak script] .....enz.; —— [Batak script] zekere vogel (M.); —— [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] I. (Sanscr. pūrrwa) = [Batak script] (Wigcheltaal); [Batak script] eigenn. van een hemelsche *kuta*.

II. *wil*, *wensch; beteekenis; omineuse beteekenis; rang* dien iemand bekleedt; —— [Batak script] (vgl. onder [Batak script]) = [Batak script] (hbs.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *in den*

vlam raken van vuur, *afgaan* van een geweer; *gelukken*, *doorgaan* van een besluit, dat in een vergadering zijn beslag heeft gekregen; [illegible] *ketzen*, *niet afgaan*, *weigeren* van een geweer.

[illegible] I. *afvliegende* van iets, dat men ergens afschiet; [illegible] iets *van een hoogte afrukken.*

II. *de lengte gerekend van de top van een vinger tot de tweede geleding;* meestal wordt hierbij de wijsvinger bedoeld; [illegible] *de lengte gerekend van den top van den middelvinger tot aan het midden van de palm;* [illegible] *een handspan* op die wijze gerekend; —— [illegible] (D.).

[illegible] I. = [illegible]; [illegible] = [illegible]; [illegible] zekere slingerplant.

III. Mal. = [illegible] (hbs. D.).; [illegible] = [illegible] (hbs. M.).

[illegible] *soort van brand- of oorlogsbrief* bestaande in een koker waarop beleedigende of wel dreigende woorden staan, een stukje hout in de vorm van een menschenhoofd, een bosje bladen (*rija-rija*), en een bundel *basir's;* welke laatste soms voor de woning van de persoon, waartegen men het heeft, geplant worden.

[illegible] *een eiland* (Jav. id.; Mal. pulau); [illegible] *een point de vue* op een vlakte, *een beplante of bewoonde plek grond*, die als een eiland bij een kale vlakte afsteekt; [illegible] iets *omringen* van vijanden; iemand *terugwijzen;* [illegible] *het ongeluk hebben* onder vijanden *alleen te zitten*, *omsingeld worden; van allen teruggewezen zijn;* [illegible] (*als een tandijang die alleen onder andere gewassen staat*) spreekw.: *als een vreemdeling in Babel;* —— [illegible] *gevangen of opgesloten worden* als een dier in een *djëbak* (D.).

[illegible] benam. van een rotansoort. [illegible] *wervelen* van den wind (M.).

[illegible] = [illegible]; [illegible] een kip *den hals omdraaijen;* —— [illegible] (vgl. onder [illegible]) = [illegible] (a.). —— [illegible] zekere boom, wiens hout voor *porda's* dient (M.).

[illegible] I. zekere suikerpalm-soort (*bagot*).

II. *de kleverige gom-gelijke stof* van de nesten der *bonbon*-bijen; men hecht deze stof van binnen in de *ogungs* om het geluid te wijzigen. —— [illegible] noemt men de hoenderen *die nog geen eijeren gelegd hebben*, *maar vet zijn* (volgens anderen: *die vederen op de pooten hebben*).

[illegible] *verschillend*, *anders zijnde*, *vreemd; afgezonderd* (vgl. Mal. pälek); [illegible] *afzonderlijk;* [illegible] *zich afzonderen*, *een anderen weg inslaan; zich van* iemand *scheiden* door een anderen weg in te slaan; [illegible] iets *afzonderen.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. *op de onderkant liggen*, namentlijk met de holle kant naar beneden; zoo b. v. van de [illegible]; —— [illegible] = [illegible] (D.).

II. *tiental;* [illegible] (D.; Mal., Jav. enz. puluh); [illegible] *tien;* [illegible] *twintig;* [illegible] *elf;* [illegible] *twaalf*, enz.; —— [illegible] *tienmaal* (M.).

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *vergaderd zijn*, *bij elkaär gebragt zijn* (Sund. id.); [illegible] iets *bij elkaär brengen* vooral wat als ingrediënt dienen moet voor geneesmiddelen, enz. (Bug. pulungi); [illegible] *de verschillende ingrediënten* van een geneesmiddel, enz. —— [illegible] *in elkanders gezelschap reisen* (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) *gom* gebezigd om vogels mede te lijmen (Jav. id.; **Bisaj**

polot; Daj. sambulut); [Batak] *met lijm vangen* vogels; —— [Batak] *vangen* van een net; [Batak] Mal. naam van een rijst- en een *bira*-soort (M.); = [Batak]. —— [Batak] .....enz. zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *zich openen*, *geopend worden;* [Batak] iets *openen*.

[Batak] (vgl. [Batak]) *uitpuilen* van de oogen; ergens *uitsteken* als een veder van het hoen onder de *appang* ([Batak]) door (bij de *parmanuhon*).

[Batak] (vgl. [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) naam van de zuiverste en witste benzoe-sortering; [Batak] *barsten* als de loop van een geweer door een te zware lading; (*uit iets dat open barst*) *te voorschijn komen;* [Batak] (vgl. onder [Batak]) *open snijden* de darmen van een beest; *pas uit den grond opgekomen zijn* als de rijstplantjes; *één oog vertoonen* van dobbelsteenen; [Batak] *het vet* van vleesch; [Batak] *stinkende etterende wonden, die zich nadat men van de puru genezen is, hier en daar op het lijf vertoonen;* —— [Batak] zekere struik, waarvan het sap en de vruchten jeukverwekkend zijn; bij anderen: = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] I. en [Batak]) = [Batak]; [Batak] *verstopt raken* als een pas uitgeëtterde puist.

[Batak] (vgl. [Batak]) *uitbreken* van een guerilla; [Batak] de vijandelijkheden *toelaten* als de scheidsregters ([Batak]) na een wapenstilstand doen.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *de kleinste* van voorwerpen van éene gedaante of soort, *de kleinste in zijn soort*.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (M.).

[Batak] *uitgezet, opgeblazen, opgezwollen;* [Batak] *inhouden den adem; zich opblazen;* [Batak] *opgeblazen wangen hebben* van iemand die toornig is; [Batak] *inhouden* zijn adem.

[Batak] / [Batak] *bladerloos zijn* van boomen; ook: [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) uit een gat *te voorschijn komen* als een ei uit het achterste van een kip; [Batak] *doen uitpuilen* de oogen; iemand's oogen *uitsteken*.

[Batak] de door zijn kunstig net bekende vogel, die bij ons onder den Mal. naam *tämpuwa* bekend staat (fringilla planceus); ook: [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.); = [Batak]; [Batak] = [Batak]; bij anderen is [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] in betrekking tot een man; en = [Batak] in betrekking tot een vrouw (Mak. puwang *vader*, *oom* of *tante* die ouder zijn dan een der ouders).

[Batak] *doorloopen* als een weg tot een zeker punt, *doordringen* op een reis tot een zekere plaats; *overgaan* van dronkenschap (Mal. *gelescht* van dorst, *gekoeld* van wraak); [Batak] *zijn dronkenschap is reeds overgegaan;* [Batak] iets *doen vergaan* als zijn driften door ze te koelen; [Batak] *doorgaan* tot een plaats, zijn reis *doorzetten*.

[Batak] *helder zijn* van den dampkring; *niet zich willen sluiten* van de oogen, als men geen slaap heeft.

[Batak] Men. Mal. *de vasten* (alleen bij de geïslamiseerde Batak's van Mandailing).

[…] (vgl. […]) *het vlies* van een ei onder de dop.

[…] I. (vgl. […]) = […] (Daj. id.); […] = […].

II. = […] (M.); ook: […].

[…] *verbaasd opkijken* als iemand die verschrikt wakker wordt.

[…] = […].

[…] *een door de voorouders ingesteld gebruik.*

[…] een woordje waarmede men *stelligheid* uitdrukt; 1°. met vraag- en ontkenning-woorden, vooral gebezigd om 't *concessieve* aan te duiden, zoodat wij het met *ofschoon*, *al* of *zelfs* te vertalen hebben; […] *al zegt gijlieden ook zoo, 't is toch jokkernij van ulieden;* […] *hoedanig ook de armoede van iemand zij, hij heeft toch zonder twijfel een huta;* […] *wie ook mag daar niet zitten, niemand ter wereld mag daar zitten;* […] *één zelfs niet was er, die leefde van zijn vijanden;* […] *al sterft hij niet door vuur, hij sterft toch door vergift;* […] *werwaarts ook;* —— 2°. (deze beteekenis is misschien de oorspronkelijke) is […] een soort van uitroeping die ik niet beter weet te vertalen dan met *geloof mij! maak er staat op! wees er verzekerd van! ge moet weten!* […] *ik kom hier, moet je weten! er is iets dat ik te zeggen heb;* […] *ik, maak er staat op! zal uw middel van naar beneden te komen daarstellen, ik zal wel zorgen, dat ge naar beneden komt;* […] *ik zal 't u morgen, maak er staat op! geven;* […] *morgen zullen zij, ik beloof het u, geen schade aan 't plantsoen aanbrengen;* […] *straks, geloof me, zal hij er van lusten;* uit 't voorgaande laten zich de volgende beteekenissen wel verklaren: […] *toen eerst, nu eerst, deswegen dan, om die reden dan, dáárom; zelfs dat;* b. v. […] *zoo ge slechts dát hebt kunnen krijgen, ook dat neem ik aan;* ge hebt hem duchtig bij 't lijf gehad met uw valsch goud; […] *dáárom geef terug 't geld van den vorst; dáárom geef hem zijn geld terug;* […] *gij maakt een uitzondering onder de lieden uit, door een sprinkhaan (in plaats van een kind) ter wereld te brengen; dáárom ga deze huta verlaten!* […] *hoe lang heb ik naar u gezocht! nu eerst gevonden (nu eerst heb ik u gevonden);* […] —— […] *zoowel* —— *als;* […] *te weinig ook mag niet, te veel ook mag niet, zoowel te veel als te weinig is niet goed;* […] —— […] *eerst wanneer* —— *dan;* […] *reeds zij ik ver, dan neem het, eerst wanneer ik mij verwijderd zal hebben, moet ge 't nemen* […] *wel stellig!* […] *nu dan! maar in dit geval* (vgl. 't Mal. pon dat in 't Men. Maleisch van Rao *pen* uitgesproken wordt; Tag., Bisaj. en Bal. man; Jav. pan; 't Jav. pon zal wel uit 't Mal. overgenomen zijn, en 't Jav. an… pon schijnt wel eene vertaling van 't Mal. ادفون)

[…] *de ze…*

ɛku's worden met de maanden en dagen als goden vereerd, zonder dat men zeggen kan wat beteekent (misschien een groep sterren?).

gember; (*één wortel gember is één dal komkommers*) spreekwoord: *eendragt maakt magt; één rippang* (zie) gember heeter zijnde dan een dal vol komkommers; *bloedvin;* zeker zijde-wapen van een bijzonder fatsoen; (*ik neem mijn grond niet mede even als de gember*) spreekwijze: *ik heb niet alles bij mij;* waar de *suhut* na voordeel in den strijd behaald te hebben, zijn strijders op onthaalt; ——— 2°. zekere boom met kleine zoetachtige vruchten (M.); 3°. *de geele zuursmakende stof, die men bij de was in de honiggraten vindt.*

eenigzins doof van het oor.

afdeeling van een geschrift.

(vgl.) en *tegen elkander ophitsen, door ophitserij maken dat* iets (als b. v. een koop) *niet tot stand komt.*

(hbs. D.; Mal. pinggang *middel* van 't lijf, *leest*).

kwijnen door een onbekende kwaal van menschen, planten, enz.

(D.).

achterlijk in groei van kinderen, planten, enz.

spits aan de uiteinden, en dik in het midden (M.).

Men. Mal. (naar de Raosche uitspraak) فولوفرچا = (M.).

(petjěng) = (D.).

(petjět) = (D.).

(D.).

I. naam van een slang in de verhalen.

II. (Hollandsch door het Men. Mal.) *pistool.*

(vgl.) *ondiep* van een rivier.

eigenn. van een geest, dien de kamferhalers aanroepen om veel kamfer te mogen vinden (M.; zie leesb. 2de stuk, bl. 1 en volg.).

(vgl.) soort van snip.

I. (D.; vgl. 't Mal. woord, en tevens de beteekenis van 't Mal. kojan met die van).

1°. *de tuit* van een *kondi*, *tabu-tabu*, enz.; ——— 2°. *een bamboekoker* voor *tuwak* (D.); 3°. *een bamboekoker* voor *tuwak* met een tuit, en een deksel; (*die steeds schuimende petangs heeft*) die *volop tuwak aan zijn gasten schenkt* (M.).

Men. Mal. uitspraak van فسيت =

zekere rups-soort, die zich op de *randorung*-bladen ophoudt, en wier pop voor een lekkernij doorgaat; uit deze pop ontstaat een geele vlinder.

in

geraakt, getroffen.

vriendschappelijk met elkander omgaan; met elkaâr vrijen; *vriend, vrijster* van een man, *vrijer* van een vrouw.

scheef van iemand's wijze van loopen.

I. *scheel* van de oogen.

II.

een ronde eetbak van hout; *een kleine panutuwan.*

(platte term) een vrouw *beslapen.*

[Batak] *rei* van getelde duiten; [Batak] *een rei* van duiten die men schuivende in een rei werpt; [Batak] *steenen langs de oppervlakte van het water laten keilen.*

[Batak] = [Batak] I. (Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *ter zijde geslagen liggen* van halmen, als b. v. wanneer er een beest in geslapen heeft, *plat op den grond geslagen zijn* van plantsoen door een zwaren regen.

[Batak] *verkeerd geteld zijn* van duiten (vgl. onder [Batak]).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] = [Batak] (D.; Men. Mal. pajah *vermoeid zijn*).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *kakelende* van pijn of vrees, als kippen (Bisaj. pijak); [Batak] wegens pijn *schreeuwen* als een haan die het onderspit heeft gedolven.

[Batak] *verkeerd, verdraaid;* [Batak] iets *een verkeerde rigting doen nemen;* iemand's woorden *verdraaijen;* iemand *opzettelijk verkeerd verslaan.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *op de vlugt gaan.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] I. = [Batak] I. (D.). II. zekere boom, wiens hout voor *butar's* en stijlen dient.

[Batak] uitroeping nabootsende zacht geratel of gefladder; [Batak] *een zacht ratelend geluid maken* van het gefladder van een kleinen vogel.

[Batak] *vaal rood, blond* als' t hoofdhaar van den *mawas* (M.; vgl. 't Mal. woord).

[Batak] I. = [Batak].

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *opzigtelijk heen en weêr schudden* van de bloemen, die een kwasterige kerel in het haar draagt.

[Batak] *verkeerd zijn, foutief zijn.*

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. = [Batak] (M.).

III. benaming van buffels, die één horen naar beneden hangen hebben.

[Batak]/[Batak] benaming van een sagueerboom (*bagot*) die van ouderdom reeds inkrimpt, en weinig *tuwak* meer levert.

[Batak] I. [Batak] *aan* een geest *offeren*, een geest *te eten geven;* [Batak] iets *offeren* aan de geesten; [Batak] *offerande, spijze* voor de geesten, of goden.

II. verkorting van [Batak]; b. v. [Batak].

[Batak]/[Batak] *strak open staan* als de oogen van een blinde.

[Batak].

[Batak] I. letter van het alphabet (zie de Spraakkunst.).

II. tusschenwerpsel dikwijls achter [Batak] gebezigd vóór woorden waarmede men iemand aanroept; b. v. [Batak] *niet waar? o vader hoort ge? o vader!*

III. een lettergreep die in het spreken gebezig wordt, als een soort van aanloopje om op een woor

te komen, of een kleine zinscheiding aan te duiden; … *wat betreft 't geven van boete, wel ik wil het niet;* … *wel! dat weet ik niet.*

… = … ; … = … , en … (D.).

… = … (D.); ook: … .

… I. = … ; … (D.).

II. (Tobasche uitspraak van …) als titel in 't Sub-Tobasch ook gebezigd; b. v. in … titel van den *landuk* als fabelheld; —— … *half volwassen zijn* van een hond.

… I. *de veer* van een knip (Tag. bawig); … *pandeksel-veer;* — … zie boven.

II. … *vloeijen;* … *schoon op maken* iets, door het op te eten.

… (baí) = … (zie de Sprkt.).

… = … ; … = … 3°. (D.).

… zekere palmsoort, die veel van de caryota urens heeft maar nog doorniger is.

… = … (Mal. baik).

… (Sanscr. bhīma? vgl. …) … eigennaam van een beroemden *datu* uit den ouden tijd.

… (van …) algemeene benaming van planten en boomen, wier bladeren voor vlechtwerk gebezigd worden; … (M.); raadsel daarop: … *zijn slaapplaats is op de schoot der maagden* (die zich met vlechtwerk ophouden); *zijn ouders zijn op de moerasgronden.*

… *stinkende; geur* die iets afgeeft; met een naamwoord als complement *stinken naar* iets (vgl. 't Mal. woord); … *naar drek stinken;* … *last hebben van stank;* … *geur-werken, alles wat lekker riekt* als bloemen, wortels of bladen, die men in het haar draagt; … *doodelijke haat*, zoodat men zijn vijand's spijzen niet wil eten, en ze stinkend vindt; … iemand *stinkend vinden*, hem *als stinkende vermijden;* —— … = … (D.).

… *bakkebaard*, haar op het gelaat voor zoo ver het zigtbaar is (Sund. bewok *dikke bakkebaard;* Mal. bajuk *baard?*).

… zekere visch (M.).

… (verbastering van …) … zie onder … ; … eigennaam van den vader van *Siadji Urang Mandopa.*

… zekere zure groentesoort (M.).

… (Sanscr. bhūta) naam van een geest, die in het midden van de *alaman* verondersteld wordt te huizen (vgl. Jav. buta); … een hoop aarde in de gedaante van een zittend kind; breugt ongeluk aan den vinder aan.

… = … (M.; Jav. baud).

… of … (Sanscr. bhūmi; vgl. …) = … (Wigcheltaal); … eigenn. van een vorst in de Mandailingsche verhalen.

… = … (M.; vgl. Mal. baur).

… klanknabootsende uitroep: *plof!* … *ter neder ploffen* als een groot ligchaam op een houten vloer (D.).

… I. *geslachts-eigenschap*, als een ziekte, of wel een bedrevenheid, die van vader tot zoon overgaat (Mal. bakawa).

II. = [illegible] (Mak. bakaq; Tag. en Lamp. bakai); wordt bij 't tellen van buidels van vlechtwerk ook gebezigd; [illegible] (vgl. onder [illegible]) = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. *diep* van een wonde; [illegible] *de eene diep en de andere niet diep zijn* van een menigte wonden.

II. = [illegible] (M.).

III. = [illegible] (D.).

[illegible] I. = [illegible] (D.; Mal. id.).

II. [illegible] = [illegible].

[illegible] *een modderweg* waar de buffels langs loopen, en gedeeltelijk door hen gebaand; [illegible] (*die naauwelijks door een buffelweg kan gaan*) die bij zoo'n gewigtige aangelegenheid als 't huwelijk voor een goedkoopje wordt overgedaan door haar verwanten, omdat zij diep in de schulden steken.

[illegible] rhizophor die veel op natte gronden groeit, en voortreffelijk brandhout levert (Mal. bakau; Mak. bangko); naam van een *marga* tot welke de onderdanen van *Sang Maima* behooren, en die zijn lans als gemeenschappelijk goed erfden; [illegible] (*de aan de marga Baho als portie toegedeelde lans*) een lans die de aanleiding der twist is geweest tusschen *Datu dalu* en zijn broeder's zoon *Sang Maima*, en ten spreekwoord geworden is van iets dat men, zoo men het te zoek brengt, niet door een equivalent kan teruggeven, daar de eigenaar geen ander dan het uitgeleende wil terug hebben.

[illegible] zekere leliesoort (Jav. en Mal. bakung); [illegible] benaming van zekere stof voor hoofddoeken (D.).

[illegible] (Sanscr. makuta *kuif, kroon*) [illegible] naam aan hoenderen gegeven, die een kuif hebben (vgl. Jav. en Mal. makuta).

[illegible] = [illegible]; [illegible] *bij termijnen betalen* een schuld; —— [illegible] = [illegible].

[illegible] zekere rijstsoort; ook: [illegible].

[illegible] zie bij [illegible].

[illegible] Dairisme = [illegible] 3°. (zie onder [illegible]).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) *een kant*, *d'eene helft* van iets; [illegible] titel van een verhaal, waarvan de evenzoo genaamde held uit de helft van een mensch bestaat; [illegible] (M.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] zekere koren-etende vogel; zekere kikvorsch-soort. —— [illegible] zekere kwaal waarbij de wangen erg oploopen (*de roos?*).

[illegible] = [illegible] I. (D.).

[illegible] *bedrag van* 48 *solup;* [illegible] (vgl. onder [illegible]) *testiculi;* [illegible] *in een vierkant gevouwen*, als betelbladen bij offeranden; [illegible] *een zak* van vlechtwerk; —— *een groffe betelbuidel* (M; vgl. Mal. bakul).

[illegible] zekere duifsoort.

[illegible] *tot, bestemd tot;* [illegible] *tot mijn vrouw, als mijn vrouw;* [illegible] vragend substantief *tot wat dienstig?* van iemand; [illegible] *tot wat is het mij dienstig? wat doe ik er mede? mijn voor wat?* [illegible] iets *vervaardigen;* iets *zetten, plaatsen, leggen;* ook als [illegible] en [illegible] in gebruik; —— = [illegible] (M.); [illegible] *in* iets *doen*, iets *voorzien* van iets als inhoud; [illegible] *waarom dat, welke de reden is dat, waardoor;*

[Batak script] *wat is 't dat maakt 't lijvige, wat is het waardoor men lijvig wordt; wat is het, om welke reden men lijvig wordt, of is;* [Batak script] *hoe zult gij doen dat dit mijn ligchaam mooi worde;* [Batak script] *door toedoen van, wegens, door;* ook als [Batak script]; b. v. [Batak script] *hoe moet men (hem) dood krijgen;* [Batak script] *behandeling, wijze van* iemand *te behandelen;* [Batak script] *hetgeen waaruit iets is gemaakt, wat gebezigd moet worden voor* iets; *grondstof; wat iemand wegens geldelijke omstandigheden vermag te doen;* [Batak script] *indien de principaal de kosten kan bestrijden, neme hij een varken; maar zoo hij niet daartoe vermogend is dan volstaat hij met een kip ook;* [Batak script] *hout-materiaal, waaruit de pattangan gemaakt moet worden;* [Batak script] *hij gelastte (hem) wat voor de hengelhaak dienen moest te bewerken*, namentlijk de messing.

[Batak script] (Sanscr. bhakta) *leeftogt* (Daj. bahata); figuurlijk (vgl. [Batak script]): *de lengte van tijd die het iemand vergund is te leven; termijn, tijdstip* als dat, waarop iemand terugkeeren moet; [Batak script] *de leeftogt, die hem van de Goden is gegeven, is reeds op;* d. i. *zijn stervensuur is daar;* [Batak script] *een uur na zonsopgang* (letterlijk: *de tijd is gekomen om te ontkijlen?*); [Batak script] *ongeveer 9 uur voor den middag;* [Batak script] *om 7 uur 's morgens.*

[Batak script] I. *bladzijde* van een *pustaha* (misschien vroeger *boombast*, daar de *pustaha*'s op boombast geschreven zijn; Jav. babakan *boombast*); *plaatje* van de *borgot;* bij 't tellen van bladzijden van een boek, en de plaatjes van een *borgot* gebezigd; [Batak script]; [Batak script] *ontbasten* een boom; —— een kuil, of strik waarmede men dieren vangen wil *van eten voorzien* als bewijs van eerbied voor een *sigading*, ten einde een gelukkige vangst te hebben; —— [Batak script] zekere boom, van wiens hout men *pordas* maakt (M.).

II. [Batak script] *stroomen* als tranen.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *wat iemand beloofd heeft;* [Batak script] ([Batak script]) iets *belooven* te geven; [Batak script] *belofte.*

[Batak script] (Jav. warah *berigt*); [Batak script] (D.).

[Batak script] I. (eigentlijk één met II.; vgl. de analogie van het Jav. dalĕm *huis* van een vorst; *in, binnen;* Mal. dalam *diep;* Bal. djĕro *huis;* Jav. *binnen, diep*) *een huis;* [Batak script] *de plaats waar een huis staat of staan moet;* [Batak script] fatsoenlijk: [Batak script] (verbloemd) een vrouw *beslapen;* [Batak script]; —— [Batak script] *gehuwd zijn* (vgl. de analogie van 't Jav. omah omah *gehuwd zijn* van omah *huis*); [Batak script] iemand *uithuwen* (M.).

II. *diep* als een rivier; *vergevorderd, diep* van de nacht; *hoog staande* als het koren of weelderig onkruid op de akkers; [Batak script] 1°. *binnen in;* 2°., of [Batak script] als voorzetsel: *binnen* iets, *in* iets; [Batak script]

[Batak] of [Batak] na beweging uitdrukkende woorden: het engelsche *into;* men schrijft en zegt ook: [Batak] (vgl. de analogie van 't Balin. djumahan *in* iets, van djumah *huis*).

[Batak] twee breede houten ribben, die aan wederzijde van den ingang van een huis de *para para soban* onderstutten; zekere slang; [Batak] naam van een slang voorstellende messing-armband, die men boven de linkerhand aan den arm draagt; naam van een ring die een slang voorstelt; —— naam van een sjerp met een rand van koralen (M.).

[Batak] / [Batak] *een versleten buis;* door vrouwen gebezigd = [Batak] (wegens het van dit woord afgeleide [Batak]); zekere slingerplant, wier dikke ronde bladen in plaats van betel genuttigd worden.

[Batak] *de suikerpalm* (saguerus); fatsoenlijk sprekende: *de borsten* van een vrouw; [Batak] *zij voelde, dat hare borsten van overvolheid vocht uitlieten.*

[Batak] Mal.? naam aan broeken met lange wijde pijpen gegeven (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak]?

[Batak] I. (Sanscr. Mal. بهاڬ) *deel; lotsbedeeling;* [Batak] iets *verdeelen;* [Batak] iets *in tweeën verdeelen;* [Batak] *de datu verdeelde de goederen in tweeën;* [Batak] *over zijn aandeel (in geluk, of ongeluk) klagen;* [Batak] zie onder [Batak].

II. = [Batak] en [Batak] (M.).

III. (*bagi;* zoodat het een zamenstelling is van [Batak] III. met *i*) = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.; in 't Men. Mal. heeft men bak itu = Mal. بكيت, en bak ika = Mal. بكين).

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] Mal. komt veel voor in Mandailingsche titels van vorsten; diergelijke personen spreekt men met [Batak] aan.

[Batak] / [Batak] bijnaam van de *alamat* (baginda Ali is in 't Mal. de titelnaam van *Ali*).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] de naam waaronder *Siadji di Angkola* bij zijn oom ([Batak]) vertoefde; [Batak] (M.).

[Batak] zekere buitengemeen groote kikvorschsoort, die voor een lekkernij doorgaat. —— [Batak] *koker voor hanesporen?* (M.).

[Batak] / [Batak] een buitengewoon laag bij den grond groeijend heestertje met een bloem als het boterbloempje; wegens zijn laagheid als beeld dikwijls gebezigd zoowel van nederigheid, als van achterlijkheid; [Batak] *ik heb (bij het feest) zoo weinig omslag mogelijk gemaakt* zegt de gastheer uit nederigheid; [Batak] *buitengewoon achterlijk in groei zijn* als b. v. een kind; [Batak] *hoe hoog hij ook zij hij is nog beneden de sibaguri* (Mandailingsch raadsel op een *weg*).

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] *het is reeds tot gekookte rijst geworden.*

II. (Tamil. Mal. bagei *soort;* vgl. III.) [Batak]

[Batak] *kuren, streken, pranks;* [Batak] *wispelturig zijn; kuren hebben;* — [Batak] *soort, gedaante;* [Batak] *eensoortig zijn, altijd hetzelfde geluid maken.*

III. (vroeger een met II). = [Batak]; [Batak] zie boven; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] *weifelen tusschen verschillende voornemens, dan dit, en dan weder dat willen* zoo als iemand die niet weet, wat hij moet doen; [Batak] ([Batak]) iets *voor verschillende doeleinden bezigen*, als b. v. geld, door daarvoor allerlei dingen te koopen; zich *in allerlei gedaanten vertoonen* als spooken; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] III. en [Batak] III.

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] *ik heb wel is waar zoo juist dien palmwijn van u opgedronken, maar ik heb hem zoo zeer niet van u verzocht; omdat ge mij hem gaaft, heb ik hem aangenomen* (D.).

II. [Batak] = [Batak] als voorzetsel; b. v. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *stoutmoedig, kloek;* [Batak] naam van zekere groote zwarte kiekendiefsoort.

[Batak] *droog* van de borsten van een vrouw, of het wijfje van een beest, als zij geene melk bevatten; van een suikerpalm, die geen vocht voor de *tuwak* oplevert.

[Batak] I. [Batak] zekere groente, die als geneesmiddel te eten gegeven wordt aan een vrouw die pas uit het kraambed is opgestaan; —— [Batak] 1°. *een volledig stel* van muzijk-instrumenten; van *duri duri* d. i. twee; *een pak* kleederen; 2°. Mal.? een stuk grond, waarvan het produkt iemand die dienstpligtig is toekomt, om daaruit zich los te kunnen koopen. —— [Batak] = [Batak] (D.). —— [Batak] een waterplaats, waaruit men water voor een plegtigheid noodig heeft, en die daarom bewaakt wordt, om te verhoeden dat er iemand van drinkt. —— [Batak] eigennaam van een vrouw van *Batara guru.*

II. [Batak] iets *belezen*, als b. v. een tooverring, om er alles van gedaan te krijgen; de eerste woorden van zoo'n belezings-formulier zijn b. v. [Batak] *rijze op uwe tooverkracht, tooverring! dat wat ik beveel, dat geschiede!* (M.).

[Batak] I. zekere zure aardsoort, die genuttigd wordt; naam van zekere roodachtige steensoort.

II. [Batak] of [Batak] naam van de havenplaats *Ajer Bangis* (Dit bange of uwange is 't Jav. wangi *geurig;* zoodat die naam dus 't zelfde beteekent als Banjuwangi; vgl. [Batak] I. en 't Lamp. bangi *aangenaam.* In 't Mal. en Bataksch is dat wangi niet bekend; van daar de door den inlander opgegeven afleiding van [Batak] I.; in 't. Men. Mal. is die naam Ajir bangih).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *de inkeepingen* van een *balatuk* of *sige;* [Batak] iets *van inkeepingen voorzien* om er een *sige* of *balatuk* van te maken.

[Batak] = [Batak].

[Batak] het harde lederachtige bekleedsel, dat om den stam van sommige palmsoorten (als b. v. de suikerpalm) gezien wordt. —— [Batak] (fatsoenlijk) *zwanger zijn.*

[Batak] naam van een landschap aan het meer, waarin *Sisinga mangaradja* heerscht.

[Batak] Jav. Mal. لاكو *flaauwe verdroogde*

tabak die vooral gebezigd wordt ter vermenging met de amphioen; in plaats van tabak bezigt men ook de bladen van den *dongdong*, en zulks doet men bij voorkeur.

[Batak]/[Batak] *opgezwollen teelballen hebben.*

[Batak] = [Batak]; *weerstand biedende, stijf;* [Batak] *door onwil verijdeld worden, niet doorgaan.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak], [Batak] en alles wat in het water leeft (a.).

[Batak] *naar boven gaan* van de *alaman* in een huis; *aangesteld worden* als vorst (vgl. 't Mal. woord).

[Batak] *pit* van de *tarutung*, *pinasa* en *sibodak;* bij het tellen van pitten dier vruchten gebezigd; [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] en [Batak]; [Batak].

[Batak] zekere boom. —— [Batak] ([Batak]) iets *van vier zijden voorzien, vierkant maken* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zekere boom wiens wortelen de roode verfstof voor het Tobasche weefsel leveren (morinda citrifolia; Mal. măngkudu; Men. Mal. bangkudu; Jav. wĕngkudu; Sund. tjangkudu; Mak. bingkuru); [Batak] naam gegeven aan roode rundbeesten; [Batak] zekere plant.

[Batak] 't gedeelte van den sagueerboom waarop geklopt wordt, om er 't vocht van te laten loopen; *de Venusheuvel.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *de ontvleeschte schedel* van een hoofd (Mal. tăngkurak).

[Batak]/[Batak] naam van een toover-*sandung* die zonder van een mensch bestuurd te worden, zijn werk doet (M.).

[Batak] (Dairisme [Batak]) = [Batak] (Mal. măngkuwang; Men. Mal. bangkuwang; Sund. tjangkuwang; Malag. wakuană); [Batak] Mal. كاجڠ بڠكوڠ zekere raapsoort, die raauw gegeten wordt wegens hare verfrisschende smaak; [Batak] *een ruiterbeeld* als grafsteen; het paard wordt er met de tromp van een olifant op voorgesteld.

[Batak] de rotting-ringen, waaraan de steenen van de *alas* bevestigd zijn.

[Batak] I. *een lijk, kreng* (Mal. bangkei); [Batak] = [Batak]; [Batak] toovermiddel om iemand in doodslaap te brengen; [Batak] ? (M.); [Batak] = [Batak]; [Batak] *gekookte rijst, die midden in niet gaar is geworden;* 't welk een slecht omen is; [Batak] *het koord* dat betrekking heeft op den vijand, en te gelijk met de *rambu siporkas* geraadpleegd wordt; —— [Batak] *over lijken bruggen* van iemand die vele vijanden heeft doen sneuvelen (a. M.).

II. Men. Mal. uitspraak van بڠكس naam van een klophaan-soort; de vederen wit en rood, de pooten groen (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *breed* van de borst, van het gelaat.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.); bamboe of *tandijang* als kool gebezigd bij het branden van betelkalk; [Batak] *Javaansche tabak* (misschien, omdat die langer aan blijft, dan de te groene Bataksche).

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere leguaansoort; [Batak] zekere boom, wiens zoete vrucht gegeten wordt.

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.).

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] I. zekere grassoort, die alleen op vlak land wil groeijen.

II. = [Batak] (M.).

[Batak] (Sanscr. waṅgsa) *aart*, *ras* (Mal. bangsa; Jav. wangsa).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Men. Mal. = [Batak].

[Batak] (Sanscr. waṅgsī) = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] I. *wijd* van een gat, vallei, enz.

II. = [Batak].

[Batak] klanknabootsende uitroep: *pof!*; [Batak] *neerploffen* als vruchten.

[Batak] I. *vriendelijk; goedhartig;* [Batak] *ontuchtig* van een vrouw.

II. verkorting van [Batak].

III. (Sanscr. watja) [Batak] *lezen;* iets *lezen* door de woorden zingend af te dreunen (Mal. batja; Jav. watja).

IV. [Batak] zie ond. [Batak].

[Batak] (Dair. [Batak]) *op de volgende onan, over vier dagen;* [Batak] *over vier dagen, vier dagen geleden, op de vorige onan, tijdens de vorige onan.*

[Batak] Mal. بساهن *een badbroek;* in 't algemeen *een broek* die men bij 't visschen of grof werk draagt.

[Batak] I. [Batak] *van alle kanten plaats hebben;* [Batak] een geest die zich op de stookplaats ophoudt, en dien men offert vóór men een feest geeft; [Batak] de vierkante *appang* ([Batak]), die van de vier in de hoeken staande stijlen is voorzien, en bij de *parmanuhon* gebezigd wordt.

II. (batjang) [Batak] = [Batak] (D.; Mal. matjang; Men. Mal. ambatjang).

[Batak] *amicaal, intiem, gemeenzaam.*

[Batak] I. *muf zijn* van de betelkalk, ontbolsterde rijst, enz.; —— [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] *iemand die door een geest bezocht, en daarom* bij kwalen, enz. *geraadpleegd wordt* (meestal verstaat men er een vrouw onder); *vroedvrouw;* [Batak] *kwaal die bij tusschenpoozen op komt zetten; de geest van een sibaso.*

III. Men. Mal. باچة [Batak] = [Batak].

[Batak] een plant wier lange driehoekige bladen tot vlechtwerk dienen (Men. Mal. mansijang); naam van een soort van *podang.*

[Batak] I. *voetangels* bestaande meestal uit aangeplante splinters bamboe; *lange aangepunte stokken,* die men schuins in den grond steekt, om er evers in te laten loopen; [Batak] *bij ongeluk door een basir letsel bekomen;* [Batak] iets *met basir's beplanten* om het ontoegankelijk te maken.

II. [Batak] = [Batak] (Kamfertaal).

[Batak] Mal. = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) zie onder [Batak].

[Batak] de wortels van den *goti*-boom, wiens hout voor het handvatsel van de steel (*porda*) van de *balijung*, en de dobbers der netten gebezigd wordt (Men. Mal. id.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Kamfertaal).

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak]) [Batak] iemand *afranselen, afrossen;* [Batak] de daauw-*afklopper* op een door struiken begroeiden weg; van daar: *de eerste* van een rei achter elkaâr loopende menschen; beeldjes die voorop gezonden worden als schade verwekkende middelen tegen den vijand; [Batak] (vgl. onder [Batak]) *de uiterste rand* van een dak; zekere rotansoort, wier bladen ter bedaking dienen.

[Batak] *zwartsel* om de tanden zwart te maken (Mal. id.; hieruit 't Jav. wadja als Kr. h. van untu

tand te verklaren; immmers zwarte tanden zijn fraai); wordt dikwijls als ingrediënt van verschillende middelen, en ook bij de offeranden gebezigd; [Batak] naam, dien de *suhut* in oorlogstijd draagt. —— [Batak] verbastering van [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] I. Men. Mal. = [Batak]. II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *een kind dat te vroeg de buik uit wil;* waarvan de moeder ontijdig bevalt; *een onecht kind; een dunne bamboepijp*, die men midden in de *taguk* zet, wanneer er in deze reeds *raru* gedaan is, om op die wijze gedeeltelijk zoete of niet bedwelmende *tuwak* te innen; *een rond balletje* binnen in een ei, waarmede men na 't gehalveerd te hebben wigchelt.

[Batak] benaming van geiten, wier kop een kleur heeft, die bij die van het geheele lijf afsteekt.

[Batak] *een togt, expeditie* tegen 's vijands veste (Mal. en Lamp. badjau, Mak. bajo *zeeroover*); [Batak] *op een krijgstogt gaan;* [Batak] *een expeditie maken;* [Batak] *wijze van expeditie; expeditie;* [Batak] *hoe is uwe expeditie afgeloopen vaårtje?* [Batak] iemand *overvallen*, iets, als een *huta*, *het doel maken eener expeditie.*

[Batak] (Sanscr. wadjra) zekere geest die op het slagveld iemand plotseling doet duizelen; een panische schrik? [Batak] *een zeer groote houten hamer* (vgl. Jav. badjra).

[Batak] *als een wigge ingedrongen* tusschen iets *zittende;* [Batak] *een wigge* (Mal. badji); *de tromschroef* van een pauk; [Batak] iets *kloven* door een wigge, als hout na er eerst een wigge in gestoken te hebben.

[Batak] = [Batak] (Wigchelt.; Mak. badjiq; vgl. Mal. kabădjikan).

[Batak] zekere muissoort (M.).

[Batak] Perz. Mal. بازو meestal: [Batak], *een buis, bovenkleed;* [Batak] *een vrouw die nog geen kinderen gebaard heeft; maagd*, of liever die er voor doorgaat (de eigentlijke beteekenis, *die een buis aan heeft*, is toe te schrijven aan de gewoonte der Bataksche dames de borsten ontbloot te laten hangen, zoodra zij een kind hebben gehad; daar zulks bij het zogen haar gemakkelijker valt, en de vrees opgegeten te worden een genoegzame waarborg is tegen de erotisch gestemde heeren); [Batak] *de gemelde vrouw bleef steeds kinderloos;* —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] *betamen, betamelijk zijn.*

[Batak] verkorting van [Batak]; zoo b. v. in [Batak] *de onderwereld* (M.).

[Batak] I. [Batak] iets *berijden* als een paard; [Batak] een lijst van eenige breedte, waarop een beschot opgerigt is; —— [Batak] naam van de bamboe waarop men schrijft (tabas).

II. (misschien hetzelfde woord als I.) *heiden;* wordt niet alleen bij de geïslamiseerde Bataks van Mandailing, enz. voor een scheldwoord gehouden, maar moet ook met Bataks sprekende zooveel mogelijk vermeden worden); *iemand die varkensvleesch eet* en daarom ook, als er van godsdienstgeschil sprake is, op Christenen en Chinezen toegepast (het gelijkluidende Mal. woord schijnt, blijkens een aanhaling in het *kort Verslag der Maleische Handschriften van het East-India House*, ook op de heidensche bewoners van het schier-eiland Malaka- toegepast te worden; hieruit te verklaren, dat er, volgens von Kessel, in het *Indisch Archief*, ook op Borneo Bataks gevonden worden); [Batak] *de onderwereld* waar *Nagapadoha* zich ophoudt; [Batak] *heidendom;* —— [Batak]

[Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] I. *een doodkist* (Jav. batang *lijk*); [Batak] zie onder [Batak] (In het Mandailingsch: *de buitenste kist*, leggende men het lijk eerst in de [Batak] en vervolgens deze in de [Batak]; waarna dan de [Batak] komt); [Batak] een pijnlijke soort van uitslag die vooral aan den hals te voorschijn komt (klierziekte?); [Batak] zeker vergiftig preparaat; —— [Batak] = [Batak].

II. vóór eigennamen van rivieren gebezigd, en als zoodanig uit [Batak] *rivier* verkort (denkelijk een Malaisme, daar nu nog vele riviernamen slechts [Batak] vóór zich hebben; Men. Mal. batang ajir of batang ajar); [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] *een neêrgevallen boomstam* (Jav. prabatang); [Batak] *oude koeien uit de sloot halen* (D.); [Batak] naam van een rivier in het Noordelijkste gedeelte van *Angkola*, die aan de vallei Batang toru haren naam heeft gegeven; [Batak] *ligchaam*, *het een of het andere lid van het ligchaam;* [Batak] *als een omgevallen boomstam zijn;* d. i. zoo ziek, dat men liggen noch staan kan.

[Batak] Mal. *grensscheiding* (M.).

[Batak] *een hoog stellaadje* bij de wallen van een *huta* opgerigt, om van daar den aankomenden vijand in het oog te kunnen hebben.

[Batak] (Sanscr. bhaṭṭāra) titel aan een *pangulubalang* gegeven; [Batak] naam van den opperste der bovengoden; [Batak] benaming van geheel witte hoenderen (vgl. Jav. en Mal. bataro; Daj. mahatara); [Batak] *bloeddorstig* als in sommige ziekten.

[Batak] *verschansing*, *opgeworpen aarden wal* waarachter een belegeraar zich houdt.

[Batak] Mal. [Arabic] [Batak] naam van een broek in de Mandailingsche verhalen.

[Batak] I. *moot*, *gedeelte* van een vrucht; [Batak].

II. = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] *steen*, *rots* (Mal. id.; Jav. watu); *de steenen* waarmede men de netten doet zinken; en daarom ook toegepast op de *kettingjes*, die aan sommige netten bevestigd zijn; *pit* van een vrucht, en als zoodanig bij het tellen van vruchten gebezigd (als b. v. [Batak] *één ui*); *beteekenis* van een geluid, of woord ([Batak]); *geldbedrag* bij een boete, die gedeeltelijk uit vleesch bestaat; zóó genaamd daar men gewoon is met steentjes te tellen; *een geschenk in geld* dat men iemand in een betelbuidel aanbiedt ([Batak]); meestal wordt zoo'n geschenk ter omkooping in een *handungan* gedaan; [Batak] *de boete op vrouwenroof is* 12 *bitsang in geld*, *één buffel in vleesch* (*verzoeningsmaal*), *en* 12 *balambungs in ontbolsterde rijst;* [Batak] *zwart zout;* [Batak] *looden blokjes* of *steenen* waarmeê men de netten doet zinken; *steenen beeld*, of *teeken van steen* op een graf; [Batak] *de zwaarte van twee saga's* goud, zijnde een geldwaarde van één *bitsang; goudgewigtjes* bestaande in ronde kogeltjes van *hakka* ([Batak]), die aan weêrskanten afgeplat zijn; [Batak] *aan 't graveel lijden.*

[Batak] *hoest* (Mal. id.); [Batak] *aan hoest lijden;* [Batak] *hoestende*, *aan 't hoesten zijnde;* [Batak] *kugchen.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. wāda) *twist;* [Batak] *twisten;* [Batak] *twist-appel, aanleiding van twist; een zaak tusschen twee partijen hangende;* [Batak] *tegen elkaâr ophitsen;* [Batak] ([Batak]) iets *als aanleiding van twist hebben, wegens* iets *twist hebben, of maken;* [Batak] *met* iemand *ruzie zoeken;* iemand *als tegenpartij in een twist hebben.*

[Batak] *rhinoceros* (Mal. id.; Jav. warak).

[Batak] Ar. Mal. بدن = [Batak] (M.); in 't Tobasch: [Batak] maar zelden.

[Batak] I. Mal. zekere zeer kleine goedkoope zeevisch.

II. [Batak] benaming van wit-roodachtige buffels; [Batak] (D.; Mal. balar); [Batak] bijnaam van kogels; daar zij wegens hun gegons met de hommels (*borong borong*) worden vergeleken, en meestal van tin zijnde tevens witachtig zijn; [Batak] zeker giftig preparaat; [Batak] zekere buitengewoon hard hout hebbende boom.

[Batak] naam van een rotansoort, wier bel-gelijke bloemen, die in groote trossen bij elkaâr groeijen, als vogelverschrikkers gebezigd worden, daar zij door den wind bewogen, luid kletteren; naam van een kleedingstuk van Tobasch weefsel.

[Batak] *minder worden* als b. v. visch in een rivier waar men dikwijls vischt (D.).

[Batak] *geluk, zegen; heiligheid; de geest* van een *datu* (zoowel zijn *tondi*, als zijn *begu*); bij 't in praktijk brengen van een wigchelarij is de *datu* gewoon de *badija* van zijn *guru* aan te roepen ('t is misschien een verbastering van 't Sanscr. Mal. bhagya dat in 't Mal. niet alleen *geluk*, maar ook *teeken van geluk*, en *iets waar iemand's bestaan van afhankelijk is* beteekent).

[Batak] eigennaam van een rivier ten zuiden van de baai van Tapanoelie.

[Batak] = [Batak] (—— porá) zekere timmerhout leverende boom (M.).

[Batak] I. Mal. = [Batak].

II. [Batak] *slinksche wegen* waarmeê men iemand aan de praat houd; ook: [Batak].

[Batak] Mal. بادق zeker bijzonder fatsoen van een dolk.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. zie onder [Batak] II.

II. (verkorting van [Batak]) [Batak] = [Batak] zie onder [Batak] (D.); zelden in 't Tobasch, en dan nog alleen in 't met Dairisch vermengde; b. v. [Batak] *ge geeft voor een datu uit, ge hangt den datu uit* zonder 't t… zijn.

[Batak] zekere groote zoetwater-schildpad soort (Mal. id.).

[Batak] Mal. = [Batak] *zwaar wortelhout, waar men ee… toevlugtsoord van maakt*, waarin men schuilen kan… wordt uit teederheid in de versierde taal der ve… halen van een vorst jegens zijn vrouw gebezig… (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *landschap* (Mal. *groot land;* Nia… en Mantaw. *hemel*); [Batak] *hemel, het verblijf der bovengoden;* [Batak]

[Batak] of [Batak] *naar het een of ander land gaan;* [Batak] *voor zijn pleizier een vreemde plaats bezoeken.*

[Batak] / [Batak] zeker kruid, welks bloem en bladen wegens de geur in het haar gedragen worden; [Batak] een kruid, dat veel van onze kruis en munt heeft; [Batak] een zeer fraai geteekende slang, die verondersteld wordt van den hemel te vallen, en den vinder ongeluk zou aankondigen; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] Men. Mal. بنست *berooid, arm*, ten gevolge van het spelen.

[Batak] I. (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] iets *scheuren* bepaaldelijk hout; [Batak] *een afgescheurd stuk* hout, of van de *sukat*.

II. *schalksch* van den oogopslag.

[Batak] *een rei* als van boomen, huizen, enz.

[Batak] *compleet.*

[Batak] *een net* om vogels in te vangen; [Batak] een *uppama* tegen 't schadelijke van toorn; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak]; eigennaam van een schild.

II. *rundbeest*, bepaaldelijk de rood- of ligt bruin gekleurde van de Padangsche bovenlanden afkomstige rundbeesten, in tegenstelling van *lombu* de zwarte van Toba; [Batak] *die runderen heeft als omgestorte (roode) aarde;* in de *djangka djangka* van een groot vorst (M.).

[Batak] / [Batak] *zich van* iets *meester maken; bezitter van* iets *worden door het spel.*

[Batak] I. = [Batak] (M. en D.; Mal. bantei).

II. [Batak] een geweer *aanleggen.*

[Batak] of [Batak] *grafheuvel; een kerkhof; een als een grafheuvel opgeworpen aardhoop, waarover men een slaapmat legt, en als speeltafel fungerende.*

[Batak] = [Batak]; naam van een bijzondere soort van *djobit.*

[Batak] zekere plant, met een bloem als een vossestaart, soort van hanekam (celosia cristata); er is een roode en een geele soort.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. naam van een paddestoel-soort.

II. = [Batak] (M.).

[Batak] *niet erg genegen* met *roha.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *eelt* (M.).

[Batak] Portug. Mal. *een vlag.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] en [Batak] (D.; vgl. Mal. bapak).

[Batak] het geluid waarmede men een kat roept; *een kat.*

[Batak] (vgl. [Batak]) een lap, meestal van rottevel, waarmede men de houtvezels en het vuil van de kamfer wegklopt; dikwijls zijn er twee, d'eene van rottevel, en d'andere van 't vel van een eekhoorn gemaakt; —— zekere *sahiri*-soort (M.). —— [Batak] fatsoenlijk: = [Batak].

[Batak] I. *mond* (als men in toorn of met minachting spreekt), *muil;* [Batak] (D.; Malag. waba; Nias. en Mak. bawa); *opening* van een pot; *het bovenste* van de gekookte rijst in een pot; *het scherp* van een lemmet; wordt vaak vóór woorden die een ingang aanduiden, ten overvloede geplaatst; b. v. [Batak], [Batak]

… enz. (vgl. de analogie van 't Mak. timu *mond* en timungang *poort*); bij het tellen gebezigd van woorden, punten van hetgeen men zegt, of dingen die men nuttigt; en als zoodanig … ; … *een* woord, of punt van een redevoering; … *drie porties betel;* —— … (Pngrks.); ook: … ; … *spijze koopen;* (…) iets *als spijze gebruiken;* … *reeds was hun geld op door het koopen van rijst die zij tot spijze noodig hadden;* … (…) iets *ter kooping van spijs bezigen.*

II. (vgl. Mal. bawa) … = … ; … = … (D.).

… zie onder … I.

… = … .

… = … ; … = … (D.); … *aanleiding, oorzaak.*

… zekere varensoort.

… I. … *aan het wieden zijn;* … een akker *bewieden;* onkruid *uitwieden;* … *het wieden, de tijd wanneer men aan het wieden is;* … *de tijd van het wieden was daar.*

II. = … (Bug. wawo; Alf. an-bawo; Bisaj. en Tag. i-babau); … = … ; … = … ; … ; … = … (D.; Mak. bawo); … iets *koken door het boven iets anders in de pot te doen.*

… (zie onder …) *een varken* (Mal. enz. id.; Nias. bawi; Daj. babuj); … *een spin;* … zeker vergiftig preparaat; … regtsterm: *een overspeler op heeter daad in het bosch gedood;* … zegt iemand, die een *huta* bezoekt, om er een meisje uit te trouwen (op plaatsen waar de Islam doorgedrongen is wordt in deze spreekwijze … in plaats van … gebezigd); … = … .

… (vgl. …) *een tijger;* naam van een zeer groote vlindersoort; … iemand *als een ijzervreter voorstellen.*

… / … = … (D.).

… euphem. = … .

… = … (M.).

… zie onder … .

… = … (M.).

… / … naam van een *marga.*

… *vastgezet in een blok, gevangen in een blok zittende;* … *een rijstvijzelblok waarin een gat gemaakt is, om het als blok voor schuldenaren, misdadigers, enz. te bezigen; een blok* voor misdadigers, *the stocks;* … *een armband* van messing; van de hand af tot aan de helft van de voorarm reikende. —— … *de grens* van een akker, die op hellend terrein ligt; … *de grens* van zoo'n akker *naar de bergkant toe.*

… vervorming van … als verzachting van … ; … *de plaats waar men 't hout vel… voor een doodkist* (letterlijk: *werkplaats*); … *een op een doodkist-timmerplaats te neder geworpen blad;* waarmede bedoeld wordt een blad, waarvan de doodkistmakers hun spijs hebben

gegeten; hiermede vergelijken zich de verhalers uit nederigheid; soms voegt men er nog bij [Batak] *dat opgehouden heeft door een schoone maagd als inwikkelsel* (voor spijs) *gebezigd te worden* (M.).

[Batak] / [Batak] *aarsgat;* in het Mandailingsch even als [Batak] gebezigd.

[Batak] 1°. *de vrouw van een tunggane, de betrekking van een vrouw tot den man van haar man's zuster* (het is verboden de naam van zijn *bajo* uit te spreken; Bisaj. en Tag. bajau *schoonbroeder*); —— 2°. = [Batak] maar in de beteekenis van *zuster* van een manspersoon (a. M.); 3°. (vgl. [Batak]) *iemand dien men niet noemen wil, of wiens naam men niet kent of voor de gemakkelijkheid verzwijgt; manspersoon* van mannen onder elkander; *vrouwspersoon* van vrouwen onder elkander (een man van een vrouw sprekende zegt [Batak]); *iemand die* den spreker *onbekend is, een zeker iemand;* b. v. [Batak] *zekere blaasroer-schutter;* —— 4°. = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] of [Batak] *met elkaâr trouwen;* [Batak] *vonken aan een pot zich hechtende* verondersteld de komst van gasten aan te duiden; [Batak] *dat moet in de gedachten blijven* (*moet niet uitgesproken worden*) *even als de naam van een bajo;* [Batak] zie onder [Batak]; —— [Batak] *'t ontvangen van gasten of vreemdelingen* (M.).

[Batak] (bajón) = [Batak] 3°. en [Batak] (zie de Sprkt.).

[Batak] *een mannelijk persoon.*

[Batak] I. (bají) = [Batak] (3°.) en [Batak] (zie de Sprkt.).

II. = [Batak] I; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] *ieder zeggen: "'t is het mijne"* van vele personen die op één ding aanspraak maken (D.).

[Batak] / [Batak] *vlechten;* iets *vlechten* als mandjes, matwerk, enz. [Batak] *allerlei vlechtwerk* als matten, betelbuidels, enz.; [Batak] (D.); [Batak] zie [Batak].

[Batak] (baé) = [Batak] 3°. bij 't aanroepen alleen gebezigd (D.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) onoverdekte omheinde plaats, waarin men de buffels 's nachts doet slapen (Sumb. en Mak. id.; Daj. babara *stal*); [Batak] een weinig van den grond afstaande loods, die als stal voor geiten dient; is van een breede trap voorzien.

II. = [Batak] (M.); [Batak] (D.); [Batak] *pas uitgebroeid zijn* als kiekens; [Batak] ([Batak] en [Batak] zie [Batak] I.) soort van bloedloop, *dysenterie;* —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] zekere vogel; —— [Batak] (M.).

II. = [Batak]; een kam van banaanvruchten ([Batak] I.) als telwoord: [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] I.) [Batak] *een hok* voor geiten.

[Batak] *een strik* om iets te vangen; [Batak] zekere vogel; [Batak] een *uppama* waarmede men iemand verklaart, van 't geen men beweerd heeft niet te zullen afwijken.

[Batak] *de beer* van een wild zwijn; [Batak] eigennaam van een zoon van *Batara Guru*.

[Batak] maakt vragende woorden affirmatief; *of wel*, *of*, *whether* (zie de Sprkt.; Mal. *utinam! moge; onverschillig* wat, of wie; Mak. barang of umbarang *welligt*); [Batak] *kom laat ons* (*met elkaâr stoeijen; elkanders kracht eens op de proef stellende*) *om te weten wie onzer de sterkste is;* [Batak] *opdat wij weten of onze zoon dood of wel in leven is;* [Batak] *zijn zoon of wel zijn dochter;* [Batak] *dit of wel dat dáár; zeg ons* [Batak] *wat gij van ons te eischen hebt;* [Batak] —— [Batak] *hetzij* —— *hetzij*, *zoo-veel* —— *als*.

II. = [Batak] I.; b. v. [Batak].

III. Mal. *goederen* (M.).

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. bărangan; Jav. sarangan).

[Batak] *onbetamelijk zijn* van iemand's wijze van handelen, of spreken.

[Batak] *in de breedte* of *dwars liggende;* [Batak] een rijstvijzelstamper (*andalu*), of wel andere stok die op de twee stijlen van de *rambingan* rust; —— [Batak] = [Batak] (a.) —— [Batak] naam van een banaansoort; [Batak] eigennaam van een *marga*. —— [Batak] zie onder [Batak] I. —— [Batak] Men. Mal. (*tegen den westewind-in-strever*) een der namen van de *badju mahidjang*.

[Batak] *durven*, *moed hebben* (Mal. bărani; Jav. wani); [Batak] *zij durfden niet langer zich in gezegde huta ophouden*, *zoodat zij verhuisden*.

[Batak] zekere palmsoort, wier bladsteelen voor hengelstokken worden gebezigd.

[Batak] I. *een zweer*, *puist* bepaaldelijk een groote; [Batak] (D.; Sund. barĕh; Jav. en Mal. barah); —— [Batak] = [Batak]; [Batak] zie onder [Batak] I. (D.).

II. [Batak] zekere vogel (M.; vgl. Mal. barau barau).

[Batak] zie [Batak] I.

[Batak] zekere boom, wiens zure vruchten als groente genuttigd worden.

[Batak] / [Batak] *tegen* iets *aanbonzen*.

[Batak] (Men. Mal. بارادعن *zuidelijk?*) = [Batak].

[Batak] I. *flaauwe smaak hebbende* van den mond (Sund. id.; Sumĕn. baruj); [Batak] *alles wat men nuttigt zonder het voor voedsel te bestemmen* als betel, tabak, kruidnagelen, enz.; [Batak] *muf zijn* als de gekookte rijst, die te lang staat; [Batak] *wat bijna vergeten is*, als herinneringen.

II. (bariʿ; vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

III. [Batak] zekere bijna onzigtbare vliegesoort, die tegen den avond vooral zich vertoont, en op wit gekleurde voorwerpen het liefst zich nederzet (vgl. het gelijkluid. Mal. woord).

[Batak] zekere ficussoort (vgl. Mal. băringin; Jav. wĕringin).

[Batak] *de kam* van een haan, hen of rhinoscerosvogel.

[Batak] / [Batak] *vreugdeschoten doen* (vgl. 't Mal. woord); [Batak] iemand *met vreugdeschoten verwelkomen;* [Batak] *met geweerschoten zijn intogt doen.*

[Batak] (Sanscr.?) *berigt*, *gerucht* dat omtrent iets of iemand in omloop is (Mal. id.; Mak.

biriqta); [Batak] *ik heb van hem niet hooren spreken;* [Batak] *vermaard zijn, berucht zijn;* [Batak] eigennaam van den *djudjungan* van de *marga's huta barat, huta galung, huta paja, parapat;* [Batak] naam van de bijzondere muzijk der bovengenoemde *marga's.*

[Batak] I. *de eene kant* van iets; *de helft van een bitsang* in goudgewigt; bij het tellen van voorwerpen gebezigd, die paarsgewijze aanwezig zijn; [Batak] *één hoorn;* als bijwoord beteekent [Batak]: *aan één kant;* b. v. [Batak] *blind aan één kant;* [Batak] *de aan deze kant zijnde strijd;* [Batak] *aan één kant zijn, partijdig zijn* van iemand's vonnis; [Batak] *een halve vadem (kolak);* [Batak] *zij gingen ieder aan één kant zitten* van twee opponenten; —— [Batak] *messing-armband aan één kant;* d. i. een van het paar armbanden; zoo ook: [Batak] (M.); [Batak] zie onder [Batak].

II. (baribá; zonder twijfel één met I.) *de overkant* van een water.

[Batak] *niet taai* van een beest, dat spoedig dood gaat (het tegenovergestelde van [Batak]).

[Batak] eigennaam van een *marga.*

[Batak] (vgl. onder [Batak]) *een rei* (Men. Mal. ririt); [Batak] iets *in een rei plaatsen.*

[Batak] (Mal. bharu of baru *nieuw*, daar een zóó gerekende duit vroeger niet bekend was) *een duit* waarvan twee een *hepeng* uitmaken (Sund. *de waarde van* 10 *duiten;* met andere woorden: *een nieuw dubbeltje*); [Batak] *dertig duiten*, in tegenoverstelling van [Batak] (24 *duiten*).

[Batak] zekere palmsoort, wier bladen tot bedaking dienen (M.).

[Batak] I. zekere ooijevaar-soort (ciconia capellata).

II. [Batak] 1°. = [Batak] (deze beteekenis moet 't later, en eerst onder ons bestuur door 't Jav. Mal. warung gekregen hebben); —— 2°. *een tijdelijk opgeslagene loods* (Mal. id.); [Batak] *in opgeslagene loodsen zich ophouden* als belegeraars (M.).

[Batak] (M.).

[Batak] Mal. = [Batak] (deze naam is van latere dagteekening, en zoude die van een rivier in 't *Tarusansche* ten Zuiden van Padang zijn, daar de eerste Maleische colonisten van daar gekomen zijn. Vroeger was *Pangsur* de naam van Barus; van daar de Arabische naam van de kamfer كافور الفنصوري 't welk dus een vertaling is van كافرباس. Nog heden is ook de naam van den dichter Hamzah ălfantsuri te Baros bekend, ofschoon er slechts fragmenten van hem over zijn, daar een menigte zijner geschriften wegens den ketterschen inhoud zouden verbrand zijn). —— [Batak] (of [Batak]) [Batak] naam van den hemelschen ficus-boom, wiens wortelen vlak boven de *batu nanggar djati* hangen.

[Batak] *een kropgezwel* (vgl. Mak. barokang).

[Batak] = [Batak] (speelterm).

[Batak] iets *door en door kneden, door elkander koeskassen;* [Batak] de plaats waar de ingrediënten van een *pangulubalang* door elkander gekoeskasd worden.

[Batak] eigenn. van een rivier (op onze kaarten: Burumun).

[Batak] *gestriemd* van de huid, *striem*, *streep* op de huid als ten gevolge van een zweepslag (vgl. Mal. balur; Jav. galur); *in een geul zich bevindende; streek* aan beide kanten van een rivier gelegen; [Batak] *roep de menschen bijeen die aan beide kanten dezer rivier wonen;* [Batak] *geul*, *kil* van een rivier (Lamp. bĕluran); [Batak] *snotgootje* aan de bovenlip; [Batak] *hij zag, dat 't zand overal gegleufd in een geul naar de zee der geesten doorliep.*

[Batak] benaming van oude beeren, die een ronde witte kring om de snuit hebben (vgl. het Mal. gelijkluidende woord); ook: [Batak].

[Batak] naam van een kleine rotansoort, wier vruchten genuttigd worden.

[Batak] / [Batak] zekere struik.

[Batak] *onbetamelijk* van het gedrag van een meisje.

[Batak] (vgl. [Batak]) *zwavel* (Mal. bălerang; Jav. wĕlirang); meestal: [Batak]; —— [Batak]

[Batak] naam van een hemelschen ficus-boom, waarvan soms vruchten op aarde vallen; zoo een zwangere vrouw daarvan een nuttigt, dan moet 't kind ten gevolge daarvan zeer veel ongelukken bij zijn leven doorstaan (a. M.).

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. garham; Sund. tjareham; Jav. bahĕm; Men. Mal. găraman; Tag. bag-ang).

[Batak] = [Batak]; [Batak] eigennaam van een rijstsoort (M.).

[Batak] *niezen;* [Batak] *niezende, aan 't niezen;* [Batak] (D.; Mal. bărsin).

[Batak] / [Batak] *de ruïne* van een huis; *een rijstzak in flarden.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *pijn doende*, *pijnlijk.*

[Batak] *stof* van kamfer; [Batak] kamfer-sortering, bestaande in stukjes van een halve rijstkorrel grootte; [Batak] *in* iets *kappen*, *gladkappen* als hout; [Batak] (*een sikkam-boom waarin men gekapt heeft*) figuurlijk: *een twistgeding, die voor een vergadering is gebragt*, daar de vergaderingen in de open lucht gehouden worden; en de menigte daarbij tegenwoordig gewoon is, vermaakshalve hier en daar in een boom te kappen.

[Batak] (Sanscr. wala *leger*) *bondgenoot*, *medgezel;* voor namen van landstreken geplaatst, om aan te duiden *een man* uit de genoemde landstreek; b. v. [Batak] *een man van Toba, een Toba;* [Batak] (*duizend-man-tegenhouder*) als eernaam van een grooten tijger; [Batak] zie onder [Batak] I.; [Batak] vele personen *opzetten*, *aanhitsen*, *opstoken;* —— [Batak] Mal. (تولق بلا *een godsdienstige pligtigheid, om een ramp af te weren*) *bevredigings-middel* aan den overwinnaar gegeven. —— [Batak] (vgl. [Batak]) zekere bijsoort, wier rond uit kleine cellen bestaande nest in sommige streken als amuleet vóór de huizen wordt opgehangen; —— [Batak] = [Batak] II. (M.). —— [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] / [Batak] *het vuil* van de glans penis.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *hoe is het mogelijk!* [Batak] *hoe is het mogelijk! gij beveelt mij een vrouw te koopen! zelfs mijn oudere broers doen zulks niet, en nu wilt gij ons jongeren, een vrouw*

laten koopen! —— [Batak] *van vrees overstelpt zijn.*

II. = [Batak] (D.; Bisaj. en Tag. id.; Jav. walang; Mal. bilalang; Malag. walala).

III. = [Batak] (D.; vgl. Jav. balang).

[Batak] Mal. *een ijzeren pan.*

[Batak] / [Batak] opzettelijke verbastering van [Batak].

[Batak] / [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *een boomstam met inkeepingen* die als trap fungeert; [Batak] *in groot aantal komen opzetten;* benaming van den regel in het spel, waarbij het den insolventen schuldenaar vergund is betaling van huis te halen, in plaats van ter plaatse zijn speelschuld te moeten betalen; ook: [Batak].

[Batak] I. een groote bamboekoker, waarin men spijzen bewaart, of vervoert.

II. Mal. *onkosten, geld* om op reis te verteeren.

[Batak] = [Batak] I.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] 2°. (vgl. Mak. balo).

[Batak] I. (vgl. II. en [Batak]) *op de grenzen gelegen, aangrenzende;* als voortzetsel: [Batak] *naast* iets, *grenzende aan* iets; [Batak] *grensscheiding;* [Batak] een kleed dat de wigchelaar op de *pattangan* vóór de *andjap andjap* uitgespreid houdt, om de geesten die den vijand toegedaan zijn er van af te houden; [Batak] *buurman*, een persoon die aan dezelfde grensscheiding woont, of wel een akker bezit, die aan de onze grenst.

II. (oorspronkelijk één met I.) = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] een bijnaam van *Sibaun pedjel* (M.).

[Batak] zeker insekt, dat de *taruwan-damar* verzamelt (D.).

[Batak] *beantwoording, vergelding* (Jav. walĕs; Mal. balas); *tegenhanger;* [Batak] iets *vergelden, beantwoorden;* [Batak] *antwoord; vergelding;* [Batak] *gewroken worden;* [Batak] iets *beantwoorden* door een gelijk bedrag, als b. v. wat iemand aan de *pinangan ni harungguwan* heeft betaald; [Batak] ([Batak]) iemand der zijnen *als aanleiding hebben van 't nemen van wraak*, iemand die gesneuveld is op den vijand *wreken;* —— [Batak] *weergalmen* van 't geluid (M.); —— [Batak] = [Batak] of [Batak] of [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (beteekenis onbekend) [Batak] *in álle opzigten fraai zijn* zonder dat er iets op aan te merken is.

[Batak] / [Batak] eigenn. van een persoon die ten spreekwoord is geworden, als een soort van *Jan Salie* (M.).

[Batak] een kolom van verbrande brokken, die boven een vuur naar boven wervelende draait; ook uit vrees in plaats van [Batak] gezegd.

[Batak] *een lineaal* van hout, of wel een bladsteel, die als zoodanig fungeert (Mal. balābas; Jav. blĕbĕs; Mak. balábassăq); [Batak] *linieëren* een *pustaha.*

[Batak] = [Batak] II. (M.; Men. Mal. balam).

[Batak] = [Batak] (Men. Mal. balăman); [Batak]

… (D.).

… *uitgaan* uit een plaats, *vertrekken;* … iemand ergens *uit doen gaan, bevelen weg te gaan,* het huis *uitjagen;* … *buiten*, als voorzetsel ook: … *buiten* iets; … *naar buiten;* als voorzetsel ook: … *naar buiten van* iets; … of … *gezwegen van, laat staan, te meer nog;* … (M.); … *voor de eerste maal uit de huta gaan* van een kraamvrouw met haar kind; … (…) een kind *voor de eerste maal na de geboorte buiten de huta brengen;* … —— … = … —— …; … *ook wanneer het zóó mogt zijn;* … —— … *ook wanneer;* b. v. … *ook wanneer hij 't goud aan mij geeft, zal ik 't u toch melden;* —— … uit armoede *zich naar een ver afgelegen of vreemd land moeten begeven* (a. M.); … zie onder de … .—— … bijnaam van *Siadji urang mandopa* (M.).

… *omgekeerd, omgedraaid; verdraaid* van de oogen, als wegens wellust (vgl. Mal. balik; Jav. walik); als bijwoord: *op zijn beurt;* … voorzetsel: *uitgezonderd, behalve;* … (M.); … euphem. = …; … *iemand die zich in zijn spreken nooit gelijk blijft;* ook: …; … *als het ware omgedraaid zijn* als de oogen van iemand die een graat in de keel heeft zitten; … *zich wentelen* dan eens met de buik boven-, dan weder benedenwaarts; … iets *verdraaijen, aan* iets *een tegenovergestelde beteekenis geven;* … (…) veldgewas *bederven door 't uit te trekken, en 't onderste boven op den akker te laten liggen;* … *goochelarij, begoocheling;* … zekere boom; … naam aan een voorspelling gegeven, die gunstig luidende, in de uitkomst het tegendeel blijkt te zijn; … *waarop zij dien nacht aan het spelen gingen; op zijn beurt was nu vorst Manunggom de verliezer;* —— … = …; … naam van een rijstsoort (M.).

… zie onder … .

… *een wever-schietspoel* (Mal. balera; Jav. walira; Bug. walida; Bisaj. en Tag balila); benaming van kort staafijzer; … versierde bijnaam van de … ; … zie onder …; … de twee meestal van het harde hout van de caryota urens (…) vervaardigde knijpers van een …; —— … = … (hbs.).

… *krom gebogen, krom getrokken* als een plank door de hitte; … = …; … naam van een wind. —— … *verward aan het vlugten raken.*

… / … (…) *het onderste boven keeren* iets, den grond *omwroeten* als varkens.

(vgl. I.) *een treeft* van hout; gebezigd als men op de *alaman* kookt.

zekere bekende zure vrucht (averrhoa; Mal. bălimbing); —— naam van een *tarutung*-soort (M.).

1°. *niet regt gezond zijn* (vgl. Mal. bălisah); 2°. = ; *de grond waarop iemand bestemd is te sterven;* ook: .

= (Nias. baluse).

eigennaam van een hemelsche princes.

de katoen *van de pitten ontdoen.*

de plank die in de lengte middenin een *sopo* doorloopt en de vloer halveert; fungerende tevens als *talaga.*

naam van een klimplant, wier stengel men bezigt om er iets mede te binden.

een groote dissel (Mal. id.); — zekere slang.

I. *kamp op vechten* van hanen (M.; vgl. Mal. băluwei).

II. *zonder vrouw* of *man zijn* naar mate het onderwerp een vrouw, of man is, *weduwe* of *weduwnaar zijn* (Mal. id.; Tag. balo); *donder zonder regen;* *een atturbung die alleen staat;* *een slak waarvan niets meer overig is dan de schelp;* *van* iemand *weduwe* of *weduwnaar zijn.*

groote teelballen hebben.

(vgl. en) *een foudraal van linnen* als om de gladgepolijste schede van een wapen (Mal. id.); iets *omwikkelen, in een foudraal doen;* figuurlijk: *overdekken*, van een menigte insekten iemand's ligchaam; *de helm* waarmede sommige kinderen geboren worden; iets ergens in *wikkelen.*

iets *oprollen* als matten enz. (Mal. id.; Malag. walună); —— een cigaartje *rollen* (M.); —— = of (a.); zekere zeer gratige groote zeevisch.

benaming van zeer groote aarden kommen (M.).

= (M.); *een fulp* of *zakje* in de sjerp dienende onder anderen ook als *beurs;* zekere boom; —— *houten boeijen* voor misdadigers, enz., waarin de handen worden gesloten.

= .

= .

I. = (D.; Mal. en Lamp. balei id.; Bisaj. balei; Sass. bale; Alf. wale, Polyn. hale *een huis;* evenzoo is = terwijl 't in 't Mak. van Saleijer *huis* beteekent); *de loods die men boven de vorstelijke graven optrekt* (M.; Sund. balai naam van de steenen die een grafhoop omringen).

II. = .

III. zekere rijstmaat, waarvan 4 in een *solup* gaan.

Mal. zekere slangvormige zeevisch.

strompelen van de voet; (D.).

naam van een grooten tijger van het mannelijk geslacht (M.).

= .

(vgl.) = (M.).

grof, lomp, ook van letters gezegd.

= (D.).

= .

groot in omvang, volwassen;

[illegible] *groot en grooter te maken, vet en vetter te maken* van den buffel die als boete aan een overspeler wordt opgelegd, daar er bij den buffel nog veel komt dat hij te betalen heeft.

[illegible] *greep, hoop;* [illegible].

[illegible] = [illegible].

[illegible] zekere boom, wiens vruchten veel van die van de *rambutan* hebben; het hout goed voor staanders.

[illegible] *een spaansche mat.*

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *de teelballen.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] *een dik stuk hout waarmede men klopt;* [illegible] *op* iets *kloppen* met een dik stuk hout, of in het algemeen met iets diks als b. v. met de vuist; *bekloppen* de suikerpalm (*bagot*), om er het vocht van te innen, *tuwak door beklopping verkrijgen* (vgl. Mak. báqbalăq); [illegible] *een dikke houten hamer* waarmeê men de steel van de bloesem der suikerpalm beklopt; —— [illegible] maal dat de man zijn vrouw geeft kort na de bevalling (D.).

[illegible] of [illegible] = [illegible] (vgl. [illegible]) achter een zinsnede klagender wijze uitgesproken, bij het vermelden van iets, dat de spreker treurig heeft doen worden, zonder dat hij de schuld van zijn ongeluk draagt.

[illegible] *ui, uijen* en wel bepaaldelijk de roode soort (Mal. id.).

[illegible] zeker zijde-wapen, dat de kortheid van een dolk heeft.

[illegible] = [illegible] (D.). —— [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] I. = [illegible] II.; [illegible] of [illegible] = [illegible] (M.).

II. (vgl. [illegible]) het geluid, dat iemand verpligt is te maken bij het naderen van een badplaats om de badenden gelegenheid te geven zich te kleeden; [illegible] *bo! roepen* bij het naderen van een badplaats.

III. *of, or;* [illegible] —— [illegible] *het zij* —— *het zij;* [illegible] *'t zij dit, 't zij dat daar* (M.).

IV. zelden = [illegible]; b.v. [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] 't geluid van de *mongmongan.*

[illegible] I. = [illegible].

II. = [illegible] II.; [illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] he[t] dubbelde van de waarde van een stuk vleesch doo[r] den kooper aan den verkooper te betalen, zoo d[e] termijn van het verleende crediet verloopen is.

[illegible] I. = [illegible].

II. [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (M.); [illegible] (D.).

III. [illegible] = [illegible]; [illegible] iets *voor den dag halen* uit een bunde[l], knoop, enz. (M.).

[illegible] *de breedte van* iets (Mal. bokak).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (Mal. id.; Tag. bak-as); *tijd* gedurende welke iets geschiedt; [illegible] *gedurende zeven etmalen zijn wij zoo a[an] 't dobbelen geweest;* [illegible]

[Batak] *gevestigd zijn*, *bedaard leven* vooral gezegd van iemand die getrouwd is; [Batak] (vgl. onder [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *leeftogt*, *proviand* op reis (Mal. bĕkal); figuurlijk *de tijd dien het iemand gegeven is te leven* (vgl. onder [Batak]); [Batak] *het geconsumeerd zijn van de reisproviand* d. i. *het uur van sterven*.

[Batak] I. [Batak] naam van een krachtig toovermiddel, waarvan vele soorten genoemd worden.

II. = [Batak].

III. [Batak] *aderlaten;* iemand *bloed aftappen* met een hoorn door het bloed op te zuigen (Mal. bĕkam; Tag. bakam).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *aangezigt*, *gelaat;* —— [Batak] bijnaam van de *djambur* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *in zijn nopjes beginnen te komen;* [Batak] *ik begin pas een weinig welgesteld te worden*.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en onder [Batak]) [Batak] naam van een toover-formulier, waardoor men iemand doet verstommen in de Mandailingsche verhalen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *spoor* van de voet; *plaats; middel*, *wijze; reden*, *aanleiding;* dikwijls gebezigd om ons relatief *waar* uit te drukken (vgl. in 't Mal. tămpat, en in 't Jav. ênggon; zie verder de Sprkt.); [Batak] *volgen* het spoor van een beest; [Batak] *middel om van te leven*, *wijze om aan de kost te komen;* [Batak] *op dezelfde plaats terugkeeren;* —— (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (M.); [Batak] *de voetstappen van* iemand *volgen;* de plaats die een overledene plagt te bezoeken *frequenteren;* [Batak] *de reden, dat wij overwonnen hebben;* [Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) benaming van kippen, die zeer dun in de vederen zitten, en staarteloos zijn.

[Batak] naam van een reusachtig groot muzijk-bekken (*ogung*), die als een palladium beschouwd wordt.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *versperd*, *opgestopt;* [Batak] *het regt dat iemand in zijn land heeft de doorgang van vreemdelingen te beletten.* De nabij onze havens wonende Bataks der onafhankelijke landen beletten de verder in het binnenland wonende door hun land ten handel af te komen, hen verpligtende hunne waren op de *onan* te verkoopen, om op die wijze zelve de voordeelen van de handel naar de zeeplaatsen te trekken. De vorsten laten nu en dan eenige handelaars door, tegen betaling van een *pangema*, waarvan het bedrag zich naar den tijd wijzigt; terwijl ieder die zich zulks niet wil laten getroosten, op de bergpassen besprongen en uitgeplunderd wordt; [Batak] *het regt uitoefenen van den weg door zijn land aan vreemdelingen te verstoppen;* iemand *aan het regt daarvan onderwerpen* door hem uit te plunderen; [Batak] *verstoppen* een doorgang; [Batak] *een soort van luik*, in de voor- en achtergevel van een huis; —— [Batak] = [Batak] (lied); [Batak] eigennaam van een

slaaf in de verhalen; [script] naam gegeven aan zeer hooge bergen.

[script] I. [script] een groote soort van wigge (M.).

II. (vgl. [script] en [script]) [script] = [script] (Mak. kalibangang *beteuterd*).

[script] = [script] (D.).

[script] (vgl. [script]) *ingaan, binnengaan; medegerekend worden* bij het een of ander; [script] iets *binnengaan;* — [script] iets ergens *in doen;* iets aan ([script]) iets *doen* als een ring aan den vinger; [script] *zijn schatten worden niet eens medegerekend, zoo men de schatten van genoemden vorst ziet of in aanmerking neemt.*

[script] *onduidelijk* als wegens heeschheid, van de stem.

[script] = [script].

[script] *iets onbepaalds* hetzij persoon, zaak, of gebeurtenis; [script] *het geval van verleden, de persoon van verleden, de zaak van verleden.*

[script] of [script] Men. Mal. uitspraak van بوكرس = [script] (M.).

[script] zekere palmsoort?

[script] = [script] (D.).

[script] = [script].

[script] (vgl. [script]) [script] *gezwollen zijn* van de oogen wegens 't schreijen.

[script]/[script] = [script] (D.).

[script] *strook* van bladen ter bedaking (Mal. bängkawan); *geleding* van een ring of armband.

[script]/[script] = [script]; [script] = [script] (M.).

[script] = [script] (M.; Jav. bĕngkung); [script] = [script].

[script] = [script] (D.).

[script] zie [script].

[script] I. [script] *uittrekken* aardvruchten; —— [script] = [script] (hbs.); eigennaam van een olifant.

II. [script] *soort van balcon* voor in de gevels der *sopo's* en huizen.

III. [script] *op elkander naijverig zijn* (M.).

[script] I. (vgl. [script]) *opwippen, opgewipt staande* als de posteriores van sommige menschen.

II. = [script]; [script]; [script] *'t berigt hooren* of *bij toeval onderrigt worden* van de roem van een ander; dikwijls met [script] te gelijker tijd gebezigd (M.).

[script]/[script] = [script] (hbs.).; [script] eigennaam van een *datu.*

[script] Mal. بقس zie ond. [script].

[script] zie onder [script].

[script]/[script] *opgezwollen zijn* van de huid of het een of het andere gedeelte van het ligchaam; —— [script] *vol lidteekens zijn* (M.).

[script] = [script] (M.).

[script] (vgl. [script]) [script] = [script].

[script] Mal. بسي *ijzer;* naam van een banaansoort; [script] *allerlei brokken of stukken ijzer, oud ijzer;* [script] zekere zwarte op visch azende vogel; [script]

[illegible] noemt men ook een slaaf, die zonder borgtogt gekocht is, en dien de eigenaar dus mag verkoopen, enz.; want vele slaven zijn personen die door hun verwanten wegens geldgebrek verkocht worden, onder voorwaarde dat zij bij den kooper blijven, tot dat zij door hun familie losgekocht worden; [illegible] titel en held van een bekend verhaal.

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (D.).

[illegible] I. *de steel* van een hamer.

II. (van [illegible]) [illegible] *klateren* van den donder; *zwiepen* van iets in de lucht; iets *een zwiepende slag geven* als met een zweep; [illegible] *alles waarmede men zwiept* als een zweep, een dunne tak, een koord, enz.; [illegible] een bladstengel van de sagueerpalm (*bagot*), waarmede men de *same* naar beneden onder 't water zwiept om te beletten dat de rijstdiefjes ([illegible]) ze opeten; [illegible] *wat ter inwijding van een speelpartij dient* als b. v. het maal, dat de aanlegger bij het begin daarvan den spelers geeft; [illegible] naam van de drie middelste pilaren die ter wederzijde binnen een huis gevonden worden; —— [illegible] (parmanuhon).

[illegible] = [illegible] II. of [illegible] I. (D.).

[illegible] verbastering van [illegible].

[illegible] verbastering van [illegible].

[illegible] *verzadigd zijn* (Mak. bássorŏq; Bisaj. bosog; Daj. en Sass. besoh; Alf. en Sang. wĕsu); [illegible] *tot de hoogte van de navel reiken;* benaming van een wijze van schieten, waarbij de kolf van 't geweer op de maag rust; [illegible] *hij doet de hoogte van den trap tot aan den navel reiken, hij bouwt den trap zoo hoog, dat hij tot den navel reikt.*

[illegible] zekere goedkoope donker blaauwe stof (blaauw moeris).

[illegible] *dwars uitgestrekt liggen;* — [illegible] *een regte weg; regtvaardigheid.*

[illegible] = [illegible].

[illegible] *het jonge blad* van de *tandijang.*

[illegible] (vgl. [illegible] en [illegible]) *duister worden* van den dag; [illegible] *de zon is reeds ondergegaan, het is avond;* [illegible] *de avond, het vallen van den avond; laat op den avond zijn;* [illegible] *waarom komt ge zoo laat* (*op den avond*) *van de badplaats?* [illegible] *spoorloos verdwijnen* als iemand die dadelijk wegzinkt; [illegible] *door den avond overvallen worden, te laat zijn* op reis.

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] de te harde korrels rijst, die bij 't stampen nog in den bolster onder de ontbolsterde zich bevinden (Men. Mal. ătah; Daj. åta; Alf. ĕta).

[illegible] Men. Mal. [illegible] [illegible] = [illegible] (bbs.).

[illegible] I. = [illegible] (D.).

II. (verbastering van [illegible]) [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] bijnaam van een der staartvederen van de kip in de *parmanuhon.*

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] iets *weten; van* iets *kennis dragen;* [illegible] *ik weet het niet;* [illegible] (met *roha*) *vermoedens koesteren;* [illegible] *onzeker, er is niets zekers van te zeggen;* — [illegible] *kennis; wat iemand weet; vermoeden;* —— *leep* (M.); [illegible]

… *buiten medeweten zijn van* iemand; … *het is buiten mijn medeweten geschied;* … *zeg mij wat gij vermoedt;* … *hebt met elkaâr dagelijks op deze badplaats een ontmoeting, opdat men geene vermoedens koestere;* … *ik wist niet dat hij op die tak was.*

… = …; … *van iets kennis dragen, van iets weten* (D.).

… *de arm* en bepaaldelijk het bovenste gedeelte (Bisaj. botkon); *de steel* van een *durung*.

… (botí) *aldus, dusdanig* vooral gebezigd bij het aanhalen van iemand's woorden; … zegt men als inleiding van hetgeen men heeft te zeggen, en staat gelijk met ons "luister eens," "wat ik u te zeggen heb, is dit," enz.; … *aldus terugkeeren* d. i. zonder in 't geen men voorgenomen had geslaagd te zijn.

… I. de *papaja*-boom en -vrucht (Mal. bătik); naam van een ster; … *papaja-bladeren;* uit nederigheid noemt de gastheer aldus zijn maal; … *eten* van de gasten als de gastheer hen aanspreekt (… II.).

II. (vgl. …) een strik, die door middel van een veer het daarbij komende beest door een scherp aangepunte staak doet doorsteken.

III. Jav. Mal. باتق zekere bekende stof, waarvan onderkleedjes, hoofddoeken, enz. gedragen worden, *het batik.*

… = ….

… / … de kalk die pas gemaakt is *bevochtigen;* —— … = … (D.).

… I. Holl.-Mal. بوتل *een flesch, bottel.*

II. (Mal. بتل *echt*) … *de echte garattung* in tegenstelling van de … en de ….

… = … (D.; Mal. bătul).

… (verkorting van …; vgl. …) vaak in de beteekenis van … gebezigd.

… verbastering van … (vgl. …).

… I. (vgl. …) … = … (M.).

II. … of … de wilde *nangka* (Men. Mal. tjubădak; Mal. tjampădak; Mak. tjampaqda); … *een ander eet sibodak, en ik heb last van de gom* (spreekw.).

… zekere aapsoort, bij ons onder den naam van *klapper-aap* bekend, daar men deze soort op het afhalen van cocosnoten kan afrigten (simia carpolegos); … zeker vergiftig preparaat; … (*de aars van de bodat* die door 't heen en weer wrijven zeer hardhuidig is) *eelt* bepaaldelijk de dikke op de voetzolen aanwezige; —— … = … (Wigcheltaal); —— … = … (M.).

… (van … en …) *van avond* de toekomstige avond; …

[Batak] *gisteren avond* (vgl. de analogie van 't Mal. kälamari uit kälam *duister* en ari; Men. Mal. kapätang *gisteren* van pätang *duister;* vgl. onder [Batak]); [Batak] *morgen avond.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Men. Mal. (naar de Raosche uitspraak) بربر *geraas maken* als een groote menigte vogels; in de *djangka djangka* om de rijkdommen van een vorst in kippen, die in zwermen zijnde een dof geraas maken, aan te duiden.

[Batak] verbaster. van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) naam waarmede men een tammen *bodat* roept.

[Batak] (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak]) *open gespalkt* van de oogen; [Batak] *openspalken* de oogen; [Batak] *nu eens opengespalkt, en dan weder digt zijn* van de oogen.

[Batak] *nijdig ziende* van de oogen.

[Batak] I. Mal. بدل *een geweer;* [Batak] *geweerkogel;* [Batak] *canon, geschut;* [Batak] *salpeter;* —— [Batak] = [Batak] (pamodilon); [Batak] *tegen elkaâr schieten, op elkaâr schieten;* [Batak] *slagveld;* [Batak] ([Batak]) iets *tot aanleiding maken om de geweren te lossen* b. v. de niet gunstige uitspraak van een wigchelarij; [Batak] *zij mijn datu-wetenschap van geen invloed meer; maken wij de aangelegenheid als aanleiding van het gevecht;* [Batak] *afstand van een geweerschot;* [Batak].

[Batak] = [Batak] (vgl. Jav. wĕdung). [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *boom; het onderste, dikste,* of *stompste einde* van iets; *begin* van een geschrift; bij het tellen van boomen en bamboe-stoelen gebezigd, en als zoodanig [Batak] of [Batak] (D.); [Batak] *één stoel bamboe;* [Batak] *een ambasangboom;* [Batak] *dijstuk* aan een der achterste pooten van een beest; het tegenovergestelde van [Batak] de aan de regter kant achter in een huis aanwezige slaapplaats, waar de oudste der huisgezinnen huisvest; [Batak] iets *van een begin voorzien,* iets *beginnen;* [Batak] ([Batak]) iets *beginnen, met* iets *een aanvang nemen;* [Batak] (D.; vgl. Tagal. pasimona *beginnen* van mona *vooraf, eerder;* Lamp. mĕna *voorheen);* [Batak] verwanten, die naar gewoonte verpligt zijn iemand een vrouw uit hunne familie te geven, zoo als iemand's moeders broeder; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] niet anders bekend dan in de uitdrukking [Batak] *die moeijelijk van haar plaats kan* van de vrouw van een gastheer, daar zij 't druk heeft met voor de gasten spijzen klaar te maken (letterlijk: *die laag bij den grond is, als 't ware gelijk 't onderste van een boomstam).*

[Batak] Mal. بنڠ *garen;* [Batak] een plantje, aan den onderkant van welks spichtige bladen een witte zijdeachtige stof gevonden wordt, die tot garen gesponnen en met curcuma gekleurd, wegens de aangename geur om het hoofd gedragen wordt; [Batak] = [Batak]; [Batak] eigennaam van een hond van *Radja guru.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *eerlijk*

(vgl. Mal. bänar); [illegible] *neutrale grond;* [illegible] *middel om iemand's eerlijkheid te weten, ordeal,* als die bestaande in een proef met gloeijend ijzer, enz.; [illegible] de plaats waar men in den strijd volgens de uitkomsten der wigchelkunst niets te vreezen heeft; [illegible] *een weegschaal die niet behoeft beproefd te worden* (van een regtvaardig vorst gezegd).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] *bedrukt* door hetgeen ons smart.

[illegible] / [illegible] *zonder raad zijn, niet meer weten, wat men te doen heeft* als iemand die niet in staat is een vracht te dragen.

[illegible] I. [illegible] iets *doen zinken* (vgl. Men. Mal. tärbänam); —— — [illegible] in tegenoverst. van — [illegible] *een kwade beschikking* der fortuin (M.).

II. [illegible] = [illegible] (Jav. bĕnĕm; Lamp. bĕnam; Madur. bĕndam; Mal. bämbam).

[illegible] = [illegible] (vgl. Jav. bĕnĕr); [illegible] (M.); — [illegible] *waar men staat op maken kan* zoo b. v. van een juiste maat; [illegible] (*die een juiste gattang bestuurt, die niet aan d'een meer dan aan den ander uitmeet*) *een onpartijdig vorst.*

[illegible] *zaad* om te zaaijen; bepaaldelijk: *de rijstkorrels die in de hauma in de pootgaten worden gezaaid;* [illegible] (D.; Mal. bänih); [illegible] *de zaadjes in de gaten laten vallen, zaaijen* op een *hauma; in de* zaadgaten *zaad laten vallen;* 't geen de vrouwen doen; waarom zij — [illegible] in tegenoverstelling der mannen, die als de pootgaten met de *ordang* makende — [illegible] heeten; [illegible] *een akker van* 4 *appang's zaai-rijstkorrels,* een uitgestrektheid grond die zoo groot is, dat men 4 *appangs* van de *boni* ter bezaaijing noodig heeft; spreekt men van natte rijstakkers (*saba*) dan zegt men [illegible] in plaats van [illegible].

[illegible] zie [illegible].

[illegible] Mal. بنياك *koopwaar, waren* in het algemeen; [illegible] *handel drijven.*

[illegible] naam van een *marga* (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible]; [illegible] (D.).

[illegible] / [illegible] *kleine poelen* door zware regens ontstaan; [illegible] (D.; vgl. Mal. bäntjah).

[illegible] zie [illegible].

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] / [illegible] *naar* iets dat vliegt *slaan.*

[illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] *gezochte aanleiding* om met iemand te twisten; [illegible] *dat zal ik als aanleiding bezigen, om met Oom twist te hebben.*

[illegible] Men. Mal. بونجور *de Padriesekte; de Padries.*

[illegible] *loodsen* die men op een verren togt onder weg opslaat (M.).

[illegible] een uitroeping waarmeê men herten wegjaagt (D.).

[illegible] I. *een knip* om klimmende dieren, als ratten, eekhorens, enz. te vangen.

II. [illegible] = [illegible].

… *onrustig slapen* als een ziek kind.

… naam van een hemelschen vogel (…).

… I. *wit* van kleur; … *zich wit vertoonen* van iets in de verte; … naam aan een *rijar* schertsenderwijze gegeven; —— … *schemeren* van den dag des uchtends (M.).

II. *bloed* (bij het slagten); … *met bloed besproeijen* vleesch; … spijze bestaande uit varkensvleesch, met citroensap en bloed gekookt; — … *bloed in een blad of wel klapperdop verzameld.* —— … zekere boom wiens hard hout voor rijst-vijzelstampers gebezigd wordt (M.).

… Men. Mal. = … (M.).

… (vgl. …) verkorting van ….

… = ….

… *stijf aanbinden* zijn sjerp (vgl. Jav. bĕnting); — … = ….

… = …; —— … *een pad* door een rijstakker loopende.

… = … (D.).

… *krom* van het lemmet van een zwaard; *gebogen* door het slaan van ijzer; —— bij 't tellen van *tadji's* gebezigd; … (M.; vgl. Mal. bäntuk); … *een bogt krijgen* van de staart van een hoen, ten teeken dat het volwassen begint te worden.

… = … (D.).

… (Wigchelt.); boertender wijze voor het schaamdeel van een vrouw gezegd.

… = … (D.).

… Men. Mal. بندهار titel van 't hoofd van *Batu na duwa* in *Angkola*, zijnde 't tweede hoofd van Angkola en volgende op *Patuwan naga so dogoron*.

… I. *een sloot, grachtje, greppel;* naam van een *marga*.

II. Mal. … *een handelplaats* (M.).

… (Sanscr. bharanda *vorst?*) = … (hbs.).

… I. *opgestopt, zonder uitweg zijnde; stilstaande.*

II. *wat men voor zijn geliefde medebrengt;* … iets *als zoodanig medebrengen* (M.).

… (vgl. … en …) uitroeping waarmeê men den *bodat* verjaagt (D.).

… *open* van de oogen; *uitpuilende* van de oogen; … de oogen *laten puilen;* … *al de bewoners van de huta zagen niet meer uit hunne oogen, hoewel men de oogen open had.*

… iets *inslikken;* … zeker boompje waarvan de vrucht rond en rood en van de grootte van een duiven-ei is; het komt veel aan het strand voor.

… = … of … (hbs.; zie ook onder …); een hand breed hooge plank, die als rand op de *paningkan* staat; … voor … *trouwen* (a. M.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] I. zekere kleine honig opleverende bijsoort.

II. (van [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. zeker kleedingstuk van Tobasch weefsel.

II. [Batak] = [Batak] (vgl. Jav. ububan); [Batak] *de blaasbalgen in een smederij in beweging brengen.*

[Batak] *de huid* van een beest; als zij er reeds afgenomen is (Lamp. baba); [Batak] *onthuiden*, *villen* een beest; [Batak] eigennaam van een persoon, die in vroegere tijden zich door leepe zetten heeft bekend gemaakt, en de held is van een zeer populair verhaal.

[Batak] *wild* van iemand's wijze van spreken, als van iemand die aan het ijlen is.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.); [Batak] naam van een kleedingstuk van Tobasch weefsel (vgl. Mal. balaqbaq).

[Batak] Men. Mal. بين = [Batak] (M.).

[Batak] naam van een steeds aanhoudenden regen.

[Batak] / [Batak] *in een bundel binden* brandhout; —— = [Batak] iemand *binden*, *vleugelen* (M.); [Batak] *bundel* brandhout; [Batak] *één vracht* brandhout, zoo veel als iemand dragen kan.

[Batak] I. *ongewoon geworden zijn* aan iets, door dat men het dagelijks niet doet.

II. [Batak] (meestal met [Batak] er voor) *geheel door verbazing ingenomen zijn* zoodat men zijn zinnen als 't ware kwijt is (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.; vgl. Jav. bĕbĕd; Sund. bĕbĕr; Mak. baqbaq).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) = [Batak] (met kinderen sprekende).

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. onder [Batak]).

[Batak] uitroeping waarmede men het geluid nabootst dat een groot voorwerp vallende maakt; [Batak] *ploffen* als een groote vrucht, of iemand die op zijn gat valt; —— [Batak] *aan 't ploffen zijn* als de aan een boom rijp gewordene *tarutung*-vruchten (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) 1°. zeker boompje; de geel-groene ronde als een maiz-korrel groote vruchten zweeten, als zij rijp zijn, van binnen steeds vocht uit; de bast voor kammen, en hoender-kooijen; 2°. naam van een bijzonder groote *tolong*-soort; [Batak] naam van een banaansoort; —— [Batak] *knop* aan 't einde van een touw, waaruit eindjes touw franjesgewijze afhangen; overeenkomende met een kwast; *'t spits toeloopende einde* van een *tanggal; het onderste in een enge zak uitloopende einde* van een *durung* (M.).

[Batak] / [Batak] maiz zonder 't hulsel er af te doen *gaar maken*, *branden* (M.; vgl. Mal. bămbam). —— [Batak] *een dood kind of jong ter wereld brengen;* —— = [Batak] (Wigcheltaal); [Batak] *in de kraam sterven van een dood kind* (vgl. Mal. kabăbangan).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) naam van een *atturbung*-soort, wier stengel onverdragelijk stinkt.

[Batak] (vgl. [Batak] II. en [Batak] II.) [Batak] iets *in een blad gewikkeld in de asch gaar maken;* [Batak] *gezouten vleesch of visch met allerlei kruiden in een blad gewikkeld, gaar gemaakt.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] = [Batak]; ——

[illegible] *een wind-ei* (Tag. bogok); *iemand die bij een algemeene besmetting altijd vrij loopt.*

[illegible] (vgl. [illegible]) naam van een paddestoelsoort, die vergiftig is, en een vuile stank afgeeft.

[illegible] *luid schreijende* als een kind.

[illegible] (D.).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] zekere wilde betelsoort.

[illegible] (D.).

[illegible] *vrucht;* bij uitnemendheid *ontbolsterde rijst* (Mal. băras, Bisaj. en Tag. bugas, Sund. bejas, Jav. wos, Kawi wwas *ontbolsterde rijst*); [illegible] *de ronde wortel van de tong;* —— [illegible] de tweede kamferzeef die in fijnheid op de *ragantakal* volgt (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] (D.).

[illegible] I. *een hagedis;* [illegible] naam van schutgeesten die over den grond waken, en van wie men een gelukkige oogst afsmeekt (in Schwaner's reis komt angoi *hagedis* voor als een God der Dajakkers).

II. (Sanscr. wrihaspati) *de* 5de *dag* van een maand, *de eerste Donderdag* (Jav. rĕspati).

[illegible] *zwaar geladen zijn* als iemand die veel draagt, een diep geladen vaartuig; *zwaar neêrhangende* van iemand's posteriores; *gewigtig, belangrijk zijn; de zwaarte van* $1^1/_2$ *batuwan goud* zijnde een geldswaarde van 6 *rijar* (Mal. bărat; Bisaj. en Tag. bugat; Jav. wĕrat); [illegible] *zwanger zijn;* [illegible] *een smaad die gewroken moet worden, of dien men niet mag overleven;* [illegible] *omdat ik aan iets gewigtigs te denken heb.*

[illegible] (M.).

[illegible] (D.).

[illegible] een ziekte in het koren, waardoor het geheel en al verwelkt; [illegible] naam van een *marga.*

[illegible] (D.).

[illegible] zeker water-insekt dat witgekringd is op het lijf; [illegible] (D.).

[illegible] I. [illegible] iemand *tegenhouden.*

II. [illegible] de als een geweerkogel groote zwarte houtborende hommel; [illegible] *zoo groot als de houtborende hommels zijn* van de horens van een buffel, om den ouderdom aan te duiden; [illegible] (*een groote boom valt door hout-hommels ter neder*) raadsel op 't slapen; wordende de oogen met de zwarte houthommels vergeleken, en de duisternis die er op valt bij 't toesluiten der oogleden met een neêrvallenden grooten boom.

[illegible] *vastzittende* in de keel; *vastgebonden* ergens aan, *gevangen zittende;* [illegible] *binden* iets ergens aan, als een beest aan een slagtpaal, krijgsgevangenen enz.; [illegible] *waar iets aan gebonden is* of *aan gebonden moet worden, slagtpaal;* [illegible] *een strik* om eekhorens te vangen; —— [illegible] zie onder [illegible].

[illegible] Men. Mal. رنڠ (*zwemmen*) wordt

in de *djangka djangka* even als [Batak] maar van eenden gebezigd (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Men. Mal. دبري بهاس *naar 't behoort* of *fatsoenlijk behandeld worden* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *dochter; de bruid* in tegenoverstelling van [Batak]; achter eigennamen, in tegenoverstelling van [Batak], om een vrouwelijk individu, dat denzelfden naam draagt als een mannelijk aan te duiden; *een namora* (daar hij van een andere *marga* zijnde dan de *radja* diens dochter meestal huwt); [Batak] *een vrouw, een individu van de vrouwelijke kunne* zoowel beest als mensch; [Batak] *zijn dochter komen aanbieden* aan iemand; [Batak] iemand's *schoonzuster* namentlijk de vrouw van zijn jongeren broeder, en evenzoo [Batak] de vrouw van zijn ouderen broeder; [Batak] *grootmoeder;* [Batak] *de onderdanen* van een hoofd *die van een andere marga zijn dan de zijne;* [Batak] *moeder's broeder, de man van een* [Batak]; aldus noemt een vrouw haren schoonvader; [Batak] *de gade* van iemand als men beleefd spreekt, en de man een voornaam personage is; [Batak] of [Batak] of [Batak] vindt men vóór vrouwelijke eigennamen; [Batak] *maagdelijk zijn, nog geen vruchten dragen* van een palm; —— [Batak] in tegenoverstelling van [Batak] *mooi* maar van een vrouwelijk individu (D.); [Batak] (vgl. onder [Batak] II.) *kamfer;* [Batak] (D.).

[Batak] *overhaast* van 't weggaan van iemand die geen afscheid neemt; b. v. [Batak]

[Batak] = [Batak].

[Batak] Men. Mal. برس (Raosche uitspraak: boreh) 't kleinste gedeelte van een *tail*, zijnde 't 1/576ste; [Batak] wordt even als [Batak] enz. gebezigd (M.).

[Batak] = [Batak] (Sund. bere; Nias. be-e; Mal. bări; Tag. en Bisaj. bugai; Jav. weh); [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] *vertrekken*, van ergens uit *een reis beginnen* (Mal. bărangkat; Jav. mangkat); [Batak] iemand *afzenden, afvaardigen* hetgeen meestal geschiedt door hem een maal te geven; iets iemand *als vertrekmaal medegeven;* [Batak] iets *voor zijn vertrek bestemmen;* een dag *uitkiezen als tijdstip van vertrek;* — [Batak] *maak voor mijn vertrek als maal gereed zeven maal zeven rijstkorrels.*

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.; Men. Mal. bokat).

II. = [Batak]; [Batak] *volgorde* van 't geen bij een feest gebeuren moet (D.).

[Batak] *een pakje te zamen gebonden* in betelbladen, bedragende 5 *ririt;* en in *gambir* 6 *lipat;* en elders slechts 5 (vgl. Mal. bărkas); [Batak]; [Batak] iets *in een bundeltje of pakje te zamen binden.*

II. (een met I.) [Batak] *door een slang omslingerd worden* (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *de dop van een cocosnoot* als betelkalk-doosje; —— [Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] schijnt = [Batak] te zijn.

[Batak] (vgl. [Batak] I.) = [Batak] I.

[Batak] *koud geworden zijn, koud worden;* —— [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] = [Batak]; — [Batak] iets *koud laten worden;* [Batak] (*een warm en een koud bord*) raadsel op zon en maan.

[Batak] zie ond. [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak] I.) *kalssnoer van koralen* (M.); [Batak] zekere witkoppige zwarte op insekten azende vogel.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) = [Batak] (D.; Sund. bĕhĕng *de hals*).

[Batak] (vgl. [Batak]) een collier van fijne gouden plaatjes, die aan elkander door middel van een strook rood laken gehecht zijn, terwijl in het midden van de borst een hartvormig gouden plaatje komt te hangen.

[Batak] (vgl. [Batak]) *de eijeren* van wormen in het vleesch (M.); *wormmaden* in vleesch; [Batak] *zoo weinig mogelijk;* [Batak] *met maden overdekt zijn* als een kreng.

[Batak] *nacht* (Jav. wĕngi; Nias. weungi; Mak. bangi; Bug. wâni); bij het berekenen van afstanden *een etmaal;* als bijwoord: *van nacht* sprekende van de toekomst; [Batak] *wat van den nacht der tijden af aan bestaan heeft, wat overoud is;* [Batak] (M.); [Batak] *een overoud gebruik;* [Batak] *des nachts;* [Batak] *dien nacht, last night;* [Batak] *op denzelfden nacht;* ook: [Batak]; [Batak] *iets 's nachts doen* b. v. terwijl het nog nacht is op reis gaan; [Batak] *van nacht* sprekende van de laatst verloopene nacht; —— [Batak] = [Batak] (a. en hbs.); [Batak] *overnachten, de nacht* op reis *doorbrengen;* —— [Batak] *dag en nacht* (a. M.).

[Batak] eigennaam van een slaaf in de verhalen.

[Batak] *uitgeperst vleesch* van een cocosnoot.

[Batak] *de testikels* van een buffel; [Batak] *naar pis stinken.*

[Batak] *een korte roeiriem;* [Batak] (D.; Tag. en Bisaj. bugsai; Sund. bose; Mak. bise); [Batak] iets, als een vaartuig, *door roeijen voort doen gaan.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *een opgezette buik hebben* (M.).

[Batak] *een jonge palm;* meestal *een jonge suikerpalm* (*bagot*).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *gebrande rijst in den bolster* (Mal. bärtih); figuurlijk: *de vrucht* van een zwangere vrouw; [Batak] (D.); [Batak] = [Batak]; [Batak] *de buik* van een vrouw als vrucht dragende, *zwangere buik;* [Batak]

fatsoenlijk *die in de buik is* om dra geboren te worden; — (*wat 't ongeborene kind eischt*) *de lusten* van een zwangere vrouw.

zie .

ter ooren komen als een gerucht, *bij toeval vernomen worden; gerucht* omtrent iets; *wat men volgens hooren zeggen* omtrent iets *weet.*

/ *geblaard zijn* als de huid door heet water (vgl. Mal. bärtuh).

zekere kikvorschsoort, met een uitstekende buik, en een doffe stem, die verondersteld wordt niet op aarde te huis te hooren (M.).

(Sanscr. warna *kleur*) *geel kleuren* rijst; benaming van de geel-witte gepelde rijst, die men den geesten als offerande aanbiedt; benaming van verschillend gekleurde dingen; als b. v. een kleedingstuk dat uit allerlei lappen bestaat; naam van een zijde-wapen met een fraaije met uit goud of messing bestaande banden versierde schede; —— (Pngrks.).

/ *holtens in den grond, waar de regen in blijft staan;* (D.).

zie onder .

bevochtigd, vochtig aangeslagen door vochtig weder.

aan beide einden even breed.

(vgl.) (D.).

/ (D.).

I. naam van een *marga* (M.); naam van een *marga*, wier *djudjungan* heet; zie onder .

II. (*tabas*); —— ; (M.).

(Sanscr. brahmā) naam van een der vijf *parmamis* (Mal. bärma).

(vgl. II.) *in tweeën zijn, gespleten worden* (vgl. Mal. bälah); bij maten en gewigten *de helft* van 't genoemde bedrag; *de eene helft* van iets; *een halve hae;* *een halve kati;* —— *de helft van een amas of het* $^1/_{24}$ste van een *tail;* ook: ; $^1/_2$ *gantang* (M.); *het kruis tusschen de beenen;* *gebarsten eelt* aan de voeten *hebben; gebarsten zijn door de hitte* van een vrucht; iets *in tweeën splijten* of *kloven;* een huta *in tweeën verdeelen* door op de *alaman* een afscheiding op te rigten; hetgeen geschiedt bij oorlog tusschen de bewoners van een huta; (*huta halveerder*) naam aan een rivier gegeven op wier beide oevers huizen staan; — *die twee menschen van elkaâr zoekt te krijgen* ze tegen elkaâr ophitsende; en zie onder ; zijn bewaterde rijstakkers aan iemand *voor de helft van het produkt ter bearbeiding overdragen;* — een *halvering* van een schuld, de helft eerst betalende, om geen last te hebben van het manen; —— ; ;

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *breed*, *ruim*, *uitgestrekt* (Jav. wĕlar; Lamp. balag); — [Batak] *uitspreiden* een mat; ook: [Batak]; [Batak] met een substantief als aanvulsel is een uitroeping waardoor men zijn verwondering uitdrukt, over den graad waarin de eigenschap door het substantief uitgedrukt bij iets aanwezig is; [Batak] *hoe schoon is die vrouw!* [Batak] *hoe groot is zijn gelukkig zijn! hoe gelukkig is hij!* — [Batak] naam van een door Madailingsch sprekenden bevolkt landschap (bij ons *Padang lawas*); [Batak] *een groote oorlog;* —— [Batak] (vgl. [Batak]) *op 't punt zijnde van gesloten te worden* als de oogen van die in slaap valt.

[Batak] *een gambiri-noot als mikpunt* bij het spelen met een *tanggisik.*

[Batak] / [Batak] *gevlekt zijn* van beesten (Mal. bălang); [Batak] naam aan *gevlekte* beesten gegeven; naam van een half-zwarte land-schildpadsoort; naam van een kleedingstuk van Tobasch weefsel; —— [Batak] naam van een gevlekte tijgersoort (D.).

[Batak] (etymologisch = [Batak]) = [Batak] (D.; Bisaj. bolang).

[Batak] of [Batak] Men. Mal. برلڤيس benaming van dingen die op elkander liggen; zoo van matten die 7 op elkander liggen om te dienen voor zitplaats van een vorst; van schotels die opgedragen worden (M.).

[Batak] I. Mal. بلس [Batak] = [Batak] (M.).

II. (vgl. [Batak]) *in staat zijn*, *mogen*, *vergund zijn; aangenomen worden*, *verhoord worden;* [Batak] *uw belezing-formulier moet krachtig zijn, voor gij in staat zijt naar de nabijheid van zijn badplaats te gaan;* [Batak] *iets in de plaats neem ik niet aan.* —— [Batak] *in de mogelijkheid verkeeren* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. بلاچن zekere toespijs bij ons onder den naam van *trasi* bekend.

[Batak] een afgedamde met takken opgevulde plaats in een vijver, of *tambok*, waarin men den visch binnenlokt, en naderhand met schepnetjes vangt (vgl. Mal. bălat; Bug. bålâq).

[Batak] (blijkens [Batak], van [Batak]) [Batak] *scheiding in 't hoofdhaar* bij de vrouwen midden op 't hoofd.

[Batak] naam van een kleedingstuk van Tobasch weefsel; —— zekere zwarte wilde hoensoort (M.); [Batak] zekere boschkip-soort, die een geluid zou geven overeenkomende met het gebrul van een tijger.

[Batak] / [Batak] *het haar aan de posteriores;* wordt gemeenzaam om een soort van ontevredenheid aan te duiden gebezigd, en staat in bedoeling gelijk met ons: "je zusters........" (vgl. [Batak]).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *weggeworpen*, *verworpen; niets waardig;* [Batak] iets *wegwerpen*, *verkwisten.*

[Batak] zie [Batak].

[Batak] / [Batak] opzettelijke verandering van [Batak] (vgl. [Batak]).

[Batak] *groot* in omvang; *groot* in een morelen zin; [Batak]

[Batak] *de groote weg;* [Batak] *schatrijk;* [Batak] *zwellen van een rivier; groot worden* van een plaats door handel, of anderzins; —— [Batak] = [Batak] (hbs.); ook: [Batak] (zie onder [Batak]); —— [Batak] = [Batak] (D.); —— [Batak] naam van een *marga.*

[Batak] (vgl. [Batak] I.) *koopprijs* van een meisje; [Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. bäli); [Batak] ([Batak]) een meisje aan iemand *te koopen geven, uithuwelijken.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. Mal. bälit) [Batak] benaming van een twee- of driekleurig kleedingstuk; [Batak] *een beurs* van linnen of breidwerk.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.; vgl. Mal. gälita).

[Batak] Men. Mal. برليلت امس (*met goud ombonden*) naam van een *cockpit* in de Mandailingsche verhalen.

[Batak] zekere mossoort.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] bijnaam van een rat (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.); = [Batak].

[Batak] zekere palingsoort (Mal. bälut).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] zekere grassoort.

[Batak] (bijna verouderd) = [Batak]; [Batak] zekere kleine kreeftsoort (?), die zich op het strand ophoudt; zekere boom, van welks hout *galas* ([Batak]) gemaakt worden; [Batak] eigennaam van een *huta*, waar naar de hoofdplaats der residentie *Tapijan na oelie* den Mal. naam *Siboga* draagt.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *een groot* of *volwassen mensch* in tegenstelling van een kind; [Batak] *Bĕru Rĕntjilĕn was in dit huis de eenigste volwassen persoon* (D.).

[Batak] / [Batak] iets *zonder zout kooken;* hetgeen men met den visch doet, dien men wil rooken; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *ontvleescht zijn* als een doodshoofd (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D).

[Batak] *de buik* (Sund. bĕtĕng; Lamp. bĕtang; Mak. battang; Jav. wĕtĕng); *maag; aaren hebben* die echter nog niet geheel vol zijn, van de rijst op het veld (Jav. mĕtĕng; Lamp. mĕtang *zwanger zijn;* vgl. de analogie van 't Mak. tijanang *zwanger*, *zetten* van de aaren; van 't Mal. en Lamp. tijan *buik;* en voorts van 't Sangar. malĕmbu *zwanger* van lembu *buik*); [Batak] de staken die dwars langs de *urur's* loopen, en waaraan deze zijn vastgehecht; [Batak] *van ééne buik zijn* als een broeder of zuster; [Batak] *met elkander in de betrekking staan van menschen die van ééne moeder zijn;* —— [Batak] (*die 't binnenste van uwen meester begrijpt*) in de versierde

taal der verhalen wordt er een knappe bediende mede aangesproken (M.).

(vgl.) *gepinceerd* als iemand die een sjerp om heeft.

geluid als van den donder, zonder dat men weet van waar het komt (M.); ook: .

weelderig van planten, *digt* van bladeren; ——— = (M.); (D.; Mak. kamáqmallang en dus uit een maqmal in plaats van malmal, even als báqbaláq 't Bat. balbal is; vgl. onder).

opengespalkt strak ziende als het oog eens stervenden.

zeker insekt, dat nesten van aarde maakt.

openbaring van iets, dat men omtrent de toekomst raadpleegt; als van een droom, enz.; *afscheid nemen* (zeggende "*ik ga*," of *blijf!*); *een openbaring doen* van d'een of d'andere wigchelarij; iets *melden*, *berigten*; iemand *aanmelden*, aan iemand *voorstellen*.

geïslamiseerde Dairisch sprekende Batak als die van Singkel, en de bovenlanden dier plaats; benaming van een groote *silo silo*-soort; = ; zekere gehorende torsoort, die zich gaarne in drek ophoudt; (M.; Daj. muang; Tag. oang).

= .

een beest dat bij iemand's dood geslagt wordt; ——— (vgl.) iets *meënemen*, *met zich nemen*, *bij zich hebben*, *brengen; volgen* een gebruik; *zich niet willen laten gezeggen;* *verschillende gewoonten hebben of volgen;* *ieder* (*dier dingen*) *ziet er anders uit;* *vracht;* iemand in zijn gevolg *medenemen*.

los maken, *openen* zijne kleeding.

getuige, *ooggetuige*.

gescheurd, *in flarden zijnde;* ——— *opengebarsten* van een rijpe vrucht (M.; vgl. Mak. bibiq, Bug. biqbiq); (*'t is rood; van rijpheid opengebarsten is 't zwart*) raadsel op de *halumpang*-vrucht die rood is en zwarte pitten heeft.

I. *geel geworden* van rijpheid, als komkommers; ook: ; zekere geele vogel (oriolus sinensis); een mat waarin de geele bladen van de *ade* zijn ingevlochten.

II. *vasthouden* een klophaan, terwijl een ander hem de sporen aanbindt.

= (M.).

= (D.).

I. *opengebarsten* van een vrucht.

II. (vgl.) *bij de pooten op den grond trekken* een varken, om het te slagten.

afgaan van een geweer, *losspringen* van een veer; *digt vallen* van de deur van een val waarin men dieren vangt; = ; = ; *aftrekken* een geweer; op iemand *vuren*, iemand *beschieten*.

= .

gevaar tegelijk met en slechts in de *tabas* gebezigd.

zekere visch (M.).

[Batak] zekere krekelsoort (de *irik?*).

[Batak] *het geraamte* of *de lijst* van een schepnet (Mal. en Daj. bingkei).

[Batak] (Sanssr. wisa) *alles wat venijnig of schadeverwekkend is* als slangen, tijgers, insekten, vergiftige preparaten, enz.; *kracht* van een geneesmiddel; [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] *het venijn er van is als het venijn der darislang;* —— [Batak] *bovennatuurlijke kracht* (D.).

[Batak] (Sanscr. witjāra) = [Batak] en [Batak] (Wigcheltaal; Mal. bitjara; vgl. Jav. witjara); zie onder [Batak].

[Batak] *rijstkorrels* op het kleed van de *rambu siporhas* gestrooid, om er een omen uit af te leiden.

[Batak] *loos, leep, listig; list, middel* om zich ergens uit te redden; [Batak] *aardigheden debiteren* om iemand om den tuin te leiden; [Batak] (*de domkop slikt den leepert in*) raadsel op 't lemmet van een wapen in de schede.

[Batak] *een boog van bamboe, waarvan de uiteinden in den grond gestoken worden* om de evers af te schrikken (D. en M.).

[Batak] = [Batak] 2°. (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *die zoo oud is geworden dat hij iets over vertellen kan* (om den graad van ouderdom van een kind aan te duiden); [Batak] *die juist zoo oud is dat men hem over iets kan navragen* (om den graad van ouderdom van een kind aan te duiden).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] 1°. de vier bamboestokken, waaraan het net van de *sulangat* hangt; 2°. naam van een kleine *tolong*-soort.

[Batak] (Sanscr. wisnu) naam van een der vijf *parmamis*.

[Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. widja *zaad*) [Batak] of [Batak] (a.); bijnaam van de olie die bij de *parmanuhon* als *hasaja* dient (Men. Mal. bidja *zaadkorrel, pitje;* Mak. *afgeleide bloedverwant*).

[Batak] *de waarde van een halve uwang;* [Batak] *een half dubbeltje,* 8 *baru.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *de kuit* van het been (Nias. bisi; Malag. witsi; Mal. bätis; vgl. Jav. wĕntis).

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.; Nias. bitjua; Tag. bitoka); [Batak] (*hij sleept steeds met zijn darmen*) raadsel op naald en draad.

[Batak] (vgl. [Batak]) *open staande* van de oogen; —— = [Batak] (Kamfert.).

[Batak] I. = [Batak] (M.; Bisaj. *een stuk lijnwaad van 2 vadem lengte;* Mak. birang, Bug. widang *grof wit linnen;* vgl. 't Mal. woord).

II. *breed* (Daj. id.); *het onderste gedeelte* van een *handang.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *een algemeen gehaat persoon.*

[Batak] (vgl. [Batak], en [Batak]) *een mesje;* ook: [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *het pas geboren jong* van beesten, die men houdt; [Batak] *jongen hebben* van vee, honden, enz.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) een kleine afgeschutte plaats van bamboe, in een loods op een *hauma*, om er voorloopig de geoogste rijst in te bewaren.

II. zekere riviervisch (D.).

[Batak] = [Batak] (D.; Mak. biring); [Batak] *op zijde liggen;* — [Batak] *zich op de zijde ter neder vleijen.*

[Batak] Mal. *een klein vaartuig.*

[Batak] Mal. *staaf* van tin (M.).

[Batak] Mal. een slavin bij een vorstelijk persoon als zangeres en danseres in dienst.

[Batak] Mal. بيدي *grove van rotan gevlochten matten*, waarop men rijst pleegt te droogen; [Batak] eigennaam van een plaats in *Padang bolak.*

[Batak] = [Batak]; — [Batak] *'t voorwerp van handel, wat te koop is* (D.).

[Batak] *zamenvloeijing* van twee rivieren (Mak. *rivier*).

[Batak] *wild gedierte* (vgl. het Mal. woord).

[Batak] zekere boom, wiens bast geel is.

[Batak] (Sanscr.?) [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] I. *betrokken* van het uitspansel.

II. Men. Mal. بيڠغ? = [Batak].

[Batak] / [Batak] (—— bini) *een roode en witte kip;* ook: [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (vgl. Mal. bini).

[Batak] zekere boom, wiens bladen als groente genuttigd worden.

[Batak] / [Batak] zekere steltloopende vogel, die op drek aast.

[Batak] *opkomen* van hoog water, *rijzen* van hoog water.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *opgaan* van de zon; [Batak] *de plaats waar de zon opkomt, het Oosten.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] naam van een *sijala*-soort.

[Batak] *de clitoris.*

[Batak] (vgl. [Batak]) zekere kleine geele wespsoort, die aan de takken zeer lange nesten vervaardigt (Men. Mal. sitjutjur).

[Batak] *een ongehuwd leven leiden, ongehuwd zijn.*

[Batak] (Sanscr. pandjara) = [Batak] (M.; Men. Mal. pindjara).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *ster* (Mal. id.; Jav. lintang); komt even als [Batak] vaak voor in eigennamen van in de verhalen voorkomende princessen; b. v. [Batak], [Batak], enz.; [Batak] benaming van hoenderen, die rood of zwart, maar wit gespikkeld zijn; [Batak] (M.); [Batak] (vgl. [Batak]) benaming van stoffen, die gebloemd zijn, en als het ware met sterren bezaaid; —— [Batak] = [Batak] (hbs.) *een starvormige figuur* als op de geplette stukjes lood van een amuleet.

[Batak] zekere boom, die wegens zijn lommer wordt aangeplant.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.); [Batak] *lijden aan een soort van geelzucht.*

[Batak] / [Batak]

hiermede wordt een vorst in de hbs. door den geest aangesproken (M.); b. v. [Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak] *geslagte stukken vleesch* die verkocht worden; [Batak] *vleesch in détail verkoopen.*

[Batak] *een cameleon.*

[Batak] teeken van een afdeeling in geschriften (zie de Sprkt); *een der in een redevoering aangevoerde punten; klaar ingedeeld* van een redevoering; [Batak] enz., *dat is een punt afgehandeld omtrent mijne grieven; en nu wat 't tweede betreft* enz.

[Batak] I. = [Batak] II. (D.).

II. *vleesch* dat de tijger heeft laten liggen; *bijna bedorven vleesch* waar geen prijs voor te maken is.

[Batak] / [Batak] *veel en digt bij elkaâr groeijen* van de rijstaren, en vruchten in het algemeen; [Batak] naam van een strook roode stof, die met koraaltjes afgezet als krans om de *appang* ([Batak]) bij het wigchelen met de kip (*parmanuhon*) gedaan wordt.

[Batak] *beginnen aren te krijgen* van de rijst op het veld.

[Batak] (vgl. [Batak]) *uitzijpelen, uitdruppelen.*

[Batak] / [Batak] *zien, of iets een even of oneven getal oplevert* bij het *djettur*-spel; 2°. = [Batak].

[Batak] eigennaam van een held uit den ouden tijd (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *lip, lippen; rand, zoom* (Mal. id.; Mak. bíberĕq; Nias. bewe); ——— bij 't tellen van porties betel in de *andungtaal* te gelijk met [Batak] gebezigd; [Batak] (M.); [Batak] *de grens* die tusschen het bewerkte en onbewerkte gedeelte van een akker gelegen is; [Batak] *zoomen* vlechtwerk.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een hond.*

[Batak] *voldoende zijn, toereikende zijn;* [Batak] *een walg hebben* van iets, *te veel hebben* van iets.

II. *juist zoo veel noodig is tot, niet meer dan;* b. v. [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) of [Batak] *ter juister tijd, gelukkiger wijze dat;* [Batak] *'t is gelukkig dat ge er naar vraagt; ik zal 't u dan zeggen.*

[Batak] (Sanscr. wyaja) = [Batak] II. (D.; Mal. id.; vgl. Jav. beja).

[Batak] I. = [Batak] II. (D.).

II. (Sanscr. bhijā?) *vrees, vreesachtigheid;* [Batak] *bevreesd zijn;* [Batak] (D.); [Batak] *voor* iets *bevreesd zijn;* [Batak] cuphem. = [Batak] (om te verhoeden dat zij de akkers verwoesten).

[Batak] / [Batak] Men. Mal. ﺭﻱ zekere struik, wier bladen als cigaaromkleedsel gebezigd worden (M.).

[Batak] / [Batak] eigennaam van een wondervogel.

[Batak] (vgl. [Batak]) *hoofdtros* van de banaan; *tros* van rijst-aren; bij 't tellen: [Batak]; b. v. [Batak]; [Batak] verbloemde spreekwijze: *het kind is geboren*.

[Batak] zekere caladiumsoort met reusachtig groote bladen, en een bol die genuttigd wordt; [Batak] (D.; Mal. birah; Bisaj. biga); [Batak] zekere wilde *bira*-soort; ook: [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) — [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *zwart, donker bruin;* [Batak] (D.; Sasak. birĕng; Mal. van Bandjar wirang; Jav. irĕng).

[Batak] I. [Batak] *leepoogen hebben.*

II. [Batak] Mal. *een schaap.*

[Batak] / [Batak] (naar 't geluid) zekere vogel, soort van merops (bij de Maleijers verondersteld in 't gevolg van *antu pärburu* te zijn).

[Batak] I. zekere kwaal, die vooral aan het scheenbeen vuile zweeren doet ontstaan, en gezegd wordt ongeneeslijk te zijn.

II. Mal. een roode klophaan met witte sneb en pooten (M.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] II.

II. [Batak] een hoofddoek *in korte vouwen oprollen* om er een [Batak] van te maken.

[Batak] / [Batak] *een knorrig gelaat toonen* (vgl. het Men. birungut).

[Batak] = [Batak]

[Batak] = [Batak] (D.).

—— [Batak] zekere klimplant.

[Batak] *steile rotswand;* [Batak] *een weg, die langs de rand van een afgrond gaat.*

[Batak] / [Batak] iets *uitspuiten* met den mond; [Batak] *spatten* als modder; *uit den mond spuitende komen* van de rijst die een schuldige bij het ordeal van rijstslikking in te slikken heeft.

[Batak] benaming van een paddestoelsoort; [Batak] *de grond was aan 't lillen gelijk de birbir-paddestoelen.*

[Batak] = [Batak] I. (D.).

[Batak] / [Batak] *niet ingaan, niet verwonden* van een wapen, *geen effect hebben* van een kogel op een onkwetsbare.

[Batak] eigenn. van een landschap.

[Batak] bij het tellen van beenderen gebezigd; [Batak] (D.; vgl. het Mal. woord).

[Batak] I. [Batak] *den rijkaart uithangende* door zijn kleeding, *ijdel* in opschik; [Batak] *zich voor een voornaam mensch uitgeven.*

II. = [Batak] (Mal. id.); [Batak] de oogen met den vinger *openspalken*, om iemand te beleedigen.

[Batak] I. [Batak] *verwijtingen doen;* iets *te wijten hebben;* [Batak] *door toedoen van* in toorn gezegd, als of men zeide: *het is te wijten aan;* [Batak] *dit verwenschte ding!* [Batak] *deze verwenschte posteriores van mij! zij zoeken alles te verhinderen; dat is de reden dat ik niets vang;* [Batak] ([Batak]) iemand *'t voorwerp maken van verwijtingen of vervloekingen.*

II. *groep* waarbij men hoort; … *zich ieder respectivelijk bij zijn hoopje voegen;* … iets *tellen* (vgl. Mal. bilang; Jav. wilang); … iets *berekenen, overwegen;* … *getal;* … *bepaald in getal;* —— … *ieder van de* genoemde dingen, *geen uitgezonderd* (M.).

… II.(Mal. id.).

… *de maag* van een vogel.

… / … *strak kijken* van de oogen (vgl. Men. Mal. bilälang).

… (vgl. …) Mal. *een vertrek, een kamertje;* ook: … .

… / … *bang gemaakt wederkeeren.*

… Port. Mal. بلدو *fluweel;* … (vgl. …) naam van een buis; ook: … ; … naam van een fraaije *ambe.*

… I. (vgl. …) … *voortrollen* van een geluid (M.).

II. … = … .

… *diepe door de natuur gemaakte opening in den grond.* —— … = … (D.).

… (vgl. …) … naam van een fraai buis in de Mandailingsche verhalen.

… *onbeschoft behandeld, minacht; veronegelijkt;* … *afgunst, minachting;* … *smaad door dat men zeer klein geacht wordt;* —— … naam van een geweer (M.; vgl. onder …).

… (vgl. …) … *gespleten zijn* als de grond door droogte.

… I. … = … (M.).

II. … = … ; … = … .

… = … (D.).

… = … (D.; Bisaj. bohok; Mak. uk; Lamp. bu-uk).

… / … *openen* een kip om het binnenste te raadplegen (vgl. Mal. buka; Malag. wuha); … naam gegeven aan een pas uitbottend blaadje, het jong van een dier, dat nog de oogen niet geopend heeft; … *ontbijt, iets wat tot ontnuchtering dient* hetzij tabak, of iets anders; … iets *openen* als een doos; … *open doen* de oogen; … *de tijd tegen de morgenschemering;* ook: … ; … *het eerstgeboren kind* van een vrouw, daar zij dan de borsten niet meer behoeft te bedekken (zie onder …).

… = … (M.).

… *zijn woonplaats ontruimen; ontruimd worden* van een plaats; … *verdrijven* uit hun plaats, de inwoners van een *huta*, de bijen uit hun nest.

… (vgl. …) … = … .

… *omineus teeken* aan een buffel waargenomen; de buffel wordt geslagt, en daarna zijn ligging op den grond, waarop allerlei streepen en figuren gemaakt zijn, geraadpleegd; … *de vermelding van de omineuse teekenen aan een buffel waargenomen; erfstuk, erfgoed.*

… *knobbel* van de beenderen; *knobbel* in het hout; bij 't tellen: … ; b. v. … ; … *fijn gehakte knokkels vleesch met zout en spaansche pe-*

per; [Buginese] fatsoenlijk in plaats van [Buginese]; [Buginese] *op de knie, of op de hiel vallen* van het eerste stuk tand bij het vijlen; hetgeen voor een kwaad omen gehouden wordt; [Buginese] zie onder [Buginese].

[Buginese] (vgl. [Buginese] II.) = [Buginese] (M.).

[Buginese]/[Buginese] *bepalen* een tijd.

[Buginese] I. zekere boom, wiens vruchten veel van de mangistang hebben.

II. *klotsen, kloppen* van het bloed van iemand die beangst is; ——— *ploffen* van vruchten (M.).

[Buginese] I. (vgl. [Buginese]) *haar* op het ligchaam; ——— = [Buginese] (M.); [Buginese] *plukken* een vogel; [Buginese] *haren ontmoeten elkander, en bewustzijn is weg* (raadsel op 't slapen).

II. [Buginese] *opstijgen* van het geluid.

[Buginese] verkorting van [Buginese].

[Buginese] (vgl. [Buginese]) *wonde;* [Buginese] *gewond zijn;* [Buginese] iemand *wonden, een wonde toebrengen.*

[Buginese] (vgl. [Buginese]) = [Buginese].

[Buginese] Mal. *Buginees;* in de verhalen als knappe tandevijlers vermeld.

[Buginese] = [Buginese] (D.); [Buginese] *zeer weinig.*

[Buginese] (vgl. [Buginese]) klanknabootsende uitroep: *plomp! bom!;* [Buginese] *plompen* van een badende in het water; [Buginese] *op verschillende wijze klinken* van pauken.

[Buginese] *bloem, bloesem; winst* van geld, *interest* (Mal. id.; Bug. unga); naam van een *garattung*-soort, die met bloemwerk versierd is; in de hbs. schijnt 't *vrucht* te beteekenen; zie bij [Buginese] en [Buginese] (Tag. bonga *vrucht*); [Buginese] zekere klaproos-soort; [Buginese] naam aan vospaarden gegeven; [Buginese] zie onder [Buginese]; [Buginese] = [Buginese]; [Buginese] *wit zout;* [Buginese] zie onder [Buginese]; ——— [Buginese] = [Buginese] (D.); [Buginese] 't tegenovergestelde van [Buginese]; de kant namentlijk van een vrucht, die de tegenovergestelde is van die waar 't kroontje ([Buginese]) zit; bij verkorting ook [Buginese] genaamd; ——— [Buginese] (*als de komkommer van achteren bloem dragende*) spreekw. *eerst vertellen wat men weet, en dan 't overige uit den duim zuigen* (D.).

[Buginese] = [Buginese] (M.).

[Buginese] *maagdom* (Men. Mal. id.).

[Buginese] *in zijn geheel* overgedaan van koopwaar; [Buginese] iets *bij partijen koopen,* iets *in een hoop koopen* zonder het uit te meten, en naar de quantiteit van de maat de prijs te betalen; [Buginese] *het zij u in zijn geheel, neem de geheele hoop over.*

[Buginese] = [Buginese].

[Buginese] = [Buginese] (M.).

[Buginese] *verhuizen;* [Buginese] (D.); *door het verhuizen der inwoners verlaten worden* van een *huta;* [Buginese] *iemand die telkens verhuist.*

[Buginese] = [Buginese]; ——— [Buginese] = [Buginese] (D.; vgl. 't Mal. woord).

[Buginese] I. driehoekige stukjes *hima,* ivoor of wel goud, die onder de huid van de mannelijke roede gehecht worden; om de wellust van de vrouw te verhoogen (D.); sommigen hebben er tot zeven.

II. *loode goudwigtjes* (M.; vgl. 't Mal. woord).

[Buginese] = [Buginese] (D.).

[Buginese] *voorover gebogen* (Mal. bungkuk; Malag. wukukä).

[Buginese] *een zakdoek; een hoofddoek* (M.);

II. *groep* waarbij men hoort; … *zich ieder respectivelijk bij zijn hoopje voegen;* … iets *tellen* (vgl. Mal. bilang; Jav. wilang); … iets *berekenen, overwegen;* … *getal;* … *bepaald in getal;* —— … *ieder van de* genoemde dingen, *geen uitgezonderd* (M.).

… II. (Mal. id.).

… *de maag* van een vogel.

… / … *strak kijken* van de oogen (vgl. Men. Mal. bilălang).

… (vgl. …) Mal. *een vertrek, een kamertje;* ook: …

… / … *bang gemaakt wederkeeren.*

… Port. Mal. بلدو *fluweel;* … (vgl. …) naam van een buis; ook: … naam van een fraaije *ambe.*

… I. (vgl. …) … *voortrollen* van een geluid (M.).

II. … = …

… *diepe door de natuur gemaakte opening in den grond.* —— … = … (D.).

… (vgl. …) … naam van een fraai buis in de Mandailingsche verhalen.

… *onbeschoft behandeld, minacht; verongelijkt;* … *afgunst, minachting;* … *smaad door dat men zeer klein geacht wordt;* —— … naam van een geweer (M.; vgl. onder …).

… (vgl. …) … *gespleten zijn* als de grond door droogte.

… I. … = … (M.).

II. … = … ; … = …

… = … (D.).

… = … (D.; Bisaj. bohok; Mak. uk; Lamp. bu-uk).

… / … *openen* een kip om het binnenste te raadplegen (vgl. Mal. buka; Malag. wuha); … naam gegeven aan een pas uitbottend blaadje, het jong van een dier, dat nog de oogen niet geopend heeft; … *ontbijt, iets wat tot ontnuchtering dient* hetzij tabak, of iets anders; … iets *openen* als een doos; … *open doen* de oogen; … *de tijd tegen de morgenschemering;* ook: … ; … *het eerstgeboren kind* van een vrouw, daar zij dan de borsten niet meer behoeft te bedekken (zie onder …).

… = … (M.).

… *zijn woonplaats ontruimen; ontruimd worden* van een plaats; … *verdrijven* uit hun plaats, de inwoners van een *huta*, de bijen uit hun nest.

… (vgl. …) … = …

… *omineus teeken* aan een buffel waargenomen; de buffel wordt geslagt, en daarna zijn ligging op den grond, waarop allerlei strepen en figuren gemaakt zijn, geraadpleegd; … *de vermelding van omineuse teekenen aan een buffel waargenomen; erfstuk, erfgoed.*

… *knobbel* van de beenderen; *knobbel* in het hout; bij 't tellen: … ; b. … ; … *fijngehakte knokkels vleesch met zout en spaansche p*

per; [Lontara] fatsoenlijk in plaats van [Lontara] *op de knie, of op de hiel vallen* van het eerste stuk tand bij het vijlen; hetgeen voor een kwaad omen gehouden wordt; [Lontara] zie onder [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara] II.) = [Lontara] (M.).

[Lontara] / [Lontara] *bepalen* een tijd.

[Lontara] I. zekere boom, wiens vruchten veel van de mangistang hebben.

II. *klotsen*, *kloppen* van het bloed van iemand die beangst is; ——— *ploffen* van vruchten (M.).

[Lontara] I. (vgl. [Lontara]) *haar* op het ligchaam; ——— = [Lontara] (M.); [Lontara] *plukken* een vogel; [Lontara] *haren ontmoeten elkander, en bewustzijn is weg* (raadsel op 't slapen).

II. [Lontara] *opstijgen* van het geluid.

[Lontara] verkorting van [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara]) *wonde;* [Lontara] *gewond zijn;* [Lontara] iemand *wonden, een wonde toebrengen.*

[Lontara] (vgl. [Lontara]) = [Lontara].

[Lontara] Mal. *Buginees;* in de verhalen als knappe tandevijlers vermeld.

[Lontara] = [Lontara] (D.); [Lontara] *zeer weinig.*

[Lontara] (vgl. [Lontara]) klanknabootsende uitroep: *plomp! bom!;* [Lontara] *plompen* van een badende in het water; [Lontara] *op verschillende wijze klinken* van pauken.

[Lontara] *bloem, bloesem; winst* van geld, *interest* (Mal. id.; Bug. unga); naam van een *garattung-soort*, die met bloemwerk versierd is; in de hbs. schijnt 't *vrucht* te beteekenen; zie bij [Lontara] en [Lontara] (Tag. bonga *vrucht*); [Lontara] zekere klaproos-soort; [Lontara] naam aan vospaarden gegeven; [Lontara] zie onder [Lontara]; [Lontara] *wit zout;* [Lontara] zie onder [Lontara]; ——— [Lontara] = [Lontara] (D.); [Lontara] 't tegenovergestelde van [Lontara]; de kant namentlijk van een vrucht, die de tegenovergestelde is van die waar 't kroontje ([Lontara]) zit; bij verkorting ook [Lontara] genaamd; ——— [Lontara] (*als de komkommer van achteren bloem dragende*) spreekw. *eerst vertellen wat men weet, en dan 't overige uit den duim zuigen* (D.).

[Lontara] = [Lontara] (M.).

[Lontara] *maagdom* (Men. Mal. id.).

[Lontara] *in zijn geheel* overgedaan van koopwaar; [Lontara] iets *bij partijen koopen*, iets *in een hoop koopen* zonder het uit te meten, en naar de quantiteit van de maat de prijs te betalen; [Lontara] *het zij u in zijn geheel, neem de geheele hoop over.*

[Lontara] = [Lontara].

[Lontara] = [Lontara] (M.).

[Lontara] *verhuizen;* [Lontara] (D.); *door het verhuizen der inwoners verlaten worden* van een *huta;* [Lontara] *iemand die telkens verhuist.*

[Lontara] = [Lontara]; ——— [Lontara] = [Lontara] (D.; vgl. 't Mal. woord).

[Lontara] I. driehoekige stukjes *hima*, ivoor of wel goud, die onder de huid van de mannelijke roede gehecht worden; om de wellust van de vrouw te verhoogen (D.); sommigen hebben er tot zeven.

II. *loode goudwigtjes* (M.; vgl. 't Mal. woord).

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] *voorover gebogen* (Mal. bungkuk; Malag. wukukă).

[Lontara] *een zakdoek; een hoofddoek* (M.);

(Wigcheltaal; vgl. 't Mal. woord).

het geraamte van een dak.

(D.). ——

ziekelijk zijn van een varken, of hond.

(vgl.) *achteruit stekende* van de posteriores.

(Sanscr. bhukti) *winst*, *voordeel;* — *kostwinning.*

(vgl.) *gat*, *hol; als een gat zijnde*, *hol* (Lamp. bumbung); — *hol maken* iets; iets *van een gat voorzien; dof en hol galmen*, *voortrollen* van een geluid; *dof en luide zich verheffen* van een geluid; *gegleufd zijn* van zand; *grondeloos zijn* van een diepte, die duizelingwekkend is; *met verschil van toon hol of dof klinken* van een geluid; naam van een groote aardslang in de verhalen.

1°. zekere boom wiens bladen als groente, vooral bij geitevleesch genuttigd worden (M.); 2°. (vgl.) de zingiber gramineum (Mal. banglei; Sund. panglaaj).

I. *een feest;* naam aan den *buhit*-buffel gegeven.

II. klanknabootsende uitroep: *bus!;* of *ploffen* van iets dat valt, *bonzen* van het hart bij ontroering (Mal. bärdäbus).

/ — een matje, waarin men een koker die met kostbaarheden gevuld is, wikkelt.

(vgl.) =

/ *een uitloopende aardvrucht.*

I. 1°. een *tundjuk* staafijzer van de waarde van twintig duiten (M.; Men. Mal. 1/2 kupang); 2°. *de waarde van een halve suhu.*

II. *verrotten*, *verrot zijn* (Mal. id.); *stinken.*

(butjut) = (D.).

een haspel om katoen te zuiveren (Mal. id.; Jav. wusu; Mak. bíssoröq); *met de haspel zuiveren* katoen; *afstrijken* 't veldgewas door de bladen te vernielen.

(vgl.) = II. (M.).

(vgl.) *modder;* eigennaam van een slaaf in de verhalen.

I. =

II. (vgl. en II.) *in de lengte uit liggende; uitgestrekt liggende;* — *zich in de lengte uitstrekken; zich lang voordoen.*

kloppen van het hart, b. v. bij het verwachten van een ramp; —— (vgl. onder) *een ploffend geluid maken* als voetstappen, slagen die op den rug van een buffel regenen, enz. (D.).

(vgl.) iets *haastig doen*, *met snelheid doen;* *hij liep steeds zoo snel mogelijk.*

= (Mal. *een ongetrouwd persoon*).

/ naam van een *dorma.*

niet fraai zijn.

(vgl.) zekere hagedissoort, die een getakte staart heeft, waarvan het bezit geluk in het spel zoude aanbrengen.

(vgl.) *pudendum muliebre;* —— =

[Batak]; [Batak] *een slavin die een vorstelijk persoon bedient;* [Batak] *zuster* van iemand's moeder; *de medevrouw* van iemand's moeder; [Batak] een kleedingstuk van een bijzonder patroon; [Batak] naam van een *lelo* (II.), een olifant, en een vaartuig in de verhalen; [Batak] naam van een *momongan;* [Batak] naam van een canou; [Batak] naam van een lans (M.).

[Batak] = [Batak] (pamodilon).

[Batak] zekere riviervisch, die zeer vraatzuchtig is, en zijn jongen opeet; als beeld dikwijls gebezigd van een hoofd, die zijn onderdanen knevelt.

[Batak] (vgl. [Batak]) *in de lengte uitgestrekt* (Mal. id.; Jav. en Sund. udjur); [Batak] *uitgestrekt ter neder liggen;* —— [Batak] iets *in de lengte neêrplaatsen; zich in de lengte uitstrekken;* —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *het merg* in de botten, of horens; —— [Batak] *een hoop aarde als een menschenhoofd er uitziende* (vgl. [Batak]).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zekere boom, wiens binnenste hout voor de pannen der Bataksche huizen en *sopo's* gebezigd wordt; *houten pannen* op het dak van een Bataksch huis; groote vierkante; [Batak] een *uppama* waarmede men bij den zoon van een overledene komt manen.

[Batak] *verzadigd zijn* (Lamp. bĕtong); [Batak] *vol zijn* van de buik van iemand, die op het punt geweest is te verdrinken; *hoog staan* van het water van een rivier; *rijzen* van meel; [Batak] iemand *zat te eten geven, volop te eten, of te drinken geven;* [Batak] *onverzadelijk zijn;* [Batak] *zoo veel mogelijk eten, zich zat eten;* [Batak] een *uppama*, waarmede de gastheer zich verontschuldigt over het eten.

[Batak] *builtje* van de beet van een mier, wandluis, enz. (Mal. *korrel;* Malagas. watsi *een wrat*).

[Batak] (vgl. [Batak]) *darmen; buik;* —— = [Batak] (M.); [Batak] meel in banaanbladen gewikkeld, en aldus gekookt in koekjes van een vinger breed, en een paar vingerleden lang; als ingrediënt van een offerande; [Batak] of [Batak] *ontdarmen* een beest, visch; iemand *benijden* wegens iets; [Batak] *het middenste gedeelte* van een huis, waar de deur is; [Batak] *men acht mij niet eens geschikt, om vuil werk te doen;* [Batak] *moet ge ons dat misgunnen?*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *uittrekken* iets als b. v. een plant, het haar (Mak. buqbuq); [Batak] *uitgetrokken zijn* als een plant uit den grond; [Batak] naam aan een buitengewoon hevigen

wind gegeven (eigentlijk: *de hasijor is uitgetrokken*, want de *hasijor* laag bij den grond wassende, zoo moet de wind zeer hevig wezen, om zulks ten gevolge te hebben; vgl. onder).

zie onder III.

een kind; *een vrouwelijk kind;* *een mannelijk kind* (tabas.; vgl. Mal. budak).

digt op elkaâr groeijen vooral van vruchten, die even als de *pinasa*, *doho doho*, *hopong* aan den stam groeijen.

zekere boom (M.).

(M.).

droogen visch (vgl. Mal. budu; Tag. boro).

(verbloemd) *sodomiterij bedrijven;* in iemand's aars een *durijan*-pit *steken*, om hem wakker te houden als men hem tot kameraad op de wacht bij de *durijan*-boomen heeft.

I. *verborgen*, *bewaard* (Men. Mal. buni); *in het geheim of des nachts in werking zijn* als middelen tegen den vijand gebezigd; iets *bergen*, *verbergen;* *verraad plegen;* *zich schuil houden;* ook, maar zelden: ; tjĕboni (D.); *schuilplaats;* en (D.; vgl. Mal. sămbunji); verbloemde spreekw.: *hij is dood;* *in het onbekende*, als b. v.: *heimelijk* zonder dat iemand het weet; *wat men verborgen of geborgen heeft* als b. v. goederen; soort van *sijala* wier vruchten slechts voor de helft boven den grond te zien zijn; *zich laten omkoopen;* zie onder II.; zie onder I. (vgl. onder); —— ; *met elkander ongeoorloofde vrijaadje hebben;* *een ons door bloedverwantschap verboden meisje, dat wij in het geheim bevrijen;* Men. Mal. zekere onzigtbare geesten die den mensch meestal begunstigen (M.).

II. Mal. بنين (Anglo-Ind. banyan) naam van een soort van vest, dat de borst bedekt, en slechts bij plegtige gelegenheden aangetrokken wordt.

iemand *dooden*, *dood maken;* (D.; Malag. wunu; Mal. bunuh); *een moord*, *geval van moord*, *manslag;* iemand *afranselen* (vgl. onder); een smal toeloopende omheinde plaats, dienende als val voor wilde buffels; —— (D.).

zie onder .

(vgl.) *snikken* bij het schreijen; (M.).

I. *strak* van iemand's blik (Mak. butjillaq; Bug. muntjelaq).

II. Mal. zekere kleine zeevisch.

(M.).

I. = . II. = .

I. (vgl. I.) *kreng;*

vleesch van een aan den natuurlijken dood gestorven beest.

II. (vgl. [Lontara] II.) *zich in de lengte uitstrekken;* [Lontara] = [Lontara] (zie ook onder [Lontara] II.).

[Lontara] / [Lontara] *doorbreken* van een dijk.

[Lontara] / [Lontara] — [Lontara] = [Lontara] (hbs.); ook: [Lontara]; [Lontara] zekere zeekwal met varkensharen (vgl. onder [Lontara]).

[Lontara] Mal. zekere zeevisch, die nadat hij geklopt wordt, dikwijls als ingrediënt van geneesmiddelen dient.

[Lontara] (vgl. [Lontara]) *satti satti waaruit men omina afleidt; zegen, het een of 't andere geluk.*

[Lontara] / [Lontara] = [Lontara] (vgl. Mak. bonto); —— [Lontara] = [Lontara] (Pngrks.); [Lontara] verbloemd: *de dikke buik* van een zwangere vrouw; [Lontara] eigennaam van een plaats.

[Lontara] (vgl. [Lontara]) [Lontara] *kleine hoogten* boven den grond als heuveltjes; —— [Lontara] = [Lontara]; [Lontara] iets *in den kaarwrong steken* (M.).

[Lontara] Mal. بنتع *zwanger zijn.*

[Lontara] *de uijer* van een buffel, koe, enz.

[Lontara] / [Lontara] eigennaam van de rivier van *Surkam* (Sorkam).

[Lontara] / [Lontara] Men. Mal. تمبق بندرغ *een statiepiek* (M.).

[Lontara] I. steenen in een vak opgestapeld, om visch in te vangen.

II. [Lontara] maiz *onder de bladen en stengel op den akker laten liggen* om ze versch te houden; iets *opvreten* (in toorn gezegd); —— [Lontara] = [Lontara] (hbs.). —— [Lontara] *verzamelplaats* van betel; meestal van een *kombut* gezegd (M.).

[Lontara] I. *grof, dik* van iemand die er vet uitziet; [Lontara] *lang en hangende zijn* van de buik van een dikzak.

II. soort van fuik (Mal. id.; Mak. bu; Bisaj. bobo; Malag. wuwu); [Lontara] *met zoo'n fuik visschen;* iets *met zoo'n fuik vangen;* [Lontara] (*rivier op, in een fuik gevangen worden; rivier af, in een tanggal*); spreekwoord: *het eene gevaar ontvlugten en in het andere geraken;* [Lontara] spreekw.: *winst bejagen, en in het ongeluk geraken* (eigentlijk: *een bubu krijgen, door de sunggapa doorstoken worden*).

[Lontara] (van [Lontara]?) [Lontara] *dat nimmer nog gebruikt is,* zoowel van goederen gezegd, als van een maagd, of een jongeling, die nog niet met de andere kunne kennis gemaakt hebben.

[Lontara] I. *de vorst* van een huis (vgl. Mal. bubungan). —— [Lontara] zekere slangsoort (M.).

II. [Lontara] *hooger staan* van een weegschaal aan de kant, waar de gewigten zijn, door dat 't gewogene zwaarder is (M.; Men. Mal. mämbubung *zich naar boven verheffen* als een vogel).

[Lontara] I. (vgl. [Lontara]) *lek zijn, open zijn* ook gezegd van de buik van iemand, die diarrhée heeft; [Lontara] naam van 't omen bij een gekookt ei, wanneer de doijer door 't wit heen gezakt is. —— [Lontara] = [Lontara] (M.).

II. Men. Mal. *vliegende uitbreken* in menigte als vliegende witte mieren; [Buginese] van een menigte strijders.

[Buginese] I. zekere kwaal, waarbij de buik en het geheele ligchaam opgezwollen is, en tegelijker tijd dunne en bloederige afgang plaats heeft. II. = [Buginese].

[Buginese] / [Buginese] *ver-stellen* netten (Mal. id.).

[Buginese] (verbastering van [Buginese]; vgl. [Buginese]) [Buginese] *een rijstzak* die geen bepaalden inhoud heeft.

[Buginese] (klanknabootsing) *boem-bam-geluid maken* van vele rijststampers, of in 't water dartelenden.

[Buginese] uitroeping nabootsende 't dof geraas als van een volkshoop, den donder, enz.; [Buginese] *ratelen* van den donder; [Buginese] *ergens naar toe stroomen* van een menigte menschen; —— [Buginese] *dof razende* als de branding (M.).

[Buginese] *een uitdrukking waarmede men iemand vervloekt, vervloeking;* [Buginese] iemand *vervloeken, verwenschen;* [Buginese] zekere boom wiens appelvormige vrucht tot haarzuivering gebezigd wordt; [Buginese] eigennaam van een fraaije badplaats; [Buginese] *halscollier voor kinderen* bestaande uit schelpen, tinnen ringen, enz. (De oorspronkelijke beteekenis was misschien *schuim;* Lamp. bura, Daj. burå, Tag. bula, Sund. budah; Mal. en Mak. busa; uit de beteekenis *schuim* kunnen de afgeleide woorden verklaard worden; *'t schuim* van een vertoornde, van daar *vervloeking; de schuimende* van daar als naam van een badplaats; *de schuimverdrijver* van daar de naam van een haarzuiverende vrucht).

[Buginese] (vgl. [Buginese]) [Buginese] *bruisschen, blaasjes naar boven zenden.*

[Buginese] *ontevreden zijn, misnoegd zijn.*

[Buginese] (vgl. [Buginese]) = [Buginese] (M.).

[Buginese] *schreeuwen* van vrees, of schrik.

[Buginese] I. = [Buginese] (M.). II. zekere aapsoort.

[Buginese] (misschien van [Buginese]) uitroeping van innerlijke ontevredenheid als of men zeide: *die vervloekte vent!*

[Buginese] naam dien men geeft aan bruin gespikkelde hoenderen (M.).

[Buginese] *kwaadaardig zijn.*

[Buginese] / [Buginese] *zich wegmaken* hetzij wegvliegen, of wegloopen (Daj. ba-bohau); [Buginese] *wegjagen* gedierte van het veldgewas (Tag. bugau); [Buginese] *op* veldgewas *passen* dat het niet door vogels of beesten worde opgegeten; [Buginese] (*de wachters van 't veldgewas schreeuwen* om rijstdiefjes, enz. weg te jagen) verbloemd van een vrouw wier zwangerschap reeds zigtbaar is.

[Buginese] *afgewasschen, schoon gewasschen;* [Buginese] (D.); [Buginese] *zich de handen wasschen;* [Buginese] iets *afwasschen;* [Buginese] *wasschen* vele dingen; *schoon opmaken* iets, als iemand's goederen; b. v. [Buginese] *vervloekt;* [Buginese] *uitgedelgd;* [Buginese] zie onder [Buginese], en vgl. onder [Buginese]; [Buginese] *wasch-water;* [Buginese] een *uppama* die aan 't slot van een *tabas* de wensch aanduidt, dat de vijand met zijn geheele huisgezin uitgedelgd moge worden;

zoodat er zelfs niemand is om over hun lijken te weeklagen.

[Batak script] = [Batak script] (M.); [Batak script] (D.).

[Batak script] = [Batak script]? (M.).

[Batak script] = [Batak script] (Mak. búlerĕq; Bisaj. bolig; Mal. bulir; Jav. wuli); [Batak script] = [Batak script] (M.); [Batak script] *de krop* van een vogel; *het oogje* aan de op de rijstwan bij het wigchelen de vier hoofdpunten van het kompas voorstellende strepen.

[Batak script] I. [Batak script] *aan het jagen zijn; op* iets *jagt maken;* [Batak script] *jaglhond;* [Batak script] eigennaam van een hond *van Radja Guru;* [Batak script] *de laatste anggara* van een maand; volgens anderen = [Batak script] (vgl. onder [Batak script]); ook: [Batak script].

II. [Batak script] *jaloersch zijn;* [Batak script] (D.; Tag. nginbolo; Mal. tjămburu; Mak. kimburu; Daj. mangabehu; Tag. pangibogho *jaloersch*); [Batak script] *een jaloersche;* [Batak script] ([Batak script]) *zich jegens* iemand *jaloersch gedragen.*

[Batak script] I. *versleten zijn;* [Batak script] verbloemde spreekwijze op een meisje toegepast, dat men van haren vader tot vrouw vraagt; [Batak script] *lappen* of *flarden* van boombastdoek; [Batak script] (verbloemd) *euveldaad;* b. v. [Batak script].

II. [Batak script] = [Batak script] (Mal. burung; Malag. wurună); [Batak script] zekere zwarte als een hoen groote vogel met bruin-roode wieken, die op sprinkhanen aast, en een vreesaanjagend geluid geeft. —— [Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] Mal. = [Batak script] (?).

[Batak script] / [Batak script] *rot zijn* vooral van de *ambasang* gezegd. —— [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] of [Batak script] naam van 't klinkerteeken [Batak script] *u* (M.).

[Batak script] / [Batak script] *tegen* iemand *grof spelen.*

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] (vgl. [Batak script] I. en [Batak script]) [Batak script] *omver gevallen zijn; ontworteld zijn* van een boom (Sund. rungkad).

[Batak script] / [Batak script] = [Batak script]; [Batak script] *verkleumd zijn.*

[Batak script] / [Batak script] = [Batak script].

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] eigennaam dien een knaapje draagt, zoo lang het nog geen naam heeft gekregen, of dien men geeft aan een knaapje wiens naam men niet weet, of niet wil zeggen.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *uitgespuwd, bespuwd;* [Batak script] *zij bespuwd, gij slechte droom!* hetgeen iemand zegt bij het maken van een middeltje tegen de gevolgen van een slechten droom; [Batak script] *spuwen* met den mond ten teeken van verachting; iets *bespuwen* of *met spog bespuiten;* [Batak script] iemand *met geneesmiddelen bespuwen.*

[Batak script] *meenens zijnde, regt gemeend;* [Batak script] *hij zegt wat hij meent;* [Batak script] *opdat hij in alle ernst meene, dat wij dezen man hebben opgegeten.*

[Batak script] I. *een hoop vuilnis die door den regen tot modder geworden is;* als mest gebezigd.

II. [Boeg.] = [Boeg.].

[Boeg.] = [Boeg.] (D.).

[Boeg.] (vgl. [Boeg.]) *vooruit staande, opgezwollen* als de buik van een zwangere vrouw.

[Boeg.] I. *een kwaal die vooral de buffels treft*, wordende zij met beving eensklaps bevangen, en vallen dan schuimbekkende dood (Mal. bundung).

II. [Boeg.] *verkwisten*, *versmullen* zijn geld.

[Boeg.] = [Boeg.].

[Boeg.] *houtworm* die het hout van binnen vermolmen doet, en daaruit een meestal zwarte poeder doet vallen (Mal. bubuk; Bisaj. bokbok; Mak. buqbuq).

[Boeg.] (vgl. [Boeg.] en [Boeg.]) [Boeg.] *borrelen* van het water, b. v. dat een duiker naar boven blaast; [Boeg.] *snetterende in de neus komen* van snot.

[Boeg.] zekere boom, wiens bladen als geneesmiddel dienen (M.); (vgl. [Boeg.] 2°.) naam van een curcumasoort.

[Boeg.] I. [Boeg.] *op de vlugt gaan* van strijdenden.

II. [Boeg.] = [Boeg.].

[Boeg.] / [Boeg.] *blinddoeken* de oogen van een slagtbeest; een haan *de sporen aanbinden* (Mal. en Mak. id.); [Boeg.] *iets wat men zich om het hoofd windt*, *hoofddoek*, *tulband* (vgl. Mal. bulang; Jav. uḍĕng); [Boeg.] iemand *begiftigen zoowel met een hoofddoek, als met een onderkleed* (*abit*); of bij gebreke daarvan met een paar spaansche matten; —— [Boeg.] = [Boeg.] ([Boeg.] Pngrks.); [Boeg.] een *uppama* waarmede men aanduidt, dat veldarbeid in oorlogstijden verwaarloosd wordt; [Boeg.] zie onder [Boeg.].

[Boeg.] I. *de maan*, *een maand* (Mal. id.; Jav. wulan); komt vaak voor in eigennamen van princessen; b. v. [Boeg.] eigennaam van een hemelsche princes; [Boeg.] eigennaam van een princes; [Boeg.] *de maan* wanneer men deze bepaaldelijk bedoelt, en bevreesd is dat men door [Boeg.] *een maand* mogt verstaan: figuurlijk: *een dochter* in tegenstelling van [Boeg.]; [Boeg.] zekere paddestoelsoort, die zeer bleek van kleur is; [Boeg.] *uitermate bleek zijn* van een zieke; [Boeg.] naam van een *karijara*-soort, wier gom als vogellijm gebezigd wordt; [Boeg.] (D.); [Boeg.] zekere vogel; —— eigennaam van een *ogung* (M.); [Boeg.] = [Boeg.] (D.); [Boeg.] of [Boeg.] zie onder [Boeg.].

II. (bulán; vgl. [Boeg.]) *een met een eed bekrachtigd verdrag*.

[Boeg.] / [Boeg.] naam van een *ambe*.

[Boeg.] zie onder [Boeg.].

[Boeg.] = [Boeg.] II. (D.).

[Boeg.] / [Boeg.] *zwarte ronde steen-gelijke stukken aarde* (Mal. bulat *rond*).

[Boeg.] I. [Boeg.] of [Boeg.] zeer kleine aarden of tinnen potjes van deze gedaante ; om geneesmiddelen in te bewaren (Mal. en Mak. buli).

II. = [Boeg.] (zie onder [Boeg.] I.).

[Boeg.] *grof buskruid* waardoor men ligte wonden krijgt; [Boeg.] *doen korrelen* het buskruid, nadat men de bestanddeelen heeft gestampt.

[Boeg.] (vgl. [Boeg.]) = [Boeg.] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] of [Batak] *op het punt zijn van te braken*, als b. v. door iemand te zien braken.

[Batak] *bamboe* in het algemeen; [Batak] (D.; Malag. wulu; Mal. buluh); [Batak] (*jong dienstig voor groente, oud om er water in te halen*) raadsel daarop; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] naam gegeven aan een sagueerboom (*bagot*) die zoo groot is, dat er een [Batak] tegen aan kan leunen (vgl. onder [Batak] II.); [Batak] = [Batak] (in tegenoverstelling van [Batak]); [Batak] *de buitenste verschansing* van een *huta*, alwaar de bamboes geplant zijn; [Batak] (M.); [Batak] *die een bolwerk heeft, waarvoor een olifant buigt, en bamboe* (die om de bolwerken geplant wordt), *waarvoor de wind eerbied heeft;* van een magtig vorst gezegd; [Batak] een bamboekoker die besnaard is door de vezels, waaronder men houtjes heeft gezet, en alzoo met een splintertje bespeeld wordt; [Batak] eigenn. van een plaats ten Zuiden van Siboga; —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] *haren* op de kuiten; bij anderen *haar op de vingers* of *toonen;* in dagelijksch gebruik in plaats van [Batak]; [Batak] iemand *afsnaauwen* door *buluk buluk* te zeggen.

[Batak] I. *blad*, *bladeren* ook op papier toegepast (Lamp. id.; Nias. bulu); *de wreef* van de voet; als telwoord vooral bij haren; [Batak] *één* hoofdhaartje, *één* haartje. In de *andung* wordt [Batak] zonder de beteekenis te veranderen achter de meeste woorden geplaatst; b. v. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; —— [Batak] (*vadertje die één blad is!*) zegt men tegen zijn eenigsten zoon (a M.); [Batak] *als bladen voor den wind stuiven* van vlugtenden; [Batak] noemt men een aardvrucht, die als ingrediënt met bladen en al gebezigd wordt; zoo b. v. [Batak] en [Batak]; [Batak] *iemand die het ongeluk heeft spoedig ziek te zullen worden* omdat hij na de muzijk deel neemt aan een feestmaal; —— [Batak] (vgl. onder [Batak]) in den mond van een vorst: *ik sterf;* [Batak] *de oudsten* van een famillie (M.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *gemakkelijk.*

II. [Batak] *een mat, waarin men zich geheel en al inwikkelt* om het warm te hebben; waarom dan ook soms meer dan een persoon in zoo'n mat zich hebben gewikkeld.

III. = [Batak] (M.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] *zich in allerlei bogten wringen* als een visch in een net (M.).

[Batak] I. *krachteloos, uitgeput* van vermoeijenis; —— [Batak] iemand *onwel maken* van zekere spijzen; [Batak] *snijdingen in de buik hebben;* —— [Batak] *meer of min bedwelmd zijn* als wegens 't drinken van *tuwak* (D.).

II. [Batak] zie [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *de tromp* van een olifant; [Batak] (M.; Mal. bulale; Jav. tĕlale); —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] [Batak] = [Batak] (D.; daar [Batak] alleen = [Batak] zou zijn).

II. [Batak] *warrelen*, *wolken maken* als rook.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] Men. Mal. بوكباج *knoopen van een buis.*

[Batak] I. = [Batak] ([Batak]; Mal. id.; Jav. woh; Malag. wua) en [Batak] ([Batak]); [Batak] = [Batak] (Malag. wua witsi); [Batak] = [Batak]; [Batak] bij 't tellen = [Batak] (D.).

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. بوارو benaming van een gouden sieraad, dat men aan de 4 tippen van een zakdoek heeft gehecht, en dat zijn naam ontleent aan de gelijkenis met de vrucht van de strand-casuarina (*oru*).

[Batak] I. [Batak] iemand *met plegtigheid begraven* (M.); de tanden *zoo vijlen* dat de splinters er afspatten, uit het vallen der splinters de toekomst willende voorspellen; Mal. ممبوڠ, iemand *verbannen;* [Batak] *verbannen worden of zijn; verworpen zijn* als iets dat nergens meer toe gebruikt wordt; [Batak] *verworpeling*, *de minst geliefde* van iemand's vrouwen; [Batak] *débouché* van een product; [Batak] *in de wijde wereld laten gaan* b. v. zijn kind.

II. [Batak] een breede plank, die middenin het geheele huis doorloopt, en op ééne stut rust; men legt er brandhout op, dienende te gelijker tijd als grensscheiding van de aan weêrskanten wonende huisgezinnen.

III. [Batak] zie onder [Batak]. —— [Batak] eigennaam van den broeder van *Siboru surat mulija gading;* [Batak] (M.).

[Batak] *milddadig*, *mild.*

[Batak] I. *nut* dat iemand doet (vgl. Mak. buwaq buwaq); [Batak] *wat doet die te leven?*

II. [Batak] iets *nemen;* een meisje *tot vrouw nemen;* —— [Batak] = [Batak] in de beteekenis van *vrouw* van iemand (M.; vgl. [Batak]); [Batak] *van* iets *nemen*, iets *besnoeijen* b. v. een geschrift, door er de fouten uit te halen; —— [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *den ouderdom bereikt hebben*, *waarop men voor zich zelve kan zorgen* (D.).

III. [Batak] Mal. فربواتن = [Batak] en [Batak]. —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] ([Batak]) en [Batak] (M.); = [Batak].

[Batak] *een crocodil*, *alligator* (Mal. id.; Malag. wuai bijzondere alligatorsoort; Jav. baja); —— [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak]/[Batak]

een groote *gusting*-soort, die uit de *hidu tunggal* ontstaat.

[Batak] = [Batak]; [Batak] (—— tjadani) = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] *buitengemeen hoog zijn* van de prijs van iets.

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] zekere grassoort, wier vrucht zeer kleverig is.

II. (vgl. [Batak] en onder [Batak] en [Batak]) [Batak] *vrucht* in het algemeen; *ontbolsterde rijst* in het bijzonder; [Batak] benaming van den buffel, die op bevel van den heiligen *sisinga mangaradja* gegeten moet worden, om zegen bij den oogst te hebben; [Batak] *vrucht dragen;* ook: [Batak] (NB. In het Angkolasche heeft [Batak] de beteekenis van [Batak] en mag niet gebezigd worden); [Batak] zekere harde steensoort; —— [Batak] *baren*, van een kind *verlost worden* (verbloemd; misschien is de oorspronkelijke beteekenis: *vrucht dragen*).

[Batak] I. een woordje dat achter het praedicaat komt te staan, om de beteekenis daarvan op ieder der subjecten toepasselijk te maken (zie verder de Sprkt.); [Batak] *ieder hunner sliep.*

II. een woordje dat na een ontkenning gelijk staat met ons *meer* in *niet meer*, enz.; [Batak] *hij zag mijnheer den dwergbok niet meer;* [Batak] *vertrouwen wij die vrouw niet meer.*

[Batak] I. (vgl. [Batak] I. en [Batak]) *hoe is het? hoe?* [Batak] *hoezeer ook;* [Batak] *hoezeer hij ook naar het midden van de zee roeide, zijn vaartuig wilde toch niet vooruit;* [Batak] *zonder beduidenis zijnde, onverschillig zijnde;* [Batak] *het kan mij niet schelen, I don't mind;* [Batak] *dat ge die grieven van u jegens mij lucht geeft, zeg ik daar hoe! om?, dat ge u bitter tegen mij uitlaat, neem ik u niet kwalijk.*

II. (beka) = [Batak].

[Batak] wordt na [Batak] II. geplaatst om iemand's aandacht op het in ontvangst te nemene te vestigen; [Batak] *daar broeder! pak aan! dit brandhout* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (klanknabootsing; vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] *blatende* van geiten; [Batak] *blaten* van geiten; ook: [Batak] (Sund. ĕmbe, Sass. bĕmbe, Mak. bembe *geit;* Lamp. ngĕmbe *blaten;* vgl. de analogie van [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *gesnater, geklets* (M.).

[Batak] *de individualiteit* van een afgestorvene, *geest, spook; bevreemding verwekken;* [Batak] (*een mensch, zoo niet een spook*) *een persoon die mensch noch spook is*, zóó er uitziet, dat hij voor een geest of spook kan doorgaan, *een monster;* [Batak] *dapper, dapper zijn;* [Batak] met een ontkenning: *niets hoegenaamd, niets ter wereld;* [Batak] *zij vingen hoegenaamd niets;* [Batak] *de* 24ste van een maand; [Batak] *het geestendom*, de wereld hier namaals, *het namaalsche;* [Batak] zekere kleine vlindersoort; —— [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal); —— [Batak] de plaats (onder een grooten boom buiten de *huta*), waar men het eerste dier na iemand's dood slagt (M).

[Batak] (begé; vgl. [Batak]) [Batak]

iets *hooren;* (M.); *hooren* als faculteit of zintuig; ( ) iets *laten hooren* wat men zegt, b. v. aan getuigen of aan een vergadering, omdat men vreest, dat de tegenpartij zijn woord niet houden zal; *ter ooren komen* van, bij toeval *gehoord worden* door.

een rupssoort, die de escaladium-planten vooral vernielt; *wormstekig zijn* van een vrucht; *zwartachtig, en als bedorven er uit zien* van 't gekookte ei waarmede men wigchelt.

taai, moeijelijk doodgaande.

(vgl.) *bogtig, krom; bogt* als b. v. van de staart van een beest; = .

een aan het einde gekromd ijzeren mesje waarmede men wapenscheden glad schaaft (Bisaj. bingkong; Mak. bingkung *een dissel*).

= (D.).

/ = (hbs.; vgl. 't Mal. besan).

(verbastering van ?) een woord, waarmede men iemand verzoekt vóór te gaan.

naam aan een bekwamen kamferhaler gegeven (M.).

(vgl. II.) woord, waarmede men iemand verzoekt mede te gaan.

= (M.).

(vgl.) = .

de zwarte steenbok van Sumatra.

eenigzins schuins staande, scheef liggende.

/ zekere wilde hoensoort (M.; Men. Mal. denak).

(vgl.) = (hbs. (M.).

(vgl.) *naast elkaâr zich houden*, hetzij onder het loopen, staan, enz.

geraas door een menigte gemaakt.

/ *stomp zijn* als een mes, of wapen.

(vgl. II.) *taai, moeijelijk* te kaauwen.

= (D.).

I. = —— = (a. M.).

II. (vgl. en) *aan het klappen* of *kletsen zijn* van den mond, als men toornig van iemand's babbelzucht spreekt.

= .

(vgl.) = (Wigcht.).

/ = (vgl· Mal. banjak); = (D.).

(vgl.) *waarom?* ook als een soort van vragende bevestiging op een vraag even als ons "*hoe dat zoo?*" *hoe vraagt ge dat zoo?*"

= (M.).

(vgl.) *scheef getrokken* van de lippen of mond; *scheef trekken* den mond.

I. zie boven onder de —.

II. = I. (zelden).

(vgl.) Mal. *heffing* op handelsartikelen, *belasting.*

= (M.).

/ of Men. Mal. اوربيرغ zekere fabelachtige zeeslang; eigennaam van een lans.

/ *verspreid zijn* (hier en daar een) van vlugtenden.

verkorting en vocativus van ; —— (vgl.) *het kind* van moeder's zuster; *neef, cousin* (kind van vader's

of moeder's broeder); [Batak] een geschenk aan koralen, dat een pas gehuwde vrouw ter gelegenheid, dat zij met haar man hare ouders bezocht, aan hare broeders en zusters geeft.

[Batak] I. *schuins ziende*, *ter zijde kijkende* van de oogen; [Batak] iemand *van ter zijde aanzien*.

II. zie onder [Batak].

[Batak] I. (zoude *een slaaf* van de goden beteekenen) *een Niasser*, *de Niassers;* deze zijn echter op den naam niet gesteld; [Batak] de geest van een in de kraam gestorvene vrouw, of wel van een vrouw die zich verdaan heeft; ook: [Batak]; als soorten worden nog vermeld: [Batak], [Batak], [Batak] en [Batak] [Batak]; —— [Batak] naam van een onderaardsche geest (M.); [Batak] eigennaam van een *marga*.

II. = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] zekere kleine aapsoort (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak].

[Batak] I. letter van 't alphabet (zie de Spraakkunst).

II. in eigennamen = [Batak]; b. v. [Batak] = [Batak] (D.).

III. = [Batak] als relatief (a. M. en in de verhaalstijl der *turiturijans*); b. v. [Batak] = [Batak]; [Batak] enz.; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

IV. = [Batak]; b. v. [Batak] (M.).

V. ontkennend met andere woorden er achter; zie [Batak] en onder [Batak] en [Batak] (D.; Lamp. id.).

VI. een woordje dat achter 't praedicaat geplaatst wordt, om de beteekenis daarvan buiten de tegenwoordige werkelijkheid te stellen; [Batak] (D.; zie verder de Spraakkunt, en vgl. 't Mak. ma en mo).

VII. verkorting van [Batak]; b. v. [Batak] = [Batak] (M.).

VIII. een voorhechtsel (zie de Spraakkunst).

[Batak] = [Batak] in de beteekenis van *tot;* [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; b. v. [Batak] *het is mijn daad* (door mijn toedoen), *dat dit reebokje gestorven is;* [Batak] iets *verdichten;* [Batak] *de bewerker van*, *de aanleiding van;* b. v. [Batak] *dat is het wat ons feestvieren heeft bewerkstelligd* (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] en [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *langen tijd hebt ge het daglicht gezien*, gij hebt door uw ouderdom veel beleefd (D.).

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *zonder twijfel* van wat in de toekomst gebeurt; [Batak] *gij zult zonder twijfel sterven door zijn toedoen.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] *moeijelijk, duur;* [Batak] (D.; Mal. mahal); [Batak] ([Batak]) *voor* iets *zorg dragen* als voor een kostbaarheid.

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] zekere leverkwaal?.

II. als voorhechtsel = [Batak] (M.); b. v. [Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. = [Batak] (M.); —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] eigennaam van een beroemden held (zie onder [Batak]).

[Batak] *vechtlustig zijn* door naar elkaâr te pikken van vechthanen, die men tegen elkaâr ophitst voor men hen loslaat (M.). —— [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.); meestal: [Batak].

[Batak] / [Batak] *familie-overlevering.*

[Batak] / [Batak] *een bultzak van tapijtwerk* (M.; vgl. onder [Batak]).

[Batak] (Ar. Mal. موت *de dood*) = [Batak] (D.).

[Batak] verkorting, en vocativus van [Batak].

[Batak] (misschien van [Batak]; vgl. [Batak]; zoodat het dan *meer iets zijn* zoude beteekenen) [Batak] *beter gemoed zijn.*

[Batak] I. [Batak] *veehoeden;* ([Batak]) *vee hoeden;* [Batak] *een veehoeder.*

II. Mal. = [Batak] (hbs. D.). —— [Batak] (D.).

[Batak] (van [Batak]?) *verzadigd zijn* van het eten van vleesch, van het zien, van zijn wraak gekoeld te hebben, van het spelen; *zijn bekomst hebben* van het baden; [Batak] *onverzadelijk zijn;* [Batak] *zich zat aan* iets *eten;* [Batak] *hij at zich zat aan het vleesch.*

[Batak] (Sanscr. makara *een zeemonster*) = [Batak]; volgens anderen: = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] Mal. *duur zijn* van koopwaren.

[Batak] *meer en meer* (Mal. makin); *hoe veel te meer dan!*

[Batak] *fraai, goed, netjes.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] eigenn. van den *djudjungan* en de bijzondere muzijk van de *marga's Simamora* en *Sihombing;* [Batak] naam van een *sombaon.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] *met verschillende figuren geteekend zijn* als b. v. een slang.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *goed in zijn kleêren zitten.*

[Batak] *eenigzints ongesteld zijn* (M.).

[Batak] (Sanscr. mahāradja) in eigennamen (zie onder [Batak] en [Batak]).

[Batak] / [Batak] (of [Batak]) [Batak] eigenn. van den derde of wuften god.

[Batak] = [Batak] in den zin van *ook* (D.); b. v. [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) zekere tijgerkatsoort.

[Batak] I. [Batak] *de pas uitkomende vrucht* van de areca.

II. [Batak] = [Batak] (D.); —— [Batak] *heen en weêr gaan* (vgl. [Batak]).

[Batak] = [Batak] II.; [Batak] = [Batak]; [Batak] *ineenstorten* van meer dan een gebouw (M.).

[Batak] I. *bestemd zijn om spoedig te sterven; [Batak] voor men volwassen is sterven.*

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. *een kom*, *kopje* van aardewerk.

[Batak] I. [Batak] *het puikje* van iets; [Batak] *het puikje der voorvechters.*

II. [Batak] naam van de spijze die men op de borst van een doode doet, of wel op zijn graf; ook: [Batak] (is dit laatste ook de oorspronkelijke vorm, zoodat het van [Batak] zoude af te leiden zijn?).

[Batak] (vgl. [Batak]) *volwassen zijn;* benaming van een volwassen kip.

[Batak] = [Batak].

[Batak] Men. Mal. مڠكستا de bekende mangostang-boom of -vrucht.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (Sanscr. masi) *inkt* (Jav. id.); [Batak] ([Batak]) *componeren* een geschrift.

[Batak] formulier-gebed, dat uitgesproken wordt over een kip, die van binnen omtrent de toekomst geraadpleegd wordt; of over de rijst — [Batak]; [Batak] *een mangmang uitspreken;* een droom *afwachten* om zich daarnaar, bij 't geen men doen zal, te regelen.

[Batak] = [Batak]; — [Batak] = — [Batak].

[Batak] *gebruikelijk zijn* als een woord, *gangbaar zijn; bij het algemeen in de mode zijn* als een kleeding; *geschieden*, *gebeuren;* [Batak] *epidemie*, *endemische ziekte;* — [Batak] iets *in werking brengen.*

[Batak] (van [Batak]) *gaar zijn* als spijze, *geel zijn* van rijpheid, als een blad, '*droog zijn* van het op een akker gevelde hout, *gereed* of *klaar zijn* als een geneesmiddel (Mal. id.); [Batak] ([Batak]) iets *klaar maken* vooral spijze; ([Batak]) *gereed maken* een toovermiddel; — [Batak] 1°. *wijze van bereiding;* 2°. Men. Mal. = — [Batak]; — [Batak] iets *droog laten worden* als het op een akker gevelde hout, om het te verbranden.

[Batak] = [Batak] (D.; Sund. batjing).

[Batak] (Men. Mal. *buskruid*) = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. = [Batak]; — [Batak] iets *aandoen* als een ring aan den vinger; [Batak] *goed gevonden worden* als iets waar men genoegen in neemt; [Batak] *als u (dit) voldoet, dan zij deze aangelegenheid afgedaan; zoo niet, beoorloogt elkander dan.*

[Batak] Sub-Tobasche uitspraak van [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *stomp zijn* als een wapen, of mes; [Batak] (D.; Mal. madjal).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] in eigennamen = [Batak] of [Batak]; b. v. [Batak] (als eigennaam) *Vader van Sĕlido* (D.).

[Batak] I. 1°. *oog*, *oogen* ook van dobbelsteenen; *lemmet* van een wapen (Mal. id.); *de loop* van een geweer; *het begin* van een feest; 2°. *de nog niet opene bloesem* van de palmen; bij het tellen van korrels, en de openingen van een rijstvijzelblok: [Batak]; [Batak] *één korrel zout;* [Batak] benaming van *een rijstvijzelblok* of een *bajangan met zeven openingen;* [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] zie ond. [Batak]; [Batak] *zijn beweringen rigten naar de persoon daar men meê te doen heeft*, den rijke ontziende, en den arme hard vallende; [Batak] iets *in het oog houden*, *op* iets *letten;* [Batak] de persoon die op een feest zorgen moet, dat de gasten genoeg krijgen; [Batak] = [Batak]. —— [Batak] = [Batak] (Kamfertaal).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak]; [Batak] *onverwerkt goud;* [Batak] = [Batak] I. (M.); [Batak] *zoet water;* [Batak] *gestold bloed;* [Batak] *een vrij mensch* tegenover [Batak].

III. [Batak] *koralen*, *koraaltjes* die in 't Mandailingsche op de kleedingstukken, betelbuidels, enz. gestikt, en overigens bij allerlei sieraden gebezigd worden; [Batak] (*bij honderden en duizenden zijnde, hebben zij toch maar één darm*) raadsel op een koraalsnoer.

[Batak] = [Batak] (Men. Mal. id.; Mal. en Jav. măntah); [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *een spaansche mat* in tegenoverstelling van *rijar* als geldwaarde-benaming.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (van [Batak]) *dood zijn*, *sterven* (Daj. matei; Mal. enz. mati); *uit zijn* van de maand; *uitgaan* van vuur of licht; *ophouden* van een speelpartij; *dood ongelukkig zijn; het einde* van een speelpartij; uitdrukking even als ons *verdoemd!* [Batak] *ik mag dood vallen, als de visch maar eenmaal aan de hengel heeft gebeten;* [Batak] uitroeping bij pijn: "*o moeder ik ga dood;*" [Batak] *gezegde uitroeping bezigen* bij pijn; [Batak] (D.); [Batak] *wij zullen huiswaarts keeren zoodra de maan die hier boven is dood* (*deze maand uit*) *is;* [Batak] *zoo hij bij het einde van het spel het niet loskoopt, vervalt zijn pand;* [Batak] *onze moeder verzucht steeds meer en meer in het blok;* [Batak] *de* 28ste van een maand; [Batak] *de* 28ste van een maand; [Batak] *een knoop die niet los te krijgen is;* [Batak] *geronnen bloed;* [Batak] *geen genade geven* van overwinnaars; *een doodstraf voltrekken;* [Batak] *aarde tusschen twee hoogtens;* [Batak] iemand *bijna dood-slaan* (vgl. onder [Batak]); [Batak] *iemand door den dood verloren hebben;* [Batak] (D.); [Batak] *wijze waarop*, *de plaats waar*, of *het middel*, *waardoor* iemand *sterft;*

—— [Batak] *elkander dooden* in tegenoverstelling van [Batak] *elkander trachten te dooden* (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *buiten allen twijfel;* b. v. [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] naam van een *harijara*-soort.

[Batak] zie [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. [Batak] een door een verhaal van denzelfden naam bekende vogel, wiens huid vederloos was, en die zijn vederen van allerlei vogelen kreeg (zie onder [Batak]).

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (Wigchelt.).

II. uitroeping van ongeduldige begeerte: *kom!* [Batak] *kom! laat het mij zien.*

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.) = [Batak]; b. v. [Batak].

II. = [Batak].

[Batak] I. *duidelijk* hooren, *wel* verstaan; *duidelijk*, *wel* weten; [Batak] iets *goed opnemen*, *op de keper beschouwen; tot zekerheid brengen* een zaak; *zich van* iets *overtuigen*, *naar* iets *onderzoek doen;* [Batak] *weet ge 't wel, dat ge die balijung niet wilt halen?*

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Mandailingsche uitspraak van [Batak].

[Batak] (Sanscr. wâjawî) *het Noordwesten.*

[Batak] / [Batak] eigennaam van een hoogen berg ten oosten van Baros.

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *souvenirs* (bestaande in geschenken uit hetgene den overledene heeft toebehoord), die aan de verschillende verwanten gegeven worden; bij gebrek daarvan geld; [Batak] (D.; Tag. mana; Men. Mal. manah *erfstuk*).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] naam aan een bijzonder diepen afgrond gegeven (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *op zijn eentjes ergens naar toe gaan* voor zijn pleizier.

[Batak] *zich* bij tusschenpoozen *laten gevoelen* van kwalen, als de koorts.

[Batak] I. = [Batak].

II. eigennaam van een *marga*. —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *gulzig eten.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *glimmend* als met olie besmeerde dingen; —— [Batak] = [Batak] (parmanuhon).

II. Mal. [Batak] *cassia;* [Batak] (M.); —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] en ook, maar zelden: [Batak] (Sanscr. manusjya) of [Batak] *mensch* in tegenoverstelling van beest, spook, enz. (Mal. enz. id.); [Batak] *hier beneden, hier op aarde, hier in dit leven.*

[Batak] *rijp beginnen te worden* van een *tarutung.*

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] *een kip, hoen* (Daj. manok; Lamp. en Nias. manu; Jav. *vogel*); [Batak] vogel-figuren met rood, wit en zwart

afgezet, die men op de gevels ziet, *vogelbeeld; vogels* uit den hemel, of wel die in de verhalen een rol spelen (vgl. de analogie van 't Mak. djangang djangang *vogel* van djangang *kip;* Sas. manokan *vogel* en manok *kip*); [Batak] naam van een *tarutung*-soort, die de adem naar kippedrek doet stinken; [Batak] wigchelarij die gegrond is op de bewegingen, houding, enz. van een kip, die men zoodra zij geslagt is, in de linkerhand hangende houdt; daarna wordt 't binnenste ([Batak]) geraadpleegd; [Batak] *het wigchelen met een kip;* bepaaldelijk de wigchelarij met een kip, die men binnen een *oppang* op een met figuren beschilderde rijstwan dood laat spartelen; [Batak] *met een kip wigchelen;* [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] een soort van gods-oordeel, waarbij men op een kerfblok een kip de kop afhouwt, en naar de bewegingen van de spartelende romp de uitslag regelt; [Batak] iets *het doel maken van de parmanuhon* als b. v. iets dat verloren is geraakt, om te weten of het teregt komt; [Batak]. (*Gij zijt als een* (*wigchel-*) *kip; zij weet wat een ander te vreezen heeft, en niet wat zij zelve heeft te vreezen.*) spreekw. gelijk staande met ons "gij ziet de splinter in een's ander's oog, enz.;" [Batak] (*de levensgeest van iemand is een vogel der geesten*) *iemand is gaauw naar de maan;* [Batak] *gelijk zijn aan een kip van Batara guru* d. i. aan een kip, die aan de goden als lotbeschikkers toebehoorende, telkens als wigchelkip kan opgepakt worden; wordt gezegd van iemand die zich nergens voor goed ophoudt; —— [Batak] (*hij heeft zich in 't nest van mijn kip wederregtelijk ter neder gezet*) *hij heeft mij mijn bruid afhandig gemaakt* (M.); [Batak] (*die wegens zijn grootvader geen kip gebruikt*, namentlijk door bezorgdheid wat dien overkomen kan zelfs geen wigchelkip raadpleegt) wordt van een voortreffelijk wapen gezegd.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *wanneer ook;* [Batak] *wanneer ook ik u ontbied, kom;* [Batak] *in alle geval.*

[Batak] Mandailingsche verkorting van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] naam van een *surik*, die als heilig erfstuk der Mandailingsche vorsten beschouwd wordt.

[Batak] verkorting van [Batak]; b. v. [Batak].

[Batak] / [Batak] [Batak] *landhoek, vooruitstekende landstreek* in een rivier (M.; Mal. tandjung).

[Batak] / [Batak] *voorhoofd* als men in sierlijke stijl melding maakt van 't lot dat iemand op 't voorhoofd geschreven staat (M.; in 't Men. Mal. wordt muntagi op dezelfde wijze gebezigd).

[Batak] = [Batak]; ook: [Batak].

[Batak] iets *medebrengen* ('t passif onbekend).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] wordt in de *tabas* vóór [Batak] gebezigd (beteekenis onbekend).

[Batak] naam van het zuidelijkste gedeelte der Batak-landen.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. măndam; Jav. mĕndĕm).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (of [Batak]) [Batak] naam van een *surik* in de verhalen.

[Batak] *een Bugineesche sarong* (van Mandar afkomstig).

[Batak] naam van hemelsche zwaluwen, die den goden als boodschaploopers dienen (volgens S. Muller Reizen, I., 248, is bij de Dajaks pampulu, dat *zwaluw* beteekent, een der goden van minderen rang; aldaar staat pampulu hawong, 't welk zonder twijfel in pampulu hawon *hemel-zwaluw* zal moeten veranderd worden). ———

[Batak] of [Batak] het op Java mĕmĕniran genaamde kruid (euphorbia thymifolia); [Batak]

[Batak] eigennaam van een plaats in *Padang bolak*.

[Batak] eigenn. van een riviertje in 't Sipiroksche (zie Junghuhn).

[Batak] = [Batak]; [Batak] naam van een fraaije zakdoek in de verhalen; ook: [Batak].

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak]/[Batak] *stik donker zijn*.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *uitgedampt zijn* van de *tuwak* waaraan zich iemand dronken heeft gedronken.

[Batak] naam van een *harijara*-soort (M.).

[Batak] *dronken zijn* van sterken drank (Mal. id.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.; Mal. mamah).

[Batak] zie [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] *dood stil zijn* van een plaats.

[Batak] *'t bepaalde stervensuur, levenstol, de dood; de eerste* der *parmamis*; [Batak] vijf tijdstippen op een dag, die aldus naar de eerste heeten, en die men behoort te kennen om gelukkig iets ten uitvoer te brengen; naam van vijf houten beelden die op een eenzame plaats in den grond worden gestoken, om na door den *datu* door belezing bezield te zijn, den vijand schade te verwekken; de namen der bovengenoemde *parmamis* zijn: [Batak], [Batak], [Batak], [Batak] en [Batak]; ieder dezer tijdstippen heeft een bijzondere kleur; *mamis* heeft geel, *hala* zwart, *sori* wit, *borma* rood en *bisnu* groen tot kleur; [Batak] (vgl. [Batak] II.) *ringvinger* (Mal. djari-manis; [Batak]) [Batak] *wanneer heeft men zijn levenstol niet te betalen* (uit de vergelijking van 't Sund. amis, Lamp. mis, Tag. tamis, Mal. manis, is 't waarschijnlijk, dat [Batak] eigentlijk *zoet* beteekent, en dat de benaming [Batak] van *de dood* euphemisch is. Opmerkelijk is het, dat de eerste der *parmamis*, die met de Maleische *kutika-lima* overeenkomen, in 't Mal. *maheswara* heet. *Mahesjwara* in 't Sanscr. is, zoo als bekend is, een naam van *Sjiwa*, zoodat 't Bataksche woord ook op dezen god schijnt te doelen).

[Batak] (vgl. [Batak]) *afscheid nemende* van iemand (M.).

II. *met leege handen naar huis gaande* na een bezoek bij zijn verwanten, of na de jagt, enz.

[Batak] *vooruitschieten* als een visch.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *verstrooid liggen* als b. v. kleedingstukken van een vermoorde op den weg (D.).

[Batak]/[Batak] naam van een struik, wier bladen om de zuurte gegeten worden.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *doodkist.*

[Batak] I. = [Batak] (D.; Mal. id.); [Batak] eigennaam van een princes in de Mandailingsche verhalen (taure is 't Mal. تاوري).

II. naam van den boom die de gutta percha levert.

III. zekere timmerhout leverende boom (M.).

IV. [Batak] (vgl. onder [Batak] II) *heen en weêr gaan* van 't lange hoofdhaar dat op 't water drijft; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

V. [Batak] = [Batak] (verhaalstijl).

VI. *ontroerd zijn* van 't gemoed, als b. v. wegens de kwaal van iemand, aan wiens herstel men wanhoopt.

[Batak] (Ar. Mal. ميت *lijk*) = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] *zich vermaken; vrijaadje plegen* (Mal. bĕrmain); [Batak] *iets waarmeê men zich vermaakt.*

[Batak] verkorting van [Batak]; b. v. [Batak].

[Batak] (Sanscr. *dood*) *wat iemand te vreezen heeft, het gevaar* dat hij loopt (Mal. id.); [Batak] verbloemde spreekwijze in plaats van [Batak]; [Batak] (*die niets te duchten heeft*) naam van de op de dop van een wigchel-ei geteekende menschelijke figuur die de raadplegende partij voorstelt (in tegenoverstelling van [Batak] de tegenpartij).

[Batak] *zeer menigvuldig worden* van het kroost; [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] zie [Batak].

[Batak] zekere zeer hard timmerhout leverende boom (Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] zekere boom, wiens vruchten tot hoofdhaar-zuivering dienen, en van welks hout men rijststampers maakt (M.).

[Batak] *terugtrekken* van overgeloopen water (vgl. Mal. kămarau).

[Batak] uitroeping waardoor men iemand uitnoodigt nader te komen: *kom hier!* (Mal. id.).

[Batak] (Mal. مريكن) *Amerikaansch dril.*

[Batak]? [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) naam van een sprekende en allerlei muzijk makende bamboe-stok in de verhalen; [Batak] (D.; vgl. Mal. buluh pĕrindu); ook: [Batak] (of [Batak]).

[Batak] / [Batak] zekere kruipplant.

[Batak] / [Batak] zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. (etymol. = [Batak]) = [Batak]; [Batak] (vgl. [Batak] II.) de muzijk, waarmede men iemand, die na lang afwezen terugkomt, inhaalt, of verwelkomt (M.).

II. = [Batak].

III. [Batak] zekere moerasplant (soort van varen?), wier witte bladen bij feestelijke gelegenheden ter begroening dienen; benaming van geele koralen.

[Batak] (Sanscr. warga *afdeeling?*) *stam*,

familie; natie, uit personen uit dezelfde persoon gesproten (Mal. van Pälembang *district*); —— ook *varieteit* als van verschillende rijstsoorten (M.); [Batak] *verloofd zijn* van een vrouw.

[Batak] zekere muskusrot; zwart, ligt roode borst.

[Batak] = [Batak] (h. turi M.).

[Batak] Men. Mal. [Arabic] *vrij zijn;* [Batak] (door iemand) *bevrijd worden* (M.).

[Batak] of [Batak] (misschien van [Batak]; zoodat 't zoude beteekenen *gelet op*, *ziende*, *in aanmerking nemende*) voorzetsel: *van* bij het uitdrukken van een verschil; [Batak] (D.); [Batak] *hoe is mijn lot? ik ben in een geheel andere toestand verschillende van een ander.*

[Batak] / [Batak] *tijdgenoot*, *iemand van denzelfden ouderdom* (vgl. boven [Batak]).

[Batak] naam van een *marga*.

[Batak] benaming van een arecanoot-soort, die roode takken en stam heeft.

[Batak] Mal. (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak].

II. [Batak] *uitpuilen* van de oogen van een vergramde.

[Batak] benaming van zekere kleine vinnig stekende miersoort.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak] I. en [Batak]) *meer en meer*, *te meer;* [Batak] *want ik word meer en meer groot;* [Batak] *slaat het hert*, *zeiden de zaaigatmakers*; *te meer kwam het hert bij hen.*

II. Mal. = [Batak] (hbs.); [Batak] = [Batak].

III. naam van een *turi turi*-soort.

[Batak] Mal. = [Batak]; eigennaam van een *marga*.

[Batak] (vgl. [Batak]) *zwak*, *krachteloos.*

[Batak] (vgl. onder [Batak] II.) [Batak] *hoe zoude niet! 't is immers natuurlijk dat;* [Batak] *hoe zoude ik niet weenen!*

[Batak] *verwelken;* [Batak] (D.); [Batak] (vgl. onder [Batak]) *de bladen die wij in de handen houden verwelken;* door lieden gebezigd die op sterven liggen (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *vertoornd* van de *tondi* waarvan men dan bevreesd is, dat zij 't ligchaam zal verlaten; [Batak] *een daad die als de tondi verstoorende vergolden moet worden.* —— [Batak] zekere boom, wiens bladen als *uram* genuttigd worden (M.).

[Batak] / [Batak] *tegen elkaâr wrok voeden;* —— [Batak] = [Batak] (Angkola).

[Batak] / [Batak] eigennaam van een hemelsche princes (M.).

[Batak] Ar. Men. Mal. [Arabic] *een Muhammedaansche priester;* [Batak] *het priesterdom; deugden die een priester hebben moet.*

[Batak] in eigennamen = [Batak] (M.).

[Batak] I. Mal. = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] iemand *smaad laten lijden.*

II. *onwillig zijn.*

[Batak] *zeer oud zijn* als een kleed dat slap hangt; [Batak] *een overoude huta;* —— [Batak] *oud beginnen te worden* van goederen (D.).

[Batak] de staf van een wigchelaar, bestaande in een van figuren versierde rotan, waarop als knop een ruiterbeeld.

[Batak] of [Batak] (vgl. [Batak]) Mal. *staal.*

[Batak] *mager?*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *zwak, ziekelijk.*

[Batak] (beteekenis onbekend) scheldwoord door de Bataks aan de Maleijers of Mohamedanen gegeven.

[Batak] (vgl. [Batak]) benaming van zekere roode rotansoort (Mal. manau); [Batak] *een werpspies van rotan* (vgl. de analogie van [Batak] van [Batak]); [Batak] eigennaam van een slaaf in de verhalen; [Batak] naam van een *tambar.*

[Batak] (naar het geluid) zekere vogel.

[Batak] ([Batak] + Jav. wangi?) = [Batak] I.

[Batak] *de orang oetan* (Mal. id.).

[Batak] (naar het geluid) zekere vogel.

[Batak] zie [Batak] VI.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] *toen nu de rijst die hij te weeken gelegd had, week was geworden* enz. (D.).

[Batak] = [Batak] (hbs. M.).

[Batak] *verhit zijn* van de warmte; *branden* van een deel van het ligchaam door peper b. v.; *zeer lastig zijn* van schulden; *verbitterd* van 't gemoed; [Batak] *hartzeer* tegen iemand gevoed; *voorwerp van haat.*

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *lijvig, dik, goed gezet;* [Batak] *door iets vet worden;* [Batak] zie onder [Batak].

II. = [Batak] (D.). —— [Batak] (vgl. [Batak]) zekere zwarte rupssoort.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] een toovermiddel, waardoor men den vijand gedachteloos maakt.

[Batak] Mal. [Jawi] *een voornaam Maleisch persoon;* [Batak] of [Batak] komt vaak in eigennamen voor in de uit het Maleisch ontleende verhalen; b. v. [Batak] (of [Batak]) [Batak], [Batak], [Batak], enz.

[Batak] zie [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. mängkal; Tag. mamangkal).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *zeer diep zijn, bodemloos zijn* van een water; [Batak] naam van een diepe *lubuk* in 't geestenrijk; —— [Batak] (vgl. [Batak]) *ongelukkige dag* op de [Batak].

[Batak] zekere boom, wiens bast als *raru* gebezigd wordt (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) [Batak] een muzijkbekken waarop men slaande iets omroept (M.; Mal. en Tag. id.; Mak. mongang mongang).

II. [Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak].

II. [Batak] *roncador*, een mannetjes olifant, die alleen aan het wandelen is; deze zijn het die gaarne ieder dooden (Mal.

gadjah măta; 't is 't Sanscr. matta *een woedende olifant*).

(vgl.) *aan het branden zijn; aangebrand zijn*; (figuurlijk met *roha*) *vergramd zijn*.

= (D.; Jav. gĕsĕng).

zekere boom, wiens breede bladen aan de onderkant wit zijn (ficus toxicaria?); benaming van witte honden.

kwast, *knoest* in het hout (M.).

zekere goed timmerhout leverende boom (Mal. mădang; Daj. madang); ——— (vgl. onder) versierde naam van een uit *modang*-hout vervaardigd vaartuig (M.).

Mal. = ; = (M.).

verkorting van .

zie onder en .

(vgl.) = (Pngrks.).

overwinnen, *winnen* bij het spel of bij een koop (Mal. Jav. mănang); zekere *gondang*-wijze; *waarin men overwonnen of gewonnen heeft* als geld in een weddingschap, buit bij een expeditie, enz.; bij het sluiten van een koop *ieder zijn winst zoeken*; (D.); na het sluiten van een koop *elkaâr winsten toewenschen*; ——— iemand *doen overwinnen* (M.).

= (D.).

(vgl.) *kroost krijgen; zich vermenigvuldigen* zonder kwalen te krijgen, als kippen, varkens, enz.

= ; *meer of min vergramd zijn* zonder het te laten blijken.

= (D.).

= (kamfertaal).

uitsterven, *uitgedelgd worden* (in een vervloeking).

(vgl.) = (Pngrks.).

(Sanscr. manikjam) = (D.; Mal. id.; Jav. manikĕm).

= (D.; Jav. mĕnir).

(vgl.) *gruis* van de rijst onder de gepelde rijst nog zoo groot van korrel, dat het te nuttigen is.

= .

Mal. منچق *zwaardedans, het schermen met de sabel*.

zoo ver komen dat; *ofschoon het zoo ver komen moet dat ik stierf, op u alleen heb ik mijn zinnen gezet* (M.).

muis, *rot* (Men. Mal. măntjit); ——— zekere boom wier bladen genuttigd worden (M.).

= .

= .

zie .

zekere boom, wiens hout voor geweerladen gebezigd wordt (M.).

= (D.; Sumb. en Sang. moude).

(vgl.) *snot*; *zacht slijmerig vleesch hebben* van een cocosnoot (vgl. de analogie van 't Sund. lumeho van leho *snot*).

[Batak] *wild ziende* van de oogen van iemand die niet bij zijn zinnen is.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *vruchtbaar; malsch* (Mak. *week*); *gemakkelijk*, *goedkoop*; —— [Batak] [Batak] *acht dat niet ligt* (M.).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *steviglijk*, *vast*, *stijf* aangesjord, of gebonden (Mak. máqmasăq); [Batak] — [Batak] *aanstonds hield ik 't stijf vast.*

[Batak] 1°. *in de vorm van een schotel gevlochtene bladen* ([Batak]), *doende men de uiteinden franjesgewijze van den rand afhangen;* dienende om er offerande, enz. op te leggen; 2°. *een banaanblad dat zich uit de rol* ([Batak]) *begint te spreiden;* 3°. de bladen, die men aan 't einde van besnoeide takken laat zitten, zoodat zij als 't ware een kuif vertoonen (van daar 't Dair. [Batak]); —— 4°. = [Batak] (M.); komt vaak in eigennamen van vrouwen voor; zoo b. v. [Batak] eigennaam van een hemelsche princes, die met *Simalin deman* verloofd was; [Batak] zeker zich als een krans vertoonend gewas, dat tusschen de takken der boomen groeit, en verondersteld wordt door de geesten bewoond te zijn. —— [Batak] een groote zich in het water bevindende steen, die voor een geest gehouden wordt, en, zegt men, altijd van visschen vergezeld is (M.); [Batak] (*die een vijfdeelige mombang doet stappen* ziende op de vijf teenen) in de beschrijving van een offerkip.

[Batak] = [Batak].

[Batak] voorhechtsel (waarover de Sprkt.).

[Batak] *de man* van een vrouw, *husband;* [Batak] *rijk zijn*, *zegen genieten; goed er afkomen;* —— [Batak] = [Batak] en [Batak] (M.); de bewoners van een *huta*, die van een andere *marga* zijn als die waartoe de *radje* behoort; *het opperhoofd* van die bewoners; [Batak] zekere vrouwelijke watergeesten; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] of [Batak] in 't aanspreken van een vorst = [Batak]; jegens een vorstin: [Batak]; [Batak] in 't aanspreken = [Batak] van een vorstin sprekende: *zij;* [Batak] *de vorstelijke waardigheid* (M.). —— [Batak] naam van een *marga*, en een landschap; —— [Batak] = [Batak] (M.; vgl. de analogie van [Batak]).

II. [Batak] zie onder [Batak].

III. verbastering van [Batak] in eigennamen; zie b. v. onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] zie [Batak].

[Batak] (Sanscr. kumbha) = [Batak], en volgens anderen = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] naam van het eiland Sumatra (Mal. pärtja; [Batak] is wel de transcriptie van 't Sanscr. martya *sterveling*, *mensch*, dat in 't Jav. en Mal. märtjapada *sterveling-plaats*, *de wereld* ook bestaat. Dat de Bataks Sumatra als *de wereld* beschouwen, en dus hun eiland [Batak] *'t eiland der stervelingen* hebben genoemd, laat zich verklaren door de analogie van 't Niasche Niha, dat niet alleen de naam is van 't eiland *Nijas*, maar ook *mensch* en *Niasser* beteekent. De Men. Maleijers noemen hun land عالم منغ كربو *de*

wereld Mănangkărbau. De Maleische naam van Sumatra *Părtja*, is zonder twijfel een verbastering van *Mărtja*, want neusletters als een meestal verbale beteekenis hebbende, worden zeer dikwijls in hunne overeenstemmende stomme letters veranderd; zoo b. v. is 't Sanscr. maṅdapa, in 't Jav. paṅdapa geworden).

[Batak] (D.).

[Batak] (Sanscr. wrĕsabha *stier*) als naam van een der *parmesas* = [Batak] (Kaw. mĕrsaba).

[Batak] eigennaam van het eiland Mansalar vóór de baai van Tapijanoelie (Mal. mansălar).

[Batak] (Sanscr. wrĕstjika 't teken *de Scorpioen*) als naam van een der *parmesas* = [Batak]; volgens anderen = [Batak] en [Batak] (Kawi mĕrtjika).

[Batak] (vgl. [Batak]) zekere timmerhout leverende boom (M.; Mal. mărbau).

[Batak] verkorting van [Batak].

[Batak] *indien, ingeval, zoo;* —— [Batak] ([Batak]) *naar* iets *hunkeren, zeer naar* iets *verlangen.*

[Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak] eigennaam van een riviertje in Angkola (bij Junghuhn niha).

[Batak] *een geheim.*

[Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *de twee stutten, waarop de nok van het dak rust.*

[Batak] soort van viverra (Mal. en Jav. musang).

[Batak] Tam. Mal. *knevel, baard;* [Batak] *gekneveld, of gebaard zijn.*

[Batak] (D.).

[Batak].

[Batak] *heen en weder springende* van den gang van een *landuk* (D.).

[Batak] *onwaarheid* die door een wigchelaar gezegd wordt; [Batak] *onware uitspraak doen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (hbs. D.).

[Batak] II. (M.).

[Batak] zekere boom (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] of [Batak] (hbs. D.); —— [Batak] (hbs. M.).

[Batak] (D.).

[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] (D.).

[Batak] (mintorá; Sanscr. mantra) = [Batak] (Wigcht.; Mal. mantăra; Tag. mantalá).

[Batak] Mal. ميڽق *olie;* [Batak] (D.); [Batak] zekere boom; benaming van een banaansoort.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) *een jonge cocosnoot.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *fluiten.*

[Batak] benaming van roode kippen (Mal. merah *rood*); [Batak] in de beschrijving van een offerkip ziet op de kam (vgl. ook onder [Batak]).

[Batak] *vocht uit laten* als de borsten eener vrouw, als zij te vol zijn.

[Batak] zekere palingsoort.

[illegible] (M.).

[illegible] *uitspruiten* als b. v. de *same*.

[illegible] I. = [illegible] (M.); *wrok hebben* met *roha; pijn doen* van het hart.

II. (vgl. [illegible]) *gom* van de oogen, *het vuile vocht* van de oogen van iemand, die leepoogen heeft; [illegible] *leepoogen hebben;* [illegible] *een ziertje, een zeer onbeduidende hoeveelheid.*

[illegible] Ar. Mal. ملك = [illegible] (D.).

[illegible] = [illegible].

[illegible] I. aanhechtsel de tweede persoon van het enkelvoud aanduidende (Mal. en Jav. id.; Mak. nu); achter woorden op een klinker uitgaande, en vóór de adjective voornw. verliest dit aanhechtsel zijn klinker; [illegible] *uw jongere broeder;* [illegible] *dat uw huis, uw huis daar;* [illegible] *deze uwe stok, uwe stok hier.*

II. [illegible] (mallamú lamú) *glibberig* van de handen wegens het aanpakken van iets slijmerigs.

[illegible] I. (vgl. [illegible]) [illegible] *knorrig zijn, murmureren.*

II. *onder de kleinigheden behooren, gering van waarde zijn.*

[illegible] (Pngrks.).

[illegible] (D.).

[illegible].

[illegible].

[illegible] (Sanscr. mukha; vgl. [illegible]) *de bewerkstelliger, eerste uitvinder, aanleiding* van iets (vgl. [illegible]).

[illegible] (D.).

[illegible] of [illegible] *bijna rijp zijn* van een vrucht, *bijna geel zijn* van een blad.

[illegible] zekere kleine riviervisch.

[illegible] 't geluid van den *mawas* (D.).

[illegible] I. benaming van zekere knobbelige citroensoort (de Papeda Rumph. Hassk.); eigennaam van een *marga*.

II. een mengsel van de bast van de *tolong bistik* en tabak, om bij de duurte van tabak gerookt te worden; [illegible] *een pijp van bamboe, waaruit dat mengsel gerookt wordt.*

[illegible] zeker gouden oorsiersel; naam aan een fraai huis gegeven.

[illegible] *wederstand bieden.*

[illegible] *overoud zijn* van iets dat lang gelegen heeft, als rijst op den zolder (Mal. usang).

[illegible] (Sanscr. mūsika) [illegible] naam van een der acht *panggordas*, en verklaard door [illegible].

[illegible] of [illegible] Mal. = [illegible] (D.).

[illegible] *een vijand;* [illegible] (D.; Mal. musuh; Jav. mungsuh); [illegible] *oorlog voeren;* [illegible] *aanleiding van oorlogvoering;* [illegible] *sneuvelen;* [illegible] *steeds "musu" uitroepen* als bij een aanval; [illegible] *een vijandelijke aangelegenheid, een oorlog.*

[illegible] zie bij [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible]) *weder, ook, wederom* (Mak. seng); ook: [illegible] en [illegible] *hij noodigde voorts ook vorst Dungdung Soalón;* [illegible] *ten lange leste.*

[illegible] verkorting van [illegible].

[illegible] *een jonge vruchtknop* (Mal. putik).

[illegible] Men. Mal. مثيك (= مستيك) *bezoarsteen, juweel;* niet anders gebezigd dan in [illegible]

[Batak] zinnebeeldige uitdrukking waardoor men een vorst aanduidt (M.).

[Batak] I. = [Batak] (Mal. mudah); [Batak] *ligt achten*, *min achten*.

II. = (vgl. [Batak] II.) [Batak].

III. (mudá; Sanscr. budha) *de eerste Woensdag* van een maand; [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] *bloed;* [Batak] zekere boom.

[Batak] Mal. [Batak] (of [Batak]) [Batak]

[Batak] bijnaam van *Simoget dauwano.*

[Batak] iemand *onderhouden*, *den kost geven.*

[Batak] aanhechtsel de 2de persoon meervoud aanduidende.

[Batak] *menschenschuw zijn.*

[Batak] Men. Mal. برنون (= Mal. برنون) = [Batak]; [Batak] *omina* in het algemeen, maar meestal in geluiden bestaande; [Batak] *uitlegkunde van omina.*

[Batak] zekere langstaartige groote ratsoort; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *peinzen.*

[Batak] *ignorer; verbaasd opkijken* wegens iets dat men niet had verwacht.

[Batak] zeker zijde-wapen van een bijzonder fatsoen (M.); [Batak] gedrochtelijke in het hout gesnedene beelden waarvan men aan weêrskanten een op het verlengstuk van de *pandingdingan* van een *sopo* vindt; en even zoo aan de *hombungs.*

[Batak] zekere plant, wier bladeren weer opschieten, en een stengel formeren.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.; Tag. montik en monsik).

[Batak] *snuit* van een beest; met minachting sprekende ook van een mensch (Mal. muntjung).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *ontevreden weggaan* (M.).

[Batak] eigennaam van een *marga.*

[Batak] = [Batak]; en ook = [Batak] in [Batak].

[Batak] Mal. منڠم *een groote koperen kom.*

[Batak] I. (vgl. [Batak]) naam aan den *bodat* gegeven.

II. [Batak] een lans van een bijzonder fatsoen; [Batak] een *uppama* waarmede men een vorst aanduidt die zich laat omkoopen.

[Batak] = [Batak] (hbs. D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] benaming van de band om de *kombal* (M.); [Batak] *de gevlochten band van een gambirdoos;* ook: [Batak]; [Batak] *door elkander heen gevlochten zijn;* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *evenbeeld* van iets.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *copieus;* —— [Batak] = [Batak].

[Batak] of [Batak] = [Batak] (M.; Bisaj. injo).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] en [Batak] (M.).

[Batak] Mal. مورة *goedkoop, gemakkelijk.*

[Batak] (marmuring muring) *prutteleu, bij zich zelven brommen.*

[Batak] *beteekenis, meening* van een gezegde.

[Batak] *toornig zijn;* [Batak] *hij wordt toornig.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] I.; [Batak] *de afkomst van zijn stamvader.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.); [Batak] *beroemd zijn, overal bekend zijn.*

[Batak] I. (Sanscr. mula) *oorsprong, begin* (vgl. 't Mal. enz. woord); *beginnen;* [Batak] *de eerste inzet* bij het spel; [Batak] *want ik begin te leeren, ben pas begonnen mij toe te leggen;* [Batak] —— [Batak] *van af —— tot;* [Batak] *ik heb mij voor hem gebogen van af zijn voeten tot naar boven;* uitdrukking van groote onderworpenheid; [Batak] *hoe is je naam dan van af je voorouders?.* —— [Batak] eigennaam van een vrouw die vroeger een slavin was (Mal. مول سهاي), in de Mandailingsche verhalen.
II. (vgl. [Batak] II.) = [Batak].

[Batak] / [Batak] eigennaam van een koning der geesten.

[Batak] (Sanscr. mulja) *naam* dien men door zijn gastvrijheid of mildheid heeft, *de eer* die men door een schoone daad behaalt (vgl. 't Mal. enz. woord); [Batak] = [Batak] (parmanuhon); [Batak] titel en heldin van een bekend verhaal; [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. naam van zeer fijn zand ([Batak]).
II. *een middel tegen ontijdige of moeijelijke bevalling;* —— [Batak] of [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.). —— [Batak] = [Batak]?

[Batak] (Mal. eigennaam van een rivier aan de Westkust van 't Maleische schier-eiland) [Batak] (*zeemonding van de rivier Muwar*) eigennaam van de woonplaats van *Malin Deman;* dikwijls komt echter [Batak] voor als een gefingeerde rivier- en plaatsnaam.

[Batak] *monding* van een rivier; *een handelsplaats* die aan de monding van een rivier gelegen is (Mal. id.); [Batak] *naar een zeeplaats gaan* als b. v. de bergbewoners om zout te halen, enz.; —— [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak] IV.) *de bron* van een rivier. —— naam van de grootste bamboesoort (M.); [Batak] spreekwijze aanduidende het van hooger ophalen eener zaak.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] I. (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] eigennaam van een *marga;* [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *ongeveer;* [Batak] *ongeveer zoo dik als een palmblad-stengel* ([Batak]

[Batak]); [Batak] *'t is zoo wat ongeveer vier dagen geleden, dat de zoon van den vorst is overleden.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) een klein muzijkbekken (*ogung*), waarop men 's nachts alarm slaat.

[Batak] (Sanscr. mesja) als naam van de eerste der *parmesas* = [Batak]; [Batak] naam van 12 bijgeloovige tijdstippen, aldus naar de eerste ([Batak]) genaamd; de namen zijn die van den Indischen dierenriem; zij zijn: [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak] en [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *klein, gering, onaanzienlijk* in rang; [Batak] *de een kleiner dan d'andere zijn* van de oogen van iemand die half verliefd naar een meisje ziet.

[Batak]/[Batak] naam van een wondervaartuig.

[Batak] (Sanscr. mina) als naam van een der *parmesas* = [Batak]; [Batak] zeker roodstaartig vischje; [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) *gekaauwde spijs, voeder* dat de vogels voor hun jongen meênemen; [Batak] *ik volg in alles uw raad om geen moeijelijkheid te ondervinden* (eigentlijk: *ik slik wat gij gekaauwd hebt, om niets in de keel steken te hebben*); [Batak] ([Batak]) iets *gekaauwd* iemand *te eten geven*; [Batak] naam van een behoedmiddel (*pagar*) voor zwangere vrouwen.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *gemiaauw* van een kat (Sund. *tijger;* Sass. en Mak. *kat;* Sangar. ngejong *kat;* vgl. de analogie van [Batak]); [Batak] *miaauwende* van een kat; [Batak] *miaauwen;* [Batak] *met een groffer geluid miaauwen* als een tijger.

[Batak] naam van een riviervisch; [Batak] zekere zeer groote riviervisch; ——— [Batak] = [Batak] (M.); [Batak] held en titel van een Mandailingsch verhaal.

[Batak] benaming van bont gevlekte geiten; [Batak] euphemisch = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] *open en toe gaan* als de oogen van iemand die van een flaauwte bijkomt.

[Batak] *weinig te beduiden hebben, niet noemenswaard zijn.*

[Batak] *dun, fijn* in omvang.

[Batak].

[Batak] I. letter van 't alphabet (zie de Spraakkunst).

II. *willen*, *toestemmen;* als bijwoord: *waarschijnlijk*, *waarschijnlijker wijze.*

III. Mal. رو *het Maleische district Rao* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *bekrabben.*

[Batak] *eenigzins misvormd* als iemand die te lange beenen heeft.

[Batak] zekere kwaal, waarbij men bevende handen heeft ([Batak]); [Batak] *zich wringen of rekken* om ergens bij te komen.

[Batak] *aan iets hangende*, *vastgehaakt; moeijelijk kramende* door dat de moederkoek er niet uit wil; figuurlijk: *onbetamelijk;* [Batak] iets *ergens aan hangen;* [Batak] *zich hangende* aan iets *vasthouden;* [Batak] ([Batak]) *aan* iets *zich hangende houden;* [Batak] *in menigte overal hangende zijn;* [Batak] = [Batak]; [Batak] *onbetamelijke vrijerij.*

[Batak] I. *klaar zijn; aan den gang zijn* van een guerilla; *fraai* van de toonen van muzijkinstrumenten; [Batak] *gereed maken*, *afwerken*, *afbouwen* een woning; *beproeven* de muzijkbekkens, of zij een fraai geluid geven.

II. zekere kleine fuik van rotandoornen; [Batak] iets *met zoo'n fuik vangen.*

III. [Batak] = [Batak]; [Batak] — [Batak] = [Batak] — [Batak].

[Batak] *een staak* bamboe zoo als zij groeit, *een stoel* bamboe; [Batak] bij het tellen van die staken; [Batak] (M.); [Batak], [Batak].

[Batak] I. zekere boom, aan welks gom-leverende stam zoete roode peervormige vruchten zich bevinden; [Batak] *vervelling* van de huid door ziekte.

II. (Sancr. rahu) = [Batak] (slechts op enkele plaatsen in gebruik; Mal. id.).

[Batak] *de steel*, *stengel* van een bloem; [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *onbetamelijk*, *indecent* van een gezegde of handelwijze.

[Batak] *een klein mes*, meestal met een schede, en dienende om er knutselwerk mede te doen (Men. Mal. siraut; mĕraut iets met een mesje *afschrapen;* Mak. rauq); *een teken dat de twistvoerende partijen* aan den bemiddelaar (*pangulu*) *overgeven* ten bewijze dat zij zoo lang hij de zaak in handen heeft, zich van vijandelijkheden zullen onthouden; bestaande meestal in een wapen; [Batak] *die zijn nagels als mesje bezigt en de wind tot kleed*, die zoo arm is, dat hij geen nagels heeft om zijn gat te krabben; [Batak] *een klein mes met een beeld als heft* gedragen door den wigchelaar als teeken zijner waardigheid; *beeldjes* als toovermiddel gebezigd en meestal in een beereklaauw-doos bewaard.

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *snuiven*, *snorken* van een kwaad varken.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak]

[Batak] *allerlei soorten van welriekende bloemen* die in het haar gedragen worden; *allerlei groentens;* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *dun* van hoofdhaar, een slecht begroeide weide, waar het gras slecht staat, of duntjes aanwezig is.

[Batak]/[Batak] zeker vogeltje (D.).

[Batak] *knarsbeenderen.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *een zaag;* elders: *een vijl; ruw* van bladen waarmeê men polijst.

II. = [Batak]; [Batak] (vgl. onder [Batak]) zekere rotsoort (M.).

[Batak] *liever, het is beter dat; meer zijn* dan d'een of d'ander.

[Batak] I. *verschroeid zijn;* [Batak] *doen verwelken* de bamboe, in het bijzonder gezegd van de bamboerat ([Batak]) die de wortels van de bamboe doorknaagt, en zoo de geheele plant doet verwelken; [Batak] *het wijfje* van de *appodi;* [Batak] zekere kleine struik.

II. [Batak] *in vlam staan;* [Batak] iemand *ruineren* in 't spel, door 't altijd van hem te winnen (D.).

[Batak] = [Batak]; ook: [Batak]. —— [Batak] *de spieren* onder de knie, die stuk gesneden worden om iemand het wegloopen te beletten.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] zekere wespsoort (vgl. onder [Batak]).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *steilte* aan de oevers van een rivier of de wanden van een ravijn.

[Batak] Ar. Mal. رحيم, *de buik* eener zwangere vrouw; [Batak] *indien de vrucht* (van deze vrouw) *mannelijk mogt zijn* enz. (M.).

[Batak] *vastgebonden;* [Batak] iets *vastbinden;* [Batak] (D.; Tag. gakot).

[Batak] verkorting van [Batak] (M.).

[Batak] *gesteldheid, eigenschap, beduidenis, wat van iets te zeggen valt;* — [Batak] het in geest-aanroepingen of bij feestelijke gelegendheden sierlijk beschrijven der zaken, waarbij meestal tevens op den oorsprong gedoeld wordt (de woorden uit deze taalsoort zijn met Pngrks. in dit Woordenboek aangeduid).

[Batak] (vgl. [Batak]) *vleesch aan de regterkant van de lever.*

[Batak] (klanknabootsing) = [Batak].

[Batak] I. *een zeef* om kamfer schoon te maken; [Batak] een klein vierkant rek van bamboesplijtsel, waarop de geel gemaakte rijst bij de *parsili* geplaatst wordt, of boven een slagtpaal gebonden, om de hoofden der verslagenen er op te plaatsen, en er dan om heen te dansen; —— *een teenen korf* (M.; vgl. 't Mal. woord).

II. zekere slangsoort (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *levendig aan den gang zijn* van een guerilla.

II. = [Batak]; [Batak] *als die banjaanboom aan het vruchten dragen is.*

[script] *terwijl, nog, zoo lang als;* [script] *zijn vruchten zijn rood als zij nog onrijp zijn.*

[script] Mal. *wijze* van uitvoeren, *soort;* [script] *veelsoortig zijn, in soorten zijn;* —— [script] = [script] (D.).

[script] I. *de figuren* of *het patroon* van een kleedingstuk (Mal. id.; Mak. ragi ragi *veelkleurig*); [script] *schakeren* een bouquet met verschillende bloemen, of wel iets dat men in het haar draagt als bouquet schakeren; [script] naam van een kleedingstuk van Tobasch weefsel.

II. [script] *een bak met een kegelvormige voet* om er een bord op te zetten, en er van te eten.

[script] Mal. أرڠكن *in de war zijn;* [script] *geen raad weten, in verlegenheid zijn.*

[script] *dood neêrliggende* van vele gesneuvelden; *gevallen ter neêrliggende* van vele dingen als b. v. van een menigte vruchten; naam van een blaauwachtige in de rivieren dikwijls gevondene steensoort; [script] *bij hoopen sneuvelen.*

[script] (vgl. [script]) uitroeping nabootsende het geluid van vallend geld, of den klank van metalen dingen.

[script] *hoog, lang* van horens; [script] *de spaken* van een spinnewiel (M.); *de kuif* van de maiz, —— [script] *fladderen* als een vogel (M.).

[script] *het mannetje* van een hert; [script] (D.). —— [script] naam van een banaansoort (M.).

[script] *een houten schild;* —— [script] naam van een soort van schild (M.).

[script]; ook: [script].

[script] *schaarsch; wijd uit elkaâr staande* van dingen die groeijen, als planten, haar, enz.

[script] *twee bladen* betel (M.).

[script] Mal. اورغ كاي titel van Maleische hoofden.

[script] (vgl. [script]) *doorgaan, zijn beslag krijgen; aan den gang zijn;* als speelterm: *gelijk in bedrag* van de inzet van spelers.

[script] (uit [script]) = [script] (M.).

[script] / [script] = [script].

[script] = [script].

[script] Men. Mal. *een rijstschuur* van een bijzonder fatsoen (M.).

[script] *scherp en lang* van de nagels.

[script] *inhalig, alles willende hebben;* [script] *een inhalige kerel.*

[script] / [script] iets *ombinden* als een vrucht met een touw om haar te kunnen dragen; *knevelen, binden* iemand.

[script] / [script] = [script];
[script] (vgl. onder [script]) naam van een geest, die droogte verwekt, en ten gevolge daarvan hongersnood.

[script] = [script]; —— [script] *zich ter neder werpen* om te rusten (M.).

[script] *bladerlooze takken of takjes* aan de boomen (Mal. id.); naam van een wichelarij met 21 bladerlooze takjes, zeven ringen, en een lans die op een gestreept kleedingstuk ([script]) ter neder gelegd worden. Na dat alles met een wit kleed bedekt te hebben, draait zich de *datu* om, en zegt gedurende eenigen tijd een *tabas* op, waarna hij 't bedeksel wegneemt, en uit de ligging der takjes, ringen, enz. met betrekking tot elkander en de streepen van 't kleed een omen afleidt; [script] *bladerloos zijn* van een boom (Daj. maranggas); [script] *bros tin* in tegenoverstelling van [script]. —— [script] = [script] (a.).

[script] / [script] *krioelen* van een menigte mieren, luizen, enz.

[Batak] 1°. = [Batak]; 2°. *aanvallenderwijze te werk gaan* (Mal. langgar).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *kakelende door elkaâr loopen* als kippen bij het zien van een kiekendief (M.).

[Batak] *onbepaald*, *onzeker;* ook: = [Batak].

[Batak] *krioelen* als mieren.

[Batak] naam van een witte steensoort, waarvan men grafsteenen maakt.

[Batak] zekere kleine bijsoort; zekere op aardvruchten azende witachtige rotsoort.

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere plant, wier bladen tot omwikkelsel van de benzöe dienen; tusschen de landschappen *Tukka* en *Siambaton* vindt men deze plant als grensscheiding. —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *worstelen* van twee personen b. v. tegen elkaâr; ook: [Batak]; [Batak] *met geweld aanpakken* iemand, om hem een pak slagen te geven, een vrouw om haar te verkrachten, enz.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] = [Batak]; [Batak] ([Batak]) = [Batak].

[Batak] *de borstribben; ontvleeschte romp* van een ligchaam; *van alle kanten open* van een dak dat zeer versleten is, of een fuik waarvan de inhoud van buiten gezien kan worden; [Batak] een *sopo* die zoo vervallen is dat het maar een geraamte is.

[Batak] *kletteren* van de *porang* II.

[Batak] een bamboekoker, waardoor het touw van een strik ([Batak]) gedaan wordt, om te beletten dat het gevangen beest het doorbijt (M.).

[Batak] *algemeen geldig zijn*, *ieder* der aanwezigen *geldende;* [Batak] iets *aan ieder der aanwezigen geven;* [Batak] *toen sprak hij de menigte aan* doelende zijn woorden op ieder hunner; [Batak] *hij gaf de betel* (*die in de buidel was*) aan *ieder der menigte*, hij presenteert allen betel, zonder één van het gezelschap over te slaan.

[Batak] I. *de schurft;* [Batak] *de schurft hebben.*

II. (Sanscr. rasa) *smaak* van iets, *gevoel* (Mal. id.); [Batak] *lekker;* [Batak] *bevinding*, *wat iemand lijdt;* [Batak] *maar zijn lot* (zijn bevinding, zijn lijden) *was kommerlijk*, *zijn lijden was bitter* (D.); als hulpwoord = [Batak]; b. v. [Batak] (M.).

III. vergif dat iemand aan bloedbraking doet sterven (M.).

[Batak] zekere plant met spichtige stekelachtige bladen, die zich gaarne op vochtige plaatsen ophoudt; de bladen voor grof matwerk.

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.; Mak. rasejang en raseng id.; Men. Mal. *omineuse droom*).

[Batak] iets *fijn kerven* als tabak, groente, enz.

[Batak] (ook, maar zelden: [Batak]) *vergift* wat inwendig vergiftig is; ratjun (D.; Mal. en Jav. ratjun; Tag. lason).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *gril er uitzien* als

van de tanden van een nijdigen hond; *eenigzins betrokken* van 't gelaat.

uit elkaâr nemen wat in elkaâr gevoegd is, als b. v. een huis; —— zekere plant.

I. (Sanscr.) *vorst* (Mal. enz. id.); een titel die ieder dragen kan die van dezelfde *marga is*, als die welke het land voor het eerst hebben bezet; *onze vorst!* iemand aansprekende die ons niet bij naam bekend is, of dien wij willen onderscheiden; *jongere broeder van den vorst;* hieronder worden verstaan diegene van de *marga* van den vorst, die hem bij afwezigheid kunnen vervangen, als b. v. zijn jongere broeder, de zoonen van zijn oom (jongere broeder zijns vaders), enz. (vgl. Jav. prijaji of prajaji, *de jongere broeders* van den vorst, *de adel*); (letterlijk: *gij zijt vorst*) *ik bid u, laat u verbidden;* *smeekende, genade verzoekende* als iemand die steeds *zegt;* *vorstelijke waardigheid, vorstendom,* alle vorsten te zamen; over iets *als vorst heerschen*, iets *besturen*, *over* iets *het toezigt houden;* — *iemand die op de verkoop van vleesch in détail het toezigt heeft, en de koopers voor een zekeren tijd crediet kan geven;* titel in een vergadering aan regtsprekende vorsten gegeven; titel dien iemand op een familie-feest zijn schoonvader geeft; titel dien de uitvoerders van een Bataksch orchest dragen, daar zij meestal door acht personen uitgevoerd wordt; twee bespelen de muzijk-bekkens (*ogung*), twee de 9 pauken (*gordang*), twee de 2 odap's, een de klarinet (*sarune*), één het gescheurde bekken (*hasar hasar*); euphem. = ; = ; *omdat hij een vorst is;* = ;

eigenn. van een *marga;* in het Mandailingsch ook als 2de persoon gebezigd; in de Mandailingsche a. is zeer frequent *vorst van uw jongeren broeder* door een jongeren broeder jegens zijn ouderen gebezigd; evenzoo *vorst van uwe slavin* door een vrouw jegens haar man; van een zuster jegens haren man.

II. *een streep, of lijn* als die, welke op de amuleten voorkomen; meestal: (Jav. en Mal. radjah); *figuren of streepen teekenen op* iets als b. v. de figuren die betrekking hebben op de wigchelkunst.

(Men. Mal. uitspraak van راج) wordt in het aanspreken even als gebezigd; zekere vogel.

Ar. Mal. رزقي = en (Daj. radjaki).

(vgl.) *een beursje van lijnwaad* voor geld en kleinigheden van waarde; = .

(vgl.) = — .

I. *groen; versch* als b.v. van visch; (D.); *toespijs bestaande in groente;* —— = (a.); naam van een geest, die de bloedloop verwekt; — *middel* om een wonde *te zuiveren, zuiverings-middel;* — *het een of het ander wapen* aan de *pande pande* op een *harunggu wan* gegeven, zoo als de twistvoerende partijen bij het begin doen; — (*middeltje om versch te maken*) benaming van het geldbedrag dat iemand zijn schoonvader geeft, zoo zijn vrouw zonder kinderen is gestorven, en hij een andere dochter tot vrouw begeert. —— zekere groene slangsoort (M.); = (D.).

II. = ;

= ; = (D.; vgl. 't Mal. enz. woord).

zie onder I.

optelling, *te zamenbrenging*.

/ iets *vernielen* als vuur het hout; *elkaâr vernielen* in den strijd met schietgeweer.

honderdtal (Mal. id.; Bisaj. gatus; Jav. atus); *een honderd*.

/ *digt in massa's groeijen* van vruchten; *zeer beladen zijn* met vruchten als een boom.

= (hbs.); naam van een vaartuig in de verhalen; = (Wigcheltaal); = ; = (hbs. M.).

een knaap in het gevolg van een bruidegom; *een meisje* in gevolg van een bruid. In sommige streken worden er slaven voor gebruikt, en in Mandailing worden de slavinnen die de bruid medebrengt bepaaldelijk zoo genoemd.

= ; *berekening*, *overleg* (D.).

I. Mal. راڠي = (M.).

II. (vgl.) iets *van een voetstuk voorzien* zoodat het daarop schuins komt te liggen; —— = (D.); een rek van rotan, of hout, waarop men geweren, lansen en andere wapenen ter neder plaatst.

(vgl.) *zich ver uitstrekken* als een bosch; *algemeen toepasselijk zijn* van woorden die niet bepaaldelijk één persoon bedoelen.

(Dairisme) = ; = . —— (vgl. II.) *een jongeling*.

vorschende als de oogen bij het zoeken; iets *doorzoeken*, *rondsnuffelen*, *overal naar* iets *zoeken*.

in een rei geschaard, *reijen formerende* als de sterren.

Atjin. = (hbs. D.).

= .

gesloten door een lat, *van een houten grendel voorzien* als een geslotene poort; benaming van de Bengalesche duit, die twee duiten waard is; *lat om iets mede te sluiten*, *houten grendel;* iets *grendelen;* iets *sluiten door een lat*, de balken van een vlot *aan elkander vasthechten*. —— (of ——) naam aan een groote *sopo* gegeven (M.).

een groffe steen waarop men een mes aanzet (M.).

= (D.; Mal. lantjar); *spoedig aftrek vinden* van koopwaar; —— benaming van een banaansoort, eigenn. van een plaats in 't *Batangtoru*sche.

/ = ?

I. *in* iets *een houw doen* als in een boom om hem te kennen.

II. = .

I. *voortglijden* met snelheid van een vaartuig (vgl. Mal. landjar).

II. *lang* van staven ijzer, *langwerpig;* *langer maken of smeden* een stuk ijzer.

takken met bladen, die men in den grond steekt buiten een verschansing (vgl. Mal. randjau).

= .

streek van een rivier, gerekend

van het eene gedeelte, waar de stroom sterk is tot het andere (vgl. Mal. rantau); *een gedeelte van iemand's levensloop;* *zoo hij dat gedeelte van zijn leven reeds heeft doorleefd, zal hij een model van een vorst zijn;* —— (a. M.); Batáksche benaming van *Surkam* (*Sorkam*).

zekere boom, wiens bladen als *uram* genuttigd worden (M.). —— (a.). —— (hbs.).

zekere plant (M.).

twijgen van een boom, bamboe enz. (Mal. id.); —— zeker kleedingstuk van Mandailingsch weefsel.

zekere boom, wiens vruchten gebraden gegeten worden.

; b.v. (D.).

toom van een paard; *een stuk ketting* dat de evers aan den kop hebben zouden; het bezit daarvan maakt onkwetsbaar; Mal. *een ketting;* —— een vaak voorkomende eigenn. van een princes (M.). —— *keelontsteking hebben* tengevolge waarvan men niet slikken kan.

I. plantsoen *steelen;* *diefstal van plantsoen.*

II. (vgl.) —— (Pngrks.).

op een rei geplaatst, in een rei staande; *zich in een rei plaatsen* van een menigte. —— ? (a.).

I. *bedroefd, weemoedig* van het gemoed.

II. de tak van een boom *tot aan het einde toe beklimmen* (D.).

(D.).

I. zekere boom, wiens bladen als *uram* genuttigd worden.

II. =

III. =

IV. *bij ongeluk op een verkeerde plaats geraakt.*

zekere wortelplant. —— =

een oude groote bok (Mal. randuk; Daj. randok).

zekere boom, wiens zoete vrucht gegeten wordt.

zekere boom, van wiens vruchten men vogellijm verkrijgt (M.).

zekere snipsoort (Lamp. randai). —— (van ?) = (a.).

I. *te zamen zijn; gezamentlijk;* —— als hulpwoord = of (M.); als voorzetsel: *te zamen met* iemand.

II. = in de beteekenis van *langs* (D.).

III. klanknabootsende uitroep: *rap!* *krakende, ritselende* als bladeren (M.).

=

[Batak] (D.); *een rijstwan die in flarden is.*

[Batak] *een vlot.* —— [Batak] de holtens in de *kappil*, waarin de patroonkokertjes ([Batak]) staan; elders: *het ijzer waarin de haan van het geweer geschroefd is.* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *honger lijden, uitgehongerd zijn; gebrek aan voedsel* (Mal. lapar; Jav. lapa); *gebrek aan slaap hebben* van de oogen; [Batak] iemand *uithongeren;* [Batak] *van honger sterven;* —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] I. *gom, of merg van planten als lijm gebezigd; soldeersel* (vgl. Mal. rakat); [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal; Mal. rapat); [Batak] *een doodkist die goed digtgemaakt is* omdat daarin het lijk lang boven den grond moet staan.

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] bij iets *als een onderafdeeling behooren;* [Batak] *zich bij* iemand *als bondgenoot voegen.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. (vgl. [Batak] II.) *duister* van iemand's woorden.

II. [Batak] *naauwelijks kleeding genoeg hebben om zijn schaamte te bedekken* uit armoede, *in lompen gekleed gaan* (D.).

[Batak] *bij afwisseling loodkleurig en bleek* van het gelaat.

[Batak] iets *afkappen;* iets *ontbladeren* door er de bladeren af te rukken of af te houwen.

[Batak] zekere boom met eetbare vruchten (M.); (vgl. [Batak]) zekere vlindersoort die genuttigd wordt.

[Batak] I. = [Batak].

II. = [Batak].

[Batak] de persoon die op het *tami*-feest met een *sanggul, mange mange* en *hare hare* danst.

[Batak] *een stel* van *ogung's;* dat is twee (M.; vgl. Mal. rawan); [Batak] (vgl. [Batak]) *een stel* van *ogung's;* dat is vier; van *ruttas* dat is twee; van *odaps*, dat is twee; van een *landjān* ([Batak]), dat is het touw en het juk; van een *gumul*, dat is twee stuks.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *een kapmes;* [Batak] *bereiden* een plaats om er een akker of wel een weg aan te leggen *door het hout er weg te kappen;* [Batak] *zoo een te bekappen stuk grond;* [Batak] zeker vogeltje; [Batak] naam van een parasietplant, wier bloem de *sibaso* in het haar draagt.

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.) *een verdord blad* van een banaan.

II. [Batak] *door een touw waaraan een menigte wormen als aas is geregen* visschen *vangen* als *de itok;* [Batak] kreupelhout *weghakken; bij menigte doodslaan.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *met zijn velen optillen* op de handen.

[Batak] *buskruid* (Mal. *zwam;* Mak. baruq).

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. id). —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] *die palmboom geeft veel vocht* dat is veel *tuwak.*

[Batak] = [Batak] (M.; Mal. id.).

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] *wijd uit elkander staande* van de vingers door kramp. —— [Batak] *krioelen* als mieren, wormen, enz. (M.).

[Batak]/[Batak] Men. Mal. = [Batak].

[Batak] I. *in groot getal aanwezig* van vruchten; —— [Batak] = [Batak] (a.).

II. [Batak] *bekneden* als meel; *knijpen* een kind om het te straffen (Mal. ramas).

[Batak] (vgl. [Batak]) *op zijn hoede zijnde;* [Batak] *het oog houden op* iets, *bewaken;* [Batak] *voor* iets *zorg dragen;* [Batak] naam van het maal, dat de *suhut* zijn plaatsgenooten geeft, zoo de expeditie die hij voorgenomen heeft doorgaat.

[Batak]/[Batak] *huidvlies.*

[Batak] Men. Mal. رام = [Batak]; [Batak] *een feest* dat zonder bepaalde aanleiding plaats heeft; [Batak] eigennaam van een *kuta* in de nabijheid van Baros; —— [Batak] *een goed bezochte haneklopperij* (*cockpit*); [Batak] zie [Batak]; —— [Batak] *lustig aan den gang zijn* van feestvierenden (D.).

[Batak]/[Batak] *allerlei soorten, verschillende ingrediënten.*

[Batak]/[Batak] een bruinachtige stekelachtige rups, waarvan de haren jeukte en opzwelling zouden verwekken.

[Batak] Mal. [Arabic script] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] *franjes;* bij de Dairische stammen aan den rand der kleedingstukken met stukjes lood vermengd.

[Batak]/[Batak] iets *met geweld* of *wederregtelijk nemen;* iets iemand *uit de hand rukken;* [Batak] *met elkander twisten om 't bezit* van iets dat geen der twistenden toebehoort; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.). —— [Batak] (D.).

[Batak] *onduidelijk zijn* van iemand's uitspraak door ouderdom.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak]/[Batak] *gescheurd zijn* van de oorlel van een vrouw; van een naald waarvan 't oog doorgebroken is, zoodat er geen gebruik meer van gemaakt kan worden; [Batak] *verscheuren* het oor eener vrouw door de oorgaten los te scheuren.

[Batak] *dun* van de lippen.

[Batak] *bosch, woud;* [Batak] (D.; Mal. rimba); —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (M.); = [Batak]; [Batak] *met een net vangen* vogels; [Batak] *een spinneweb, spin;* —— [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] zekere vogel; —— [Batak] naam van een geweer in de verhalen (M.).

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak]/[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] *zwaar zijn* van de beenen, zoodat men onder het loopen telkens struikelt; *struikeling;* [Batak] zie boven.

[Batak] I. *lijnwaad* hetzij katoen of linnen.

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. = [Batak].

II. telwoord bij het tellen van bladen en haren; —— in 't Mandailingsch ook van kleedingstukken; en als zoodanig [Batak]; [Batak], [Batak], enz. (Sund. lambar; Lamp. lambak; Mak. láwasăq en lámbarăq; Jav. lĕmbar).

[Batak] (vgl. [Batak]) een groote hengel, waarvan men de steel in den grond plant, zonder er bij te blijven.

[Batak] (vgl. [Batak]) *bijziende* van de oogen (Lamp. rabon; Tag. gabon); *schemeren* van den dag; [Batak] zeker vergiftig preparaat. —— [Batak] (vgl. [Batak]) *wier, kroos.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (D.); [Batak] *ophangen* aan een rek als de *ogung's;* [Batak] *een rek waaraan men bij een orchest de ogung's ophangt* bestaande meestal uit twee in den grond gestokene stokken, waarover een rijststamper wordt geplaatst; [Batak] iets *met een touw ergens aan ophangen* als de muzijk-bekkens op genoemde wijze, vleesch aan een juk, enz.; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

II. [Batak] = [Batak] (Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *eventjes in aanraking komende* met iets van de handen.

[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *een hangbrug* van rotan (M.).

[Batak] *kakelen* van jonge kiekens die naar hun moeder zoeken.

[Batak] I. *vezels* van vruchten; *pluis* bestaande in de uiteinden van het weefsel aan den rand der kleedingstukken (vgl. Mak. rambo); *koord* en bepaaldelijk de *rambu si porhas* (Malag. *staart;* vgl. ook het gelijkluidende Mal. woord); [Batak] *de knecht* van een *datu*, die allerlei kleine diensten, die betrekking op het wigchelen hebben, moet doen; [Batak] *een volleerde datu* die namentlijk ook 't wigchelen met de *rambu siporhas* verstaat; — [Batak] een wigcheltabel waaruit de *datu* ziet, welke plaatsen voor de strijders gevaarlijk zijn; [Batak] zekere wigcheltabel; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] bijnaam aan een groot vorst gegeven; [Batak] *ontdarmen* een vogel of dier; —— [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] *de linkerhelft* van een huis (D.).

III. naam van een *attingano*-soort; —— naam van een garnaalsoort (M.).

[Batak] / [Batak] iets *eensklaps afscheuren;* de borst *openkrabben* uit groote droefheid; [Batak] *met de handen uitscheuren* onkruid.

[Batak] / [Batak] iets *verstrikken* als een net 't gevangene beest; [Batak] *elkander met beweringen zoeken te overbluffen* als twistenden (M.); —— [Batak] Mal. de bekende *rambutan*-vrucht.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak] (Sund. rambaai); —— [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] naam van een rijstsoort (M.).

II. naam van een landschap waar de *marga Simamora* heerscht. —— [Batak]

zekere boom, wiens vruchten genuttigd worden.

versleten mat, *versleten kleedingstuk*, *lappen* van een net, vlechtwerk of weefsel.

naam aan dingen gegeven die de voornaamste zijn van hunne soort (Mal. id.); *de hoofdpoort*, *voornaamste poort* van een *huta;* (D.); (Mal. id.); ook: *de voornaamste handspan* namentlijk die welke gerekend wordt te beginnen van de duimpunt tot de top van den middelvinger; in tegenoverstelling van ; naam van een banaansoort; *verbreiden* iemand's naam; *'t hoofd-dag-tijdperk is regtstandig* d. i. het is juist 12 uur (M.).

(Ar. Mal. ?) = .

I. = .

II. = ; *in het rond vliegen* als een zwaluw die voedsel zoekt; —— *als een zwevende kiekendief* van een bekwame danseres (M.).

I. Mal. لاير *zeil;* *zeilen.*

II. (vgl.) *op halve leeftijd zijn* van bamboe waarvan de stokken reeds hoog zijn; —— zie bij .

kramp in de vingers (D.).

franjes van meel; bij offeranden gebezigd; —— = (D.).

(vgl.) een rijgsel koralen, dat in het bovenste gedeelte van het oor gestoken wordt; bij de vrouwen als sieraad gedragen (M.).

I. *rood*, *ligt bruin;* van de rijst op het veld *rood er uitzien* alsof zij verschroeid is, door een zekere kwaal; —— = (M.).

II. = (D.).

= (Mal. larang, Malag. rarană; Lamp. rarang, Jav. larang *duur*).

Mal. لارس *loop* van een geweer; *een dubbelloop*.—— zekere vogel (M.).

zich verspreiden van het vuur (Mal. larat; Mak. raraq); *zich vermenigvuldigen* van planten, beesten; *erger worden* van een kwaal; *afdwalen* van iemand's woorden; *over onbeduidende dingen praten*, over koetjes en kalfjes; *inbranden* van een cigaar; —— *iemand die allerlei middelen in het werk stelt om iets magtig te worden.*

I. *onbestemd* van iemand's spreken, *vaag;* *iemand die bezoeken aflegt welke lang duren en op groote afstanden.*

II. Mal. لار = (?).

streep, *lijn* als die welke op de boombastgeschriften worden geliniëerd (Jav. larik); *een streep of lijn op iets maken*, *liniëren* een boombastboek.

(vgl.) = (D.).

zekere boom. wiens bittere bast den palmwijn sterk maakt; *bittere boombast*, die men in het vocht van de suikerpalm doet om het bedwelmend te maken (Mal. laru); eigennaam van een vorst uit den ouden tijd.

(rarút) *met elkander twisten* over 't geen men elkander betwist.

I. *een moeras.*

II. (vgl. [Lontara]) = [Lontara] (D.; Mak. *doorschijnend*).

[Lontara] = [Lontara] een *hadjut* met de tabak- en betelbuidels er in (D.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) [Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara] II. (D.).

[Lontara] *komen;* [Lontara] (D.; Jav. rawuh); dikwijls met [Lontara], [Lontara], [Lontara] gebezigd; b. v. [Lontara] *mijn onwil komt, ik wil niet;* [Lontara] *zijn drift komt, hij is toornig;* [Lontara] als voorzetsel *tot aan;* [Lontara] *tot aan onze kleinkinderen;* [Lontara] *doen komen* en bepaaldelijk een geest om hem te raadplegen; [Lontara] *doen komen* bepaaldelijk een meisje door het iemand der zijnen tot vrouw te geven; [Lontara] *komst* van iemand, *tijdstip waarop* iemand *komt;* [Lontara] *wijze van komen* d. i. de *geboorte* van een kind; *geboortefeest; vreugdefeest; wat ten teeken van vreugde genuttigd moet worden;* verbloemde spreekwijze voor *kind* als men spreekt van de geboorte; [Lontara] (D.); [Lontara] *haar vreugdefeest is reeds daar, zij is reeds van een kind bevallen;* [Lontara] *de buffel die ter gelegenheid van zijn geboorte genuttigd wordt;* [Lontara] *een vreugdefeest vieren;* ([Lontara]) *ter eere van* iemand *een vreugdefeest vieren;* [Lontara] *over* iets *een vreugdefeest vieren* als over een geluk, dat ons te beurt is gevallen; [Lontara] *de plaats waar* iemand *langs gekomen is;* [Lontara] *hij herinnerde zich den weg, waar langs hij vroeger gekomen was.*

[Lontara] zie onder [Lontara].

[Lontara] = [Lontara] (D.).

[Lontara] = [Lontara] (M.).

[Lontara] = [Lontara] en [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] en [Lontara] (D.).

[Lontara] uitroep nabootsende een pruttelend geluid; [Lontara] *pruttelend uitkomen* als drek uit het achterkwartier (M.).

[Lontara] *gemoed, wil, gedachte, meening, verstand; voornemen; wat iemand wil, denkt, vermeent of bij zich zelve zegt;* [Lontara] *naar zijn meening;* [Lontara] *naar mijn meening;* [Lontara] *naar uwe meening;* ook uitdrukking van beleefdheid als bij ons "*verbeeld u eens!*" [Lontara] *gij rigt u naar uw wil, ge doet wat ge wilt;* [Lontara] *zoo zeide hij bij zich zelve, zoo dacht hij;* dikwijls gebezigd bij het aanhalen van iemand's gedachten; [Lontara] *wat iemand in de gedachten komt te doen, zonder er eenige reden voor te hebben;* [Lontara] *zoo je uit pure liefhebberij me wilt dooden,* enz.; [Lontara] *hij is reeds in staat na te denken* als een knaap op zekeren ouderdom; [Lontara] *een reiziger heeft op het reizen zijn zinnen gezet;* [Lontara] *met list* iets *zoeken te krijgen, op* iets *zijn verstandelijke vermogens aanwenden;* [Lontara] iemand *door list ten verderve brengen, verraden;* [Lontara] *overspel bedrijven* met iemand, van een vrouw; —— [Lontara] *nog in 't denken te onderwijzen, minderjarig;* [Lontara] = [Lontara] (M.).

[Lontara] Mal. [Arabisch schrift] *compagnon* in een affaire (M.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) [Lontara]

[Batak] (*die naar 't hondehok stinkt*) eigennaam van een zoon van *Tuwongku mangaradja Sokondor Mudo* van *Pagar rujung* bij *Boru Siambil;* hij was de stamvader van 't thans in Mandailing regerende huis, en droeg dien naam. omdat men hem in zijn jeugd van zijn moeder scheidde, en in een hondehok wierp (M.).

[Batak] zeker water-insekt (M.).

[Batak] *uitgedroogd, dor* van het hoofdhaar als het door ziekte zoo droog is, dat men het vergruizelen kan, *verschroeid* van planten.

[Batak] (D.).

[Batak] naam van een denkelijk Maleische stam, die in de verhalen als bedreven in 't kleuren der gevijlde tanden wordt vermeld.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *stijf* van ledematen.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *stevig vastbinden* iets; [Batak] *wat iemand verbindt* iets te doen; zoo b. v. hetgeen men iemand vooruit geeft op iets dat men van plan is van hem te koopen; —— [Batak] (Pngrks.).

[Batak] *geil, wellustig* van aart.

[Batak] *het stekelige* of *jeukverwekkende* van de bladen van de rijstplant, het bamboe, enz.; zekere boom wiens gom, ja zelfs de reuk van het hout jeuk zoude veroorzaken; [Batak] *door jeukte gekweld zijn* van het ligchaam; *jeuken* van een deel van het ligchaam door iets scherps.

[Batak] = [Batak], en [Batak]; [Batak] *betaal, opdat wat ik verloren heb aan schade terugkeere, betaal mij de geledene schade;* [Batak] *hoe jammer dat de visschen u opeten!* (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. [Batak] *geschaard zijn* als een bijl op een steen.

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *beslommering, wat* iemand *zorg baart;* [Batak] *waarover heeft hij zich te bekommeren?;* zoo ik het dorp bewaak, en tegelijker tijd voor uwe kinderen zorg; [Batak] *waarover hebt gij u dan ongerust te maken als gij buiten veldarbeid gaat verrigten?*

[Batak] iemand *lastig vallen.*

[Batak] *in menigte komen opzetten* van visch b. v.; ook: [Batak].

[Batak] *muskiet* (Jav. rĕngit; Men. Mal. rängit); [Batak] *zeer veel last van muskieten hebben* vaak gebezigd van iemand die lang buiten moet staan wachten.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. een blad, of palmblad-steel aan de insnijding van de suikerpalm-bloesem gebonden, om er het vocht bij langs te laten druppelen.

II. *uitverkorene* van de *tondi;* [Batak] iemand's *uitverkorene, geliefde.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *opgestoken zijn* van het hoofd als b. v. uit nieuwsgierigheid.

[Batak] = [Batak]; [Batak] *water in rotsspleten staande*, of wel in een door verspreide steenen gevormd kanaal.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *aan elkander vastgeslingerd zijn* als wortels.

[Batak] I. [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] (D.). —— [Batak] zekere grassoort (D.).

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] naam van een mesje, dat de vrouwen voor het snijden van voor vlechtwerk dienende bladen bezigen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *de donder;* —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak]/[Batak] *instorten* van aarde.

[Batak] I. = [Batak].

II. uitroeping nabootsende een rogchelend geluid; [Batak] *rogchelen* van de strot van een stervende; ook: [Batak].

[Batak] *gescheurd* van een bord, *gebroken* van een pot; [Batak] *scherven* van een bord, enz,

[Batak] *aan elkander verkleefd zijn*, *vriendschappelijk jegens elkander zijn; 't met elkander vinden kunnen* vooral van een pas getrouwd paar gezegd; en verbloemd, wanneer de zaken op den eersten nacht naar beider genoegen zijn afgeloopen; [Batak] *met elkaâr zeer intiem geworden zijn* van een getrouwd paar; —— [Batak] = [Batak] (M.); ook: [Batak] en [Batak].

[Batak] *ongelukkig zijn* door dat zijn vee zich niet vermenigvuldigt.

[Batak] Mal. رنتاك, *een kleine soort van kanon.*

[Batak] benaming van de dagen der maand, als zij geraadpleegd worden omtrent hunne omineuse beteekenis, dragende zij dan ieder een meestal van dieren ontleenden naam (Mal. rădjang).

[Batak] besmettelijke *bloed-afgang* (Mal. rădjan).

[Batak]/[Batak] *stil zwijgen* bij zekere plegtigheden (D.). —— [Batak] = [Batak] (parmanuhon).

[Batak] *vuil*, *smerig* (Bug. id.); [Batak] *hij wentelt in zijn vuil* van iemand die zoo ziek is, dat hij zich niet kan helpen.

[Batak] = [Batak] (D.; Mal. id.).

[Batak] *de van iemand gebaande weg;* [Batak] *den door u gebaanden weg volg ik om geen last van de daauw te hebben*, d. i. ik volg uwen raad om geene moeijelijkheden te ondervinden; [Batak] = [Batak]; [Batak] een weg *banen* door al loopende het hout weg te kappen; *afhouwen* rotan; een boom *door er in te houwen kenmerken;* [Batak] *'t spoor van iemand die door een bosch 't hout kappende is gegaan.*

[Batak] soort van lijkwagen waarop men de doodkist naar het graf meê voortschuift (M.); ook: [Batak].

[Batak]/[Batak] *snijdingen veroorzaken* van buikpijn.

[Batak] (vgl. [Batak]) *laag bij den grond*, *niet hoog*, *kort* van statuur. —— [Batak] zekere boom, waarvan de takken voor *porda's* verwerkt worden (M.).

[Batak] Eng. Mal. رودى *verpligte arbeid*, *arbeid die ten behoeve van het Gouvernement zonder loon geschiedt.*

[Batak] *rond kijken.* —— [Batak] = [Batak] (hbs. M.).

[Batak] *met elkaär geraas maken* van sprekende personen; [Batak] naam aan muzijk gegeven die dagen aan een geschiedt; [Batak] eigennaam van 't land van *Siadji marimbulu bosi.*

[Batak] (verbastering van [Batak] ?) — [Batak] *het borstbeen* van een slagtbeest.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *dringend, noodzakelijk* van iemand's werk; [Batak] *zich met* iets *dadelijk bezig gaan houden, zich geen uitstel bij* iets *gunnen;* [Batak] *die druk aan 't zuigen is; een nog niet te speenen zuigeling.*

[Batak] I. [Batak] iets *er doorbrengen, verkwisten.*

II. = [Batak] (D.).

[Batak] *kraken* als boomen door de wind, enz; [Batak] (M.); [Batak] (D.); [Batak] *een krakende vloer;* hetwelk een slecht omen is; [Batak] *wrijfstokjes* om vuur meê aan te maken; —— [Batak] naam van een boschgeest (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *pijn doende* van de beenderen wegens overgroote vermoeidheid (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak].

II. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. = [Batak] (M.). —— [Batak] naam van een gevaarlijke *lubuk* (M.).

II. [Batak] *aanleggen* een geweer (M.).

III. [Batak] *onbezadigd zijn, ligtzinnig zijn* (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *een gelubd varken.*

[Batak] *eventjes gescheurd zijn* van borden.

[Batak] *een gelijkmatige beweging vertoonen* van een dans, *gelijkmatig zich bewegen* van een menigte volk, *zich de bewegingen die men ziet al volgende bewegen* zooals bij 't zien van een dans door zich dan naar de kant der dansers heen te bewegen; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] I. (vgl. [Batak] en [Batak]) *het licht* van de maan; *helder* van het maanlicht, *helder schijnende* van de maan; [Batak] zekere plant met knopvormige roode bloem (gomphraena globosa); —— [Batak] = [Batak] of [Batak] (a.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] versierde benaming van de borsten eener vrouw.

II. *gebrande rijst in den bolster* (Mal. rändang); [Batak] *verschroeid zijn* van de rijst op het veld wegens zekere kwaal; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] zekere boom.

[Batak]

[Batak] *in menigte aanwezig zijn;* — [Batak] verdichte eigennaam van een in de verhalen dikwijls vermelde plaats (M.).

[Batak] Mal. [Arabic] = [Batak] (M.).

[Batak] naam van een groote slangsoort (D.).

[Batak] I. *versadigd zich ter nedervleijen* van het rundvee; meestal, daar men van meer dan één beest spreekt: [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (a.).

II. [Batak] dezelfde als [Batak] (M.; het is 't Men. Mal. rubijah randa kaja).

[Batak] (vgl. [Batak]) *kletterende* van de regen; [Batak] *kletteren* van de regen; [Batak] *een zware regen;* —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] I. *ongelukkig* wegens kinderloosheid; [Batak] = [Batak].

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] *zich regelmatig in beweging zetten* van dansenden; —— [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] = [Batak] (hbs.).

III. [Batak] (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (a. M.).

[Batak] *ingedoopt, nat geraakt* door in het water gedoopt te zijn (Mal. rändam); [Batak] iets ergens *in doopen.*

[Batak] *een klagend geluid geven* van de kwartel; 't geen een slecht omen is.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] *scherven* van dunne dingen, als een lepel, kam, enz.

[Batak] *oud, en versleten zijn* van ijzer; [Batak] naam aan versletene ijzeren dingen gegeven; b. v. [Batak] *een oud versleten geweer.*

[Batak] *vergruizeld zijn* (Jav. gĕpuk); [Batak] *gruis* van hout, metaal.

[Batak] iets *vergruizelen;* —— [Batak] zekere boom, wiens jonge bladen genuttigd worden.

[Batak] gedeelte van een *hauma*, waar men nog wieden moet, terwijl op een ander gedeelte reeds de rijst aan het rijpen is; het tegenovergestelde van [Batak]; —— pas ontgonnen akker, waar het hout nog verbrand moet worden; [Batak] *gelijk 't geluid van een roba waar bamboe aan 't branden is;* zoo hevig was 't schieten (M.; Men. Mal. räba). —— [Batak] naam aan voskleurige honden gegeven.

[Batak] = [Batak]; [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *afhouwen, wegkappen, weghakken* als houtgewas.

[Batak] (vgl. [Batak]) *een leguaan.*

[Batak]/[Batak] *omvallen* als een boom (Mal. răbah; Balin. hĕbah; Tag. gibá; Bisaj. gobá); [Batak] iets *doen omvallen* en wel bepaaldelijk de kip bij de *parmanuhon;* [Batak] (*de boom*) *viel om naar het oosten gerigt.*

[Batak]/[Batak] *lang geleden;* [Batak] *eergisteren.*

[Batak] *wat verboden is;* [Batak] *onderzoek doen naar hetgeen men niet mag doen* voor men iets doet; als b. v. voor men een *huta* binnentreedt. vragen of er iets is, dat niet binnen mag gebragt worden (zie onder [Batak]); [Batak] vier dagen na de geboorte van een kind, als wanneer niemand vuur in 't huis mag brengen; ook: [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (Mal. răbung; Sund. iwung; Jav. ĕbung; Tag. labung; Lamp. ibung); [Batak] de driehoekjes die aan de onderkant van een Angkolasch kleedingstuk worden gezien, en het kenteeken zijn van een vrij mensch (M.).

II. [Batak] *bij ongeluk* ergens *met de voet inraken.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Mal. en Jav. rĕbut).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (a.; Jav. lébur); [Batak] *op dezelfde wijze sterven, elkaâr in den dood vergezellen;* [Batak] iets *omwerken* om het een geheel andere gedaante te geven; iets *versmelten;* —— [Batak] = [Batak] (a.; de vijf zijn 't blad, de gambir, de tabak, de pinang en de kalk).

[Batak] (vgl. [Batak]) *hellende grond* meer of min steil, *berghelling, ravijn;* [Batak] (D.); [Batak] *twee ballen gekookte rijst die elkander in grootte niet overtreffende op een helling staan;* doelt op de borsten eener vrouw.

[Batak] klanknabootsende uitroep *plof!;* [Batak] *ploffen.*

[Batak] = [Batak] (vgl. Mal. roman); = [Batak]; —— [Batak] *uiterlijk voorkomen, gelaatstrekken* (M.; Sund. paroman).

[Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] ([Batak]) een meisje *sterk tot vrouw begeeren.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.; Bug. ramme; Mak. amme).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. [Batak] *vuilnis, stof* op de vloer, een erf, enz.; *sprokkels* hout op een akker.

II. [Batak] *instorten* als een huis (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *het te betredene houtje* van een vogelknip.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *instorten* als een gebouw; [Batak] *purgeer-* of *braakmiddel.*

[Batak] *slagtbank* (M.); *een zetel van gevlochten bamboe* om zieken of gewonden te vervoeren.

[Batak]/[Batak] *beproeven te loopen* van een kind; [Batak] benaming van de graad van ouderdom van een kind, wanneer het op straat begint te drentelen.

… *boschjes van digt in elkander gegroeide struiken*, *kreupelbosch* (Mak. id.).

… *een van rotan gevlochtene band, die hoepelsgewijze ergens om heen geschoven wordt;* zoo b. v. de band die men over de deksels van *een pustaha* schuift; … *iemand die nergens voor deugt;* —— … (b. M.).

… (D.; Jav. gĕmpur).

… *overeenkomst hebben* met iets; *zoo als 't behoort te zijn* vooral gezegd van 't geen iemand geleerd heeft; door dat het in overeenstemming is met 't genotene onderwijs; … *mijn stem heeft geen overeenkomst met de uwe.*

… meer dan één ding *tot zich nemen* (M.).

… zie onder …

… (D.).

… (vgl. …) *een bamboekoker, waarin men het water van de kokende rijst in overschept;* —— … (Pngrks.); … *van den vroegen morgenstond af aan slooven.*

… last hebben van een kwaal, die de buik doet opzwellen, den adem naar buskruid doet stinken, en toegeschreven wordt aan te veel rijst eten.

… (vgl. …) *doorboren* de geledingen van een bamboe, als b. v. om een blaaspijp te maken; … zie onder … I.

… *zwaar* van de stem (D.).

… (vgl. …) … naam aan een grooten ouden haan gegeven; ook: … (Mal. rămbajan id. van een bok; Bisaj. lambajan).

… *razen*, *dol zijn.*

… I. … *vloeijen* van tranen.

II. … *los snijden* als banden waarmede iemand gekneveld is.

… (vgl. … (*rond dwalen* zonder te weten werwaarts zich te begeven; … naam van een *sukat*-soort (M.).

… (D.).

… I. … (M.). —— … een persoon uit de familie van iemand's vrouw, die het … moet doen, en daarom voor het kind als het ware een peet is.

II. …

… (D.).

… *op kinderen passen;* een kind *oppassen;* … *iemand die op kinderen past*, *dry nurse.*

… (misschien verbastering van … (D.).

… zoowel *defensive* als *offensive wapenen.*

… (D.).

… *leelijk*, *slecht; ongunstig* van een omen.

… (M.).

… *alang-alang-gras;* … (D.; Sund. ĕri; Sass. en Sumbaw. re); naam van een kleine rhinocerosvogel-soort.

… zie bij …

… *kroos* op het water.

… *grof zand*, *korrelig zand; graveel* in een ligte graad; … *in een ligte graad het graveel hebben*, zandkorrel-

groote steentjes in zijn water loozende; [Batak] spreekwijze: *in alleereeuwigheid nooit, zoo lang als deze aarde staat*; [Batak] *de onthalsde romp sleept langs het zand.*

[Batak] I. zekere kleine kikvorsch-soort; zekere vogel.

II. [Batak] *gespleten zijn.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] *in regelmatige stukjes* iets *verscheuren;* — [Batak] *aan het scheuren zijn* van iets *in kleine stukken.*

[Batak] *gespleten zijn, van een reet voorzien zijn.*

[Batak] *lappen* van een kleed, net, enz.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *rood en geel gestreept zijn* van 't oogwit door ziekte.

[Batak] *voordeel behalen* in den strijd. —— [Batak] *het handvatsel* van een schild. —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] (vgl. [Batak]) klanknabootsende uitroep: *ring!* [Batak] *klingelen* als klokjes; zoo van het geluid van een ruiter, daar de paarden klokjes om den hals hebben; [Batak] *klinken* van zilvergeld; [Batak] *op verschillende wijze klinken* als wapenen; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *echo* (M.).

[Batak] = [Batak] (Pngrks); ook: [Batak] en [Batak].

[Batak] I. *zekere kleine zeeschelp; een halve baru;* ook: [Batak] (Mal. rimis); [Batak] eigennaam van een lans.

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. zekere kwaal, waarbij de huid geschilferd is.

II. = [Batak].

[Batak] naam van een *sijala*-soort (M.).

[Batak] zekere vleêrmuissoort.

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. *de* 30ste van een maand.

III. [Batak] Mal. برلڠكر = [Batak] (M.); [Batak] *koperdraad* in rollen (D.).

[Batak] *vastzitten* van een hengel; *dringend zijn* van het een of andere werk; [Batak] *krabbelig op het gevoel* als b. v. de pootjes van een kleine kat; [Batak] iets *doen haken* als een steen een hengel; iemand *verzoeken te blijven, uitnoodigen.*

[Batak] *roof* van een wonde.

[Batak] *scherpziende* van de oogen.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *gewillig, lust hebbende* het tegenovergestelde van [Batak]; [Batak] *zijn gewilligheid komt, hij wil, hij heeft er lust in.*

[Batak] *hysterisch zijn* van vrouwen.

[Batak] (vgl. [Batak]) soort van antilope.

[Batak] zekere riviervisch.

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (h. turi M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. = [Batak] I. (400 duiten); —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] *stukken, brokken* ijzer (M.).

[Batak] I. *gewrichten* van de ledematen; ——[Batak] = [Batak] (Wigcheltaal); [Batak] *een kip waarvan de botten gekneusd zijn* en niet doorgehakt, zooals men een bruidspaar voorzet (M.).

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] uitroeping nabootsende 't *geluid van iets dat snel voortschiet;* [Batak] *snel voortschieten*, *hard loopen* van een vaartuig; [Batak] (D.).

[Batak] *hulpmiddel*, *raad* om zich uit den druk te helpen.

[Batak] *niet glad*, *ruw* op het gevoel, *stekelig* als de baard, enz.; —— [Batak] zekere struik.

[Batak] *naauwkeurig*, *voorzigtig;* [Batak] uit voorzorg *gewapend zijn.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] *zinneloos.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak]/[Batak] *koel zijn* op het gevoel als een geneesmiddel.

[Batak]/[Batak] *dartel zijn* van vrouwen.

[Batak] = [Batak]? (M.).

[Batak] *aan elkaâr gesloten*, *goed sluitende* als planken; [Batak] *goed aan elkander doen sluiten* de twee-helften van de schede van een wapen.

[Batak] *lang en schraal* van een mensch.

[Batak] *het mannetje van een varken*, *de beer.*

[Batak] I. *gespleten* van den grond door hitte.

II. [Batak] *vol zijn* van de maan.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *inglijdende*, *glad ingaande.*

II. = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *scherp* of *puntig zijn* meestal gezegd van 't mesje waarmede men op bamboe schrijft (a. M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *snel aan iets trekken*, iets *snel tot zich trekken*, *snel terugtrekken*, *met geweld* iets *uittrekken*, *ophijschen.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *regt gespannen* als b. v. een draad; — [Batak] *voordragen met orde* wat men te zeggen heeft.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *jeukerig; hitsig* wegens teeldrift; [Batak] *jeuken* van een ligchaamsdeel door iets scherps.

[Batak] soort van vliegende hagedis?

[Batak] 1°. *een groffe mat* van bamboe-kloofsel, om visch op te droogen; 2°. *een rek van rotan* onder de [Batak] waarop men allerlei dingen plaatst.

[Batak] I. *stippels*, *spikkels* (Mak. buriutiq); [Batak] *gestippeld zijn*, *gespikkeld zijn;* [Batak] *gelijk de spikkels van een tortelduif;* wordt gezegd van de witte stippeltjes, die op den rand van de tepel der borsten zigtbaar zijn.

II. *niet in orde zijnde*, zoodat de toon niet goed is; van de tong van het mondharpje; *halfgek.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zekere witte bloem, die

dikwijls bij de gedaan wordt.

(D.).

op een rei liggende; *rei* als van getelde duiten; ——— (Pngrks.).

(Pngrks.).

I. zekere parasietplant, die de slaven als zij naar den vreemde verkocht worden gewoon zijn te planten, om uit den groei hun lot te kunnen gissen; *wat* iemand *ter gedachtenis nalaat.*

II. schijnt *ding* te beteekenen in de *andung*; als b.v. ; zie ; zie ook onder en .

III. yamyam tusschen de rijst in, op een akker *planten.*

IV. ? (a. M.).

of (a.).

zwanger zijn; vrucht eener zwangere vrouw, *embryo.*

?; *een groote vergadering houden.* ——— zeker vergiftig preparaat.

zwermen als bijen (M.).

.

.

verdelgd zijn; verdelgen.

(vgl.) *dan* bij 't opgeven van verschil; b. v. *ik zag, dat zij drieën er niet anders uitzagen dan vroeger* (D.).

.

(vgl.) *verdelgd worden*, als bevestiging gebezigd even als ons: "*ik mag verdomd zijn*" (vgl. 't gebruik van en). ——— zekere plant.

(vgl.) *huisgezin; mede doen; ja zuster! ik doe mede het op te eten; maar mijn buidel, daar zit niets in;* ——— *iemand die een huisgezin heeft, hoofd van een huisgezin; onderdaan* van een vorst; zie onder ; iets *onder de huisgezinnen* (*van zijn plaats*) *verdeelen;* *iets dat aan meer dan één persoon toebehoort.*

I. zekere slingerplant, die aangeraakt een ratelend geluid geeft; de bladen in sommige streken als zuring genuttigd. ——— *omheinen* iets met suikerpalmbladen.

II. (D.).

(vgl.) *verscheurd zijn;* iets *verscheuren.*

zekere boom (M.).

Mal. لبير (*breed*) zekere breede soort van borden.

[Batak]/[Batak] *beletselen veroorzaken* als een geest die een zwangere vrouw met ziekte kwelt.

[Batak] *duizendtal* (Mal. id.; Malag. ariwu; Jav. ewu); —— *welvarende*, *thriving* van de *tondi* (tabas); [Batak] *duizend;* —— [Batak] naam van een ten Oosten aan de afdeeling Baros grenzend landschap; naam van een *marga;* — [Batak] frequente eigennaam van een *huta*.

[Batak] niet anders bekend dan in [Batak] *een oefening in 't spellen* bestaande in een opsomming van *datu's* wier kunst in 't lezen en schrijven men verlangt te evenaren (M.); [Batak] 't spellen der *ina ni surat* met al de teekens (*anak ni surat*), plaatsende men bij iederen medeklinker al de klinkerteekens, en tevens den klinkerdooder (*pangolat*).

[Batak] *bevolkt*, *druk* van een plaats, *vrolijk* door gewoel; —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] *toornig; toorn;* [Batak] *hij wordt toornig;* [Batak] *toornig op* iemand *zijn*.

[Batak] = [Batak] of *een draad van kumus; snaar* van een *hapetan;* [Batak] *het fijne touw*, *waarmede de veer van een val*, *knip*, *aalfuik enz. in verband staat* (D.; Daj. hariman); —— [Batak] naam van een bamboesoort (M.).

[Batak] (zonder twijfel = [Batak]) [Batak] = [Batak] of [Batak] (Wigcheltaal; vgl. [Batak]).

[Batak] (Perz. Mal. [Arabic script]?) = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *geheel in den mond gaan* van iets, dat men in den mond steekt.

[Batak] *de vinger gelijke vrucht* van gember, curcuma, enz. (Mal. id.; Sund. rempang); [Batak] bij het tellen van diergelijke aardvruchten gebezigd; [Batak] *één gemberwortel;* —— [Batak] = [Batak] (a.); ook: = [Batak].

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak]/[Batak] iets *denken*, *meenen*.

[Batak] niet anders bekend als in de uitdrukking [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] *in het algemeen van* iemand *spreken;* vele dingen *onder één woord zamenvatten*.

[Batak] *slank* van menschen, boomen, enz.; [Batak] *langvinger*, *die lange vingers heeft;* hetgeen van een goed voorvechter gezegd wordt; —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] I. [Batak] iets, als een stuk grond, voor een bewaterden rijstakker *ontginnen*.

II. Mal. [Arabic script] [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] (verbastering van 't Mal. [Arabic script] *vorm?*) [Batak] naam van een *talisajak* (M.).

[Batak] I. zekere parasietplant; [Batak] bijnaam van den [Batak].

II. zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[Batak] Mal. een soort van dissel, waarwede men hout glad kapt, de schaaf niet algemeen in gebruik zijnde; [Batak] iets *met zoo'n dissel gladkappen*.

[Batak] = [Batak];

[Batak] eigennaam van een *huta* niet ver van *Padang Sidimpuwon* (bij Jungh. guda rimbaru).

[Batak] = [Batak] (ende M.).

[Batak]/[Batak] zekere banaansoort (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) [Batak] naam dien men aan een groot bosch geeft.

[Batak] I. *het juffertje-insekt;* —— [Batak] zeker vergiftig preparaat.

II. een fuik, die uit binnenwaarts staande *rotan's* bestaat, en waarin men door aas de visch lokt (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. Men. Mal. = [Batak] I.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] zekere grassoort, die als zegeteeken in het haar gedragen wordt, en ook bij de *pulas* gedaan wordt (vgl. onder [Batak]); [Batak] zekere plant, die langs de huid gestreken haar bloedrood doet worden, zonder haar te wonden, of dat er bloed uitkomt; [Batak] *zegen, geluk* (vgl. onder [Batak]); [Batak] *als zij betel gebruikt, is haar tandvleesch als 't ware gesneden door de rija rija tobing;* zoo mooi is het rood er van; [Batak] eigennaam van een rivier (bij Junghuhn djandi maria). —— [Batak] (hbs. M.); [Batak] (a. M.).

III. [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. = [Batak] (M.; Daj. *golf*).

II. zekere buikkwaal bij vrouwen die pas gebaard hebben.

[Batak] *helder, vrolijk; boomloos, open* van een vlakte; [Batak] zekere kruipplant, wier zure bladen genuttigd worden.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) *het merg* van een jonge *sijala*-plant, dat als groente gezocht is; [Batak] naam van een banaansoort; [Batak] spreekwijze *"kan ik u iets weigeren?"*

II. *slank, fraai* van de statuur; [Batak] *meer of min vermageren.*

III. = [Batak] (D.).

[Batak] (als bijwoord slechts in gebruik) *allen te zamen* geen uitgezonderd; [Batak] *hij noodigde al de in de huta aanwezige vorsten uit, zonder één er van uit te zonderen.*

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.) *het spoor* van een net op het water.

II. *zonnevlek* op het ligchaam.

III. *eensgezind* ook van het oor, bij het hooren van iemand's woorden; [Batak] *hebben de ooren van ons allen niet eensgezind uwe woorden aangehoord?* wij hebben immers allen 't geen ge gezegd hebt aandachtig aangehoord; [Batak] *eensgezindheid;* [Batak] *allen hunner dansten toen werkelijk* geen hunner uitgezonderd.

[Batak]/[Batak] *oploopen* van de huid, door den invloed van zekere gomsoorten; —— [Batak] *overal jeuk gevoelen* (M.).

[Batak] (Portg. Mal. ريال) 1°. *waarde van 4 kupang;* ook: [Batak] voor de duidelijkheid genaamd; 2°. *een spaansche mat, de waarde van 25 uwang* (400 duiten) in vroegeren tijd; en nu *de waarde van 26 uwang;* [Batak] 6 *uwang* (96 duiten).

II. *wild* van beesten (Mal. lijar; Malag. dia).

III. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *doorschijnend* ook van een dak gezegd, waarin vele gaten zijn.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *bekijken; lezen* een geschrift zonder geluid te geven, in tegenoverstelling van [Batak]; [Batak] *naar* iets *zoeken, to look for* anything.

[Batak] zekere boom, welks hout voor *badja* dient (M.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *op een rei geschaard, een rei formerende* wegens zijn aantal; [Batak] *sich op een rei plaatsen;* iets *op een rei stellen* of *plaatsen;* [Batak] *men ging op de straat in een rei zich nederhurken;* [Batak] een *uppama* die op talrijkheid van kroost doelt.

[Batak] I. *twintig op elkaâr gelegde betelbladen in één pakje;* —— [Batak] *een rei;* [Batak] *op één rei zijn.*

II. [Batak] iets *bekijken, opnemen* den weg b. v. ergens naar toe, een meisje dat men zich tot vrouw wenscht, *komen kijken* van iemand die trouwen wil, maar eerst rondkijkt.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; —— [Batak] *gaten* in den grond.

[Batak] zekere vruchtboom (M.; Mal. rukam).

[Batak] I. [Batak] *zich den mond spoelen;* [Batak] (D.); [Batak] iets *omspoelen* (vgl. [Batak])

II. [Batak] zekere plant, die veel van onze kruis en munt heeft (Mal. rukuruku). —— [Batak] *in een bosch van honger sterven.*

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] *toedragt* van een zaak, *wijze* waarop iets geschied is; *mikpunt;* [Batak] iets *als mikpunt nemen; het op* iets *gemunt hebben, het op* iemand *gemunt hebben* of wel op zijn goederen; [Batak] *lagen* tegen iemand's bezittingen, enz.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (klanknabootsing) *kraken* van een boom, die geveld op het punt staat te vallen.

[Batak] (vgl. [Batak]) Mal. رُوڤ [Batak] *schade* die men lijdt vooral in geld. —— [Batak] zekere plant, wier bladen verwelkt welriekend zijn.

[Batak] iets *van zijn plaats ter nederstooten.*

[Batak] *ter nederploffen* hier en daar, van vele voorwerpen.

[Batak] *afrotten* vooral van de neus gezegd.

[Batak] *los, niet stevig* gebonden.

[Batak] een *pagar* die iemand voor zijn zoon en schoondochter laat maken (D.). —— [Batak] zekere kruipplant.

[Batak] *te voorschijn komen, zich vertoonen* buiten de *kuta;* [Batak] iets *te voorschijn halen, aan den dag brengen;* iets *los maken;* [Batak] versierde naam van een *salusu-tandang.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *aan zekere schurftsoort, die magerheid verwekt, sterven.*

[Batak] (vgl. [Batak]) zekere vogel, die zonder een knobbel op de sneb te hebben, zeer veel van de rhinoceros-vogel heeft, maar een fijn geluid maakt.

[Batak] *hals* (vgl. Mal. räkungan); ook bij het tellen van halssnoeren gebezigd; —— = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *doornen, die men om den stam van boomen doet* om te beletten dat er iemand op klimt (vgl. Mal. sungga); *veel botten of graten hebbende* van vleesch of visch; [Batak] raadsel op [Batak]; [Batak] *met doornen* iets *onbegaanbaar maken* als b. v. een weg; een boom *met doornen onbeklimbaar maken;* —— [Batak] = [Batak] die zeer doornig is (Pngrks.); [Batak] naam van een kleedingstuk van Mandailingsch weefsel; [Batak] verbloemde spreekwijze van een meisje dat verloofd is, en waaraan even als een met doornen en takken omringde boom, geen bijkomen is; ook: [Batak] (M.).

[Batak] *omvallende, omverliggende.*

[Batak] *ruim, los ergens omzittende* als kleederen (Mal. lunggar).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *verzameld, vergaderd* om te beraadslagen; [Batak] *bij elkaär komen; vergaderen* om iets te bespreken, of regt te spreken; [Batak] *vergaderplaats, vergadering* waar men iets bespreekt, enz.; [Batak] ([Batak]) *bij elkaär doen komen* om een vergadering daar te stellen; [Batak] ([Batak]) een zaak *voor de vergadering brengen,* iets *het voorwerp van een beraadslaging maken;* [Batak] *een ring uit allerlei metalen bestaande;* [Batak] *een uit allerlei lappen bestaand kleedingstuk.*

[Batak] zekere grassoort; [Batak] (*eerst worde er palmwijn gestort, eerst zij 't sirungguk-gras vertrapt, en de schaduwgevende takken moeten eerst verwelkt zijn*) figuurlijk: *men belegge eerst een vergadering in de open lucht* (vgl. onder [Batak]).

[Batak] iets *het onderste boven keeren.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] *uitgestort* van iets, dat ergens uitvallende meer of min rommelt, als b. v. visch uit een fuik; [Batak] *uitstorten* spijzen uit een buidel, enz. ergens in; [Batak] (*die wat door een fuik gevangen is, er uitlaat*) spreekwijze van een vorst gezegd, die wat onregtvaardig door iemand verkregen is, den regtmatigen bezitter terug geeft.

[Batak] *zich ongerust maken, niet op zijn gemak zijn, meer of min zorg hebben.*

[…] Men. Mal. […], […] *vrede sluiten* (M.).

[…] zie onder […].

[…] I. = […] (D.; Jav. usuk); *rib* van het ligchaam (Mal. id.; Bisaj. gusuk); *stijl* van de *hadjangan.*

II. […] *aan een rijgen* koralen, visch aan een touw enz. (Mak. usuk); […] *touw of rotting, waaraan iets geregen is of geregen moet worden; de staak* van een *baling baling;* —— […] = […] (Pngrks.); ook: […].

[…] *ruischen* van een kleed, *een ruischend geluid maken* van vruchten, die in menigte door de bladeren ritselend neêrvallen.

[…] *afglijdende, afgegleden;* […] zich *laten afglijden* van een touw b. v.; ook: […]; b. v. […] *hij liet zich* van den boom *naar beneden glijden.*

[…]/[…] iets *doorpeuteren.*

[…] *gedeelte* van de bruidschat; *afdeeling* van een redevoering; […] het gedeelte van de bruidschat, dat aan een verwante, die aan de zeekant woont of Mohammedaan is geworden gegeven wordt, zoo hij toevallig bij de trouwplegtigheid aanwezig is; […] zulk een gedeelte aan een verwante die verder in het binnenland woont; […] *staafjes van bamboe, waaronder ook een pen of stekel van een stekelvarken;* men draagt ze door een […] bij elkaâr gebonden bij zich, en bezigt ze ter verdeeling van een redevoering, leggende bij ieder afgehandeld gedeelte één daarvan voor zich (Daj. rudji); […] = […] gebezigd; b. v. […].

[…] *een armband* meestal van *hima* vervaardigd.

[…] (vgl. […]) *knobbel* als op de huid van sommige beesten, of de schil van sommige vruchten; […] *geknobbeld zijn;* […] bijnaam van de *saringgupan* wegens zijn knobbelige huid.

[…] = […] (M.); *bloem* van de *botik;* ook, maar zelden: *bloem* in 't algemeen, vooral van die welke in 't haar gedragen worden; *bladknop* van de betel; […] *kruisschroef* van een geweer; […] *rija rija-bloemen in het haar gestoken, als teken van zegepraal; het geldbedrag door den suhut aan den datu gegeven, als een der vijanden gesneuveld is;* […] benaming van het geschenk, dat iemand zijn schoonzoon doet, ten teeken, dat zijn dochter van dien gescheiden is; […] = […]; […] (M.); […] een *uppama,* waarmede de *tabas* van een *pagar* eindigt, wenschende men daarmede, dat de invloed van de *pagar* zoodanig zij, dat de vloek des vijands ineffectief moge worden, en de onze verwoestingen aanrigte; —— […] eigennaam van een vrouwelijke watergeest; […] eigennaam van een vrouwelijke schutsgeest der wegen (M.).

[…]/[…] = […] (a.).

[…]/[…] = […] (D.).

[…] Mal. zekere houwer van Atjineesch maaksel, die zonder schede wordt gedragen.

[…] (vgl. […]) *stroo* van de rijst.

[…] (vgl. […] II.) *afglijden* b. v. van de wal in het water;

voortglijden van een vaartuig (Mal. luntjur); [Batak] *heimelijk vertrekken;* [Batak] iets ergens van af *laten glijden.*

[Batak] *afgeknotte stompen* van boomen, die niet zeer groot in omvang zijn; [Batak] *door een rundja letsel bekomen.*

[Batak] iets, als vruchten, *met een stok of lat afstooten;* [Batak] *een stok, of lat om vruchten mede af te stooten; een polstok* om een schuit voort te boomen (M.).

[Batak] *los spartelen;* iets *van zich schudden*, de banden *verbreken;* iets *stijf aanhalen* om te beproeven of 't houdt; [Batak] *van alle kanten opschommelen* zijn verwanten om ze op een feest tegenwoordig te doen zijn.

[Batak] *omver halen* een gebouw b. v.

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. runtuh).

[Batak] *kleinigheden* (M.).

[Batak] *opvliegend, driftig; overhaast vertrekkende* (M.).

[Batak] *uitgerukt* of *afgerukt worden* met geweld, van een plant; [Batak] iets *afrukken* als b. v. de betel die tegen een boom aangroeit (Mal. runtun); [Batak] (*mallo-rotan*, die zeer moeijelijk uit den grond te trekken is, *uitrukker*) naam van een *tambar;* [Batak] *'t touw* waarmede een net wordt opgehaald; [Batak] zie boven onder de [Batak].

[Batak] (vgl. onder [Batak] II.) [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] I. [Batak] iets *tellen;* [Batak] naam, dien de minnaar in zijn gezang aan zijn minnares geeft.

II. = [Batak] (M.).

III. zekere boom; eigennaam van een *huta* in de nabijheid van Baros.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. *in een verwikkeld zijn* van garen, of touw; *in wanorde* of *verward zijn;* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] = [Batak] (D.).

II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) klanknabootsende uitroep voorstellende *'t dof gerommel* als van den donder; [Batak] *rommelen* van den donder; [Batak] *knallen* van een menigte geweren.

[Batak] (Sanscr. rūpa) *kleur, gedaante; de gedaante hebben van* iets; als bijwoord: *naar allen schijn, apparently;* [Batak] *bij voorbeeld;* [Batak] *het eene (jong) had de gedaante van een hond, het andere van een tijgerkat;* [Batak] iets *fatsoeneren* bij het smeden; [Batak] *er is geen kans op, dat 't verholpen kan worden;* —— [Batak] *naar 't schijnt;* [Batak] *ge schijnt mij te willen loozen.*

[Batak] *veel botten bevattende* van vleesch; *ijzergrimmig* van het gelaat.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *gereed zijn* om te vertrekken, of om te gaan. —— [Batak] = [Batak].

II. = [Batak].

[Batak] (klanknabootsing; vgl. [Batak] en [Batak])

knallen van geweerschoten, donderslagen; *kraken* van het knabbelen van een geit; [Lontara] *met geweerschoten begroeten* iemand als vijand.

[Lontara] *het grijskleurig rijstdiefje;* [Lontara] een *uppama* waarmede men een verdrag besluit, den getrouwe heil, den ontrouwe rampen toewenschende.

[Lontara] (vgl. [Lontara] II. en [Lontara]) [Lontara] *in flarden zijn* (Sund. rubat robet; Jav. robat rabit).

[Lontara] / [Lontara] = [Lontara].

[Lontara] I. = [Lontara] (D.; Bisaj. gubat *oorlog voeren*).

II. [Lontara] *wat*, als wildernis, steil terrein, zwaar bosch, *niet ter bebouwing geschikt is* (M.; Tag. gubat *bosch*).

[Lontara] Mal. ڤوان *gemalin* van een vorst (M.).

[Lontara] / [Lontara] *vellen* boomen; wat in den omtrek van een boom is *vellen*, om hem goed te kunnen zien; [Lontara] ginds en her *ter nederstorten* als gevelde boomen.

[Lontara] zekere boom, wiens kleine ronde vruchten bij zeer groote trossen aan den stam groeijen.

[Lontara] (vgl. [Lontara]) klanknabootsende uitroep voorstellende het ploffen als van een gevelden boom; [Lontara] *ter nederploffen* (vgl. Mal. bärdärum; Mak. marrung).

[Lontara] *woning;* [Lontara] (D.; Mal. rumah; Jav. umah); *woonplaats* niet zoo zeer het huis, als wel het gehucht of dorp, waar iemand woont; naam aan een *rijar* gegeven, als zij 24 *uwang* bedraagt; *omen*, *voorteeken;* de op een wigcheltabel op iemand doelende *omineuse plaats;* euphem. *doodkist;* [Lontara] ; [Lontara] *een huisje; de schelp* van een slak, *het hulsel* van een rups; *een rek* voor schotels, kopjes, enz.; —— [Lontara] (M.); [Lontara]? (Wigchelt.); [Lontara] *de plaats door de wigchelkunst aan iemand als op zijn lot betrekking hebbende toegewezen;* [Lontara] twee latten ter wederzijde van een *bottang;* [Lontara] ([Lontara]) een vrouw *bekennen;* —— [Lontara] (D.); [Lontara] *schoondochter* (is wel een verbastering van [Lontara] *die in huis te brengen is;* vgl. de beteekenis van [Lontara]).

[Lontara] zie bij [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara]) *ledig* van iets, dat vol geweest is.

[Lontara] Men. Mal. naam van een gouddraad-soort.

[Lontara] = [Lontara] (M.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) [Lontara] *ter zijde vallen* van een geslagte buffel, een gevelde boom, enz.

[Lontara] / [Lontara] = [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara]) *omverstorten* als een gebouw, een gevelde boom, enz. (M.; Mak. rumbang).

[Lontara] zie [Lontara] II.

[Lontara] *ronde van deksel en ooren voorziene houten kist* voor kostbaarheden; —— [Lontara] verbloemd: *baarmoeder.*

[Lontara] Mal. *de sagopalm*, wier bladeren op digt bij zee gelegene plaatsen ter bedaking der huizen gebezigd worden.

[Lontara] / [Lontara] = [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara] en [Lontara]) *eensluidend zijn; genegen, zin hebbende* met *roha;* [Lontara] *aanpassen* een ring; *op de proef stellen* de klank van een trom, of pauk.

[Batak] I. *ieder een verschillend geluid gevende*, *harmonieloos* van muzijkinstrumenten.

II. *een armband, die den geheelen voorarm bedekt* en bestaande uit messing-draden; bij vrouwen; [Batak] *een bamboekoker, waarin men lansen en ijzeren gereedschappen bewaart*, stekende men de punt, of het lemmet daarin, terwijl de steelen in de *rotan*-ringen, die daarbij zijn, gezet worden; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (Mal. rimbun); [Batak] *een oase, plek met hoog gewas* op een ruime vlakte.

[Batak] (vgl. [Batak]) *krakend neêrvallen* van een menigte boomen; ook = [Batak].

[Batak] zekere boom, wiens bladen verwelkt geurig zijn, en tot kussenvulsel gebezigd worden.

[Batak] *een vallei* (Mal. lurah; Jav. luwah); [Batak] in de Mandailingsche verhaalstijl *een land* in 't algemeen; [Batak] *uithoolen* een boomstam b. v. om er een schuit of doodkist van te maken.

[Batak] I. = [Batak] of [Batak] (Wigchelt.).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] iets in menigte *laten vallen*; [Batak] iemand *in een afgrond laten vallen* (vgl. Mal. luruh). —— [Batak] zekere vliegende hagedissoort.

[Batak] (vgl. [Batak] II.) [Batak] *afvallen* van vruchten, *ter nederstorten* van aarde; *uitvallen* van het haar (Mak. rúrusŭq); [Batak] *een afgrond*; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *doen vallen* vruchten van een boom; *afdrijven* de vrucht van een vrouw; —— [Batak] = [Batak] of [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *in een draad trekken* als zilver; *langzaam uittrekken* de darmen van een beest 't gat uit; [Batak] *de darmen*.

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. [Batak] *een van vlechtwerk vervaardigde zetel* om gewonde of zieke personen te vervoeren; —— *wat men over een afgrond spant* om zich daar langs in een ring of hoepel ([Batak]) zittende, over te schuiven (M.).

[Batak] = [Batak] (zie ook onder [Batak]).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *ruim*, *wijd* van opening; [Batak] *de tijger sperde zijn muil op, en de ruimte daarvan was zoo groot, dat men er een roeispaan in overeind zou kunnen zetten*; [Batak] (*ruim is zijn buik*) *hij is een groote eter*, *hij eet veel* (vgl. onder [Batak]).

II. [Batak] Mal. = [Batak].

[Batak] *gat*, *opening*, *hol* in een boom (Mal. id.; Jav. rong); [Batak] *hol zijn* van een boom; [Batak] *het zundgat* van een geweer; [Batak] bijnaam van de *tuktukkorot*; —— [Batak] bijnaam van de *limbat*; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. *geleding* van een bamboe, vinger, arm (Mal. id.; Jav. ros); *ligchaamsdeel* tusschen de gewrichten in liggende als b. v. de arm tusschen de knobbel bij de pols, en den elleboog; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak]

[Batak] (*hij heeft geledingen als 't suikerriet, schuifelt als een slang, en vliegt als een vogel*) raadsel op de betelplant.

II. [Batak] *verbidden* een geest. —— [Batak] *uitstorten* zijn gevoel van wraak, zijn wraak *lucht geven*.

[Batak] / [Batak] zekere visch (M.).

[Batak] I. [Batak] = [Batak].

II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *uitkomen*, *buiten komen;* [Batak] (D.; Mal. luwar); [Batak] = [Batak]; [Batak] Malaisme كلوار = [Batak]; [Batak] *uitsteken* iets, als de hand door een gat heen; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] klanknabootsende uitroep voorstellende het geluid van klaterende, kletterende of zachtkens, als goud-papier, krakende dingen; [Batak] *meer of min kletteren* als goud-papier.

[Batak] *kraken* als touwwerk.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] eigennaam van een *marga*.

[Batak] / [Batak] *ratelend klinken* van 't geluid van de *rikrik*.

[Batak] / [Batak] iets *zachtkens schudden* een korenmaat, om het koren er goed in te laten zakken, of iets op een zeef; de vingers *doen kraken;* [Batak] in de *uppama* gebezigd om op [Batak] te rijmen (zie onder [Batak]); [Batak] *een zacht krakelend geluid geven* als zand in een buidel gedragen; —— [Batak] *zacht doen klinken* een instrument (M.).

[Batak] het geluid van de [Batak]; [Batak] *klinken* van de *hapetan;* —— [Batak] *zacht rinkelen* als een metalen muzijkbekken, als men er langs strijkt (M.).

[Batak] *zwaar* van werk, *moeijelijk* van arbeid, waarbij inspanning noodig is.

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) *fijn*, *klein* vooral van bladeren gezegd.

[Batak] *klingelen* van schelletjes; [Batak] eigennaam van een beroemden *datu*.

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] *luide zich openbaar maken* als iemand die uit weemoed zingt.

[Batak] klanknabootsende uitroep voorstellende het ritselend of ruischelend geluid, dat b. v. een vrucht maakt, die door de bladen heen naar beneden komt; [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *kort* van de gevijlde tanden; 't geen bij sommige Bataks een schoonheid is.

[Batak] / [Batak] wordt in de *tonggo* zonder de beteekenis te veranderen te gelijk met [Batak] en daarachter geplaatst gebezigd.

[Batak] / [Batak] *in de war brengen* iemand.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *vast* slapen; *lusteloos* van een zieke; [Batak] *vast in slaap zijn;* [Batak] *een toovermiddel iemand over dag te doen slapen* welk middel men aan de *para para* hangt.

[Batak] = [Batak] (D.; Jav. lindu; Bisaj. linug; Balin. linuh; Lamp. linuj; Tag. lindol).

[Batak] Mal. بنچت *een dagger* van Atji-

neesch maaksel (zie de plaat in Marsdens History of Sumatra, 3de editie, bl. 348 fig. E.).

[Batak script] Mal. مريڠق *driftig opvliegen* (M.).

[Batak script] (M.).

[Batak script] Men. Mal. [Arabic script] *versierde boord* van een hoofddoek.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *vast* van de slaap; euphem. *verslagen* in den strijd.

[Batak script].

[Batak script].

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] *verminkt worden, letsel bekomen hebben* aan het een of 't andere ligchaamsdeel, als b. v. iemand die door een buffel gestooten is.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] iets *met geweld nemen.*

[Batak script] *als het ware omvallende* wegens zwakheid.

[Batak script] *bijzonderheden, détails.*

[Batak script] (vgl. [Batak script]) *fijn, klein, kriewelig* van geschrift.

[Batak script] *gehinderd worden* van een reis wegens plotselinge ongesteldheid.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script].

[Batak script] zie onder [Batak script].

[Batak script] I. en Tobasche uitspraak van [Batak script].

[Batak script] *ingevallen zijn* van de wangen van iemand, die oud wordt (M.).

[Batak script].

[Batak script] zekere boom, wiens zoete vrucht genuttigd wordt.

[Batak script] *door elkaâr met de handen doen* de rijst in den bolster, die te droogen ligt om alle korrels droog te krijgen; *zich verspreiden* van 't nakroost.

[Batak script] benaming van slaapmatjes, die een versierden rand hebben.

[Batak script] zeker zwart vogeltje.

[Batak script] *een oude gescheurde mat;* [Batak script] (*goud ontvangen van onder een mat in lappen*) *zich laten omkoopen.*

[Batak script] II. (D.).

[Batak script].

[Batak script] een letter van het alphabet (zie de Spraakkunst).

II. [Batak script] ('t passief niet bekend) *begiftigen* met offeranden een geest, met spijzen iemand; iets *geven.*

III. Mal. [Arabic script] = [Batak script] VI. (tabas.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) = [Batak script] (D.).

[Batak script] *wat tusschen iets anders in gedaan wordt, wat tusschen iets anders in groeit;* [Batak script] *het is onvermengd;* [Batak script] als voorzetsel: *vermengd met* iets.

[Batak script] I. (vgl. [Batak script]) *doorgaan, voortgaan, voortduren;* naam aan bloesem gegeven waaruit geen vrucht komt; [Batak script] *als de onfeilbaarheid van dat onderwijs maar blijvende is, als dat onderwijs maar waar blijft;* [Batak script] *voorbij gaan, voorbij loopen;* [Batak script] iets *voorbij gaan, voorbij loopen;* iets *te boven gaan, overtreffen; zich niet aan*

iets *kreunen*, een gebod *overtreden;* [Batak script] *te oud zijn;* [Batak script] *voorbij laten gaan* de muzijk, zonder er naar te dansen, zooals de drie eerste wijzen die ter eere der geesten gespeeld worden; —— [Batak script] *onze vader telt ons niet* (M.).

II. = [Batak script] II.; [Batak script].

[Batak script] *lang zijn* van een tijdverloop; [Batak script] (D.; Sund. en Sass. laun; Jav. lon in alon); *lang duren;* [Batak script] *ten langen leste, eindelijk;* [Batak script] *bij menschen-geheugen heeft men nooit aan deze riviermonding zulk schieten gehoord;* [Batak script] *meld 't eerst wanneer er een langen tijd over verloopen is;* [Batak script] *de geest* van een van iemand's voorouders.

[Batak script] I. (vgl. [Batak script]) [Batak script] *de twee langste staartvederen* van een vogel; *de langste haren* van het hoofdhaar, die men uittrekt maar pleegt te bewaren; [Batak script] spreekwijze: *het twisten van kinderen uit één moeder beduidt even veel, als het houwen in water; en om te weten, of men een dochter heeft, moet men onder de twee langste staartvederen kijken, want daaruit weet men, of de vogel een haan of hen is;* —— [Batak script] zekere slangsoort (M.).

II. [Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) = [Batak script] II.; [Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] *de latten, waaraan de butars zijn vastgehecht, en die dwars aan de ururs zitten.* —— [Batak script] = [Batak script] (a.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] = [Batak script] (a.).

[Batak script] eigennaam van een riviertje, en *huta* in *Angkola.*

[Batak script] *uittrekken* voetangels.

[Batak script] = [Batak script] (Mal. naung); [Batak script] = [Batak script] boomen, die men ter beschaduwing van de koffij aanplant, zooals de *djijor*, enz. (M.).

[Batak script] Mal. *zee, oceaan;* [Batak script] verbloemde spreekwijze: "*de zwangere;*" [Batak script] verbloemde spreekwijze voor [Batak script] vergelijkende men de vrucht met de zon, die nog niet uit de zee is gerezen (vgl. onder [Batak script]); [Batak script] = [Batak script] *de zeekoe* die algemeen onder den Maleischen naam *dujung* bekend staat; —— [Batak script] zekere kwaal, waarbij men koude handen en voeten heeft, en van het eten walgt; [Batak script] (of [Batak script]) [Batak script] (of [Batak script]) [Batak script] eigennaam van een held in de verhalen.

[Batak script] iets *vervreemden.*

[Batak script] I. *zwager, schoonbroeder* (Nias. lao; Lamp. lakau; Mak. lago); *de man van iemand's zuster* bepaaldelijk in tegenoverstelling van [Batak script]; *zoon* van iemand's *amangboru;* men spreekt er lieden mede aan, wier *marga* niet bekend of een andere dan de onze is; want daar men zijn zuster niet geven kan aan iemand van dezelfde *marga*, zoo wordt zoo iemand als een *schoonbroeder* beschouwd.

II. = [Batak]; vooral gebezigd bij 't aanroepen der geesten ([Batak]); [Batak] *zij uw hart en gemoed welgezind, uw lever vriendelijk;* [Batak] een geest *vriendelijk aanspreken* om voor zijn invloed beveiligd te zijn; —— [Batak] of [Batak] bij een feest *spijzen te eten krijgen.*

[Batak] = [Batak] en [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] II.; [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *gek, dol.* —— [Batak] *de begunstigste of geliefdste* van iemand's vrouwen.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

II. [Batak] *een mes, dat men aan de punt van een stok zoo bindt, dat men er vruchten van de boomen mede snijden kan;* [Batak] *de bamboestaak, waaraan zoo'n mes gebonden is; de strook rood linnen aan wier randen de koralen worden vastgehecht* die bij de *parmanuhon* als *hasaja* worden gebezigd ([Batak]); *de hodong, waarin men de pandur's vaststeekt.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] of [Batak] *gaan, weggaan* (Bisaj. lakau; Bug. lawo); [Batak] *dat ik wegga!* spreekwijze, waarmeê men van iemand afscheid neemt; — [Batak] *uitgeven* geld; — [Batak] *voorkomen* van iemand; *gedrag, handelwijze; avontuur* dat iemand heeft; —— [Batak] = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak] (D.). In het Dairisch wordt [Batak] gaarne vóór de voorzetsels [Batak] en [Batak] gebezigd, zonder de beteekenis er van te veranderen; b. v. [Batak].

[Batak] *gleuf* bij timmerwerk.

[Batak] / [Batak] *man, mannelijk persoon* in tegenoverstelling van vrouw als geslachts-onderscheid (Malag. lahi; Mal. laki laki); —— [Batak] (M.); [Batak] (D.); [Batak] beeldwerk menschen voorstellende op doodkisten (M.).

[Batak] (verkorting van [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] Mal. = — [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] *pellen* rijst, koren, enz.; [Batak] *naar gepelde rijst ruiken;* in de verhalen in den mond van geesten evenveel als *een menschen-lucht aan zich hebben.*

[Batak] / [Batak] [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (D.); ook [Batak] (M.).

[Batak] *de bast* van een boom; in de *uppama* om op [Batak] te rijmen dikwijls gebezigd (zie ond. [Batak]); [Batak] *afschilferen* van de bast van een boom, de huid, enz.; —— [Batak] een *uppama* waarmede men naar een talrijk kroost wenscht; [Batak] een *uppama*, waardoor de overwonnene schuld bekent, en belooft zich te zullen onderwerpen (M.).

[Batak] I. *gulzig* in het eten of drinken; *sterk* van vergift, een geneesmiddel; *koppig* van een kind; naam van een vinnig bijtende miersoort; [Batak] *ondeugend zijn* van een kind; [Batak]

[Batak] *sich ondeugend aanstellen* als een kind dat zich niet laat sussen; [Batak] iets *gulzig gebruiken, met gulzigheid drinken of eten;* [Batak] *zeer ondeugend zijn* van een kind; [Batak] *gulzig, onverzadelijk;* ook: = [Batak]; [Batak] *blaâren hebben* van de mond, ten gevolge van te veel kalk bij de betel.

II. naam van een bamboesoort voor fluiten, rijstwannen, enz. gebezigd; [Batak] eigennaam van een *huta*.

[Batak] zekere boom, die duurzaam hout levert; verbrand zou de rook er van jeukte verwekken (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. كلار zekere gomachtige zelfstandigheid, die sterk riekt, en als geneesmiddel in gebruik is; van de kust van Coromandel afkomstig.

[Batak] I. *zelfs;* [Batak] *er zijn geene schulden, zelfs zijn er slechts schuldvorderingen;* [Batak] *zelfs gij die grooter zijt, zelfs gij weet geen raad; hoeveel te meer dan ik!* [Batak] *daarentegen;* [Batak] *ik verbied 't niet; ik beveel het daarentegen.*

II. [Batak] *het kroontje* van de rijstkorrel, die bij de gestampte rijst soms nog te zien is.

[Batak] (vgl. [Batak]) *ook in waarheid, werkelijk* (Wigchelt.); b. v. [Batak] *zoo de parmanuhon adji nakka piring "'t drijft naar boven" zegt, dan drijft het ook werkelijk naar boven; en zoo hij zegt "het is verzonken," dan is het ook werkelijk verzonken.*

[Batak] *met elkander vrijen* (D.).

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. *een slaapmat* voor één persoon; [Batak] (*over dag is het gelijk een blaasroer, des nachts gelijk een vloer*) raadsel op zoo'n slaapmatje dat over dag opgerold wordt.

II. [Batak] *het hoeft niet, het komt er niet op aan* (M.).

[Batak] verkorting van [Batak]; b. v. [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] *ontvolkt, verlaten, eenzaam, stil, naar* van een plaats; *niet zich vertoonen* van menschen op een stille plaats (Mal. langang).

[Batak] *aan* iets *glans verleenen* als de *humala* van een slang; iets *verlichten.*

[Batak] *bleek* van het gelaat; *verbleekt* van een kleur; ook: [Batak].

[Batak] I. *muf* van smaak; *bedwelmd, dronken* ten gevolge van het eten van zekere vruchten of planten (Tag. id.); [Batak] *wat bedwelming veroorzaakt;* zekere boom wiens zwarte vruchten bedwelming veroorzaken.

II. [Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. langau).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *het uitspansel, de hemel* (Mal. enz. id.); [Batak] *het verhemelte* van den mond; —— [Batak] (parmanuhon); [Batak] (*ik*)

buig mij voor den grond, waarop uwe voeten zijn, en voor den hemel dien ge boven het hoofd hebt; uitdrukking van groote nederigheid.

[Batak] (hbs. M.).

[Batak] *zwemmen;* [Batak] (D.; Jav. langi; Bisaj. langoi; Mak. lange; Bug. nange; Malag. lanu; Daj. tangoj; Kawi languj); [Batak] bijnaam van de visch die op de offerrijst gelegd wordt.

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.); *gang, reis* (vgl. Mal. enz. langkah); figuurlijke beteekenis zie onder [Batak] en [Batak]; [Batak] benaming van een kieken, dat zoo oud is dat het over den stamper van een rijstvijzelblok (*andalu*) kan stappen; [Batak] *over* iets *heen stappen, over* iets *heengaan;* [Batak] *geen uitgezonderd.*

[Batak] *de schil* van een vrucht, rijstkorrel, ei; soms met [Batak] gelijk gesteld; [Batak] iets *pellen, afschillen,* een ei *doppen.*

[Batak] zekere boom, *saguerus langkap* (M.; Mal. id.; Sund. langkab).

[Batak] *nader bij komen;* —— [Batak] (M.); [Batak] (D.).

[Batak] *deksel* van een kist, mand, enz.; [Batak] *de trom-reep* van een pauk; [Batak] iemand iets *aanwrijven* als b. v. een schuld; —— [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] (Pngrks.); [Batak] zekere slingerplant.

[Batak] *beproeven te kruipen* van een pas geboren kind, dat zich nog maar kan omkeeren.

[Batak] *een rivierslak;* [Batak] zekere groote slaksoort die gekookt genuttigd wordt; [Batak] *nog klein zijn* van een *latsat*-vrucht.

[Batak] Mal. = [Batak]; [Batak] (D.).

[Batak] iemand *van zijn verloofde berooven* (M.).; iemand's vrouw *schaken, gebruiken;* [Batak] *boete op overspel;* — [Batak] ([Batak]) een meisje *uithuwen* aan iemand, die er geen regt op heeft, en met voorbijgaan van iemand, aan wien zij reeds is beloofd geworden.

[Batak] zekere groote uilsoort.

[Batak] I. [Batak] *verrot zijn* als een kreng.
II. *laag* van dingen die op elkander geplaatst zijn (M.).

[Batak] zekere schelpsoort, waarvan ringen gemaakt worden.

[Batak] zekere rivier-schelpsoort.

[Batak] *woest* van een plaats.

[Batak] *een vierkante met takjes voorziene stellaadje* om offeranden op te doen (Bal. id.).

[Batak] *over* iets *als een gewelf zich uitspreiden;* [Batak] *alles wat door het uitspansel overwulfd is hier, geheel de aarde;* [Batak] (D.).

[Batak] zekere caladiumsoort met stinkende bladen; [Batak] een *uppama* waarmede men zegt den dood boven schande te verkiezen (M.).

[Batak] *de bovenste verdieping van een sopo* die ter bewaarplaats van rijst dient (D.).

[Batak] zekere boomsoort, wier roode pitten gekookt genuttigd worden.

[Batak] *het beslag* om een lans vlak onder de punt.

[Batak] soort van wilde salie (conyza balsamifera).

een blad als deksel van een pot, of *omwindsel* eener wonde; een pot, bak enz. met een blad *overdekkende sluiten*, een wonde met een blad *omwinden*.

I. soort van caladiumsoort, wier bol oneetbaar is, en wier bladen gebezigd worden om er uit te drinken, of te eten; een water door er *langge*-bladen in te werpen *droog maken* om er den visch uit te kunnen vangen; —— = of (hbs. D.). —— naam van een rijstsoort? (M.).

II. een kind *plat met den rug op het water leggen* wanneer het reeds kruipen kan, daar zulks den groei zou bevorderen; iemand *sollen*.

III. zekere boom, van wiens bast men de grootste soort van rijstkorven maakt (M.). —— soort van knods met een vierkante knop aan het einde.

= (D.; Mal. id.; vgl. Jav. langsĕp).

(vgl.) *tusschentijd, tusschenruimte; gematigd*, tusschen beide uitersten in; *de tusschentijd* tusschen oogst- en zaaitijd; = ; *op reis* of *op een plaats*, *waar men geen behoorlijke begravenis heeft*, *sterven*; spreekwijze overeenkomende met ons "te groot voor een servet, en te klein voor een tafellaken."

I. (vgl. I.) *warm; verheugd* met *roka; vreugde; warmte van den dag, droog weder; last hebben van de hitte; te kooken plaatsen, op het vuur zetten* het water; —— = (hbs. M.); = of (Wigchelt.); = ; = (D.); —— een kleine belooning door de verwanten van een doode aan den begraver gegegeven, zoo zij niet vermogend zijn een lijkfeest te geven; *reden van vreugde*.

II. (vgl. II.) *nog; hij is daar nog; nog niet; een groote schuld zij verkleind, een kleine nog kleiner gemaakt, opdat de arme leve.*

/ *met snel opeenvolgende slagen* een pauk *bespelen;* alzoo bij een oorlogsverklaring.

/ = (hbs.).

Men. Mal. = (M.).

Barosch Mal. لچين (in plaats van لادچين *Chineesche peper?*) = .

(verbastering van *wat scherp op de tong is*) *spaansche peper* (vgl. 't Men. Mal. sipădas *gember* van pădas *scherp* op de tong).

(Sanscr. lasuna) *zekere witte uisoort, knoflook* (Bug. en Mak. id.; Bisaj. lasoná; Mal. dasun); —— (*die tanden heeft als witte uijen*) = (hbs.; Mak. gigi lasuna *ui-tanden*, d. i. *hoektanden*).

(vgl.) zekere heester met donker bruine bladen onder den Maleischen naam *puding tămbaga* bekend (graptophyllum hortense).

/ *plat en kaal gedrukt zijn* van den grond, door dat er b. v. groote beesten op geworsteld hebben.

I. = (M.).

II. [Batak] iets *beproeven*, *op de proef stellen.*

[Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] (verbastering van [Batak] I. blijkens [Batak]) benaming van de grof gekorvene Tobasche tabak.

[Batak] (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (a.).

[Batak] een versje, dat in de verhalen in den mond van geesten of wilde dieren als dreigement wordt gebezigd.

[Batak] als een kleed over iets heen *gespreid zijn;* zoo van 't gras of planten over den grond; [Batak] iets *overtrekken* met tin of lood als b. v. de achterkant van een kam ([Batak]). —— [Batak] = [Batak]; volgens anderen (vgl. onder [Batak]) = [Batak] (a.).

[Batak] *brandnetel* (Jav. latĕng; Mal. djilatang; Mak. laqlatang); [Batak] *huispalen van 't hart der brandnetels;* als iets wonderbaars in 't bezit van een heilig vorst.

[Batak] *afgunstig; trotsch, minachtend;* [Batak] *afgunst;* [Batak] *elkaâr benijden.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] Mal. zwarte of witte *peper;* [Batak] naam van een rijstsoort; [Batak] zeker weefsel, waarvan sjerpen gemaakt worden.

[Batak] = [Batak] (hbs. D.; Mal. id.); *landstreek, landschap;* in het algemeen *alles waarop iets verbouwd wordt*, hetzij *saba* of *hauma;* [Batak] *ieder ging veldarbeid verrigten;* [Batak] *voor de eerste maal uitgaan* na het kraambed; [Batak] een kind *voor de eerste maal met zich na 't bad medenemen* van de kraamvrouw.

[Batak] = [Batak].

[Batak] Men. Mal. [Arabic] = [Batak] (M.).

[Batak] zeker bijzonder fatsoen van een kapmes (Jav. Mal. id.); ook: [Batak].

[Batak] *onder elkander mengen* twee metalen; iets *kneden* klei, meel, enz.

[Batak] I. *menigvuldig, veel, talrijk.*

II. = [Batak]; [Batak] = [Batak]; [Batak] *ledig en verlaten zijn* als een kale vlakte (M.); [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.).

III. [Batak] *breed* van een kleedingstuk; benaming van een bijzonder fatsoen van mes, waarvan het lemmet breed is.

[Batak] = [Batak] 2°. (D.).

[Batak] iets *door een pagar aan te wenden vernietigen* zijnde men gewoon de ingrediënten overal rond te werpen; *verwerken* lood tot een kogel; [Batak] *ontbinding, vernietiging* vooral door toovermiddelen.

[Batak] *buiten de oevers treden* van het water eener rivier; ook: [Batak]; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een vlieg* (Jav. lalĕr; Mal. lalat; Malag. lalitră); [Batak] *een vlieg zou er nog van honger door sterven*, d. i. *zoo weinig mogelijk.*

[Batak] *verdronken, ingezakt.*

[Batak] en [Batak] uitdrukking van onzekerheid of twijfel; vooral in een vraag gebezigd; [Batak] *wat zou ik toch van hen leeren?* [Batak] *zou 't waar zijn, wat hij daar zegt?* [Batak] *waar zou deze visch toch van daan komen?*

[Batak] *lillende* als sommige paddestoelsoorten; [Batak] zekere paddestoelsoort.

[Batak] bijnaam van de kip die bij de *parmanuhon* gebezigd wordt; [Batak] (parmanuhon); —— [Batak] (D.; Bisaj. en Tag. lansangan *straat*, *weg*).

[Batak] (vgl. [Batak]) Lansium domesticum (Daj. lasat; Mak. lasaq); [Batak] naam aan dieren gegeven die de kleur van de schil dier vrucht hebben, dat is witachtig geel zijn. —— [Batak] *het wijfje* van een tijger? (M.).

[Batak] of [Batak] (a.); bijnaam van de *badja* die bij de *parmanuhon* gebezigd wordt.

[Batak] Men. Mal. لنساڠ benaming van een fijne zijden Atjinesche broeksoort.

[Batak] *de lappen vleesch* aan de ruggeschoft.

[Batak] *een aan weêrskanten van de hadjut zich bevindend koperen beslag* waarin de ring komt, waaraan de draagband is vastgehecht; [Batak] iets tusschen twee dingen *knellen;* [Batak] (*hij wordt door zijn tong gekneld even als Daruwis*) *hij praat zich in het ongeluk.*

[Batak] (D. en M.; Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *vervalschen* als koopwaren; iemand *bedriegen* door hem iets anders in de handen te stoppen.

[Batak] (a.M.); = [Batak] (a.).

[Batak] iets *aan een stok over den schouder dragen* (Malag. milandja); [Batak] *juk of stok* waaraan men iets over den schouder draagt; [Batak] *iemand die op bovengemelde wijze iets draagt* zooals de benzöe-afvoerders.

[Batak] (Sumĕn. id.); [Batak] (M.); —— [Batak] *meelkoekjes van een vingergeleding lengte* bij de offerande.

[Batak] *ruim*, *breed* (M.).

[Batak] (M.).

[Batak]

[Batak] zeker boompje, met roode zuurzoete vruchten en doornige stam en bladeren; dikwijls aangeplant om een plaats ontoegankelijk te maken; [Batak] *pas uitgebroeid zijn* van kiekens (eigentlijk als de vrucht van de *lattojung* er uitzien).

[Batak] I. = [Batak]

II. zekere boom, wiens sterk stinkende bladen gebezigd worden om er het bloed der pas gevijlde tanden meê af te vegen.

[Batak] *de van rijpheid geel gewordene bladsteelen* van de caladium-, varen- en banaansoorten; [Batak] *over-rijp zijn;* [Batak] *rot laten worden* als b. v. een kip in een pot, zoo als bij het bereiden van sommige geneesmiddelen geschiedt.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *de paal of bamboestaak, die tot een bottang* ([Batak]), of *singgapot leidt* (Bisaj. latajan *vonder*).

[Batak] I. [Batak] iets *vernielen* als b. v. een buffel het plantsoen; *verschoppen* de aarde; [Batak]

II. [Batak] *gaten in de talaga* waardoor het waschwater en vuil naar beneden raakt (in 't Mal. is lubang landak en in 't Sund. lalandak = لندق).

[Batak] I. benaming van tabak- of betel-buidels, die zonder *tarawang* zijn; *zonder een mat zijnde* van iemand die in de open lucht slaapt; [Batak] iets ergens *in doen* zonder iets er bij, zoo als vruchtpitten in een buidel.

II. [Batak] = [Batak] (M.; Mal. en Bisaj. id.); *een blok hout als voetstuk voor de nanggar;* [Batak] *die dijen heeft als een ijzeren blok;* van een offerkip.

[Batak] zekere boom, wiens vruchten als fuikaas dienen (M.).

[Batak] *met de borst vooruit staande; een sierlijke fiere houding hebbende;* [Batak] *een kippeborst opzetten;* [Batak] door dat de borst vooruit staat, *slank zijn* van de leest; [Batak] (uit bijgeloof, opdat het de rijst niet opete) = [Batak] (vgl. onder [Batak]; evenzoo in 't Mak. laqbu kallong *langhals*). —— [Batak] zekere boom, wiens zwarte vruchtjens als hengelaas gebezigd worden.

[Batak] *doodvlek;* [Batak] *volstrekt niets mankeren.*

[Batak] *lang* van de staart, *slap neêrhangende* van de borsten; zoo ook van een buidel, wier draagband te lang is; [Batak] (*een man met lange borsten*) *een hermaphrodiet;* bij de Bataks als een groot wonder beschouwd, en bij de vorsten als slaaf onder de regalien gehouden.

[Batak] (vgl. [Batak]) *glad, glibberig, slipperig;* [Batak] (vgl. [Batak]) *uitglijden;* [Batak] (M.).

[Batak] zekere boom (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) zekere kleine reeboksoort (vgl. onder [Batak]).

[Batak] *roode koraalsteenen* voor halssnoeren, enz.

[Batak] zie onder [Batak] II en III.

[Batak] I. [Batak] een geslagt beest *in stukken snijden, afhakken;* [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.; Mal. mâlapah).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *fijner gruis dan de monis, en die men nog onder de zemelen vindt.*

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] *het pad* door een beest door hoog gewas gebaand (M.); *weg, wijze, manier;* [Batak] *middel om aan de kost te komen, kostwinning;* [Batak] *de tusschenruimte tusschen de twee sibaligai's van een bottang.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] *schuddende* als huizen door de wind; [Batak] *in schuddende beweging zijn;* [Batak] iets *schudden* als vruchten van een boom; [Batak] *een wind die bij tusschenpoozen waait?* —— [Batak] beteekenis vooral overdragtige; —— [Batak] (D.; vgl. [Batak]).

[Batak] = [Batak].

[Batak] zekere visch (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] *onderlaag* waarop iets ligt (Daj. id.; Bug. lapi); *een middel inwendig ingenomen* om niet bevreesd te zijn voor vergif, pokken, enz.; [Batak] *de buitenzijde* van een *parindahanan;* [Batak] = [Batak]; [Batak] *de kunst tegengiften te bereiden;* [Batak] *tengevolge van het eten van iets, dat men niet eten mag, ziek worden.* —— [Batak] zekere graatlooze visch (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.) = [Batak].

[Batak] zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[Batak] iets *besmeeren;* [Batak] iets *ter besmeering bezigen;* iets ergens op *smeeren.*

[Batak] I. *stroogeel, vaal ligt geel;* naam van een bijzonder ligt gekleurde tijger-varieteit.

II. (vgl. Mal. لوت) [Batak] *beschimmeld zijn.*

[Batak] I. *een leége rijstaar;* [Batak] of [Batak] *slecht gevuld zijn* van de rijst op het veld door een kwaal.

II. *mondstuk* van een *sarune* uit een blad gemaakt.

[Batak] I. = [Batak] (hbs.); [Batak] *boomtakken, die men in den grond steekt, om er de schaduw van te genieten* (zie ook onder [Batak]); [Batak] iets *als lape lape bezigen;* [Batak] *al liet ge mij in de huta een intrede doen met de rook van geweren als lommer gevende takken;* al verwelkomdet gij mij nog op zoo'n statige wijze; [Batak] een *uppama*, waarmede men zich wegens drukte verontschuldigt.

II. benaming van een *dali*-soort.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *zwikken* als iets, dat niet vast staat; *in 't onzekere zijn* van iemand's toestand.

[Batak] naam van een erge *biring*-soort.

[Batak] I. = [Batak] (kamfert. M.); [Batak] (D.; vgl. onder [Batak]).

II. Mal. *winst, voordeel.*

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] *spijker, ijzeren nagel* (Men. Mal. id.).

[Batak] (vgl. [Batak], en Men. Mal. lawas = Mal. luwas) [Batak] *open veld* in tegenoverstelling van *gotting.*

[Batak] Men. Mal. = [Batak] II. (M.).

[Batak] zekere ronde landschildpad-soort, voor wiens beet men zeer bevreesd is, daar zij nimmer loslaat (vgl. Mal. en Tag. labi labi); [Batak] (*op een knobbel slaat men, en een labi-schildpad schreeuwt*) raadsel op een *ogung;* —— [Batak] *hartsleking?*

[Batak] *partijdig zijn* met *roha.*

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. Mal. لابه = [Batak]; [Batak] geef haar te kiezen, *of zij liever heeft, dat de kalabas breekt, dan dat de rijst* (*die er in is*) *verstrooid worde;* verbloemd: of zij (de zwangere vrouw) liever sterft, dan haar kind (M.; vgl. onder [Batak]).

III. (vgl. [Batak]) *verbijsterd zijn;* [Batak] *alles wat dood neérvalt binnen een vesting;* hetwelk een kwaad omen is (vgl. Mal. labuh dat vroeger *vallen* moet beteekend hebben, en nu bepaaldelijk van het *vallen van een anker* gebezigd wordt); [Batak] naam aan spijze gegeven, die men opzettelijk, om als ingrediënt te bezigen van een middel, allerlei gebrekkige lieden heeft afgebedeld; —— [Batak] (M.); [Batak] (D.); —— [Batak] = [Batak] (tabas).

IV. [Batak] *de schil* van een vrucht.

V. = [Batak]; b. v. [Batak] *opdat gijlieden er niet toe komt een misdaad te begaan;* [Batak] *durven, zich onderwinden, het over zich kunnen verkrijgen;* zoo er iemand in die *sopo* was, [Batak] *dan*

zoude het tortelduifje daar niet durven blijven kirren; [illegible] *ik kan 't niet over mij verkrijgen, ik kan er niet toe komen* het te doen (M.).

VI. [illegible] Mal. برلابه *ankeren.*

[illegible] zie onder [illegible] III.

[illegible] *slap, buigbaar; een touw of wel rotting, waaraan men iets neêr laat;* [illegible] iets van een hoogte af *neêrlaten* aan een touw of rotting.

[illegible] zeker bijzonder fatsoen van zijdewapen (M.).

[illegible] zekere boom met eetbare vruchten (M.).

[illegible] naam van de Pleiaden?

[illegible] *alles wat men zich op het hoofd doet, om er gemakkelijk op te kunnen dragen;* [illegible] een halve-maan-vormig blok hout, dat de [illegible] onderstut, en op de grootste pilaar vlak voor den ingang van het huis rust.

[illegible] I. [illegible] Men. Mal. سلام = [illegible] (M.).

II. [illegible] het vleeschbedrag, dat de *sukut* eener expeditie aan de naaste verwanten van een gesneuvelden te betalen heeft.

III. *in kleiner mate zijnde;* [illegible] *de hitte is minder.*

[illegible] benaming van een rotansoort.

[illegible] I. *fijn* gesneden of gehakt; *vergruizeld, in gruis zijnde;* figuurlijk *geheel op;* —— [illegible] (hbs. M.); [illegible] (a. M.); [illegible] *in zijn jeugd* door zijn ouders die afsterven, *verlaten zijn* (a. M.).

II. *glad* als een niet behaarde of bevederde huid, als zijde, enz.

[illegible] I. *rijpheid* van vruchten (Tag. lomon); [illegible] *rijp zijn* van vruchten; [illegible] *rijp zijn zonder zoet te zijn*, dat is zich ongesteld gevoelen; vooral van een vrouw gezegd die zich in hare zwangerschap niet wel bevindt; [illegible] *'t is buitengewoon lang geleden;* [illegible] *men heeft in zeer langen tijd niets van u gehoord;* —— [illegible] (M.); bijnaam van de banaanvrucht in de hbs.; [illegible] zekere stinkende geelachtige eekhorensoort.

II. [illegible] *met asch* iets *bedekken* een stuk brandhout, om het aan te doen blijven; iemand *omhullen* van de rook in een gevecht (M.).

[illegible] (M.).

[illegible] (hbs. M.).

[illegible]

[illegible] (M.); *het lederachtige bekleedsel* van de bloesem der areca-noot.

[illegible] (a. M.); ook: [illegible]

[illegible] I. *lang en dik.*

II. [illegible] (hbs.); [illegible] bijnaam van de *tuktukkolis.*

[illegible] *goed gaar;* [illegible] zijn woorden *goed gaar maken*, dat is met zeer veel omzigtigheid spreken.

[illegible] zekere riviervisch (M.).

[illegible] *het staal* van het pandeksel van een geweer.

[illegible] I. *laag* van dingen, die op of in elkander gezet kunnen worden, als borden, matten, enz.; [illegible] *éene laag;* [illegible]

[Batak] *twee lagen; dubbeld zijn* als een palisadering; [Batak] *lagen met elkaâr vormen* als b. v. twee rijen menschen achter elkander; —— [Batak] *matjes die op elkander liggen* om voor zitplaats van een voornaam persoon te dienen (M.).

II. (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] (*Dunlip*) = [Batak] (a. M.).

[Batak] zekere zwarte vogel.

[Batak] *zwachtels* (Mal. en Tag. id.).

[Batak] I. *waar men zich aan vast houdt, als men op het water drijft;* [Batak] (D.); [Batak] in de beschrijving van een offervisch.

II. [Batak] *een vlinder;* [Batak] *alsof er maar vlinders sterven;* zoo weinig bekreunt men zich om de gesneuvelden.

III. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zekere groote riviervisch (M.). —— [Batak] Mal. ﻟﻤﺔﻍ = [Batak]; —— [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] eigennaam van een plaats in 't Natarsche (bij Junghuhn muara plumpuang).

[Batak] zeker boompje met een geknobbelde oneetbare vrucht.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *heen en weer zich bewegen* als bladen op 't water.

[Batak] = [Batak] (M.; Madur. id.).

[Batak] I. *de bast* van een banaanboom; —— [Batak] = [Batak] (D.).

II. *de gevlochten voering* van een betelbuidel; —— [Batak] een betelbuidel die voor de helft met koralen is bestikt (M.).

[Batak] *zonder inhoud zijn* van vruchten.

[Batak] (vgl. [Batak]) *breed, ruim* van een veld.

[Batak] Mal. [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] *koel* van het weder; *zachtmoedig.*

[Batak] / [Batak] *de zijde* van een rijstmandje; men legt bij sommige plegtigheden daarop spijzen, van daar [Batak] *één lambik lambik* spijze, zoo veel spijs als op de zijde van een betelbuidel liggen kan.

[Batak] *uitgerekt* van de ooren.

[Batak] zekere caladium-soort, wier bladen den varkens gekookt tot voedsel gegeven worden.

[Batak] I. *zijde* van het ligchaam; *nabijheid* van iets; [Batak] als voorzetsel: *in de nabijheid van, nabij* iets; [Batak] *naar de nabijheid van* iets; [Batak] *die menschen gingen in de nabijheid van banaanboomen brandhout halen;* [Batak] *op zijde vallen;* [Batak] fatsoenlijk = [Batak].

II. zekere boom, van welks bast men wanden maakt (M.).

[Batak] *een geul* in het vel, als bij dikke menschen, die een dubbelen kin hebben; *vleesch* van een vrucht.

[Batak] I. *de jonge bleek gekleurde bladen* van de suikerpalm (*bagot*); bij de poort van een

huta zijn zulke bladen opgehangen, als er het een of het ander is, dat niet binnen mag gebragt worden; [Batak] *als afgescheurde jonge bagot-bladen;* van blankheid gezegd; [Batak] *de* [Batak] *van den vijand beantwoorden;* [Batak] iets *van een jong suikerpalmblad voorzien* ten teeken dat men er aanspraak op maakt; *bleek er uitzien* van iemand's voorkomen; —— [Batak] = [Batak] of [Batak] I.; [Batak] = [Batak] (a.); [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *in een suikerpalm-blad vastbinden* door het te bindene voorwerp in de lengte op de steel te plaatsen, en de daaraan vastzittende bladen er over heen te vleehten. —— [Batak] de breede planken, die in een *sopo* dwars van de eene *galapang* naar de andere loopen, en daarop rusten.

II. [Batak] *zwanger zijn* van beesten.

[Batak] I. *flaauw, smakeloos* van *tuwak.*

II. (vgl. [Batak]) *groenten* in het algemeen; [Batak] *uitschieten laten* aardvruchten b. v. die men wil planten, door ze eerst wat te laten liggen.

[Batak] *verzuimende* te komen met *roha; achteloos zijn* (Daj. id.).; [Batak] iets *niet achten*, er geen prijs op stellen; [Batak] *in minachting geraken, genegligeerd worden;* [Batak] *verzuim het niet! zoodat gij over vier dagen niet komt.*

[Batak] *het is geen wonder, natuurlijk, of course;* [Batak] *zoo uw kapmes wezentlijk achtergebleven is, geen wonder dat gij u dan kaast geeft;* [Batak] *waarlijk het is natuurlijk, dat men ter zijner eere een feest geeft; immers hij is haar uitverkorene;* [Batak] *zoo 't niet moeijelijk te krijgen is; opdat wij 't gaan zoeken;* [Batak] en vaker [Batak] achter een zinsnede: *naar het schijnt;* [Batak] *het schijnen aan geesten toebehoorende buffels te zijn;* —— [Batak] *een op gissing gegronde beschuldiging* (M.).

[Batak] I. [Batak] iets *overdwars snijden* (Mal. mälajang) als b. v. een citroen om er mede te wigchelen; gesmolten lood *in de gleuf van een banaanblad-steel gieten* om het daarna tot amuleten plat te kloppen.

II. *zeer begeerig* naar iets, zoodat men er niet genoeg aan heeft; [Batak] *te ver gaan* als b. v. in het vervolgen van den vijand; [Batak] *zwaluw* (Mal. id.); [Batak] naam van een vaartuig in de verhalen; —— [Batak] = [Batak] (hbs. M.). —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak] (M.).

II. [Batak] = [Batak] (a. M.); [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. [Batak] *schudden* van de bergen; *schemeren* van de oogen bij het zien van een fraaijen dans; —— [Batak] = [Batak] —— [Batak] naam van een kleedingstuk van Tobasch weefsel.

II. = [Batak].

[Batak] *door de uitkomst gelogenstraft worden* van een waarzegger.

[Batak] (D.).

[Batak] (M.).

[Batak] I. = [Batak] (M.).

II. *papperig* van slecht gekookte rijst; [Batak] *in vloeibaren staat zijn, gesmolten zijn; verrot zijn* van een ligchaamsdeel; [Batak] *smelten* tin b. v.; figuurlijk *vernietigen* (in een bedreiging).

[Batak] ieder beest, dat bij het verbranden van een akker verbrand raakt, hetzij een sprinkhaan of iets anders; naam aan visch gegeven, die op het land of in het water den dood heeft gevonden.

[Batak] *kuif* van een schild; bij een *simarhijan*-schild de drie haneveerkuiven; en bij de *lombu lombu djondjong* de lange daaraan boven-aan gehechte paardestaart.

[Batak] *werwaarts zijt ge in al dien tijd geweest?* (M.).

[Batak] verbastering van [Batak] (uitspraak van [Batak]).

[Batak] *afdwalen* van iemand's aandacht; *het verstreken zijn* van den tijd; *lengte* van een tijdverloop; *zeer veel verschillen, zeer groot zijn* van het onderscheid van twee dingen; 2°. *vast zijn* van de slaap; [Batak] *zich verslapen, te lang geslapen hebben; een fout begaan* door afgetrokkenheid: [Batak] *maanden en jaren verliepen er;* [Batak] *niets anders doen dan lui rond kijken.*

[Batak] *aardbeving; gesold worden;* [Batak] *op de handen sollen* een pasgeboren kind, waarbij men uit bijgeloof gewoon is de geesten, en alles wat den mensch schade berokkent, uit te noodigen het kind te komen halen; [Batak] *schudden* als door een aardbeving; [Batak] *al schuddende* van de aarde door een aardbeving; [Batak] *zooveel als wat door de egge wordt langs getrokken, zooveel als wat door den wind wordt beblazen, zooveel als wat door de aardbeving wordt in schudding gebragt*, d. i. oneindig veel.

[Batak] *een kiekendief* (falco pondicerianus); [Batak] *een houten vogelbeeld, een kiekendief voorstellende als vogelverschrikker* op de akkers; [Batak] *iemand die alleen tegen een menigte oorlog voert*, b. v. door een *pulas; iemand die door ieder als vijand beschouwd wordt;* [Batak] naam van den *djudjungan*, en de bijzondere muzijk van de *marga's lottung* en *siregar;* —— [Batak] eigennaam van een geest (M.). —— [Batak] *zich niet ontwikkelen* van een vrucht.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak]; ook: [Batak].

II. = [Batak] (D.); [Batak] *met vaart* ergens naar toe *streven* zonder het te willen.

III. = [Batak]?

[Batak] *iemand die kinderloos, ongehuwd, en geen familie heeft;* —— [Batak] (tabas.).

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. *aangehoord worden* van 't geen iemand zegt, zoodat hij gelijk krijgt, *gehoorzaamd worden* van een bevel; [Batak]

[Batak script]; [Batak script] *overrijp zijn* (vgl. Mal. lalu).

[Batak script]; [Batak script] iets *dadelijk doen.*

[Batak script] *onbeschoft*, *ongemanierd;* [Batak script] *tegen alle regelen van beleefdheid wouwelen.* —— [Batak script] naam van een kikvorschsoort, wier geluid regen aankondigt (D.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) = [Batak script] (?).

[Batak script] = [Batak script] (D.; Mal. lawah-lawah).

[Batak script] Mal. *kruidnagel* (vgl. [Batak script], zoodat de Maleische naam *spijkerbloem* zoude beteekenen).

[Batak script] = [Batak script] (D.; Mal. en Bisaj. id.).

[Batak script] (vgl. [Batak script]) = [Batak script] (D.; Sund. los).

[Batak script] *van duizeling bevangen worden* (D.).

[Batak script] zie [Batak script].

[Batak script] (M.); [Batak script] *bekwaam*, *bedreven*, *in staat zijn* (Magind. malau); [Batak script] *teeken van bekwaamheid*, *bedrevenheid;* [Batak script] of [Batak script] (M.)

[Batak script] eigennaam van een riviertje en plaats in 't *Batangtorusche.*

[Batak script] *impotent zijn* (D.).

[Batak script] *geschonden zijn* van een borstwering, dak, enz.; [Batak script] *uit den weg ruimen* voetangels; *omverhalen* een palisadering; [Batak script] naam van het geschenk, dat iemand zijn schoonouders doet, als hij na eenigen tijd getrouwd geweest te zijn geen kroost heeft gekregen; —— [Batak script] *los van kaak* d. i. *dood* (M.).

[Batak script] ([Batak script]) *van iets scheiden;* [Batak script] *ook wanneer hij sliep*, *hield hij* (dat speelgoed) *bij zich* (D.).

[Batak script] Mal. [illegible] zekere zeeschelp.

[Batak script] *vastzitten*, *kleven* (Mal. lăkat; Bal. dĕkĕt; Tag. dikit; Bisaj. dokót); [Batak script] een soort van klissen; [Batak script] (D.); [Batak script] *in de dop sterven* van een kieken; —— [Batak script] (bij 't spannen van netten, om vogels te vangen, enz.); [Batak script] naam van de spijs, die men als loon aan zijn *guru* geeft.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) [Batak script] iets *aansteken* als een *damar*-kaars (M.).

[Batak script] = [Batak script] (kamfert. D.).

[Batak script] = [Batak script].

[Batak script] (Sanscr. laksa *honderd duizend*) *tien duizend* (Jav. Mal. enz. lăksa id.).

[Batak script] *droog* van het weder, *opgehouden zijnde* van den regen; [Batak script] *droog weder;* [Batak script] *wachten op droog weder;* [Batak script] zekere vogel; [Batak script] *tuimelaarschroef* van een geweer; [Batak script] *ontevreden zijn zoowel bij een gelukkige*, *als bij een ongelukkige uitkomst* zoo als iemand, die tegen zijn verwanten strijdende, bij het behalen van voordeel, door het verlies van een hunner niet op zijn gemak zich gevoelen kan.

[Batak script] iets *bekappen* als b. v. een boomstam (M.; vgl. onder [Batak script]).

[Batak script] *zich generen* als iemand, die te erg getracteerd wordt; ook: [Batak script].

[…] naam aan zeer hoog staande golven gegeven (M.).

[…] zekere lange breedbladige rietsoort, die tot allerlei vlechtwerk dient.

[…] I. *sesamum indicum* (Mal. lănga; Bisaj. lunga; Tag. linga; Daj. lengo; vgl. Jav. lĕnga); het zaad is pik zwart; […] naam aan geheel zwarte beesten gegeven; […] *zwarte aarde;* […] *een soort van uitslag, die de huid zwart gespikkeld doet worden;* […] *als sesamum-zaad (uit de peul) geschud;* om een zeer groote menigte aan te duiden; in 't Mandailingsch wordt […], dat 't zelfde beteekent, van een groote menigte Tobasche runderen, wegens hun *zwartheid* (vgl. onder […]) gebezigd, in tegenoverstelling van de vergelijking van een menigte *roode runderen* met omgestorte aarde (zie […] II). Verder is 't sesamum-zaad een zinnebeeld van vruchtbaarheid; van daar […] *in den echt verbonden worden* 't getrouwde paar uit een schotel met sesamum-zaad bestrooid etende; […] *in den echt verbinden* een paar, door hen op die wijze te doen eten (M.).

II. zekere boom, van wiens bast men korven maakt (M.).

[…] I. = […] (M.).

II. *verbaasd zijn*, *verwonderd kijken; verstrooid zijn* als iemand, die ergens tegen aanstoot, door dat hij naar iets staat te staren (Jav. lĕngĕng; Mal. tjăngang).

[…] (a.).

[…] zekere boom, op wiens vruchten de vleermuizen verlekkerd zijn (M.).

[…] (D.).

[…] (vgl. […]) […] *ik gevoel mij verlaten* (D.);

[…] (vgl. onder […]) naam aan een eenzaam, naar of nimmer bezocht bosch gegeven.

[…] (M.); ook: […].

[…] (vgl. […]) […] *inhoud*, *ruimte* van een vat, *de ruimte* die iets beslaat, *het vlak* van iets.

[…] (van […]) […] zeker insekt, waarvan het geluid zeer schel is; […] *schel klateren* als de donder, een gescheurd muzijkbekken, enz.

[…] slagtbeesten, die de bezoekers van een lijkfeest voor den bestorvene medenemen (M.); *vleeschbedrag door de twistende partijen den regtsprekenden vooruit betaald;* […] allerlei kleine zaken, wegens dewelke men geen vergadering heeft te beleggen.

[…] (vgl. […]) […] *omtrek* van iets, *schets*, *zweem* van iets.

[…] I. = […] (D.).

II. […] (D.).

[…] (vgl. […] II.) *loskomen*, *losraken.*

[…] *blind* met opene oogen.

[…] (vgl. […]) *stilstaan* van water in een poel; […] *een natuurlijke put.*

[…] (versterking van […]?) *vastzitten* als rijst van binnen in een pot; *vastgekleefd zijn*, als men met spot of minachting spreekt, b. v. van een kleedingstuk, dat door smerigheid iemand op de posteriores kleeft; […] *zijn moeder's gat zat vastgehecht aan die matlappen* die zij uit gebrek in plaats van een kleed had omgedaan.

[…];

voorzien zijn van iets, wordende dat iets daarbij zonder voorzetsel vermeld; b. v. […] *zij zijn allen hoort ge? van betel voorzien;* […] *zij zijn allen van wapens voorzien* (vgl. Mal. langkap); […] (M.).

[…] *op verschillende wijzen kronkelen* van een weg.

[…] *fijn katoen* (M.).

[…] (M.).

[…] een lans *kanteren* (a. M. zie onder […]).

[…] (D.).

[…] *op, geconsumeerd,* opgedronken of opgegeten; […] iets *opmaken.*

[…] naam aan een diepe en sterk stroomende *lubuk* gegeven.

[…] I. = […] *zoover als 't gebied reikt van* 't geen er op volgt; […] *in 't lommer der huis- of sopo-palen;* d. i. op 't heetste van den dag, als wanneer er in een *huta* geen ander lommer is (M.).

II. benaming van breede netten.

[…] *gevouwen;* —— […] soort van totebel.

[…] I. […] = […].

II. *een mannetjes bodat.*

[…] *onwillig; onwil;* […] *hij wil niet;* […] eigennaam van een slaaf in de verhalen.

[…] I. = […]; […] = […].

II. *honger lijdende.*

[…] (D.).

[…] *vijzel* van hout, om rijst in te stampen (Jav. Mal. läsung; Bisaj. losong; Mak. assung); […] *een rijstvijzelblok met drie openingen* (vgl. onder […]); […] (*een kip, waarop een rijstvijzelblok is gevallen*) verbloemd: *iemand die in den strijd sterft;* […] (*als die in een rijstvijzelblok blaast*) *als 't ware met geslotene oogen zich aan gevaar blootstellen;* immers in zoo'n blok blazende krijgt men de kafdeeltjes in zijn oogen; […] bijnaam van de *taguk taguk;* […] bijnaam van de *tuktuk korot;* —— […] bijnaam van de *tĕbu tĕbu* (D.).

[…] *vermoeid zijn; dikwijls gebruikt zijn* als een kleedingstuk; *geen kracht meer hebben* van een kogel door te grooten afstand; *moeite* die men bij iets heeft; […] *die gearbeid hebben* namentlijk personen, die geen loon hebben; […] iemand *vermoeijen, moeite laten doen.*

[…] = […] (D.).

[…] = […].

[…] (vgl. […]) […] *hard loopen;* […] *met* iets *hard wegloopen;* iemand *schaken;* […] (*voorover werpt hij zich op iets, achterover loopt hij er mede weg*) raadsel op 't wegnemen met de hand.

[…] = […]; […] = […] (D.; evenzoo Lamp. ma- wat van ma ontkenning, en wat *aanwezig zijn*).

[…] (vgl. […]) *geheel bezig gehouden zijn* van de geest; *verbijsterd zijn;* […]

[Batak] *men was verbijsterd en lette niet op het werk bij het zien van hun dans.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (van [Batak]) [Batak] *op* iets *kloppen*, *op* iets *slaan; bespelen* de pauken; [Batak] *dikwijls op* iets *kloppen;* zoo als men uit bijgeloof bij 't bewoonbaar maken van een *kuta* meent te moeten doen, door onder 't maken van muzijk op 't houtwerk der huizen te slaan (vgl. onder [Batak] en [Batak]); [Batak] een in de gedaante van een fleschje gesneden stuk hout, waarmeê men kogels uit de loop klopt.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. = [Batak] II. [Batak] *voor de tweede maal* een bewaterde rijstakker *omwerken* met de *ombak.*

III. *ingezonken* van de oogen van een zieke.

[Batak] = [Batak].

[Batak] (van [Batak]; vgl. de analogie van [Batak] van [Batak]) = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] zekere kleine miersoort (M.).

[Batak] *een vuurslag;* [Batak] *met een vuurslag* vuur *maken;* [Batak] *vuursteen;* [Batak] *tonderdoos;* [Batak] naam van drie fraai gesnedene en met rood, wit en zwart afgezette houten lijsten, die men op eenigen afstand boven elkaâr in den gevel boven de *bonggar bonggar* ziet prijken; [Batak] *'t deed hoegenaamd geen letsel* van een zwaard op een onkwetsbare, hebbende 't niet eens zoo veel uitwerksel op zijn ligchaam als een vuurslag op de vuursteen.

[Batak] *geblaard* van de huid; [Batak] *met blaaren*, *of schilfers overdekt zijn* van de huid.

[Batak] (van [Batak]) *knal* van een geweer; [Batak] *één schot* ter eere van een vorst.

[Batak] *een blaar* van het branden; [Batak] *geblaard zijn* door het branden; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een kwartel.*

[Batak] / [Batak] *op* iets *trappen*, iets *vertrappen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *zinken*, *verzinken;* [Batak] *ingezonken zijn; diep liggen* van de oogen.

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (tabas).

[Batak] *indeukbaar*, *indrukbaar* als een weeke vrucht; *ingedeukt* door een val.

[Batak] naam aan valsch geld gegeven.

[Batak] (vgl. [Batak]) *vlug* van lezen; *vaardig* in het lezen.

[Batak] I. *een ijzeren werktuig, waarmede men de tanden kort beitelt;* [Batak] 1°. *kort beitelen* de tanden; 2°. *scherp en geschikt maken* voor het geweer, vuursteenen; [Batak] *kort gebeitelde tanden hebben;* [Batak] de vrucht van de *sanduduk*, waarmede men het Tobasche weefsel glanst.

II. (Mal. läntik *buigzaam*) naam aan uit buigzaam staal vervaardigde sabels gegeven; [Batak] (*een buigzaam zwaard van Agamsch smeedsel*) bijnaam aan een zwaard gegeven; zoo ook: [Batak] of [Batak] (M.; dit [Batak] heeft men mij niet kunnen verklaren).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] naam van een *marga.*

[illegible] *verwoesten* plantsoen van buffels.

[illegible] *vertreden* plantsoen; — [illegible] *'t spoor* van een groot beest in 't gras, enz.

[illegible] = [illegible] (a.).

[illegible] = [illegible] (M.).

[illegible] *een meer of min hol terrein; gebogen* van het been; [illegible] *schudden, lillen* als een moerassige grond; — [illegible] het been *buigen* bij het knielen; —— [illegible] = [illegible] (Pngrks.); [illegible] naam aan een fraaije wijze van loopen gegeven (M.).

[illegible] (vgl [illegible]) *aan elkander vastzitten* als twee banaanvruchten, die zóó gegroeid zijn; —— [illegible] zeker gouden halssieraad door kinderen gedragen.

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (D.).

[illegible] naam aan witkoppige vogels gegeven.

[illegible] I. [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible].

II. [illegible] *laten slingeren* de armen; —— Mal. *loslaten* een klophaan; een geweer *afschieten;* [illegible] Mal. لفاس *iemand die vrij geworden is, door zich met 't waschwater van 't lijk van zijn heer gebaad te hebben;* de slaaf gaat zich dan onder de uit latten bestaande vloer ([illegible]), waar 't lijk gewasschen wordt, staan baden; —— [illegible] naam aan jonge apen gegeven, zoo lang zij nog niet in staat zijn groote sprongen te doen; — [illegible] *'t voorwerp waarmede men tegen* den vijand *een toovermiddel afzendt.*

[illegible] I. *een dak* boven een trap (M.). II. Mal. لفو = [illegible] (M.; Daj. lepau *rijstschuur*).

[illegible] *het gedeelte van een plant, dat men gewoon is te planten* als b. v. de kroon van een ananas.

[illegible] I. bedrag van 12 *rangkap*; [illegible] (M.).

II. [illegible] *stukjes bamboe in de gedaante van vingers gesneden*, aan de vingers van een door een geest bezielden (*panijaran*) gehecht.

III. [illegible] = [illegible] (Wigcheltaal); [illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] (vgl. Jav. lĕpijan).

IV. [illegible] zekere plant, wier bladen verwelkt, in 't haar gedragen worden.

[illegible] I. = [illegible] (M.).

II. *doorgedrongen zijn, doorgegaan zijn; doorgaan* door een gat; [illegible] = [illegible].

[illegible] I. = [illegible] (M.).

II. [illegible] *als het ware gespitst zijn* van de ooren bij het hooren van iets, dat men gaarne hoort; [illegible] *de ooren dier handelaars spitsten zich bij 't hooren van 't geluid van die fluit.*

[illegible] *ingedrongen* van een voetangel in het vleesch; *doorboord* door een wapen.

[illegible] *een bij;* [illegible] (D.; Mal. lăbah); —— [illegible] zekere boom (M.).

[illegible] zie onder [illegible].

[illegible] *geen tanden meer hebben, tandeloos zijn.* —— [illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (a.).

[illegible] = [illegible] (D.).

[…] (vgl. […]) *aanroeping* der geesten (M.).

[…] I. = […]; […] *juist van pas zijn* van iemand's dikte en lengte (M.); […] *in stukken hakken* als een gevelde boom.

II. *een gat in een akker, om er zaad in te doen;* […] *een stuk hout, of stok, waarmede men zaaigaten in een akker boort.*

[…] (vgl. […]) *te veel; meer; overschot;* […] *buitengemeenlijk, buitenmate;* […] *deze menschen zijn buitengemeen streng in het manen;* […] *overgroot maken* een bepaalde hoeveelheid; […] *buitengemeen zijn;* […] *buitengemeen is de grootte hiervan, zie ik;* […] dikwijls te gelijk, en met dezelfde beteekenis als […] gebezigd; —— […] *zoo ongeveer* een zeker getal *uitmaken* niet veel meer of minder; […] *uitschot van zijn moeders buik* van een ongelukkig kind; […] uitroepender wijze: *hoe zonderling is, of zijn* deze enz. (M.).

[…] = […] (D.; Mal. lăbih; Jav. lĕwih).

[…] (vgl. […]) *een verlatene kuta, de ruïne van een door menschen bewoonde plaats;* 't schijnt vroeger = […] geweest te zijn; van daar vindt men het vóór vele eigennamen van *kuta's* (Daj. lewu *land, gemeente*); 2°. *varkenshok;* […] *een val, om dieren in te vangen,* zijnde een hok, waarvan de deur door een veer toevalt; […] *een speelplaats,* waar tevens ook de blokken zijn, waarin men de insolvente spelers zet; […] naam van een droom, dien men zich niet kan herinneren; […] vee in een anders veld *laten grazen.*

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.; Men. Mal. lăbuh *weg*).

[…] *een stok om pootgaten meé in den grond te maken.* —— […] eigennaam van een wonder-*hariara*-boom, die door draken bewoond wordt.

[…] = […] (D.).

[…] *weelderig* van planten, haar; *vruchtbaar* van den grond (Mal. lămak *vet*).

[…] Mal. = […] (M.).

[…] = […] (D.).

[…] *aangenaam aangedaan; genoegen smakende;* […] *hij vindt daarin vermaak;* […] *iemand van een ongekrenkten naam,* die door ieder, werwaarts hij ook ga, geregretteerd wordt.

[…] = […].

[…] *ontroerd* door vrees, *vreesachtig* iets te doen.

[…] (vgl. […]) […] *in een bamboe* iets *gaar maken* (Jav. nglĕmĕng); […] *de bamboekoker waarin* iets *gaar gemaakt wordt.*

[…] (vgl. […]) *tam; weekelijk* van aard; *verzoend, verteederd;* […] *temmen;* iets schadelijks in zijn eigenschappen van schade aan te doen, *verzachten.*

[…] = […] *ik ben als 't ware bang, het op den schoot te houden;* zóó teeder is het.

[Batak] iets *kooken; rijstkooken;* [Batak] *warme spijze* in tegenstelling van raauwe; [Batak] *huisvrouw* (vgl. onder [Batak]); —— [Batak] (h. turi. M.).

[Batak] (D.).

[Batak] *tegen elkander strijden?* (Wigchelt.); [Batak] iets *met een lans doorboren* door de lans te werpen. —— [Batak] het gedeelte van de wan, waar bij het wigchelen de afgesneden citroen neêrvalt; [Batak].

[Batak] zie ond. [Batak].

[Batak] *toespijs* bij de rijst; [Batak] *als met curcuma vermengd* van fraaije, complimenteuse woorden; wordt gezegd door den gastheer aan de gasten, zoo deze zich de [Batak] beantwoordende verzadigd noemen.

[Batak] (M.).

[Batak] zekere boom, wiens bladen als geneesmiddel op den buik gesmeerd worden (M.); ook: [Batak].

[Batak] (Mal. lämpau); [Batak] iets *overtreffen;* [Batak] naam van een buitengemeen probate *pagar*.

[Batak] *het eerste maal dat ons bij een bezoek gegeven wordt* (D.).

[Batak] zekere groote vleêrmuissoort.

[Batak] naam van oscaladium, die op het veld nog onaangebroken staat.

[Batak] *vouw* (Sund. lĕpit; Bug. läpiq); *bladzijde* van een *pustaha* (Jav. lĕmpit); [Batak] *vouwen* iets; *verdubbelen* iets; [Batak] *tweemaal zooveel;* [Batak] benaming van de portiën vleesch, die geen bepaalde beteekenis naar den rang van de getracteerden hebben, en aan 't publiek gegeven worden. —— [Batak] (D.).

[Batak] (D.).

[Batak].

[Batak] *geldbedrag te betalen door de verwanten een's dooden aan zijn verwanten van vrouw's kant* (D.).

[Batak] I. *vallei*, *diepte* tusschen twee heuvels, of bergen; in eigennamen van landschappen even als [Batak] in tegenstelling van [Batak] gebezigd; [Batak] *hij draagt het hart niet op de tong;* [Batak] *bij ongeluk in een diepte vallen;* [Batak] *in de nabijheid van een diepte geraken.*

II. zekere boom, van welks hout men latten maakt, en wier bladen als *uram* bij zwijnevleesch genuttigd worden (M.).

[Batak].

[Batak] (D.).

[Batak] *rundbeest;* men bedoelt in 't Mandailingsch hieronder 't zwarte rundbeest in tegenstelling van [Batak] (vgl. onder [Batak]); [Batak] *geen heenkomen hebben;* zich op reis naar het toeval regelende wat betreft zijn nachtverblijf.

[Batak] I. [Batak] iets *een slag geven*, *slaan* met iets

zwaars; [script] *dood-slaan* als een buffel, opdat er geen bloed verloren ga; [script] *iets waarmede men slaat.*

II. [script] = [script] (M.).

[script] een van *rotan* vervaardigd mandje, waarin de kamferhalers hun vondst doen (D.).

[script] (oorspronkelijk = II.) *gering geacht*, zoodat men zich beleedigingen moet laten welgevallen; [script] *ge maakt me door uw scheldwoorden al bijzonder zwart.*

II. (vgl. [script]) = [script] (M.; Mak. leqleng); [script] (*Zwartkop*) naam in de verhalen door dieren aan de menschen gegeven; —— [script] (kamfert.); = [script] (op de jagt); [script] *ieder hunner maakte zijn rijstvijzelblok zwart*, d. i. ieder hunner maakte respectivelijk kruid, wier bestanddeelen in zoo'n blok gestampt worden (M.).

[script] Mal. *messing, brass; armring* van messingdraden (Daj. lujang).

[script] (vgl. [script] I.) = [script].

[script] / [script] = [script] (D.).

[script] I. *niet indachtig zijn* aan hetgeen waarmede men zich bezig houdt; *vernalatigd worden* van het een of 't ander; [script] (D.); [script] *men was reeds aan het verwaarloozen van den veldarbeid; steeds ging men dagelijks naar de volksvergadering;* [script] *zich uitsluitend met* iets *bezig houden;* [script] *door die muzijk was er niemand die aan slapen dacht.*

II. [script] = [script] (M.; Men. Mal. mălălah iemand *nazetten*).

[script] zie [script] I.

[script] / [script] *beletsel, verhindering.*

[script] I. = [script] (a. M.).

II. (vgl. [script]) *zeer veel zijn, van een groote hoeveelheid zijn;* — [script] *een door en door bedreven krijgsman.*

[script] I. *klaar zijn, gereed zijn* van een gebouw; [script] (vgl. [script]) een gedeelte van een *kauma*, dat men eerst klaar maakt, en eerder dan het overige bezaait, om voorloopig daarvan te eten (het tegenovergestelde van [script]).

II. *een kring formerende, in een kring geplaatst;* [script] bij feestelijke gelegenheden een slagtbeest *omdansen.* —— [script] zie onder [script].

[script] I. [script] (zie onder [script]) = [script] (a.).

II. (vgl. [script]) [script] *een onoverwinnelijken afkeer hebben* tegen zijn vrouw, van een man; tegen haren man van een vrouw; [script] ([script]) *tegen iemand in den minnehandel een onoverwinnelijken afkeer hebben* door zich met haar of hem niet vleeschelijk te willen vereenigen; [script] *waarom zijt ge van mij zoo afkeerig lievert?*

[script] *verstrooid, afgetrokken;* [script] *zich vergissen uit verstrooidheid* als iemand die iets bij ongeluk medeneemt; —— [script] *geheel ingenomen zijn* door iets vreemds te zien (M.; vgl. [script]).

[script] *lang* van een tijdverloop, *langdurig;* [script] *niet aan zijn werk denken* door naar iets te luisteren; *afgeleid worden* van de aandacht. —— [script]

[Batak] (of [Batak]) [Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (M.); [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] I. [Batak] of [Batak] *iemand die arm, en zonder verwanten of vrienden is.*

II. [Batak] *vergunnen* iemand ergens naar toe te gaan, *toelaten, doorlaten;* [Batak] *ik laat uwen vader niet derwaarts gaan.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] naam van de elfde maand.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. Mal. bälikat).

[Batak] / [Batak] *eerst koken, en dan in het water weeken* zooals men met sommige vruchten doet.

[Batak] = [Batak]; [Batak] ([Batak]) iets aan een *datu* ter raadpleging *te zien geven* als b. v. den dag waarop iets ondernomen moet worden, 't lot van een pasgeboren kind, enz. (M.); [Batak] *een lijkfeest bezoeken, tevens slagtbeesten meëbrengende* zooals de familie van den overledene doet.

[Batak] *schraal, dun* van iemand's voorkomen; [Batak] = [Batak]; —— [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (a. M.).

[Batak] naam van een pauk, die naar een populair verhaal, 't middel werd om van twee niet van elkander te onderscheiden personen, den waren eigenaar aan te wijzen. Men liet hen beiden beurtelings een *gordang* berg-opwaarts dragen na er vooraf een knaapje in verborgen te hebben, zoodat de regters wat ieder dier beide personen, toen zij vermoeid waren, bij zich zelve zeide te weten kwamen. —— [Batak] eigennaam van een *huta* in de nabijheid van *Barus.*

[Batak] / [Batak] *een gedeelte van het beschot of dak, dat men open kan maken om er licht door te laten.*

[Batak] (vgl. [Batak]) *eenzaam, naar* van een bosch, enz.; [Batak] *het eenzaam hebben, zich eenzaam gevoelen.*

[Batak] = [Batak]; [Batak] (D.; Mak. id.; Sund. lengkah).

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak] *een kleine lappung-visch.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] *de onzigtbare bodem* van een diepte (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *regt uitgestrekt;* —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]) *lommer, shade; overschaduwd;* [Batak] naam aan zwarte katten en paarden vooral gegeven; [Batak] *de lommer genieten, de schaduw zoeken;* [Batak] *donkere plaatsen, lommerrijke plaatsen;* [Batak] *naar binnen slaan* van pokken, mazelen, enz.

[Batak] (Sanscr. lîksā) *neet, eijeren* van luizen (Sund. id.; Tag. lisà; Mak. kulitja; Jav. lingsa); [Batak] *ziek zijn van ongedierte* vooral van biggen en jonge honden gezegd.

[Batak] *platgedrukt;* ook: [Batak]; [Batak] iets *plat drukken, door drukking verbrijzelen.*

[Batak] I. (van [Batak]) [Batak] = [Batak]; [Batak] *met* iets *zwiepen;* iets *ergens naar toe zwiepen.*

II. [Batak] (manalisik) *dood stil;* [Batak]

[…] *hij hoorde geen geluid hoegenaamd op die rustplaats; het was dood stil.*

[…] zie onder […]

[…] = […] (M.).

[…] (vgl. […]) […] *nat zijn, bevochtigd zijn.*

[…] (vgl. […] en […]) *troebel* van het water (Jav. butĕk); *onduidelijk ziende* van de oogen; […] iets *troebel maken* als wadende buffels het water.

[…] I. = […].

II. = […] (M.).

III. = […].

[…] 1°. = […] (Mal. id.); 2°. zekere boom, wier bladen als *uram* genuttigd worden (M.).

[…] = […]; […] = […] (a. M.).

[…] *glimmende;* […] *glinsteren* als zijde, *blinken* als een pas geschuurd mes; —— […] = […] (a.).

[…] I. […] = […] (D.).

II. […] *eventjes zigtbaar zijn.*

[…] iets *van digte bij bezien, op de keper bekijken.*

[…] = […]; […] = […] (D.).

[…] (vgl. onder […]) […] *dreigen te barsten, zeer gespannen zijn* van een volle buik.

[…] = […] (M.).

[…] iets met een dun voorwerp, als met een rotting, *slaan, geesselen.*

[…] = […] (M.).

[…] zekere roodbladige struik, die op de graven geplant wordt (dracaena; Mal. lindjuwang; Sund. handjuwang).

[…] *een bloedzuiger;* […] (D.; Mal. Jav. en Sund. lintah; Tag. lintà; Malag. dinta).

[…] zie onder […].

[…] (vgl. […]) *regt uitgestrekt.* —— […] = […] (a.); […] = […]; […] = […]; […] = […] (Pngrks.).

[…] = […]; […] = […]. —— […] eign. van 't landschap, waar *Siadji Urang Mandopa* vorst was (M.).

[…] of […] (vgl. […]) *pikzwart;* […] = […].

[…] (vgl. […]) *wegloopen* als een slaaf, enz.

[…] zekere boom (M.).

[…] I. […] = […] (a. M.).

II. = […].

[…] = […] (a.).

[…] zekere kleine oneetbare palingsoort; […] zekere slangsoort.

naam van een fabelachtige benjaanboom, wiens schaduw den dood aanbrengt; Mal. برلندڠ *sterven* van een vorst; dikwijls als eigennaam van princessen in de verhalen; benaming van een fraaije *sopo*-soort, waarin midden in een met tin overtrokkene zitplaats is; eigennaam van een *sopo* in de verhalen; *de waarheid verbergen;* het gedeelte van het erf vóór een huis, waarover de schaduw van het voorover uitstekende dak zich werpt; zijnde de plaats waar de vrouwen het pluimvee voeden; —— = en (Mal. lindung; Lamp. linnung); (tjĕlendung) = (D.).; eigennaam van een landschap.

tweelingen (Lamp. id.).

ontrouw zijn.

I. Mal. = I.; *een bundeltje gambir*-bladen van 10 à 12 bladen op elkaâr.

II. iets *slaan*, *een slag geven;* *iets, waarmede men slaat.*

duizendpoot (Mal. id.; Balin. lepan; Lamp. lupan; Mantaw. alupat; Tag. olahipan; Bim. arifa); (*naar boven gerigt, klimt er een duizendpoot; naar beneden, heeft men een droppel olie*) in de beschrijving van een fraaije *kris*, waarvan de bogten een duizendpoot, en 't geflikker een oliedrop voorstellen; (*als een niet in één gerolde duizendpoot*) van een fraaije uitgekaauwde betelpruim.

= (M.).

= (M.); *ingedrongen zijn* van een voetangel; *geheel en al onder water zijn* als een stok, waarmede men de diepte wil peilen; *geschieden;* *vervolgens, geschiedende in de maand er van* (*op zekeren tijd*) *groeide er een boom op zijn graf.*

verkeerd, mis, foutief; iemand *ontwijken* door een anderen weg in te slaan; *een anderen weg inslaan;* *zij sloegen af langs een anderen weg.*

/ *opentlijk afzweren* zijn zoon, of een der nabestaanden, wier schuld men naar gewoonte verpligt is te betalen.

/ iemand een *zweepslag geven.*

/ naam aan een bosch gegeven, waaruit nog nooit hout is gekapt geworden.

I. (vgl.) *meer of min bedwelmd zijn, meer of min duizeling gevoelen.*

II. *zich hoog verheffen* van een geluid, of een rookzuil; *voortrollen* van het geluid.

I. *Caryota urens* (Mal. nibung; Mantaw. alibuk).

II. = .

= .

vijf (Mal., enz. id.; in een menigte der zustertalen *hand* en *vijf*); naam van een armband, die uit vijf ringen bestaat. —— *een vijfjarige buffel* (M.); (of) eigennaam van den oom (*amanguda*) van *Siadjinrang mandopa;* (M.).

[Batak] / [Batak].

[Batak] *een vierkant schuitsgewijze gevouwd blad* bij offeranden gebruikt (Balin. id.); [Batak] iets, als b. v. water, in *zoo'n blad doen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) zekere kleine bosch-bloedzuiger (Bisaj. id.; Tagal. limatik; Mak. kalimataq; Daj. halamantek); [Batak] *de krop* van een geweer.

[Batak] (Jav. en Lamp. *olifant*) naam van het eiland Sumatra; [Batak] eigennaam van een plaats in 't *Bila*sche.

[Batak] = [Batak]. —— [Batak] naam van een kleine geele cocosnootsoort, waarbij men gaarne de borsten eener maagd vergelijkt.

[Batak] I. zekere zwarte wespsoort.

II. = [Batak]; [Batak] (D.); *vaardig* van iemand's handschrift; [Batak] *dan worde het een weinig fijn gewreven.*

[Batak] *glad, glibberig;* —— [Batak] = [Batak] (hbs.); [Batak] iets *glad maken* bepaaldelijk van de *sibaso's*, die voor zij uit naam van den bezielenden geest spreken, hun hoofdhaar met olie bestrijken. (M.).

[Batak] *mos;* [Batak] (M.; Mal. lumut; Malag. lumutră); [Batak] *een nimmer bezocht woud;* [Batak] *met mos begroeid zijn* ook van de rug van een krokodil; iemand zoo'n bemoosten rug toewenschen, is hem een buitengewoon hoogen ouderdom toedenken.

[Batak] *de leverlap* (Tagal. id.; Mal. limpah).

[Batak] Mal. لمفاكم = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] I. *geruïneerd zijn* door het spel.

II. [Batak] *zich zeer hoog verheffen* als de rots *Nanggar djati.*

[Batak] / [Batak] (vgl. [Batak]) *iets in het oog gekregen hebben* en daardoor meer of min pijn gevoelen.

[Batak] / [Batak] iets *oprollen; sluiten* een regenscherm (*panambe;* vgl. onder [Batak]).

[Batak] zekere moerasvisch (Mal. id.). —— [Batak] *frisch er uitzien, opklaren* van iemand's voorkomen.

[Batak] eigenn. van een *marga.*

[Batak] / [Batak] *met builtjes overdekt zijn* van iemand's huid, als b. v. door mierebeten.

[Batak] / [Batak] iets *feestelijk inwijden; plegtig van* iets *kennis geven.* —— [Batak] = [Batak] (hbs.).

[Batak] / [Batak] *een saem maken;* [Batak] = [Batak]; [Batak] ([Batak]) iemand *'t voorwerp maken van een saem* (D.).

[Batak] *op de bovenkant liggen* van de *pare pare.*

[Batak] *een grot;* —— [Batak] (daar men de kamferboomstammen in stukken hakt, en uithoolt) = [Batak] (a. M.). —— [Batak] zekere rietsoort; ook: [Batak].

[Batak] *glad, glimmend;* [Batak] = [Batak]; —— [Batak] = [Batak]

(D.).

I. (vgl. II.) *rondom; langs om;* voor een zelfstandig naamwoord staande: *ieder der; ieder van* de genoemde dingen of personen; *toen men ieder der op de vergadering aanwezige radja's en namora's (van palmwijn) had voorzien*, enz.; *een omweg maken;* *rondom zwerven;* iets *naar alle kanten toerigten;* *dartelen op de (rivier-) steenen;* wordt van de offervisch in de versierde taal der geestaanroepingen gebezigd; bijnaam van de *haporas.*

II. *klei* (Mal. tanah lijat).

onevenredig zijn als de *djambang* van een *horis*, waarvan het eene uiteinde verder uitsteekt dan het andere; *onbillijk zijn*, *verkeerd* of *verdraaid zijn* van iemand's denkwijze, of wijze van regtspreken; *in het een of ander ongelijk zijn; d'een of de andere onbillijkheid begaan;* *een gezegde, waarmede men de waarheid zoekt te verbergen;* *dat ik zeg, dat ge niet onpartijdig jegens uwe kinderen zijt, is omdat ge voor 't kind van mijn medevrouw een feest geeft; en ik de oudste uwer vrouwen, die zeven kinneren heeft gebaard, ge hebt niet eens meel willen nemen voor hun naamfeest.*

I. iets *beflikkeren* van het vuur; *berooken* van de rook; iemand *voorbijloopen* om hem te beleedigen; *deeren* door hem in iets te kort te doen; *dat niet bestraald wordt* of *last van de hitte heeft gehad; dat nimmer gebruikt is geworden, onaangebroken;* *dat van zon noch wind last heeft, even als de betelkalk in een koker;* spreekwijze, waarmede men een volkomene welgesteldheid aanduidt.

II. = I. (M.).

dun van melk, bloed; *het waterachtige of wel dunne gedeelte* van bloed, inkt, enz. —— *onbekend zijn* van een geest, die zich nog niet heeft geopenbaard; *dom geworden* van den vijand; *onzeker wat betreft de opbrengst* van een akker; een stuk akker, die onder het oogsten op een onbegrijpelijke wijze niet mede geoogst is geworden; hetwelk een slecht omen is.

kruizen beschrijvende van iemand's gang; *smal, klein* van de leest; *kruizen beschrijven* in het loopen; *rondzwerven;* —— (a.); = (a. M.).

een palisadering van bamboe tusschen de *handang* en de *handak sirat.*

naar beneden gerukt door een maalstroom.

bedreven, ervaren vooral van een vorst gezegd (M.).

I. (vgl.) *middenrif* van het blad van een palm; *van een lili voorzien* de *tambe*, om haar bij

regen uitgestrekt te kunnen houden; [illegible] (*een lili mag niet als speelstok van de pauk [bij een strijd] gebezigd worden*) de oorlogspauk moet hard geslagen worden, opdat de strijd openbaar zij, en geen sluipmoord gelijke.

II. [illegible] *zich vermaken*, *zich den tijd verdrijven; geheel door iets ingenomen zijn*, zoodat men niet aan iets anders denkt; *tijdverdrijf*, *spel* zonder winstbejag; [illegible] *middel tegen verveling;* [illegible] *zich vermaken met lui rond*, *of met de oogen opwaarts te kijken;* [illegible] *lang werk hebben met zich te kleeden* voor men op reis gaat, of wel *met zich uit te rusten;* [illegible] iemand *amuseeren* als b. v. met een verhaal, om zijn aandacht van iets af te trekken.

III. *opgeld doen*, *intrest opleveren;* [illegible] *daarom komt 't leergeld, dat ik betaald heb, met interest tot mij terug; immers ik heb ongeveer een honderd (spaansche matten) als leergeld aan Oom gegeven, en er komen twintig duizend tot mij aangelokt door oom's leesboek* (d. i. door 't boek, dat hij als leermeester voor mij als handleiding heeft opgesteld).

[illegible] *stroomen* van zweet.

[illegible] *te vol maken* iets met vocht; [illegible] *boordevol zijn.*

[illegible] *de geheele omvang* van iets, *het geheele bedrag* van een schuld; [illegible] iets *omslingeren* als een kruipplant een boom (Mal. mälilit); *vastbinden*, *vleugelen* een persoon; [illegible] *één vadem in omvang;* [illegible] naam van een schurftsoort, die op de buik begint, en als zij zich tot de ruggegraat uitbreidt den dood ten gevolge zou hebben; [illegible] zie [illegible].

[illegible] naam van een rijstsoort (M.).

[illegible] *verdwaald zijn;* [illegible] *toovermiddel om iemand te doen verdwalen;* [illegible] iemand *doen verdwalen;* een weg *onkenbaar maken;* —— [illegible] (Pngrks.).

[illegible] (vgl. [illegible]) = [illegible] of in 't algemeen: *een vreemde taal sprekende;* [illegible] en [illegible] (a.); [illegible] (Pngrks.).

[illegible] (D.).

[illegible] *een weinig gewond zijn* (vgl. Mal. luka); *aangebroken zijn* van een suikerrietveld, waaruit men een stengel heeft getrokken; [illegible] *vlak in het midden op de punt een spleet hebben* als sommige lansen; [illegible] *een gleufje hebben op de achterkant van het lemmet vlak bij het heft.*

[illegible]

[illegible] *zachtkens over* iets *wrijven; streelen* een buffel, om hem stil te doen staan.

[Batak] Jav. Mal. = [Batak] (M.; sedert de Nederlandsche occupatie).

[Batak] (vgl. [Batak]) *een afgrond.*

[Batak] *allen te zamen; verzameld;* [Batak] *allen, al te gader;* [Batak] *alle* zaken of personen; [Batak] *te zamen komen, zich verzamelen* als b. v. het water; [Batak] *vergaderplaats;* [Batak] iets *verzamelen, vergaderen;* —— [Batak] = [Batak] en [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] *werkeloos* ergens *gehurkt zitten;* —— [Batak] het pudendum *door onanie ontlasten.*

[Batak] / [Batak] *roeijen* (Mantaw. id.).

[Batak] / [Batak] iets *ter besmering bezigen*, iets ergens op *smeren.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *verlaten, eenzaam* van een weg, plaats, enz.; *weemoedig; wrok koesterende* van het gemoed; *weemoedig* van muzijk; *grievend;* [Batak] *is de handelwijze van uwen broeder niet buitengewoon grievend? hoe grievend is de handelwijze van uwen broeder!* [Batak] *grief* tegen iemand gekoesterd; [Batak] iemand *langzaam doen sterven;* [Batak] *het eenzaam hebben; weemoedig zijn* of *weemoed baren* van een geluid; [Batak] *last van de eenzaamheid hebben; eenzaam daar staan* als een hooge boom, die onder vele kleinere alleen staat; [Batak] *een tortelduif, die op haar eentje zit te toereloeren;* hetwelk een ongunstig omen is; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] *de dooden-wereld;* [Batak] *op den eenzaamsten tijd* van den dag d. i. 12 uur, als wanneer de bewoners van een *huta* op 't veld zijn (M.); [Batak] naam van een landschap beroemd om zijn *datu's;* [Batak] bijnaam van de *andor singuknguk.*

[Batak] I. naam van de pilaarmat, die vijf *kupang* waard is.

II. (vgl. [Batak]) *los zitten* als een armband.

[Batak] = [Batak] (M.). —— [Batak] *open maken, opheffen* de *bongbong.*

[Batak] / [Batak] *afgeschilferd zijn* van de huid na een ziekte.

[Batak] / [Batak] *uitpeuteren* 't vuil onder de nagels.

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.; vgl. onder [Batak]).

[Batak] Men. Mal. ﻗﻮﻗﻖ = [Batak].

[Batak] / [Batak] *buurman* 't zij die naast ons woont, of wiens akker naast de onze gelegen is: [Batak] = [Batak] (M.); —— [Batak] = [Batak] ([Batak] Pngrks.).

[Batak] Mal. ﻗﻮﻗﻖ *opgehoopt, in een koop* (M.); *koop* van gewied onkruid op een akker; —— [Batak] = [Batak] (Wigcheltaal).

[Batak] een van een kleine opening voorziene met steenen afgedamde plaats op ondiepe plaatsen eener rivier, om er visch in te vangen; —— soort van rotteval (M.); [Batak] *een mat, die gordijnsgewijze om een slaapstede hangt;* [Batak] *de bruigom zijn.*

[Batak] / [Batak] een *durijan* van zijn pitten *ontdoen*, om er *djoruk* van te maken (M.); iets *omspoelen.*

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]

[Batak] (M.); = [Batak] (vgl. Mal. lutjut).

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] / [Batak] *gevlochten zijn;* [Batak] iets *vlechten.*

[Batak] *blootshoofds, zonder hoofddeksel zijnde;* [Batak] *half naakt zijn, slecht in de kleederen zitten;* [Batak] (malludjúp) *kaaltjes* als een begravenis, die zonder plegtigheid of lijkmuzijk plaats heeft.

[Batak] / [Batak] door vrees *aarzelen* als b. v. iemand, die te vechten heeft tegen een bekenden voorvechter.

[Batak] *het weeke hout* van boomen als de *torop*, *andilo*, enz.; *drijfhout.*

[Batak] / [Batak] *gescheurd zijn* als de bast van een boom, *een splintertje missen* van hout, door een bijl die niet doorgaat; [Batak] een kip van het vel op de pooten en sneb *ontdoen.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. de jonge bladen (van zekere rietsoort) door de vrouwen in een bosje achter op het haar gedragen (M.).

II. [Batak] *betreden* vlechtwerk, om het buigzaam te maken.

III. = [Batak].

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *veel vleesch hebbende* van een *durijan;* —— [Batak] = [Batak] (Mal. lunak); [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] naam van de *boru sanijangnaga* als modder- of slijkgeest.

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *schuddende* van een moerassigen grond.

[Batak] I. [Batak] *opvliegen* als ledige rijstkorrels in een vijzel onder het stampen.

II. (vgl. [Batak]) [Batak] iets, als b. v. een moerasgrond, *betreden* om te zien, of 't ons dragen kan.

[Batak] Men. Mal. *opspringen* (M.).

[Batak] *langwerpig, kegelrond;* naam van een sprinkhaansoort.

[Batak] (vgl. [Batak] II.) [Batak] iets *vertrappen.*

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] *de stekels op de schil van de tongor-durijan* (D.); —— [Batak] eigennaam van een vorst der geesten.

II. *het onderste ronde gedeelte* van de betelplant, dat niet naar boven klimmen wil, maar langs den grond blijft slingeren; 2°. *de jonge steel* der varens, voor zij houtachtig wordt, en de bladen daaraan beginnen te spreiden.

[Batak] *vergeten; vergeten zijn* (Mal., enz. id.); *zonder inhoud zijn* als een cocosnoot (Mak. *zonder pitten* van een vrucht); [Batak] *een gewoonte, of wet, die niet kan, of zal in onbruik raken;* [Batak] iets *vergeten, uit zijn geheugen missen;* [Batak] *niet aan* iets *denken.*

[Batak] *vierkant vakjen* zooals die, waarin de bewaterde rijstakkers (*saba*) verdeeld zijn (M.); [Batak] *poelen* in de holte van een weg; [Batak] spreekw. *een kleine taak kan niet volbragt worden* uit gebrek aan eensgezindheid.

[Batak] / [Batak] benaming der vrouwelijke personen, die op het *tami*-feest met een lepel en water-bamboekoker dansen.

62

[illegible] zekere aardvrucht, die zoowel boven als beneden bo[illegible] draagt, zijnde echter de onderste de dikste.

[Batak] *hol doorloopende* [illegible] diepte; *holgebaand* van struiken door dat er een [illegible] langs gegaan is.

[Batak] *de voorhuid;* [Batak] *onbesneden zijn* van de penis; [Batak] *onbesneden zijn* van een persoon.

[Batak] I. *gat, kuil; grafkuil* (Mal. id.); [Batak] een gat in den grond, om er een eed bij af te leggen; [Batak] = [Batak].

II. (vgl. [Batak]) [Batak] *een onvoldragen kind.*

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak] (Wigchelt.).

[Batak] naam van een *marga.*

[Batak] Mal. [illegible] naam van een Maleisch sprekende wilde stam, die zich hier en daar nog in het Mandailingsche ophoudt.

[Batak] *diepte* in een rivier; namentlijk de diepste plaats in een rivier in tegenstelling van de ondiepe sterk stroomende gedeeltens (Men. Mal. id.; vgl. Mal. lobok en Daj. lowok); [Batak] eigennaam van een der hoogste bergen in 't Angkolasche (bij Junghuhn: *lubuk radja*).

[Batak] I. *een opening hebbende* van een kreupelbosch; [Batak] kreupelbosch *van openingen* door hakken *voorzien* (M.).

II. *niets bepaalds uitwijzen* van de kip, die nadat de kop er af is, zoo gaat liggen, dat het niet kan beslist worden wie der partijen gelijk heeft (zie [Batak]).

[Batak] *niets vangen* van een fuik, net, enz.; [Batak] *wees zijn* door het afsterven van een zijner ouders, terwijl men nog jong is; [Batak] *in de kraam sterven;* [Batak] zekere kinderkwaal, die witte blaaren op de tong en lippen verwekt; toegeschreven aan het eten van jeukerige scherpe spijzen door de zoogende moeder; —— [Batak] *een kween* van buffels; ook: [Batak] (M.).

[Batak] *een varkentje* van ongeveer een maand oud.

[Batak] *het vleesch, dat om de vrucht-pitten zit.*

[Batak] = [Batak] (D.); eigennaam van een rivier; —— [Batak] = [Batak] (hbs. D.); [Batak] benaming van een rijstsoort; —— [Batak] benaming van kippen, die vederen op de pooten hebben (D.).

[Batak] ([Batak]) iets *ter bewaring geven* aan iemand; [Batak] *wat men* iemand *ter bewaring geeft* of bij hem *deponeren wil;* [Batak] *de persoon, aan wien iets ter bewaring is toevertrouwd geworden.*

[Batak] = [Batak]?

[Batak] *over* iets *heen springen* (M.; vgl. het Mal. woord); [Batak] *galopperen;* —— [Batak] een stellaadje op rollen, waarop de doodkist wordt voortgestuwd, en dat men op het graf laat staan (M.); [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] *verlamd zijn* van de ledematen; [Batak] (D.; vgl. Mal. lumpuh); [Batak] *middel om iemand van alle beweging te berooven.*

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zekere visch (M.).

[Batak] I. *waarschuwing;* [Batak] iemand *waarschuwen.*

II. [Batak] = [Batak]; [Batak] *genoot, makker;* [Batak] = [Batak] (Mal. bärlumba lumba); [Batak]

[Batak] of [Batak] even als [Batak] enz. gebezigd (M.).

III. [Batak] Mal. *een bruinvisch.*

[Batak] *ruim* als b. v. de schede van een wapen, waarin het lemmet heen en weder rammelt; —— [Batak] *meer of min zeer doende* van de botten (M.).

[Batak]; komt gevolgd door nog een woord zeer vaak voor als eigennaam van *huta's*, en soms ook van landschappen en *marga's*.

[Batak] zekere parasiet met een groote vrucht, waarvan men doozen ter bewaring van kleinigheden maakt (M.; hierop doelt de spreekwijze onder [Batak]).

[Batak] *opstijgen* van een geluid; [Batak] *ginds en her schudden* van de bergen door een aardbeving, van bladeren door een storm, enz.; *schemeren* van de oogen eener volksmenigte bij het zien van een fraaije dans.

[Batak] *klos* ongesponnen katoen op het spinnewiel gedaan (M.; Bisaj. en Mak. loli).

[Batak] I. [Batak] iets *zoeken;* [Batak] *zich wreken* over iets op iemand; [Batak] *zich wreken*, *wraak nemen.*

II. [Batak] *vervellen* als een slang (Tag. lono); *een andere gedaante aannemen;* — [Batak] *'t afgelegde vel* van een slang.

[Batak] *de zwam* vooral van de suikerpalm (*bagot*); [Batak] een geweer *laden* (het schijnt dus, dat [Batak] vroeger ook *buskruid* heeft beteekend; waarbij de Mal. beteekenis van het Mal. *rabuk* dat *tonder*, *zwam* beteekent, met de beteekenis die *rabuk* in het Bataksch heeft, vergeleken kan worden).

[Batak] iets *digt bij het vuur doen*, *hangen*, *plaatsen* als bladen, om ze buigzaam te maken; kleederen, om ze droog te doen worden.

[Batak] tegen iemand *een vloek uitspreken;* [Batak] (a. M.); [Batak] zie onder [Batak]; —— [Batak] naam van een vorstelijke *tabu* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] iets *oprollen* (Sund. id.; Tag. lolon).

[Batak] I. [Batak] *een geschenk* bestaande in spijs; [Batak] (D.); [Batak] iets *als geschenk bezigen*, *ten geschenke geven;* [Batak] (D.); [Batak] a. M.).

II. [Batak] *los zijn*, *vrij zijn*, *ontsnapt zijn;* [Batak] (D.); [Batak] iemand *loslaten*, *bevrijden*, *op vrije voeten stellen;* iets *loslaten* als b. v. een touw; [Batak] *met* iets *zich uit den weg maken*, iemand *schaken*, iets *in zijn val medeslepen;* [Batak] iets *laten ontsnappen* als een hengel, waaraan de visch niet blijft hangen.

III. Men. Mal. لورڠ *district*, *landschap* (M.); ook: [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] I. en II.

[Batak] = [Batak].

[Batak] *losgeraakt* van vernis, verf; [Batak] *in blaaren los gaan* van een verbrande huid; [Batak] benzöe van den boom *innen;* — [Batak]

[…] een korfje, waarin men de geinde benzöe doet.

[…] *breedoogig* van het breidwerk van netten, *wijd uit elkander gebreid* van netten; […] *te breedoogig zijn, dan dat er iets in gevangen kan worden* vooral van netten. ——— […] *verzinsels opdissohen* (D.). ——— […] versierde naam van een goudmijn (M).

[…] I. = […] en […] (D.).

II. = […] (M.).

[…] zie bij […] III.

[…] (vgl. […]) = […] (M.).

[…] = […] (D.).

[…] (vgl. […]) *niets vangende* van een breedoogig net; […] *te los* van een cigaartjen, dat deswegen niet goed trekt.

[…] Mal. *ruit* op de Nederl.-Chinesche speelkaarten.

[…] naam aan een fraaije *paningkan* gegeven.

[…] I. (vgl. […]) […] *honger hebben* (Jav. ngĕleh); ——— […] = […] (M.); *honger, hongersnood;* […] *honger lijden.*

II. (zonder actief) = […] *strikt een onzer buffels, opdat wij dien man te eten geven* (M.); […] iets *geven;* iemand *begiftigen;* iemand *met spijzen begiftigen*, een geest met offeranden; ook: […] en […] ——— […] (M.); […] *elkaâr overgeven* in 's vijand's magt; *elkaâr verraden.*

III. verkorting van […].

[…] = […], en met […] als subject: *ontevreden, onbevredigd* (D.).

[…] I. *een waterkom* die door een lagen grond bij een rivier ontstaat.

II. […] *slingeren, kronkelen* van een rivier.

[…] (eigentlijk een eigennaam; zie 't voorbeeld hier onder) naam van een omen, dat heimelijke tegenwerking onder één belang hebbende personen voorspelt; […] *over elkaâr schuins liggen* van lepels in het gat, waarin zij gestoken zijn; hetwelk een kwaad omen is; […] *'t karakter van Siadji Lahang lehung is: hij heeft zes gezellen, en is toch niet in staat een poeltje ledig te scheppen; zie daar oneensgezindheid van wil.*

[…] benaming van een schuld, die door interest op interest onbetaalbaar is geworden.

[…] (vgl. […] I.) = […].

[…] zie onder […] II.

[…] een windstreek, die tusschen een der 8 cardinaalpunten gelegen is, en geen bijzondere benaming draagt.

[…] = […] (D.).

[…] = […] (D.).

[…] (vgl. […]) Mal. *verzuimd worden; niet zorgvuldig zijn;* […] *mijn wachthouden was niet zorgvuldig.*

[…] benaming van spijze, die men op een expeditie medeneemt; ook: […].

[…] zie […].

[…] = […] (M.).

[Batak script] *coire;* [Batak script] een vrouw *beslapen.*

[Batak script] eigenn. van een geest; [Batak script] versierde naam van een vorstelijk huis (M.).

[Batak script] I. = [Batak script].

II. verbloemende verzachting van [Batak script].

[Batak script] versierde naam van een wind; [Batak script] = [Batak script]; [Batak script] naam van een rustplaats; [Batak script] naam van een wondervogel.

[Batak script] kogels *gieten* (M.); [Batak script] bijnaam van de *Simarnakkatnakkat;* [Batak script] eigennaam van een beroemden voorvechter.

[Batak script] *door de uitkomst gelogenstraft worden* van een waarzegger.

[Batak script] (vgl. [Batak script]) Men. Mal. لنسي (länsei) *afgedaan* van een schuld; *niet mede gerekend; geminacht;* [Batak script] benaming van een *ambe.*

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] zekere aapsoort (M.).

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] *voorbijgaan, doorgaan;* [Batak script] een bijnaam van *Siadji marimbulu bosi.*

[Batak script] = [Batak script] (D. en M.).

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] = [Batak script] (M.).

[Batak script] I. (vgl. [Batak script]) [Batak script] iets *verzuimen.*

II. — [Batak script] *een visioen hebben.*

[Batak script] = [Batak script] (D.).

[Batak script] Mal. zeker spel met een arecanoot, die in de rondte gedraaid wordt.

[Batak script] = [Batak script]; [Batak script] versierde naam van een hengel, een *alaman,* en een buffel (eigentlijk: *schuld-afmaker,* om de groote waarde van 't voorwerp aan te duiden).

[Batak script] iets *van een bogt voorzien* als b. v. de messingdraad die voor hengelhaak moet dienen; — [Batak script] *de bogt* boven in de streepen, die op de wan· bij het wigchelen de 4 hoofdpunten van het kompas voorstellen.

[Batak script] *om de knie winden* een hoofddoek, om hem vervolgens zoo maar op het hoofd te kunnen zetten.

[Batak script] naam aan een hevigen wind gegeven; ook: [Batak script]; [Batak script] naam aan een sterk stroomende rivier gegeven (vgl. onder [Batak script]).

[Batak script] I. (Sanscr. lepa) [Batak script] = [Batak script] (D.; Jav. en Mal. id.).

II. (vgl. [Batak script]) = [Batak script].

[Batak script] (vgl. [Batak script] II.) = [Batak script]; [Batak script] *overbuigen* als een plant door den wind; [Batak script] (vgl. [Batak script]) *overgaan* tot iets; zoo zegt men, na de inleiding van een verhaal, waarin de geesten aangeroepen, en de nietswaardigheid van den verhaler vermeld worden, [Batak script] *dat wij dan overgaan tot de vermelding van den in dit oeroude verhaal vermelden held* (M.).

[Batak script] iets *overstroomen; overdekken* b. v. van de roest een wapen; —— [Batak script] (vgl. [Batak script] I.) iets ergens op *smeeren.*

[Batak script] *omgebogen;* [Batak script] naam aan een

buffel gegeven, die een benedenwaarts gerigte hoorn heeft; elders: benaming van een buffel, wiens horens achterwaarts gebogen zijn; —— [Batak] = [Batak] (lied. M.).

[Batak] *zondebok* van iemand, als de persoon dien hij zoo ver beneden zich acht, dat hij alles met hem durft doen.

[Batak] *heen en weêr schudden* van de bergen door een aardbeving.

[Batak] een worp bij de *asi asi* die geen oogen vertoonen.

[Batak] *afscheidsklagt* van een meisje, dat haren man volgende de woonplaats harer ouders verlaat.

[Batak] (van [Batak]) [Batak] (vroeger moet het [Batak] geweest zijn, blijkens de uitspraak: na lebán) *ander; [Batak] een andere huta, andere huta's; [Batak] de overigen.*

[Batak] *een stuk hout, waarop men messen aanzet; de uit zacht hout bestaande knop* waarin het heft van de *balijung* komt.

[Batak] = [Batak]; [Batak] de persoon, die onder de kamferhalers de heftband van de *balijung* moet verstellen (M.).

[Batak] (vgl. onder [Batak]) [Batak] naam van een bamboesoort, waarop men schrijft (M.).

[Batak] soort van mangifera, wier zure vrucht vooral bij visch genuttigd wordt (Sund. limus); [Batak] een *uppama*, waarmede men bij 't afscheid nemen over 't geheele gezelschap den zegen der geesten afsmeekt.

[Batak] = [Batak] (D.; vgl. Jav. linun).

[Batak] = [Batak].

[Batak] *door elkaâr kronkelen* van de wortels van een boom, slangen; [Batak] = [Batak].

[Batak] versierde naam van de *dowal* (M.; vgl. onder [Batak]).

[Batak] Mal. *een rol* van Jav. tabak (Mak. pempeng).

[Batak] *onachtzaam, achteloos;* [Batak] *onverschillig zijn.*

[Batak] frequente eigennaam van een princes; ook: [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. = [Batak] (D.).

II. Tobasche uitspraak van [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. = [Batak]; [Batak] *geen wonder, dat ge 't u niet herinnert.*

II. [Batak] = [Batak] (D.). —— [Batak] = [Batak] (a.).

[Batak] *het lange haar* dat jonge lieden van de mannelijke sekse bij de Dairische stammen in een doek opgebonden dragen; [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] I. (vgl. [Batak]) = [Batak]; [Batak] naam van een banaansoort; [Batak] (D.).

II. [Batak] *omgebogen zijn* van het lemmet van een mes, door dat het niet snijdt (M.).

[Batak] zie onder [Batak] I.

[script] zekere visch; ook: [script].

[script] (vgl. [script] II.) = [script] (D.).

[script] *het pandeksel* van een geweer; 2°. Mal. een kleine soort van kanon; [script] eigennaam van den zoon van *Malin Deman* (M.).

[script] *nazetten*, *vervolgen; drijven* vee ergens naar toe.

[script] *lang* van de tijd; *langdurig; lang uitblijven* van een persoon; [script] *na geruimen tijd;* ook: [script]; [script] *gedurende;* [script] *zoo lang deze guerilla duurt*, *gedurende deze guerilla.*

[script] *fraai en in menigte voorhanden zijn.*

BIJVOEGSEL.

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] II. algemeene benaming van fijnere bamboesoorten; zie onder [Batak], [Batak] en [Batak] (Men. Mal. aur).

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . .

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . .

[Batak] = [Batak] of [Batak] (a).

[Batak] II. = [Batak] I.; en hierachter te voegen [Batak] enz. . . . . . (hbs).

[Batak] II. lees achter veronderstellingen:, terwijl de afhankelijke zin meestal een vragende is; b. v. [Batak] *zoo ik het u niet had gezegd, zoudt ge het dan geweten hebben?*

[Batak] (vgl. [Batak]). . .

[Batak] II. . . . . .; [Batak] en [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] een voorbehoedmiddel, bestaande in 't besproeijen van de bewoners van een *huta* met 't water van een nabij gelegene rivier of beek; 't formulier hiervan behoort onder de eerste leesboeken der Bataksche jeugd.

[Batak] I. (vgl. [Batak] II.). . . . III. lees: [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] . . . . [Batak] *wat is de reden dat, waarom?* [Batak] *waarom zijt ge onthutst?* ('t voorbeeld op regel 3 van onderen uit te strijken).

[Batak] de frequentste beteekenis is = [Batak] in tegenoverstelling van [Batak] (zie onder [Batak] II.).

[Batak] . . . . .; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Malaïsme مڠكوي *voor* iets *instaan;* [Batak] *ik durf er voor instaan, dat ge 't zult winnen.*

[Batak] Men. Mal. اڠق [Batak] *gissen;* [Batak] *gissing.*

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . .

[Batak] II. voeg achteraan in: (D.).

[Batak] . . . . . [Batak] *ongeluk, ramp;* [Batak] *onvermijdelijk ten verderve gebragt worden.*

[Batak] voeg bij als aanmerking: al de uit 't Sanscritsch ontleende namen der 8 cardinaalpunten van het compas zijn slechts in de taal der *datu's* (*poda*) gebruikelijk. In de dagelijksche taal zijn slechts *'t Oosten* en *'t Westen* gebruikelijk onder de benamingen [Batak] (zon-*opgangplaats*) en [Batak] (zon-*ondergangplaats*), terwijl voor de

overige windstreken 't zee- of rivier-waartsche als benaming gebezigd wordt (zie [Batak], [Batak], [Batak] en [Batak]).

[Batak] iemand *in spanning houden* als een meisje doet, om hem meer vuur bij te zetten (D.).

[Batak] Men. Mal. [Batak] iets *verdeelen* (M.).

[Batak] *zich lusteloos gevoelen* wegens ziekte (vgl. [Batak]).

[Batak] en de twee naastvolgende woorden zijn bij vergissing achter [Batak] gezet.

[Batak] .....; [Batak] diagonaalsgewijze tegen de daksparren aangebondene ronde latten, om ze tegen de hevigheid van den wind te beschutten; [Batak] wat de scheidsregter (*pangulu*) nog buiten zijn loon van de boete, die hij den verliezer heeft opgelegd, voor zich neemt; [Batak] bijnaam van den wind in de *andung*-taal.

[Batak] ..... (Mal. anjir; Mak. mánjerĕq).

[Batak] lees: [Batak] .....

[Batak] (vgl. [Batak]) .....

[Batak] II. schijnt *maal* te beteekenen in de uitdrukking [Batak] *een priester die zeven maal priester is*, die zeer voortreffelijk is (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] ..... (..... Tag. laho).

[Batak] (verliest even als [Batak] voor de adjective voornaamwoorden zijn eindklinker) *vrouwspersoon;* [Batak] (akkorí) *gemeld vrouwspersoon* (vgl. onder [Batak]).

[Batak] naam van een rivier, en landschap (ten Noorden van Mandailing). De bewoners van Angkola zijn in 't Tobasche zeer gezocht als voorvechters, en de naam *Angkola* wordt door die van Toba ook op de bewoners van Mandailing toegepast. Zonderling is het, dat men van de rivier sprekende niet [Batak] maar [Batak] zegt; zou men hier niet uit moeten opmaken, dat eigentlijk [Batak] de oorspronkelijke naam was? [Batak] held en titel van een der populairste verhalen.

[Batak] lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] *aanbijten* van een visch.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] voeg in: [Batak] *adem halen;* [Batak] *terstond was hij dood; hij kon niet meer adem halen;* [Batak] ook: *zieltogen*.

[Batak] zekere plant (M.).

[Batak] spelling van [Batak].

Lees: [Batak] .....; [Batak] *Men doe niet zoo als de angkut angkut, en noeme een ander kind zijn eigen;* spreekwijze uit een overlevering verklaarbaar, volgens welke zekere geest die zich iemand's kind had toegeëigend, in zoo'n insekt werd veranderd (zie Leesb. II., bl. bl. 292 en vlgd.; en vgl. onder [Batak]).

[Batak] .....; [Batak] *aan beide kanten;* [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] II. = [Batak].

[Batak] II. (vgl. [Batak] en [Batak]).

......

[Batak] lees: *duifsoort* in plaats van druifsoort.

[Batak] = [Batak].

[Batak] wordt in 't Mandailingsch ook uit teederheid gebezigd door een heer tegen zijn jongen slaaf, door een oud man tegen een jong, en door den schrijver van een *andung* tegen de bamboe, waarop hij schrijft.

[Lontara] in 't aanroepen alleen in plaats van [Lontara] gebezigd.

[Lontara] is bij vergissing dadelijk onder [Lontara] gezet. Zou dit woord niet oorspronkelijk een versterking zijn van [Lontara]? immers het plaatsen van een [Lontara] als sluitletter is niet ongewoon (vgl. [Lontara] = [Lontara], [Lontara] = [Lontara], enz.); zoodat 't dan een uitroeping is, waarmede men iemand tracht te verteederen.

[Lontara] ......; ... [Lontara] = [Lontara] (Pngrks.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) ......

[Lontara] (vgl. [Lontara]) ......

[Lontara] I. .... (vgl. de anologie van 't Makassaarsch *na* bij den vergelijkenden trap, en als voegwoord van tijd, enz.).

II. (vgl. [Lontara]) .....

[Lontara] Ar. Mal. اصل *afkomst;* [Lontara] iemand *beleedigen* door hem zijn afkomst te verwijten; [Lontara] *zeer beleedigd worden* door verwijtingen te hooren omtrent zijn afkomst (M.).

[Lontara] I. (vgl. [Lontara]) ......; — [Lontara] zie onder [Lontara].

III. [Lontara] zekere soort van dobbelsteenen.

[Lontara] voeg in: (asih) ......

II. zie bij [Lontara].

[Lontara] als benaming van een beest, dat vuil is, en als scheldwoord, een der woorden die men niet zonder [Lontara] vooraf te zeggen mag bezigen, en dikwijls omschrijft (vgl. onder [Lontara] en [Lontara]).

[Lontara] ..... lees: [Lontara] in plaats van *sasta;* ook, maar zelden: [Lontara].

[Lontara] .....; [Lontara] ([Lontara]) *zich in* iets *oefenen*, iets *leeren*.

[Lontara] dat dit woord vroeger *vorst* moet beteekend hebben, blijkt uit 't Dair. [Lontara] = [Lontara].

[Lontara] iets *in praktijk brengen*.

[Lontara] .....; [Lontara] *zich respectivelijk naar zijn rang nederzetten;* — [Lontara] *doet wat gijlieden wilt met* (M.).

[Lontara] ook: *de tromp* van een geweer.

[Lontara] verbaster. van [Lontara] als naam van een fabelachtigen visch.

[Lontara] ......; — [Lontara] = [Lontara]; [Lontara] = [Lontara] (Pngrks.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]) ......

[Lontara] lees: Dair. in plaats van Dir.

[Lontara] I. lees onder aan: [Lontara] in plaats van [Lontara].

III. komt voor als bestanddeel van ontkenningen (zie [Lontara], [Lontara], [Lontara] en [Lontara]; vgl. ada in 't Mal. تياد).

[Lontara] .....; [Lontara] *waar men zich uit vermaak als 't ware rondzwervende ophoudt.*

[Lontara] (mangadás) ook: *eentoonig*, *gelijkvormig* als b. v. een vlakte, waar zich niets als kenteeken voordoet, om iemand den weg te doen vinden, zoodat hij wanhopig wordt.

[Lontara] Ar. Mal. عادة = [Lontara]; [Lontara] *de regelen van beleefdheid bij 't spreken* (soms komt daarbij nog: [Lontara]).

[Lontara] (vgl. [Lontara] II.) .....

II. [Lontara] zie onder de [Lontara].

[Lontara] (adóng) .....; — [Lontara] = [Lontara] (vgl. de analogie van [Lontara] dat evenzoo van [Lontara] is afgeleid).

[Batak] zonder twijfel in plaats van [Batak], zoodat 't een verpersoonlijking is van [Batak] *waarin gelijkheid bestaat*, en aldus de opgegeven beteekenis verkregen heeft; voorts leze men: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] I. de hier gemelde voornaamwoorden worden alleen gebezigd, wanneer men zich in zijn ongeluk beklaagt.

II. . . . . . (Mak. ari; Jav. mari).

[Batak] II. . . . . . In 't Mandailingsch wordt [Batak] dikwijls gebezigd om een werkwoord op meer dan een subject beduidenis te geven; b. v. [Batak] *willen* van meer dan een; soms met nog een meervoud er achter; b. v. [Batak] *vertrekken* van vele personen (De oorspronkelijke beteekenis zal wel *van weêrskanten* iets *zijn of doen* wezen).

III. [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (D.); [Batak] (M.; Mal. măngadukan).

IV. (adú) = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] IV., [Batak], en [Batak]). . . . . .

[Batak] III. . . . . . .; [Batak] *de persoon, in wiens uitspraak de twistende partijen willen berusten*, of *aan wien zij hun twist ter willekeurige beslechting hebben gegeven.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] bij [Batak] onder aan, zie bij [Batak].

[Batak] II. . . . . .; [Batak] (M.). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] I. . . . . .; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Jav. ngĕni).

III. [Batak] *spannen* de draden op 't raam om ze te doorweven; [Batak] *waar men de draden spant* (M.; Tag. hanai).

[Batak] = [Batak].

[Batak] woord, waarmede iemand op 't [Batak] antwoordt, om zijn bereidwilligheid 't raadsel op te lossen aan te duiden.

Lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak]) . . . . . .

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] (van een vroeger bestaan hebbend 't geluid van 't dier nabootsend woord; vgl. de analogische vorming van [Batak], [Batak], [Batak], enz.). . . . . .

[Batak] = [Batak].

[Batak] II. [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] iets *doorgronden* als b. v. iemand's voornemens.

[Batak] naam van een soort van fraaije ringen.

[Batak] I. . . . .; [Batak] *zoo ge er niet geweest waart, dan zou ik dood zijn.*

II. bij [Batak] zie [Batak]; voorts wordt [Batak] in 't Mandailingsch vaak als vergelijking gebezigd, ofschoon daar de beteekenis verloren is gegaan; b. v. [Batak].

[Batak] = [Batak] III. (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] . . . . . (Sund. sitataru;

Bisaj. hantatalo); [Batak] van een leelijke *sopa sopa* (vgl. onder [Batak]).

[Batak] I. (ook verkort [Batak]) . . . . . .

[Batak] . . . . . .; — [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *slagveld* (*tabas*); [Batak] *versierde naam van een schelletje of klokje;* [Batak] eigennaam van een *huta* in *Mandailing*.

[Batak] = [Batak].

[Batak] / [Batak] eigennaam van een vraatzuchtigen luijen slaaf, die tot spreekwoord is geworden; nader beschreven met: [Batak] *zoo hij eet, gebruikt hij zijn beide handen; gaat hij werken, dan kruipt hij als 't ware in elkander, alsof hij niet wel ware.*

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] I. . . . . .; [Batak] *zoo ge van hier niet weet de ligging van uw vader's huta te gissen, dat we dan maar niet in dit woud verdwalen!*

II. = [Batak]; als b. v. [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . (Mak. bulango; Bug. anango).

[Batak] / [Batak] versierde naam van de borsten eener vrouw.

[Batak] . . . . . (zie ook onder [Batak], [Batak] en [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . . .

[Batak] zekere boom, wiens hout voor vloerplanken gebezigd wordt (M.).

[Batak] / [Batak] *buiten verwachting* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] zekere fraaije vrucht, die een vrouw zwanger zoude doen worden (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] *of is het misschien?*

[Batak] II. wordt niet meer verstaan, maar moet blijkens [Batak] = [Batak] zijn; zoodat dan [Batak] als lofspraak op een vorst beteekent: *bij wien men een weegschaal afstoot,* daar men op zijn regtschapenheid vertrouwen kan, en dus geen weegschaal hoeft te gebruiken.

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]). . . . . .

[Batak] zekere boom, wiens bladen als *uram* genuttigd worden (M.).

[Batak] / [Batak] eigennaam van een persoon in de Mandailingsche verhalen, die dezelfde rol speelt als [Batak] in de Tobasche.

[Batak] (zal wel van [Batak] af te leiden zijn; vgl. Mak. sijapaja *wanneer?* van sijapa *hoe vele?* Bal. pidan *wanneer?* van pida dat vroeger = 't Jav. pira *hoe vele?* moet beteekend hebben). . . . . .

[Batak] (van [Batak]) . . . . . .; [Batak]

[Batak] wordt van de buste van een schoone vrouw gezegd.

[Batak] zekere boom, waarmede wegens zijn fraaiheid welgevormde menschen vergeleken worden (M.).

[Batak] II. (vgl. [Batak]) . . . . . . (lees: Sund. hapâ; en voeg bij: Mak. opa).

[Batak] . . . . . .; [Batak] = [Batak]; [Batak] *opdat ik wete, wie van ulieden schuld heeft.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] . . . . . (voeg bij: Kawi apuj) . . . . .; vgl. bij [Batak] de spreekwijze onder [Batak].

[Batak] Mal. أفوڠ [Batak] op 't water *dobberen, drijven* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] III). . . . . .

[Batak] / [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . .; —— [Batak] iets *opdragen* vooral van spijze gezegd (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . .; — [Batak] ook: *de rand* van een rijstvijzelblok, wat tusschen de opening en de rand gelegen is.

[Batak]? [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] . . . . . . (Sund. samak). . . . . .

[Batak] 1/12 *tail* (zie [Batak]); [Batak] 1/24 *tail* (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak]) . . . . . . (Mak. máparăq). . . . . .

III. . . . . .; [Batak] *'t vellen van boomen* voor de ontginning van een *kauma.*

[Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . (Jav. ĕmprit). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] is 't Men. Mal. امڤلو (ampălu) = [Batak]; . . . . . .

[Batak] . . . . . .; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] . . . . . .; [Batak] beteekent ook: *voor* iemand *instaan.*

[Batak] is direct uit 't Mal. overgenomen, en 't Mal. woord ămpunja beteekent denkelijk letterlijk: *de heer er van, de bezitter er van* van een vroeger bestaand ămpu (= [Batak]; vgl. de analogie van 't gelijk beduidende Mak. patanna).

[Batak] bij [Batak] vgl. onder [Batak] en [Batak].

[Batak] / [Batak] *verstrooid zijn* van vee (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . . In 't Mandailingsch beteekent [Batak] ook: iemand met een maal *verwelkommen.*

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] . . . . . . [Batak] beteekent ook: iets *tegenhouden* d. i. *beletten dat* iets *door een ander genomen wordt* als b. v. *tuwak* die men voor zich bestelt, om een feest te geven; [Batak] eigennaam van een *marga*, en een landschap, waar vele Dairisch sprekenden wonen.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (naar 't geluid; vgl. [Batak]) vgl. een bijnaam van dezen vogel onder [Batak] en [Batak].

[Batak] (vgl. onder [Batak]) . . . . .

[Batak] . . . . . . ook: [Batak]

[Batak] en plaats achter aan: (M.).

[Batak] zekere boom.

[Batak] zekere slingerplant (M.); ook: [Batak].

[Batak] / [Batak] ook: iets, en vooral een kind, in een kleed *dragen;* — [Batak] in 't Mandailingsch ook: = [Batak].

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] / [Batak] onder II. te brengen.

II. (verbreeding van [Batak]) hieronder [Batak]; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] voeg bij: [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] / [Batak] beteekent ook: *vervolgen* in den zin van *een omen leveren* waaruit men opmaakt, dat iemand's dood zal gewroken worden (zie Leesb. I., bl. 253).

[Batak] / [Batak] de doos (van *rotan* gevlochten), waarin 't koord *rambu siporhas* opgerold ligt, aan den dekselband *doen draaijen*, om uit de ligging van 't koord, als men den doos open doet, een omen op te maken.

[Batak] II. . . . . . [Batak] plaatse men onder I.

[Batak] . . . . . .; [Batak] en meestal [Batak] (naar de Tobasche spell. en uitspraak, daar de persoon als een Toba wordt voorgesteld) eigennaam van een onnoozelen bloed.

[Batak] . . . . . (Mak. ajoka). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] / [Batak] (het tegenovergestelde van [Batak]) en strijk uit 't vraagteeken.

[Batak] . . . . .; . . . . [Batak] *in staatsie* iemand of iets *begeleiden* er achter loopende (M.).

[Batak] . . . . .; [Batak] eigennaam van een geest.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zekere plant (M.).

[Batak] I. . . . . .; [Batak] figuurlijk: *een zoon* (vgl. onder [Batak] I.); [Batak] *den daarop volgenden dag*.

II. (vgl. [Batak] en [Batak] I.) . . . . .

V. = [Batak]; b. v. [Batak] (M.).

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] is 't Ar. Mal. حركة en wordt ook = [Batak] gebezigd.

[Batak] I. . . . . . (zoo is ook 't Mak. raqga *ongeveer* niets anders dan 't Mal. ărga dat ook even als in 't Jav. rĕga uitgesproken wordt) . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak] waaruit dan verklaarbaar wordt, waarom hier de *d* van *aditya* een *r* is geworden; men dacht immers aan [Batak]) . . . . . .

[Batak] . . . . . . (Tag. hagdan).

[Batak] (vgl. bij [Batak]). . . . . .

[Batak] V. (vgl. [Batak] I.). . . . . .

VI. = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . .; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . . . Mak. lallalijoq).

[Batak] I. . . . . .; [Batak] = [Batak] in de 2de beteekenis.

II. . . . . .; [Batak] iets als *een teeken beschouwen; op* iemand *letten*, iemand *aandachtig nagaan* om achter zijn geheim te komen.

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] eigenn. van een hemelsche princes (M.).

[Batak] eigenn. van een hond van *Radja guru.*

[Batak] zie [Batak] II.

[Batak] . . . . . voeg bij: [Batak] *elkander bestrijden, met elkander twisten.*

[Batak] (D.).

[Batak] zie de afleiding onder [Batak].

[Batak] . . . . .; de bladen worden wel eens bij gebrek van koffijbladen gebezigd, daar koffij van de bladen en niet van de vruchten van den koffijboom meer in zwang is (voeg bij: Men. Mal. halăban).

[Batak] . . . . . (vgl. onder [Batak]).

[Batak] I. (vgl. [Batak] II.). . . . .

II. voeg in: [Batak] een mes, dat reeds geslepen is, op een stuk hout *aanzetten;* . . . . . .

III. [Batak] zie bij [Batak] II.

[Batak] = [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak] III.) . . . . .

II. Zuid-Mandailingsche uitspraak van [Batak], waaronder het zoude moeten staan.

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] versierde naam van een zijdewapen (*hartverkoeler*, d. i. *wraakkoeler*); voeg bij achter [Batak] (Pngrks.); . . . . .

[Batak] . . . . . (Bisaj. magkot); . . . . .

[Batak] . . . . . bij [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] voeg bij: . . . . . [Batak] *schudden, zich heen en weêr bewegen* als een boom door den wind (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] . . . . (Bisaj. hawak; Mak. ajaq).

[Batak] bijnaam van de [Batak] (D.).

[Batak] *zich* ergens aan *vasthoudende als 't ware hangen* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *in wrijving geweest zijn; meer of min versleten zijn* door schuring, wrijving, enz.; [Batak] iets *wrijven;* [Batak] iets *ter wrijving bezigen, met* iets *wrijven*, iets op iets, of aan iets *wrijven;* [Batak] *vele kosten maken;* [Batak] *zij gingen voort met dagelijks kosten te besteden aan 't vervaardigen van een afweringsmiddel.*

[Batak] = [Batak].

[Batak] *steeds krijtende* als een kind.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (klanknabootsing?) [Batak] bijnaam van de *itok.*

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *open en toegaan* van den mond, zoo als deze zich voordoet aan een doove, die slechts de beweging van 't spreken ziet (D.).

[Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] en [Batak] (D.).

[Batak] *last van hevige teeldrift hebben* (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) lees: [Batak].

[Batak] . . . . . (voeg bij: Daj. tingang). . . . .

[lontara] = [lontara] (D.).

[lontara]/[lontara] zie onder [lontara].

[lontara] ..... (Mak. assang *kieuw*).

[lontara] ..... (Bisaj. hasas).

[lontara] = [lontara] (D.).

[lontara] 't geluid, dat iemand door de tanden als 't ware sissend maakt, als hij het koud heeft (M.).

[lontara] lees: [lontara] in plaats van [lontara].

[lontara]/[lontara] zie onder [lontara].

[lontara] (vgl. [lontara]) [lontara] = [lontara].

[lontara]/[lontara] zie onder [lontara].

[lontara] (vgl. [lontara]).....

[lontara] (zie de aanmerking bij [lontara])......

[lontara] I. lees: arctocarpus..... enz.

[lontara] .....; [lontara] *de dupe zijn* van iemand; *in onwetenheid verkeeren*; .....

[lontara] ..... (Mak. attiq *druppel*); .....

[lontara] II. [lontara] = [lontara].

[lontara] (vgl. [lontara]).....

[lontara] II. voeg bij: ook: [lontara].

III. [lontara] = [lontara].

[lontara] (vgl. [lontara]) [lontara] *met* iets *drukken*, iets ergens op *drukken*.

[lontara] (vgl. [lontara]) ..... (Sund. hĕdjĕn; Men. Mal. ădjan; Mak. aqrang).....

[lontara] (vgl. [lontara] II., [lontara] III. en [lontara]).....

[lontara] .....; [lontara] = [lontara].

[lontara]/[lontara] *klinken*, *galmen* van muzijkinstrumenten (M.).

[lontara]/[lontara] eigennaam van een plaats (bij Junghuhn: batang unang).

[lontara] (vgl. [lontara])......

[lontara] voeg bij: (vgl. onder [lontara]). .....

[lontara] (vgl. onder [lontara]).....

[lontara] (vgl. [lontara])......

[lontara] (vgl. [lontara])......; [lontara] *een houten pijpje* van niet meer dan een vinger lengte.

[lontara] I.....; —— [lontara] een huis *bewoonen* (D.).

[lontara] naam van een fabelachtige zee (M.).

[lontara] .....; [lontara] ([lontara]) iets *te weeg brengen*, *ten gevolge hebben* vooral gezegd van wat zegen aanbrengt; [lontara] ([lontara]) iets gedurende een zekere tijdruimte *ronddragen* als een vrouw hare zwangerschap.

[lontara] lees: [lontara].

[lontara] lees: [lontara].

[lontara] = [lontara].

[lontara] ..... (Mak. doqdoq). .....

[lontara] .....; [lontara] = [lontara].

[lontara] II. [lontara] *lillen* (M.).

[lontara] (vgl. [lontara]).....

[lontara] lees achter: [lontara]: of [lontara].

[Batak] (zie onder [Batak] en vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *haast met* iets *maken* (M.).

[Batak] uitspraak van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .; (voeg bij: Mak. kalimommong).

[Batak] . . . . . (Bisaj. homei; vgl. onder [Batak]).

[Batak] I. bij [Batak] (vgl. [Batak]).

III. voeg achteraan: . . . . . [Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. . . . .; [Batak] *wat men als inwijding* als b. v. van een huis *bezigt*, zooals b. v. de buffel, die bij die gelegenheid geslagt wordt.

II. (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] II. . . . . .; [Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .; [Batak] (*onze grootvader*) uit eerbied ook van de goden, gevaarlijke beesten, enz. gebezigd; evenzoo kan met [Batak] een godheid of in 't algemeen iets, waar iemand vrees voor heeft, aangesproken worden (vgl. de analogie van 't Mal. datuk dat *overgrootvader* beteekenende, als titel (*Heer*, *Mijnheer*) in 't Men. Mal. gebezigd wordt, om er fatsoenlijke inlanders mede aan te spreken, terwijl het dikwijls voor de namen van ambten geplaatst wordt, die een zekere waardigheid hebben; als b. v. datuk bändhara, datuk kali, داتق قاضي, enz.).

[Batak] *een wild zwijn*; alleen gebezigd van die in een kudde loopen (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) . . . . .

[Batak] (vgl. onder [Batak]) [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] . . . . .; [Batak] *eventjes zich bewegen* (M.).

[Batak] *naar beneden gedrukt;* [Batak] *de lieden stonden allen verwonderd met gapenden mond, even als een nijptang die niet genoeg naar beneden gedrukt is;* [Batak] *verdrukt worden, door 't lot vervolgd worden.* (M.).

[Batak]/[Batak] *draaijen* van 't hart uit walging; b. v. [Batak] (D.).

[Batak] . . . . .; [Batak] *iets dat iemand uitsluitend toebehoort bewaken, de wacht hebben bij een privatieve bezitting.*

[Batak]/[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] lees: II. in plaats van III.

III. (van [Batak]?) [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] bijnaam van de *situhuk*.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *over* iets *innerlijk wrok gevoelen;* [Batak] *meer of min wrok tegen elkander koesteren* (D.).

[Batak] I. . . . .; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (Men. Mal. uitspraak van لارا) schijnt alleen in eigennamen voor te komen; [Batak] eigennaam van een princes (M.).

[Batak] II. . . . . (Mak. allaq); en lees: [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] is een verzachting van [Batak].

[Batak] I. . . . . (Bug. âli). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .; [Batak] *één omwinding* zoo b. v. bij 't omwinden van de pooten van een klophaan; [Batak] = [Batak]; ook: [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] / [Batak] = [Batak].

[Batak] voeg achter [Batak]: en [Batak].

[Batak] 't geluid dat vocht maakt als men gulzig drinkt; [Batak] als bijwoord: [Batak] *terstond zoog hij het in met een klokkend geluid* (D.).

[Batak] *ingaan en er in blijven steken* als iets in een naauw gat (D.).

[Batak] (vgl. [Batak] III.) vooral gebezigd in de uitdrukking: [Batak] *nu eens rivierwaarts, dan weder bergwaarts, zonder doel gaan; ginds en her dwalen;* men zegt ook: [Batak].

[Batak] II. . . . .; vooral is [Batak] in plaats van [Batak] in gebruik.

[Batak] / [Batak] naam van de figuur, die bij 't wigchelen met een gekookt ei, den vijand moet voorstellen (vgl. onder [Batak]).

[Batak] = [Batak] . . . . .; [Batak] nabootsing van 't gehinnik van een paard (vgl. [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] I. . . . . (vgl. Mal. ikur; Bal. hikuh; enz.). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] . . . . .; de bladen om er iets mede te polijsten.

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] lees in plaats van *hetzij het: hetzij deze.*

[Batak] (vgl. ook [Batak], [Batak] en [Batak]). . . . .

[Batak] I. . . . .; [Batak] dat onder de [Batak] is geplaatst, behoort onder dit woord.

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .; bij [Batak] vgl. de uitdrukking [Batak].

[Batak] / [Batak] eigennaam van een *marga.*

[Batak] zekere boom, van wiens hout men lanssteelen vervaardigt (M.); = [Batak] (?).

[Batak] / [Batak] *een bamboepijp,* om vuur mede aan te blazen.

[Batak] . . . . . [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak]) . . . . .

II. [Batak] . . . . .; *kuren;* . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) en lees: [Batak] in plaats van [Batak] en voeg bij: (Mal. isak).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] II. *welgevuld;* zoo b. v. na een maal: [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] ..... (voeg bij: Bisaj. idyok; vgl. Mak. inruq *de sagueerpalm*).

[Batak] III. ....; [Batak] dat dit ook de naam is van 't geldbedrag, waardoor men een meisje, dat voldoening eischt, zoekt te verzoenen, is verklaarbaar uit het bezoek, dat zij in een huis gaande, dat is klimmende, bij zulk een gelegenheid bij den beleediger aflegt (van daar ook in 't Mandailingsch [Batak] = [Batak]).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). ....

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) en voeg bij achter [Batak]: [Batak] (D.).

[Batak] / [Batak] ook: betel *gereed maken.*

[Batak] (vgl. [Batak] I.). ....

[Batak] ....; [Batak] *wat* een vrouw *in hare lusten wenscht te eten.*

[Batak] I. (vgl. [Batak]). ....

[Batak] I. ....; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (verlenging van [Batak]) uitroeping van weemoed.

[Batak] uitroeping van wrevel (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] naam aan verzadigdheid gegeven, waarbij de buik propvol is; dikwijls herhaald gebezigd, en om er een fraaije klank aan te geven, met verandering van de *i* tot *a* in het eerste der herhaalde woorden; [Batak] *zijn verzadigdheid was zoo, dat de buik gespannen was* (M.).

[Batak] ....; — [Batak] *een keer drinkens, een teug;* [Batak] *één teug palmwijn* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] II. (= [Batak]?) [Batak] bijnaam van een lans (M.).

[Batak] / [Batak] = [Batak] (M.).; [Batak] = [Batak].

[Batak] ..... (voeg bij: Sund. ngindjĕm); [Batak] *valsch haar* (vgl. onder [Batak]).

[Batak] dit [Batak] zal wel door 't Mal. pärmata ontstaan zijn.

[Batak] (vgl. [Batak]). ....

[Batak] I. [Batak] ook: *luisteren* naar een omineus geluid.

II. ....; [Batak] *op de loer liggen;* bij [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] bij [Batak] vgl. ook de analogie van 't Mal. tijada van ti (ontkenning = Malag. tsi) en ada *zijn;* en van [Batak].

[Batak] (indadú; vgl. [Batak]) = [Batak].

[Batak] II. (vgl. [Batak]) = [Batak] II.; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] III. (vgl. [Batak]) [Batak] zie onder de [Batak].

[Batak] (indón) zamentrekking van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] II). .....

[Batak] voeg in: (indú). ....

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *hinken?*

[Batak] I. wordt ook gebezigd om met een ontkenning *niets hoegenaamd* uit te drukken;

b. v. [Batak] *door de fuik van Djonaha werd zelfs geen kakkerlak gevangen.* Voorts leze men: kulípasăq.

[Batak] . . . . . (voeg bij: Lamp. ngipi) . . . .

[Batak] I. misschien is de oorspronkelijke beteekenis *ligchaam;* zoodat [Batak] even als 't daarmede overeenkomende Men. Mal. awaknja *zijn ligchaam* beteekent, en zoo 't voornaamwoord van de 3de persoon is geworden (vgl. 't Jav. deweke en pijambakipun en 't Sund. andjĕnna). In 't Mandailingsch wordt [Batak] met de voornaamwoordelijke aanhechtsels in de *andung* vooral gebezigd om 't reflexive woord uit te drukken; b. v. [Batak] *doe u zelven hoort ge? naar de overkant der zee seilen* (sprekende tegen een wondervaartuig); —— [Batak] *zich in verschillende groepjes plaatsen* van een menigte (M.).

II. (vgl. [Batak]) . . . .

[Batak] verbastering van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . (zie ook onder [Batak] I.).

[Batak] voeg bij: [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] . . . . . 2°. (vgl. [Batak]) Mal. ămbalau . . . . . (Jav. kĕmalo; Mak. kamalo).

[Batak] (ijamáu) [Batak] eigennaam van den vorst die *radja imbulu-man* kocht, en zijn verhalen aanhoorde. (Daar dit verhaal een navolging schijnt te zijn van 't Perz. Mal. verhaal bajan budiman, zoo is het niet onwaarschijnlijk, dat dit *ijamán* 't bekende يمن is).

[Batak] *juichen?* . . . . . [Batak] zie onder de [Batak].

[Batak] . . . . . (lees: Lamp. mijoh; en voeg bij: Mak. meja).

[Batak] is 't Sanscr. joga *de vereeniging met de Godheid door vrome werken* waardoor buitengewone magt verkregen wordt.

[Batak] eigennaam van een hemelschen vorst (M.).

[Batak] . . . . .; [Batak] (vgl. onder [Batak]) . . . . .

[Batak] (vgl. de aanmerking bij [Batak]) . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .; —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . .; —— [Batak] benaming van een der geschenken die de moeder der bruid te ontvangen heeft (M.).

[Batak] . . . . . (voeg bij: Bisaj. ohót).

[Batak] I. lees in plaats van [Batak]: [Batak] II.

II. (vgl. [Batak] I.) [Batak] iemand in een mat, of kleedingstuk *wikkelen* om hem te doen zweeten; [Batak] = [Batak].

[Batak] ook: *goederen* en bepaaldelijk die in huis bewaard worden.

[Batak] I. *alles waarmede men wapens schoon maakt* plaatse men op een nieuwen regel als II. en voeg bij: (Mal. pugar).

[Batak] I. . . . . (Tag. ogali).

[Batak] III. . . . .; [Batak] versierde naam van een fraaije water- of badplaats.

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] (M.); —— [Batak] *een in weemoed geneuried lied* (M.); —— en lees onderaan in plaats van *gedreun: gedeun.*

[Batak] *schreeuwende* van buffels met hun bijzonder geluid ([Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] ook: *te voorschijn komen, voor den dag komen;* . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] voeg bij achter aan:; —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. . . . . .; [Batak] held en titel van een Mandailingsch verhaal.

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak]/[Batak] beteekent eigentlijk: *kokhalzen* wegens misselijkheid, b. v. bij 't ruiken van drek, enz.

[Batak] achter (D.) te voegen:; [Batak] *een zak.*

[Batak] II. [Batak] Mal. مڠوچيكن een tooverformulier, gebed, enz. *uitspreken* (M.).

[Batak] (verbastering waarschijnlijk van [Batak] of [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] eigennaam van een hemelsche princes, aan wie door sommigen de maan-eclipsen worden toegeschreven.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] lees geheel onderaan achter [Batak] nog: [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]. . . . .

[Batak] klanknabootsing van 't geluid van de *haluwang;* van daar zijn in raadsels gebezigde bijnaam: [Batak] (zie onder [Batak]).

[Batak] voeg bij onderaan achter muda: Sund. ngora.

[Batak] lees: shellfish; en verder: uranǎ in plaats van urana.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak]/[Batak] daar dit oorsieraad uit een blaadje bestaat aan zeer fijne snoeren hangende, zoo heeft men daarop dit raadsel: [Batak] *benedenwaarts is zijn blad, bovenwaarts zijn wortels.*

[Batak] (dit [Batak] van 't Mandailingsche en Dairische dialect is zonder twijfel 't oorspronkelijkste, zoodat het dan een imperatief van [Batak] is, en *gebruik niet* betekent). Voorts leze men onderaan: [Batak].

[Batak] . . . . . .; —— [Batak] (letterlijk: *tot merg gemaakt door het te verbranden hout*) *in de doodkist* (a. M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .; [Batak] versierde bijnaam van een *saba.*

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] lees onderaan: [Batak] en voeg bij:; —— *zijn bijzonder geluid geven* van de *bodat* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] *wat ter kooping* eener vrouw *medegebragt wordt;* . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) en voeg bij achteraan: (Mal. id.; Mak. úndjurŭq); —— [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] I. . . . .; [Batak] van een toekomstige vrouw gezegd; [Batak] iemand's *lot, levensloop.*

[Batak] . . . . . . (Alf. monte; Tag. montai).

[Batak] I. (vgl. [Batak]). . . . .

II. [Batak] ook: *de geestaanroepingen en zelfvernederende vergelijkingen* waarmede de verhalers in versierde taal de *turiturijan* inleiden.

[Batak] . . . . .; [Batak] *naar den vader van de bruid gaan* van een pas getrouwd paar, nadat zij aan 't [Batak] hebben voldaan.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .; bij [Batak] enz. vgl. onder [Batak].

[Batak] voeg in: = [Batak] ; ——— . . . . .

[Batak] voeg bij onderaan: [Batak] eigennaam van een beeld, voorstellende een slang op de *tunggal panaluwan;* ——— [Batak] (Pngrks.; vgl. ook onder [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] / [Batak] voeg bij achter de laatste beteekenis van dit woord: [Batak] (D. . . . .; . . .

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] voeg bij:; ——— [Batak] (Men. Mal. ubur ubur) naam van een statie-zonnescherm (M.).

[Batak] / [Batak] vermoed ik, dat van [Batak] = [Batak] in de beteekenis van *vrucht* en bij uitnemendheid *rijst*, *voedsel* (vgl. de verschillende beteekenissen van [Batak], [Batak] en [Batak]) moet afgeleid worden; zoodat het dan beteekent: *wat voorzien moet worden van rijst* en aldus een versierde naam van de buik geworden is; evenzoo moet dan [Batak] eigentlijk *rijstzak* beteekenen. In de Mandailingsche *andung* wordt [Batak] ook in de beteekenis van [Batak] gebezigd; b. v. [Batak] = [Batak].

[Batak] ook: = [Batak]? en [Batak] = [Batak]?.

[Batak] zie ond. [Batak].

[Batak] . . . . .; — [Batak] beteekent: *gelukkig lot* (eigentlijk: *wat* iemand *doet boven drijven*) in tegenstelling van [Batak] *ongelukkig lot* (eigentlijk: *wat* iemand *doet zinken*).

[Batak] II. lees: [Batak].

[Batak] / [Batak] moet van [Batak] afgeleid worden.

[Batak] . . . . . (Tag. oma).

[Batak] zal wel van [Batak] moeten afgeleid worden, zoodat het eigentlijk: *iets beter zijn*, *meer dan iets zijn* beteekent; . . . . . . [Batak] een zieke *zoeken op te beuren*.

[Batak] ook: [Batak]; zoo b. v. [Batak] *glimlagchen*.

[Batak] III. [Batak] *aan iets schade toebrengen*, *slagting onder* iets *veroorzaken* als kiekendieven onder de kippen (M.).

[Batak] III. (omzetting van [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . .; — [Batak] ook: 't wigchelen met een citroen, waarvan de *datu* 't kroontje afsnijdt, en in een kom met water werpt, gevende de draaijingen in 't water de omina aan.

[Batak] . . . . .; —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] I.). . . . . . (Mal. ulam; Tag. olam; vgl. Jav. ulam. Kr. van iwak *visch*, *vleesch*).

[Batak] (Bat. uitspraak van 't Mal. ular *slang*) wordt in eigennamen dikwijls met [Batak] verward (zie onder [Batak]).

[Batak] . . . . . (voeg bij: Lamp. kurhis).

[Batak] lees achter *heuvel:* (vgl. onder [Batak]); . . . . .

[Batak] is ook: = [Batak]; [Batak] *zijn vollen wasdom bereikt hebben*, *zoo hoog als mogelijk uitgegroeid zijn* van een plant, enz.

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] / [Batak] *kroes* of *krullerig zich voordoen* als fijn gekorven tabak (M.).

[Batak] . . . . . (voeg bij: Tag. usa); [Batak] (letterlijk: *zoo er geen hert is in stukken te houwen en 't water niet te hoog is*, om de rivieren te doorwaden) versierde spreekwijze: *zoo er maar niets tusschen beiden komt* waardoor men b. v. belet wordt een bezoek af te leggen.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (eigentlijke beteekenis onbekend; misschien zijn wel de laatste woorden alleen voor 't rijm) als beeld gebezigd van een gehuwd paar, dat kinderloos sterft; b. v. [Batak].

[Batak] I. . . . .; achter [Batak] bij te voegen: of [Batak]. . . .

II. = [Batak] II.; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] . . . . . .; — [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] I. . . . .; [Batak] moet onder II. gebragt worden.

II. [Batak] beteekent in 't Mandailingsch bepaaldelijk: ***hutawaarts, naar de plaats waar men woont gaan of terug keeren;*** —— [Batak] is bij vergissing onder I. gekomen.

[Batak] . . . . . .; — [Batak] bijnaam van de [Batak] die bij de *parmanuhon* gebezigd wordt; —— [Batak] naam van 't klinkerteeken [Batak] en dus = [Batak] (M.).

[Batak] . . . . . . (Mal. id.); . . . . . .; — [Batak] (aldus genoemd, daar het als toovermiddel een geest tegen den vijand als voorvechter zendt) vgl. over de wijze van bereiding Leesb. I., bl. 184 en vlgd.

[Batak] (vgl. [Batak]) naam van 't klinkerteeken [Batak] (Jav. ulu; Rĕdj. kaluan; Lamp. olang).

[Batak] ***exceptioneel, tot een bijzondere plaats behoorende*** als b. v. een tongval.

[Batak] . . . . .; [Batak] intransitief van den wind = [Batak].

[Batak] lees: de waarde van 16 duiten (of [Batak]); . . . . .

[Batak] zie bij [Batak] II.

[Batak] . . . . . .; —— [Batak] eigennaam van een zuster van *Siadji donda hatahutan.*

[Batak] II. . . . . (voeg bij: Mak. bani).

[Batak] . . . . . .; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . . .; [Batak] naam van een fraaije sjerpsoort (vgl. [Batak]).

[Batak] . . . . .; ***argus giganteus.***

[Batak] zekere vogel? (M.).

[Batak] ***een blazend of hijgend geluid geven*** van de [Batak].

[Batak] naam van een bijzonder fatsoen van ***hadam.***

[Batak] . . . . . . (Lamp. wingki).

[Batak] ***niet regt wel zich gevoelen, bedrukt zijn*** als wegens hevige hoofdpijn.

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] . . . . .; [Batak] ***wegens*** iets ***mank loopen.***

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.). . . . .

[Batak] ***tsa! tsa! zeggen*** bij 't aanhitsen van vechtenden (M.).

[Batak] lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] lees: van een luijen slaaf; [Batak] een der namen van *Simarimbulu bosi*.

[Batak] (vgl. Jav. iḍĕp *weten*) [Batak] *wiens komst onverwachts is, van wien men niet weet, van waar hij komt* (D.).

[Batak] bijnaam van de *boru Sanijang naga* als bewoonster van een *namo*.

[Batak] (vgl. [Batak])......

[Batak] ......; [Batak] eigennaam van een Mandailingschen vorst van den ouden tijd.

[Batak] I. (vgl. [Batak])....

II. ....; [Batak] = [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak])......

[Batak] met [Batak] er voor: *een bezoek afleggen als uit vermaak alleen*, niet om eenige reden.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (veronderstelt een vroeger bestaand hebbend [Batak], zoodat dan [Batak] een herhaling is, en beide woorden dus tot een [Batak] moeten teruggebragt worden)......

[Batak] (vgl. [Batak])......

[Batak] (vgl. [Batak])......

[Batak] (etymologisch = [Batak])......

[Batak] ook: *schitteren, niet verglaasd zijn* van de oogen van iemand, om aan te duiden, dat hij nog leeft.

[Batak] (vgl. [Batak])....

[Batak] *zich terugtrekken* van een gevecht uit vreesachtigheid.

[Batak] .....; [Batak] *wagchelen;* ook, maar zelden: [Batak].

[Batak] ook *zich* in den strijd, of uit vrees voor een strijd *terugtrekken*.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] ..... (voeg bij: Mal. lut)....

[Batak] zie bij [Batak].

Lees bij 't tweede woord onder de [Batak]: [Batak].

[Batak] II. Tobasche uitspraak van [Batak].

[Batak] I.....; [Batak] *'t zetten van strikken, fuiken*, enz.; *vischvangst, jagt; kunst van jagen, visschen*, enz.

[Batak] (vgl. [Batak])....

[Batak] (vgl. [Batak] II.)......

[Batak] ..... (Sund. kaes)......

[Batak] (vgl. [Batak] III.). .....; voeg bij onderaan: [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] Ar. Mal. قول *een plegtige gelofte* aan de geesten, hun iets te zullen offeren, zoo men 't verzochte verkrijgt (M.).

[Batak] (vgl. de aanmerking bij [Batak])....

[Batak] voeg bij: —— [Batak] *ijzerstaaf* van een *asta* lengte (M.; misschien wel de prijs van een [Batak], daar men vroeger vooral in 't Mandailingsche ijzer als geld bezigde).

[Batak] (klanknabootsing) = [Batak] (D.); [Batak] 1°. zie onder [Batak] (Jav. ĕngkak; Bal. gwak); —— 2°. naam van een *suhat*-soort (M.).

[Batak] wordt ook gebruikt jegens iemand die uit een [Batak] geboren is, al is hij ook jonger van jaren.

[Batak] op sommige plaatsen ook als stut van de betelplant.

[Batak] (misschien wel van [Batak]) . . . . .

[Batak] . . . . .; de hier vermelde naam van de oud-Hollandsche duit is toe te schrijven aan 't wapen daarop, dat met van elkaâr staande beenen wel overeenkomt.

[Batak] . . . . . (Mak. esaq). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] zonder twijfel een verbastering van de Raosche uitspraak van كتتيرن *katitiren*) = [Batak] (M.).

[Batak] . . . . .; [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] (verbastering van 't Mal. kantjil = [Batak]) [Batak] een der namen van de *landuk* als fabelheld (M.).

[Batak] moet onder [Batak].

[Batak] . . . . . (vgl. [Batak] en [Batak] I.).

[Batak] Men. Mal. كسمب (*carthamus tinctorius*) [Batak] (of [Batak]) [Batak] naam van een fraaije hoofddoek (M.).

[Batak] . . . . . (voeg bij: Lamp. adjarhan; Bug. njarang).

[Batak] ook eigennaam van een plaats in *Padang bolak*.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] in [Batak] is een Mandailingsche verbastering van [Batak].

[Batak] door assimilatie wegens 't meestal daarop volgende [Batak] (in plaats van [Batak]) een vervorming van [Batak] (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]). . . . .

[Batak] / [Batak] *overeenstemmend medeklinken* van muzijkinstrumenten (M.).

[Batak] . . . . . (Mak. katimummuq soort van hommel).

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .; [Batak] naam van zekeren reusachtigen grooten rooden visch, die in de verhalen een groote rol speelt.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] is een drukfout voor [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] ook: *ratelen* als borden op een rek.

[Batak] / . . . . .; [Batak] ook: *muf of verschimmeld zijn* vooral van de *gambir* gezegd.

[Batak] (lees: D. en M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . .

[Batak] . . . . . (lees: kápalăq). . . . .

[Batak] . . . . .; —— [Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] voeg bij achteraan: (Tag. kapei).

[Batak] . . . . .; [Batak] *zich overhaasten;* [Batak] *overhaast u niet;* . . . . .

[Batak] (voeg in: Men. Mal. كفيجوغ). . . . .

[Batak] I. . . . . (Men. Mal. sikaba kaba naam aan een stormwind gegeven).

[Batak] voeg bij onderaan: [Batak] figuurlijk: *zwervende van zijn woonplaats af*, geen heenkomen wetende; [Batak]

[Batak] *wij zijn lieden, die als 't ware vliegende niet weten waar wij ons moeten neërzetten, door een ongemeen wreed lot aan 't zwerven gebragt.* (M.).

[Batak] voeg bij: of كَپَرْدَك (Sanscr. kaparddaka *cypraea moneta*). . . . .

[Batak] I. (vgl. [Batak]) de eerste beteekenis zal wel zijn: *op den rand* van iets *liggende;* . . . . .

[Batak] I. (vgl. [Batak]). . . . .

II. voeg bij onder: (Mak. ka-u ka-u).

[Batak] . . . . . .; —— [Batak] *vertrekmaal* (M.).

[Batak] . . . . . .; —— [Batak] naam van een rijstsoort (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] I. voeg bij onderaan: (vgl. Mal. bărkăparan, en măngaparkan).

II. . . . . . (Mak. sámparăq).

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] I. (vgl. [Batak] I.). . . . .

III. (vgl. [Batak] II.). . . . .

[Batak] (. . . . .) lees: als naam van een der *parmesa's* wordt enz.

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . . .; [Batak] bijnaam van de *Boru Sanijang naga* als bewoonster van een *aran.*

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . (voeg achter M.: Mal. tăratak).

[Batak] . . . . .; [Batak] en [Batak] eigennaam van twee nichten (moeder's zuster's dochters) van *Siadji marimbulu bosi.*

[Batak] moet onder [Batak] II. staan.

[Batak] naam van een vorstelijke *tonggol;* [Batak] naam van een wonder-sagueerboom (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] versierde naam van de wonderring *Sipadjadi djadi.*

[Batak] zekere plant (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. onder [Batak] II.). . . . .

[Batak] naam van een hemelschen vogel, waarmede men iemand gewoon is te vergelijken, die zoo veel heeft, dat hij niet hoeft te werken ([Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] = [Batak] (M.)

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] . . . . . [Batak] plaatse men onder II. op een nieuwen regel.

[Batak] naam van een parasiet wier bloem door de *Sibaso's* in 't haar gedragen wordt.

[Batak] . . . . . (Lamp. karok).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] voeg bij onderaan: [Batak] *waar niemand van nemen mag, iets dat verboden is* meestal van een stuk grond, waar diergelijke vruchten op staan, als waarvan men gewoonlijk wel een enkele mag nemen; ——

[Batak] eigennaam van den *djudungan*, en de bijzondere muzijkwijze van de *marga Siambaton*.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] II. (vgl. [Batak]) naam van een soort van boschgeesten; hieronder ook te plaatsen [Batak] enz., dat bij vergissing onder I. staat.

[Batak] . . . . .; —— [Batak] iemand's *voorkomen;* —— In 't Mandailingsch wordt [Batak] = [Batak] en [Batak] = [Batak] gebruikt.

[Batak] . . . . .; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] I. (zonder twijfel verbastering van [Batak]; vgl. 't Zuid-Mandailingsche [Batak]). . . . .

[Batak] III. [Batak] ([Batak]) *zich langs* iets als b. v. onder 't klimmen *naar boven werken* (M.).

[Batak] eigenn. van een *marga;* ook: [Batak].

[Batak] voeg bij: [Batak] = [Batak] enz.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] I. . . . . (lees: Men. Mal. kali; Mal. gali). . . . .

II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] = [Batak].

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. onder [Batak]). . . . .; ook: [Batak]; [Batak] naam van een fraaijen [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] *uw slaaf* wordt in de *andung* als eerste persoon gebruikt; zoo noemt een vrouw haar man in de *andung* [Batak] *beheerscher van uwe slavin.*

[Batak] Men. Mal. كالق [Batak] = [Batak] (M.; vgl. [Batak] II.).

[Batak] ——; bij [Batak] vgl. [Batak].

[Batak] . . . . . (vgl. 't raadsel onder [Batak]); . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) naam van 't klinkerteeken [Batak].

[Batak] *onzeker zijn, niet wel te doorgronden* van iemand's gedrag, zoodat men niet weet, wat hij uitvoert.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] Ar. Mal. قوم *famille* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] *muzijk maken;* [Batak]; —— [Batak] *weefgereedschap;* [Batak] *zich uitrusten* (M.).

[Batak] II. . . . .; —— [Batak] = [Batak] en [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] een kleedingstuk, om iets in te verrigten, of een reis te doen (M.); . . . . .

[Batak] . . . . .; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] *niets meer zeggen, geen antwoord geven* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[illegible] I. (vgl. [illegible]). . . . .

[illegible] zekere vruchtboom; [illegible] naam van een rijstsoort (M.).

[illegible] iets *voor zich alleen houden*, niemand er van medegevende.

[illegible] . . . . . (lees: Men. Mal. in plaats van Mal. . . . .).

[illegible] . . . . . .; [illegible] (*die lange niet in te trekkene hotors heeft*) *die zeer veel magt heeft;* van een vorst.

[illegible] . . . . . (Mak. katti katti).

[illegible] (vgl. [illegible]) [illegible] *kakelende* van kippen (M.).

[illegible] II. in [illegible] (zie boven) is verwant met [illegible].

[illegible] zie onder [illegible] II.

[illegible] zeker instrument bij 't kamfer halen?

[illegible] hierop 't raadsel [illegible] *gekuifd als de phaisant, geschubd als een visch.*

[illegible] I. . . . .; [illegible] iets *in den vorm van een cirkel maken;* iets *rond maken;* —— [illegible] (Pngrks.).

[illegible] III. = [illegible] in [illegible]; b. v. [illegible] (M.).

[illegible] lees: [illegible].

[illegible] . . . . .; —— [illegible] (Pngrks.).

[illegible] . . . . .; [illegible] maat om de dikte van een boom door omvatting met de armen aan te duiden; [illegible] *één omarming dik* van een boom.

[illegible] (vgl. [illegible]). . . . .

[illegible] (verbastering van [illegible]?) [illegible] *eventjes in beweging raken, en geluid geven* als b. v. borden op een rek door dat er iemand loopt.

[illegible] (vgl. [illegible]) . . . . .; —— [illegible] naam van een *suhat*-soort (M.).

[illegible] (vgl. [illegible]). . . . .

[illegible] . . . . .; —— [illegible] eigennaam van een god (M.).

[illegible] (vgl. [illegible]). . . . .

[illegible] II. (oorspronkelijk 't zelfde als I; vgl. de beteekenissen van [illegible]). . . . .

[illegible] (vgl. [illegible]). . . . .

[illegible] . . . . . . (voeg bij: Mal. pămali; Malag. fadi; Mak. kassipalli; Bug. pemali).

[illegible] II. [illegible] zie onder [illegible].

[illegible] . . . . . voeg bij onder aan —— [illegible] (D.).

[illegible] voeg bij: of [illegible] . . . . .; [illegible].

[illegible] (vgl. [illegible]). . . . . .

[illegible] . . . . . (voeg bij: Mak. ampu).

[illegible] eigenn. van een hemelsch district.

[illegible] . . . . . (vgl. Mal. kămbar). . . . .

[illegible] zie ond. [illegible].

[illegible] . . . . .; [illegible] eigennaam van een *marga*.

[illegible] voeg bij achteraan: [illegible]

[Batak] naam van een door monsters bewoonde onderaardsche kuil (van [Batak]?)

[Batak] . . . . . (vgl. ook de analogie van [Batak]).

[Batak] Dairisme = [Batak].

[Batak] (misschien wel van 't Mal. kärang *schelp;* zoodat het eigentlijk op de *schelpkalk* doelt) en voeg bij achteraan: —— [Batak] eigennaam van een overzeeschen held (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] II. (klanknabootsing?) zie onder [Batak] en vgl. [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak]?

[Batak] III. (?) mij alleen bekend in de uitdrukking: [Batak] = [Batak] enz.

[Batak] II. (vgl. [Batak] I.). . . . .

[Batak] . . . . . bij [Batak] vgl. ook ond. [Batak].

[Batak] . . . . . (vgl. Mal. kärdja). . . .

[Batak] een der bijnamen van de *boru sanijang naga.*

[Batak] is 't zelfde als [Batak]; 't is echter onzeker, welke vorm bij het grondw. moet in aanmerking komen.

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] = [Batak] *stilletjes, in 't geheim iets doen* (M.; zie ook onder [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) en voeg bij achter M.:; Men. Mal. mändängking.

[Batak] (misschien uit [Batak] verkort). . . . .

[Batak] bij [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] III. [Batak] *op 't punt zijn van onder te gaan* van de zon (M.).

[Batak] . . . . .; —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] eigennaam van een *marga.*

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] = [Batak] (Pngrks.; is 't laatste woord een verbastering van [Batak]?).

[Batak] II. voeg in: [Batak] *veel praats hebben, den mond boven water hebben* uit overmoed; —— . . . . .

[Batak] II. lees: [Batak] I.

[Batak] . . . . . .; [Batak] in versierde taal van de betel (*rood geribd, en pooten als van de hijong hebbende*); —— . . . .

[Batak] . . . . . .; [Batak] iets *vooreerst laten* als 't ware voor een ander overlaten, omdat men het zelve niet doen kan; . . . .

[Batak] eigennaam van een princes.

[Batak] . . . . .; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] . . . . .; —— [Batak]

[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak]/[Batak] (vgl. onder [Batak]; waaruit blijkt dat hier [Batak] een verbastering is van [Batak])......

[Batak] IV. (vgl. [Batak] II.).....

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *rommelen* als b. v. de wind in iets hols (M.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak].....; [Batak] = [Batak].

[Batak] ..... (voeg achter Daj.: en Mal......).

[Batak] voeg bij: achteraan —— [Batak] = [Batak] (M.).

Lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak]/[Batak] zie bij [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] II. (vgl. [Batak] en [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak])...... (voeg achter Mal.: en Mak.).

[Batak] bij de spreekwijze [Batak] enz. vgl. de spreekwijze onder [Batak] II.

[Batak] (vgl. [Batak])......

[Batak].....; [Batak] iets *geel maken* vooral van de rijst gezegd; ....

[Batak]/[Batak] in 't Mandailingsch: een paard *toomen*.

[Batak] lees achter [Batak]: = [Batak]; 2°. *wat men* enz.; op den laatsten regel leze men: *een jonge mannelijke slaaf;* [Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] lees achter kĕndali:, Sund. kadali.

[Batak] = [Batak]? (D.).

[Batak].....; [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak]. Wijders is in 't Mandailingsch [Batak] ook $^1/_{48}$ van een tail.

[Batak]..... (voeg bij: Mak. pasawalinna).

[Batak].....; [Batak] ook als eernaam van een *huta* gebezigd.

[Batak] II.....; [Batak] *levendmakende zalf.*

[Batak] ...... vgl. onder [Batak].

[Batak] (Holl. Mal. *Kommandeur*) titel van de civiel-gezaghebbers onder den rang van Adsistent-Resident (vgl. [Batak]); bij de onafhankelijke Bataks even als [Batak] ook als in 't algemeen *een Europesche natie* aanduidende gebezigd.

[Batak] (Men. Mal. uitspraak van كميلاڠ *schitteren*) zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] I.).....

[Batak] hieronder te plaatsen [Batak] dat abusivelijk onder [Batak] staat.

[Batak] (voeg bij: Sund. kunjuk *'t jong van een aap*).

[Batak] eigenn. van een plaats (zie Junghuhn).

[Batak] denkelijk de oorspronkelijke vorm van [Batak].

[Batak]......; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (eigennaam van de natie der Kurintjis) zie onder [Batak].

[Batak]......; [Batak] ook: *kooi*.

[Batak] I..... (vgl. Daj. kurong).

[Batak] (vgl. ook [Batak])... (voeg bij: Mal. kur); .....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] ook bij 't roepen van de *tondi* in de *tabas;* b. v. [Batak].

[Batak] (dipaulá; D.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] Mal. كول *een daglooner;* op Sumatra toegepast op lieden, die voor een bepaald loon gedwongen worden te werken; [Batak] *'t verrigten van heerediensten,* als 't werken aan de wegen voor 't Gouvernement, enz.

[Batak] II.....; [Batak] (vgl. [Batak] zie [Batak] II.) aldus genaamd wegens de dikwijls daarbij gebezigde klankspelingen (zie een voorbeeld onder [Batak]).

[Batak] II. Mal. كولم [Batak] iets *in den mond steken* (M.).

[Batak] zie onder [Batak] I. en op bl. 104 regts, alwaar 't bij vergissing is geplaatst.

[Batak] zal wel zijn naam te danken hebben aan [Batak] daar de meeste feesten tegen 't aanbreken van den morgen bij 't hanegekraai een einde nemen.

[Batak] I. in 't Mandailingsch: [Batak]; wijders wordt genoemd toovermiddel ook [Batak] genaamd.

[Batak] Men. Mal. *monding* van een rivier in zee; soms ook = [Batak] gebezigd (b. v. [Batak]); [Batak] frequent in eigennamen (zie b. v. onder [Batak]).

[Batak] in een vraag ook ons *immers, dan, toch;* [Batak] *dat zal immers wel genoeg zijn Oom?* [Batak] *zou 't niet? is het niet?* [Batak] *waar is mijn vader dan?* [Batak] *weet je dan niet?* (vgl. [Batak], [Batak] en [Batak] III.).

II. plaats [Batak] onder III.

III. (vgl. I.) zie bij [Batak]; [Batak] zie II.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (verkorting van [Batak] dat in 't Zuid-Mandailingsch *ke-e ita* luidt) = [Batak] (M.).

[Batak] II. [Batak] *laten druipen* de wieken als een vogel die sterven gaat.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] eigennaam van een vrouwelijke bediende in de verhalen (M.; uit de vergelijking met [Batak] is het niet onwaarschijnlijk, dat het een verbastering is van 't Mal. sitjăpat *de vlugge, de handige* als eigennaam; men denke hierbij aan de in 't Men. Mal. gebruikelijke uitspraak *sitjopek*).

[Batak] voeg bij als aanteekening: De oorsprong van 't Men. Mal. kepeng, dat in 't Javaansch ook schijnt overgenomen te zijn (zie Gerickes Woordenb.), is toe te schrijven aan de Engelsche uitspraak van 't op de Engelsche duiten staande كڤڠ *kăping* dat eigenlijk *een scherfje, plat stukje* beteekent, en ook op een duit kan toegepast worden; men denke hierbij aan de gebrekkige Europesche uitspraak van diergelijke Mal. woorden als *dăkat*, enz., die in den mond van Europeanen als *dekkat*, klinken.

[Batak] ......; [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] / [Batak] ook: een aarden wal *neerhalen.*

[Batak] I. (vgl. ook [Batak])..... (voeg bij: Malag. wurun-kahakă).

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] . . . . . ; [Batak] bij-naam van de *ambaroba;* ook: [Batak] (vgl. onder [Batak]).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (onder [Batak] te brengen?). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) . . . . ; [Batak] zie onder [Batak]; —— [Batak] *meer of min onbeleefd zich gedragen* (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . . ; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] dit [Batak] moet onder [Batak].

[Batak] (van [Batak]) [Batak] *dof rommelen.*

[Batak] *in de war gebragt zijn, door elkander gehaald zijn;* . . . . .

[Batak] (Men. Mal. uitspraak van كادس *gadih*) *maagd;* [Batak] met nog iets er achter zeer frequent in vrouwelijke eigennamen (zie onder [Batak] I.); evenzoo: [Batak].

[Batak] . . . . . ; [Batak] eigenn. van een rivier in 't Mandailingsche.

[Batak] . . . . . ; —— [Batak] (Pngrks.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] Men. Mal. كنج ايرس naam van een *kris* (vgl. [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak]; [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] Mal. [Batak] *beeld- en snijdwerk* op de *batang rapotan* (M.).

[Batak] . . . . . (voeg bij: Mak. sapiri). . . . . .

[Batak] . . . . . ; —— [Batak] (vgl. [Batak]) = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . ; bij [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] . . . . . . ; [Batak] zeker vergiftig preparaat; . . . . .

[Batak] I. . . . . ; [Batak] zekere specerijachtige plant; . . . . .

[Batak] eigennaam van een hemelsche princes.

[Batak] iemand *barsch behandelen, ruw toespreken.*

[Batak] (voeg bij: en [Batak] V.). . . . . .

[Batak] I. lees op de laatste regel: [Batak].

[Batak] ook: eigennaam van een rivier in Angkola (bij Junghuhn: karongang).

[Batak] iets *opsnappen* met den muil (vgl. Mal. gunggung).

[Batak] I. . . . . . ; —— [Batak]

[Batak] eigennaam van een *huta* in Angkola (bij Junghuhn: *paggerutang*).

[Batak] (Men. Mal. كروڠ *griffioen*) [Batak] eigennaam van een fabelachtigen vogel (vgl. [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak]) *kletteren* als een bamboestaak ergens tegen aan.

[Batak] voeg bij: ook: [Batak].

[Batak] eigennaam van een beroemden *datu* uit den ouden tijd (in de *manonga ribut*).

[Batak] / [Batak] iets *omwerken, uitkrabbelen* als b. v. de aarde, om wormen voor hengelaas te vinden (M.).

[Batak] .....; [Batak] of —— [Batak] versierde bijnaam van een buffel; [Batak] een der bijnamen van de *boru Sanijang naga;* —— [Batak] = [Batak]; [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] ook gezegd van 't kletteren van de [Batak] waarvan de vrouwen meestal twee op den rug hebben, als zij naar de rivier gaan, om water te halen.

[Batak] .....; [Batak] iets *aan den man zoeken te brengen.*

[Batak] bij de spreekwijze [Batak] enz. vgl. onder [Batak].

[Batak] .....; —— (lees: Lamp. galah). ......; [Batak] een der namen van *Siadji marimbulu bosi;* [Batak] comieke eigennaam van een bedroefd klein ventje (die als 't ware gebezigd kan worden als een verlengstukje van een te korte *gala*).

[Batak] I. ....; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] .....; —— [Batak] *slagveld* (tabas).

[Batak] II. hieronder [Batak] te plaatsen, dat onder I staat.

[Batak] II. [Batak] = [Batak].

[Batak] (Men. Mal. كليت (= [Batak]) [Batak] eigennaam van een *pangulubalang.*

[Batak] bij [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]) *spartelen;* ook: [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) en lees onder: ook [Batak] in plaats van: [Batak] (D.).

[Batak] (zamentrekking van [Batak]?).....

[Batak] .....; [Batak] (*van boven en onderen vol*) *zeer rijk zijn;* onder zijn huis veel vee stallende en in zijn zolders veel koren schurende; vooral van een vorst gezegd (evenzoo wordt rassi in 't Mak. gebezigd).....

[Batak] II. *de rijstzolder* boven een *sopo* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]). .....

[Batak] / [Batak] eigennaam van een hemelschen vogel; [Batak].

[Batak] eigenn. van een princes (M.).

[Batak] .....; [Batak] een *uppama* waarmede men iemand veel kroost toewenscht; zoo b. v. in den mond van een *pangabis.*

[Batak] bij de spreekwijze [Batak] enz. vgl. onder [Batak] II.

[Batak] ..... (voeg achter Mal.: en Lamp.).

[Batak] (vgl. onder [Batak]). .....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] . . . . .; 't hout in sommige streken vooral voor doodkisten.

[Batak] . . . . . (voeg bij:; Mak. kátti-liq). . . . .

[Batak] I. . . . .; [Batak] (uit bijgeloof en vrees) = [Batak]; [Batak] heet een *huta* in tegenoverstelling van [Batak]; bij [Batak] vgl. onder [Batak] en [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] = [Batak].

[Batak] . . . . .; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] . . . . .; [Batak] *een onderaardsch geluid* dat men niet weet te verklaren; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] . . . . .; [Batak] eigennaam van een hemelschen vorst; [Batak] eigennaam van een princes.

[Batak] dat de algemeene beteekenis van *muzijk*, *muzijkinstrument*, *muzijkwijze* af te leiden is van [Batak] als zijnde 't instrument dat in een Bataksch orchest de overhand heeft, is waarschijnlijk uit de analogie der bijzondere en algemeene beteekenissen van diergelijke woorden als [Batak], enz.

[Batak] / [Batak] eigennaam van een princes (M.).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vlg. [Batak]) = [Batak] (M.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) klanknabootsende uitroeping: *gom!* [Batak] *ter neder ploffen* als b. v. rijpe *tarutung*-vruchten (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .; —— [Batak] iets *stevig binden*, *aan elkander binden* als banden van rotan; [Batak] *de holle hand bezigen als rijstmaat;* in versierde taal gezegd van iemand die zonder baggage op reis gaat (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]). . . . .; bij [Batak] vgl. onder [Batak] I.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] II. = [Batak] II? in [Batak].

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] in 't tweede versje lees: [Batak].

[Batak] . . . . . . (achter Daj. enz. voeg bij: Bug. gåra).

[Batak] eigenn. van een *datu* uit den ouden tijd (M.).

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . .

Lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] (ook gordá uitgesproken; vgl. [Batak]). De *panggorda* zijn acht in getal; hunne namen worden verschillend opgegeven, en zijn voor 't meerendeel uit 't Sanscritsch ontleend (zie b. v. onder [Batak]). De *panggorda's* en *parmesa's* worden gezamentlijk bij 't berekenen van omineuse tijdstippen gebruikt. Zoo iemand op den 3den dag (Dingsdag) van de 4de maand zijn vijand wil aanvallen, dan telt hij op de tafel der *parmesa's*, tot dat hij op de 4de komt, en begint dan van deze 4de de dagen te tellen tot

den 3den (Dingsdag), zoodat hij op de 6de *parmesa* (een kiekendief) te regt komt. Vervolgens telt hij de dagen op de tafel der *panggorda's* en komt op den 3den *panggorda* (een hond). De hond kan den kiekendief aan; dus overwint de aanvaller.

[Batak] II. [Batak] *zich uitzetten*, *zwellen* (M.).

[Batak] III. [Batak] wordt in de *djangka djangka* van een menigte varkens gezegd, en beteekent misschien *krioelen* (M.).

[Batak] ook figuurlijk; b. v. [Batak] *mijn togt is zonder bepaald doel.*

[Batak] Daar messing meestal in met wormen overeenkomst hebbende draden verkocht wordt, zoo zal de Mandailingsche en Maleische beteekenis van 't woord (ook in 't Mak. gallang) wel de oorspronkelijke zijn.

[Batak] . . . . . ; —— [Batak] = [Batak] (a. M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . .

[Batak] lees onderaan: [Batak] enz.

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . . ; [Batak] *als maagd gekleed zijn* (zie onder [Batak]); —— [Batak] = [Batak] (M.); [Batak] (of [Batak]) [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . ; [Batak] *verlangen*, *wat verlangd*, *of begeerd wordt;* [Batak] *dat wat men verlangt*, *dat komt door toedoen van dien ring*.

[Batak] I. . . . . ; [Batak] op een bloem toegepast zal wel oorspronkelijk 't zelfde als [Batak] zijn.

[Batak] / [Batak] eigennaam van een vorst.

[Batak] . . . . . (Men. Mal. guguk).

[Batak] I. . . . . . (Bal. gutgut, Mak. koqkoq *bijten*). . . . .

II. . . . . . ; —— [Batak] eigennaam van een dochter van *Batara Guru* (M.).

[Batak] I. (vgl. [Batak] en [Batak]). . . . .

[Batak] eigennaam van een reusachtigen held; ook: [Batak].

[Batak] / [Batak] eigennaam van een rivier 't in Sipiroksche (bij Junghuhn: e. guteh).

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] (vgl. ond. [Batak])

[Batak] = [Batak].

[Batak] . . . . . ; bij [Batak] enz. vgl. onder [Batak].

[Batak] . . . . . ; bij [Batak] vgl. onder [Batak] en [Batak].

[Batak] . . . . . ; —— [Batak] ook: *problemen* die men elkander opgeeft, om elkanders scherpzinnigheid op de proef te stellen (vgl. [Batak]).

[Batak] I. (vgl. [Batak]). . . . .

II. [Batak] iets *optellen* (M.).

[Batak] II. . . . , . ; —[Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] . . . . . ; [Batak] eigenn. van een vorst.

[Batak] *ontmoedigd?* (M.).

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . . .

(vgl.). .....

. . . . . . (Mak. *een groote pot*).

(vgl.). . . . .

. . . . .; *zich wentelen* van droefheid; *heen en weer zich bewegende* als hoofdhaar door den wind.

eigenn. van een godin.

(vgl.). . . . .

. . . . .; een der bijnamen van *Siadji marimbulu bosi*.

zie onder .

(vgl.). . . . .

I. . . . .; achter enz. te plaatsen:; (D.).

. . . . . (Lamp. gĕgurung); . . . . .

(vgl. II.).

voeg bij onderaan: een der bijnamen van *Siadji marimbulu bosi*.

. . . . .; *last hebben van opgezwollenheid* (waterzucht?).

Lees: en voeg bij als aanmerking: misschien is dit woord een verbastering van 't Mal. gulajan (van gulei *toespijs*); verwisseling van aen en ajan (b. v. =) zeer frequent zijnde.

. . . . . .; ook: *de dwars tegen de aanliggende latten*; . . . . .

dat een verbastering is van blijkt niet alleen uit dit laatste in 't Mandailingsch nog geldende woord, maar ook uit .

II. *zwermen* vooral van bijen gezegd.

zich ter nederleggen om te rusten (M.); en hier bij te voegen het onderstaande .

II. (vgl.) = ; b. v. (D.).

. . . . .; *een dwaasheid begaan* als iemand die dronken is (de zinspeling is hier op als *de houten hamer* waarmede men de palm beklopt, om er de *tuwak* van te innen).

achter voeg in: ( ). . . . .

.

(vgl.). . . . .

met veerkracht terug- of *opspringen* (M.).

op eens stil staan? (M.).

. . . . .; bijnaam van de *silopakkarangan*.

(vgl. onder). . . . .

= ?

verward door elkander geslingerd zijn als draden, enz.

plaatse men onder .

zie onder .

= (M.).

vernietig de streep vóór en lees hierachter: (*de aanleiding van onvoldaan te zijn* door 't gebrek aan iets, waar zonder men niet gelukkig kan zijn). . . . .

voeg bij: (M.).

[Batak] (vgl. [Batak])......

[Batak] (vgl. [Batak] I.).... (Daj. mijat)......

[Batak] (vgl. [Batak]) komt in eigennamen voor, en is daar = [Batak] (zie b. v. onder [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak] II.). .....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] / [Batak] *droevig tjilpende* van jonge vogels (M.).

[Batak] I. achter *een* voeg bij: (Mal. Jav. enz. id.; Bal. ha).....

V. achter [Batak] en [Batak] een woordje, waarmede men iemand als 't ware aanhitst, om een oplossing te geven.

VI. = [Batak] in [Batak].

[Batak]..... (voeg bij: Mak. saraung)....

[Batak]......; [Batak] bijnaam van de hemelsche *onan* [Batak].

[Batak] I......; [Batak] (D.). .....

II......; [Batak] (D.; Mal. mänjahut *antwoorden*).......; —— [Batak] *vleitaal.*

[Batak] I.....; zie ook onder [Batak].

II. (vgl. [Batak] II.).....; bij [Batak] vgl. onder [Batak] I.

[Batak] / [Batak] eigennaam van de moeder van *Siadjidi Angkola* (volgens sommige verhalen).

[Batak] I......; [Batak] ook: *wat men als geschenk geven moet* bij de afloop van een twist aan die 't gewonnen heeft.

III...... [Batak] enz. moeten onder II. geplaatst worden.

[Batak] I......; [Batak] naam van een geest, die waanzin, waarbij men uitgelaten lacht, bij den mensch veroorzaakt.

[Batak] (vgl. ook onder [Batak]).....

[Batak]......; [Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] III. eigennaam van een *marga.*

[Batak] voorhechtsel voor eenige eigennamen, en in de wigcheltaal gebezigde woorden (zie onder [Batak]; vgl. 't Jav. en Mal. woord).

[Batak].....; [Batak].....; ook: [Batak].

[Batak].....; lees: [Batak] in plaats van [Batak] enz.

[Batak].....; —— [Batak] *afwenden, ineffectief maken* tegen ons gerigte toovermiddelen (M.);.....

[Batak].....; [Batak] een kransje van koralen, waarvan sommige *bungatsuttings* ([Batak]) voorzien zijn.

[Batak] vgl. [Batak] onder [Batak] II.

[Batak] (Sanscr.?) eigennaam van een *pangulubalang.*

[Batak] II..... (voeg bij: Mak. sánggarăq; Sund. sanggraj).

[Batak]..... (Mak. sángkalăq).....

[Batak]..... (vgl. de analogie van 't Mak. bau en bauq, 't Mal. tjijum).....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] (Men. Mal. uitspraak van (سمفه ساتر) *een met een eed bekrachtigd verbond*; [Batak] *ten gevolge van 't ongetrouw zijn aan zoo'n verbond vervloekt worden* (M.).

[Batak]......; [Batak] *geheel alleen*;..... lees geheel onderaan: [Batak] in plaats van [Batak] enz.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] / [Batak] eigenn. van de zus-

ter van *Siadji marimbuluboai;* ook: enz.

..... (lees: Jav. sangjang)....

II.....; naam van een *modang*-houtsoort.

.....; —— (Pngrks.); in versierde taal dikwijls = gebezigd.

...... (vgl. ook Mal. pantik).....

......; (vgl. en).....

..... (voeg bij: Mak. sánrarăq).....

..... (lees: sikaduduk); eigennaam van een onderaardsche princes.

(vgl. II.).....; zie onder ; zie onder ; —— (Pngrks.).

door zucht naar klankspeling misschien ontstaan uit en ; zie onder .

I..... (vgl. Mal. ătjap).....

II.....; bijnaam van den .

III. (misschien wel van 't Jav. sapa *wie?* njapa iemand *vragen wie hij is;* vgl.).....

I. (vgl.).

.....

II..... (vgl. Mak. sapada).

I.....; *dat gij, jongere broeder! de vermoeide zijt!* bij een verzoek zooveel als: *geef gij u de moeite jongere broeder!*

..... (voeg bij: vgl. de analogie van).

I..... (voeg bij: Mak. sappaq).....

I.....; eigennaam van een geest.

..... (voeg bij: vgl. Mak. sapuq *boete door een moordenaar te betalen* en misschien wel zóó genaamd, als een zinspeling op 't lijkkleed).....

III..... (Tag. sabsáb)....

IV. = I.

II. (vgl.) = (M.).

I. (vgl.).....

Lees: II. in plaats van IV. en voeg bij: zie onder

.....; —— voeg bij achter boschspook:, waarvan de gunst bij 't plaatsen van een *barakbak* noodzakelijk is.

.....; zie onder .

(vgl.).....

(vgl.).....

III. = ; *waar men de same in doet* 't zij korfje of mand daarvoor; en zoo ook om de uitgestrektheid van een akker aan te duiden (M.).

I. voeg in: = (M. en D.);

III.....; —— moet onder I. staan.

III..... (vgl. 't Mal. woord).

bij vgl. onder .

(vgl.)....

[Batak] I. . . . . .; [Batak] naam van een reusachtige soort van *homang*-geesten; [Batak] versierde naam van een fraaije wijze van plassen bij 't baden; bij [Batak] op te merken dat Rumph. II, 108 een citroensoort opgeeft onder den naam *Tsjamburaga.*

[Batak] denkelijk een verbastering van [Batak].

[Batak] . . . . . .; [Batak] (vgl. [Batak]) ook: eigennaam van een hemelsche *onan;* . . . . .

II. . . . .; [Batak] vgl. [Batak] onder [Batak].

[Batak] . . . . .; —— [Batak] naam aan een buitengewoon oude *harijara* gegeven (M.).

[Batak] . . . . . .; [Batak] ([Batak]) *zich over* iemand *ontfermen.*

[Batak] II . . . . .; [Batak] van 't geplas van een net in 't water.

[Batak] (zie [Batak]). . . . .

[Batak] (lees: āsjrāja). . . . .

[Batak] . . . . . (vgl. 't Mak. woord).

[Batak] = [Batak].

[Batak] IV. [Batak] *pijn in de botten hebben* (jicht?).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (= [Batak] ?) naam van een muzijkwijze.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] lees: [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] eigennaam van een rivier in Angkola.

[Batak] II. . . . . (vgl. Mak. tjaru). . . . .

III. (verbastering van [Batak] of [Batak]) [Batak] = [Batak]; hieronder ook [Batak] te plaatsen.

Lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] . . . . .; —— [Batak] van goederen die door verkeerde speculatie verloren gaan.

[Batak] *wortel schieten* van bamboe (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . .

[Batak] lees vóór de woorden *benaming van enz.*: II. in plaats van III. . . . . .; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] is denkelijk het Mal. ڤاسْتي, maar wordt in den zin van *steeds, in alle geval* gebezigd.

[Batak] II. voeg bij achteraan: [Batak] frequente eigennaam van een landschap in de verhalen (M.).

[Batak]? [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak]? zie onder [Batak].

[Batak] voeg bij: acorus calamus L.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] bij [Batak] enz., vgl. bij [Batak].

[Batak] *wijken* gezegd bij 't bezweren van geesten.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. onder [Batak]). . . . .

[Batak] .....; [Batak] zeker zijdewapen met een rood en geel beschilderde schede; [Batak] bijnaam van de *simena*.

[Batak] (vgl. ook [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]) .....

[Batak] .....; [Batak] *korzelig van aard zijn*, spoedig zich ergerende.

[Batak] I. (vgl. [Batak]).....

[Batak] .....; [Batak] *het vragen naar genade* van een overwonnene; [Batak] *ik geef geen kwartier; ik zal u dadelijk dooden* (eigentlijk: *het vragen om genade is niet verhoord*, enz.).

[Batak] .....; [Batak] is een bijnaam van de [Batak], daar volgens de overlevering een geest in een blaasroer kruipende in zoo'n insect werd veranderd (zie Leesb. II, bl. 295).

[Batak] voeg in: (Sanscr. sjakti *bovennatuurlijke magt*)..... (vgl. 't Mal. en Jav. sĕkti).

[Batak] II. voeg in: *dringend* van een bezigheid, *noodzakelijk* te verrigten; b. v. [Batak] (M.).; .....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] III. [Batak] *dof klinken?* [Batak] *bespelen*, *doen klinken* de *talisasajak* door ze tegen elkander aan te slaan (M.).

[Batak] .....; [Batak] zijn vlugt, of wijze van vliegen *op en neder doen gaan* van een vogel; b. v. [Batak]; .....

[Batak] .....; [Batak] zeker vergiftig preparaat, waardoor iemand aan een opgezette buik sterft.

[Batak] eigennaam van den oom (*tulang*) van *Siadji di Angkola* (M.).

[Batak] ..... (lees: Mal. sändük)....; [Batak] (eigentlijk: *voor wien opgeschept wordt*).....; [Batak] (vgl. onder [Batak]).....

[Batak] II. = [Batak].

[Batak] eigennaam van een zuster van *Si adji donda katahutan*.

[Batak] ..... (vgl. Mal. säbut).

[Batak] III. (misschien wel de Indische soma een plant waarvan 't sap bij offeranden gebezigd werd).....

Lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] Men. Mal. (naar de Raosche uitspraak) سمفن تڠ *een bootje* bij een grooter vaartuig, om mede naar den wal te gaan (M.).

[Batak] voeg bij onderaan:; —— [Batak] (*zigtbare Sombaon!*) waarmede men een geacht persoon, als b. v. een vorst aanspreekt (M.).

[Batak] ook: iets als b. v. een *suhat* boven *op een vuur leggen* om 't gaar te krijgen.

[Batak] (vgl. ook [Batak]). .....

[Batak] = [Batak], en versierd, met nog [Batak] er achter (M.; dat [Batak] is de Raosche uitspraak van sämburan; zoodat dan de eigentlijke beteekenis is: *bespoten* (*of bestrooid*) *met de sterren van het uitspansel*).

[Batak] I..... (voeg bij: de woorden welke *hitte*, en *scherpheid* op de tong aanduiden, beteekenen tevens *ellende*, *armoede*, *verdriet* enz.; vgl.

de analogie van [Batak], [Batak] enz.).

[Batak] II. (misschien wel oorspronkelijk hetzelfde als III, zoodat het eigentlijk: *levering* beteekent).

III. Mal. سره [Batak] مپرهکن iemand aan de leiding van een priester *overgeven* om door hem in 't Koran lezen, enz. onderwezen te worden (M.).

[Batak] ook: *beladen zijn* van iemand die draagt .....; [Batak] eigennaam van een *huta* in 't *Sipirok*sche.

[Batak] I. .... [Batak] iets *doen grijpen* wordt vooral gezegd van de beitel (*tukil*), zoodat het = [Batak] is.

[Batak] (vgl. ook [Batak]).....

[Batak] ook: naam van een der 5 *parmamis*.

[Batak] I. ....; [Batak] eigenn. van een berg (bij Junghuhn: seret berapi).

[Batak] (vgl. [Batak]) ook: *de toon* van iemand's stem, waaraan men hem kent.

[Batak] (lees: sjarīra).....

[Batak] .....; [Batak] *zich gelijk voordoen.*

[Batak] ..... (voeg bij:; Mak. sarre).

[Batak] (vgl. [Batak] III; de identiteit dezer woorden blijkt genoeg uit de vergelijking van [Batak] met [Batak], enz.).....

[Batak] (vgl. ook [Batak]).....

[Batak] achter *afschrikken* enz. in te voegen: (vgl. 't Mal. sărgah); .....

[Batak] voeg bij onderaan: —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] eigennaam van een vrouwelijke geest.

[Batak] lees: als naam van een *panggorda* = enz.....

[Batak] .....; [Batak] naam van een door monsters bewoond hol.

[Batak] bij [Batak] vgl. onder [Batak] II.

[Batak] .....; ook [Batak] (vgl. ook onder [Batak]).

[Batak] .....; —— [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] I. .... achter Jav. sing in te voegen:; vgl. de analogie van 't Lamp. saj dat zoowel 't telwoord aanduidt als 't relatieve woordje.

[Batak] ...... zie ook [Batak].

[Batak] (vgl. ook [Batak]).
.....

[Batak] II. verbastering van 't Mal. سيت *sits.*

[Batak] I. .... (achter Jav. voeg in: en Lamp.).....

[Batak] .....; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (uit [Batak] en [Batak] ? zie bij [Batak]) [Batak] *begin, oorsprong.*

[Batak] achter grensscheiding in te voegen: (vgl. onder [Batak]); dikwijls gebezigd in de *uppama* om op [Batak] te rijmen (vgl. [Batak]); .....

[Batak] een ronde van rotan vervaardigde *sluitmand*, om kleederen, enz. in te bewaren.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] I. (vgl. [Batak]).....

[Batak] bij de spreekwijze [Batak]

[Batak] enz. vgl. onder [Batak].

[Batak] voeg in: I.

II. zie ook onder [Batak], [Batak], [Batak], [Batak], [Batak] en [Batak] I.

[Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] lees onderaan: van een hemelsche princes (vgl. [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak])...

[Batak] .....; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] bij de spreekwijze [Batak] enz. vgl. onder [Batak].

[Batak] II. zie ook ond. [Batak] II.

[Batak] II. voeg bij onderaan achter korf: vgl. Mak. sulepe.

[Batak] voeg in achter =: [Batak] en.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. ook [Batak]).....

[Batak] achter *die behoeftig is* te voegen: (Men. Mal. sijak *een arme die van de djākat leeft;* vgl. de analogie van [Batak], [Batak] enz.).

[Batak] zie [Batak] II.

[Batak] .....; naam van een *pagar.*

[Batak] bij [Batak] vgl. ook onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *tjilpend klagende* van jonge vogels (M.).

[Batak] I. voeg bij onderaan: —— [Batak] in Angkola van een pas gehuwd paar vóór zij te zamen eten.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. [Batak])? zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] II. voeg bij onderaan: [Batak] ([Batak]) iets aan iemand *ter beslissing overlaten.*

[Batak] .....; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] .....; [Batak] (*gelijk een rundbeest doen, dat aan iemand toebehoort, die geen plaats genoeg heeft* het te stallen) zie onder [Batak].

[Batak] voeg bij onderaan: [Batak] naam van een toovermiddel om iemand te doen spreken; [Batak] *tot raadpleging's voorwerp gemaakt worden.*

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] I..... (vgl. Jav. sung; Mak. sussung; Bug. săsung).....

Lees 't volgende woord onder [Batak]: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (Mal. *een bloem achter de ooren gestoken;* vgl. Jav. sumping en [Batak]) [Batak] zeker oorsieraad meestal van koper, en door vrouwen gedragen; hierbij soms een kransje van koralen ([Batak]).

[Batak] .....; [Batak] eigennaam van de dochter van *Siadji urang mandopa* bij *Silapi singgar mataniari* (M.).

[Batak] .....; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] staat verkeerdelijk onder [Batak]

II. (is het een verbastering van zoodat het van af te leiden is?).

(vgl.)....

(vgl. onder)....

II. lees: جوري en op den volgenden regel III. in plaats van II.

..... (vgl. Bug. tjuriga).

= (zie b. v. onder).

eigennaam van een plaats, die vroeger in Angkola bestaan zou hebben, en dikwijls in verhalen voorkomt; eigennaam van een Angkolasch vorst uit den ouden tijd.

/ = ? (D.).

.....; (D.); .....

I.....; zie onder .

. I. ....; —— = van een man (a. M.). ....

I. (vgl.).....

.....; ( ) *in iets behagen scheppen;* .....

(vgl. II.) 't geluid van een wapen dat op de *garut* wordt geslepen (M.).

..... (vgl. Mak. sigaräq).....

..... (vgl. Mak. seqke).

= .

II. = (M.).

(vgl.).....

vergoten worden.

.....; versierde naam van een *sanggul.*

/ = (D.; vgl.).

= ;

hoe slecht hebt ge op dat vuur gepast! ik heb het al (M.).

.....; zie onder ; bij vgl. onder ; en op den volgenden regel lees: in plaats van .

(vgl. ook)....

achter enz. nog te voegen: (D.).

.....; *hoog zich verheffen* van de hoofdwrong; wordt gezegd vooral in de *tabas* van 't voorkomen van een overmoedigen vijand.

soort van houweel om den grond mede om te werken (M.).

..... (Bug. djaq).

II. lees: banjaan- of ficusboom-soort in plaats van banjaam-boom enz.

/ naam van een fabelachtigen vogel (M.).

/ (vgl.).....

(lees: djnjapita).....

I. in eigennamen van geesten zie onder .

bij vgl. en onder .

is wel oorspronkelijk een met zooals uit = blijkt, zijnde 't eerste woord een verbastering van .

voeg bij onderaan: eigennaam van een hemelsche *kuta.*

(vgl. ook).....

voeg bij onderaan: (Mak. djaru mánisiq).

= .

II. lees achter : I. in plaats van II.

III. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] I. [Batak] iets *doorzoeken*; . . . . .

[Batak] II. lees op reg. 3: [Batak].

[Batak] . . . . . (Mak. djaling). . . . .

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . .

[Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] II. bij [Batak] (vgl. Mak.. pawo djangki; de Bataks 't Mal. pāuh (zekere mangga-soort) niet kennende, hebben 't woord voor [Batak] (*varen*) gehouden.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] in 't water *dartelen* als badenden.

[Batak] . . . . . (Bal. djĕmak). . . . .

[Batak] = [Batak].

[Batak] . I. . . . .; [Batak] *handewaschwater*.

[Batak] . . . . .; [Batak] ook: iets een zekere kant uit *doen hellen*; en bij de beteekenis van [Batak] enz. te voegen: bijnaam van den kiekendief.

[Batak] . . . . .; [Batak] naam van een vrouwelijke geestesoort (vgl. onder [Batak]).

[Batak] . . . . . (. . . . . Mak. djarra). . . . .

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . . (Mak. taqdjoroq).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] = [Batak] (onder [Batak] III.).

[Batak] I. . . . .; [Batak] iets *naar boven duwen* door er met 't hoofd onder te staan; . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . (vgl. bij deze twee beteekenissen de analogie van [Batak]).

[Batak] eigennaam van een natie, die in de verhalen vermeld wordt als kundig in 't tanden slijpen (denkelijk de Maleijers van جوهر).

Lees op r. 13 onder [Batak]: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] naam van een fraaije *detar*.

[Batak] . . . . . .; [Batak] eigennaam van een onderaardsche vorstin.

[Batak] . . . . .; [Batak] eigennaam van een landschap in den hemel.

[Batak] lees op den ondersten regel: [Batak]; —— [Batak] in 't Mandailingsch even als in 't Men. Mal. *de stut* waarbij de betelplant opklimt.

[Batak] (zal wel = [Batak] zijn). . . . .

[Batak] in 't Mandailingsch *kuif*.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] I. . . . . .; [Batak] *'t volgen van zijn zin*, *'t koppig zijn*; . . . . .

[Batak] bij [Batak] (*Geen onregt-dulder*) vgl. onder [Batak]; voorts is het ook een eigennaam van een *pongkalan*.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . (opmerkelijk de overeenstemming van dit [Batak] met [Batak] en die van 't Tobasche [Batak] met [Batak] in [Batak]).

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .; [Batak] zal wel onder I. behooren te staan; misschien waren die sieraden vroeger een nabootsing van de bloesem van de *tarutung*.

[Batak] *nijdig van aard*, *kwaadaardig*.

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . .

Op bl. 217 r. 5 leze men [Batak].

[Batak] misschien uit [Batak] II. en [Batak] (Arb. Mal. حيران).

[Batak] zie ook [Batak] en [Batak] II.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (vgl. ook [Batak]).
.....

[Batak] I..... [Batak] [Batak] (vgl. [Batak]) plaatse men onder II.

IV. voeg bij achteraan: [Batak] [Batak] zie [Batak].

[Batak] .....; —— [Batak] [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] II. voeg bij achteraan: [Batak] [Batak] = [Batak] (hbs. M.).

[Batak] *hinderpaal;* .....

[Batak] I.....; —— [Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] ..... (voeg bij: en Lamp.).

[Batak] .....; ook gebezigd bij 't afscheid nemen (evenzoo in 't Mal. tinggal), en voeg bij [Batak] (de eigentlijke beteekenis is *achtergelaten worden;* en is misschien toe te schrijven aan die linksche plaats; 't lijdt echter geen twijfel, dat 't Mandailingsche [Batak] en 't Jav. taling, die links voor den medeklinker geplaatst wordt, de oorspronkelijke benaming is). —— [Batak] (met de [Batak] en de [Batak] [Batak]) een der geschenken die de moeder der bruid ontvangt (M.).

[Batak] hierachter te voegen: I.

[Batak] ..... (Daj. ba-tandjak).

[Batak] .....; [Batak] ook van paarden gezegd; ....

[Batak] (misschien van [Batak] even als [Batak] van [Batak], 't Mal. gigit van gigi enz.). ....

[Batak] I.....; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] De vertaling van 't raadsel is: *lijfhaar hebbende als de bodat* (d. i. ligt bruin) *en een tromp als die van den olifant.*

[Batak] II.....; [Batak] een opening *stoppen* om er 't vocht niet door te laten; .....

[Batak] (van [Batak]?)..... (voeg bij: Sund. tampijan).....

[Batak] voeg in: I.

[Batak] in plaats van de streep lees: of .....

[Batak] ..... (voeg bij: Mak. lau).....

[Batak] (van [Batak]; vgl. [Batak]) [Batak] *zich verschuilen.*

[Batak] eigennaam van de residentie van *Ompundjolak maribu.*

[Batak] (vgl. onder [Batak]).....

[Batak] II. Mal. [Batak] iets *belappen;* iets dat te klein is *vergrooten* (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] (= [Batak]?) [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] ......; [Batak] *met* iets *houwen;* —— figuurlijk: *met* iets *brutaal voor den dag komen, zich over* iets *verhoovaardigen;* [Batak] *wees maar zoo prat niet op de vorstelijke waardigheid van je moeder* (M.).

[Batak] ......; [Batak] een *uppama*, gelijk staande met ons: 's land's wijs, 's land's eer.

[Batak] ook: eigennaam van een *marga.*

[Batak] .....; [Batak] zie ond. [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] II. . . , . (vgl. onder [Batak]).

[Batak] . . . . . ; [Batak] zie bij [Batak].

[Batak] . . . . . ; [Batak] *roetig* van visch b. v. die te lang klaar op 't rek boven 't vuur heeft gelegen; . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . .

[Batak] . . . . ; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); . . . . .

[Batak] . . . . . . ; [Batak] naam van een hemelschen vogel.

[Batak] . . . . . ; [Batak] (*een sagueerboom aan de wegkant waar men een oogenblik uit tapt*) van een slaaf figuurlijk gezegd, omdat men hem als telkens kunnende wegloopen, even als zoo'n boom weinig op prijs stelt.

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . .

[Batak] II. dikwijls in eigennamen (vgl. onder [Batak] en [Batak]).

[Batak] . . . . . ; [Batak] (*die een talaga die niet droog wordt heeft*) *die zeer gastvrij is* zoodat zijn *talaga* altijd nat is wegens 't wasschen der op zijn partijen gebezigde borden; . . . . . achter [Batak] voege men: [Batak] *de zeewaartsche kant van een badplaats*, daar, waar het water afloopt.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] . . . . . vóór (Pngrks.) nog in te voegen: [Batak] = [Batak].

[Batak] III. Mal. *de waarde van* 3 *dubbeltjes; [Batak] de waarde van* 3 *uwang; [Batak] de waarde van* $2^1/_2$ *uwang;* [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . . . ; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] I. . . . . ; [Batak] en [Batak] zie onder de [Batak] en de [Batak]; [Batak] zie onder [Batak].

II. bij [Batak] vgl. [Batak] (Sund. kĕrĕtĕg); . . . . .

[Batak] . . . . . ; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.); [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] . . . . . ; [Batak] *deze wereld, deze aarde;* . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . .

[Batak] . . . . . ; [Batak] eigennaam van een bedreven duiker in de verhalen.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (misschien 't zelfde als [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . . .

[Batak] II. vóór Bisaj. in te voegen: M.;

[Batak] . . . . . ; [Batak] in 't Mandailingsch: [Batak]; . . . . . [Batak] *de lans drillen* in den strijd (tabas; vgl. [Batak]).

[Batak] (vgl. onder [Batak]). . . . .

[Batak] achter (hbs.); te voegen: [Batak] (Pngrks.).

[Batak] I. . . . . ; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (verbastering van [Batak]) [Batak]

[Batak] zie onder [Batak]; [Batak] eigennaam van een *marga*; [Batak] eigennaam van een landschap in de verhalen; [Batak] (M.).

[Batak] zie [Batak].

[Batak] achter naam van een *marga;* te voegen: [Batak] (D.);

[Batak] .....; [Batak] eigennaam van een fabelachtige zee; .....

[Batak] .....; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] .....; — [Batak] van iemand die een fijn besneden gelaat heeft.

[Batak] Bij in de oudste werken: (vgl. onder [Batak]) .....

[Batak] Ar. Mal. ختم *door gestudeerd zijn* gezegd zoowel van de persoon die bij een priester den Koran heeft gelezen, als van dat doorgestudeerde boek zelve (M.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.). ....

[Batak] denkelijk omdat de *anduri* bij die wijze van wigchelen door 't bloed van 't hoen nat wordt.

[Batak] zie bij [Batak].

[Batak] .....; [Batak] bijnaam van de *haporas.*

[Batak] ([Batak]?) [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] ..... (Tag. tig) ....

[Batak] lees in de regter kolom reg. 4: [Batak].

[Batak] .....; [Batak] *stevig en vast zijn, goed staan* niet wiggelende.

[Batak] .....;—— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] III. voeg in: als naam van een *parmesa* = enz.

[Batak] (vgl. [Batak]). ....

[Batak] II. Men. Mal. [Batak] iemand *helpen*, *bijstaan* vooral gezegd als het met geld is.

[Batak] .....; — [Batak] lees: *overovermorgen* (Mak. ritalluna). ....

[Batak] II. ....; [Batak] *wat verschillend gekleurd is.*

[Batak] II. (vgl. [Batak]). ....

[Batak] (vgl. ook [Batak]). .....

[Batak] (zie [Batak]). ....

[Batak] (denkelijk wegens de klanknabootsing uit [Batak] verlengd). ....; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] I. (vgl. ook [Batak]). ..

[Batak] I. [Batak] wordt dikwijls met [Batak] van de goden gezegd; b. v. [Batak].

[Batak] .....; [Batak] eigennaam van een *marga.*

[Batak] (vgl. onder [Batak]) [Batak] *ieder respectivelijk zijn spies schudden* (M.).

[Batak] .....; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak]). ....

[Batak] (van [Batak]?) .....

Lees regts bl. 259: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] .....; [Batak] eigennaam van een berg (bij Jungh.: mertimpang). ....

[Batak] .....; [Batak] eigennaam van een hemelsch district.

[Batak] I. (vgl. [Batak]).....

[Batak] .....; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] = [Batak].

[Batak] I.....; [Batak] *zij hij klein, hij wordt immers grooter!*

[Batak] IV. [Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] lees onder: [Batak] enz.

[Batak] I.....; —— [Batak] = [Batak].

[Batak] een toovermiddel waarmede men daglicht maakt.

[Batak] .....; [Batak] eigennaam van een vorst in de verhalen.

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] .....; [Batak] eigennaam van een vorst, die de bezoekers van zijn land door 't spel wist uit te schudden; [Batak] de dochter van gemelden vorst.

[Batak] klanknabootsende uitroep van een knal (vgl. [Batak]).

[Batak] regel 2, lees: [Batak] in plaats van [Batak].....; —— [Batak] ([Batak]) *wegens* iemand *rouw bedrijven door zich een tudjung over 't hoofd te doen* als de slavinnen van een rijke (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] bij [Batak] (vgl. Mak. pitjunang.

[Batak] ..... (Mak. tunrang).....

[Batak] ..... (vgl. ook Mak. djoq-djoq).....

[Batak] zie [Batak].

[Batak] *bereide indigo* (M.; misschien een verbastering van 't Jav. tom en 't Mal. nila).

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] naar de beteekenis van [Batak] zal [Batak] hier wel het Mal. tubuh *ligchaam* zijn.

[Batak] vóór [Batak] enz. in te voegen: [Batak].

[Batak] ..... (Mak. gantuma).

[Batak] *gaten in zijn lijf hebben* ten gevolge van een huidziekte (misschien van [Batak] als naam van een geest die die kwaal verwekt?).

[Batak] *bosje* van geplukte bloemen of geurige kruiden voor een *sanggul;* [Batak] .....

[Batak] voeg bij op den onderst. reg. achter (Wigchelt.):; = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] .....; [Batak] eigenn. van een rivier en een *kuta* (zie Jungnh.); [Batak] een *uppama*, waarmede men iemand zegt van zijn raad niet te kunnen profiteren, daar men reeds te ver gegaan is.

[Batak] .....; [Batak] een Mandailingsche *uppama* gelijk staande met de Tobassche onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]).....

[Batak] .....; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] = [Batak] II.

[Batak] II. voeg bij achter *hallit:* en de *simarnakkat nakkat.*

[Batak] II. . . . . .; [Batak] wordt zonder eenig verschil = [Batak] en is misschien wel ouder; [Batak] een andere naam van [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] dikwijls met [Batak] verward door dat de [Batak] die in de plaats van de [Batak] treedt, in de derde lettergreep van achteren onduidelijk wordt.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] . . . . . .; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] bij de aangehaalde voorbeelden nog te voegen: [Batak] *wel stellig kameraad!* in een geruststellenden toon; [Batak] *door tehé telkens te zeggen* iets *afbedelen;* iets *afsmeken;* [Batak] *het is niet iets dat ik door bedelen heb gekregen* maar ik heb er voor betaald.

[Batak] . . . . .;—— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] voeg bij achteraan: [Batak] bijnaam van de *hatuwit;* ook: [Batak] en [Batak].

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . .

[Batak] II. . . . . .; [Batak] ook: naam van een *detar.*

[Batak] de tweede beteekenis plaatste men voorop als de eerste.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] lees: *testiculi.*

[Batak] zie onder de [Batak].

[Batak] voeg in: (Sanscr. taila). . . . .

[Batak] I. [Batak] *half gaar zijn* van gekookte rijst.

II. [Batak] *heén en weér buigen* als takken door een hevigen wind; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] lees: [Batak].

[Batak] . . . .; [Batak] (vgl. den bijnaam van de *herek* onder [Batak]). . . . .

[Batak] I. . . . . .; [Batak] *heen en weder slingerende* als bladen enz.

[Batak] algemeene naam van de Bataksche stammen die zich in 't bovenland van *Tapus* en *Singkil* ophouden, zich van de *Tobasche* vooral in taal onderscheiden, en volgens Anderson (Mission to the East-coast of Sum.) in het oosten *Karaukarau* (blijkens de tweeklank *au* de Maleische uitspraak van [Batak]) genaamd worden. Overigens wordt [Batak] dikwijls in tegenstelling van [Batak] gebezigd, en is dan ook even onbepaald, zoodat zelfs Tobasch sprekende Bataks door de meer in 't Oosten wonende stammen met dien naam bestempeld worden.

[Batak] . . . . .; [Batak] ook gebezigd = [Batak] (vgl. [Batak]).

[Batak] (oorspronkelijk = [Batak] I.; vgl. de aanmerking bij [Batak]). . . . . .

[Batak] lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] . . . . . .; [Batak] versierde naam van een beer; —— eigennaam van een held (M.).

[Batak] zal wel oorspronkelijk een titel zijn, die zoo als alle titels van een verwantschapsterm afgeleid is (vgl. de aanmerking bij [Batak]); het is niet onwaarschijnlijk, dat het één woord is met het Jav. en Mal. *datuk*, en dat hiertoe ook 't Jav. *ratu* of *datu* moet gebragt worden.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; —— = [Batak] (M.); . . . . .

[Batak] I. ook: [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] II.) [Batak] *vallen* van een rijpe vrucht; . . . .

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]). . .

[Batak] . . . . . . voeg bij achteraan: —— [Batak] eigennaam van een held (M.).

[Batak] . . . . .; —— [Batak] *te zamen komen* (M.).

[Batak] (voeg bij: Mak. raqraq).

[Batak] voeg bij achteraan: [Batak] eigennaam van een *marga*.

[Batak] zie bij [Batak] II.

[Batak] lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] voeg bij achteraan: [Batak] = [Batak]

[Batak] leze men in plaats van [Batak].

[Batak] lees: [Batak] IV. in plaats van [Batak] II.

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] achter [Batak] te voegen: (vgl. onder [Batak]). . . . .; —— [Batak] (*Vorst draak dien men niet wakker schudden moet*) titel van het eerste hoofd van Angkola.

[Batak] I. . . . . . .; [Batak] in 't aanspreken *vriend*, *vriendin*, *kameraad* enz.

II. [Batak] zal wel een verbastering zijn van [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . .

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] II. (Sanscr. daṇḍa *opgerigt staande; staf*). . . . .; [Batak] (*Vorst gevreesde staf*) is wel een verpersoonlijking van de *tunggal panaluwan* die misschien een verbastering is van de zoo gevreesde staf (Sanscr. daṇḍa) der Brāhmanen.

[Batak] Mal. دندم = [Batak] in de a. M. gebezigd in de uitdrukking [Batak] *weemoed*.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] *al schreeuwende* als wegens pijn (D.).

[Batak] / [Batak] *tegen* iets *inloopen*, *tegen* iets *bonzen; met geweld* iets *aanpakken*, *aanvallen*.

[Batak] . . . . . .; [Batak] *dof klinken* (. . . . .; vgl. Mal. dăru).

[Batak] dikwijls tegelijk met [Batak] II. gebezigd; b. v. [Batak].

[Batak] / [Batak] eigennaam van een berg (bij Jungh.: sidoa doa).

[Batak] . . . . .; [Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] achter kwe te voegen: Mak. ke.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] *een storm waar geen beschot tegen baat;* . . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] *de wijze waarop iemand uit zijn oogen kijkt* als maatstaf van zijn gezondheid.

[Batak] II. [Batak] *zijn bijzonder geluid maken* van de *padidit*-rat.

[Batak] voeg bij: ook: [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] titel van 't hoofd van *Hadjoran*.

[Batak] III. . . . .; [Batak] = [Batak] en lees: (M.) in plaats van (D.).

[Batak] . . . . .; [Batak] eigennaam van een *marga*.

[Batak] I. . . . .; [Batak] eigennaam van een princes.

[Batak] (vgl. onder [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . (vgl. Bug. luda, Mak. loqda). . . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] ook = [Batak] (Pngrks.). . . . .

[Batak] . . . . . (vgl. Mak. runuq).

[Batak] achter *wuj;* een streep te plaatsen; . . . . .; [Batak] (vgl. Mal. durijan, en zie onder [Batak]) . . . . .

[Batak] I. . . . . (lees: djuru in plaats van djura). . . . .

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] lees: *kijken* uit of in; en achter venster lees: of in een gat.

[Batak] II. [Batak] of [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] ([Batak]) iemand *doen klimmen*, *helpen klimmen*.

[Batak] . . . . .; [Batak] eigennaam van een *marga*.

[Batak] in plaats van [Batak] (zie [Batak]).

[Batak] III. uit [Batak] = [Batak] als men het uitroepender wijze bij smart bezigt.

[Batak] . . . . . . In [Batak] enz. moet [Batak] wel = [Batak] wezen (blijkens den bijnaam van dezen vogel onder [Batak]).

[Batak] eigennaam van een *marga* die echter alleen bij de Dairisch sprekenden bekend is.

[Batak] . . . . .; [Batak] = [Batak]; . . . . .

[Batak] versierde naam van een *tapijan*.

[Batak] Men. Mal. [Arabisch] [Batak] eigennaam van een hemelsche princes (M.).

[Batak] III. [Batak] = [Batak].

[Batak] meestal gezegd van de [Batak].

[Batak] of [Batak] (denkelijk uit [Batak]; vgl. [Batak] en [Batak]). . . . .

[Batak] (denkelijk 't Ar. Mal. نبي *profeet* en ook titel van *aartsvaders* zooals Adam, enz.) [Batak] wordt bij de Dairis voor de eigennamen gevonden van de 8 stamvaders van 't menschdom (zie Leesb. III, p. 34 vlgg.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . (voeg bij: Mak. nambo).

[Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] wordt narón uitgesproken, en is dus [Batak].

[Batak] I. . . . .; [Batak] *van af* een gebeurtenis, *sedert dat;* [Batak] *sedert dat hij 't daglicht gezien heeft, van af zijn geboorte.*

[Batak] . . . . . (Bal. neriti).

[Batak] . . . . . .; —— [Batak] eigennaam van een hemelsche princes; [Batak] eigennaam van een Vorstin, volgens sommige verhalen de moeder van *Malin Deman* (M.).

[Batak] zamentrekking van [Batak].

[Batak] misschien wel [Batak] even als [Batak] uit [Batak] (de *n* hier als in [Batak]).

(vgl. ook).....

uit

(vgl.).....

zie

(vgl. ook).....

VI. eigentlijk ontstaan, door dat men 't adjective voornaamw. achter woorden moest laten hooren, die reeds daarvan voorzien waren; zoo met , dat zijn eigentlijke beteekenis (*die menschen*) opgevende, en logisch als voornaamwoord van de 3de pers. meervoud gebezigd wordende nog eens met nader bepaald moest worden.

.....(Mak. nangkala).....

(vgl.)...

(vgl.).....

III. verkorting van ; *mijn naam is niet meer ĕnggang* (D.).

(vgl.).....

II. verbastering van .

I. voeg bij achteraan: —— een *uppama* waarmede de verhalers in de inleiding zich over hun lot beklagen (M.).

II. ——; (in tegenoverstelling van)...

In is misschien = 't Dair. .

Men. Mal. بدل فقامق *een pistool*.

= .

verbastering van .

III. (vgl.).....

voeg bij achteraan: ——

=

I. voeg in vóór (D.):

zie onder .

Lees: in plaats van op r. 10.

(uit III. en Men. Mal. = saudagar) een frequente eigenn. van vreemdelingen in de verhalen.

...; enz. (zie ook onder).....

lees: in plaats van .

(Men. Mal. uitspraak van فرتوكل *Portugal*) (of) eigenn. van een overzeeschen held (M.).

(verbastering van 't Mal. pǎrtuwan of jang di pǎrtuwan) titel van Mandailingsche hoofden van den eersten rang.

= .

lees achter de woorden buiten een huta,: waar 't vee weidt,.....; (vgl. onder).....

(vgl.).....

(vgl. II.) en lees: ratsoort, in plaats van grassoort.

(vgl. I.) In 't Dairisch gebezigde zamentrekking van .

I. lees: (van), of boombast; enz.

I. vgl. onder .

(vgl.).....

= .

.....; —— eigennaam van een *marga*.

I.....; zie ; zie onder .

[Batak] Men. Mal. فراتس (naar de uitspraak: pärateh) een *ledikant* (op Gouvernementsgebied alleen bekend).

[Batak] (zie de afleiding onder [Batak]). . . . .

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] voeg bij achteraan:; —— [Batak] *'t flitsend licht* van den bliksem (D.).

[Batak] I. lees achter pleistergeneesmiddel: bij kinderen enz. . . . . [Batak] *mijn zoon heeft nog een poga poga op 't hoofd* als verwijt tegen iemand, die zich niet schaamt tegen iemand beneden de jaren te strijden.

[Batak] . . . . . (vgl. ook de anologie van [Batak]). . . . .

[Batak] voeg in achter فقيق: (dat volgens de Raosche uitspraak *pòkik* uitgesproken wordt). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . .; [Batak] zie [Batak] III.

[Batak] lees: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] lees: [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .; —— [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] II. . . . .; [Batak] bijnaam van *Siadji marimbulu bosi* als speler.

[Batak] . . . . .; [Batak] bijnaam van den *onggang*.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] ook gebezigd in de *uppama* om op [Batak] te rijmen (zie onder [Batak]). . . .

[Batak] II. lees: *dien 't de moeite niet waard is tusschen duim en twee voorste vingers te dragen* enz.

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] . . . . .; [Batak] *'t was met zijn ziekte gesteld als met een deur die geopend wordt; als een buis dat uitgedaan wordt, was die geele bleeke ziekte; hij voelde niet dat 't afgelegd was, hij wist niet dat het los was;* beschrijving van een volmaakte herstelling.

[Batak] II. [Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] voeg bij achteraan achter *Angkola:* (bij Jungh.: pitja koling).

[Batak] bij [Batak] vgl. de spreekwijze onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] / [Batak] = [Batak] (D.).

[Batak] II. voeg in =

[Batak] bij [Batak] zie ook onder [Batak].

[Batak] naam waaronder bij den Batak *Mänangkabau* bekend staat (Kawi pinangkabhū *oorsprongland?*).

[Batak] r. 8 bl. 340 regts, lees: [Batak] enz.

[Batak] II. [Batak] Mal. *een doorsneden weg*, een pad waarlangs men gaauwer door te snijden ergens aankomt.

[Batak] bij [Batak] achter de beteekenis te plaatsen: [Batak] (D.); . . . . .

[Batak] ook: *gesloten* van een deur of poort (vgl. de analogie der beteekenissen van [Batak]). . . . .

[Batak] achter Mal. in te voegen: (door 't Engelsche pinnace).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] lees onderaan: [Batak]

[Batak] I. (vgl. [Batak]). . . . II. vóór [Batak] een streep te plaatsen en daar achter: (misschien klanknabootsing).

[Batak] (misschien van [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. onder [Batak]). . . . .

[Batak] voeg in: (ĕmpung). . . . .

[Batak] . . . . . (vgl. Mal. păkung *scheenetter-builkwaal*).

[Batak] lees: [Batak] enz.

[Batak] II. . . . .; [Batak] versierde naam van een lans.

[Batak] voeg bij: putjuk (D.); . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] eigennaam van een overzeeschen held (M.; [Batak] en [Batak] schijnen naar 't Bataksche orgaan de transcriptie te zijn van 't Sanscr. Mal. putăra en putări; zoodat dan die eigennaam *grootvader van prinsen en princessen* zoude beteekenen).

[Batak] . . . . .; [Batak] ook = [Batak]; bij [Batak] vgl. onder [Batak].

[Batak] lees op den ondersten regel: [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] *wegens kramp in de ingewanden sterven.*

[Batak] . . . . . .; [Batak] *iemand die geheel alleen reist* (vgl. onder [Batak]).

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . .

[Batak] I. . . . . (vgl. Mal. pupu). . . . .

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . .

[Batak] . . . . .; [Batak]

[Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] ook eigennaam van een *marga*.

[Batak] . . . . .; [Batak] eigennaam van een *marga*.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . .

Lees: bl. 358, r. 1 links: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] bij [Batak] 2°. te voegen:; zekere parasit, die zich op de takken van groote boomen vasthecht; bij idem 3°. (vgl. [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak] III). . . . .

[Batak] = [Batak].

Lees bl. 359, r. 3 v. o. links: [Batak] in plaats van [Batak].

[Batak] I. ook: [Batak].

[Batak] / [Batak] *eventjes boven de horizon te zien zijn* van de zon (M.).

[Batak] grondwoord van [Batak]?

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] = [Batak].

[Batak] zie ook onder [Batak] (vgl. 't Daj. gelijkluidende woord).

[Batak] voeg bij: hieruit te verklaren de volgende vrij duistere spreekwijze: [Batak] *de gesteldheid hebben van de lans die aan de marga Baho ten deel viel; dat is het karakter van iemand die koppig is, en toch maakt men (zijn goed) te zoek.*

[Batak] I. . . . .; [Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]).
. . . . .

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]) [Batak] eigenn. van de vrouw van [Batak]; [Batak] eigennaam van een vorst.

[Batak] lees: [Batak].

[Batak] IV. = [Batak] II.

[Batak] II. dit [Batak] is misschien uit [Batak] ontstaan, zoodat 't dan in beteekenis overeenkomt met 't werkwoord [Batak], dat ook als voorzetsel gebezigd wordt.

[Batak] II. (vgl. ook [Batak] II.). . . . .

[Batak] voeg bij: [Batak] (D.).

[Batak] I. (denkelijk wel 't Sanscr. bhasa dat in 't Mal. ook *beleefdheids-term*, *beleefdheid* beteekent). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] I. . . . .; —— [Batak] = [Batak] (Pngrks.).

[Batak] I. ook: [Batak].

[Batak] I. lees: *aangepuntte* in plaats van *aangeplante*.

[Batak]/[Batak] = [Batak] (M.).

[Batak] Mal.? naam van een soort van *ponding* (M.).

[Batak] I. . . . .; [Batak] eigennaam van een rivier ten Zuiden van Natal (bij Junghuhn: Batahar).

[Batak] II. lees: [Batak] enz.

[Batak] zie onder [Batak].

[Batak] II. voeg bij achteraan: [Batak] zie onder [Batak] I.

[Batak] . . . . .; [Batak] ook: *de grondveststeenen* van een huis, waarop de palen staan . . . . .; [Batak] eigennaam van een *huta* in Angkola (bij Junghuhn: batu natua).

[Batak] (vgl. [Batak]).
. . . . .

II. [Batak] *handelplaats?* (M.).

[Batak] II. bij [Batak] enz. vgl. ond. [Batak].

[Batak] I. . . . . (Daj. babau). . . . .; [Batak] *die een uitgestrekte niet te bewieden akker heeft;* van een rijken vorst.

II. . . . .; [Batak] zie [Batak] II.

[Batak] . . . . .; [Batak] bijnaam van de *alamat*.

[Batak]/[Batak] = [Batak].

[Batak] zie [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] in plaats van affirmatief lees: indirect.

[Batak]/[Batak] eigennaam van een *marga*.

[Batak] I. lees: [Batak].

[Batak] (zonder twijfel 't opgegeven Men. Mal. woord) wordt vaak achter Maleische eigennamen gevonden (zie b. v. onder [Batak]).

[Batak] I. . . . .; —— [Batak] *zuur geworden* van de *tuwak* (D.).

II. in plaats van vgl. lees: zamentrekking van

[Batak] I. ook: = [Batak] als geldswaarde = 1/2 [Batak]; . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .; [Batak] zie onder [Batak].

Bl. 377 regts, reg. 3, moet [Batak] dadelijk achter (M.) geplaatst worden.

Bl. 379 links, reg. 3, lees: [Batak].

[Batak] I. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] ook: [Batak] enz.

[Batak] eigenn. van een held (M.).

[Batak] bij 't Dairische [Batak] is ter verklaring noodig opmerkzaam te maken op de beteekenis van [Batak] om verbloemd de borsten eener vrouw aan te duiden.

[Batak] . . . . . .; [Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] . . . . . .; [Batak] naam van een plaats in den hemel.

[Batak] (vgl. [Batak] II. en [Batak] II.). . . . . .; ——— [Batak] (Pngrks.).

[Batak] (vgl. [Batak] II.).

[Batak] . . . . . (voeg bij ook: 't Daj. boto). . . . . . .; [Batak] versierde omschrijving van een [Batak] (*Het lange touw dat niet in te trekken is* speelt aan op de touwen waarmede zij hunne waren omwonden hebben).

[Batak] lees: [Batak] enz.

[Batak] . . . . . .; [Batak] *de kunst van met een geweer te schieten, scherpschutterskunst.*

[Batak] (vgl. [Batak]). . .

[Batak] (vgl. [Batak] II). . . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] (misschien uit [Batak]). . . . .

[Batak] voeg in: Mal. بنڠ.

[Batak] II. . . . .; [Batak] eigennaam van een *huta* in 't Sipiroksche (bij Junghuhn: punja ponter).

[Batak] II. (vgl. [Batak] II. en [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] II. (lees: wrĕhaspati). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .; [Batak] (vgl. [Batak]) naam van 't teeken [Batak] dat onder aangehecht den klinker *u* aanduidt; [Batak] (D.); [Batak] (*latere kabĕrĕtĕn*) 't zelfde teeken, als 't boven aangehecht, den klinker *ĕ* aanduidt (D.).

[Batak] . . . . .; [Batak] (verbastering van [Batak]) naam van een in 't slijpen van tanden bedrevene Maleische natie.

[Batak]? zie onder [Batak] I.

[Batak] zie [Batak].

[Batak] . . . . . (voeg bij: Bal. bahong).

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . .

[Batak] . . . . . (voeg bij: Daj. besei).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . . (Mal. en Jav. wărna *kleur;* Daj. barana *soort*). . . . .

[Batak] . . . . . achter Mal. bärma voeg: naam van een der vijf *kutika*'s.

[Batak] . . . . . .; [Batak] (*Padang lawas* is de Men. Mal. vertaling van 't Bat. woord, zijnde lawas = Mal. luwas). . . . .

[Batak] III. [Batak] *schade opleveren* van een koopwaar.

[Batak] II. (vgl. [Batak]

en [Batak] = [Batak].

[Batak] in plaats van een rat lees: de rat.

[Batak] . . . . . . ; [Batak] bijnaam van de *alamat*.

[Batak] (Daar dit woord in 't Dairisch geheel met [Batak] gelijk staat, zoo zal het ook wel Maleijer beteekend hebben; en daar *Djau* 't vermoeden waarschijnlijk maakt, dat zich de Maleijers vroeger Javanen hebben genaamd, zoo konde misschien [Batak] wel 't Kawi wwang = Jav. wong *mensch* zijn). . , . . .

[Batak] (misschien uit [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . (Mal. id.); [Batak] eigenn. van een *Sombaon*.

[Batak] achter [Batak] voeg in: als naam van een der *panggorda's*.

[Batak] waarde van 4 *hae's* in goudgewigt; de waarde van 4 *rijar's* in geld ([Batak]).

[Batak] (zie de aanmerking bij [Batak], en onder [Batak], [Batak] enz.). . . . .

[Batak] II. (kan geen Sanscr. zijn, daar de klinkers *i* en *u* achter een geadspireerden medeklinker, een *a* vóór zich nemen; vgl. [Batak], [Batak], [Batak], [Batak] enz.). . . . .

[Batak] . . . . . (voeg bij: Daj. biha). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . . ; [Batak] (vgl. [Batak]). . . . ; [Batak] (zie onder [Batak] en [Batak]; [Batak] titel en heldin van een bekend verhaal.

[Batak] II. De gewigten waren vroeger steenen (vgl. onder [Batak]), en dit woord beteekent eigentlijk ook *steen* (Kawi *wungkal*).

[Batak] lees: [Batak].

[Batak] . . . (in pl. van watsi lees: wutsi).

[Batak] . . . . . . ; [Batak] zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] II. voeg bij achteraan: (M.).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . ; [Batak] (vgl. onder [Batak]). . . . . . ; [Batak] (vgl. ond. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . . ; [Batak] en [Batak] in de figuurlijke beteekenis van *dochter* en *zoon* is toe te schrijven aan de vergelijking van 't geboren worden met 't verrijzen van zon en maan uit de zee (zie onder [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . ; [Batak] zie onder [Batak]; [Batak] (zie de aanleiding van 't woord onder [Batak]). . . . .

[Batak] I. ook: *'t holle gedeelte* van een lepel, dat gedeelte waarmede men opschept. . . . . ; [Batak] (vgl. onder [Batak]). . . . .

II. (één met I.). . . . .

[Batak] III. (oorspronkelijk één met I. en met [Batak]; vgl. de analogie van [Batak] van [Batak]). . . . .

[Batak] lees: Men. Mal.

[Batak] I. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . (voeg bij: Kawi wuhaja). . . . .

[Batak] . . . . . (vgl. de analogie der twee beteekenissen van [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . . (voeg bij: Mal. dănak).

[Batak] (Deze benaming, zegt men, is toe te schrijven aan de gewoonte der Niassers zich, in plaats van af te klimmen, met een tak van een cocosboom te laten vallen; dat [Batak] overigens

een bovenaardsch wezen beteekend moet hebben, blijkt wel uit [Batak] enz.). . . . .;

—— [Batak] (zie onder [Batak] I.) kan dus wel oorspronkelijk *spook-tortelduifje* beteekend hebben.

[Batak] IX. = [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] II. (blijkens [Batak] is het vroeger [Batak] geweest). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] = [Batak].

[Batak] ook vragender wijze; b. v. [Batak] *mag het dunkt u?*

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] zie onder [Batak] III.

[Batak] I. (vgl. [Batak]). . . . .

II. zie ook onder [Batak] I. en [Batak].

[Batak] (zie de aanmerking bij [Batak]). . . . .

[Batak] II. . . . .; [Batak] zie [Batak] I.

[Batak] . . . . .; achter *mensch* enz. te plaatsen: [Batak] (D.); . . . . .

Het op [Batak] volgende woord ([Batak]) verandere men in [Batak].

[Batak] vgl. onder [Batak].

In plaats van [Batak] lees: [Batak] (bl. 420 reg. 17 van ond. links).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] II. zie de aanmerking bij [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . .

[Batak] is geen Sanscritsch, maar direct uit het Maleisch (door het Tamulsche mānikkam) overgenomen.

[Batak] (zie de aanmerking bij [Batak]). . . . .

[Batak] (moet blijkens [Batak] uit [Batak] ontstaan zijn, en beteekende dus oorspronkelijk ***zich als een bloem spreiden, ontluiken***; waaruit dan de verschillende beteekenissen zich ook laten verklaren). . . .

[Batak] voeg bij als aanmerking: De beteekenis ***rijk*** is zonder twijfel de eerste, van daar ook als titel van invloedrijke personen; vgl. de analogie van 't Mal. urang kaja; in het Lamp. is batin ***rijk***, terwijl dit zelfde woord in 't Maleisch een titel is van ondergeschikte hoofden, en evenzoo prowatin dat uit para watin ***de rijken*** moet verklaard worden. Overigens zal wel 't Men. Mal. mărah (titel aan de zoonen van een ***Sutan*** gegeven) oorspronkelijk = [Batak] zijn.

[Batak] (Dit ***mor*** vóór 't Sanscr. kumbha zal wel ontstaan zijn, door dat ook andere ***parmesa's*** op dezelfde wijze [Batak] hebben; vgl. [Batak], [Batak] enz.). . . . .

[Batak] Tamil. Men. Mal. مڠڬ de ***mangga***-vrucht of -boom (zeldzaam in de Bataklanden; misschien is het Men. Mal. woord niet Tamil maar een verbastering van 't Sanscr. amraphalam).

[Batak] (vgl. [Batak] en [Batak]) [Batak] (beteekent dus oorspronkelijk: ***de kleine***). . . . .

[Batak]. . . . .; [Batak] = [Batak].

Bl. 426, reg. 2 van ond. links, in plaats van [Batak] lees: [Batak].

[Batak] voeg bij achteraan: [Batak] (D.).

[Batak] lees: Men. Mal. in plaats van Mal.

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. ook [Batak]). . . . . .

[Batak] zie onder [Batak].

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara] en [Lontara]). . . . .

[Lontara] II. (vgl. [Lontara]). . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . .

[Lontara] I. . . . .; [Lontara] zie onder [Lontara] I.

[Lontara] ook: *gezellig*.

[Lontara] lees: Tamil. Mal.

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] lees: [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . .

[Lontara] lees achter [Lontara] euphem [Lontara] in plaats van [Lontara].

[Lontara] bij [Lontara] vgl. onder [Lontara].

[Lontara] bij 't tweede [Lontara] vgl. ook [Lontara].

[Lontara] zie [Lontara].

[Lontara] III. zie [Lontara]

[Lontara] II. . . . . . (lees: Mak. láwaraq).

[Lontara] (vgl. onder [Lontara].

[Lontara] . . . . .; [Lontara] (vgl. [Lontara]) . . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] . . . . .; [Lontara] in 't Mandailingsch: *kuwen*, *een bruiloft vieren*.

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . .

[Lontara] Men. Mal. مردو *draven* (M.).

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] lees: [Lontara] I.

[Lontara] zie [Lontara],

[Lontara] (. . . . . en [Lontara]). . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] bij [Lontara] enz. vgl. onder [Lontara] en [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara] I.).

[Lontara] voeg in vóór *doorboren*: [Lontara].

[Lontara] voeg in vóór een kind oppassen: ([Lontara]).

[Lontara] (uit [Lontara] zoodat 't van [Lontara] zal afgeleid moeten worden). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] III. lees: [Lontara].

[Lontara] ook: = [Lontara]. . . . .

[Lontara] lees onderaan: [Lontara].

[Lontara] (moet misschien onder [Lontara] gebragt worden) [Lontara] (vgl. [Lontara] III.). . . . .

[Lontara] vernietig hierachter de *pangolat*.

[Lontara] . . . . .; [Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] ([Lontara]). . . . .

[Lontara] (vgl. ook [Lontara]). . . .

[Lontara] II. (vgl. [Lontara] II.). . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara] I.). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] lees in de aanhaling: [Lontara] enz.

[Lontara] (vgl. ook [Lontara]). . . . .

[Lontara] bij de spreekwijze [Lontara] vgl. onder [Lontara].

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] I. (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara] I). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara]). . . . .

[Lontara] (vgl. [Lontara] I.). . .

[Lontara] (vgl. ook [Lontara]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] is bij de Bataks als schrandere fabelheld bekend (evenzoo in 't Mal. en Daj.; volgens Winter Zamenspr. I., bestaat er in 't Jav. ook een werk getiteld: *kantjil*). . . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] zie onder [Batak] en vgl. onder [Batak].

[Batak] voeg bij achteraan: (vgl. [Batak]).

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] I. . . . .; [Batak] = [Batak] 2°.

[Batak] II. (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] —— [Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak] II.). . . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . (vgl. Mal. mălătup). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] (vgl. onder [Batak] III.). . . . .

[Batak] lees: [Batak] enz.

[Batak] bij de spreekwijze [Batak] enz. vgl. onder [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] een groot houten meestal zwart beschilderd schild met een paardestaart als kuif ([Batak]), zoodat het op een afstand wel op een rundbeest lijkt, daar die gebogene kuif den hals van 't beest moet verbeelden; [Batak] *de waarde van zes rijars* ([Batak]).

[Batak] I. lees onderaan: [Batak].

[Batak] vgl. 't laatste verhaal in 't Tweede Stuk van het Leesboek.

[Batak] / [Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] bij [Batak] enz. vgl. onder [Batak].

[Batak] . . . . .; [Batak] versierde naam van een badplaats.

[Batak] . . . . .; [Batak] (vgl. [Batak]). . . . .; [Batak] zie onder de [Batak].

[Batak] (misschien verbastering van [Batak]). . . . .

[Batak] . . . . .; [Batak] zie onder [Batak] en [Batak].

[Batak] I. bij de spreekwijze [Batak] enz. vgl. de spreekwijze onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . .

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . .

[Batak] om 't op 't meestal daarop volgende [Batak] te doen gelijken uit [Batak] (van [Batak]) zie onder [Batak].

[Batak] (vgl. [Batak]). . . . . (lees: Jav. limun).

[Batak] zie onder [Batak] II.

[Batak] II. *vergeten* (D.).

VERBETERINGEN.

[illegible] = [illegible]; [illegible] = [illegible] (D.).

[illegible] voeg bij achteraan na een streep: [illegible] *de gedachte krijgen* van iets te doen, *het in het hoofd krijgen* iets te doen; [illegible] *opdat 't hem niet in het hoofd kome te zeggen, dat ik het te zoek heb gemaakt* (D.).

[illegible] . . . . .; [illegible] (D.).

[illegible] bij [illegible] vgl. [illegible]

[illegible] . . . . .; [illegible] *het bij elkander te brengene*, *het te verzamelene*.

[illegible] *leunende;* . . . . .

[illegible] voeg bij: [illegible] (D.).

[illegible] II. (Sanscr. tithi *tijdstip*). . . . (vgl. 't Jav. woord).

[illegible] . . . . .; [illegible] = [illegible].

[illegible] . . . . .; [illegible] (misschien een vertaling van het Sanscr. sjākhāmrĕga *takwild*, *aap*). . . . .

I

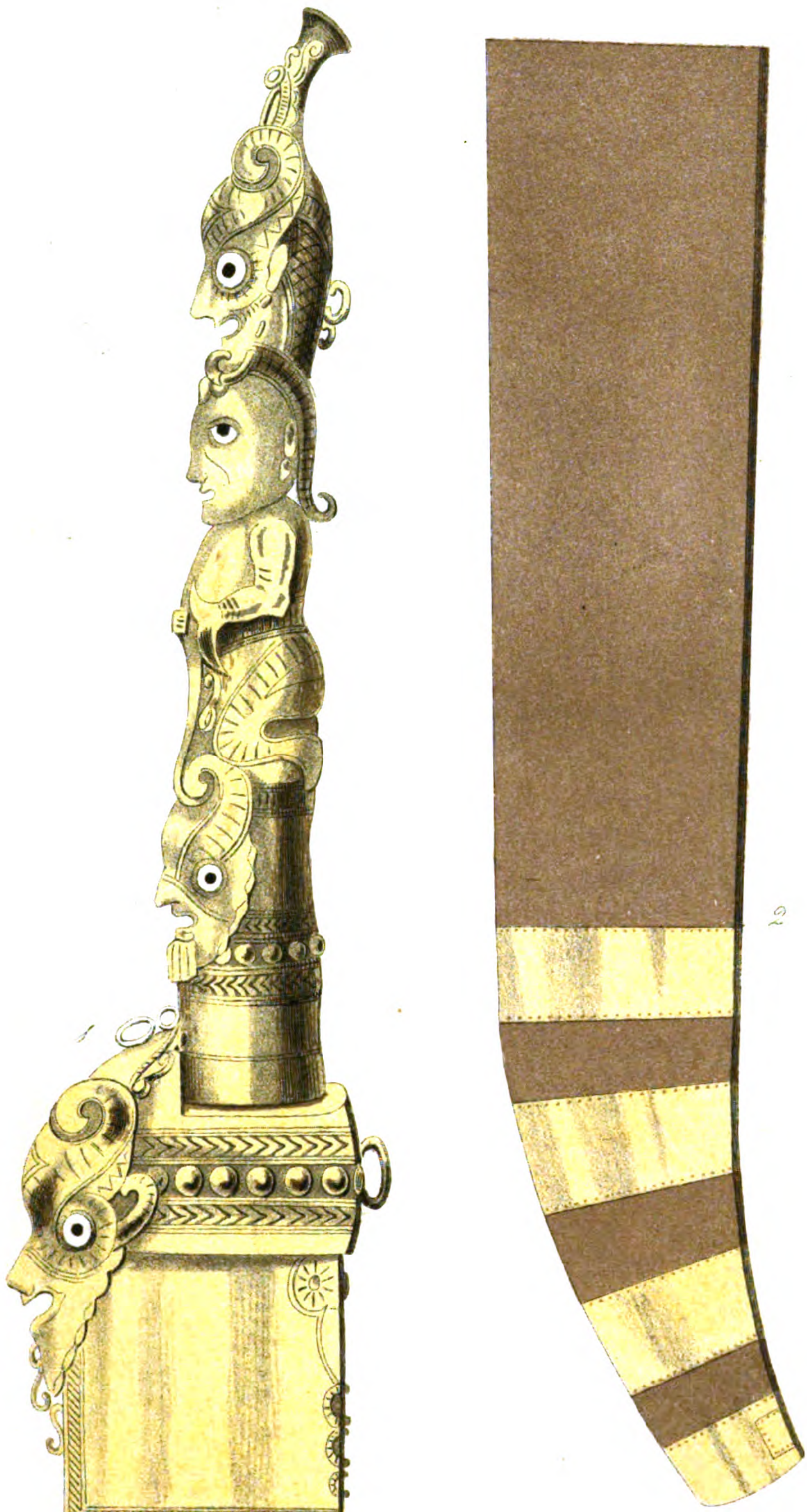

get: H von Rosenberg — Lith: Th Brüggemann.

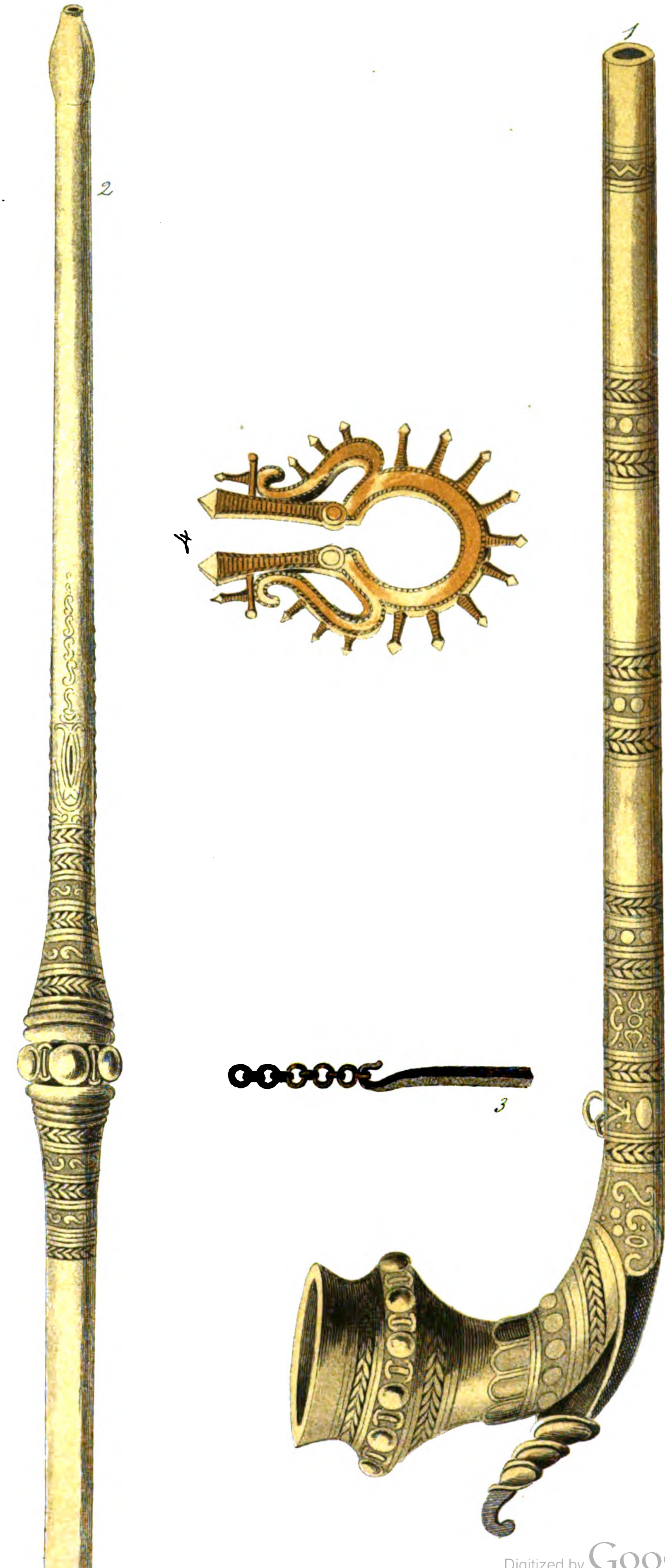

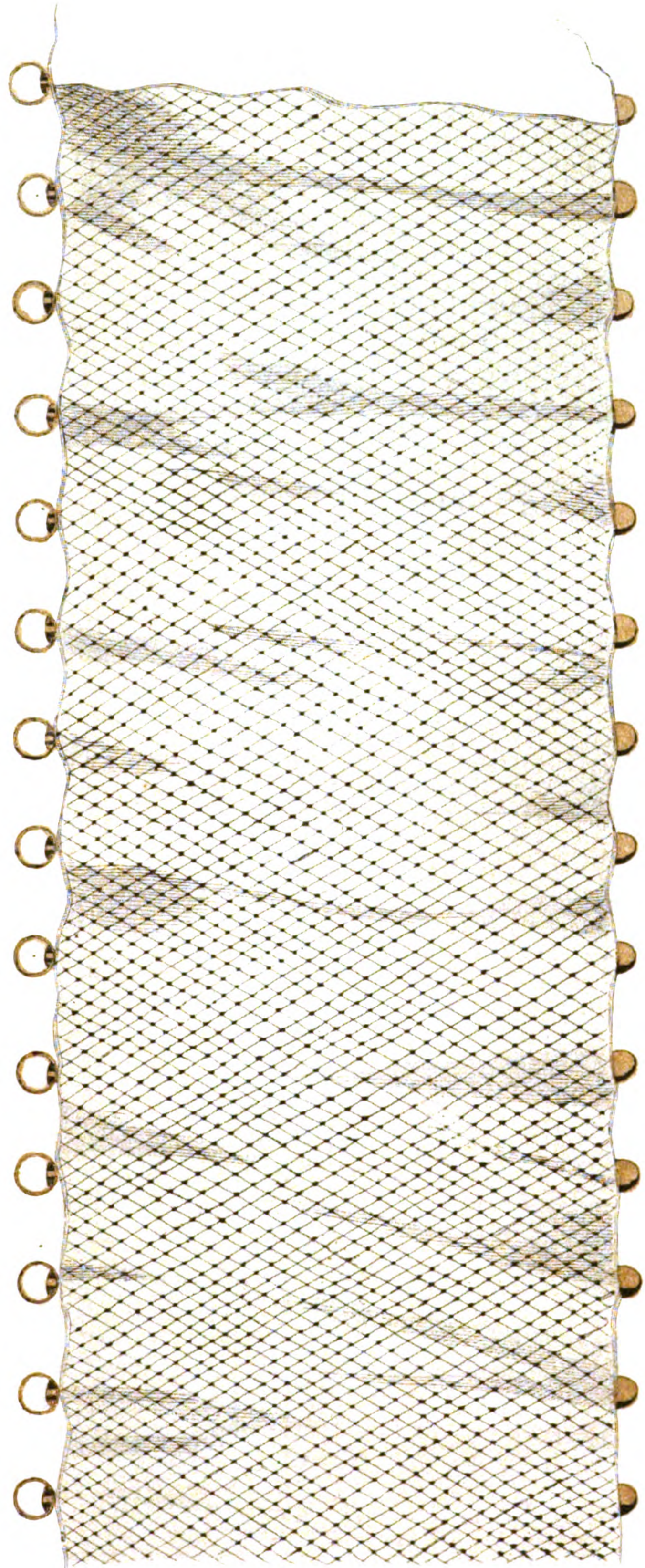
gete: H von Rosenberg

Lith: T.^s Brüggemann

H. von Rosenberg

1
2
3
4

H von Rosenberg

Lith v Th Bruggemann A.

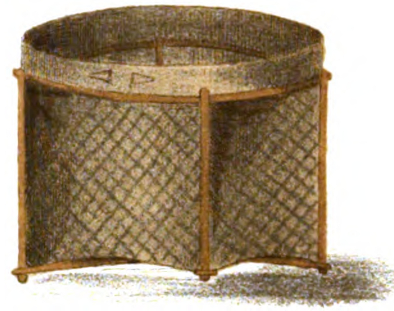

H von Rosenberg

Lith v Th Bruggemann Am

2

3

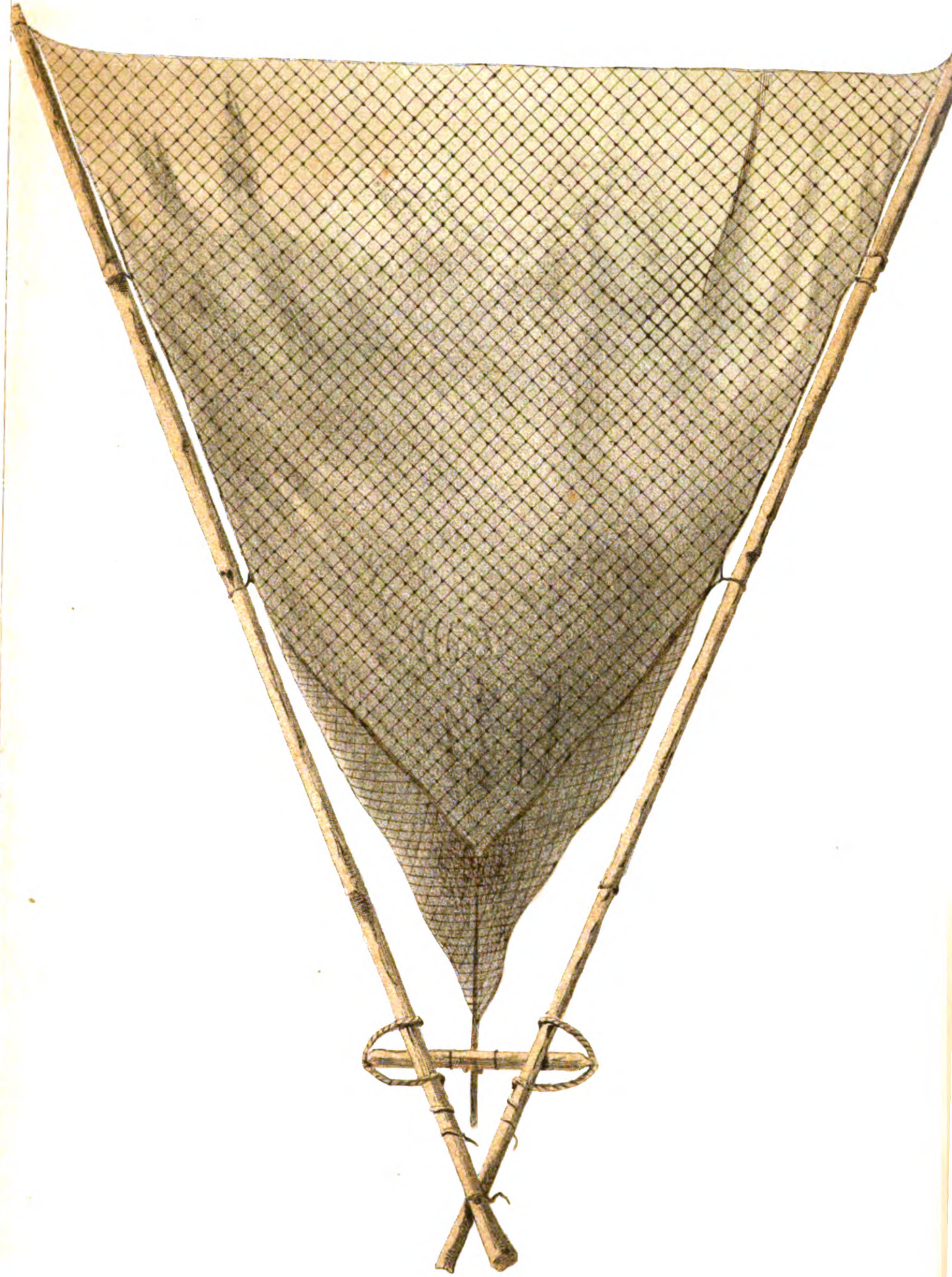
4

1

H. von Rosenberg

Lith v Th. Bruggemann Am.

H. v. Rosenberg — Lith. v. Th. Bruggemann Am

1

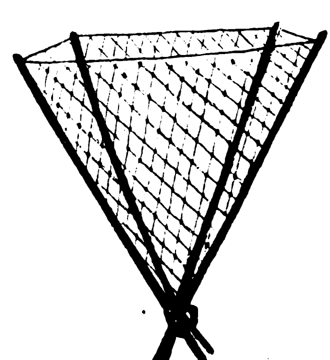
1

4

2

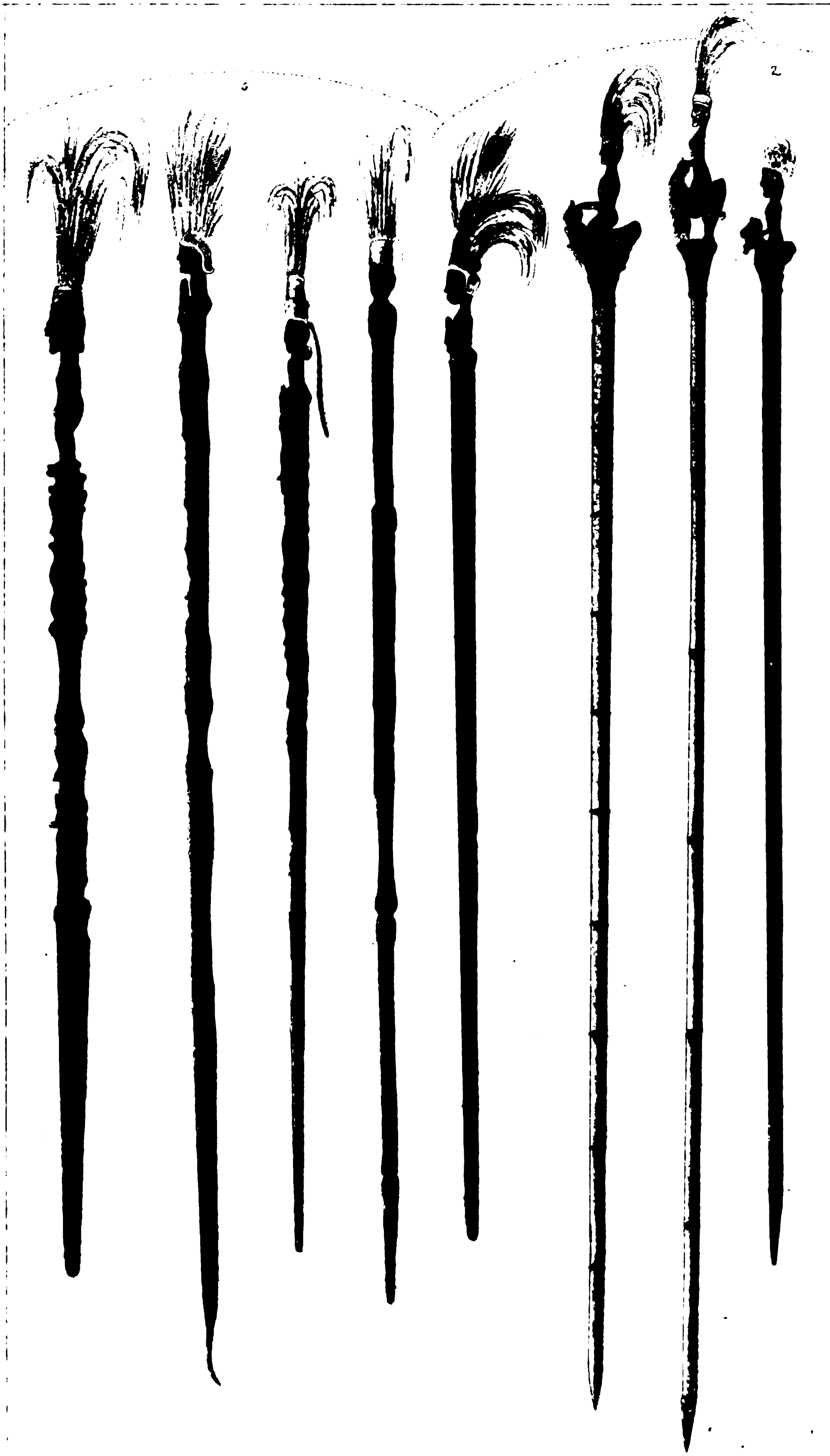

3

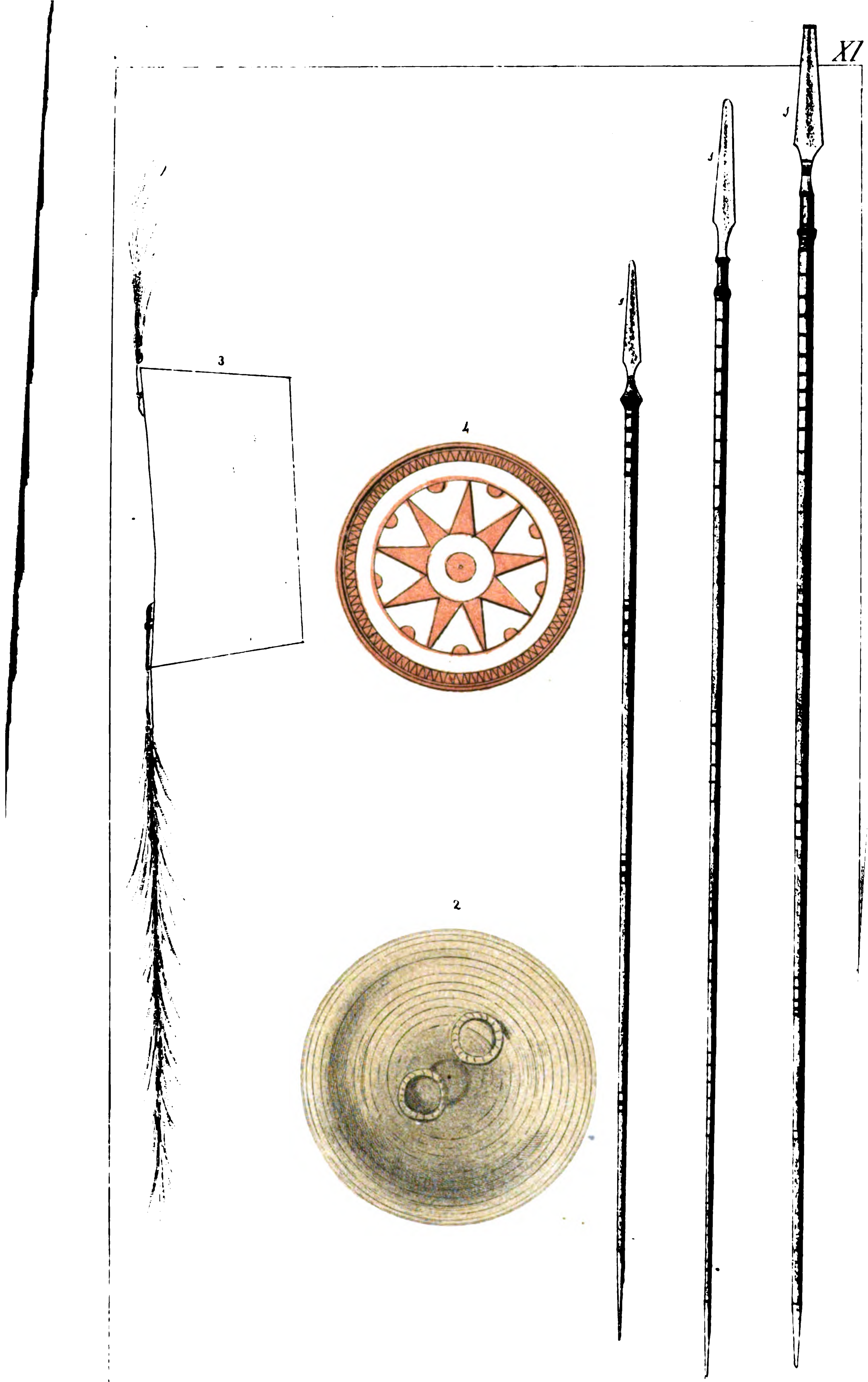

C.A.Schröder

Lith v Th Bruggemann An

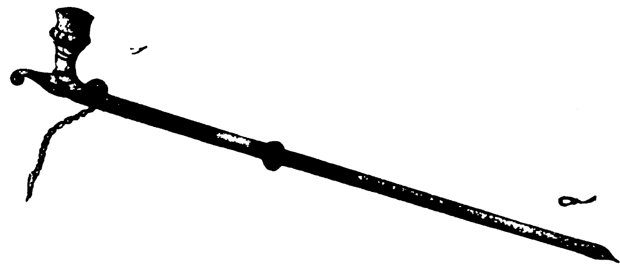

A. Schröder.　　　　Lith v. W. Bruggemann. Am.

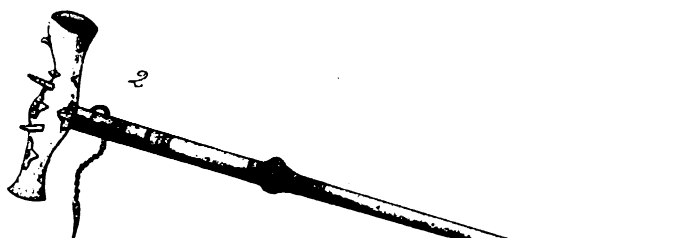

C. A. ... ad nat. del. Lith. v. Th. Bruggemann A.

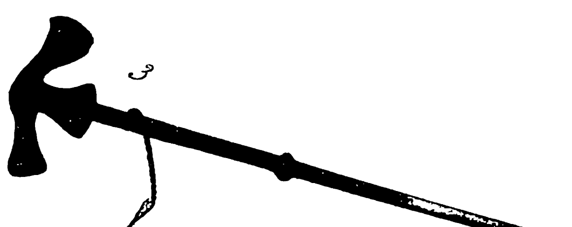
1

2

3

4

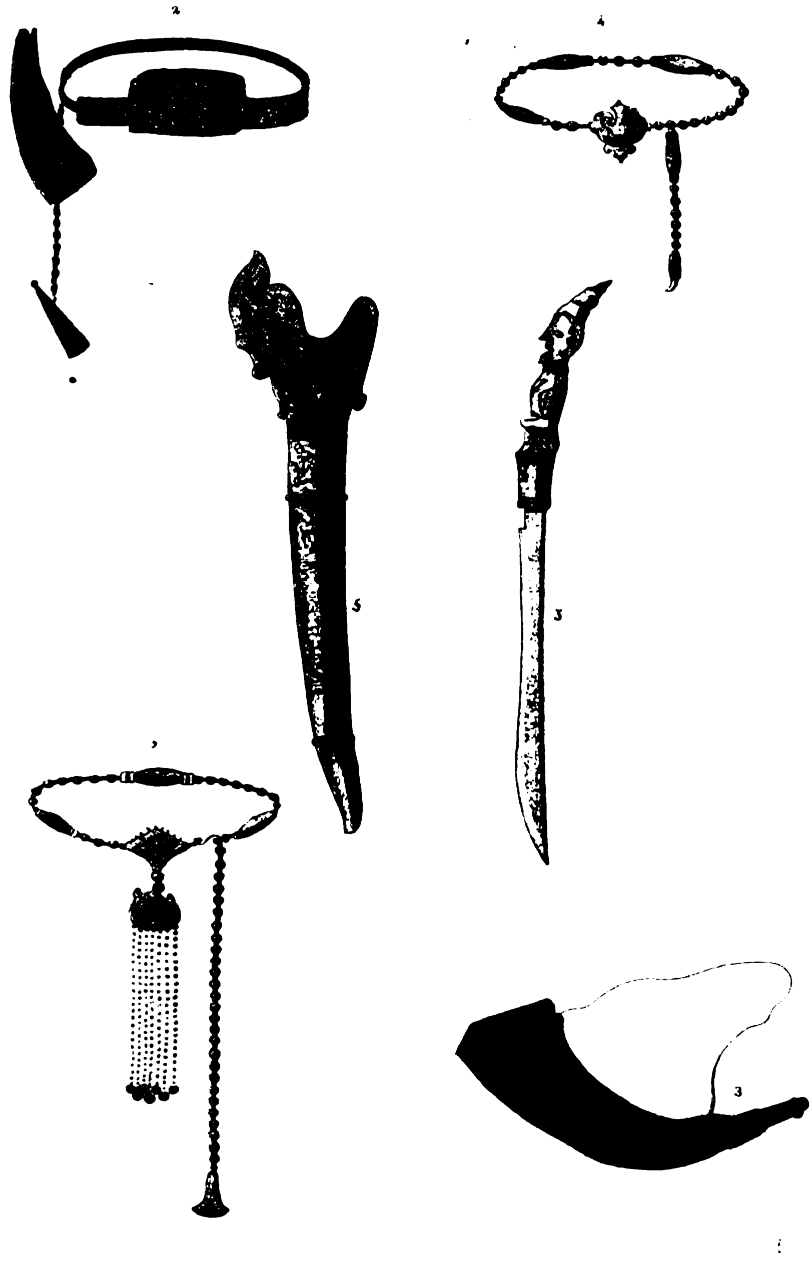

C. A. Schröder — Lith. v. T. Bruggemann. Am.

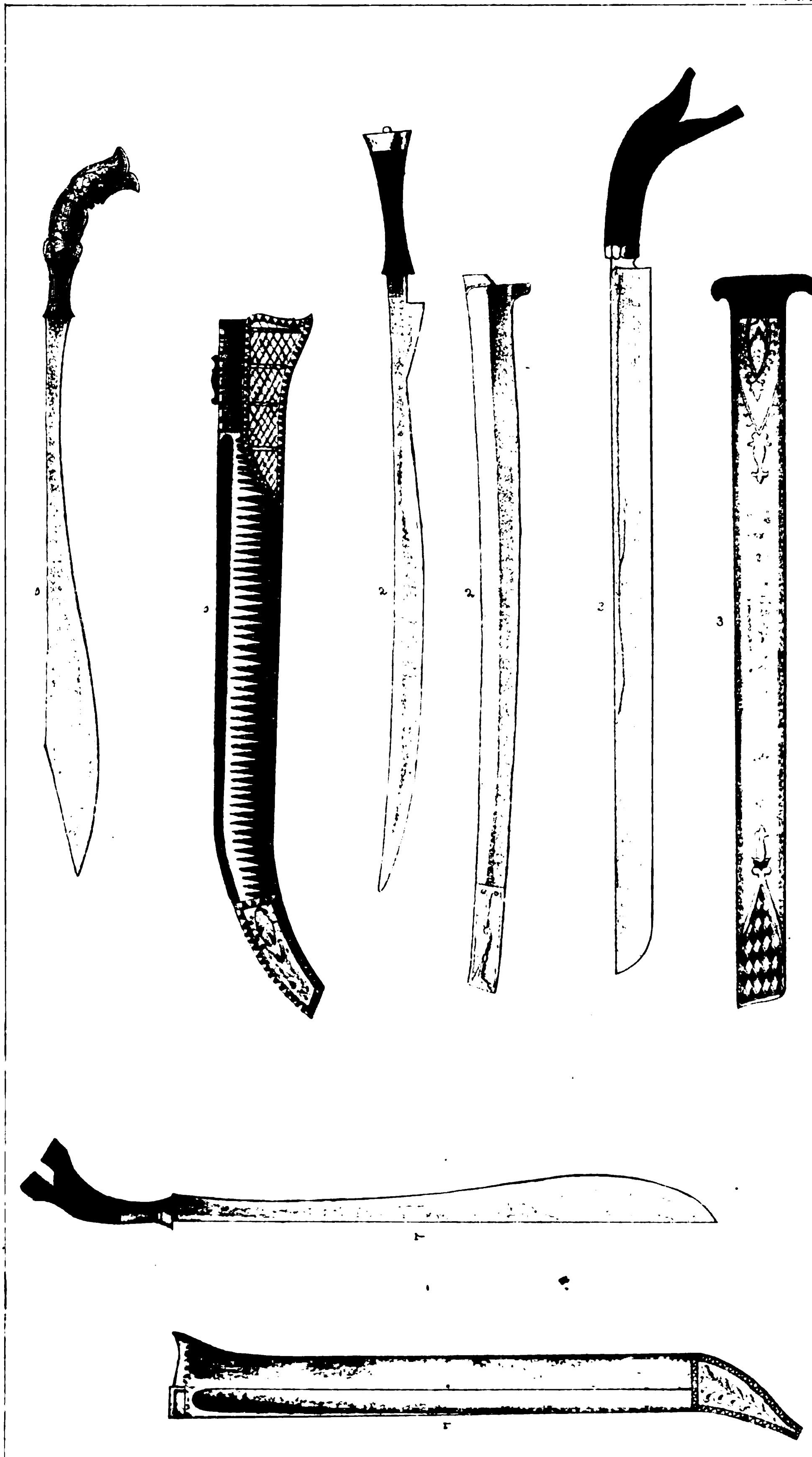

C.A.Schröder

Lith.v.Th.Bruggemann.Ar.

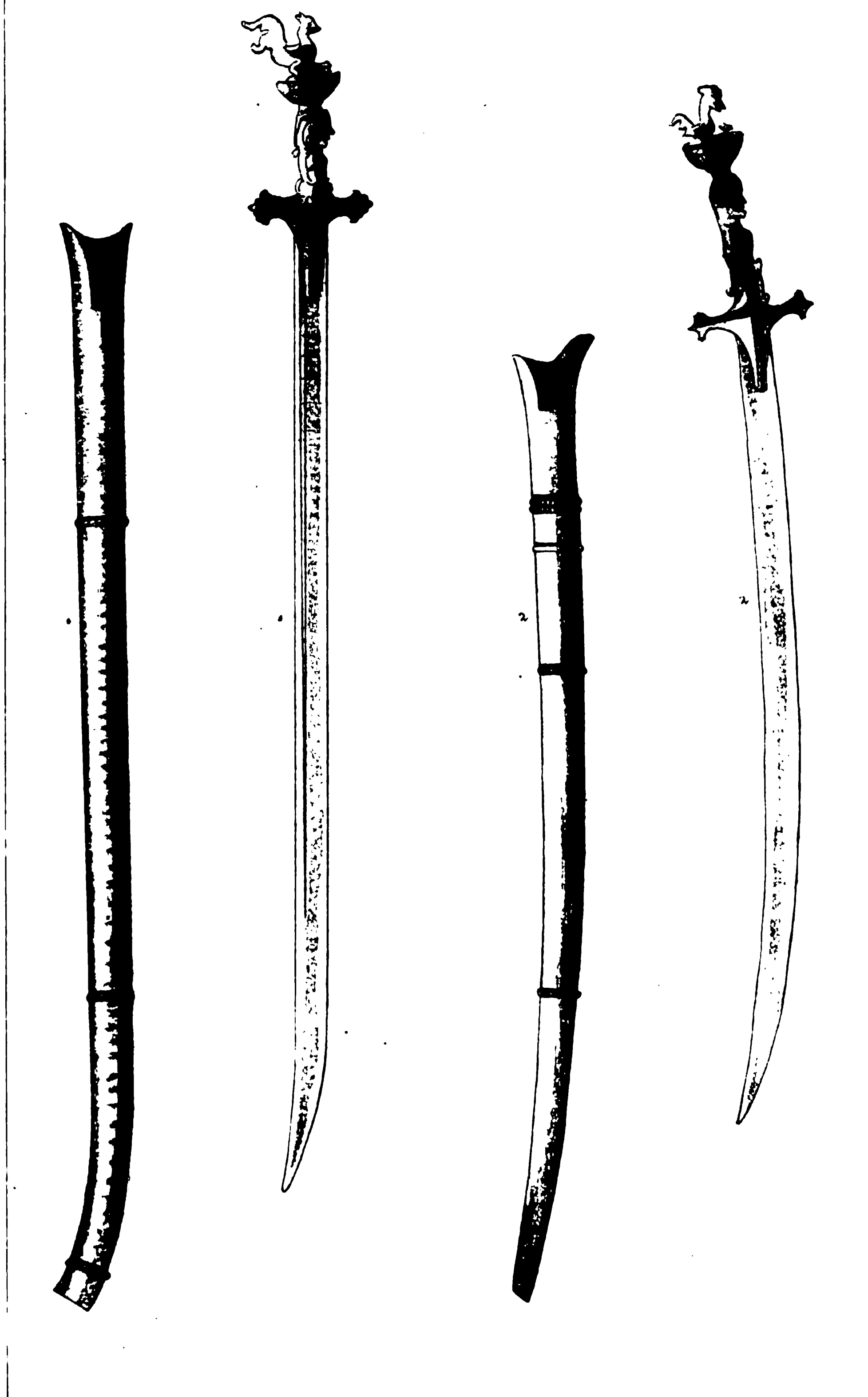

C.A. Schröder. Lith v. T. Bruggeman ... Am

C.H.Schröder

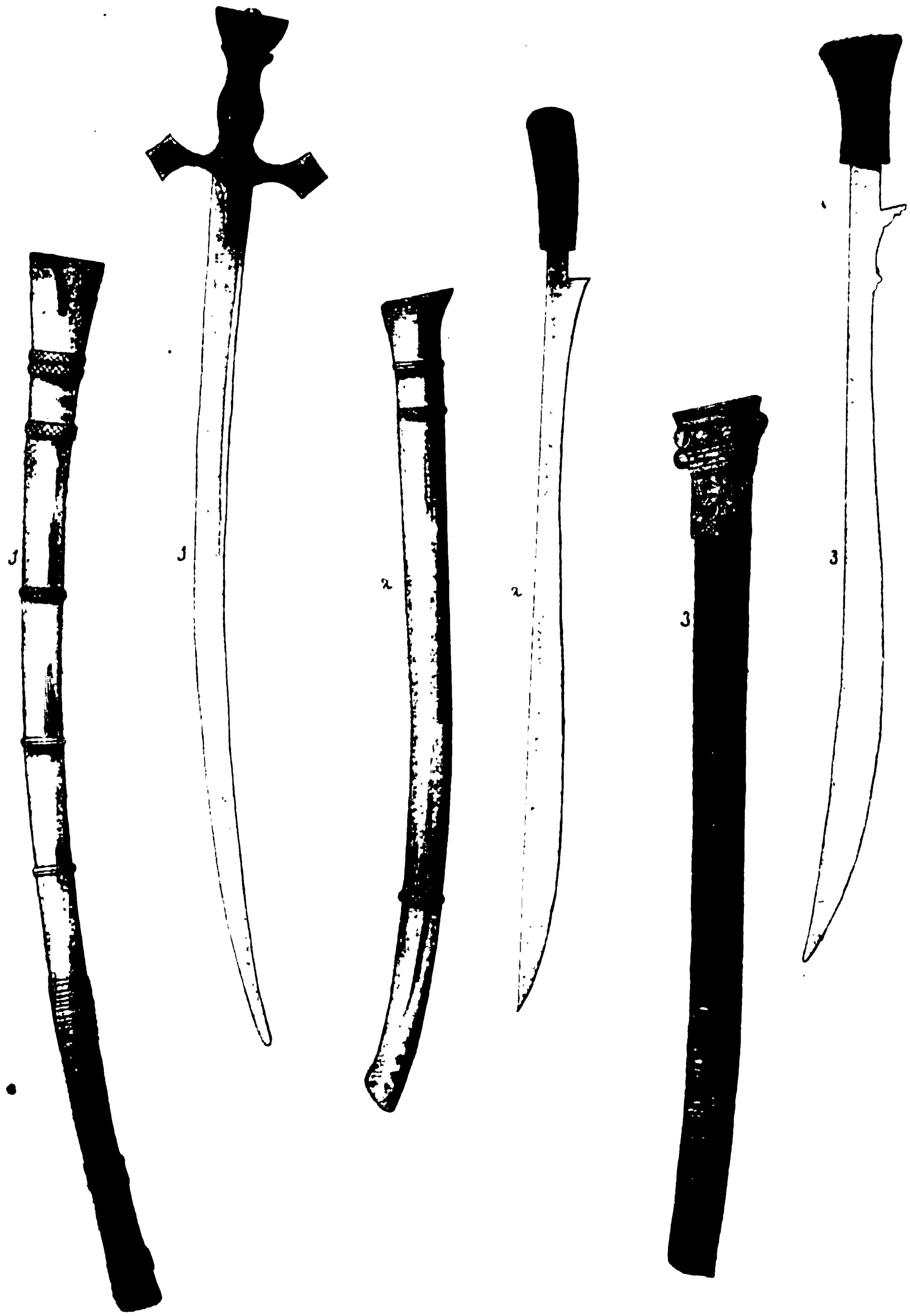
Lith v. Th. Bruggemann Ar

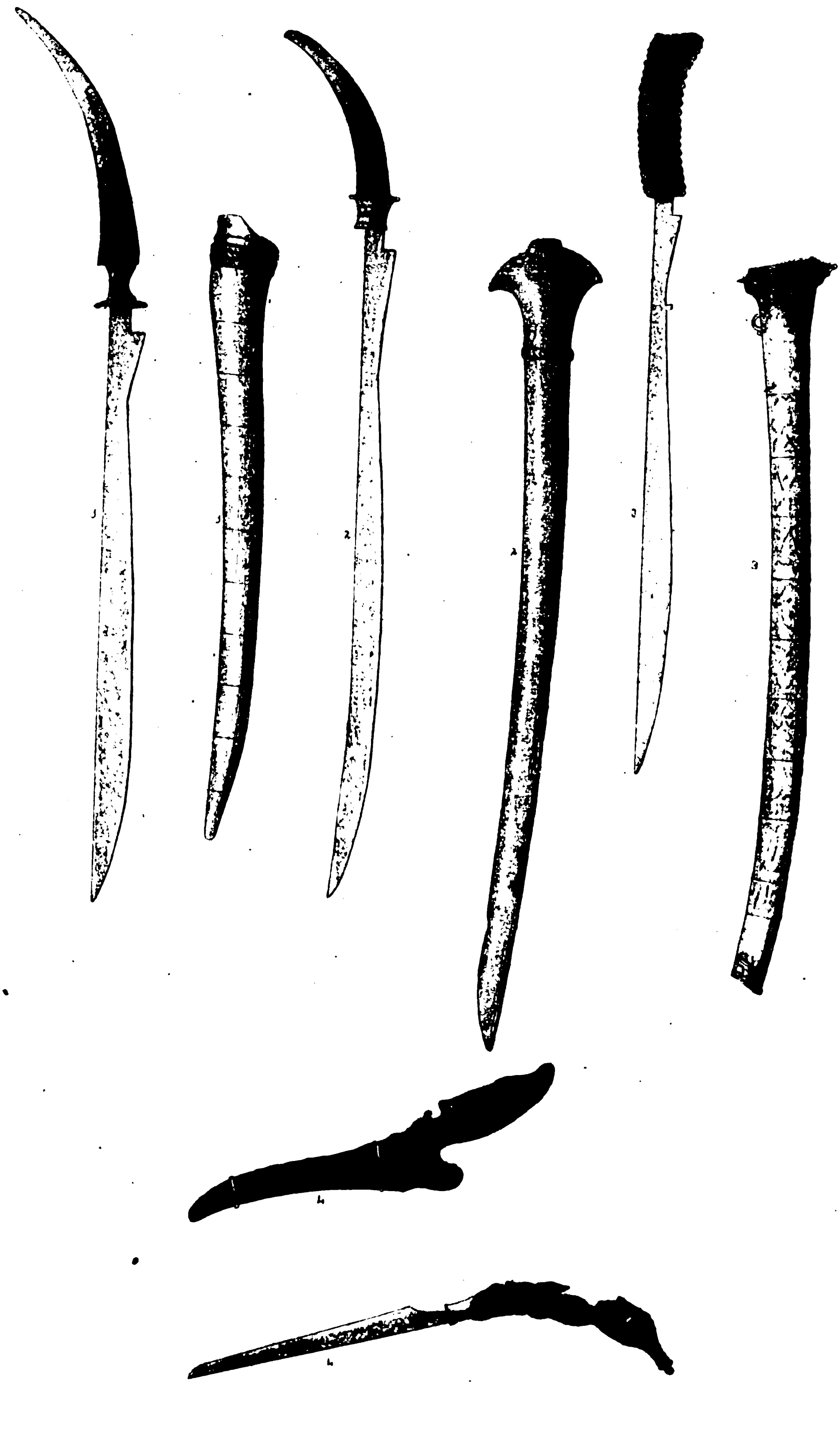
C. A. Schröder. Lith v. T. Bruggemann. Am.

C. A. Schröder. Lith. v. F. Bruggeman Am...

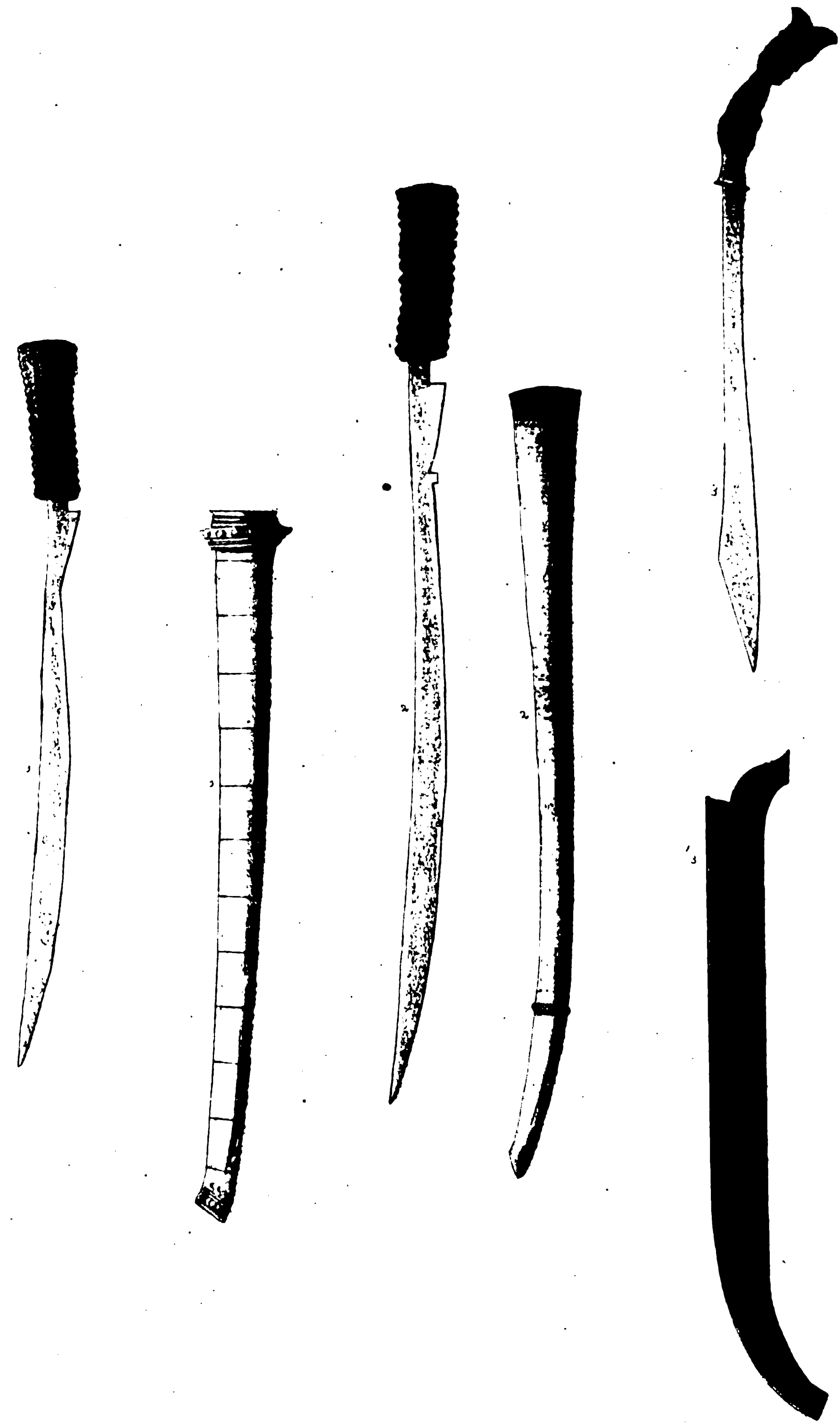

C. v. S. lith. del.   Lith v. Th. Bruggemann. Arn.

G. A. Schröder

Lith. v. Tr. Bruggemann An.

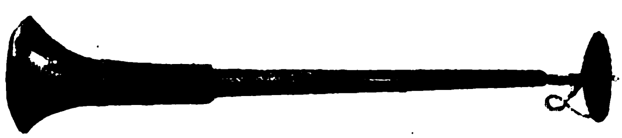

C. A. Schröder. Lith. v. T. Bruggemann Am.

A. Kicking.

2

A. Kicking

3

C. A. Schröder

Lith. v. Th. Brugman in Am.

C. A. Schröder

Lith v. F. Bruggemann Am.

C. A. Schroder — Lith. v. T. Bruggemann Kas.

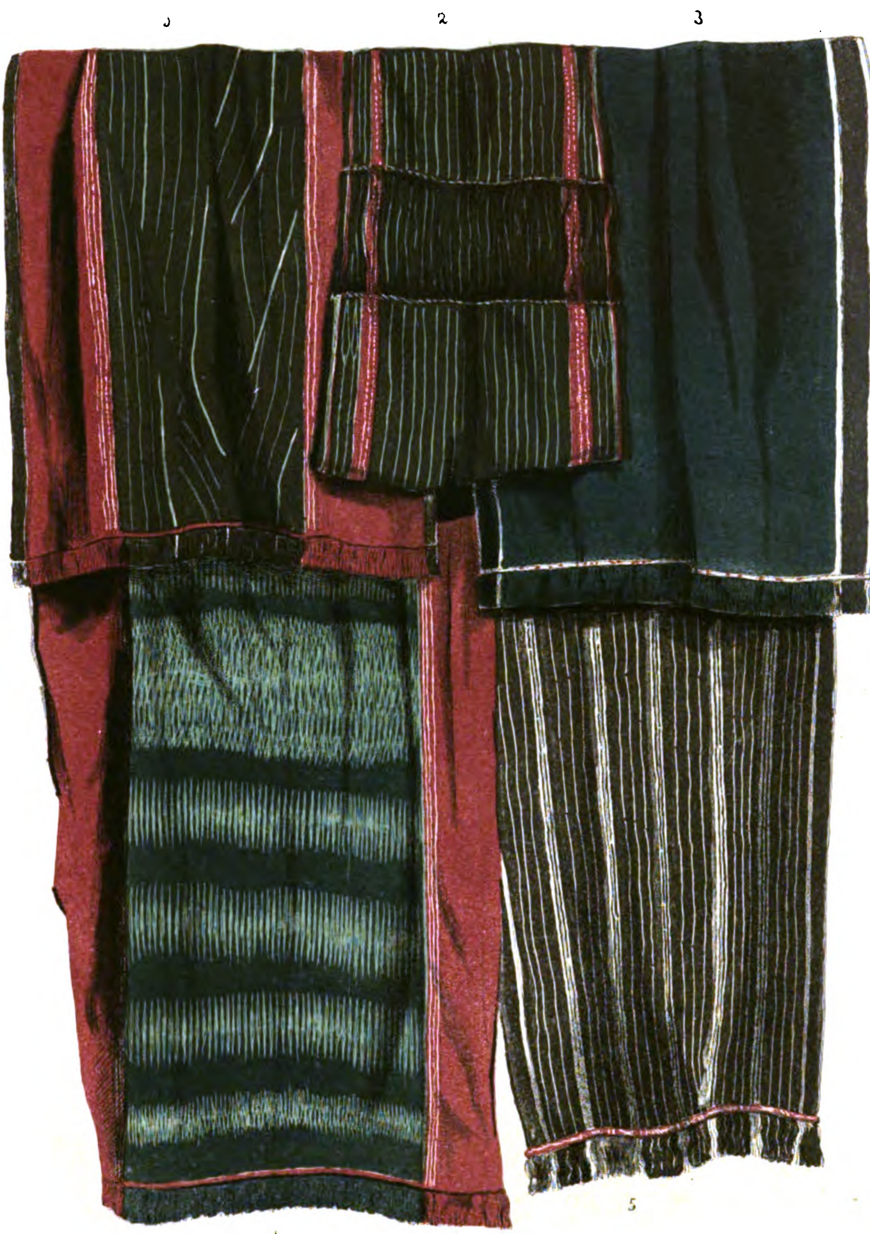
Lith v Th Bruggemann Am

Lith v. T. Bruggeman...

Lith. v. Th. Brüggemann. Jena.

Lith v Th. Bruggemann Ams.

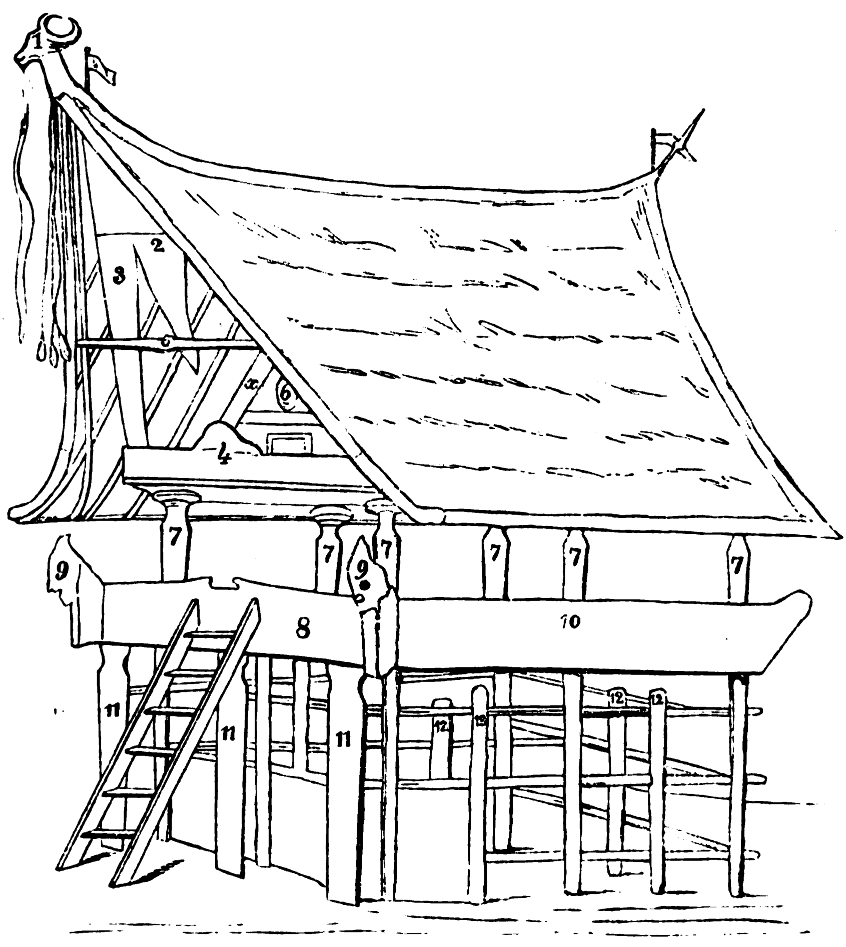

Lith v Th Bruggemann Anh

VERKLARING DER PLATEN.

Pl. I. Een huis (geteekend door den Heer von Rosenberg). De wanden vóór en achter heeten *dorpi*, en die ter zijde *dingding;* 't venstertje vóór heet *pandulowan*, en dat achter (hier niet zigtbaar) *hosa ni bagas*. Dit fatsoen van huizen is meer in den Dairischen trant. Van Mandailingsche huizen heb ik geen model medegenomen; evenmin van die, welke aan 't meer van Toba gebruikelijk zijn; het verschil bestaat echter meer in 't détail; zoodat deze plaat een vrij goed denkbeeld van een huis in 't algemeen geeft. Zoowel de moeite personen te vinden, die genegen waren voor geld modellen te maken, als wel de groote kosten van vervoer over berg en dal, noodzaakten mij, mij bij een paar stukken te bepalen. Wat betreft de gedeelten van 't gebouw, die het met een *sopo* gemeen heeft zie pl. II. Het beeldje in de *bonggar-bonggar*, dat op de *kalangan gordang* staat, is de [illegible] (*voorbehoedmiddeldrager*).

„ II. (geteekend door den Heer von Rosenberg).

Een *sopo;* 't manneken er naast geplaatst, om de hoogte van 't gebouw aan te duiden, moet in plaats van een rood, een donkerblaauw kleedingstuk om de schouders hebben; ook 't onderkleed moet donkerder zijn. 't Dak van deze *sopo* is van *idjuk;* sommige *sopo's*, en huizen zijn half met *butar's*, half met *idjuk* gedekt (zie onder [Batak script] en [Batak script] I.). In 't dak is de gedaante van een buffel nagebootst (*pinarhorbo* [Batak script]). Uit de bovenstaande schets zie men de verschillende benamingen. De buffelkop (*ulu horbo*) heeft een oog, bestaande uit de scherf van een bord (1). De met rood en wit beschilderde houten lijst die als 't ware een tong voorstelt heet *dila-pajung* (2). De lijst daar naast (3) heet *panukkol*, en die onder aan: *halangan-gordang* (4). De lat dwars over de *dila pajung* (5) heet *sokkar* ([Batak script]). De lijst naast 't hoofd (x), en ook aan de andere kant, die hier in de teekening niet zigtbaar is, heet *sitindangi*, en 't hoofd midden en binnen in (6) heet *buwaja-buwaja*, d. i. figuur van een crocodil, omdat in vroegere tijden, en nu nog op enkele plaatsen in 't Tobasche in plaats van een menschelijk hoofd, aldaar de figuur van een crocodil voorkomt. Vlak onder die figuur ziet men den ingang (*hitsu-hitsu* [Batak script]) van de zolder. De kolommen die den zolder dragen (7) heeten *tijang*, en de ronde bladen, die men boven drie hier in de teekening ziet, *galapang*. De breede met rood en wit beschilderde lijst boven de trap (8) heet *parhokkom* ([Batak script]); de figuren van weêrszijde (9) *pinarsinga* ([Batak script]) of *pinarmunung* ([Batak script]). De breede lijst ter zijde van 't gebouw (10) heet *pandingdingan*. De onder den buffelkop afhangende stukjes hout heeten *pilo-pilo*. De drie kolommen onderaan (11) heeten *panukko* ([Batak script]). De korte palen onderaan (12) heeten *sinot*. De strook katoen of linnen uit den bek van den buffelkop hangende heeft geen bepaalden naam, *gagaton* in 't algemeen beteekende: *wat door grasetende dieren gegeten wordt*. De ruimte tusschen de *halangan gordang* en den ingang van de zolder is de *bonggar-bonggar*. Onder de *sopo* wordt vee gestald.

Pl. III. (door den Heer von Rosenberg geteekend) 1. heft van een *podang*, en 2 de schede.

„ IV. (door den Heer von Rosenberg geteekend) 1. 't onderste gedeelte van een *gendut* met den pijpekop (*tulpang*).

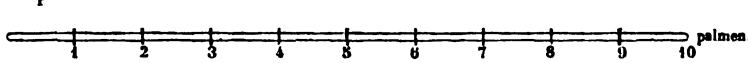
2. 't bovenste gedeelte, dat in 't onderste past, zijnde de werkelijke steel van de pijp (*gandar*).

3. De uitpluizer, die met een kettingje boven aan den kop hangt.

4. Een oorbel bij vrouwen (*duri-duri*).

„ V. Soort van net (*alas*).

Van Pl. V tot en met XXV, met uitzondering van pl. XXI, schaal van 10 duim op de el.

„ VI. 1. schepnet (*durung*).

2. Net om de stinkvlinders die de rijst vernielen (op Java *walang sangit*, in 't Bat. *attingano*) af te scheppen ([Batak script]). De steel is twee vademen lang; onder de van rotting of bamboesplijtsels gemaakte bak hoort nog een zakje van lijnwaad, waarin die vlinders vallen.

Pl. VII. 1. Een rijstmaat ([Batak script]) ook gebezigd bij de *parmanuhon* (zie onder [Batak script]).

2. *Ragijan* om schotels op te zetten.

3. *Tanggal* om visch te vangen (zie Wdb. [Batak script] I.).

4. Een *sikkup* (zie Wdb. bijv. [Batak script]).

„ VIII. Een *doran*.

„ IX. 1. *Sakke* ([Batak script]) korven waarin de muzijkbekkens (*ogung*) bewaard worden; in ieder van hen zijn twee *ogung's* op elkander.

2. *Sorhap* om visch te vangen.

3. *Hitik-kiting* (zie [Batak script]).

4. *hadjut*.

„ X. 1. *Tunggal panaluwan* (zie Wdb. [Batak script] en [Batak script] bijv.).

2. *Tukkot malehat*.

„ XI. 1. Drie verschillende soorten van lansen (*kudjur hinandjar*).

2. Een schild van rotting (*paritse* [Batak script]).

3. Een schild van hout met kuif en staart; de kleur is op de teekening niet donker genoeg, en moet bijna zwart zijn, daar men de gedaante van een rundbeest er in heeft zoeken na te bootsen, en de Tobasche rundbeesten (*lombu*) geheel zwart zijn; van daar is de naam van dit schild ook *lombu-lombu djongdjong* (*een opstaand rundbeest-beeld*).

4. Een houten schild (*paritse dondang*).

„ XII. 1. *Gendut* zie pl. IV.

2, 3 en 4 verschillende soorten van pijpen van de soort, welke *pakkur* ([Batak script]) heeten. De kop is bij 3 en 4 van hout, en evenzoo van 2, waar de teekening zeer slecht is.

„ XIII. 1. *Hapetan*.

2. *Gordang* (de kleinste van de 9).

3. *Palu-palu ni gordang*.

4. *Palu-palu ni ogung*.

5. *Odap* waarvan er twee in een Bataksch orchest bespeeld worden.

6. *Nagamarsarang* (ook *pamuku tanduk*).

7. *Tudu-tudu*.

„ XIV. 1. *Pangomat* met daarbij hangenden vuurslag (*loting*).

2. *Happil* ([Batak script]) met *sibaba ni onggang* (*kogelhouder*) en *parpanggalahan*. De patronen (*djakka* [Batak script]) bestaande in kleine bamboekokers zitten in de tasch in twee reijen naast elkander geschaard.

3. *Saleppang* ([Batak script]).

4. Een andere soort van *pangomat*, bekend onder den naam van *panorgangon*.

5. *Piso ni datu* (4 pl. XVII).

„ XV. 1. *Piso sinalenggam* (op de teekening zijn de roode streepen te flaauw).

2. *Djonap Dairi* (zie pl. XVII).

3. *narumó*.

4. *surik*.

Pl. XVI. 1 en 2 soorten van *podang* (zie pl. III.).

„ XVII. 1. *Tutu-pege*.

2. *Djonap Dairi* (vgl. 2 pl. XV).

3. *Djonap*.

4. *Piso ni datu* (vgl. 5 pl. XIV).

„ XVIII. 1. *Podang* (navolging van de Portugesche, zooals aan 't kruis van 't heft te zien is; is niet 't Mal. *pădang* eigentlijk 't Portugesche *espadaó* (spreek *ao* uit als *ang* in 't Fransche *sang*)? De Maleijers moesten er eerst *espădang* van maken, en toen *sapădaug*, en naderhand, omdat zij *sa* voor een voorhechtsel hielden, *pădang*.

2 en 3. Verschillende soorten van *djonap*.

„ XIX. 1 en 2. Soorten van *ekkat* ([illegible]).

3. *Djonap*.

4. Andere soort van *piso ni datu* (vgl. boven).

„ XX. 1 en 2. Verschillende soorten van *djonap*.

3. *Piso sinalenggam* (vgl. boven).

„ XXI. (Onder deze plaat staat abusivelijk Schröder).

1. Groote *pustaka* in 't Museum van 't Genootschap *Natura Artis Magistra;* het bevat voorschriften omtrent 't maken van den *pangulubalang*. De boomschors waarop het geschreven is, is circa 17 Nederl. el lang, en $42^1/_2$ Nederl. duim breed.

2. Soort van *clarinet* (*sarune*, lengte 40 Nederl. duim); 't ronde blaadje waarop de lippen bij 't blazen komen te rusten is op de teekening te rood; het wordt meestal van klapperdop gemaakt, en heet bij sommigen *ombing-ombing*, bij anderen *ambong-ambong*; hier is het van blik, dat een verroesten kleur draagt; van daar de hier niet hoorende roode kleur.

3. (geteekend door von Rozenberg) *grafbeeld* (bijna levensgroot) van steen, en soms ook van hout; dit fatsoen van grafbeelden is meer gebruikelijk bij de Dairi's dan bij de Toba's en heet *hoda-hoda bakkuwang*.

„ XXII. 1 en 2. Oorsieraden bij vrouwen van de soort *palonak*.

3. *Bungatsutting* (Wdb. b. [illegible]); 't kransje boven heet *punakkutan* (Wdb. b. [illegible]).

4 en 5 Soorten van *bulang*, strooken rood laken met gouden plaatjes op 't voorhoofd vastgebonden, en door de bruid gedragen (Mandailing).

6. *Gondjong si mata na ni talijan* (om de hals) bij vrouwen in Mandailing.

7. *Gondjong tjonka* ([illegible]) om de hals bij vrouwen in Mandailing.

8. *Tutup sanggul* bij vrouwen over 't haar gedragen (Mandailing).

„ XXIII. 1, 2 en 3. Verschillende soorten van *abit* bij vrouwen in 't Mandailingsche.

4. *Gotong-gotong simata* voor 't voorhoofd gedragen door een bruid in 't Mandailingsche.

„ XXIV. 1, 2 en 3. Verschillende soorten van *golang* (op de teekening zeer onduidelijk).

4. *Badju pandjang*, een buis, dat de bruid draagt (*nanibahonan* Mandail.).

5 en 6. Verschillende soorten van cigarekokertjes (*inganan ni pangidupan*).

7. *Badju patu*, kort buisje voor de bruid (Mandailing).

8. *Salipi alang-alang* (middelmatig groote betelbuidel in 't Mandailingsche).

9. *Salipi handungan* (Mandailing).

Pl. XXV. 1. *Gotong-gotong* voor 't voorhoofd gedragen door een bruid van minderen stand (vgl. XXII 4 en 5).

2. *Rambang* over de *tutup sanggul* (zie boven) heen gedragen.

3 en 6. Verschillende soorten van Mandailingsche sjerpen.

4. *Adji tejas.*

5. *Pangomat* (zie boven).

7, 8 en 9. Verschillende soorten van Mandailingsche buikbanden, voornamentlijk door vrouwen gedragen.

De volgende platen moeten de in de Bataklanden gewevene kleedingstukken (1) verbeelden, maar zijn zoo slecht door den photograaf afgebeeld, dat ik hier slechts den naam zal opgeven van die in de teekening niet zoo slecht zijn, of men zal ze kunnen herkennen. Ik hoop, dat een ander, die in de gelegenheid is Bataksche kleedingstukken te verzamelen, zich aan dit proefje van knoeijerij zal spiegelen, en van een beteren photograaf en lithograaf zal gebruik kunnen maken.

„ XXVI. Geeft N°. 3 een vrij goed denkbeeld van 't Angkolasche kleedingstuk *rungga-tolang.*

„ XXVII. Stelt N°. 2 een *ragidup* () voor, en N°. 3 een andere soort van *rungga-tolang.*

„ XXVIII. 2. is de *bopbop.*

4. de *idjor-idjor.*

5. de *bolajan.*

„ XXIX. 2. de *ulot-sandak-kandang* ().

4. de *ragi parbuwe.*

„ XXX. 2 en 3 soorten van *bopbop*, en 4 een soort van *bolajan.*

---

(1) De hier zoo ongelukkig afgebeelde kleedingstukken zijn in het ethnographisch Museum van Natura Artis Magistra te zien.